

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1999, s. I.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-goldschmidt03-shoot-idm139686922276000.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

II
III

M. GOLDSCHMIDT

Hjemløs

En Fortælling

I

TEKSTUDGIVELSE OG EFTERSKRIFT VED
Mogens Brøndsted

NOTER I SAMARBEJDE MED
Harald Jørgensen

Danske Klassikere Det Danske Sprog- og Litteraturselskab Borgen

IV

Danske Klassikere udgives med støtte af Kulturministeriet. Redaktionsudvalg: Charlotte Madsen fra Nyt Dansk Litteraturselskab, Hanne Marie Svendsen for Danske Skønlitterære Forfattere, Mogens Brøndsted, Jørgen Hunosøe og Esther Kielberg for DSL. Serien redigeres af de to sidstnævnte, dette bind desuden af Johnny Kondrup som tilsynsførende. Tekstgrundlag: den første bogudgave af *Hjemløs* (1853-57; se i øvrigt bd. II s. 348). Nr. 992165.

Efterskrift og noter © DSL/Borgen 1999 · ISBN 87-21-00879-5 Omslag: Lars Rosenquist Bech-Jessen på grundlag af Elisabeth Jerichau-Baumanns maleri fra 1852 af M.A. Goldschmidt og manuskriptside om forfatterens Nemesislære fra hans Efterladte Papirer (NKS 3058,4°) · Tryk: Rounborgs grafiske Hus, Holstebro · Papir: Book Design - 1,3 - 100g, Svane-mærket, klor- og syrefrit · ISO 9706.

V

VI

Hjemløs udkom først i forfatterens tidsskrift Nord og Syd 1853-57 (se s. 349) og derpå som bog i fire leveringer (sept. 1853; dec. 1853; 1.1-14.1. 1856; nov.-dec. 1857). De udgør tre bind med upaginerede og udaterede titelblade og bindnumre som omstående (titlen 58 mm) og indeholder derefter:

I: 1: Hjemløs. En Fortælling. 2: blank. 3: Første Deel: Hjemme. 4 blank. 5-179: tekst. 180 blank. - Upag. blad. Anden Deel: Hjemløs. Første Bog. Blank. 1-428: tekst. Seddel: Trykfeil i 1ste Deel. Upag. blad. Anmærkninger til 2den Deels 1ste Bog. Trykfeil i 2den Deels 1ste Bog. Blank.

II: 429: Anden Deel: Hjemløs. Anden Bog. 430 blank. 431-860 tekst.

III: 861: Anden Deel: Hjemløs. Tredie Bog. 862 blank. 863-1219 tekst. 1220 blank. 1221: Anmærkninger. 1222: blank. - 1: Hjemløs. En Fortælling. 2 blank. 3: Tredie Deel: Hjem. 4 blank. 5-224 tekst. 225-229: [Efterskrift]. 230 blank.

Første Deel

Hjemme

8
9

Første Capitel

I Haven var en stor grøn Plads, og midt paa denne stod et ensomt lille Æbletræ, bugnende af det tætte Løv og halvmodne Æbler. Emilie havde fundet et Æble, der var blevet for tidlig modent og faldet ned fra Træet; strax stimlede Skaren af de legende Børn sammen, men bydende som en Dronning sagde den otteaarige Pige, idet hun holdt Æblet høit: Artig, vær stille, I skal Alle faae et Stykke. Hun tilføiede med et Sideblik: Hvo der holder meest af mig og artig venter tilsidst, faaer det største Stykke. Ved Siden af hende stod en jevnaldrende Dreng, med gule Haar og nøddebrune Øine; han gik øieblikkelig ud af Kredsen og ventede i Afstand, medens hun skar Æblet istykker og deelte det ud. Pludselig raabte hun: Saa, nu er der ikke Meer! og rakte leende de tomme Hænder i Veiret. Den lille Dreng fik Taarer i Øinene, og hans Læber dirrede, som om han med Møie holdt sig fra at briste i lydelig Graad, medens de andre Børn gave sig til at lee ad ham, fordi han var saa slikken og var bleven narret. Han vilde taus gaae bort, da nærmede hun sig og hviskede, idet hun gik ham forbi: Jeg smagte jo heller ikke Æblet, Otto; vi To var de Eneste, der ikke fik Noget. Ved disse Ord bredte der sig en overordenlig Glæde over Drengens Ansigt; uden at see paa hende sprang han tilbage mellem de Andre og anførte den vilde, jublende Leg i hans Faders Have, mellem Ribs- og Stikkelsbærbuskene og ned i en Lund af Popler, der hørte til Haven.

Emilies Forældre, Agent Theilmanns, boede skraasoverfor. Agentens Familie havde fra Arilds Tid boet i Byen. Hans Gaard hed Theilmanns Gaard, en Gjenvei, man kunde skyde mellem Haverne, hed Theilmanns Gang, gamle Begivenheder vare foregaaede paa Theilmanns Bedstefaders Tid, og da Familien, saa langt man kunde mindes, havde været formuende, vare Byens Beboere saa at sige fødte med Agtelse for Christian Theilmann, Agenten. Han havde fortsat og udvidet, men ikke forandret sine Forfædres Virksomhed. Han var Kjøbmand og havde Krambod, men eiede megen Jord, 10 drev en stor Handel med Stude, som han tildeels fedede ved Hjælp af Brænderiet, udskibede Korn, førte de saakaldte grove Varer o. s. v. Det var en stor Virksomhed, som han passede med kraftig, stille Flid, vant til Lydighed i alle sine Omgivelser. Hans Hustru af andet Ægteskab, Emilies Moder, var Datter af en afdød Ritmester ved Landsenererne, og skjøndt hun ikke havde nydt en udmærket Opdragelse, medbragte hun dog til Huset og sine næsten voxne Steddøttre en dannet Sands og navnlig Smag for Musik og Blomster, hvad hidtil kun havde været lidet kjendt hos Agentens. Om hun havde havt Tilbøielighed til større Reformer, er ikke let at sige; ethvert Forsøg var i alt Fald strandet, og istedenfor at skabe en ny, moderne Epoke var hun indtraadt som nyt Hjul i Husets store, maskinmæssige Orden. Agenten saae gjerne, at der herskede Munterhed i den talrige Familie - paa denne Tid var den ældste Datter forlovet med en ung Kjøbmand -; men hvis en Dag en god Kunde, f. Ex. en formuende Bondekone, i egen Person kom til Byen, saa maatte, om der end havde været Englemusik i Stuen, Musik og Glæde været standset, for at man kunde modtage Bondekonen med en Kop Kaffe og conversere hende paa det opmærksomste. Thi saa havde det været Skik i Agentens Faders Tid. Og gammel Skik, ligesaa urokkelig som det store Chatol, var det ogsaa, at Dagligstuen var Spisestue og Forretningsværelse tillige. Man vidste, at det skulde være saa, eller endnu mere: man faldt aldrig paa den Tanke, at det kunde være anderledes, og som naturlig Følge af denne Aand herskede i Huset med de smukke voxne Døttre, trods Rigdommen, ja trods Titlen, en simpel, utvungen Livlighed - om det end maa tilføies, at man næppe gjorde Agenten Regnskab for alle moderne Tanker. Om Aftenen kom jevnlig nogle af Byens unge Mennesker, Byfogdens, Amtstuens, Toldkassererens Fuldmægtige o. desl., og saa morede man sig med Samtale og Sang. Men til sine Tider var der store Selskaber, alle Byens og Omegnens Honoratiorens vare tilstede, og da var det Agentens Villie, at Huset skulde udfolde sin Pragt, da saae man ved Bordets Anretning, hvilken massiv Rigdom der var gaaet i Arv i den gamle Familie. Et Barn saae Meget og lærte Meget i dette Huus, om just ikke af Bøger.

Ottos Hjem var beskednere uden at være fattigt. Kjøbmand Krøyer og hans Kone havde foruden ham kun eet Barn, en toaars 11 Dreng; de levede stille og deeltog kun sjelden i den rige Gjenboes muntre Lag og gjorde endnu sjeldnere Gjengjæld. Krøyer var oprindelig fra Kjøbenhavn, men havde arvet Kjøbmandsgaarden efter sin Svigerfader, og skjøndt han holdt Boutik og efter Tidens Skik havde Jord o. desl., beskæftigede han sig meest med Kornhandel. Han eiede endog et Skib, en Jagt, som han selv havde ladet bygge og kalde »Marie Elisabeth« efter sin Kone. Dette Skib var Husets Yndling; i Ottos Forestilling hørte det til Familien ligesom Hunden Charmant, eller endnu meget mere, thi det bar jo Moderens Navn, og det syntes ham at have menneskelig Forstand; der blev saa ofte sagt: Nu er Marie Elisabeth i Bergen! - Gud veed, hvor Marie Elisabeth nu er? - I Løverdags otte Dages gik Marie Elisabeth fra Lübeck - blot Marie Elisabeth har hyttet sig i Nat! - Og det havde hyttet sig; det kom hjem, og naar det saa kom hjem, havde han Lyst til at klappe det; men han kunde ikke, de tjærede Sider svarede ikke ganske til Forestillingen; men han elskede det alligevel og klappede det i Tankerne. Naar Krøyer lod Marie Elisabeth faae en ny Maling, var det næsten for ham, som om han havde foræret sin Kone en ny Kjole. Men man vidste ogsaa, at hvorsomhelst Marie Elisabeth var, saa blev der ombord St. Hansdags Morgen - Madam Krøyers Fødselsdag - affyret to Kanonskud, et Skud med hver af de smaa Svingbasser, og Mandskabet heisede Flaget, og alle tre Mand raabte Hurra. Egenlig maatte det vel have været underligt, hvis man havde kunnet see det ensomme Skib og høre de ensomme Mennesker pludselig gjøre sig lystige paa Havet; men i deres Forestilling var hele Byen

nærværende. - En anden Ting var der ved Huset, som især gjorde det kjært for Ottos Kammerater, og det var den store Have med den grønne Plads og Lunden, der bedre end noget andet Sted i Byen egnede sig til Leg. Det var en Frugt- og Kjøkkenhave; med Undtagelse af Belliser paa Randen af Urtebedene var der ingen Blomster - man skulde troet, at Madam Krøyer paa ingen Maade vilde concurrere med Agentens -; men desto friere kunde Legen gaae.

Mangen Aften, naar Legen var forbi og hver gaaet til Sit, og man dæmpet kunde høre Lystighed ovre fra Gjenboens, sad Otto ensom i en Krog og lyttede og længtes efter Emilie, indtil Moderen kom ind fra sin Huusgjerning og Faderen fra Contoiret. Saa blev der 12 tændt Lys, Skodderne lukkede og Aftensbordet dækket; undertiden indfandt sig en enkelt velkommen Gjæst, hyppigere var Familien ene, men fornøiet. Dog er det vanskeligt at sige, hvorfor og hvormed man fornøiede sig, uden at det var, fordi en dyb gjensidig Kjærlighed havde hjemme i dette Huus. Naar Faderen laa i Sophaen eller endog paa Gulvet og legede med de to Børn og Moderen skjemtende søgte at lokke dem fra ham, kunde Ingen uden Otto høre den fjerne, dæmpede Glædeslyd; han hørte den eller troede at høre den, fordi hans Sjæl ikke var heelt hjemme, fordi hans Tanker og Længsler med uvilkaarlig Magt bleve dragne til Emilie. Moderen læste noget Skjult og Dunkelt i sit Barns Øine, og engang, da Emilie om Eftermiddagen glædedrukken og stolt havde fortalt ham, at de skulde ud at seile om Aftenen med Musik, og at Christian Foss, Byfogdens Søn, skulde seile med, var der et saa tungsindigt og sørgmodigt Udtryk i hans Ansigt, medens han legede, at Moderen pludselig slog Biblen op, tog ham paa Skjødets og læste med ham deri.

De læste om Skabelsen og Edens Have og om Træet, som stod midt deri, og Otto tænkte paa Æbletræet midt i hans Faders Have paa den grønne Plads. Og da de læste om Æblet og Syndefaldet og om Adam og Eva, som skjulte sig i Lunden, tænkte han paa Poppellunden, og det forekom ham at Alt maatte være foregaaet i hans Hjem. Med hellig Sky syntes det ham, at han og Emilie vare Adam og Eva, og at Gud var nede i Haven.

Næste Morgen gik han med Faderen gennem Haven, og da de kom forbi det lille Æbletræ, hvis Frugter hang lavt, sagde Faderen: Otto, Du maa ikke plukke nogen af disse Æbler (thi det var et Yndlingstræ). For barnet var det, som om han havde faaet denne Formaning før, eller som om den hørte til Stedet; han havde en Følelse af, at han nu blev sat paa den Prøve, der skulde falde saa ulykkelig ud, og dog var det med den bedste Villie til at adlyde, at han svarede: Ja, Fader. Men samme Dag kom Emilie over, og da de havde leget en Stund, sagde hun: Jeg er tørstig, jeg troer, jeg vil spise et Æble. - Du maa ikke, Emilie! raabte Otto angst, Fader har sagt, vi maae ikke. - Hun tog alligevel et Æble og gav sig til at spise deraf og tog et til ham, og han gav sig ogsaa til at spise, ikke fordi han havde Lyst, men fordi der var en Magt over ham. Men næppe 13 havde han bidt, før han til sin store Rædsel hørte sin Faders Stemme. Der kommer Gud, Emilie! raabte han. Sikken Snak! raabte hun og gav sig til at løbe; han fulgte hende, og de kom aandeløse til Lunden. Otto! Otto! hvor løber Du hen? hvor er Du? raabte Faderen. Drengen var nærvæd at blive afmægtig af Angst for Gud og Faderen; han havde kastet sit Æble bort og vilde krybe ind i et huult Træ. Emilie skjulte sit Æble ved at holde Hænderne paa Ryggen. GGOTTO! Emilie! vedblev Faderen at raabe; kom op, vi skal ud at kjøre, Emilie kan tage med, hvis hun maa for sin Moder!

De kom op, og Moderen kunde ikke see paa sit Barn, hvilket Syndefald der var foregaaet; at han havde overtraadt et Bud og ikke længer troede, at Gud var i Haven, eller at det var sandt, hvad der stod i den hellige Bog; thi det var jo ikke gaaet saaledes til. Og dog kjæmpede det i Drengens Sind, og han vilde gjerne have sagt sin Moder Alt; men han vidste ikke, hvad han skulde sige, og det kan ogsaa gjerne være, at han spurgte sig selv, barnlig-forundret og tillige dæmonisk-trodsende: Hvorfor veed hun det ikke?

Saaledes hengik Tiden. Moderen mærkede ofte, at noget Fremmed, Særeeget, hvis Oprindelse hun ikke kjendte, havde sneget sig ind i hendes Drengs Sind og satte en Skranke mellem dem, saa at hun ikke ret kunde oversee ham. En Aften havde hun seet ham staae længe med en Humlestang i Haanden foran et Lysthuus, og da hun bragte ham iseng, bad han om, at Døren til det lille Værelse maatte blive lukket, skjøndt han ellers var bange for at ligge i Mørke, naar Døren til »Ammestuen« ikke stod aaben. Paa alle hendes Spørgsmaal fik hun intet tydeligt Svar, og da hun kom op i Stuen og hendes Mand forelæste nogle Folkesagn, sagde hun pludselig: Der er en Nisse i vort Huus; ligesom Du der læser om, at Nissen vælger sig den bedste Hest i Stalden og rider, strigler og fodrer den ved Midnat, saaledes er der Noget, der har at gjøre med vor Otto. Han er ikke saa naturlig, saa glad og djerv, som saadan en Dreng skulde være. Der er Noget i hans Stilhed, som jeg ikke holder af. - Hvor falder Du paa det? - Hun fortalte ham, hvad hun havde lagt Mærke til. - Du er en lille Nar, sagde Faderen og læste videre. - Men lidt efter vedblev hun: Man kan ikke skille Drengen fra hans Legekammerater, og dog vilde jeg ønske, at han var langt borte fra Emilie. - Hvad har Du imod Emilie? spurgte hendes Ægtefælle og lagde Bogen tilside. - Jeg har nu engang Noget imod hende. - Du er skinsyg paa hende, sagde Faderen leende, tog sin Kone om Livet og kyssede hende; en Svigermoder kan sjelden lide sin Svigerdatter, men Svigerfaderen forkjæler hende; det er en gammel Sag. Jeg holder meget af Emilie, det er dog et deiligt, kjækt lille Pigebarn, og hvem veed, om Otto og hun ikke engang faae hinanden? Man har før seet, at der er blevet Alvor af saadanne Barnestreger. - Ja, det kan saamæn blive Alvor Vilde Du ønske, at Emilie var Din Datter? spurgte hun. - Min Datter? vor Datter hm, nei, rigtig betænkt maa hun helst være Theilmanns Datter. Men hvis hun var en voxen Pige og jeg ikke var gift med Dig og ikke kjendte Dig hm, nei hør, veed Du hvad, Mutter, vi To er større Børn end Otto

og Emilie, lad Børnene lege og lad os være fornuftige. - Hun svarede: Ja, ja, tro Du mig, Otto burde ud paa Landet til en Præst eller til Kjøbenhavn. - Strax? spurgte Faderen og tog atter til Bogen.

Sagen var, at i den senere Tid havde Emilie faaet fat i et Par Ridder-Romaner, som tilhørte hendes Søstre, og dem læste hun og Otto tilsammen. Pludselig, som de sad i Lysthuset og læste om en Ridder og hans Elskede, havde hun taget ham om Hovedet og kysset ham og var derpaa taus gaaet bort. Da havde Otto stillet sig som en Ridder med Landse ved Lysthuset, og paa ridderlig Viis havde han gjort det Løfte at ville vaage en Nat i Mørke, hvilket han dog forandrede til at sove i Mørke.

Men for at opdage og forstaae Sligt skulde man Skridt for Skridt have fulgt Børnene og med dybtskuende Blik vogtet paa deres Leg. Legen blev ikke holdt i Skjul og var støiende nok; men hvo kunde have iagttaget den Sjæleglæde og Lyksalighed, de simple, men stærke Sindsbevægelser, der flettede sig som usynlige Blomster i den! Naar de havde dannet den store Kreds og legede »Munken gaaer i Enge« og Emilie »bredte ud sin Kappe saa blaa«, ventede Otto med Haab og Angst, at hun skulde vælge ham. Hun gjorde det kun sjelden; men han valgte altid hende. Tidt blev han vred, og saa forekom det ham, at han skulde tage Mod til sig og vælge en anden Pige; men i det afgjørende Øieblik blev han bange for at tilsidesætte Emilie og gjøre hende vred. Og naar hun saa en enkelt Gang havde valgt ham, »naar Munken bad Nonnen at hvile sig lidt« og de knælede overfor hinanden; naar »Munken bad Nonnen at rede sit 15 Haar« og hun strøg ham om Haaret; naar »Munken bad Nonnen at give sig et Kys« og hun kyskede ham, saa var al Sorg slukt, og fuldstændig glad sprang han op med hende - »og see, hvor lystig de dandse de To, som om de havde stjaalet baade Strømper og Sko!«

Andre Lege frembød lignende Anledninger til Sindsbevægelse. De sluttede Kreds og sang:

Der stander et Kloster i Østerrig!
Faldera, de rødeste Roser!

Inde i Kredsen stod en Pige, hun var indespærret i Klosteret, og udenfor stod en Ridder. Sangen beskrev, hvordan han nærmede sig for at befrie Jomfruen:

Saa bryder han ned den store Kobbermuur,
Faldera, de rødeste Roser!

og saa forsøgte Ridderen at bryde Kredsen, men blev i Almindelighed kastet tilbage. Nu kom det store Øieblik, de sang med forstærket Stemme:

Saa bryder han ned den store Jernport -

og Otto kunde aldrig bryde igjennem, undtagen naar Emilie stod indenfor. Det forekom ham da, at hun virkelig var indespærret, og at han maatte frelse hende, og han var ikke stærk nok uden denne Angst for hende.

Byens Politibetjent hed Green; det var en gammel, høi, mager og bleg Mand, og naar han paa Festdagene bar sin lange, røde, grønkravede Frakke, saae hans Ansigt ud som en Dødnings. Saadanne Festdage var navnlig Markedsdagene; da holdt Bøndernes Vogne i Række langs Byens Gade fra Torvet til begge Portene, og eftersom Bønderne trods alle Paalæg aldrig spændte Skaglerne fra, naar de forlode Heste og Vogn, gik Green i Embeds Medfør fra den ene Vogn til den anden og skar Skaglerne over. Han udførte ikke dette som en Pligt, men med Lyst og Lidenskab; hans graa Øine funkede, medens han mumlede Forbandelser over de »skjødesløse, 16 fordrukne Slyngler« og overskar Skagler. Han tilføiede aldrig Folk Ondt, tvertimod var han ivrig for Borgernes Sikkerhed og Byens Ro; men han var altid vred og bidsk i sit Embeds Gjæringer; han var Enkemand og barnløs og kunde ikke lide, at Børn legede og larmede, jog dem gjerne fra hinanden, naar de legede paa Markedet eller til andre Tider samledes paa Torvet efter Skoletiden, og skjøndt han aldrig slog, undtagen maaskee de fattigste Børn, gjorde hans høie blege Skikkelse, forbittrede Miner og haarde Ord samme Virkning, som om man kun med hurtig Flugt kunde undgaae hans Tugt. Denne Bussemand kom Otto og Emilie til at angribe i hans eget Hjem. Green boede i et ensomt liggende Huus bagved Ottos Faders Have og havde i sin lille Gaard et stort Dueslag. Han elskede Duer; han eiede et halvt hundrede Par, hvoriblandt nogle meget smukke, og en Sommer-Eftermiddag havde Børnene seet ham sidde oppe i Dueslaget, klappe og kysse dem og kurre som en Turteldue. Det undrede dem, at den strenge Mand kunde sidde der og være saa kjælen. De fik Lyst til ogsaa at krybe op og lege med Duerne, og da Green saa sjelden var hjemme om Dagen, syntes det dem en let Sag. Med forenede Kræfter flyttede de Stigen til Duehuset, slog Skodden fra og krøb ind. Emilie udsøgte sig et Par Unger og legede med dem, medens Otto med en Stok holdt Moderen borte; men engang slog han for haardt, saa at Duen laa som død. Forfærdet sagde han: Nu har Ungerne ingen Moder! - Saa ta'er vi dem med! raabte Emilie, og de skyndte sig bort med Ungerne. Men om Aftenen, da de ikke havde kunnet finde Noget at made dem med og de smaa Stakler skreg, og de ikke turde betroe sig til Nogen, tog Otto Ungerne, og før at forkorte deres Lidelser stak han dem ned i en Sump. Emilie græd, men han ikke, skjøndt han var forfærdet over sig selv og sin Gjærning.

Da Green kom hjem, mærkede han, at der havde været Fremmede i Slaget, og besluttede at holde Vagt

og lægge en Snare. Han behøvede ikke at vente længe; thi Emilie og Otto plagedes af Samvittighedsnag og vilde gjerne vide, om ikke idetmindste Moderen skulde være kommen tillive; ledsagede af Christian Foss, Byfogdens Søn, begave de sig til Slaget paa den Tid, da Green ikke kunde formodes hjemme. Otto steg først op, men ligesom han var kommen ind i Slaget, begyndte Stigen at bevæge sig, rykkede til Siden og 17 styrtede om; i samme Øieblik saaes Green ved det aabne Vindue, og ved dette Syn tog Christian Foss Flugten. Green blev staaende nogle Øieblikke ved Vinduet og nød forud sin Triumph, ligesom en Gourmand dvæler lidt, inden han spiser af sin Yndlingsret. Men denne raffineerte Nydelse rev Green den virkelige Seir af Hænderne. Med sikker Haand greb Emilie det Toug, Green havde bundet til Stigen, rykkede det fra ham, foer hen til Døren og satte Krogen paa - thi i Gaarddørene er der som oftest Kroge udvendig, for at man, medens man gaaer ud i Gaarden eller Haven, kan lukke for Høns og Ænder - og Politibetjent Green var saaledes Arrestant. Han forsøgte at komme ud ad Vinduet, men det var for lille, og han var for stiv. Medens han i stor Hidsighed gjorde allehaande Forsøg og rev et Par Urtepotter med Geranium ned, reiste Emilie med Anstrængelse af alle sine Kræfter den raae, af Green selv forfærdigede Stige, fik Hænderne iturevne paa Sømmene og fyldte med Smaasplinter, men befriede Otto. Green havde imidlertid i sin Forbittrelse faaet det ene Been halvt ud af Vinduet; men Hovedet stødte imod Loftet, hvormeget han end krummede sig, og han kunde umulig komme ud; da han saae Forbryderne i Frihed, skreg han med halvkvalt Stemme: »I Kongens Navn arresterer jeg Jer, I Tyvetøi!« men Ordene havde ikke den magiske Kraft, som han ventede, Otto og Emilie flygtede kun desto hurtigere.

Emilie havde skjult sine blødende Hænder paa Ryggen og skyndte sig strax hjem. Først Dagen efter, da hun gik med forbundne Hænder, blev det Otto klart, hvad hans Befrielse havde kostet hende, men de talte ikke til hinanden derom; om Børn gjælder det nok saa meget som om voxne Mennesker, at »enhver sand Følelse har sin Undseelse«. De følte sig knyttede inderligere til hinanden; hos Emilie forøgedede det den ubevidste, skjelske Sikkerhed, hvormed hun stolede paa hans Hengivenhed, paa Otto virkede det, som om han havde faaet en Trylledrik, man skulde sagt, at hun var bleven Lys- og Varmepriecipet i hans Tilværelse.

18

Andet Capitel

Enhver, der kjender Byen R., veed, at fra Hoved- eller Adelgaden, der i Grunden ikke behøver noget udmærket Navn, eftersom den egenlig er Byens eneste Gade, nedskyder en bred, brat Vei, der fører til »Fiskerhusene«, en uregelmæssig Samling Hytter ved Fjorden. Ottos Forældre boede ligeoverfor denne Vei, og baade Otto og Emilie sneg sig ofte til at rutsche ned ad Bakken i en lille Slæde og aflægge Besøg ved Fiskerbaadene. Deres Selskab ved saadanne Leiligheder var en lille Dreng, Peter Krøll, hvis Fader var druknet paa et Fiskertog. Enken havde foruden Peter tre Smaa og hjalp sig kummerlig; hun var begjært i alle Byens Huse, naar der var Slagtning, Syltning, stor Vask eller Reengjøren, da hun var kjøn, venlig og utrættelig arbeidsom; men de Smaa forhindrede hende ofte fra at forlade Hjemmet. Men naar nogen Kjøbmand i Byen skulde have en »gaaende Stafet«, Bud ud paa Landet til Præster eller Herregaarde, saa søgte man altid Ane Krølls Peter, der var saa vever som et Egern og saa tro som en Hund. Naar han kom tilbage med vel udrettet Ærinde, fattedes det sjelden paa et »Rundtenomstykke« med Smør og Ost og et Stykke Candis, som han tilligemed Otteskillingen bragte hjem efter et Par Miles Løb. Der var Tider paa Aaret, da Peter ernærede hele Huset uden at lægge Mærke dertil. Det var Peters største Fornøielse, naar han en Søndag Formiddag, da han var fri baade for Fattigskole og for Ærinder, saae Otto og Emilie oppe paa Brinken og de paa hans Raab: »Vil I glide?« nikkede med Hovedet og forsigtig saae sig om. Saa krøb han op til dem med sin Slæde og lod dem rutsche ned. Selv foer han ofte ned næsten paa samme Maade som Cimbrerne og Teutonerne giede ned ad Alperne, men uden Skjold under sig. Thi han gik i stærke, Faareskinds Buxer. Saa løb de alle Tre ned til Vandet, og Peter tog den Ene efter den Anden paa Ryggen og vadede ud med dem til en Baad; der sad de og gyngede eller stirrede i Taushed ud over Havfladen. Ofte, naar der viste sig et mørkt Punkt ude i Synskredsen, udbrød Otto: Der kommer vist Marie Elisabeth, og alle Tre gave sig til at stirre eller kom i Disput. Otto troede just ikke, at det var Marie Elisabeth, men vilde gjerne troe det; Emilie vilde 19 ikke troe det, hun kunde ikke lide, at Otto elskede Marie Elisabeth; Peter var den erfarne Sømand og afgjorde Striden.

Emilie var meget bange for Vand, men undlod dog sjelden, før de forlode Baaden, at krybe op paa Reilingen og more sig over Ottos Angst for, at hun skulde falde ud, og over hans ængstelige Greb i hendes Klæder.

Lad hende kun falde, Du! sagde Peter engang ganske rolig.

Jeg kan ikke udstaae Peter, sagde Emilie, da de vare blevne ene.

Hvorfor vil Du da glide ned til ham og gynge i hans Baad? spurgte Otto.

Det er jo Dig, der vil; og ellers bliver Du vred.

Otto kunde ikke svare herpaa, skjøndt han havde en Fornemmelse af, at der var noget Vrangt derved.

Engang tog Emilie en Billedbog med ned i Baaden, og da Peter saae den, blev han henrykt over de smukke Billeder; han vaskede sine Hænder, aftørrede dem omhyggelig paa Buxer og Trøieærmer, og sad hele Tiden og frydede sig ved at blade og stave i Bogen.

Du maa gjerne beholde den, sagde Emilie.

Ja, men tør Du bare? sagde Peter og stirrede ængstelig paa hende.

Vist tør jeg saa, han, tossede Dreng! raabte Emilie.

Peter var saa glad over Bogen, at han forsømte at sige megen Tak. Men da de gik hjem, tilbød han at trække dem opad Bakken; dertil var han dog ikke stærk nok, stakkels Dreng.

En af de følgende Dage var Bogen henlagt mellem Emilies andre Bøger og Legetøi, uden at Nogen sagde hende et Ord derom. Da hun saae den, tilhyllede hun den i Hast, og om Aftenen, da hun et Øieblik saae Kjøkkenet tomt, kastede hun den ind i den store Skorsteensild. Næste Dag fortalte hun dog grædende Otto, hvad der var skeet, idet hun tilføiede: Du er den Eneste, der er mig tro; og Otto følte en stille, stolt Tilfredshed ved at være hendes Fortrolige. Men til deres store Forundring talte Peter heller ikke et Ord om det Forefaldne.

Tilfældet fandt nu for godt at blande sig i Sagen. De kom sædvanligviis Søndag Morgen et Øieblik over til den gamle Madam Hoberg, der boede i det ældgamle Sted paa Hjørnet af hiint Stræde. Hun havde været Begges Gudmoder og havde Hævd paa, hver Helligdag at mønstre, hvor pæne de vare, og saa fik de altid »noget 20 Godt«. Hun var over halvfjerdsindstyve Aar og meget formuende; men hendes Mand af andet Ægteskab, der var en halv Snees Aar yngre, drak stærkt, og hun havde Møie med at gjemme sine Penge for ham; thi som den Ældre, Forstandigere og Ædruelige havde hun uden Øvrighedens Hjælp gjort ham umyndig, og Ægteherren søgte ad Omveie at indtræde i den fulde Nydelse af Husets Formue.

Søndagen efter den foran omtalte Begivenhed kom de over; men Madam Hoberg var syg og bød sin Ægtefælle give hver af Børnene en Kage. Han benyttede Leiligheden til at see efter i adskillige Gjemmer, glemte imidlertid, hvad der var befalet ham, og da han fandt to store Æbler, gav han Børnene disse.

Ligesom efter Aftale ilede de ud paa Brinken og gav Peter Æblerne, i den stiltiende Forudsætning, at de vare Erstatning for Bogen. Emilie vilde dog ikke rutsche og heller ikke med ned i Baaden, og da Otto blev paastaaelig, sagde hun: Jeg gaaer med min Moder op til Byfogdens. Saa skiltes de. Men da Peter kom hjem til sin Moder, maatte han atter miste sin Foræring; thi idet han tog Æblerne op af Lommen, gik de midt over, og i hver af dem viste sig istedenfor Kjærnehuus en Tidalerseddel. Ane Krøll kjæmpede vel en Kamp med sig selv ved Synet af denne Skat; men hun bragte den tilligemed Æblerne til Mdm. Krøyer.

Ottos Moder hørte den korte Beretning og sagde efter nogen Taushed med et dybt forskende Blik: Sig mig, Ane, hvorfor har Hun ikke beholdt det? - Ane slog Øinene ned, pillede ved sit Forklæde og svarede: Min Dreng, Peter, saae derpaa. - Mdm. Krøyer vendte sig hastig bort for at skjule Taarerne, der brøde frem, og ilede over til den gamle Mdm. Hoberg.

Hent mig mine Æbler! skreg den Gamle, da hun hørte, hvad der var skeet.

De bleve talte, og der manglede kun to.

Hun var bleven rask ved Sindsbevægelsen, reiste sig op i Sengen, slog Kattungardinerne tilside og kaldte med høi Røst paa Hoberg. Hvad bestilte Du i mine Gjemmer idag, lille Hoberg? spurgte hun ham; hvorfor gav Du ikke Børnene Kager?

Jeg gav dem Kager, lille Moer, svarede Hoberg, jeg troer for Sandten, at jeg gav dem Kager. 21 Nei, Du gav dem Æbler, gjorde Du! Og i hvert Æble var en Tidalerseddel!

Det gjør mig, sandt for Herren, ondt, lille Moer, svarede han hastig og vilde ud af Døren.

Ja, vist gjør det Dig ondt, lille Hoberg! Men Du skal ikke uleilige Dig, lille Fatter, der er ikke flere Tidalersæbler. Jeg stakkels Kone er ruineret! Du drikker mig paa Fattigvæsenet; det veed Gud, Du gjør, lille Hoberg. Men nu maa Du gjerne gaae ud, lille Fatter, for nu er jeg rask.

Hvad skal der nu gøres ved disse to Tidalersedler? spurgte Mdm. Krøyer.

Ja, lad mig see, lille Marie, hvad skal der gøres ved dem? Det er saa vanskeligt at gjemme Penge, og det er dog slemt, naar man ikke har dem. Ja, lad os nu see. Hør, lille Marie, hvis Hoberg havde taget dem, vilde det jo nu være overstaaet, og hvis han havde drukket dem op, vilde det ogsaa være overstaaet. Lad hende beholde den ene nei, dem begge. Og husk paa, lille Marie, at naar jeg engang er død og borte, saa skal Ane Krøll have denne Seng og alle Klæderne og to Sæt Lagener. Glem det ikke, lille Marie!

Tyve Daler ere saa Lidet for den Formuende; men for den stræbsomme Fattige ere de en Formue. Tyve Daler! Peter beregnede med stor Møje, at for dem kunde han gaae 240 Gange Stafet og tilbagelægge næsten 400 Miil, hvorved rigtignok Rundtenomstykkerne og Candissukkeret ikke var taget med i Beregning. De tyve Daler forsloge til en Kaskjet og Lærredsbeenklæder til Peter, Gardin om Anes Seng, en ny, hvid Hovedpude og Dynevaar til det mindste Barn, to Fyrrebræder til Udbedring af Gulvet og Langhalm til Taget. Stuen blev lys og venlig og paa sin Viis smuk, ja, Geranierne og Resedaerne i Vinduerne syntes at voxte frodigere derved, ligesom for at antyde, at et freidigt, modigere Sind var kommet med Pengene. Men den største Deel af Capitalen medgik til to Lam og et Sviin og Istandsætning af Gjærdet om Husets lille Jordplet. Det blev Anledning til lykkelige Tider for Otto; thi Emilie fik pludselig en stor Kjærlighed til Ane Krøll og vilde hellere ned til hende end i Baaden. Og naar de da samledes her, var det som i en afsluttet Verden med uforstyrret Fred, med Solskin udenfor og indeni dem. Legen var ogsaa anderledes end oppe i Haven. Man 22 skulde troet, at Otto og Emilie aldrig før havde seet Faar, saa glade vare de ved at see dem her; de havde aldrig betragtet deres Forældres Faareflokke med saadanne Øine som disse to Smaadyr, der vare Peters og hans Sødskendes Øiesteen og deelte Glæde og Sorg med den lille Familie.

Men trods Alt dette var der dog et særeget Forhold mellem dem og Peter. Naar han kom forbi Haven og hørte andre Børn derinde, gik han ikke ind, men kunde sommetider blive staaende længe udenfor og stirre paa dem og glemme sit Stafetærinde. Og det faldt heller ikke Otto og Emilie ind, at han ved en saadan Leilighed skulde være tilstede. Det var ligesom stiltiende aftalt, at han var et udenoms Bekjendtskab, han hørte ikke officielt til Selskabet. Peters Tilbageholdenhed havde vistnok fra Først af bidraget betydelig dertil; men det var nu engang saa. Ogsaa Civilisationen har sine Instincter, og det synes, at Klasseinddelingen ikke behøver at læres vor Tids Børn. Dog hændte det sig, da der til Ottos Fødselsdag skulde være Børnebal og han skulde ud i Byen for at indbyde Byfogdens, Toldkassererens og de betydelige Kjøbmænds Børn, at han pludselig forlangte at faae Peter med. Stuepigen, der hørte det, sagde: Hvor kan Du falde paa det? Skal han dandse i Træsko? - Bondepigen var den Første til at forstøde ham, der var af hendes egen Kaste. - Otto blev paastaaelig, og det endte som sædvanlig med Graad. Da han havde udgrædt og faaet Øinene tørrede og faaet en Forklaring over, hvorfor Peter ikke kunde komme med, gik han ud ved Pigens Haand og besørgede Indbydelserne. Paa saadan Maade gjør man Børns Forstand rigere og deres Hjerter lidt fattigere.

Tredie Capitel

Det var, sandt at sige, ikke noget rigtigt Børnebal, saaledes som man seer det i vore Tider, da sexaarige Damer spørge hinanden: »Hvormange Baller har Du været paa i Vinter?« eller: »Hvormange Engagementer har Du til Justitsraadens?« Der var ikke den Livslethed og Sorgfrihed, den Sands for det skønne Nødvendige og Overflødige, som gjør det muligt at bære stor Omhu for Børnene 23 og overdrive eller forvanske denne Omhu; Fortiden hvilede endnu tyngende paa Kjøbstæderne. Noget opvakt og kraftigt Liv har vel neppe nogensinde hersket i disse Smaabyer, medens den overveiende Deel af Landbostanden fattig og vorned var stavnsbunden til Herregaardene. Dersom der i nogle Familier var samlet Formue og erhvervet nogen personlig Selvstændighedsfølelse, havde kun faa bevaret den under Krigen og de forskjellige Ulykker. Medens selve Herregaardene mistede deres Glands og for resterende Skatter bleve overtagne af Staten, eller deres adelige Eiere levede som Forpagtere, var Kjøbstadlivet en forkuet Tilværelse, en med smaa Midler ført Kamp for det Nødtørftige. Den vigtigste Deel af Kjøbmandsforretningen bestod i at dyrke Jord og drive Brændeviinsbrænding; Manufacturhandelen dreves næsten udelukkende af Jøder, for hvem alt andet Erhverv var spærret - de christne Kramboddrenge og Svende oplærtes ikke til at have Forstand herpaa -og disse Jøder vare sjelden i Besiddelse af mere Dannelse end deres naturlige Kløgt; deres Handelsbøger bestode af Papirstrimler med det hebraiske Skriftsprogs mystiske Tegn. De Fattigere af dem »gik paa Landet«, det vil sige: dreve Bissekram og Tuskhandel, især mod gammelt Sølv, som Bønderne skrabede sammen for at faae Kaffe, Korsklæder og Gyldenstykkets Huer. Høie Toldsatser gave Anledning til et stærkt Smugleri, der førte til Angivelser, Confiskationer, dristige Smaaskipperes Ruin, eller til Bestikkelser; ude paa Landet hørte Retsbrud og i Kjøbstæderne Kassemangel til Dagens Orden. For den Fremmede, der kom til saadanne Kjøbstæder, vidnede den skrækkelige Brolægning, Mangelen af Gadebelysning og de elendige Gjæstgiversteder med deres jevnlige Slagsmaal tilstrækkelig om den herskende Tilstand, medens mange af disse Byer laae omgivne af den herligste Naturskønhed og ved selve deres Contrast til denne vidnede om, at det er ved Vindskibelighed, Selvstændighed og Skønhedssands, at Menneskene holde Skridt med Naturen. -

Sporene af denne Tilstand ere ingenlunde ganske forsvundne endnu.

Men en lykkeligere Tid var begyndt. Gode Aar og adskillige samvittighedsfulde Regeringsforanstaltninger havde bragt et freidigere Liv tilveie, og dette skulde snart yttre sig i de første usikkre Fordringer paa politisk Frihed. Endnu var det kun en idyllisk 24 Livsnydelse, Glæde over Sol og Lys og Luft, et velfyldt Spiskammer og Begyndelsen til en Pengekiste. Naar de Ældre kom sammen, bare de endnu i Furer og Rynker Præget af de overstandne Kampe, og Selskabsdragten passede ofte kun slet til de bøiede, af Arbeide uskjønt formede Figurer eller til de haarde, røde Hænder. Et Sæt af Ungdommen, Landjunkere, der havde gaaet i Latinskole, Forvaltere fra de omliggende Herregaarde, nogle faa unge Kjøbmænd og Kjøbmandssønner, der et Par Gange om Aaret gjorde Københavnsreisen, vare et livsglad Folkefærd, undertiden noget rye og tilbøielige til Sviir, men i det Hele taget godmodige, ja man kan næsten sige uskyldige. Til en vis selskabelig Belevenhed, der udbredte sig, bidrog især Agentens store, gjæstfrie Huus og et Par Embedsmands-Familier. Den yngre Slægt blev ikke plaget meget med Bøger og opvoxede i et sorgløst, solbeskinnet Samliv, der i nogle Naturer, hvor Anlægget engang var, kunde udvikle en tidlig Modenhed, en stille, romantisk Inderlighed; men man maa, paa et Par Undtagelser nær, ikke forestille sig dem i barnlig Ynde, de Fleste havde tykke, røde Kinder og en egen, skrævende, vraltende Gang, ja, Byen var nok dengang berømt for sine pluskjævede Børn med Pølsebenene, som man sagde. Og hvad nu Bal eller Dands angik, vilde de fleste Forældre have fundet det i sin Orden, at Børnene paa Fædrenes Viis lærte Sligt ved at see paa de Ældre og tilegne sig baade deres Bevægelser og deres gjensidige Nøisomhed.

Men der havde i Løbet af Sommeren været en Dandselærer i Byen. Egenlig var han indbudt af Byfogden eller hans Frue, der begyndte at tænke paa sin tilvoxende Børnefloks høiere Udvikling, hvad Nederdelen angik; Byfogdens store Sal var indrømmet Kunstneren, og under den mægtige Beskyttelse fik han strax Børn fra andre Familier, saa at Omkostningerne bleve deelte. Men i den Maanedstid, Dandselæreren havde at anvende her paa sin Rundreise, vare Købstadens Smaabeen ikke skredne langt frem. Selv Emilie, der hyppig havde seet Dands og endog lært Reel, var bleven forbauset og mismodig ved Begyndelsesgrundene til en systematisk Dands, og for Otto, der havde usikkre, anelsesfulde Forestillinger om en dandsende Cavalier, var det, som om han skulde til sin Død, naar han blev fulgt op til Byfogden for at staae i besværlige Stillinger, med omdreiede Been, eller for at gaae langs en Streg i Gulvet 25 med opløftet Hoved og bukke ved Døren. Var det Dands? Ak, der er en besværlig Begyndelse til Alt; man maa staae i Position, før man kan gjøre Cour som Balcavalier, man maa stave, før man kan læse Digterne, og selv Veien til de skjønne Stjernebilleder gaaer igjennem kjedelige Tal.

Desuagtet kom Børneballet istand. Hver Familie sendte sine Børn, for at de idetmindste skulde see de andre Børn dandse, eller - lad os være ganske ærlige - man sendte Børnene for selv at følge med og i det hemmelige Haab, selv at faae en glad Aften.

Og saaledes blev det ogsaa. Havde man gjort Musik og sluppet uvidende Børn ind i Salen, vilde de have sprunget og hoppet og moret dem; men Købstadens Børn havde spiiet af Kundskabens Træ uden at spise tilstrækkelig - hvad ellers ikke var deres Vane; -de havde lært nok til at vide, at de ikke kunde dandse, og dog vilde de forsøge det. Der blev Graad og Misfornøielse; men da Gulvet var tomt, engagerede en Forvalter Mdm. Krøyer, idet han hyklersk paastod, at det kun var, fordi Huusmoderen burde have en Dands. Derpaa skulde hun jo dandse med alle Herrerne, og pludselig, uden nogen logisk Beviisførelse, vare alle Damerne ude at dandse.

For da dandsede Hr. Krøyer med Fru Ellen Rostgaard, Kammerraad Rostgaards, Toldkassererens Hustru. Hun var en høi, meget smuk, fyldig Brunette, temmelig dybt inde i de Tredive. Om det nu var fordi hun var saa smuk, eller fordi der virkelig var Grund, havde hun ikke noget godt Rygte, som endmere blev forværret ved den store Pragt, hun førte. Men i denne Pragt tog hun sig ud som en Dronning blandt de andre Damer, og i den korte Tid Ægteparret boede i Byen, blev dets Huus næsten betragtet som et Feeslot. Thi Kammerraaden kjørte ud med fire Skimler for sin Viernervogn -Byens eneste -, førte undertiden baade en Greve og en Baron tilbage med sig som Gjæst, og naar Byens Honoratiores da bleve medindbudne, gaves der indtil ti Retter Mad og fire, fem Slags Viin! Byens fornemme Damer indfandt sig ikke ved saadanne Leiligheder, fordi Fru Rostgaard havde et slet Rygte, og fordi de »ikke kunde gjøre Gjengjæld«, nemlig med Anretningen. Kammerraaden var en aldrende, meget mager, graahaaret Mand, der var berømt i Byen for sin fine Opdragelse og adskillige fornemme Særheder. Han gik altid med en Tommelfinger i hver Beenklædelomme og spillede med 26 de andre Fingre, medens han gjorde mange Buk og sagde mange Complimenter. Hjemme lukkede han aldrig en Dør op, men kunde blive staaende med Hænderne i Lommerne i halve Timer og bandende skrigende paa Tjenestefolkene, og naar de saa kom, hed det: Jens eller Peter eller Maren, hvor bliver Du af, hvad giver jeg Dig Kost og Løn for - Herren forbande Dig! luk mig den Dør op. Han udmærkede sig ogsaa ved et overordenligt Galanteri mod sin Kone; i Selskaber nærmede han sig hende meget hyppig, spurgte med den største Omhyggelighed og Høflighed: Feiler Du Noget, ønsker Du Noget, allerkjæreste Ellen? Men enten hun nu aldrig feilede eller ønskede Noget, eller hvorledes det var, saa er det vist, at man aldrig saae, at han bragte hende Noget, og naar de skulde tage bort, sad han altid først inde i Viernervognen og raabte til sin Hustru, hvem andre Herrer hjalp Tøiet paa: Feiler Du Noget, har Du glemt Noget, allerkjæreste Ellen? Man sagde, at Grunden til denne særegne Adfærd mod hans Kone var, at hun ved hemmelig Exercits i Hjemmet fremdrev et Galanteri, der ikke havde Rod i hans Hjertes Æmhed og

derfor blev gold. Senere forstummede de onde Tunger, da baade hans store, grundmurede Sted, hans Sølvstøi og hans Skimler bleve solgte, og da Familien trak sig tilbage i en Dunkelhed, hvor hun trolig arbejdede for ham og sine tre Børn. Men i dette Øieblik var enhver Tanke om mørke Tider fjern fra den skjønne, pragtelskende Kvinde, der dandsede med Hr. Krøyer.

Efter dem dandsede Dr. Siemsen med Fru Maren Gjedde. Doctoren var en stor Slagsbroder, og især i en tidligere Tid havde det næsten lønnet sig for en anden Læge at nedsætte sig i Byen for at lappe paa dem, som Siemsen slog. Men han var desuagtet afholdt af de Fleste, fordi han var en munter og godmodig Mand, der kun blev krakilsk, naar han drak. Ved Sygesengen fortalte han en Mængde Anecdoter og Historier, og hans sidste Ord, naar han forlod Patienten, var i de fleste Tilfælde: Saa ta'er vi en Skeefuld Olie og spiser lidt Vandgrød. Hans Uvenner kaldte ham Vandgrød med Olie, og saa fik de Bank. - Fru Maren Gjedde eiede et stort Gods et Par Miil fra Byen og var Enke efter en Adelsmand. Han havde ægtet hende, skjøndt hun kun var en fattig Præstedatter; men da han døde et Aars Tid efter Brylluppet, vilde Familien drive hende fra Eiendommen og have Stamgodset solgt. En Mængde Processer 27 bleve begyndte imod hende og en Mængde Udpantninger og Uretfærdigheder fandt Sted ved den bestukne Birkedommer; man plyndrede ved høilys Dag hendes Skove, og i de slette Kornprisers tid forhindrede man hende ydermere fra at faae Jorderne dyrkede og lagde Beslag paa Fæsteafgiften; men hun udholdt alle Forfølgelser, trodsede de haardeste Savn, veg ikke fra Gaarden, skjøndt man engang midt om Vinteren kom og tog Kakkellovnene bort, afslog alle Tilbud om en stor Sum Penge: hun vilde efterlade sin Son det store Stamgods, om hun saa selv skulde døe i Elendighed. Nu vare alle Processer vundne, nu blev Skoven fredet og Marken dyrket, nu byggede hun Gaarden om, og nu dandsede hun med Doctoren, medens hendes Øine fulgte Sønnen, den femtenaarige, ranke, rødmussede Stamherre, der dandsede fjernere med Agentens Datter Otilie.

Næstefter dandsede Kjøbmand og Brændeviinsbrænder Jacob Lund, Capitain for Byens Borgervæbning, en mager, stram, knokkelstærk, høitanseet Mand, med Agentinden, en munter, brunet og temmelig fyldig Dame, lidt over de Tredive.

Næst da dandsede Catechet Qvistgaard med den gamle, rige Bager Olsens Datter. Han var godt lidt i Byen, og det Værste, de unge Piger vidste om ham, var, at han nok beredte sig paa at frie til Jomfru Olsen, og det Værste, man fandt ved hende, var, at hun allerede lagde Ansigtet i Præstekonefolder.

Saa dandsede Agenten med Proprietair Hasles Frue, Moder til fire tilstedeværende Pigebørn. Hun havde tidligere været Gouvernante, men havde opgivet Opdragelsesvæsenet, da hun blev gift.

Dernæst dandsede Kjøbmand og Brændeviinsbrænder Gjern med Mdm. Nebel, Møller Nebels Kone. Kjøbmand Gjern var i Compagni med sin gamle Fader, om hvem der gik det besynderlige Sagn i Byen, at han for mange Tider siden formedelst en slem Assurancesvig havde været dømt til Slaveriet, men var sluppen fri mod at betale en stor Sum Penge aarlig til Kongens Kasse, og at derfor kunde han aldrig komme videre, uagtet han havde den største Handel i hele Byen. Man sagde, at han havde Lænkerne hængende over sin Seng og maatte stille sig engang om Aaret til Mønstring, og skjøndt han aldrig fjernede sig fra Byen, blev det dog bestandig paastaaet, men ganske hemmelig. Den unge Gjern var en høi, svær, 28 bredskuldret Mand, paa hvem Rygtet kunde gnave længe, inden det fik ham lagt i Graven.

Saa dandsede Apotheker Schrøder med sin Kone. Han havde giftet sig med sin Tjenestepige og dandsede altid med hende, fordi han frygtede, at Andre ikke skulde vise hende den tilbørlige Opmærksomhed, skjøndt hun i Virkeligheden blev holdt i Ære af Alle, dels formedelst hendes Beskedenhed, dels fordi hun var en trofast og dygtig Huusmoder.

Dem fulgte et feiende Par, Fuldmægtig Schytte med Proprietair Thybjergs blonde Datter. Schytte var Fuldmægtig hos Kammerraad Rostgaards og den smukkeste unge Herre i Staden; imellem de unge Damer var en Aftale - man vidste ikke, om den var stiltiende, eller om den blev brugt som Paaskud, men Meningens var: at de dandsede med ham og inclinerede for ham for at ærgre Fru Rostgaard. Om de ærgrede Fruen, er usikkert; vist er det derimod, at de glædede Fuldmægtig Schytte.

Frem dandsede derefter Krigsraad, Møller Nebel med sin Hustru. Han havde i Krigens Tid været Maanedslieutenant og var derfor, da han senere udmærkede sig ved et Mølleanlæg, bleven Krigsraad. Efter at have været Lieutenant var han bleven Kaper og havde gjort sin Lykke ved det, hans Navn betød paa Tydsk. Thi da han engang laa ude i Storebelt og blev overfaldet af Taage, stødte han paa en engelsk Coffardifarer, som han gjorde til Prise tæt under et engelsk Krigsskibs Kanoner. Han var en lille tyk Mand og dandsede med sin høie, magre Kone, fordi hun ellers kneb ham, sagde Folk.

Hvorledes adskillige af disse havde lært at dandse, vides ikke; naar man saae paa dem, fristedes man undertiden til at troe, at de ikke havde lært det.

O, ja, naar man seer et saadant Selskab, leer man ad de kantede, barokke Figurer, eller føler sig ilde tilmode mellem deres prosaiske Alvor og Gravitet. Men der kommer maaskee en Tid, da man har været ude at søge efter de Idealer, som dengang foresvævede Sindet og gjorde det længselsfuldt-misfornøiet eller

utaalmodigt-spottende, og da vilde man maaskee give Meget til, om man igjen kunde see hine Figurer og være sammen med dem, om Tiden vilde gaae tilbage, om de kunde staae op af Gravene og atter vise sig i den 29 vante Dragt og med de vante Ansigter, medens man selv var Barn igjen.

De yngre Par dandsede smilende, gjækkende, der var saa megen Friskhed og Munterhed, saa liden Sorg for Livets tørre Prosa, Hjerterne sloge saa let og varmt, og den største Kummer i Verden syntes dem Alle at maatte være Kjærlighedssorg.

Fagre, fagre, Krigsmand!
Døden skal du lide!

Naar tyve Aar ere hengaaede, dandse I som Hine.

Og Hvo der kommer allersidst
Skal i den sorte Gryde.

Dog, hvortil disse melankolske Tanker, medens Musiken lyder og »Dansen gaaer saa let gennem Lunden« eller mere nøiagtig: saa temmelig let over Gulvet.

Byfogdens Kone var upasselig og derfor ikke tilstede. Byfogden havde derimod indfundet sig og bevægede sig, efter en kort Dands med Mdm. Krøyer, ensom mellem de Dandsende. Han var en lille, spinkel Mand med en sygelig Ansigtifarve og bekjendt for den Særegenhed, at saasart han havde faaet samlet hundrede Daler, lagde han dem tilside, og naar der saa i Huset forefaldt nødvendige Udgifter, inden nye Sportler indkom, gik han ud i Byen og laante Penge. Men han havde forresten Ord for at være en redelig Mand, og man vænnede sig til hans Særhed. Han bar denne Aften som sædvanlig sin røde Kjole og fulgte sin gamle Vane at lude med Hovedet og stikke Hænderne i Baglommerne, hvorved han paa en paafaldende Maade blottede den Deel af Legemet, som Skjødernes vare bestemte til at skjule. Medens han paa denne Maade gik om og sagde Høfligheder, var Kammerraaden ligeledes beskjæftiget med at vise Galanteri med Tommelfingrene i Beenklædelommerne og spillende Fingre. Saaledes gik de om i nogen Tid, indtil de mødtes og bleve enige om et Parti Piquet, og Sandsynligheden er for, at de da toge Hænderne af Lommerne. 30 Medens de Voxne dandsede, kom Børnene igjen frem og en og anden Herre tog en lille Pige, og et Par unge Damer slæbte hver paa en lille Dreng. Man forsøgte derpaa igjen med større eller mindre Oprigtighed at faae Børneballet istand; men det mislykkedes paany. I et Hjørne af Salen sad imellem Tilskuerne et Ægtepar med to Børn, en Dreng og en Pige. Saavel Ægteparret som Børnene havde ikke rørt sig fra den Plads, de havde indtaget ved deres Ankomst, men sad i beskeden Taushed og saae til. Det var Kjøbmand Manuel Mendoza og hans Familie. De vare Jøder, men saakaldte portugisiske eller egentlig spanske Jøder. Deres Slægt var indvandret i Danmark for meer end hundrede Aar siden; dog med Undtagelse af, at denne lille Familie talte Dansk, havde de ikke tabt nogen af de Egenskaber, hvormed Forfædrene vare komne: af den strenge, religiøse Afsluttethed, det fremmede, østerlandske Physiognomi eller den ængstelige Tilbageholdenhed, som var bleven Slægtens anden Natur, siden den gennem utallige Forfølgelser havde bevæget sig nordpaa efter at være flygtet fra Sevilla. Mendoza, hans Hustru og Børn lignede ganske de faa andre Jøder i Byen, paa det nær, at det Hvide i deres Øine var blaaligt og Øienhaarene usædvanlig lange. Men saa stor var Virkningen af dette lille Kjendetegn eller af Navnet, der vidnede om det skønne Spanien, eller af den stille Stolthed, som Familien bevarede ved Erindringen om Riddere og Dons blandt Forfædrene, eller af dens Formuenhed eller af Alt dette tilsammen, at man næsten agtede dem lige med Christne og uvilkaarlig syntes, at der var noget ganske Andet ved disse Jøder, der længtes efter Spanien og bade til Jerusalems Gjenopbyggelse, end ved de andre Jøder, der kun havde eet Fædreland foruden Danmark.

Da man atter søgte at fremtvinge Børneballet, sagde en lille Pige med et Ansigt, der bævede paa Vei til Graad: Alfons og Bella kan dandse Spansk. Alfons og Bella eller Isabella vare Mendozas Børn.

Ved at høre deres Navne blive nævnte, trak de to Børn sig skye tilbage, ligesom de vilde skjule sig i Folderne af Moderens Kjole.

Aa, lad Deres Børn dandse! lad os see den spanske Dands! bad man Ægteparret, idet man stimlede sammen.

Det varede en Stund, inden det kunde skee; men endelig sagde Faderen med dæmpet Stemme nogle Ord i et fremmed Sprog, og 31 pludselig reiste Drengen sit Hoved som en Stridshest, naar den hører Trompeten, og den lille Pige fulgte bleg, men rolig sin Broder ud paa Gulvet.

Musikanterne kunde ikke spille den fremmede Dands, og Børnene maatte selv synge. Der var en lille Indledning, nogle faa Stropher, som Alfons sang til sin Søster, og de klang som krigersk Marsch; Lyden af det fremmede Sprog var som Duften af en exotisk Plante. Tilhørerne troede, at det var Spansk, og henryktes, men det var Hebraisk, det var Mirjams Sang over de slagne Ægyptere. Saa kom selve den spanske Dands, og de to Børn begyndte de lette Bevægelser, de yndefulde Svingninger. Livligere og stærkere blev Bevægelsen, høiere Sangen; Børnenes Øine funkledede, og Faderens Øine skjøde Lyn; Moderen sad med nedslaaet Blik og dybtaandende Barm. Pludselig standsede det, og Børnene skyndte sig hen og skjulte sig bag Moderen.

Der lød intet Bifald og ingen Tak, skjøndt især Drengens Stemme var beundringsværdig smuk. Men Tilskuerne, der ikke vare vante til at see nogen Slags Forestilling, havde følt Undseelse paa Børnenes Vegne over, at de saaledes gave sig selv tilbedste og gjorde noget Usædvanligt. Man vilde ikke have gjort det Samme, »ikke for aldrig det«.

Kun Værtinden sagde Forældrene et venligt Tak og bød hvert af Børnene et Stykke Appelsin, den gyldenrøde Frugt fra Forfædrenes Hjem. Hun førte ogsaa Otto hen for at takke dem, og da Drengen havde overvundet den første Undseelse, følte han sig saa vel ved at tage Alfons og Isabella ved Haanden; thi han havde staaet fortabt i Beundring, som om det var Engle, han saa. Ogsaa Emilie kom til og var barnlig blid og kjærlig mod Alfons. Det var fire usædvanlig smukke Børn: Otto med det aabne, sunde, kjærlighedsfulde Ansigt og med et Haar, der endnu hang i guldgule Lokker, Emilie med det livlige og dog dybe Blik og med de tidlig udviklede, skjønt formede, skjemtende, drillende, bløde Læber; Alfons med et drømmendelidenskabeligt Udtryk i de sorte Øine og med en Blanding af Skyhed og Snildhed i Physiognomiet, Isabella med det blide, ydmyge, brune Ansigt. Der gik et Øieblik en poetisk Luftning over de Tilstedeværende; de følte, at de saa noget Skjønt. En fremmed Tilskuer skulde maaskee tankefuld have tilføiet det Spørgsmaal ved sig selv: Ere de bestemte til at visne i Hjemmet, eller, hvis de skulle ud, hvorledes ville de da komme tilbage? Hvorledes vil dette Blanke see ud, naar Verden har grebet paa det?

Klokken ni bleve Børnene hentede hjem, og nogle af de Ældre fulgte, blandt dem Mendozas. Kun Otto og Emilie fik ved særlig Gunst Tilladelse til at blive længere oven Senge. Emilie var bleven stille og ydmyg denne Aften. Da de andre Børn vare borte, søgte hun og Otto til et Sideværelse, der stødte op til Salen. Her gave de sig til at løbe omkring et rundt Bord; de forbandt ingen Leg dermed, men vedbleve at løbe i Taushed, snart ved Siden af, snart efter hinanden. Gemyttet var opfyldt af den fremmede Melodi, de havde hørt, og af den fremmede, eventyrlige Dands; enkelte afbrudte Ord, Kjærlighedsord, trængte til dem fra et ungt Par, der et Øieblik sad nær Døren, eller skjemtende Ord, der skjulte Elskovstanker, naaede til dem fra Par, der engang imellem hvilede i dette Sideværelse. En erotisk Duft omgav Børnene, deres Sjæle indsugede den ubevidst. Hvad man sagde, var jo egenlig ganske uskyldigt, og man generede sig ikke for Børnene, der syntes saa beskæftigede med Leg; men smaa Gryder have ogsaa Øren, og det er mærkeligt, hvad man kan huske at have hørt i sin Barndom, skjøndt man dengang ikke ret forstod det.

Skal vi ikke have lidt at spise, Moer? Mandfolkene er bestemt sultne, sagde Krøyer, da en Dands ophørte.

Jeg tænker, Pigerne og Konerne med, svarede Mdm. Krøyer sagtmødig. Ja, vedblev hun med hævet Stemme: De er Alle velkomne, det veed De nok. Men jeg har kun beredt mig paa Aftensmad til Børnene, saa De maae tage tiltakke og selv hjælpe til ved Anretningen. De flinkeste Mandfolk kan følge med ud i Spiskamret.

Dette var et dygtigt Hib til Fru Rostgaard og hendes glimrende Bord, og maaskee ramte det brede, tunge Slag ogsaa Agentens. Krøyer gjorde kun sjelden Selskab, og naar det skete, fik Gjæsterne altid den simpleste Beværtning; men de morede sig alligevel.

Allesammen! Vi hjælpe Alle til! blev der raabt. Vi dandse ud i Kjøkkenet! blev der tilføiet, og i et Nu vare Parrene opstillede, og Musikken drog foran gennem alle Værelser, ud i Kjøkkenet. Det var et mægtigt Kjøkken, lige saa stort som Balsalen; det lange 33 Kjøkkenbord var skuret saa hvidt, saa hvidt! Lyset straaled fra de tætte Rader Tallerkener i Tinrækken og fra en Mængde blanke Kjedler og Kasseroller over Skorstenen.

Fru Rostgaard satte sig med den elskværdigste Mine paa Huggeblokken; Kammerraad Rostgaard spadserede med lange Skridt og stærkt spillende Fingre hen til Mdm. Krøyer ved Spiskammerdøren og sagde: Et charmant Kjøkken, lille Madam Krøyer! Et charmant Kjøkken! og bukkede. Byfogden trængte ind i Spiskamret, greb en stor Skinke, bragte den hen paa Kjøkkenbordet og gav sig til at skjære for. - Feiler Du Noget? Ønsker Du Noget, allerkjæreste Ellen? spurgte Kammerraaden, ilende hen til sin Hustru og ilede strax fra hende igjen. - Lang mig den Steg med den grønne Garnering! raabte Agenten, og da han fik den, satte han sig hen i Skorstenen med Fadet paa Skjødets og skjar for. - Hvo kan skjære Brød? spurgte Mdm. Krøyer og holdt et stort, bruunt, hjemmebagt Brød i Veiret. - Jeg! skreg Dr. Siemsen. - Nei, lad Capitainen, her er en Sabel, svarede Mdm. Krøyer og rakte en lang Brødkniv ud. Her er Smør, vedblev hun, lad Kjøbmand Gjern og Doctoren komme, det er de to stærkeste Mænd i Byen. De to Udvalgte forsvandt i Spiskamret og kom lidt efter ud med en Tønde Smør, som de vrikkede frem midt paa Kjøkkengulvet. - Lad nu Pigebørnene gjøre Kreds om Tønden og smøre Mad og fjas ikke med dem saalænge, sagde Mdm. Krøyer; der, Krigsraad Nebel, er et Brød og en Kniv, hjælp De ogsaa til. Forvalter Thybjerg, De er saa lang, ræk De op og tag mig en Ost ned deroppe fra Hylden ... See saa, mine gode Venner, nu er det ikke min Skyld, hvis I ikke blive mætte.

Tjenestepigerne bragte et stort Bord, hvorpaa de satte Melk, Mjød og Øl; dybt inde paa Skorstenen snurrede Vandet i den store Theekjedel, medens Krøyer havde udsøgt sig en Krog, hvor han i Ro kunde udpresse Citroner til Punschen, og medens Værtinden endnu rakte adskillige Redskaber ud, saasom Knive, Gafler, Tallerkener og Glas.

Det er charmant, det er deliciøst, delicat, ganz vorzüglich! sagde Kammerraaden; jeg troer saamæn, jeg skal have et Stykke Mad.

Her, Kammerraad! lød det fra Skorstenen.

Her, Kammerraad! fra Smørtønden.

Her, Kammerraad! fra Capitainen. 34 Snart havde han Hænderne fulde og Munden fuld. Det er charmant, mumlede han. Hvad mener Du, allerkjæreste Ellen?

Jeg mener, svarede Fru Rostgaard med sin smukke, behagelige Stemme, jeg mener, at Mdm. Krøyer er en fortræffelig Værtinde, og jeg vilde ønske, at jeg kunde gjøre mit Huus saa indbydende som hendes.

I dette Øieblik var Fru Rostgaard atter Dronning, ved sin Ydmyghed; thi hvo som siger en Compliment, er Dommer.

Og dette skal være Madam Krøyers Skaal! begyndte Doctoren.

Og Skam faae Den, som ikke
Madam Krøyers Skaal vil drikke!
Hurra! Hurra!
Den Skaal var bra',
Hurrah!

Nok en Mal, Hurra! Nok en Mal! Hurra-h!

Mdm. Krøyer traadte frem og sang:

Og dette skal være Børneballets Skaal!

Hurra!

O. S. V.

Børneballet leve! Og alle store og smaa Børn! raabte Doctoren.

Doctor, hviskede Mdm. Krøyer ham i Øret, Recepten lyder paa tre Glas, ikke mere!

Ikke en Draabe mere! hviskede Doctoren; det var jo Synd at banke disse skikkelige Mennesker. Men troer De ikke nok, at jeg iaften kan drikke fire? Jeg har alt faaet to.

De er jo Gjæst i vort Huus, og dersom De vil drikke en heel Tønde, skal jeg selv dreie Tappen om.

Ikke en Draabe meer! Tre Glas! Eet endnu! De skal see, hvor jeg 35 skal holde godt Huus med den ene lille Smule - blot Ingen støder til mig og spilder det!

Der var Skjemt og Latter mellem de Unge; men man spiste i Hast; thi man vilde ind og dandse igjen. Mdm. Krøyer sagde, at de skulde dog give lidt Tid endnu, og aabnede en Dør ind til et stort Aflukke, hvorfra en frisk, behagelig Duft strømmede ud. Der laae Æbler og Pærer omhyggelig ordnede paa Gulvet og paa de talrige, brede Hylder. - Nu maae De være artige og gaae forsigtig ind En for En og vælg, hvad De vil have, sagde Mdm. Krøyer.

Agenten satte Tallerken og Glas fra sig i Skorstenen, reiste sig op, slog sig paa Maven og sagde: Nu begynder jeg at blive i godt Humeur. Nu skal vi Gamle, F. g. m.! have en Pibe og et Slag Kort, og det hjemme i min Stue! Hei! I Unge skal Alle følge os Gamle over! Jeg fører op! Kehraus!

Agenten tog Mdm. Krøyer, de andre Par ordnede sig, og efter en Svingom om Smørtønden greb Agenten et Tællelys og med Musikken foran sig førte han Dandsetoget gennem Værelserne, hvor saa mange Cavalierer, som kunde, forsynede sig med Lys, og saa dandsede Toget ud paa Gaden. I den stille, stjerneklare Efteraarsaften vedbleve de fleste Lys at brænde, især fordi Steenbroen og dens Huller fremtvang en meget forsigtig Dands. De to Børn løb efter med hinanden i Haanden, skjøndt de længe af Søvnhed havde havt Møje med at holde sig paa Benene. Den flagrende Lysglands under den mørke Stjernehimmel og ledsaget af Musik forekom dem som en Drøm og stod i senere Tider for dem som et forunderligt, storartet Eventyr. Agenten og »de Gamle« blev satte af, og Toget dandsede tilbage og begyndte forfra paa Molinasco'er, Holsteenskvalse, Langengelsk og Bøhmerdandse.

Hvad er her paafærde saa sildig? Klokkeren er over Ti! sagde Politibetjent Green og stak sit lange, magre Ansigt ind ad Vinduet.

Krøyer rakte ham et Glas Punsch og en Mark; begge Dele gled hurtig i Green, det Ene i hans store Lomme, det Andet i hans storkeagtige Hals. Greens skrækindjagende Ansigt var det Sidste, som Otto saae; de trætte Øienlaag faldt til; Emilie laa allerede i en Krog og sov paa det bare Gulv. Hun blev opsamlet henad Midnat, da Hver beredte sig til at gaae, kjøre eller ride til Sit, og da 36 Kammerraaden sad ude i Vienvognen og raabte: Feiler Du Noget, har Du glemt Noget, allerkjæreste Ellen?

Fjerde Capitel

Mdm. Krøyer var endnu saa ung, og hun hengav sig saa hjertelig til den Glæde at have Gjæster og see dem glade, at hun hele Aftenen ikke havde tænkt paa Otto. Desto skarpere var maaskee Øie og Øre den følgende Formiddag, da Ane Krøll og Peter kom over og bade om, at Otto maatte følge med dem ud i Egnen til en Skovfoged og plukke Hasselnødder.

Saasnart Otto saae Peter, raabte han med angrende Miner: Om Forladelse, Peter, vi havde Børnebal iaftes! Hjertet trak sig vist et Øieblik sammen paa Peter; men han satte et dumt Ansigt op, som om han ikke forstod, hvad Børnebal var. Ane Krøll fandt det altfor naturligt, at hendes Dreng ikke havde været indbuden, og havde altfor meget Fattigdommens Tact overfor Mdm. Krøyer, til at hun skulde vise den ringeste Bevægelse. Ottos Ord klang hen tilsyneladende saa upaaagtede, at han selv blev undseelig over dem og kom til at sætte et ligesaa dumt Ansigt op som Peter.

Men Mdm. Krøyer, der alligevel var bleven lidt forlegen, svarede hastig paa Anes Indbydelse, at hun vilde gaae ud og spørge sin Mand.

Krøyer raabte: Aa, lad ham gaae med Ane! Lad ham kun komme mellem Drengbørn; han har saa ikke Godt af at løbe bestandig om med Tøse!

Der blev da fremtaget en gammel Haglpose, som Otto skulde have at sanke Nødder i, men som foreløbig blev fyldt med Hvedebrød og Candissukker til Skovfogdens Børn; endvidere blev afveiet et Fjerdingspund Kaffebønner, som Ane skulde tage med til Skovfogdens - thi for Intet skulde Kjøbmandens Søn naturligviis ikke beværtes. Tilberedelserne havde for Otto noget Høitideligt, som om det gik til en stor Fest, og efter at han urolig havde seet snart paa den Ene, snart paa den Anden, spurgte han, om Emilie ikke skulde med. 37 Vist ikke, hvor kan hun være med at plukke Hasselnødder! blev der svaret, medens man satte ham Huen paa Hovedet og gav ham Haglposen i Haanden, og afsted gik det.

Han havde spurgt og taget imod Afslaget med et saadant Udtryk, at Moderen blev forbauset og urolig over denne vedvarende, voxende Ømhed i et Barnehjerte.

Gid han var et Grevebarn! sagde hun til sig selv - som om en høiere Stilling i Samfundet sikrede Menneskene mod Følgerne af deres Tilbøieligheder.

Hun begreb ikke, hvorledes hun skulde lede denne Natur; kun Et stod bestemt for hende: at han maatte løsnes fra sine Omgivelser, Emilie og Peter kunde ikke være hans Livsformaal, og hendes Pligt var det, lempelig og skaansomt at tilveiebringe en Adskillelse.

Krøyers Ord, at han havde godt af at komme sammen med Drengene, vare som Lysglimt for hende, og pludselig faldt det hende ind, at Møller Nebel havde Drengbørn paa hans Alder, og Nebel boede en halv Miil fra Byen: der kunde det være passende at sende Otto hen i kort Tid, til en Prøve. Og - hvad der forekom hende næsten som et Vink fra Oven - et Øieblik efter at hun havde fattet denne Beslutning, kom Mdm. Nebel, med hvem Sagen snart var afgjort.

Imidlertid fortsatte Ane Krøll med Otto og Peter trøstigt deres Vei, stadig glædende sig til at skulle plukke Hasselnødder. Hvad Glæde er der egenlig herved? Nødden er ikke saa skjøn at see til og giver ikke den røde, liflige Saft som Hindbærret, der plukkes i det foraarsfrodige Krat, eller som det af hvide Blomster fødte Kirsebær, der svulmende hentes ned fra Skjulet under det mørkegrønne, solvarme Løv. Men Nødden i det bleggrønne Hylster er Aarets sidste Frugt, simpel og stærk som vort danske Efteraar. Man vandrer i den kraftige Luft gennem Skov; tørre Kviste briste under Fødderne, Solen spiller paa det mangefarvede Løv, der før det dør, faaer Udseende af nyt, stærkt Liv. Man har en kroget Stok og bøier dermed Grenene til sig, man griber Nøddeklyngen, hvis Grenen ikke svipper bort og slaaer en Anden i Ansigtet. Mens Karlen og Pigen staae hver paa sin Side af Busken, hænder det maaskee, at Karlens Mund istedenfor Nødder søger Pigens Mund. Men hvad kunde dette fornøie Ane, Peter og Otto? Og dog gik de og glædede sig til at 38 plukke Hasselnødder. Ja, maaskee er der ingensomhelst Fornuftgrund at give til den hele Fornøielse. Vore Glæder

stempler til Betydning af vort Sind; Sorgerne komme helst fuldt prægede og stemplede.

Men naar Fattigfolk indbydes til Fattigfolk, kan der let komme Hinder - eller, som Ordsproget siger: Fattig Mand har kun een Lykke, og den er tynd. Da de kom til Skovfogdens, vare alle Husets Beboere, paa Konen nær, til Klapjagt, og der kunde ikke blive plukket Hasselnødder den Dag.

Saa begav man sig paa Hjemveien, og hjemme fik Otto den Trøst fremfor de Andre, at han maaskee næste Dag kunde komme til at plukke Nødder, han skulde ud at besøge Nebels.

- Otto løb og legede lystig med Drengene og var næsten vildere end de. Han vilde op i Møllehatten, see ned i Kværnene, og Svenden sagde i dødelig Angst: Gid S- havde den forbandede Dreng! Hvad skal jeg gjøre, naar han kommer til Ulykke! - Saa vilde han op ad Møllevingerne, da de et Øieblik stode stille, og Nebel bankede sine egne Dreng, da han ikke turde banke Otto.

Men, da Mørket faldt paa, og de samledes i Stuen til Aftensmaaltidet, blev Otto alt meer og mere stille og spurgte jevnlig: Kommer Jørgen ikke snart? Han antog, at Jørgen nødvendigviis maatte komme og hente ham. - Spiis Du bare, min Dreng, sagde Mdm. Nebel; men Otto sagde med Taarer i Øinene: Bare Jørgen ikke har glemt mig. Det havde begyndt at regne og blæse, og jo mørkere det blev, desto høiere steg Ottos Angst for, at han skulde blive glemt ude; da Skodderne bleve lukkede, og der blev rigtig hyggeligt hos Møllerens, tog hans Hjemvee aldeles Magten over ham. Da Møller Nebel saae den dødelige Angst i Drengens Øine, blev han ganske bange, men vidste ikke at finde Raad. Det bedste Raad, han vidste, Prygl, turde han ikke anvende, betvang derfor sig selv og sagde saa mildt som mulig: Det er jo ikke Veir at jage en Hund ud i, Otto; kan Du nænne, at Jørgen skal ud i det Veir? Du skal faae en ordenlig varm Seng inat, og imorgen tidlig skal jeg selv bringe Dig hjem!

O, Gud! hulkede Otto, blot der ikke skeer Fader og Moder en Ulykke inat!

Mølleren og hans Kone saae paa hinanden. Han kan da ikke hjælpe dem mod en Ulykke, stakkels Dreng! sagde Konen ganske bleg.

39

Han maa hjem! sagde Nebel resolut. Kom, giv ham hans Tøi. Lad Enspændervognen kjøre for Døren.

De kom ud i Døren; Vinden slog den i og op, Regnen pidskede imod dem, det tudede omkring Møllen og Vingerne susede som vrede Aander.

Nei, sagde Nebel, jeg kan ikke forsvare at jage Dyret ud i det Veir, endsige mig eller Drengen. Men lad os sidde oppe med ham, til det dages, og saa skal en vis Mand hente og flytte og føre mig, inden jeg skal tage fremmede Børn i Huset igjen. Spænd fra og sæt den Graa ind i Stalden!

Otto havde seet den gode Villie og begyndte at føle, hvor uskjønsom han var imod de fremmede, velsindede Folk. Han søgte at tvinge sine Taarer tilbage og sad og rystede af Angst, indtil han faldt i Søvn.

Moderen hørte med Misfornøielse Beretningen om Ottos heftige Hjemvee; om den end vakte en stille Glæde i hendes Hjerter, stod den dog hendes Forstand og Villie i Veien. Men efter et saadant mislykket Forsøg, som nu var gjort, bliver et nyt Forsøg vanskeligere, især naar tusinde Smaating i det daglige Liv adsplitte Tankerne og Sindets Energi. Skolelæreren, der var bleven urolig over Skoleforsømmelsen, kom ned. Det var en aldrende theologisk Student, der havde drevet om for mange Smaastorme og endelig var bleven kastet iland paa denne Kyst, gift med en Bondepige fra en Herregaard, hvor han havde været Huuslærer. Han var i Besiddelse af mere Snildhed og flere Kundskaber, end hans Ydmyghed og Fattigdom lod formode. Moderen raadførte sig med ham, uden Haab om at faae et godt Raad, men fordi hun trængte til at tale om sit Barn. Skolelæreren sagde: De skal ikke være saa mismodig, Mdm. Krøyer; Otto har et udmærket Hoved, han bør studere; lad os læse dygtig med ham, det vil give ham den rigtige Retning, og naar jeg ikke kan lære ham Mere, bliver der jo altid Leilighed til at sende ham til Kjøbenhavn.

Derved blev det. Tiden gik hen, og flere sammenstødende Begivenheder maatte tjene til at sønderrive, hvad der ikke med Lempe lod sig løse.

40

Femte Capitel

I de store Stæder hører man, at Vinteren gaaer og Foraaret kommer, men seer det ikke. Man er afskaaret, Skibet staaer paa det ensomme Bjerg, og udenfra kommer Budskabet: Nu svinde Vandene. Men om ogsaa den nye Sol sender sit Olieblad og Violer bringes ind i Kræmmerhuse, stiger man dog ikke strax ud; man venter, til Alt er ryddeligt, Veien jevn, Skov og Mark gjort comfotabel, og begiver sig da ud for at tage det Hele i Øiesyn.

Men ude paa Landet eller i de smaa landlige Byer der føler man al Naturens stille Liv i sin Nærhed. Der har man ud paa Sommeren en Dag seet Storkene forlade deres huuslige Ensomhed og samles til et stort Møde, hvor der bliver samtalet og raadslaaet med stor Alvor og Tiden til Afreisen formodenlig bestemt, hvorpaa hvert Ægtepar igjen begiver sig til Sit. En Morgen ere de borte, og snart skal Skov og Mark staae afbladet, ligesaa taus og forladt som deres Reder. I de mørke Nætter drage Vildgjæs og Krager med hæse Skrig gjennem Luften; Stormene komme, afrive det sidste Løv og hvirvle det om; Skoven svaier og stønner som i Livets sidste afmægtige Kamp mod Vinteren, der om kort Tid skal indhulle den i sit Liglagen. Nu ruge de korte, mørke Dage over By og Land. Pleilen lyder i Loen, Faareklipperen sidder i Borgestuen og klipper Skindene; Røgteren bringer en Aften et for tidlig født Lam og varmer det ved Ovn; Avlskarlen har etsteds i en Mose fundet en Vibe i Dvale, viser det »sølle Kræ« frem, men det dør under hans Hænder, til almindelig Beklagelse - man har om Vinteren saa dyb en Kjærlighed til det Liv, man om Sommeren gaaer ligegyldig forbi eller dræber. Man kjører i Slæde eller Kane, holder en glad Juul, har slaaet Kors paa alle Ladeporte for at være fuldkommen tryk, finder, at Vinteren dog ogsaa er en frydelig Tid; men naar Kyndelmisse er forbi, begynder man dog at længes ud fra den som af et Fængsel.

Da føler man en Dag, at der etsteds maa være Blomster; thi der er kommet et Smil over Vinterens Ansigt; man rydder op i Sneen, og see! der staaer en lille hvid Blomst med blege, grønne Striber og med smalle, gule Tunger. Den hedder med Føie Vintergjæk; thi den har gjækket Vinteren, draget sin Hvidhed af Sneen, tillistet sig 41 Farver ad ukjendt Vei og staaer i skjelmisk Ydmyghed med bøiet Hoved under det kolde Dække. Kort efter reiser sig i Haven en større hvid Blomst paa sin smækkre, grønne Stilk; den synes i sin Sempelhed at være en jomfruelig, hellig Blomst, i Slægt med den Gjenopstandelsens Høitid, da den viser sig. Og saa komme de duftende Violer! Men i Forveien er Stæren kommen; Bogfinken, Droslen, Dompappen, Sidskenen, Lærken lade høre fra sig, hvis man vover sig ud i den solbeskinnede, smeltende Snee, mellem pibende Vandløb og sort, blød Muld; Snæppen »smidsker« og »brummer« og forraader sig selv for Jægeren, Viben indfinder sig eller reiser sig af Mosen og skal snart hilse de Pløierende med sine ængstelige Skrig, Storken spadserer en Dag saa rolig ude i Engen, som om den aldrig havde været borte, man seer efter dens Bryst, hvilken Sommer den bebuder; paa alle Buske er Knopper, Katten sidder ude paa Trappen, stryger sig om Skjægget og bebuder en Soldag, Svalen kviddrer - o, nu veed Alverden, at det er Foraar.

Men see, indad Byens Port drager et stort Tog og forkynder høit, at nu bringer Vaaren os den danske Sommer! De ride Sommer i By.

Det var Skik, at Gaardmandssønnerne henad Mai bragte deres Hatte til Kjøbmændenes Koner, og disse maatte, hvis de ikke vilde bortjage Kunderne, udpynte Hattene med en stor Mængde Baand af alle Farver, med Guld- og Sølvbrokade o. desl. Hertil blev føiet som Laan Guldkjeder og Smykker, der tilligemed de flagrende Baand og den glimrende Brokade bedækkede Hattene og dannede en meget kostbar, men temmelig barbarisk Pynt. Paa Festdagen kom da det pyntede Tog tilhest, med grønne Grene i Haanden og med Musik i Spidsen og drog ind i Kjøbmandsgaardene. I Stadsstuen stod et opdækket Bord, og efter Frokosten spillede Musiken. Formanden eller Skafteren bød Husmoderen til Dands, og hun »gav ham sin Dands igjen«. Alle andre kvindelige Personer, Tjenestpigerne og Børnene indtil de allermindste fik og gav ligeledes deres Dands, hvorpaa Toget begav sig ud i Gaarden, steg tilhest og i en Slags Slagorden rykkede frem til Huusdøren. Skafteren bød med høi Røst Familien hjem til sig til Gilde, og hans Hjælper eller Medskafter udviklede Indbydelsen nærmere: »Hvo der vil sidde godt, tager Jynde med, hvo der vil æde godt, tager Kniv og Gaffel med«, sagde han i en traditionel, snøvlende Tone, idet han dreiede 42 Hatten. Naar han var færdig, holdt han Hatten frem, og saa lagde Kjøbmanden Sølvpenge og Æg deri.

Ved Bondens Gilde blev man modtaget paa det gjæstfrieste. Man blev øieblikkelig sat tilbords og fik Suppe, Klipfisk, Brændeviin, Smørrebrød, Kaffe og Brændeviin. Saasart en Vogn bragte nye Gjæster, blev der anrettet paany, Suppegryden var bestandig paa Ilden, og i Kjøkkenet vare hele Dagen og Aftenen Piger beskjæftigede med at knuse Klipfisken, uden anden Maskine end deres Hænder. Dandsen stod i Loen, der var behængt med Lagener og pyntet med Grønt, Karlene dandsede med deres Hatte, hvorfra Baandene raslede og Guldkjederne klirrede.

I det Aar, hvorom nu er Tale, fulgte Lykken ikke Sommer i By for det Krøyerske Huus.

Allerede henad Foraaret fik man Budskab om, at »Marie Elisabeth« var forliist, og skjøndt Skibet var assureret, følte Familien sig dog nedslaaet af Tabet og bar næsten Sorg som for en Afdød.

Nogen Tid efter kom en Skibsfører, Capitain Bolt, til Krøyer og foreslog ham en Speculation. Det tegnede til et overmaade rigt Frugtaar, og Bolts Plan bestod nu i, at Krøyer skulde sende ham med en Ladning Frugt til Bergen og tage Kommen i Hjemfragt. Skjøndt Foretagendet var usædvanligt, besluttede Krøyer sig dog

rask dertil, gjorde Indkjøb af Frugt og udvidede Planen ved at tilføie noget Korn.

Vinden var gunstig, Skibet laa færdigt, Bolt indfandt sig om Aftenen hos Krøyer for at udstede Connossementerne. I samme Øieblik, som han skulde undertegne dem, rakte Kjøbmand Gjern Hovedet ind ad Vinduet og sagde: Aa, Bolt, kom ud et Øieblik, jeg har en vigtig Ting at sige Dig. - Jeg skal strax komme igjen, sagde Bolt, gik ud, gik ombord og seilede bort.

Bolt kom hjem fra Reisen og lod sig ikke see hos Krøyer, og da denne engang talte med Gjern om Sagen, sagde Gjern: Det gjør mig ondt, min Bro r, at jeg uskyldig har været Anledningen; men Du har jo Regninger og Beviser nok, giv Du dem til Procurator Basse og lad ham sagsøge Knægten. - Dette Raad fandt Krøyer godt, lod Basse hente og overgav ham Sagen.

Der hengik en Tid, og Krøyer hørte stadig Intet om Søgsmålet 43 mod Bolt, og engang, da Basse gik forbi, raabte han ud til ham: Heida, Basse, hør lidt. - Hvad vil I mig, Fatter? spurgte Basse og standsede midt paa Gaden. - Kom nærmere; jeg har Noget at tale med Dem om. - Jeg har ikke Tid, sig frem, hvad I har paa Hjerte, Fatter. - Hvad jeg har paa Hjerte, ja, det veed De da nok; hvordan gaaer det med Sagen mod Bolt? - Hvilken Sag? - Ih, den Sag, som De fik Papirerne og Regningerne til! - Hvilke Papirer? Hvilke Regninger? - Hvad for Noget? raabte Krøyer, De vil da ikke nægte, at jeg har overgivet Dem mine Regninger og Beviser for, hvad Bolt skylder mig? - Naboerne vare komne til Vinduerne ved den usædvanlige Ordvexling, og Basse vendte sig til dem, idet han pegede paa sin Pande: Gud veed, om det staaer rigtig til med Krøyer herinde? Jeg har hidtil kjendt ham som en ædruelig Mand, og det er jo desuden Formiddag. Vorherre veed, hvad det er for Papirer, han væver om. Farvel, Fatter Krøyer; møder jeg Dr. Siemsen, skal jeg sende ham ned til Jer.

De fleste kraftige, redelige Characterer have Noget tilfælles med Michel Kohlhaas, Forbryderen af Retfærdighedsfølelse. Krøyer brød sig ikke saa meget om Pengetabet; men denne frække Uærlighed vakte en utæmmelig Forbittrelse, han ilede fra Vinduet, og havde ikke hans Kone holdt ham tilbage, vilde han have styrtet ud efter Basse. Flere Timer tilbragte han nu med at lægge Planer til følelig at tugte Denne; men jo mere han tænkte, desto tydeligere følte han sig magtesløs overfor den snedige Procurator.

Imidlertid var Efterretningen om det Stedfundne faret som en Løbeild gennem Byen; men endskjøndt de Færreste i Hjertet tvivlede om, hvorledes Sagen virkelig forholdt sig, var det dog langtfra, at den blev opfattet og bedømt i sin Simpelhed. Under den almindelige Ivrighed levede gamle Fjendskaber op og søgte Tilfredsstillelse; man brugte sin Mening om Sagen som Vaaben og valgte altsaa den Mening, der syntes bedst tjenlig overfor Modstandere. Krøyer kunde ei blot ikke taale at høre ringeste Tvivl om den rette Sammenhæng, men forlangte ogsaa bydende, at hvo der vilde være hans Ven, skulde være hans Fjenders Fjende, hvad der umulig lod sig gennemføre, og som derfor kun skaffede ham selv nye Krænkelser. Endog med sin gamle Ven Agenten kom han paa en spændt Fod, 44 fordi denne vilde staae aldeles uberørt mellem Partierne. Den blotte Tanke om, at her kunde være Partier, at han selv skulde være Part og ikke Dommer, krænkede Krøyer.

Medens Krøyer og hans Kone med bittert Mismod omtalte alle de forskjellige Episoder, som indtraadte, lagde de kun lidet Mærke til, at Otto med stille Lidenskab antog sig deres Sag og led deres Lidelser. Uden tilfulde at forstaae, hvad der blev talt om, begreb han dog, at Nogle vilde hans Forældre ilde, og uden bestemt at vide, hvorledes han kunde gavne imod Fjenderne, stod han med mistænksom Ømhed stadig paa Vagt mod Omverdenen.

En Dag, da der ved Middagsbordet havde været en af de mismodige Samtaler og Mdm. Krøyer forgjæves havde søgt at formilde den Bitterhed, hendes Mand nærrede, kom Emilie over. Mdm. Krøyer havde klaget over Hovedpine og lagt sig paa Sophaen, og Otto gik med Emilie ud i Haven. Hun mærkede, at han var forknyt, og hun gav sig til at tale med en usædvanlig stille Blidhed. Paa en underlig Maade blandede sig det Kvindelige, der kjærtegner og opliver, med det Barnlige, medens hun som en voxen Dame tog hans Arm. Hun talte om Fremtiden og sagde: Du skal jo være Student, og saa maa Du reise herfra. Men det gjør ikke Noget, jeg skal ikke forlove mig med Andre. Du maa studere til Byfoged, og saa kommer Du hjem. Men saa skal Du give Green Afsked, for jeg kan ikke udstaae Green; man kan jo aldrig mere faae Lov at komme op i Dueslaget. Saa gaaer Du paa Bal i Din røde Kjole, og paa Kongens Geburtsdag fører Du op med mig. Og en Morgen gaaer Du ned til Fader og frier til mig. Jeg troer ikke, at mine Forældre har Noget imod Partiet, og din Fader heller ikke. Men der er alligevel store Hindringer, for jeg troer ikke, at Din Moder kan lide mig - og jeg kan heller ikke lide Din Moder.

Neppe havde hun sagt dette, før han med knyttet Haand slog hende i Ansigtet.

Hun gjorde først en Bevægelse, som om hun vilde fare løs paa ham; men i næste Øieblik vendte hun sig og gik ud af Haven.

Han blev staaende som fastnaglet og stirrede efter hende, og da hendes lyse Kjole forsvandt bag de halvafladede Buske, bemærkede han først, at Aftenen var kommen, og det forekom ham, som om alt Lys og Solskin nu var forsvundet fra Jorden. 45 Han kom stille op til sin Moder og satte sig i en Krog. Hun sagde:

Naar Du ikke er i Skole, løber Du med Emilie, og naar Du saa kommer ind, er Du bedrøvet over at skulle være hos mig.

Hans Læber bævede, og tunge Taarer hang i hans Øienhaar: Saaledes blev han lønnet for det uhyre Offer, hans sønlige Kjærlighed havde bragt!

Hun kunde i Skumringen ikke see ham og antog hans Taushed og Ubevægelighed for Tegn paa Trods, og medens Moderhertet smertelig beredte sig til at gjøre Afkald paa et Barns Kjærlighed, tænkte hun dog paa en endelig sidste Anstrengelse, for mulig at forebygge det.

Den følgende Morgen tidlig stod han ude paa Steentrappen og kiggede over til Agentens Gaard; men Emilie kom ikke efter Sædvane ud paa Trappen for at hilse over til ham. Saasnart han kom fra Skolen, var han igjen paa Trappen; men Emilie lod sig ikke see. Derimod sad Tyrk, deres Hund, oppe paa Trappen og saae over til hans Charmant, og da de havde siddet lidt paa deres Bag og betragtet hinanden, gik de gravitetisk hinanden imøde til midt paa Gaden og gave sig til at lege; ved dette Syn var Ottos Hjerte bristefærdigt; han gik tilbage i Boutiken, kastede sig paa en Bunke Hamp og skjulte sit Ansigt deri. Pludselig rørte Nogen ved ham: det var Emilie. Hun saae paa ham med et Udtryk, som om hun vilde opfordre ham til at betragte hende; han gjorde det og saae, at hendes ene Øie var guult og blaat. Saaledes stirrede de en Stund paa hinanden, indtil han endelig i dyb Sønderknuselse sagde: Aa, Emilie, Du maa ikke sige det til Din Moder!

Han vidste, at disse Ord aldeles ikke passede til deres Forhold, han følte det, men han var ikke istand til at sige Andet. Emilie var bleven blodrød og løb bort.

Da Dreng og Piger næste Gang samledes og legede »Munken gaaer i Enge«, var det Alle tydeligt, at der var et stort Brud mellem Emilie og Otto, og ved at bemærke det, forøgede de kun Bruddet. Emilie valgte udelukkende Christian Foss, en stor, fjortenaars Dreng, og Otto greb efter den Første, den Bedste, blot ikke Emilie. Selvsamme Dags Aften i Skumringen sloges Otto og Christian Foss, og Otto fik dygtige Prygl.

Da han derefter gik alene omkring, befandt han sig i en Tilstand, 46 hvori der ikke var en Tommes Afstand mellem det Ophøiede og det Latterlige. Han følte en sand Smerte, en dyb, skjærende Forladthed, og han var fortunlet af Smerten samt af de modtagne Prygl. Han lignede en Baad, der førte for store Seil; hans Alder kunde ikke bære Stemningerne og ikke holde sig paa ret Kjøl med det Pres, hvorunder han gik. Noget Voldsomt maatte han gjøre, og han ladede en Pistol. Hans Villie var ligesaa langt fra Drab paa Christian Foss som fra Selvmord; men hans Indbildningskraft spillede paa disse Enemærker, og han trængte idetmindste til at forvise sig om sin dræbende Magt og gjøre en skrækkelig Larm. Han ladede altsaa Pistolen og gik ud i Bryghuset, og han var saa betænksom at aabne en Luge at skyde ud af, for at Forladningen ikke skulde antænde hans Faders Huus. Hvo kan vel sætte sig ind i, hvad der foregaaer i en saadan exalteret ung Hjerne? Endnu i sidste Øieblik sagde han: Farvel, Emilie, gid Du maa blive lykkelig med Christian Foss! - og afskjød Pistolen tæt forbi sit Hoved - saa nær havde hun bragt ham Døden.

Ulykken vilde, at Smeden fra Lundtofte denne Aften skulde have forsinket sig i Byen og være i Begreb med at stige op paa sin gamle abildgraa Hest lige udenfor Lugen og lige i det Øieblik, da Otto skjød. Et Par Hagl traf Hestens Bagdeel, den glemte sin høie Alder, steilede og kastede sin Rytter af og foer i vilde Spring ud af Gaarden. Oppe i Hovedbygningen havde man hørt Skuddet og seet den herreløse Ganger sprænge afsted, og medens Otto endnu stod i en Slags vellystig Bedøvelse og Henrykkelse over sit stærke Skud, Krudtdampen, Selvmordet, den ulykkelige Kjærlighed, fyldtes Bryghuset af Mennesker med hans Fader i Spidsen. Da Krøyer saae Otto med Pistolen, foer han med en Heftighed, som Drengen aldrig før havde bemærket, hen imod ham, slog ham, rev ham i Haaret, sled i ham, imedens han stønnede: Du vil skyde Mennesker! Du vil skyde Mennesker! Jeg skal lære Dig at skyde Mennesker!

Faderen slog saa haardt, at han, som det lod, slog Emilies Billede itu indvendig i Otto; thi da Drengen kom til sig selv, var hans første Følelse Anger og Undseelse over hans Kjærlighed, hans Raseri og hans Skud. Han havde fuldstændig Bevidsthed om den latterlige Comedie, han havde spillet; men han troede tillige, at Alle havde gjættet den, at han var til Spot for hele Byen og aldrig kunde afvaske denne Plet af sit Liv. Derfor var Ingen gladere end han, da Moderens længe gjemte Tanke kom til pludselig Modenhed. Man fik med Et Øiet op for, at han næsten var en trettenaars Dreng; det havde Hast, hvis han skulde blive til Noget, og Faderen, der netop laa for en Kjøbenhavnsreise, tog ham med.

Sjette Capitel

Otto var bleven sat i Huset hos en fjernt Beslægtet, en formuende gammel Enke, hvis Børn vare gifte og bosatte udenfor Kjøbenhavn. Hun havde glemt, hvad det var at være Barn eller have Børn, og var kun ængstelig for, at Huset ikke skulde blive lige stille og fredeligt. Men naar Otto lydløst sad og læste, hændte det undertiden, at hun kom ind og gav ham en Foræring, helst Pynt, som i Almindelighed var af Værdi, men ligesaa hyppig ubrugelig for ham. Det lod til, at hun i sine Forestillinger nærmede sig til at betragte ham som en Dukke, og det indtil den Grad, at han ikke skulde spise. Mad var det Eneste, hun var karrig med, og dette vilde have været meget ubehageligt for Kjøbstadbarnet, der var vant til et aabent Spiskammer, hvis ikke hendes Tjenestepige havde taget sig af Otto med solidere Omhu.

Grethe var en smuk Pige paa nogle og tyve Aar, havde tjent i Huset siden sin Confirmation og var vant til at behandle den Gamle med Munterhed og Snildhed. Ved Indkjøb satte hun Mere paa Regning, end Omkostningerne virkelig vare, og hermed holdt hun samvittighedsfuldt Huus. Denne Samvittighedsfuldhed gav Anledning til, at hun paa sin Maade førte et indviklet, dobbelt italiensk Bogholderi, et falsk for den Gamle, og et rigtigt til hendes egen Underretning. Strax da Otto kom i Huset, fik hun ham til at hjælpe sig med denne besværlige Forretning: Naar den Gamle dør og Børnene komme for at tage Arven, sagde hun, skal de dog see, at jeg har været en ærlig Pige. - Man skulde troet, at den Gamle havde en Anelse om denne Huusbestyrelse, men fandt sig i den, blot hun blev uvidende derom; thi da Otto var kommen, sagde hun til Grethe: Du kan troe, Grethe, nu bliver vist Alting dyrt. Enten var 48 hun virkelig indtraadt i en ny Barnlighedsperiode, eller for hendes aldrende Bevidsthed var det ligegyldigt, at Pengene gik med, naar hun kun ikke saae dem blive fortærede.

Grethe var forlovet med en Trompeter ved en af Ryttereskadronerne, en net og statelig Mand, der udvendig var krigersk og indvendig fedelig, idetmindste roste Grethe altid sin »Broder« for Orden, Sparsommelighed og Afholdenhed fra Sviir. Hun havde til Otto nævnt ham som sin Broder, først af en besynderlig Skalkagtighed, ligesom for ikke at indrømme, at hun alt var engageret, men derefter vedligeholdte Navnet af et smukt kvindeligt, moderligt Instinct. I Ottos Nærværelse tilstedede hun ikke sin Brudgom det ringeste Kjærtegn; men da Otto altid spiste sin Aftensmad paa hendes Værelse - naar han nemlig først havde spist hos den Gamle - og her jevnlig traf sammen med Trompeteren, blev han dog engang imellem Vidne til et hemmeligt Haandtryk, et Blik, som han havde langt mere Forstand paa, end Grethe tiltroede ham; thi et vist barnligt, drømmende Skjær i hans Øine, Noget, der syntes gjennemsigtigt, fordi det var dybt, lod ham synes yngre, end han virkelig var. Nogen Tid efter at han var kommen i Huset, sagde han en Aften da han skulde gaae tilsengs: Johannes er ikke din Broder, Grethe, han er Din Kjæreste. - Din Pokkers Dreng! sagde Grethe og lukkede hans Mund med et Kys, men hun ændrede ikke Noget i Forholdet.

Det stille Liv i dette Huus forandrede ham saa lidt, holdt hans Følelser og Tanker i saa uafbrudt Følgerække med det Forbigangne, at Afstanden, der skilte ham fra Hjemmet, kun laa som et Taagesløv. Stedfundne Begivenheder kunde træde tilbage i Dunkelhed, Pistolskuddet kunde tabe sig i en Glemsel, der gjerne beredes det; men Sindets Tilbøieligheder og Mindet om Glæder hævede sig desto tydeligere frem, da han efter et Aarstid Forløb skulde hjem i Sommerferien, og havde Billedet af Emilie kunnet blive usikkert, saa vilde dog alle Erindringer om hende være levede op, da han gjensaae Æbletræet paa den grønne Plads, da det stod der saa trofast uforandret, at det endog syntes at bære de samme Blade og den samme Frugt, som da de sidst havde leget under det. Han løb over til Agentens, og næppe var han kommen ind i Stuen, før Emilie kom farende ind med Udraabet: Er det sandt, at Kjøbenhavneren er kommen hjem? Lad mig see Kjøbenhavneren! Hun dreiede ham 49 rundt, lo og sagde: Kom ned i vor Have! og foer ud af Stuen. Han kjendte hende næppe igjen; hun var bleven høiere, mager og styg, syntes ham, og saa havde de endda klippet hendes Haar ligesom paa en Dreng.

Den første Leg, hun foreslog, da han var kommen ned i Haven, var, at de skulde lege Mand og Kone, og Charmant skulde være deres Barn. Det vilde han ikke, han kunde vel næppe selv forklare den Undselighed, hvormed han sagde Nei; men Grunden var maaskee, naar Alt kom til Alt, at hans Tanker vare mindre uskyldige end hendes; thi hvad der hos hende var et uroligt Instinct, var i ham dæmrende Bevidsthed. Emilie tog en Steen og slog den i Hovedet paa Charmant, der af Glæde over Gjensynet var fulgt med ham. Den krøb tudende hen for hans Fødder og saae ynkelig op til ham, som om den vilde bebreide ham, at han havde ført den over til det fremmede uvenlige Sted. Den varme, inderlige Følelse, hvormed han var ilet over for at see Emilie, døde hen, og han skyndte sig bort med sin Hund. Men om Aftenen, da han var kommen iseng, var det ham umuligt at tænke sig Emilie anderledes, end som da hun var lille. Det livlige, rødmussede Ansigt med de mørke krøllede Haar, de blaa Øine og de lange fine Øienhaar, stod lyslevende for ham, og han kunde ikke sove af Længsel efter at komme over, gjensee hende, tale og lege med hende som i fordums Tid. Strax om Morgenen løb han derover; der sad hun med det afskyelige korte Haar, stirrende ned for sig, som hensunken i dybe Tanker. Desuagtet nærmede han sig og tog hende kjærlig om Livet, da sprang hun op med Raabet: Lad være, jeg siger det til min Moder! og løb bort. Han gik hjem, ganske forvirret og forknyt. Senere var han tidt sammen med hende; men Forholdet blev ikke anderledes - ovenpaa et Øieblik Venlighed, næsten Paatrængenhed, fulgte strax Frastødenhed og Vildhed, og tilsidst var det for ham, som om deres Fortid havde tilhørt to ganske andre Væsener, og som om han i Grunden slet ikke kjendte Emilie.

Atter hengik et Aar. Grethe var bleven gift, den Gamle havde Ulykke med sine nye Tjenestepiger og tænkte

paa at trække sig 50 tilbage i Fred hos et af sine Børn; men midt imellem disse smaa Uroligheder, var han bleven en flink Skoledreng, kommen op i øverste Klasse og skulde nu hjem at beundres. Henimod Afreisen kom Emilie ham ofte i Tankerne, og han tænkte da paa hende med en eiendommelig Følelse. Det syntes ham, at han havde været meget naragtig, altfor undselig forrige Gang, og han lovede sig nu megen »Commers« med den vilde og gale Tøs.

Han kom hjem i Juli Maaned. Emilies Fader havde kjøbt et Gods, en lille Herregaard, en Fjerdingvei fra Byen, og Familien var i Sommertiden taget derud. Otto kjendte godt Gaarden, og Morgenen efter Hjemkomsten begav han sig paa Vandring, iført Frakke, stivt Halsbind, Flipper, med Brillen paa, ja med Stok. Folk kom til Vinduerne, da han gik gennem Byen, og beundrede ham eller undrede sig; han antog det Første. Veien fra Byen til Gaarden gik næsten hele Tiden gennem Skov; undertiden aabnede denne sig, og man saae til Høire i det Fjerne det blaa Hav, til Venstre Sædmarker og frodige Enge besaaede med Blomster i alle Farver. Men han havde ikke Øie for noget af Alt dette; han gik og afhuggede med sin Stok den dunede Løvetand eller den rødbrune Borre paa Grøftekanten, idet han smilende beskjæftigede sig med den Tanke: Nu skal Du have rigtig Commers med den gale Tøs!

Da han kom i Porten, mødte han en af Tjenestepigerne og spurgte hende om Emilie. »Frøken Emilie«, svarede Pigen, »hun er ude i Haven.« - »Frøken Emilie,« sagde han til sig selv, »det skal nu være saa flint, fordi hendes Fader er bleven Herremand.« Han gik ud i Haven og efter nogen Tids Søgen skimtede han i et Lysthuus en ung Dame, der sad og syede - det var Emilie.

Disse skønne, klare, overraskede Øine der mødte hans, denne ranke, fine og dog saa afrundede Skikkelse, denne simple og dog saa klædelige, yndefulde Dragt - og Alt dette omgivet af det grønne Løv og omviftet af den friske Morgenvind - det var som en nys udsprungen Rose midt inde i Buskens grønne Blade, det var som en af Eventyrets Feer, der ere af Blomsterherkomst, men have menneskelig Skikkelse.

Dog vare hans Reflexioner ikke ublandede i dette Øieblik: Han opfattede og følte Skjønheden og blev greben deraf, men han blev tillige overordenlig flau. Det forekom ham, som om man havde 51 kjendt hans Hjertes Tanker og ordnet Alt saaledes for at ydmyge ham.

Men det er jo Otto! sagde Emilie og reiste sig.

Ja, svarede han mekanisk, hvorledes befinder De Dem?

De? Kan Du ikke kjende mig igjen, Otto? Har Du faaet svage Øine, siden Du gaaer med Brillen?

Nei, svarede han og tog Brillerne af, skjøndt han følte, at han derved blev topmaalt latterlig. Det var en Lykke, at hun ikke ogsaa gjorde ham Spørgsmaal om Stok, Flipper, Frakke - han havde revet Alting af sig.

Hun taug og gik op imod Huset, og han takkede Gud, da han efter at have hilst paa hendes Forældre kunde skynde sig bort. Paa Hjemveien afhuggede han ingen Løvetand, gjorde ikke engang en Skræppe Fortræd; men engang imellem stod han stille, stirrede stivt ud i det tomme Rum og sagde: Hvad er der i Veien? Du kan jo reise til Kjøbenhavn!

Desuagtet kunde han ikke blive derudefra. Da han var kommen hjem, opmuntrede han sig selv til ikke at være saa forsagt og forlegen: »For Pokker!« sagde han til sig selv, »det er jo dog den vilde gale Tøs! Nu lader hun, som hun ikke kan huske det; men Du kan jo huske hende derpaa. Næste Gang jeg seer hende, siger jeg: Emilie, skal vi lege Mand og Kone?« - Men hvem der ikke sagde Noget næste Gang, det var ham. Naar han saae paa hende, var han ikke engang rigtig forvisset om, at det var den Emilie med det afklippede Haar, der havde slaaet hans Hund. Hun vakte snarere ubestemte Erindringer om en længst forgangen Tid, da de begge vare ganske smaa; hun var bleven en voxen Dame og dog yngre, og han var baade for gammel og for ung, forvirret i sig selv og yderst keitet og ulykkelig.

Og hun var dog ikke femten Aar, og en heel Maaned yngre end han! Og egenlig var han nok høiere end hun - hvor besynderligt, han turde aldrig foreslaae, at de skulde »maale«! Der var paakommet ham en Ærefrygt for denne Skikkelse, den usikre, drengagtige Attraa, hvormed han havde indfundet sig, var overfor dette skønne Attraaværdige forvandlet til Anger og Tilbedelse, men stadig gennemkrydset af trodsig Pukken.

Engang sad de sammen i Havestuen. Efter de sædvanlige, 52 frugtesløse indre Forsøg paa at komme i Ligevægt overfor hende havde han hengivet sig til sine Stemninger og stirrede ud i Lindetræet, der kastede sin Skygge over Tærskelen, medens Insecter summende i det stærke Solskin om Buske og Træer. Pludselig, da han vendte Ø mene imod hende, opfangede han hendes Blik, og det var, som om i dette Secund et Forhæng var trukket tilside og han saae ind i Fortidens Helligdom. Han sagde: Emilie, kan Du huske og standsede.

Hvad kan jeg huske, Otto? spurgte hun og saae paa ham med det samme Udtryk, som da hun fik ham til at tage Brillerne af.

Billedet var forsvundet. Han kunde hverken tale om Charmant, Green, Æbletræ et eller Noget, der laa hans inderste Tanker nær, og han sagde: Kan Du huske Ane Krøll?

Ane Krøll? Ja, hun kommer jo tidt til os! det er ret en rar og skikkelig Kone.

Ja, det er en rar Kone; jeg holder saa meget af hende!

Moder siger, at den Slags Bønderfruentimmer gives der slet ikke meer. Hun vilde gjerne have Ane Krøll til at tjene os; men hun er dog for gammel dertil. De andre ere enten saa kluntede, saa det er forskrækkeligt, eller ogsaa ere de utroe. Det er vist ligedan i Kjøbenhavn.

Ja, den gamle Fru Ingerslev siger det Samme, sagde Otto med den dybeste Mismod over Samtalens Vending; men det lød som den dybeste Indignation over Tjenestepigernes Slethed.

Hvad sidde I og discurre saa alvorlig om? spurgte Emilies Søster, der kom ind.

Vi taler om, hvor daarlige Tjenestefolk er nuomstunder, svarede Emilie.

Søsteren smilede, og et Gjenskin af dette Smil gled over Emilies Ansigt.

Otto gik og sagde paa Hjemveien forbitret til sig selv: Hvorfor kunde jeg nu ikke sige: Emilie, kan Du huske Charmant? Eller Greens Duer? Eller Æblet, Du uddeelte?

Dagen før hans Afreise var det Agentens Fødselsdag, og han var blandt de mange Indbudne, som henad Middag indfandt sig paa Landstedet for at deeltage i Festen med Agentens Familie, Børn og Børnebørn. Agenten bød ikke sine Gjæster et rigt Udvalg af 53 Fornøielser; den eneste Fornøielse var selve Selskabet, og dette var i Begyndelsen temmelig stivt og tvungent. Paa god dansk Viis, eller som det idetmindste hyppig er Skik i Danmark, skilte Herrer og Damer sig skarpt fra hinanden, som om man ikke havde Noget at foretage i Fællesskab, naar man ikke skulde enten dandse eller ægtevies.

Men før at fordrive en halv Time før Middagsbordet førte Agenten sine mandlige Gjæster over i en Skov, der laa i nogle hundrede Alens Afstand fra Gaarden, adskilt fra den ved en Landevei og en Eng. Toget gik ikke derover for at beundre Naturen; men Agenten havde lovet sine Gjæster et interessant Skuespil. Han fjernede sig fra dem, gik henimod Skovranden, klappede et Par Gange i Hænderne og sang høit eller udstødte reciterende nogle uforstaaelige Lyd. Da saae man en stor Hjord af Ungkvæg, Køer og Heste, samle sig i Afstand, spidse Øren og langsomt nærme sig. Mange af Hjorden kom saa nær, at Agenten kunde klappe dem, stryge dem om Hovedet og række dem Brød eller Sukker. Dette varede i nogen Tid, og Agenten stod der som en Patriark. Pludselig raabte han: Su! Sa! Su! og saa foer hele Hjorden afsted i Spring. Selskabet udtrykte høirøstet sin Forundring, og det fornøiede Agenten, at man undrede sig.

Man gik tilbords, og efter at de første officielle Skaaler vare drukne, blev man snart oprømt. Man aflagde Visit og modtog Contravisit, som det kaldes, det vil sige: Man drak et Glas med en Anden, og han svarede lidt efter med en lignende Opfordring. Henimod Maaltidets Slutning faldt ogsaa enkelte Udfordringer paa Bombe. Bomben var et topmaalt Glas, som En maatte tømme, naar et Glenteblik havde opdaget, at han ikke ret gjorde Besked. Selv udfordrede Agenten Byfogden paa Bombe.

Da man reiste sig fra Bordet, var man saa oprømt, at et Forslag fra den yngre Deel af Selskabet blev modtaget med stort Bifald: Man skulde gaae over i Skoven og drikke Kaffe og selv koge Vandet paa Zigeunermaneer. De Yngre ilede forud med den store Theekjedel; de vilde hente Vand ved Kilden, bygge et Arnested og bringe Vandet i Kog; de Ældre beredte sig til at følge efter med Bagagen, navnlig den mægtige Fødselsdagskage.

I hele Sværmen var kun Een ikke glad, og det var Otto. Han var gaet ned af Trappen ved Emilies Side, men havde ikke havt Mod 54 eller Belevenhed til at byde hende Armen; en ung Student, Søn af Sognepræsten, var dristigere, og Otto forlod nu sin Plads ved Emilies Side og gik tæt bagefter dem uden at mæle et Ord. Studenten mærkede omtrent, hvorledes det hang sammen, og vendte sig engang om til Otto med det Spørgsmaal, om han ikke vilde lege med de andre Børn, der løb forud, og da Otto med et vredt Blik svarede Nei, sagde Studenten: Gud bevare's, hvor De seer bister ud, og det er dog Ferie! man skulde troe, at De skulde i Skole imorgen og ikke kunde Deres Lectier! - Otto var forsvarsløs mod disse frygtelige Ord; Emilie vendte sig ikke om.

I dette Øieblik, da de vare komne midt paa Engen, viste det sig, at man ikke kan stole sikkert paa Dyrs musikalske Sands. Der er stor Rimelighed for, at Hjorden misforstod Børnenes Haandklap og Sang, medens de ilede over Engen, eller maaskee har Hjorden haft en anden Anledning, nok er det, at den pludselig brød frem og ilede i tæt Masse ned ad en Skraaning imod Engen. Ved dette Syn opløstes al Orden, man skyndte sig for blot at naae Skoven; Studenten slap Emilies Arm og raabte: Løb, Frøken Emilie! Skynd Dem! og tænkte at gjøre Plads for hende paa Stien og tillige give hende et godt Exempel ved at skynde sig forud. Emilie vilde muntert følge efter og valgte en kortere Vei end den krummede Sti; men efter et Par Skridt

opdagede hun, at en anden Afdeling af Hjorden brød frem og afskar denne Vej; hun kastede et hastigt Blik op imod Fjenden, og ved at see Faren saa nær, ved at see den ligesom rulle ned over sig, tabte hun Fatningen og blev staaende som fastnaglet. Otto var ikke et Øieblik veget fra hende, og han saae nu, at ved det korte Ophold var alt Haab om at undslippe gaaet tabt. Da blev han greben af en Følelse, han ikke før havde kjendt: Kjærligheden, der var beredt til Opooffrelse, opfyldte hans Sind med Begeistring og Trods. Han greb Emilies Haand, holdt hende i Skjul bag ved sig, stillede sig frem for at dække hende med sit Bryst. Hjorden kom styrtende med stort Bulder; fra Huset og fra Skoven saae man med dødelig Angst de To forsvinde i den; men Kvæget havde ikke et Øieblik havt til Hensigt at gjøre Fortræd, og skjøndt det forekom Otto næsten som et Underværk, bleve han og Emilie uskadte. I de sidste Øieblkke havde Emilie vaklet, han havde lagt sin Arm om hende, og med en Følelse, hvis Lyksalighed aldrig udslettedes af hans Erindring, havde han trykket hende til sig.

Emilie slap ham, Studenten kom tilbage, og Ottos Tanker vare: Du har reddet hende til Studenten! - Studenten raabte: Var det nu ikke sandt, jeg sagde, at De saae saa bister ud, at man kunde blive bange for Dem? De skræmmede hele Dyreriget. - Jo, De er en net Cavalier, sagde Emilie med et mat Smil. - Han svarede: Bedste Frøken Emilie, raadede jeg Dem ikke til at løbe? Jeg løb selv; thi, oprigtig talt, hvad Ære er der at indlægge sig i Kamp med umælende Bæster, hvor velopdragne jeg end nu maa indrømme, at de ere? - Emilie lo og modtog atter Studentens frembudte Arm; med en Vittighed havde han tilintetgjort hele Ottos Heltegjerning.

Følelsen af at være aldeles tilovers, Mismodet, Fortrydeligheden og Bitterheden, der kom af Modsætningen mellem hans Fordrings Storhed og Anerkjendelsens Lidenhed, blev saa stærk, at han ikke kunde udholde det længer. De vare komne ind i Skoven, op paa en Bakke, hvorfra en Sti skjød ned i Retning mod Byen. Han bøiede til denne Side og foer ned ad Skraaningen. Studenten raabte leende: Nei, see, hvor han kiler af! - og ved dette Raab paaskyndede han endmere sit vilde Løb og standsede ikke før i en Huulvei, hvor han var unddraget Alles Blik. Her kunde han høre Børnene synge inde i Skoven. Det var en Melodi, som ofte var bleven spillet og sunget i Emilies Hjem, og som han havde sunget med hende; den var gaaet i Arv i Familien; den lød nu uforstyrret og glad, for hans Øre som et Budskab om, at hans Fraværelse var en ubemærket Ting, hans uregerlige og dog saa sorgfulde Flugt fra dette Barndomshjem, ligegyldig for Alle.

De, som Intet havde seet uden det Synlige, antog, at Otto var kommen lidt til Skade, havde faaet sit Tøi sønderrevet eller deslige, og da hans Forældre kom hjem, gjorde Faderen i denne Forudsætning nogle Spørgsmaal, som det var let at besvare undvigende eller tvetydig. Moderen spurgte ikke, og denne Taushed havde for Otto noget Ængstende og Ubehageligt, der om mulig forøgede den uhyggelige, sønderrevne Stemning, hvori han befandt sig.

Efter en Nat fuld af Drømme, hvori han selv styrtede ned ad en Bakke, snart med Emilie, snart med Studenten, snart med et eller 56 flere Uhyrer i Favnen, var han oppe med Solen for at berede sig til Afreisen, og da han kom ud i den friske Morgen, begyndte hans Tungsind at adspredde sig og forsvinde som de lette Taager, der ikke efterlade andet Spor end tindrende Dugdraaber. Paa en Sommermorgen er Naturen som en stille, flittig, ung Huusmoder, der varetager sin store Gjerning og meddeler Indtrykket af Sindsro, Kraft og fremstigende Glæde. Verden er jo lys, stor og skøn - og den laa for ham. Dette grønne af Duggen fugtige Løv, denne kjølige Luft med sin simple, oplivende Vellugt, Fuglenes Kvidder, ja, Lyden af Hakkelsekniven i Stalden, Synet af Malkepigerne, der strikkende begave sig ud af Byens Port med Malkespenden paa Hovedet - Alt dette kaldte hans unge Sind tillive, kaldte det til Arbeide, til Fremtid og Lykke.

Med Et opdagede han Peter Krøll udenfor Haven, og med den glade, styrkende Fornemmelse af noget Trofast, nærmede han sig sin Barndoms Legekammerat, hvem han paa sine Besøg saae meget sjelden, da Peter var kommen i Snedkerlære.

God Morgen, Peter! hvor Du er tidlig oppe!

Ja, jeg lovede Emilie Theilmann, at jeg vilde bringe Dig Bud.

Emilie? udbrød Otto, skjælvende af Forventning.

Jeg skal sige Dig, jeg har Arbeide for min Mester ude i Kundby og kom sildig iaftes forbi. Saa sad hun ved Vinduet, og da hun kjendte mig, kaldte hun paa mig og spurgte, om jeg ikke nok vilde passe paa og bringe Dig en Hilsen, inden Du reiste.

Hilsen til mig?

Ja, men det er saadan en løierlig Hilsen. Hun sagde, at Du fik igaar det mindste Stykke Æble. Det skulde jeg sige Dig. Andet sagde hun ikke.

Otto vendte sig hastig bort, som for end ikke til Peter at forraade Budskabets hemmelige, glædebringende Betydning.

Nu skal jeg paa Arbeide, sagde Peter. Farvel, Otto, og lykkelig Reise.

Farvel, kjære Peter! ja, maaskee sees vi dog endnu engang maaskee reiser jeg ikke idag.

Kom saa lidt ned til min Moder iaften, sagde Peter, idet han fjernede sig.

Ja, det vil jeg! raabte Otto efter ham. 57 Faa Minutter vare hengaaede, Dugdraaberne bævede endnu paa Bladene, Hakkelsekniven klang endnu, og Alt havde faaet en anden Lyd og et andet Udseende, blev enten ikke bemærket eller tilskyndede ham til med freidigt Mod at eftertragte, hvad det nylig havde raadet ham til at glemme. Saadan er Mennesket, Ung og Gammel, i Forholdet til Naturen.

Otto gik op og sagde til Faderen, at han kunde nok have Lyst til at blive en Dags Tid endnu, og Faderen meente efter nogen Betænkning, at en lille Forsømmelse kunde vel ikke skade. Mdm. Krøyer hørte gennem den halvt aabnede Dør inde i Sovekamret, hvad Talen var om, og et Øieblik efter, medens Krøyer og Otto sad ved Theebordet, blev der meget levende ude i Gaarden, i Stalden og i det Værelse, hvor Ottos Tøi stod. Da Otto med bankende Hjerter reiste sig fra Bordet, beredende sig paa at vandre ud til Emilie, hørte man en Vogn kjøre for Døren ledsaget af Kudskens muntre Pidskesmeld.

Hvad er det for en Vogn? spurgte Krøyer sin indtrædende Hustru.

Skal Otto ikke reise idag? spurgte Mdm. Krøyer.

Ja, det skulde han jo rigtignok, sagde Faderen med et betænkeligt Blik paa Otto, ligesom i Forventning om en Indsigelse, som han da vilde understøtte. Men Otto følte sig magtesløs; han var bange for en Discussion. I Moderens rolige og energiske Optræden fornåm han Noget, som med bevidst Sikkerhed var rettet imod hans inderste Tanker, og disse turde ikke vove sig frem. Herregud, man tør jo ikke sige: Jeg er forelsket, jeg vil ikke i Skole! Saa halvt udfoldet, men dog inderlig og bestemmende for hele Livet Kjærligheden kan ligge i Hjertet, saa retmæssig man end kan synes, at den er, føler man sig dog skyldig overfor sin Moder, Pligten, den almindelige Mening, der for Sligt fastsætter en bestemt Tid, ja en forudgaaende Examen, som om det var et Embede.

Otto veg for den strenge Moder, der stillede sig mellem ham og hans Tilbøielighed.

Da han i Ensomhed drog den lange Vei, vendte hans Tanker stadig tilbage til Budskabet. Han syntes at see hende smile skjelsk, men med hiint Udtryk fra Barndomsdagene i Øiet. Hun havde knyttet Fortiden til det Nærværende, og jo mere han stirrede og 58 ligesom paany lyttende til Ordene, desto mere forekom det ham at være et varmt kjærligt, jomfrueligt Vink, et Løfte. Og hun er jo ikke femten Aar - jeg skal snart blive Student! det var godt, jeg kom bort! var Omkvædet, hvergang hans Tanker standsede i disse Drømmerier. Og medens han med tilbageskuende og fremadstræbende Længsel drog henad Landeveien, medens Heste og Vogn kun syntes at føre ham en Omvei til Maalet, var Moderen glad over, at hun havde skilt ham fra Emilie.

Syvende Capitel

Den Familie, hos hvem Otto paa denne Tid kom i Huset, blev anseet for meget agtværdig og var det ogsaa, men havde adskillige Eiendommeligheder eller Særheder. Særheden bestaaer som oftest kun i en Sondring af Egenskaber, der ellers pleie at være dulgte eller bundne under deres Forening med andre, og Livet i en saadan Familie kan indeholde den samme Sum af Dannelse, som paa anden Maade er fordeelt i andre Familier paa samme Udviklingstrin. Huusfaderen, François André, nedstammede fra en indvandret fransk Familie, der havde havt Plantager i Vestindien og mistet dem under Revolutionskrigen. Han havde i sin Ungdom opholdt sig i Vestindien, havde senere været i Frankrig og gjort endeel Reiser i Europa; nu levede han tildeels af en beskeden Formue, tildeels udførte han, som det lod, nogle Forretninger for transatlantiske Huse. Det var en kraftigbygget, noget fyldig Mand, men livlig i sine Bevægelser. Han bar næsten altid blaa tilknappet Kjole med blanke Knapper, hvidt Halstørklæde bundet i en stor, temmelig skjødesløs Sløife, og Sko med Spænder. Hvor meddeelsom, munter og behagelig, han kunde være ude, vidste Otto ikke; hjemme var han altid meget alvorlig og viste sig kun ved Middagsmaaltidet, der blev holdt i dybeste Taushed. Otto havde været over en Maaned i Huset, inden han ret havde hørt Andrés Stemme, og var allerede næsten vænnet til at betragte ham som en uundgaaelig Bussemand, der regelmæssig lod sig see. Han blev derfor en Søndag Formiddag, da han var ene hjemme, meget overrasket ved Hr. Andrés 59 Besøg paa hans Værelse, men endnu mere ved den høflige Tone, hvori denne tiltalte ham. Otto var aldrig bleven behandlet haardt eller raat; men Ingen havde endnu talt saaledes til ham: Det lød, som om han var et voxent Menneske, og var dog

ikke Andet end ganske sædvanlige Ord. André spurgte ham, om han befandt sig vel i Huset, og erkyndigede sig om, hvad han læste til Skolen. Senere kom André regelmæssig hver Søndag, indskrænkede sig i Førstningen til faa Spørgsmaal, men begyndte lidt efter lidt at drage Otto ind i en Samtale. Samtalen var altid kort; deres Forestillinger var altfor forskellige, og André var trods sin værdige og høflige Holdning for utaalmodig til at kunne lempe sig efter yngre Fatteevner. Hans Bemærkninger vare som oftest almindelige Sætninger grundede paa Erfaring blandt Menneskene; men det syntes herved, at han havde sat sig til Opgave at indvirke paa Ottos Opdragelse. Han gjentog ofte: Man maa være genereux, man maa være gentil! En ung Mand bør altid være gentil! Det er hans første Pligt! Cavalier fremfor Alt!

En Søndag Formiddag indbød han Otto over til sig, og saasart de vare komne ind, anviste han ham Plads i Sophaen og bød ham en Cigar, skjøndt han endnu ikke havde lært den ædle Smøgekunst. Hvad der imidlertid fængslede Ottos Opmærksomhed var Fleuretter og Pistoler paa Væggene; han forbandt uvilkaarlig Synet af disse med Ordene: Man maa være Cavalier. André mærkede hans Interesse og tilbød øieblikkelig at lære ham at fægte, men blev efter et Par Minutters Forløb kjed deraf. De maa tage en ordenlig Fægtemester! sagde han; men vi har Tid, vi er ung endnu!

Efter nogen Tids Forløb var det blevet Vane, at Otto ubuden indfandt sig hos André hver Søndag Morgen. Engang traf han ham i stor Sindsbevægelse; han var vred paa et Menneske, som nylig havde forladt ham. Den Oxekjæft! sagde han gjentagende og tilføiede, henvendt til Otto: Det har jeg meest imod os Danske, at vi kun tage reen Skjorte paa hver Søndag! Jeg og nogle andre Folk er en Undtagelse! Men, *enfin*, naar man kun tager reen Skjorte paa om Søndagen, saa skal man ogsaa om Søndagen tage reen Skjorte paa! Den Oxekjæft!

Hør! vedblev han: Enten bliv en Prakker eller tag fiin reen Skjorte paa hver Dag. Gaa med hvid Vest under en tilknappet 60 Kjole! Gaa paa en Restauration, spiis Lidt, hvis De ikke har mange Penge, men giv rigelige Drikkepenge! Vær genereux, vær Cavalier! Alverdens Vise kan ikke sige Dem en Regel, som ikke er indeholdt i disse Ord!

Hør! Jeg skal sige Dem Noget: Bedøm enhver Huusmoder efter hendes Dug og enhver ung Pige efter hendes Lommetørklæde, og De vil ikke gaae fejl! Og lær at parere Octav see, denne Parade Modstanderen fører dyb Terts efter en Feinte i dyb Quart. Gjør det ikke som en Fægtemester, for han er stiv, gjør det med Aand, med Elegance, altid med et Smil man maa være født *gentilhomme* for at gjøre det saa kan De gaae hele Verden igjennem og gjøre Lykke i alle Selskaber!

Ja men, sagde Otto, man taler dog i Selskaber.

Taler? Man parerer! Den første Regel i Selskab er at være *en garde*! Et let Haandled, let Fod, sikkert Øie! Tale? Det kan vi Alle. Jeg taler godt og har aldrig lært at tale Naa, min unge Herre, jeg overdriver lidt, men De vil engang bedre forstaae mig. De Fleste lære først paa det Yderste at parere. Død og Pine, sige de, saadan var Feinten! og saa døde de.

Fra Førstningen havde Otto instinctmæssig følt, at han ikke skulde tale til Nogen i Huset om Andrés Besøg hos ham. Det var virkelig en Familie, hvor man ikke maatte omtale den Ene til den Anden. Fru eller Madam André - dengang var Madam endnu en agtværdig Titel - var en dansk Creolerinde og havde vistnok i sin Ungdom været smuk; men nu var hun styg, kun med Undtagelse af de smaa sorte Øine. Disse Øine kunde afvexlende antage et overordenlig blidt og overordenlig voldsomt Udtryk, og samme Øine med den tilsvarende letbevægelige vestindiske Character havde hendes Søn Ferdinand. Forholdet mellem Moder og Søn var fuldstændig tropisk: snart saa glødende varmt, saa gjensidig smigrende, saa bærende paa Hænderne, at de vare lig to Engle, der erkjendte hinandens Fuldkommenheder; snart brød en Orcan ud, og under en saadan Storm maatte hvergang en af Parterne knækkes. Formedelst det eiendommelig Heftige i deres Temperament, der blev holdt tilbage fra de sidste Yderligheder ved Sønligheds- og Moderfølelsen, kom det an paa, hvo der under Oprøret først begyndte at beherske sig selv og blev kold. Da kom noget saa skjærende og 61 tirrende, at Modparten ikke kunde holde ud; var det Moderen, saa besvimelede hun; Sønnen fik Krampe. Men aldrig saasart var Seiren vunden, før den hos den Seirende vakte den dybeste Anger og Fortvivlelse, og naar en saadan Scene var overstaaet, kunde de sidde længe Haand i Haand og med grædende Taarer og de kjærligste Ord bede hinanden om Forladelse. Besynderligt var det, at Mdm. André i den rolige eller kjærlighedsfulde Tilstand yttrede sig med Beundring om sin Søns Talent - han var Musiklærer - og med stor Glæde hørte ham spille, og at hun under Uveirsscenerne med en paafaldende Nøiagtighed, uden Overdrivelse, kunde udtale sin Daddel eller sin Mangel paa Agtelse for det Udviklingstrin, hvorpaa han stod. Blev dette blandet ind i Striden og lykkedes det da Mdm. André at samle sig og med blege, bævende Læber sige: Hvad siger Din Fader om Din Genialitet? - saa var Ferdinand slagen og fik Krampe.

Saasart man havde vænnet sig til disse Scener, der indtraadte hver ottende eller fjortende Dag og vare overordenlig pludselige og korte, var det et roligt og mildt Huus. Otto kunde heller ikke Andet end holde af Ferdinand og føle sig vel ved hans Omgang. Skjøndt Ferdinand var syv, otte Aar ældre, var han dog næsten ligesaa barnlig som Otto, var munter og tjenstvillig, paastaaelig og hurtig eftergivende, bøiede sig med en vis Sky for de Kundskaber, han ikke selv havde erhvervet, og for det Anstrøg af fast Villie, som Skolelivet kan

give ved sin Tvang og Regelmæssighed, ved at fastsætte en Orden i Anvendelsen af Tiden. Ferdinand syntes sammensat af to Bestanddele, Godmodighed og Uro, og alle Ytringer af hans Væsen vare prægede deraf. Han begyndte paa at lære Otto Generalbas, som han ikke selv forstod, og endte med at lære ham Noderne. En af de faa Gange, hans Fader yttrede sig om ham til Otto, sagde han: Min Søn er det fuldstændigste Futteral til en Kunstner eller Poet! Jeg gad vidst, hvad han skal i Verden, Gud forlade mig! - Da Otto i den Anledning havde yttret sig med Varme og Hengivenhed om Ferdinand, kom den gamle André samme Dag ind til Middagsbordet med et usædvanlig opklaret Ansigt; men da han saae Kone og Søn, formørkedes det igjen, og ved at opdage en Plet paa Dugen reiste han sig med Voldsomhed og forlod Stuen. Da han var gaaet, betragtede Mdm. André Dugen med luende Øine, opdagede 62 Pletten og kastede hele Saltkarrets Indhold derover. Der blev ikke talt et Ord, og Huset gik atter sin jevne Hverdagsgang.

Dog havde Otto i Begyndelsen Mere at vænne sig til, inden han kunde finde Hverdagslivets Hyggelighed i sit nye Hjem. En af de første Aftener efter hans Ankomst, ved Theetid, traadte den gifte Datter ind, aabenbart i en meget mismodig Sindsstemning. Moderen saae opmærksomt paa hende, Ferdinand spurgte: Hvordan er det med Din Mand? - Aa, det er daarligt! sagde hun. Jeg vil dog see efter, om det ikke snart forandrer sig. - Ja, lad os det! raabte Ferdinand ivrig og strøg hurtig Dugen tilside fra en Deel af Bordet. Søsteren, Mdm. Hillebrandt, en Kone paa omtrent syvogtyve Aar, med et Ansigt, der syntes at vidne om, hvor smuk Moderen engang havde været, fremtog et Spil Kort og gav sig til at lægge op. Den andagtsfuldste Stilhed herskede i Stuen; Otto saae til med spændt Nysgjerrighed. Flere Gange slog hun Kortene sammen og begyndte forfra; men endelig raabte hun fornøiet: Der er Lig til Skræderens Huus! Saa tænker jeg nok, Hillebrandt skal blive fornuftig!

Hvor han seer! hviskede Ferdinand og blinkede hen paa Otto.

Troer De ikke paa Kort? spurgte Mdm. Hillebrandt.

Nei, svarede Otto og følte sig i sit Indre tilfreds over at være en stærkere Aand end de Andre.

Det er ogsaa noget dumt Tøi, svarede hun; men det trøster mig dog, naar jeg er saa nedtrykt. Herregud, hvor skal man hen i Verden, naar man er beklemt? Men ellers vil jeg dog sige Dem, at det er virkelig forunderligt, hvad man sommetider kan see i Kortene - kom, nu vil jeg lægge op for Dem! vil De trække?

Hun betragtede opmærksomt det Kort, Otto havde trukket, lagde med høitidelig Langsomhed Kortene i Rækker og saae længe paa dem. O! raabte hun pludselig, her er Hjerterdame!

Den brændende Rødme, som overfoer Ottos Ansigt, troede han, gik ubemærket forbi. Hun tilføjede strax: Og hun er ung, og hun er smuk! Og see, hvor det ligger kjærligt imellem dem, hele Hjerterkortet! Men der er en lang Vei, og der er et Vand - Mere kan jeg ikke see iaften - - naa, vil De saa troe, at Kortene kan sige rigtig?

Otto indrømmede det, undselig, men tillige tilfredsstillt, kildret ved, at hans Kjærlighed blev behandlet med Agtelse, som en alvorlig Sag. 63 Sagde jeg det ikke strax, søde Moder? udbrod Ferdinand. Sagde jeg ikke, da Hr. Krøyer havde været heroppe med Krøyer og talt med Dig, sagde jeg ikke, at der var noget Usædvanligt ved det unge Menneske, at han havde Noget paa Hjertet? Sagde jeg det ikke, Moder?

Jo, sagde Mdm. André.

De maa fortælle mig Mere, De maa betro mig Deres Kjærlighed, jeg vil være Deres Fortrolige! raabte Ferdinand.

Men der var noget Jomfrueligt i Ottos Følelse, og han kunde ikke saaledes give den til Priis.

Han spurgte: Men hvad var det med Skræderen, der skal døe?

Ak, ja! det er en lang og kjedelig Historie, sagde Mdm. Hillebrandt. Min Mand er Malermester, ja De skal nok see, hvilken rar og kjøn Mand jeg har. Men han har den Idee, at han egenlig var bestemt til Kunstmaler, og det veed Gud, endnu da vi vare forlovede, malede han Portraiter af os herhjemme, De skal faae dem at see, hvor smukke de er. For han havde gaaet paa Academiet; men hans Fader var en haard Mand, og saa maatte han i Lære. De kan troe jeg har grædt mine modige Taarer - tilføjede hun grædende - da min Mand fortalte mig, hvordan han havde tigget og bedt for sig. Men hvo veed, hvad det var godt for! Var han blevet Kunstner og Professor, saa havde han vel faaet en fornem Pige, der ikke havde holdt saa meget af ham som jeg. Men naar han nu hører tale om et nyt Maleri, der gjør Lykke, eller om Gud veed hvad, saa bliver han melankolsk. Og det vilde endda nok gaae over; men nu er der en Skræder, en gammel Skolekammerat af ham, der er kommen til at boe overfor os, og han er fornemgal, for hans Familie er bleven rig og gjør store Baller, hvor de ikke vil have ham med, og han er reent ustyrlig sommetider. Naar han har faaet rigtig fat i Hillebrandt, saa er han ikke Menneske meer, saa tør Ingen tale til ham om Værksted eller Kunder, og saa lægger han sig hen og staaer ikke op i hele Uger. Ellers er han den eigodeste og stræbsomste Mand under Solen. Men Fader er da ogsaa lidt sær, og som Faderen er, er jo altid Svigersønnen. - Saa, nu veed De min

hele Historie.

Ferdinand havde sat sig til Claveret og begyndte at spille en Vals. - Kan De dandse? spurgte hun Otto. Naa, det var jo deilig! vær saa god at engagere mig! 64 Hun blev høiere og fik mere Anstand under Dandsen; Otto følte de lette, sikre Bevægelser. Da de standsede, sagde hun: De dandser meget ordenlig; men De fører ikke godt. De har gode Anlæg, og jeg skal lære Dem. Naar Hillebrandt bliver rask, skal vi dandse!

Hun satte sig hen hos Moderen og sagde dæmpet: Han vil bringe mangen Pige til at græde.

Otto var i den anden Ende af Stuen, men opfangede dog disse Ord, og uvilkaarlig gjennembævede ham en Følelse af glad Stolthed, skjøndt han, hvis han havde tænkt derover, ikke vilde have kaldt det godt eller smukt at bringe Folk til at græde.

Hvergang Otto var kommen hjemmefra, og hvad der end var skeet, havde han følt en heftig Længsel efter Hjemmet; det var ikke blot et Savn af bestemte Ting eller bestemte Personer, men hiin dybe, uudgrundelige Følelse, som især Børn paa saa taus og rørende Maade kunne lide under og kjæmpe imod: Hjemvee. Den var nu ogsaa medvirkende til at forstyrre ham i Husets øvrige Bevægelighed; men lidt efter lidt satte den hele Gjæring sig, og han blev hyggelig tiltrukket, ofte oplivet af Familien.

Om Aftenen ved Theebordet var det Mdm. Andrés største Fornøjelse, naar hun kunde faae Leilighed til at fortælle om Vestindien, om sin Ungdom i dette lykkelige Klima, om Rigdommen, der omgav hende, om de sorte og brune Slavinder, der adløde hendes mindste Vink, eller om Naturen, den gjennemsigtige, hede, blaa Luft, Skyggerne, de duftende, kjølige Aftener med de ildfunklende Insecter. Det blev i hendes Fortællinger til noget Umaadeligt, en forgaaet Sagnverden, et i Dæmring begravet ubeskriveligt straalende Paradiis, hvor Jord og Hav syntes skabt for en finere, fornemmere Menneskeslægt end Europas og Nordens, hvor den gule Mark istedenfor Korn bar Sukkerrør og Ingefær med purpurrøde og gule Blade, hvor Ukrudt var Cactus, hvor endog den sorte Slaves lille Jordplet prangede med Kaffe træet og dets fine røde Blomster, hvor Æblerne vare Ananas, Slyngplanterne Vanille, og Agurker voxede paa Papay træet, hvor mellem den hurtigopskydende Pisangs favnlange lysegrønne Blade Bananens Blomster hang ned, dækkede af et rosenrødt Blad, hvor Cocospalmer og Granater stode istedenfor Piil, hvor Colibrien og Poppegøien hoppede i Træerne istedenfor Spurve, hvor selve Dyndet havde Skildpadder istedenfor Krabber. 65 Medens hun talte om Sligt, havde hun et besynderligt Talent til at frembringe Uorden. Sytøiet kom op paa Bordet mellem Theekopperne, Brødbakken flyttede ned i Sophaen, Strikketøi og Lapper af Silke- eller Bomuldstøi syntes at drage ud af Bordskuffen og udbrede sig om hende, Lampen blussede for høit og osede eller var nærved at gaae ud, medens hun rastløs greb snart efter det Ene, snart efter det Andet, vilde være beskjæftiget, men ikke kunde sysselsætte sig med Andet end med sin Phantasi og Erindring. Men de straalende Egne, hun udmaalede, stode kun desto forunderligere for Tilhørerens Indbildningskraft.

Otto spurgte aldrig, hvorfor hun ikke var der mere. Dette Dunkle hørte til Skildringen, stod i hemmelighedsfuld Forbindelse med hans Viden: at Edens Have var lukket. Men paa samme Tid syntes det ham ogsaa, at den stod aaben, at man maatte kunne komme dertil; thi Alt dette var jo etsteds.

Til andre Tider fortalte hun om sine Venner og Fjender derovre; hendes Følelser vare ikke paa mathematisk Maade aftagne med Afstanden i Rum og Tid. Hendes smaa Øine funkede ved Tanken om en Planterfamilie, og pludselig, idet hun fortalte om den Ulykke, der var kommen over Familien, navnlig ved Mandens ynkelige Død, dirrede hendes Læber og randt Taarerne ned ad hendes Kinder - hun kunde endnu græde over Den, hun havde hadet meest og formodentlig elsket meest. Men det var ikke den Slags Graad, som gjør godt. Saa fortalte hun om de vilde Uveir, om Jordskjælvne, om Blanke eller Negre, der vare blevne slugte af Uhyrer, om Angsten for de Sortes mysteriøse Fester, og naar man saa skulde troe, at hun gjerne var dragen bort, beskrev hun saa sørgmodig sin sidste Dag, Afskeden fra hendes gifte Søster og Børnene, det Øieblik, da det sidste Punkt af Landet forsvandt, og Otto var ligesaa beklemt, som naar han læste om Napoleon i Fontainebleau eller paa St. Helena.

Hun fortalte ikke meget regelmæssig, gjorde sære Spring fra det Ene til det Andet, var uvidende om Blomsters og Dyrs Navne, fordi hun havde modtaget et almindeligt Indtryk, men ikke paa en erkjendende Maade opfattet Noget - gjentog vel ogsaa undertiden sine egne Historier. Men hun fængslede altid, fordi i det Øieblik, hun talte, var der et dunkelt glødende Liv tilstede. 66 Det var en broget Mængde Forestillinger, som Otto optog af hendes Beskrivelser, af Andrés Livsphilosophi og korte Bemærkninger, af Mdm. Hillebrandts Spaadomskunst og Ferdinands Indfald, Klager, Anecdoter og Fremtidsplaner. Men det beskjæftigede ham, og medens hans Tanke blev modnere, blev han paa en Maade mere Barn.

Ferdinand fik ham lidt efter lidt til at tale om Emilie, først i faa Ord, saa i længere Beskrivelser, og endelig sagde han hendes Navn. Han mærkede, at Ferdinand ikke var en taus Fortrolig; men Kjærlighedsforholdet blev baade af Moder og Datter betragtet med Interesse, og ved hyppig at blive omtalt tabte det, om ikke ganske sin indre Magt over ham, saa dog i Tydelighed og Bestemthed som hans afsluttede, hemmelige Eiendom.

En Mængde andre Anliggender kom nu ogsaa til og toge hans Opmærksomhed og Evner i Beslag. I denne Alder have de intellectuelle Interesser, naar de ere vakte og blive fornuftig ledede, en overveiende Indflydelse; man er maaskee mere istand til at føle en dyb Hengivenhed eller Kjærlighed i sin Barndom end i sit femtende, sextende Aar. Dette synes ogsaa antydet i det Udvortes; thi medens der i Barnet er noget saa Ømt, Yndefuldt og Harmonisk, at man vilde ønske, det altid kunde blive saa, ja har fundet Menneskets Ideal symbolsk udtrykt i den skyldfrie, kjærlighedsfulde Barnealder, er der ved det halwoxne Mandfolk noget Uharmonisk, Skarpt, Usammenhængende, der ikke vækker Ønsket om en Standsning, og Lignende er Tilfældet med den halwoxne Pige.

Man havde tøvet saalænge med Ottos Confirmation, at den næsten syntes forglemt, og først paa denne Tid gik han til Præsten. Den Tanke at lade det unge Menneske, i en Alder inden Lidenskerne komme, og medens Sindet endnu maa antages for naivt og frisk, bekræfte sin Daabspagt med frivillig og selvstændig Erkjendelse, er ligesaa smuk, som den er vanskelig at virkeliggjøre, undtagen maaskee i meget inderligtroende Tidsrum af Menneskeheds Historie. Man har indrettet det saaledes, at en Mængde halwoxne Mennesker samtidig indfinde sig for at modtage Religionsunderviisning hos Præsten, hos en geistlig Embedsmand, der har mange Forretninger, kjender lidet til de Enkelte, han har for sig, og maaskee har meget ringe Talent til at paavirke Ungdommen. Denne 67 Ungdom har vel kun liden Livserfaring, igjennem hvilken den dybe Betydning af Religionens Sætninger kunde gjøres indlysende som nøiagtig svarende til Livets Krav og Bevægelser; men nogen Kundskab om Livet er dog altid tilstede, og Vanskeligheden ligger i at benytte denne og ikke blot bevise Skriften ved Hjælp af Skriften, bortskaffe mulige Betænkeligheder ved Hjælp af et absolut Bud, lade Gud henstaae udenfor Mennesket som en Befalingsmand. Pigebørnene, der indfinde sig med mere Naivetet og Andagt end Drengene, optage Sagen paa deres Maade og see ofte i Præsten, der udtaler de hellige Ord, en fuldkommen Repræsentant for dem; for mangt et elskeligt kvindeligt Gemyt har Præsten været den første, stille, andagtsfulde Kjærlighedsgjenstand, og for mange andre har Præstens Personlighed i en senere Tid staaet som en anden Samvittighed, da Ordene, han havde talt, laa som en død Skat, som Noget, der ikke tilfulde var gaaet over i Bevidstheden. - Otto greb i Førstningen denne nye Underviisning med Begjærlighed; de overnaturlige Sandheder, der paany bleve ham foredragne, tiltalte hans Phantasi og Gemyt og vakte en heftig Længsel efter Erkjendelse. Men efter ganske kort Tids Forløb stødte denne Erkjendelseshigen paa en Hindring: Sandhederne stode som Steen. Han var for ung, for lidt udviklet til at kunne gjøre sig Regnskab for den piinlige Følelse, der undertiden kom over ham; den vakte Længsel trak sig tilbage, og han lærte Religionen udenad som en anden Lectie. Confirmationen blev en glædefuld Ceremoni, fordi hans Fader var tilstede.

I dette Tidsrum blev i nogle faa kjøbenhavnske Skoler indbragt en ny Læregjenstand: Physiken, og tiltrak strax de mere opvakte Disciple. Grunden hertil var ikke alene den Interesse, som Videnskaben selv vakte, naar man ved nogen Flid var kommen over de første Vanskeligheder, men ogsaa Læremethodens Forskjellighed fra, hvad man i alle de øvrige Skolediscipliner var vant til. Det var ikke blot Udenadslæsning og abstract Viden, men Beskjæftigelse med virkelige, haandgribelige Ting, samtidig underholdende og belærende. Livet, som det gik og stod, blev draget ind i Skolen, hverdagslige Ting fik en ny Betydning, en Plads i Videnskaben, og denne Videnskab ordnede undertiden Verdens værdifulde Gjenstande paa en ganske ny Maade, havde en ganske egen Rangforordning. 68 Katteskind, Diamant og Svovl stode i Geled overfor Electriciteten; Vand, Jern og Luft bleve maalte pundevis; Jern brændte i Fugtighed; Vandet var ikke et Element, men dannet af to Luftarter, af hvilke den ene brændte, den anden nærede Branden, og høist mærkeligt var det at see, hvorledes ophedet Jern brændte i lys Lue i denne Luft; den Overflade af det smeltede Bly, som altid havde geneert saa meget, naar man vilde støbe Flitsbuekugler eller Tinsoldater, var ikke Aske fra Skorstenen, men Blyets videnskabelige Forening med Iltten; det Hvide paa Svedskerne, som man havde anseet for Sukker, var levende Dyr o. s. v. Alting bevægede sig, forandredes, adlydende en bestemt Lov, og hvert Experiment slog nøiagtig til, saaledes som Loven foreskrev. I nogen Tid stod i Ottos Forestilling Qviksølv som det kosteligste af Jordens Metaller; thi naar det havde undergaaet en vis Operation, kunde man koge Ilt eller Ildluft af det, hvis man blot havde en Kolbe og Retort. Men selv uden dette var hans Indbildningskraft stadig beskjæftiget med Qviksølv, ved hvis Hjælp man frembragte Thermometer og Barometer. Da han endelig fik kjøbt et Thermometer, var det dog ikke dette, der tilfredsstillede ham; han vilde selv udføre det Experiment at bringe Qviksølvet ned i Kuglen og smelte Rørets Aabning, og han brændte utallige Gange sine Fingre uden at løse Opgaven, og selv om han havde kunnet løse den, vilde heller ikke dette have været det Eftertragtede; hvad der bevægede ham, var en beundrende Længsel efter det inderste Naturliv, efter den hemmelighedsfulde Fornuft og Villie, som de døde Ting syntes at have. Hans Yndlingsgjenstande skiftede, altsom Underviisningen skred frem; men endelig kunde han ikke længer i Taushed bære sin Begeistring, han raabte en Dag til Mdm. André: Jeg kan lave et Træ!

Lave et Træ? hvilket Træ? spurgte Mdm. André.

Et kunstigt Træ!

Ja, det kan jeg ogsaa! Jeg kan lave Fastelavnstriis, og min Datter kan sye Blomster!

Aa, ikke Andet end det, Mdm. André! Saa har De jo hvert Stykke af Træet eller Blomsten i Forveien; men jeg kan lave et Træ ud af Ingenting eller næsten ud af Ingenting.

Det gad jeg nok seet, sagde Mdm. André. Ferdinand kom til og hørte, hvad der blev talt om, og var ligesaa nysgjerrig. 69 Otto havde forskaffet sig noget salpetersurt Sølv, i daglig Tale kaldet Helvedessteen, gjød lunkent Vand derpaa, stak en Kobbertraad med et Par smaa Tverstilke deri og bad Mdm. André selv tilbinde Glasset.

Næste Morgen førte han hende hen for det - der stod virkeligt et Træ, en knudret Eg med tyk Stamme og faa Grene, med Sølvbark og fine Sølvblade.

Mdm. André saae til med opspilede Øine og sagde derpaa med dyb, hemmelighedsfuld Tone: Jeg har en Nat seet Negre frembringe et blomstrende Granattræ af en afskaaren Stub ved at skjære i deres Legeme og dryppe deres eget varme Blod derpaa.

Nu var det Otto, der blev forbauset og rystet; men efter at det første uhyggelige Indtryk var overstaaet, følte han en inderlig Uvillie over, at den natlige Troldom skulde staae ved Siden af hans skønne Sølvtræ, og han spurgte tilsidst Physiklæreren, om det var troligt. Læreren blev fornøiet over den Iver, han opdagede, og anvendte næsten hele Timen til at paavise, hvorledes Alt i Naturen gaaer efter uforanderlige Love, hvorledes ingen Organisme frembringer Noget, som ikke paa anden Maade eller i anden Skikkelse er bragt ind i den, hvorledes Træernes Væxt, deres Blade- og Blomstersætning hidrører fra bestemte Stoffer i Jord, Vand og Luft, som de optage og forarbeide o. s. v.

Ja, men! raabte en Dreng, Arons Stav, der blev lagt ind i Tabernaklet, fik paa een Nat Blomster og Mandler!

Og Jesus forvandlede Vand til Viin ved Bryllupet i Cana! raabte en anden.

Den overraskede og forlegne Lærer svarede hastig: Ja, det var i Tider, før Physiken var opfundet! Men da han øieblikkelig erkjendte sine Ords Utilstrækkelighed, brød han af, forbød al videre Spørgen og holdt strengt paa Dagens Lectie.

Om Aftenen var Mdm. Hillebrandt hjemme og lagde Kort op og spaaede Otto, at hans Fader snart vilde komme.

Saa er her kommet Brev! udbrød Otto.

Ja, det er der ogsaa, svarede hun godmodig; nu kan De snart spaae ligesaa godt som jeg.

Krøyer kom ogsaa ganske rigtig, men fordulgte for Otto Anledningen til sin Reise. Han led af en farlig Sygdom og var kommen 70 for at søge Raad hos Hovedstadens Læger. Otto fulgte ham en Aften etsteds hen og ventede udenfor Porten, til han kom ned, uden at vide, hvilken Slags Besøg Faderen aflagde. Paa Hjemveien tog Krøyer sin Søns Arm og støttede sig paa den. Otto følte sig glad over dette - saa udlagde han det - Tegn paa kjærlig, faderlig Fortrolighed og vidste ikke af, at det næsten traadte istedenfor Faderens sidste Haandtryk. Den følgende Dag, da Faderen skulde reise, vilde Otto blive fra Skolen for at følge ham tilvogns; men han modsatte sig det. Men henad Formiddagen aabnedes pludselig Døren til Klassen, og Faderen stod i Døren, meget bleg, og bad Læreren, om Otto maatte komme ud et Øieblik. Ude i den dunkle Corridor omfavnede og kyssede Faderen ham og sagde: Bliv et flinkt og ærligt Menneske! Da Otto var kommen tilbage i Klassen og han hørte Skolens Port slaae i, blev han pludselig greben af en kvælende, ømhedsfuld Angst; hvis ikke Skolens uvilkaarlige Tvang havde holdt ham, vilde han være ilet bort, afsted efter Faderen; han blev siddende, men Angsten steg, og han kom i en Tilstand, der grændsede til Fortvivelse, og endelig kunde han ikke længer beherske sig, bøiede sig over Bordet og græd Angstens, Længselens, Kjærlighedens Taarer. Ingen forstyrrede ham, Læreren forlangte ikke hans Opmærksomhed, ingen af hans Klassekammerater talte til ham den Dag; det var, som om Alle havde følt Dødsafskeden.

Kun kort Tid efter kom Budskabet.

Sorgen bidrog til at knytte Otto end inderligere til Skolen. Det var for ham, som om Skoleværelset var blevet helliget ved hans Faders sidste Blik, ved at Faderens blege Aasyn havde viist sig i Døren, ved at hans Stemme havde lydt i dette Rum. Faderen syntes endnu at være her paa dette Sted, og i denne fromme Illusion tilskyndedes alle hans Kræfter til at virke for det af Faderen opstillede Maal: Bliv et flinkt og ærligt Menneske.

Dog, det er nu engang ikke givet Ungdommen at kunne dvæle længe hos de Døde. Da Ferien nærmede sig, var Sorgen alt meget dulmet, og Otto beredte sig i Tankerne paa at reise hjem; men han fik Brev fra sin Moder, at hun vilde komme til Byen, hvor hun havde Forretningssager at ordne.

Undertiden gjør det ydre Tegn paa en stedfunden, halvforglempt Begivenhed en Virkning, som om den var bleven ny igjen eller 71 kom tilsyne i en ny Betydning. En skjærende Smerte, en dyb Følelse af hans Families Forladthed gjennemfoer Otto ved Synet af den sortklædte, blege Moder og den ligeledes sortklædte, lille Broder, som hun førte med sig. »Stakkels Barn!« jamrede det i Otto, idet han tog Broderens Haand, og saa

fuldstændig hengav hans Sind sig til Medfølelsen for de Andre, at han glemte, at dette Ord ogsaa kunde anvendes paa ham selv.

Og desuagtet skulde denne Stemning, hvor sand og stærk den end var, ikke vare længe. Moderens Væsen, der altid havde været præget af en sund Kraft, hvor Alvoren var blandet med Lune, havde undergaaet en Forandring; det havde faaet noget Strengt, for Ottos Fornemmelse næsten Haardt. Som det ofte gaaer Folk, der have udstaaet en stærk sjælelig Kamp og seiret, forlangte hun af alle Andre, at de skulde tage Livet paa samme Maade, uden Hensyn til, om Muligheden var tilstede og Forholdene de samme. Hendes Sind havde vendt sig fra det Verdslige, og skjøndt hendes dybe, moderlige Kjærlighed kunde bære over med den pludselige barnlige Livsglæde, kom hun dog altid til at tynde den ved strax at ville føre Tanken hen til Anliggender, der for hende vare de mere fornødne. Undertiden kunde det ogsaa skee, at et Udbrud af Lystighed, af Glæden over at være sammen med Sine, at gaae med Moder og Broder paa Gaden og kunne vise dem noget Nyt, blev mødt med en Henviisning til Faderens Død, og i en saadan Tilretteviisning fandt Otto, uden egenlig at kunne skjønne hvorfor, en Uretfærdighed. Moderen troede, at Otto manglede Følelse, og enhver Antydning deraf fjernede i Virkeligheden hans Følelse fra hende; en Samtale imellem dem, en udtømmende Undersøgelse af, hvorledes det egenlig stod til hos dem Begge, var umulig, og Tausheden sætter ofte mellem Menneskene en Skranke, af uendelig smaa Ting bygger den flittig og reiser en Muur, som det senere er vanskeligt at gjenembryde.

Først da Adskillelsens Time igjen slog, droges de Begge for et Øieblik kjærlig og smertefuldt berørte til hinanden; men efter Moderens Afreise var det dog for Otto, som om et sort Slør var draget tilside fra Verden.

Det var en tung og bedrøvelig Tilstand, som uden den gamle Andrés Indskriden vilde have udøvet en lang, nedtrykkende 72 Virkning. André var enten ved Omstændighederne bleven trængt tilside eller frivillig traadt i Baggrunden, medens Otto havde at bære sine Sorger. Men den første Søndag efter Moderens Afreise kom han tidlig ind til Otto og sagde: Vi maae have frisk Luft, vi maae have dygtig frisk Luft! Vi vil gjøre en Fodvandring, vi vil tage Hillebrandt med, hvad mener De derom?

De begav dem til Hillebrandts, der betragtede Indbydelsen som en stor Ære, og Fodvandringen gik til Østerport, hvor de toge Vogn og kjørte til Charlottenlund.

Det var en reen og klar Sommer-Formiddag; Solstraalerne spillede liflig ind mellem Træernes Skygger, og en svag Brise kom oplivende ind fra det blaa Sund. Efter at have spadseret lidt i Gangene gik man ind i et Telt for at spise Frokost. Her sad to unge, velklædte Mennesker ved Frokosten og vare paa samme Tid beskjæftigede med at gjøre Cour til Opvarningspigen, men havde dog snart endt begge disse Forretninger. Da de vare gaaede, sagde André, der hele Tiden havde givet en indre Uro tilkjende baade med Hænder og Fødder: Saa! Naa! Saa blev vi da frie! Hør, jeg vilde givejeg veed ikke hvad, om jeg blot i een Klokke-time maatte banke disse to Herrer fordærvet, især den ene! Saae De det? Først gjorde han Cour; men saa skulde han dog vise os, at han var fornemmere end som saa, og saae De: saa kastede han Drikkepengene til hende! Uf! den Oxekjæft! den *canaille*!

Hillebrandt vinkede og blinkede saa meget, som Ærbødigheden tillod, for at gjøre opmærksom paa, at det vel ikke var en Tale for Ottos Øren.

Jeg forstaaer deres Øine, Hillebrandt; men jeg mener, at det er ufornuftigt af Forældre og Værger, ikke at tale til vordende unge Mennesker om denne Verdens Ting. En Posefuld moderlig Moral og bibelske Sprog hjælper ikke, naar det kommer til en Prøve med Kjød og Blod. Jeg siger, og den unge Hr. Krøyers salig Fader maa gjerne høre paa mig: Den Dag han kaster Penge til En, han har gjort Cour til, er han en Oxekjæft, en *canaille*. De kan ikke holde et ungt Menneske fra at gjøre Cour, Hillebrandt; det kan De ikke, han skal gjøre Cour, han skal Pine og Død gjøre Cour, men han skal være Cavalier! han skal være gentil! han skal ikke snavse sin hvide Vest! 73 Saa maa han gifte sig, naar han er tyve Aar, sagde Hillebrandt halv sagte.

For mig maa han gifte sig imorgen den Dag! Sandt er og bliver sandt. *Fiat justitia, pereat mundus!* Kom, lad os gaae! Lad os spadsere udenfor det vil sige, hvis de Herrer ikke have Noget derimod, for jeg kan ogsaa gjerne blive siddende.

Hør, vedblev André, da de vare komne udenfor; det Menneske syntes nu at være et net Menneske, og imorgen kan De maaskee møde ham i honnet Selskab og finde ham upaaklagelig. See, det er Opdragelsen her hjemme! Veed De, hvad der er i Veien? De lære at ansee Høflighed for en Gjæld, de betale Andre, istedenfor at det er en Pligt imod dem selv! Den, som er høflig i Bredgade, kan gjerne være grov i Lillekongensgade; man er aldrig sikker paa dem. For nogen Tid siden var der Selskab og Dands hos en Borgermand, der kjender mange af Byens fine, unge Herrer; han havde inviteret dem, men Familiens kvindelige Bekjendte, Baldamerne, vare temmelig ubetydelige, skjøndt ordenlige, nette Piger. De fine Herrer fandt nu her ingen af deres Ligemænd og følte ingen Respect og gebærdede sig tilsidst omtrent som paa en *cabaret*, en Kneipe. Det faldt ingen af dem ind, at han nedværdigede sig selv ved at krænke Værten og hans Gjæster! Man er ikke Cavalier, man er ikke gentil!

Hvad hjælper saa den hvide Vest? spurgte Otto skalkagtig. For de havde vel hvid Vest paa?

Den hvide Vest hjælper til Intet, naar den bæres for Stads, svarede André meget alvorlig.

Otto fik ikke strax at mærke, at den lille Skjæmt havde saaret André; men senere blev det ham tydeligt, at André ikke mere var saa hjertelig, skjøndt altid velvillig og høflig. De kom op til Grøndals og standsede imellem Træerne for at see paa et Par Familier, der formodentlig havde slaaet sig sammen om en Skovtour og nu morede sig her med Gyngen, Leg og Dands. Der var mange Børn, næsten Alle i Hvidt, og det tog sig nydelig ud i den grønne Skov.

André stod og betragtede dem med stille Fornøielse; Hillebrandt lagde sig ned, fremtog et Stykke Papir og gav sig til at tegne; Otto saae paa ham og sammenlignede Virkeligheden med Afbildningen, altsom den kom frem.

Efter en Stunds Forløb gav ogsaa André sig til at betragte 74 Tegningen og sagde derpaa: Nu vil vi, hvis Dhrr. synes saa, gaae op til Bellevue og drikke et Glas Viin paa, at De er bleven Malermester, Hillebrandt!

Det var, som om Natten selv sendte sine Skygger over Hillebrandts Ansigt ved disse Ord. Er Tegningen da saa slet? spurgte han endelig med et kvalt Suk.

Slet? Tegningen? Det sagde jeg ikke, min kjære Hillebrandt, min brave Svigersøn! Men seer De, mens jeg har staaet her og suget Ungdom ind i mig og er bleven et Aar yngre, har De ligget og bragt Ungdommen paa Papiret. Kunstnere og Digtere og alt saadant Noget forekommer mig som Destillationsapparater, Alting gaaer igjennem dem, ud af dem; det Bedste give de til Andre. Hør! sig mig oprigtig, er det ikke bedre at være saadant et Barn som den Lille der med de røde Sko, end at være en Kunstner, der tegner det? Og er det ikke bedre at være en god Haandværksmand og om Søndagen trække Veiret og indaande denne Luft mellem Træerne, end at være en Kunstner, der speculerer paa, hvilket Træ og hvilken Blomst der vil behage Publikum meest?

Disse Ord gjorde et oplivende Indtryk paa Hillebrandt. Da de vandrede videre, saae han sig muntert om i Skoven, hans Bryst udvidede sig, som om det var blevet befriet fra en Byrde, endelig aftog han Hatten og sang Christian Winthers Sang:

»Jeg gik mig i Skoven saa eensom en Gang,
Alle de smaa Fugle saa yndelig sang,
De havde ei andet at bestille;
Der kvad Stillids, og der kvad Gjøg,
Der slog høit i den hviskende Bøg
En Irisk sin sittrende Trille.
Da tænkte jeg paa Hende, som er ikke her,
Da tænkte jeg paa Hende, mit Hjerte har kjær,
Og jeg tænkte, det bedste jeg kunde;
Og Alting omkring mig det tænkte som jeg,
Den gamle Eg og Granen, der brystede sig,
Og alle smaa Fugle i Lunde.«

75

André og Otto stemmede i, og tre fornøiede Vandrere ankom til Bellevue.

Ottende Capitel

Under alle disse Forhold laa Tanken om Emilie i Ottos Bevidsthed, men ubestemt; hun var bleven en Forestilling uden fyldigt Liv, uden Gjenstand for stærk Længsel eller stærke Følelser; Alt, hvad der knyttede sig til hende, var som en oplivende, flygtig Solstraale. Han havde en Glæde, en Rigdom nedlagt etsteds; men den lignede Eventyrets slumrende Prindsesse, hun var af Marmor, og Tryllekvisten, der kunde vække hende, var ikke funden. Ferdinand vedblev vel bestandig at tale om hende og bringe Otto til at tale; men ved saa hyppig og næsten mod sin Villie at tale, ved at skulle gjøre sig og sit Forhold interessant for en Tilhører, der forlangte alt Meer og Mere, blev Billedet kun forflygtiget, og havde Otto kunnet give Agt paa sit eget Indre, vilde han have bemærket, at han lidt efter lidt havde frembragt et andet Billede af Emilie end det virkelige, et meget lignende Billede, men et udpyntet.

Med Ferdinand foregik derimod en modsat Forandring. Han hørte saa tidt og saa livlig om Emilie, at han troede at kjende hende og var nærvædet at tage fejl af sin egen og Ottos Barndom. Hendes Skikkelse fik bestandig mere Virkelighed for hans Bevidsthed, og han gjorde sig da ogsaa Umage nok for at skaffe sig en aldeles tydelig Forestilling. Naar de spadserede sammen og mødte unge, smukke Damer, spurgte Ferdinand: Ligner *hun* Emilie? - og Otto fandt vel undertiden nogen Lighed, men var naturligviis altid af den Mening, at *hun* ikke kunde taale en Sammenligning, og maatte da paany beskrive og udmale.

Men der gik virkelig skønne Kvinder forbi, og alle de Funker, som fløi ind i Ferdinands Hjerter, antændte tilsidst en fuldstændig Ildebrand i det brændbare Stof, han havde opsamlet. Da han, som saa mangan Kjøbenhavn, aldrig havde seet nogen Kjøbstad, manglede han Maalestokken til at bedømme Ottos Skildringer. Livet i Kjøbstaden stod for ham som den reneste, yndigste, barnligste 76 Tilværelse; Menneskene forekom ham saa naive, godmodige og hjertelige, at ingen Lykke syntes ham saa stor som den at kunne leve imellem dem. Sandt at sige var han selv ikke saa aldeles naiv, at Agentens store, rige Huus ikke ogsaa udøvede nogen Fortryllelse, og at kunne blive en Svigersøn af dette Huus var Noget, han ganske uskyldig misundte Otto, indtil den Tanke pludselig faldt ham ind: Men de ere jo dog ikke forlovede! Hvo siger, at hun vil have ham? Barneforlovelser! I »den første Kjærlighed« gaaer hun og sværmer for sin Charles og forelsker sig dog i Rinville, blot fordi han kalder sig Charles. Den velsignede Pige venter maaskee blot paa en ung, rask Kjøbenhavn og hvo siger, at ikke Himlen selv har bestemt Krøyer til at komme her i Huset blot for at føre Emilie og mig sammen? Det, som jeg føler for den Pige ja, jeg elsker hende! Der er en Magt, som har villet det!

Han raadspurgte Kortene, og der laa, mærkværdig nok, en Reise og et Vand og hele Hjerterkortet, ganske som tidligere for Otto. Alting straaled af Kjærlighed og Lykke. Han bad sin Søster lægge op, og Under over Under, samme Constellation! Blot var der en Kløverknægt, som han skulde tage sig iagt for. Det er Krøyer, tænkte han. Men hvad vil den Kløverknægt gjøre mig? spurgte han Mdm. Hillebrandt. - Det kan jeg ikke see; men han mener Dig det ikke godt, Du skal tage Dig iagt for ham, han ligger imellem Dig og Reisen.

Det er Krøyer, gjentog han ved sig selv. - Men han skal ikke forhindre mig - thi tilladt er det dog idetmindste at see hende - ja, tage derover og lade Himlen raade!

Han betroede sig til sin Moder. Der var i hendes egen Natur et saadant Hang til det Romantiske og Glødende, at Ferdinands Kjærlighed til den Ubekjendte slet ikke forekom hende urimelig. Hun hørte paa ham med kjærlig Deeltagelse, indtil han kom til det Praktiske: Sæt nu, hun vil have mig! Det er i Grunden et godt Parti; Agenten er rig og en fortræffelig, godmodig, munter Mand, ret en Svigerfader for mig. Jeg er vis paa, at han vil synes godt om mig troer Du ikke, søde Moder? Jeg er munter, jeg vil spille for ham jeg vil dandse med Døttrene, være elskværdig mod Agentinden, hei! det skal blive en Lystighed og Glæde! Krøyer er dog kun 77 en Dreng og ingen Mand for saadant et Pigebarn! Synes Du ikke, min egen lille velsignede Moder?

Dette besvarede hun med et skarpt: Nei!

Der var Electricitet i denne Tone, og Ferdinand raabte heftig: Hvorfor, Moder? Hvorfor synes Du ikke derom?

Jeg synes ikke derom! sagde Mdm. André med den begyndende dæmonisk kolde Vrede i Blikket og i den bævende Overlæbe.

Ferdinand blev bleg og raabte: Du vil staae min Lykke i Veien! Du vil bestandig have mig her hjemme til at pine og tirre! Jeg skal sidde og hænge hjemme! Jeg skal følge Dig paa Comedie og hente Dig! Andet duer jeg ikke til!

Det kan gjerne være.

Saa! nu sagde jeg da et Ord, Du kunde hænge Dig i! Hvis Skyld er det, jeg ikke er bleven til noget Stort? Det er Din Skyld! Fader har Ret! Men endnu kan og skal jeg blive til Noget! Kjærligheden skal hæve mig! Der er en Kunstner i dette Bryst!

Kunstner! svarede hun med et saa bedsk, skjærende, blegt Smil, at Ferdinand blev dødbleg, saae sig om med rullende Øine - og fik Krampe.

Hun saae lidt paa ham, da han laa paa Gulvet, gik nogle Øieblikke hastig op og ned, drak lidt Vand og begyndte da at stænke ham i Ansigtet.

Da hun saae, hvor bleg han var, og hvorledes Smerten stod præget om den farveløse Mund med de sammenbidte Tænder, begyndte hun sagte at græde, reiste ham med stor Besværighed, tog ham paa Skjødets, klappede og strøg ham, medens hun med dæmpet Stemme sagde ham ind i Øret: Min egen lille Søn! Min velsignede Ferdinand! Dø ikke fra mig, mit søde, stakkels Barn! Hører Du, Ferdinand! Din Moder er ond imod Dig; men hun holder saa meget af Dig! saa meget, saa meget! Vaagn op, min Dreng, mm søde, velsignede, allerkjæreste, deiligste Dreng! Du vil blive lykkelig! Naar hun seer Dig, vil hun elske Dig ligesaa

høit, som Din Moder elsker Dig ak, Gud hjælpe os!

Saa lagde hun ham blidt fra sig, gik grædende op og ned foran ham, slog sig for Brystet og traadte endelig hen til Claveret og spillede de første blide Tacter af en Vuggevise. 78 Saa vaagnede Ferdinand. Han var meget mat; hun satte sig hen hos ham, tog ham i sine Arme, og de græd og kyssedes. - Min kjære Dreng! - Min søde Moder!

Otto kom i det Samme; det var den mundlige Examens første Dag, og han havde staaet sig godt.

Det glædestraalende Ansigt formørkedes af Medfølelse, da han saae Ferdinands lidende, taarevædede Ansigt.

Hvad er der i Veien? spurgte han.

Moder vil ikke gjøre, hvad jeg beder hende om, svarede Ferdinand forlegen.

O, kjære Mdm. André, vær god idag; gjør det til Ære for min Examensdag! indvi min Examen!

Ja ja, da! sagde Mdm. André mat; men saa maa De bære Skylden.

Ferdinand var skamfuld og havde i dette Øieblik gjerne opgivet det Hele; men nu havde han dog lidt saa Meget for det - og det Værste, antog han - og desuden udbrød Otto: Hør, André, den Lyksalighed det er at tage Examen, naar man kan sine Ting, gjør De Dem ingen Forestilling om! Gid hele mit Liv kunde være en Examensdag med præ'er!

Naa, naar han har sin Metaphysica og sin Logica, saa kan jeg sagtens tage hans Emilia - var omtrent Ferdinands Tanke - og desuden, lad Himlen afgjøre det!

Han begyndte øieblikkelig at gjøre Anstalter til Reisen og gik op til en bekjendt, rig Grosserer, i hvis Huus han engang havde givet Underviisning, og bad om en Anbefaling. Grosserereren blev lidt forlegen og spurgte, for hvad han skulde anbefale ham, hvortil Ferdinand svarede: Ikke for noget Bestemt; han bad om en Anbefaling i Almindelighed - og saa fik han en prægtig, ubestemt Anbefaling. Næste Morgen tog han afsted. Det er vel bedst, at Du siger Krøyer op, sagde han til Moderen ved Afskeden.

Bliv nu forlovet først, svarede Moderen.

Da Ferdinand var kommen til Kjøbstaden og efter omhyggelig udført Toilette nærmede sig Agentens Huus, følte han et Øiebliks Skuffelse. Det Huus, der i Ottos Fortællinger stod som en stor og mægtig Bygning, næsten som et Palads, var i Virkeligheden meget lille, især i en Kjøbenhavners Øine. Det var rigtignok vidtstrakt, solidt og net; men Ferdinand kunde med sin Stok naae Tagskjægget, 79 og den meget omtalte store, brede Steentrappe var kun anseelig i Forhold til de Huse, som kun havde en lille Trætærskel udenfor Indgangen. Dog, han besteg Trappen - ny Skuffelse! Den herlige Boutik, hvor Kjærlighedens Solstraaler havde spillet, var lav og mørk, og mange Bønder, der gik og kom, havde forvandlet Gulvet til et lille Morads. Efter disse første Skuffelser blev Ferdinand dog kun modigere overfor, hvad han havde frygtet som Storartet og Stolt, og spurgte ved Disken med en vis Suffisance efter Agenten. Boutiksvenden antog ham for en Probenreuter, bad ham vente lidt og sendte en Dreng efter Husbonden. Lidt efter kom Agenten.

Denne betydelige Person, der i Ottos Skildringer altid var nævnt med en vis Ærefrygt, skjøndt med en Hengivenhed, som hans joviale og godmodige Optræden fortjente, fremstillede sig i lang, bruun gammel Frakke, i Beenklæder, der vare opsmøgede forneden, og i svære, uformelige Vandstøvler; paa Hovedet bar han en grøn Saffians, bredskygget Kaskjet og i Haanden en stor Meerskumspibe, der netop var gaaet ud. Ferdinand, der stadig havde Ottos Barneøine til Maalestok og stadig maatte tage nyt Maal, havde ventet, at han skulde see op til en meget høi Mand, og fandt, at han selv kun stod tilbage for Agenten i Tykkelse. Agenten var heller ikke nær saa fornøiet ved Synet af Ottos Stedfortræder, som han vilde have været ved Ottos Besøg; han var unægtelig en høflig og venlig Mand, men imod Bekjendte, og imod Probenreutere var han tvær og lurende. Ferdinand følte dette forsigtige, mistænksomme Blik, men kunde ikke forstaae det anderledes, end at Synet af en Kjøbenhavner imponerede. Han hilste desaaarsag sin maaskee tilkommende Svigerfader med den mildeste Mine og bad om en Samtale under fire Øine. Vær saa god at følge med, sagde Agenten og gik foran ind i en lille Sideboutik eller et Oplagssted for finere Varer og derfra ind i sit »eget Contoir«. Dette var et Rum, som i Henhold til Tidens fremskridende Oplysning var taget fra Boutiken, men saa lille, at foruden Pulten og Skruestolen kunde ikke to Agenter rummes deri. Da Døren var lukket, befandt Ferdinand sig næsten klods op til Agenten, medens han havde tænkt sig, at han i en stor Stue, først i beskeden Afstand, saa med bestandig Nærmelse, skulde indlede Bekjendtskabet og maaskee Slægtskabet.

Han overgav sit Brev. Agenten læste det, og den store Agtelse, 80 han nærrede for Udstederen, var synlig paa hans Ansigt; men han vidste dog ikke ret, hvortil det sigtede. Med usikker Mine løftede han paa Kaskjetten, idet han gjorde en høflig Bøining, saae paa Ferdinand, saae paa Brevet, lagde det sammen, rømmede sig og valgte endelig at sige: Det fornøier mig meget gjør mig den Fornøielse at spise til Middag

hos os idag, Kl. 1.

Ferdinand stod imidlertid saa tæt op til sin tilkommende Svigerfader, at den Electricitet, han følte i sig selv, syntes ham at vække en beslægtet Kraft i Agenten og forøge hans egen. Hans Natur egnede sig hverken til dyb Overveielse af en Plan eller til langsom, omhyggelig Udførelse; naar han begjærlig saae paa Frugten, syntes den ham at blive moden. Agentens Usikkerhed og Nølen var allerede halvt om halvt forekommet ham som en undselig, forventningsfuld Anelse om det, han havde paa Hjerte, og da nu Indbydelsen kom, da Agenten drog ham ind i sin Familiekreds, udbrød han: Tak, tusind Tak, Hr. Agent! Jeg -

Agenten saae paa ham.

Han vilde holdt en smuk, lang Indledningstale; men den korte Afstand gjorde hans Følelser overvældende stærke, og han sagde:

Jeg kommer, Hr. Agent, kort sagt, jeg - Hr. Agent, tillad mig tilstaa mig en Gunst, lad mig gjøre Dem til min Fortrolige! De er en ædel Mand, det første Blik paa Dem indgyder Tillid! Jeg elsker Deres Datter Emilie jeg beder Dem, forhast Dem ikke! Jeg forlanger og haaber ikke, at De hastig skal sige Ja, men sig heller ikke hastig Nei! Tillad mig med Deres Vidende i al Tugt og Ære at stræbe efter at vinde Deres Datters Hjerte, og to Hjerter skulle evig velsigne Dem!

Paa Agenten mærkedes ikke Spor af det Stød, den Rystelse, som foregik i hans Indre. Med rolig, fast Haand løftede han paa sin Kaskjet og sagde: Hm! - Hm, maa jeg spørge, Hr. An- André, Ferdinand André.

Maa jeg spørge, Hr. André, hvad De er?

Musikus, Pianist. Det staaer vist i Brevet.

Hm!

Hr. Agent jeg føler, hvor paafaldende og overraskende mit Ønske, min Bøn maa være Dem. Men jeg elsker Deres Datter, Himlen veed ja, ved Gud, Himlen veed det! Min Lykke er i Deres 81 Haand! De har selv været ung, Hr. Agent, De har selv elsket, og jeg veed, De har et godt og varmt Hjerte! De er en Mand, hvem Kongen har hædret, De er en Mand - De er, kort sagt, en Mand i Ordets sande, ædle Betydning!

Hm! Ja, veed De hvad, Hr. André, det er en Sag, som Fruentimmerne maae være om. Nu kommer De jo og spiser til Middag med os Kl. 1, saa

Tusind Tak, Hr. Agent! Tusind Tak! Jeg anbefaler mig saalænge.

Agenten fulgte ham høflig ud gennem Boutiken og gik saa, tyggende paa sin udgaaede Pibe, ind i Stuen.

Efter at have gaaet et Par Gange op og ned, standsede han foran sin Kone og sagde: Hør, Mutterjeg har Nyt at fortælle Dig.

Nyt?

Ja, der var en Mand ude og friede til Emilie.

Til Emilie! raabte Fruen og to tilstedeværende Døttre. Hvem var det?

Det var, kort sagt, som han selv sagde, en Kjøbenhavner, der kalder sig André.

Mon han er i Familie med den André, som Otto Krøyer er i Huset hos?

Det veed jeg ikke; men han er anbefalet til mig af en af de rigeste Grosserere i Kjøbenhavn.

Hvad er han?

Han er Musikant.

Musikant?

Ja, det sagde han.

Musikant! Hvordan saae han da ud?

Meget net og nydelig af en Springfyr at være. Munden gaaer paa ham som en Kjæp i et Hjul. Men I kan selv faae ham at see, for jeg har bedt ham spise til Middag idag.

Idag! Ih, Gud bevares, hvad skal vi gi'e Mennesket at spise? Klokkeren er allerede 11! Og hvor har han

gjort Emilies Bekjendtskab?

Ja, det veed jeg ikke. Nu faaer I sørge for Resten. Jeg har gjort Mit.

Kl. 1 var Ferdinand paa Pletten og blev modtaget af Agenten i den store Stue. Han havde ved paany at spadsere igjennem Byen 82 mellem de smaa Huse, ad den ynkelig brolagte Gade, fornummet hos sig selv en Selvtillid, som om han havde været et fem Etagers Huus fra Østergade, der ringeagtende gik op og ned mellem sine Kjøbstadcolleger. Medens han og Agenten sad i Sophaen og samtalede om saa ligegyldige Ting som mulig, men dog i en elastisk, spændt Sindsstemning, havde Tjenestepigen flere Gange Ærinder i Stuen, Døren gik hvert Øieblik, og medens Bondepigen gik ind, bevægede sig i Hast andre kvindelige Væsener forbi Døren, og lynsnare Blik fore ind. Ferdinand følte det og anbragte sig i den Stilling, han ansaae for heldigst.

Endelig skulde man spise. Familien kom ind, og Agenten sagde: Her, Lille Moer, er Hr. André, en af mine Bekjendte fra Kjøbenhavn.

Agentinden neiede. En kort Samtale begyndte om Veiret og Veien; men imidlertid bemærkede Ferdinand, at en af Damerne kaldte den anden Emilie, vogtede nøie paa den, der gav Svar, og undlod ikke senere at føre baade hende og Agentinden tilbords.

Under Maaltidet udtømte han al sin Elskværdighed og fortalte sin unge Sidedame en Mængde Historier, indtil denne pludselig udrød til en ligeoverfor siddende Dame: Emilie, det var en Historie for Dig!

Au, fy for Pokker! sagde Ferdinand til sig selv, der har Du gjort en net Buk. Men hvor kunde Du ogsaa tage hende, hun er jo blond! Hun derovre ligner forresten heller ikke godt Beskrivelsen; men han har jo seet Alting i Forstørrelsesglas.

Fra dette Øieblik henvendte han sig kun til Agentinden; men saasnart Maaltidet var forbi, begyndte han en Samtale med Emilie og talte med en saadan Varme, med saadanne Blikke, at det ikke kunde misforstaaes - da siger hun til en tredie Dame: Emilie, det var Noget for Dig!

Ferdinand følte sig et Øieblik svimmel. I næste Øieblik kom han til den faste Anskuelse, at han var totalt slaaet, og som god Feltherre tænkte han kun paa Tilbagetoget. Han greb sin Hat og ilede ud af Huset.

Han vilde øieblikkelig forlade Byen og befalede Gaardskarlen at tage Billet strax, uopholdelig. Gaardskarlen sagde Ja; men efter to Timers Forløb, som Ferdinand tilbragte i stor Bevægelse op og ned 83 ad sit Stuegulv, saa han endnu Intet til Billetten. Han greb efter Klokkestrengen - der var ingen. Han kaldte, raabte - der kom Ingen. Han sprang ud og fandt efter lang Søgen Gaardskarlen ved en huuslig Forretning i Kostalden. - Hvor er min Billet? raabte han. - Ja, vi behøver ikke at skynde os, svarede Mads, Ageposten gaaer først iovermorgen. - Saa, for S-! hvorfor bestilte Han saa ikke Extravogn? - Ja, det vidste jeg jo ikke, om jeg turde. - Naa, hvorfor gaaer Han da ikke strax? - Jo, nu gaaer jeg.

Ferdinand blev staaende for at see Gaardskarlen gaae; men han gik ikke. - Men for Allandsens Ulykker, hvorfor gaaer Han ikke? - Ja, nu gaaer jeg jo, svarede Mads og pillede lidt ved sit Tøi. Men han gik ikke.

Endelig gik der et Lys op for Ferdinand; han fremtog sin Tegnebog og spurgte, hvad det kostede. - Der er syv Miil til næste Station, sagde Mads, saa bliver det vel noget over en halv Snees Daler.

En halv Snees Daler ere mange Musiktimer, og Ferdinands Haand gjorde uvilkaarlig en Bevægelse, som den ikke vilde have gjort, hvis han var blevet Agentens Svigersøn. Hør, sagde han til Mads, kan Du ikke skaffe mig en Hyrekudsk eller Vognmand til at kjøre for mig? - Jo, svarede Mads, der er nu Peer Christensen; men han har solgt sine graae Hopper, og jeg troer ikke, han har meer end eet Øg paa Stalden; nei, han har ikke. - Saa kan jeg jo tage Enspændervogn. - Ja, sagde Mads, saa kunde De jo ta'e Enspændervogn. Men det er en svært sandet Vei, er det, og der er mange Huller og Slag nu paa Aaret, og Peer Christensen har ingen Enspændervogn. - Er der da ingen anden Vognmand i Byen? - Nei, ikke uden den lille Hendriksen; han handler med Heste, men han pleier ikke at leie Vogn ud. - Men saa kunde vi jo tage Hendriksens Heste og Christensens Vogn! - Mads kom indvendig ud af Fatning ved dette nye, uhørte Associationsprincip. Dog var Nyttens deraf hans sunde, forstandige Natur indlysende, og efter nogen Tøven svarede han: Ja, saa kunde vi jo tage Peer Christensens brune Vogn med een Agestol og Hendriksens Heste, kunde vi. Men jeg tvi'ler dog om, at vi kan det, for Peer Christensen og den lille Hendriksen er nu ikke rigtig go'e Venner. - Aa, det har vel ikke Stort at betyde. - Nei, det forstaaer sig; men de er jo rigtignok slemt Uvenner. - Aa, det er vel ikke saa slemt endda. - Nei, det er jo ikke saa slemt endda; men den 84 lille Hendriksen slog ham jo rigtignok forleden Dag, ligesom det kunde være en Røg, og saa alle Fire gik fra ham, og jeg har maattet gjøre min Ed derpaa, for jeg var Vidne, var jeg. Og see saa, saa vilde jeg jo ikke gjerne vove mig ned til den lille Hendriksen. Nei. For han er nok lille, men han er vov. Det er nu ikke for det - vedblev Mads og blev næsten mindre, medens han talte - det er nu ikke for det, hvis han kom her i Gaarden og bød mig Hug, see saa kunde man vel nok holde ham fra Livet; men man har ikke Lov til at slaae ham i hans egen Stue, skjøndt han kunde have godt af en Livfuld Hug. - Ja, hvad bliver det saa til med Vognen? spurgte Ferdinand. - Ja, det var nu Vognen, sagde Mads. Min Husbond har en meget ordenlig Vogn, og vi har to pæne Hopper, De kan selv gaae ind i Stalden

og tage dem i Øiesyn. Saa Husbond kunde jo magelig kjøre Dem. Men det er nu forbudt, og De maatte sige, at Vognen var Deres Eiendom. Men jeg kan ikke være fra Huset før imorgen tidlig. Vil De vente til imorgen tidlig, saa skal jeg kjøre Dem saa nydelig de syv Miil - vi skal saa have Vogn dertil, tilføiede Mads i lidt lavere Tone.

Den Sag blev da afgjort; men nu havde Ferdinand en heel Aften og en Nat at vente i denne skrækkelige By, hvor han gjerne vilde gjøre sig usynlig; thi han var jo ikke sikker paa, hvorvidt hans Eventyr allerede var bekjendt. Da han i Mørkningen hørte Byens Folk samle sig ved Siden af i Gjæste- og Billardstuen, vovede han sig ikke mere ud; men han kunde ikke undgaae at blive Vidne til, hvorledes Alle spurgte om Kjøbenhavneren, hvorledes Hensigten med hans Nærværelse blev debatteret, hans Klædedragt kritiseret osv. - Saadan gaaer han, sagde En, og Ferdinand kunde lykkeligviis ikke see, hvorledes man gjorde ham efter; men han kunde høre det paa Latteren. - Hvem er dennehersens Kjøbenhavner? spurgte En Opvartningspigen. - Jeg veed det ikke, svarede hun; han havde svært Jav med at komme afsted, men da han hørte, at en Extravogn kostede ti Rbd., slog han sig tiltaals. - O, den Forræder! mumlede Ferdinand, da han saaledes hørte, hvorledes Mads med den uskyldige Mine havde iagttaget ham. Han hensank i dybe Tanker, og pludselig gik der et Lys op for ham, han kjendte Mads, og glemmende sig selv slog han i Bordet og raabte: Kløverknegt!

De spiller Kort derinde, sagde En i Gjæstestuen. 85 Saa har han faaet Fremmede, sagde Opvartningspigen.

Hvem? Hvilken Han?

Ih, Kjøbenhavneren!

Død og Pine! Saa har de maaskee hørt os, mumlede man, blev meget stille og listede sig bort, En efter En.

Imidlertid sad Ferdinand derinde og lyttede. Opvartningspigen gjorde sig et Ærinde ind, blev meget forbauset ved at see ham sidde ene i Mørke, og gik strax igjen. Han vovede ikke at røre sig af Frygt for at forraade, at han var nær, og Natten sænkede sig med piinlig Langsomhed over denne Dag, da han var kommen, havde seet og var bleven slagen.

Niende Capitel

Da Ferdinand var kommen hjem, erkjendte han, at han maatte skrifte for Otto, dels fordi hans »Ritt ins alte romantische Land« dog ikke kunde blive skjult, dels tyngede hans Adfærd ham, han følte Fortrydelse, hvert venligt Ord af Otto piinte ham. Det var den sidste Examensdag; Otto kom ind ad Døren, glad, men nedstemt og træt. Da faldt Ferdinand ham om Halsen og raabte: Min Ven, kan De tilgive et sort Forræderi? Jeg er en Forræder!

Otto unddrog sig denne Omfavnelser, og da han var saa vant til Ferdinands Overdrivelser og stærke Yttringer, spurgte han ligegyldig, hvad der da var skeet.

Ferdinand greb hans Haand og sagde med Taarer i Øinene: Lov mig først Deres Tilgivelse! Sværg det!

Ja, jeg lover, jeg sværger det, sagde Otto med uforstyrret Ligegyldighed.

Velan, jeg har nei, Moder, sig Du det! Jeg kan ikke! Jeg vil lægge mig hen paa Sophaen jeg vil gaae ud i den anden Stue

Han har friet til Deres Emilie, sagde Mdm. André; men han har faaet Kurven.

Ferdinand standsede paa sin Vei til Døren og vendte sig om, overrasket over, at der fra Otto ikke kom nogen Lyd, intet somhelst 86 pathetisk Udbrud. Otto havde et Øieblik seet stivt paa Mdm. André, gjorde saa en snurrende Bevægelse, gik et Par Gange urolig og usikkert op og ned ad Gulvet - som en Høne, der har faaet Hvidløg, sagde Mdm. André senere, da hun fortalte Sagen til sin Datter - og saa ind paa sit Værelse.

Trods al deres Medfølelse for ungdommelig Romantik begreb de dog ikke, hvilken magisk Virkning de faa Ord: »Han har friet til Deres Emilie«, havde gjort. Nogen kunde frie til hende, kunde elske hende! Det var en Tryllestav, der berørte den fjerne By. Den havde staaet for hans Forestilling som uberørt og uberørlig af Tiden, det var aldrig faldet ham ind, at Agentens Huus nogensinde skulde blive ældre. Alle hans andre

Tanker havde været i Bevægelse, kun de Tanker, der angik dette Huus, havde været forstenede eller ligget i Dvale. Og nu i dette Øieblik, da den sidste Examenstid var overstaaet, da den besynderlige Dunst, der under den intellectuelle Spænding synes at omgive Organismen, var adspredt, da det Spørgsmaal lige var i Begreb med at reise sig: Hvad nu? - havde En friet til Emilie. Hiin Sommermorgen, da han havde lovet sig selv at skynde sig og blot blive Student for at vende tilbage, hvor den pludselig stod levende for ham! Hvorledes havde han kunnet glemme og læse saa rolig? Og nu var han jo Student, i dette Øieblik var han Student! Fri, myndig, hædret, med Berømmelsen om Panden, med Fremtiden for sig, kunde han træde frem i sin Fødeby, for Emilie for alle Mennesker! Nu var det kommet! Og hun, som havde sendt ham Bud, som havde leget med ham under Æbletræet, som havde siddet i Lysthuset - o, skjønne Syn og forunderlige Overraskelse! - som han havde holdt i sine Arme - endnu i dette Øieblik troede han at føle det svage Tryk af hendes Arm, hendes Skulder op til hans. Men hvor havde han da havt sine Tanker! En havde friet til hende og var bleven afviist; men hvor Mange kunde ikke frie, endnu idag, i denne Time! Udstrække Haanden efter hans Eiendom! Thi hvorledes skulde han kunne leve, naar en Anden tog hans Fortid, hans Barndom, hans Kjærlighed? Nu følte han det, nu vidste han det. Hvor hun stod tydelig for ham! Det var, som om en Knop i hans Indre sprang ud, og Duften opfyldte hans Sjæl. Det var en Aande af Lyksalighed, af Længsel, af Uro. Han udbrød: Afsted! afsted! - han maatte øieblikkelig reise. 87 Han gik til Døren, som en Søvnngænger.

Men han skulde om faa Dage have sit academiske Borgerbrev.

Men Borgerbrevet vilde ikke forsvinde, det var sikkert nok - Afsted! afsted!

Hvor Ungdommen dog er lykkelig! Dens Haab er saa fuldstændigt og stort, at der i Sindet ikke er Plads til Tvivl; den har ikke ved Synd og Skyld pantsat Noget af Personligheden til Skjæbnen, den føler sig ikke tilbageholdt ved nogen Flig, men iler trøstigt og glad til Lys, Glæde og Lykke, som dens rette Eiendeel og Hjem.

Da han kom hjem, modtog Moderen ham saa kjærlig og med et saa stillefornøiet Ansigt, betragtede ham med et saa hjerteligt Velbehag, at hun lignede sig selv, som hun var før Krøyers Død, kun blidere og mere hengiven til ham ene. At faae en Søn til Student har for danske Forældre af Borgerstanden en stor Tilfredsstillelse, næsten som om Sønnen blev optagen i en Adelsstand og kastede Glands over sin Slægt, og noget Rigtigt er ogsaa deri, thi det academiske Borgerbrev, som de unge Mennesker fra alle Landets Egne maae ind og kjæmpe for ved Københavns Universitet, aabner dem Adgang til alle Statens Embeder, synes Begyndelsen til en hæderfuld Bane. For en ti, tolv Aar siden var denne Følelse maaskee i høiere Grad tilstede end nu; thi da følte Folket sig ydmygere end nu og var stoltere af, at en af dets Egne kunde bryde ind i Dygtighedens Aristokrati.

I Ottos Hjem var, naar man beskjæftigede sig med hans Fremtid, altid med en vis Ærbødighed blevet brugt den Formel: »Naar han faaer sit academiske Borgerbrev«, og Moderen havde vænnet sig til at forbinde Tanken med sin Søns Fremtid med et stort, pragtfuldt Pergament, hendes Angst og hendes Haab havde samlet sig om dette Symbol.

Saasnart hun havde bragt Otto en Forfriskning, sagde hun med en barnlig Glæde, næsten undselig over sin Nysgjerrighed: Viis mig nu Dit academiske Borgerbrev.

Otto sagde temmelig ligegyldig: Jeg har det ikke med, Moder.

Hvorfor har Du det ikke med? Er Examen da ikke rigtig forbi?

88

Jo; men jeg kunde ikke have faaet det før om et Par Dage, og jeg tænkte ikke, det var nødvendigt at opholde mig for at faae det med.

Hun læste i hans usikre Blik, at ikke Længslen efter at hilse paa hende havde drevet ham saa hastig hjem, og medens hun som et Barn følte Skuffelsens Smerte, opdagede hendes kloge moderlige Øie en anden Grund til Kummer.

Otto var fortrydelig paa sig selv og dog tillige fortrydelig over, at en saadan Ubetydelighed strax skulde kaste en uhyggelig Skygge over Hjemmet; hans indre Uro og Attraa syntes ham at have en ganske anden Ret, og jo mere Moderen trak sig tilbage i sig selv, desto mere længtes han efter at komme bort, over til Agentens.

Han gik urolig op og ned ad Gulvet; hun havde sat sig stille hen. Den piinlige Taushed holdt ham fængslet, han vidste ikke, hvorledes han skulde komme afsted. Endelig gjorde han en rask Anstrængelse og beredte sig til at gaae.

Du gaaer vel over til Theilmanns, sagde Moderen.

Den Tone, hvormed hun sagde disse simple Ord, gjennembævede Otto. Han vidste ikke, om det var hans

eget Sind, hans Mismod, hans Fortrydelse og hans urolige, feberagtige Beklemthed ved nu at staae saa nær det eftertragtede Maal, der kom denne Tone imøde og gav den Betydning; men han hørte en blid, advarende Kjærlighed, der blandedes med Bitterhed og stille Haan; hun havde gjettet hans hemmelige Tanke, og det Lød, som om hun havde havt paa Læben at tilføie: Ja, gaa Du kun over til dem, Du har foretrukket for Din Moder!

Der var Arbeidsfolk i Boutiken, og en af dem stod og høvlede et Brædt foran Disken. Det var Peter Krøll. Han var bleven en opløben, ilde proportioneret Arbeidsdreng eller Svend, mager og dog klodset at see til. Det Eneste, der var kjendeligt og uforandret fra Barndomstiden, var de trofaste graablaae Øine, og disse Øine lyste, da han saae op fra sit Arbeide og sagde: God Dag, Otto! - Havde han endda sagt: God Dag, Krøyer! - ikke at tale om Hr. Krøyer. Ottos mismodige og beklemte Sind følte sig ubehagelig berørt af denne fortrolige Hilsen; det var for ham, som om et Vrægebillede af hans Barndom blev paatvunget ham, eller han blev angst for dette Varsel om, at det Spæde og Fine, der gjemmes i Erindringen, voxer sig stygt i Virkeligheden, og at det erindrende Gemyt skal 89 blive skuffet. Han besvarede Peters Hilsen med et koldt: Goddag, Peter Krøll! og gik ham forbi, og da han hørte sit eget Ord, Navnet paa Legekammeraten, krympede hans Hjerter sig sammen, angrende, fortrydeligt og sørgmodigt tillige. Men hine Peters Ord og Tonen, hvori de bleve sagte, havde omfattet Peters Barndomsminder, hans Kinder bleve røde, og han bøiede sig dybt over Planken, medens han ivrig høvlede videre. Saaledes gaae vi og søge efter vor egen Blomsterplet og nedtræde paa Veien Andres Blomster.

Idet han kom ud af Boutikdøren, mødte han Dr. Siemsen.

Ih, god Dag, velkommen, Otto Krøyer! hvordan har Du ... De ... Du det? Ja, for jeg maa vel som gammel Academicus nok sige Du endnu ... Det forstaaer sig, jeg er jo kun fra Chirurgicum. Jeg gratulerer! Naa, hvorledes staaer det til inde ved Universitetet? ... Det er Pokkers, som de syer net i Kjøbenhavn, vedblev han, idet han med et Blik maalte Ottos ranke Skikkelse.

Otto var kun lidet oplagt til at tale om Universitetet og lærde Sager eller Frakkens Snit og svarede: Tak, det gik godt; hvorledes staaer det til her i Byen?

Aa, jo, saamæn! ... Naa, Du skal vel over til Agentens? Ja, saa farvel, jeg skal op i Byen til Gjærns; Avlskarlen har igaar snittet sin Tommelfinger af med Hakkelsekniven. Vi sees vel senere; farvel! Apropos, Du veed da, hvad der er foregaaet derovre?

Nei! Er der foregaaet Noget?

Veed Du virkelig slet Ingenting?

Nei, ikke det Allerringeste, uden at der har været En fra Kjøbenhavn og friet til Frøken Emilie.

Aa, ikke Andet end det! Den Nar, det Fæ, den Vindbeutel, den kjøbenhavnske Steensliber! Og han var nok ikke engang rigtig klog, for han sad og spillede Bruus med sig selv i Mørke. Men Død og Pine! Du maa da ikke saadan løbe derover uden at vide Besked i Huset. Kom, saa gaae vi bag om Byen.

Doctoren tog hans Arm, og de vendte om og gik gennem en Gyde og ad en Spadserevei udenom Byens Haver.

Hvad er det da? spurgte Otto, næsten rystende af Angstkulde.

Du husker jo nok Knud Gjedde?

Den rødmussede opløbne Dreng, Stamherren?

Ja, det var i gamle Dage, han var rødmusset! Nei, Fatter, han har 90 været Husarofficier og i Paris og Tydskland! Men en kjøn lille Snurbart havde han faaet, og en Satans rask Karl, det maa man lade ham.

Naa, og han?

Han kom hjem. Ingen havde talt om ham i alle de mange Aar; men han havde ikke været en Minut i Byen, før man skulde troet, at Ingen i al den Tid havde tænkt paa Andet end ham. Jeg hører en Formiddag Hestetrap, det foer hen over Brostene, ligesom det kunde være en Escadron Dragoner, der skulde brække Halsen, og inden jeg vel kom til Vinduet, var det borte. Lidt efter kommer min gamle Maren hæsblæsende ind og skriger: Knud Gjedde er kommen hjem! - Skal han ha'e Bryllup med Hende, siden Hun er saa ilter? siger jeg. - Kors Jøsses bevare ham for det! svarer hun. - Hvad gaaer der da af Hende? Hvorfor kan Hun ikke lade mig have Ro? spørger jeg. - Saa gi'er den gamle Tingest sig s'gu til at tudskraale og faaer Forklædet op over Øinene og hulker: Det maa dog gjøre saa godt paa den gamle Moder, at hun har faaet saadan en kjøn Søn hjem. - Du veed, Otto, at jeg er ikke overtroisk; men jeg kunde s'gu være fristet til at troe, at han havde en Aand eller en Nisse, der kastede Dunst over hele Byen, for hvor jeg saa kom, var de Alle lige galne, og

Ingen havde dog endnu rigtig seet ham. Det forstaaer sig, en løbsk Hest kan jo ogsaa gjøre Lykke i Byen, idetmindste et Øieblik, blot fordi den afbryder Kjedsomheden og bringer de smaa Hjerter til at banke. Det trænge de nu til, de Stakler. Naa, men det varede ikke længe, saa var Knud Gjedde ilav med de unge Fruentimmer, og saa var der en Jav og et Spektakel, som naar jeg gaaer ud i Hønsegaarden og siger: Putte! Putte! og gi'er dem Korn. Det var Knud Gjedde først og Knud Gjedde sidst! Han havde sagt Dit og han havde sagt Dat! Han havde rost en Kappe, og saa skulde alle Byens Koner have Mage til Kappe; han havde fundet et guult Livbaand kjønt, og saa gik alle Pigerne med gule Livbaand, med Undtagelse af Emilie Theilmann, det maa jeg dog sige til hendes Ære. Jo meer de Andre gjorde af ham, des mere gjorde hun af os Andre. Men der var nu engang ligesom en Dunst, en Forhexelse over hele Byen, som Ingen kunde modstaae, hverken Mandfolk eller Fruentimmer. Byfogden forærede han en Viernervogn, og hos Hjulmand Petersen bestilte han to nye Vogne, og Maler Henriksen skulde 91 male den ene Fadding grøn og den anden bruun, og Sadelmager Jochumsen skulde lave fire Agestole, og Muurmester Helms og Snedker Tønning blev hentede ud til Gaarden med alle Svende og Dreng, saa Alt, hvad han gjorde, var velgjort; havde der været Nøgler til Byen, havde de bragt ham dem, han var Byens Konge, Keiser, Pave, Sultan! Kongen selv kunde være kjørt igjennem Byen, troer jeg, og der havde ingen Muus pebet ad ham. En Rideknegt havde han altid efter sig, og alle Junkerne milevidt fra vare strømmede til og vare hans Pager, de Lømler.

Der skulde være Skovbal, og saa kunde de ikke gaae den Smule Vei ligesom de andre Aaringer, nei! der laa Baade nede ved Havnen, og han havde af Havnecommissionen faaet Lov til at ramme Pæle ned og bygge en lille Bro, og saa seilede han med de unge Damer og Byfogden og Agenten og et Par af sine Kammerater, og da de kom ud til Skoven, blev de hilsede med Kongesalut. Vi Andre maatte traske afsted med egen Befordring, og det fandt jeg da heller ikke meer end billigt, for jeg havde idetmindste ikke Lyst til at lade mig slæbe i Triumph ligesom i forrige Tider, naar en General eller Keiser havde indtaget en fjendtlig By og førte Mændene med sig som Slaver. Slavinderne havde ved saadan Leilighed bedre Udsigter. Dandsepladsen var pyntet op med Grønt - hvad det nu skulde til i den grønne Skov! Byfogden var straalende glad, fordi han dandsede med hans Therese, Agenten var i et Perlehumour, fordi han dandsede med hans Emilie, alle Fædre vare som gale over deres Døttres Udmærkelse; jeg var nærvæd at ærgre mig sort. Jeg stod og saae paa, at han gjorde Cour til alle Pigebørnene, og jeg kunde have brækket ham midt over - for det kunde jeg, Otto! - men saa kom han hen og hilste paa mig og talte med mig, og saa sandt jeg er en Synder for Gud, imens han talte med mig, holdt jeg af ham og drak et Glas Viin med ham; men saasart han var borte fra mig, var jeg igjen arrig paa ham. Det var hans Lykke, at jeg fik fat paa en Bondekarl, der stod og gloede, og tærskede ham igjennem. Saa kom desuden Emilie Theilmann og inclinerede for mig, og saa slog jeg mig tiltaals.

Gjorde hun det?

Ja, men lad mig nu fortælle videre. Strax efter fandt han paa, at det var Prindsesse Caroline Amalies Fødselsdag, og det var det vel sagtens ogsaa, skjøndt jeg havde aldrig før tænkt, at det var en 92 Festdag. Saa havde vi Stads, kan Du troe! Galgebakken blev omdøbt til Prindsessehøien; Byfogden stod først alene deroppe og holdt en høitidelig Tale og drak et Glas Viin, og vi Andre stod nedenfor rundtomkring og raabte Hurra, og det skulde være sat i Statstidenden, men Byfogden betænkte sig, for egentlig var det dog en Slags Oprør, lige med Et at gjøre mere Stads af Prinds Christians Gemalinde, end der nogensinde er blevet gjort af Kongen eller Kronprindsessen. Derfor skal Du heller ikke røre ved den Historie hos Byfogdens. Naa, men da Byfogden havde holdt Talen, saa, skal jeg ikke nægte, skete ligesom et Hexeri, for et stort Teltag reiste sig pludselig og naaede over hele Høiens Top, og da vi kom derop, fandt vi, at den var indrettet til Dandseplads. Men først blev der spist en hør, Otto, veed Du, hvad det er, vi har talt meget om det senere; hvad er en Middagsmad alla Foskett?

Fourchette; det er en Gaffel.

Aa! rigtig! sagde jeg det ikke nok! Nebel paastod, at det var alla Bosket og betød en Middagsmad i Buskadset eller i det Grønne. Med Gaffel, ja! for der var Sølvgafler til os Allesammen! der maa dog være en svær Rigdom i det Huus. Og saa om Aftenen, hvad troer Du saa, vi havde? Fyrværkeri! og det ude paa Vandet! Lige med Et træder han op og siger, at en deilig Kvindehaand eller saadant noget Sludder skulde sende Ildbudskabet ud til Havets Gud, og saa skulde man see efter, hvor galant Havets Gud vel vilde være med sit Svar. Men da han ikke tiltroede sig at vælge mellem al Deiligheden, vilde han bede dem trække Lod, og det gik formodentlig til med Lurendreieri, for Loddet traf Emilie Theilmann; hun fik en Fakkell og rørte med Ilden etsteds paa et Træ, saa foer der en blaa Ilddue ud fra Træet, ned til Søen og tændte Fyrværkeriet. Og kjønt var det s'gu.

Hvad jeg nu vilde sige, mig faldt det saagu ikke ind, at de var gode Venner, skjøndt Folk nok egentlig allerede mumlede derom. Jeg kan ikke begribe, hvor Folk sommetider faae deres Forstand fra. Her er jo nok muntre og raske Folk i Byen, men saadan dybt stikker de dog ikke, naar vi vil være ærlige, og man skulde troe, at man magelig kunde pudse dem; men luur dem! Og saadan en lille Gaas, der knap er kommen fra Præsten og ikke kan koge en ordenlig Gryde Mad, hun seer det, hun vil see, meget sikkrere end en 93 erfaren gammel Praktikus som jeg. Jeg var dum, blind jeg var et Fæ og kunde megenting see; men jeg vil sige til mit Forsvar, at jeg gik og var arrig paa denne Knud, og Emilie Theilmann var den Eneste, der syntes mig at

holde med mig og være fornuftig og indsee, at han var en Vindbeutel, og hvor kunde jeg saa falde paa det? Snarere vilde jeg mistænkt hende for at have et godt Øie til en anden Fyr, der var i Følge med ham; for det var rigtig et smukt Menneske, høi, mørk, med store Knebelsbarter og en Grevesøn ovenikjøbet. Og jeg saae s'gu heller ikke Knud Gjedde gjøre Cour til hende, tvertimod var han hende imod og drillede hende ved alle Leiligheder, og netop Fyrværkeri-Aftenen, en halv Times Tid før det blev tændt, saa bad hun ham om Noget, jeg hørte ikke, hvad det var, for saa Mange talte i Munden paa hinanden, og Byfogdens Therese, kunde jeg nok see, havde en Finger med i Spillet; han lo saa smaat, og lidt efter kunde jeg see paa Emilie, at hun var nærvædet at græde, men saa kom den unge Greve, og saa blev hun saa smilende som en nyslagen Toskilling. Nu bagefter kan jeg nok forstaae det, for det vil jeg sige Dig, unter uns, den sikkreste Maneer at forhexe et Fruentimmer paa, er at drille hende. Men det er svært at udføre. Du kan vel nok holde reen Mund, saa jeg vil fortælle Dig, at jeg forsøgte det med Bager Slüters Marie; men hun steilede øieblikkelig, og jeg troer s'gu ikke, vi blive gode Venner igjen. Det er meget vanskeligt, det er en stor Kunst, og jeg troer, man skal have øvet sig paa en heel Mængde Fruentimmer, ligesom man maa gaae længe paa Anatomikammeret, før man lærer at gjøre en Operation. Han havde nu lært det tilgavns, og ved næste Skovbal saae jeg ham og Emilie spadsere et Øieblik inde mellem Træerne - de var noget fra mig; men jeg har Øine som en Lux - og han kyskede først hendes Haand, og saa kyskede han hendes Mund

I dette Øieblik var det for Otto, der med den største Spænding havde fulgt Beretningen, som om Scenen foregik nu og han selv saae Emilie, i al den friske Skjønhed, hvori han havde seet hende hiin Sommermorgen, blive omfavnet af en Mand og hengive sig til Omfavnelsen. Han standsede uvilkaarlig som lammet ved dette Syn. Doctoren standsede ogsaa, saae op, saae Udtrykket i Ottos Ansigt, og med den høieste Pathos, med et Udtryk af Overraskelse, Selvbekendelse og Medfølelse, og med en Bevægelse, som om han 94 drog Haanden ud af kogende Vand, raabte han: Oh! - uh! - Guds Død og Pine!

Otto tog sig sammen. I faa Secunder samlede det nys Oplevede, Smerten og Kampen derimod, sig i hans Bevidsthed, og som om han pludselig var bleven ældre derved, sagde han med en Alvor og Mandighed, der overraskede Doctoren: Doctor Siemsen, De har i mange Aar været en Ven af mine Forældre, og De er en retskaffen Mand. Jeg venter derfor af Dem, at hvilkensomhelst Udtydning De giver mine Miner, saa bliver den begravet hos Dem. Lov mig det, Doctor!

Jeg svær Dig det til, Otto! svarede Doctoren næsten rørt; men i samme Øieblik, som han sagde det, opsteg hos ham Forestillingen om, hvilken interessant Nyhed han nu var i Besiddelse af, og hans forsikkrende Stemme vaklede paa denne troløse Grund. Otto følte det og tilføiede: Doctor, giv mig Deres Æresord derpaa.

Æresord? svarede Doctor Siemsen; det er jo kun Officierer og Adelsmænd, der give deres Æresord; jeg kan da ikke sige: Paa min Ære som Doctor Siemsen?

Jo, De kan sige: paa Deres Ære som retskaffen Mand. Jeg tager imod det, ligesom De havde svoret den høieste Ed.

Saa skal Du, Gud straffe mig, heller ikke blive narret! Paa min Ære som retskaffen Mand jeg skal tie!

Det er underligt, mumlede Doctoren, naar man kommer sammen med dannede Folk, er det, ligesom man bliver ung igjen Jeg kunde da ogsaa være bleven til Noget Jo, jeg *kan* tie!

Hvad skete saa videre, Doctor? spurgte Otto.

Hvor? Aa, naa, ja saa er der egenlig ikke videre at fortælle.

Jo, Noget maa der dog være; for De kom blot til, at han stod og kyskede hende.

Ja, hør nu, Otto, i Grunden var det Hele dog Barnestreger. Om et sexten, syttenaars Pige barn engang har kysset en kjøn Knebelsbart, naa, Herregud! jeg idetmindste vil ikke kaste den første Steen.

Jeg vil heller ikke kaste Steen; jeg ønsker blot at vide Slutningen. Er de nu forlovede?

Forlovede? De? Knud Gjedde og Emilie Theilmann? Nei, det veed den søde Gud, de ikke er! Men han er gift. - I Grunden er det dog løjerligt at tænke paa. For en Dag kom Baronesse 95 Hammerstein kjørende herigjennem med sin Datter, og fra det Øieblik blev det igjen ganske stille i Byen. Man skulde troet, at hun tog hele Forhexelsen med. Jeg kan ikke sige Dig, hvor det var stille. Ingen sagde Noget; men vi gik Alle og lagde Ørene til den Egn, hvor Gaarden ligger; vi anede Budskab. Og ganske rigtig! saa kom han en Dag kjørende i stor Stads med sin Moder og Baronessen og hele Suiten og tog ind hos Byfogden og forestillede den unge Baronesse som sin Forlovede. Og fjorten Dage efter stod Brylluppet. Det er nu halvtredie Maaneders siden.

Og Frøken Emilie?

Aa, det var jo ikke Andet end Barnestreger. Hun holdt sig s'gu bra'. Jeg har aldrig seet hende gladere end i den Tid. Men saa blev hun syg, stakkels Pige - Nervefeber, og den kunde gjerne være bleven til Typhus, men vi tog den strax alvorlig: *mixtura camphorata acida* og saa en *decoctum chinæ acidum*, og saa slap vi fra det. Men det skal jeg ikke nægte - - det er vel bedst, at jeg siger Dig det Hele, men vil Du nu give mig Dit Æresord som retskaffen Mand paa, at Du vil tie?

Det vil jeg, svarede Otto næppe hørlig.

Seer Du, jeg vaagede hos hende en Nat, hun havde Feber og phantaserede, og saa gjentog hun flere Gange: Knud, Knud. Saa Noget har hun vel følt, stakkels Tøs, og ikke saa lidt endda. Men -vedblev Doctoren med hævet Stemme - det er, Fanden gale mig, ogsaa det Hele, og hvad Folk saa ellers falde paa at digte, er Løgn! det siger jeg!

Vel, Doctor Siemsen, nu skal De have Tak.

Sees vi iaften i Klubben? Du kan jo gaae ind som reisende Medlem, og Du spiller vel L'hombre? Vi maae ha'e os en glad Aften; vi skal dog drikke paa vores Byesbarns Examen! Pokker i Vold med Grillerne, Otto! Fruentimmerne er s'gu ikke værd at sørge over. Jeg er nu snart en gammel Pebersvend og staaer mig vel derved. Naa, Farvel, vi sees iaften!

Da Otto ene gik samme Vei tilbage, søgte alle hans Tanker med uimodstaaelig Magt hen til Forholdet imellem Emilie og Knud Gjedde, og han piinte sig selv med, tilbunds at udforske det, tænke sig dets hele Gang, alle smaa Scener, al den Kjærlighed, som ifølge Emilies natur næsten dæmonisk maatte gribe hende, naar hun blev 96 saaledes behandlet. Jeg kunde aldrig have gjort det, mig kunde hun aldrig være kommen til at elske! sagde han, idet han engang imellem afbrød sine Tanker og saae op som for at blive befriet fra dem. I et af de mange Sagn, man har om Paganini, fortælles, at hans Lærer i syv Aar lod ham spille et og samme Stykke og saa pludselig erklærede ham for udlært. Af denne ene Begivenhed, som endda ikke var foregaaet for hans Øine, sugede Otto hele Aars Lærdom; alle Sindsbevægelser, som en Mands Gemyt kan rumme, strømmede igjennem hans Sjæl, og Aandedrættet standsede af de meest modstridende Fornemmelser, hvergang han paany kom til Katastrophen og mellem Træerne saae hende i hans Arme. Hvad han - især nu, underlig nok at sige - vilde have betragtet som Jordlivets høieste Lykke, hvad der ved den blotte Tanke om Opnaaelsen bragte ham til at svimle, al denne Ungdom, Skjønhed, Varme, Alt dette var overgivet til en Anden, hun knugede sig til ham og kyssede hans Mund. Han fuldstændiggjorde det med Tilbøieligheder og Længsler, hvis svage Spirer han nu mindedes fra hendes Forhold til ham; nu var Legen Alvor, henrykkende, berusende Alvor, og han selv stod afsides som Tilskuer, med den anelsesfulde Medviden og den bittre Skinsyge.

Uden at mærke det havde han tilbagelagt Veien og stod udenfor Agentens Huus, og da han pludselig slog Øinene op og saae det saa aldeles uforandret som i gamle Dage, blev det ham næsten ubegribeligt, at Alt, hvad han havde hørt, virkelig var foregaaet. En stor moralsk Forandring i et Menneskes Forhold behøver Tid for at blive fuldstændig optaget i hans Bevidsthed; i Førstningen er det, som om den sad løs og kunde rystes af, især naar de synlige Omgivelser ved deres Uforanderlighed synes ikke at ville vedkjende sig den. Og naar man er ung, gjør desuden Livskraften saa stor Modstand mod Sorgen.

Otto gik op ad den kjære Steentrappe og ind igjennem Boutiken, hvor Seilgarnsrullen endnu hang oven over Pengekassen, hvor det store Kar med Salt endnu stod paa venstre Side af Døren og Saalelæders-Rullerne paa høire Side, som om end ikke Noget var solgt i den mellemliggende Tid; Boutikfolkene hilste ham bekjendt og sagde ham et venligt Velkommen; paa Døren ind til Dagligstuen var endnu det runde Glas, og indenfor var det lille røde Forhæng. 97 Det drog ham ind, imod hans Villie. Da han bankede paa, lød Agentens dybe, velbekjendte Stemme: Kom ind! Idet han traadte ind, stod han lige for Agenten, der glad udbrød: God Dag, Hr. Student! Velkommen! Gratulerer! Agentinden kom hen imod ham og gav ham Haanden med en lignende Hilsen. Men i Sophaen, næved Kakkellovnen, sad Emilie, og hun saae bleg og lidende ud, og dette Udtryk af Lidelse var i Ottos Øine hendes Domfældelse, Doctorens Fortælling blev til fuld Virkelighed. Men der var i dette Øieblik ingen Bitterhed i hans Sind; snarere var det, som om Medfølelse med al Jorderigs Sorg drog igjennem hans Hjerte ved Synet af denne blegnede Blomst, og senere forekom det ham underligt, at han ikke havde grædt, at han saa rolig var gaaet hen og havde budt hende Haanden, medens han mekanisk besvarede Velkomstordene.

Paa hende virkede hans Nærværelse vemodig-velgjørende. Hun syntes at see den Havn, hvor hun vilde have fundet Ro, istedenfor det Hav med Bølgegang, hvorpaa hun var bleven ført ud. Hun havde Fornemmelsen af noget Kjærligt og Trofast, der havde tilhørt hende - om hun i dette Øieblik endnu troede, at det kunde tilhøre hende? Hvo veed? Men saaledes opfattede Otto hendes blide venlige Tone, og for ham var Sligt en Umulighed: i sit syttende Aar tager man ikke tiltakke; man kan med Bitterhed opgive hele Fordringen, men slaaer ikke af.

Men hvor det bølgede og skiftede i hans Sind! Han gjenkjendte den kjære, elskelige Stemme, han var i hendes Nærhed, og hun var dog forsvunden. En grusom Aand syntes at drive sit Spil med ham og unddrage

hans Øine, hvad hans Øren hørte. Det blev ham utaaleligt, og han skyndte sig hjem. Da han kom igjennem sin Moders Boutik og igjen saae Peter Krøll staae og arbeide, følte han Medlidenhed med sig selv og med dem, der maae arbeide for Brødet, og med hele Verden, og han sagde blidt: God Dag, Peter! Peter tog til sin Hue uden at see op. Ogsaa han! sagde Otto ved sig selv.

Men om Aftenen, da han var ene og i Mørke, frembrød igjen med overvældende Magt Billedet af hans Barndoms Emilie, og da gjorde Indbildningskraften Opstand imod al Virkelighed. Da syntes det ham umuligt, at han var de faa Skridt borte fra sine Længsler Gjenstand og dog ikke kunde naae den. Tværsigjennem denne Forestilling førte Indbildningskraften et andet Billede, Emilie i en 98 Andens Arme; det glødede i hans Aarer, det sled i hans hele Tilværelse, han greb til sit Hoved og bad til Gud, at han blot ikke maatte blive afsindig. Men det var en Bøn, der var gjennemvævet med de forvildede Tanker, og først seent paa Natten faldt han udmattet i en urolig Søvn.

Saaledes gik det paany de følgende Dage, i Skuffelser, Kampe, en drømmeagtig, pinefuld Tilstand.

Holder Du da virkelig saameget af Emilie? spurgte Moderen med usikker Stemme, som om hun overvandt sig selv for at tale om et saadant Emne med sit Barn. Men hun tilføiede strax bestemtere: Otto, elsker Du Emilie af Dit ganske Hjerte?

Hvorfor spørger Du derom? svarede han utaalmodig og med Ulyst til at finde sig i en alvorlig Undersøgelse.

Jeg seer, Du gaaer og skjæmmer Dig, og jeg troede, Du havde Kummer. I gamle Dage veed jeg jo nok, Du havde en barnagtig Forelskelse, og Du maa sige mig, om Du nu elsker hende af Dit ganske Hjerte!

Hvor kan jeg vide det jeg veed det ikke, Moder.

Veed Du det ikke, Barn?

Nei, Moder jeg veed det ikke! Det er en skrækkelig Ting! Emilie er saa forandret. Da jeg var langt borte, syntes hun mig at være Paradiset - jeg troer, jeg ansaae hende for en Guds Engel, og nu seer hun anderledes ud, end jeg tænkte, og saa er hun kun et Fruentimmer, der har forelsket sig i en Anden. Hun kunde glemme mig, og hun kan vel ogsaa glemme ham, og saa mig igjen o, der er ingen Bund!

Otto, kjære Otto, naar Du er saa fornuftig, hvorfor kan Du saa ikke overvinde den Smule Sorg?

Den Smule Sorg! Og tager jeg da paa Vei? raabte han lidenskabelig; er det Lidt, er det en Smule at føle sig saa skuffet, at længes saa ubeskrivelig! Veed Du, hvad det er, at have Bægeret saa nær ved sine Læber, at kunne sætte det til Munden og hvergang opdage, at det slet ikke er Bægeret?

Ja, jeg veed, hvad det er at længes efter Bægeret og ikke have det.

Ak, Du tænker paa salig Fader! Men det er en anden Ting! Laa hun i den sorte Jord, jeg vilde ikke græmme mig saa meget! Jeg stod dog ved et Maal, jeg kunde bilde mig ind, at Lyksaligheden var 99 der, og jeg vidste jo, hvor den var, saa den var ikke tabt, som Matrosen sagde Aa, kan jeg lee og græde! Veed Du hvad, Moder, nu skal jeg sige Dig det, nu veed jeg det: jeg har tabt en Sjæl; var hun død, saa havde jeg dog havt hendes Sjæl!

Du har dog Din egen Sjæl, og tag vare paa den!

Nei, jeg har ikke min egen Sjæl! jeg har Ild inden i mig, det brænder i mig! Det vil lokke mig, jeg veed ikke, til hvad! Herregud fri og frels mig, jeg elsker hende ikke og kan dog ikke lade hende fare!

Saa siger jeg, at Du er svag og feig; Du gaaer omkring og lader al Lidenskab og alle Tanker husere i Dig, som de ville, og Du gjør intet Forsøg paa at beherske dem.

Ja, beherske dem! Jeg kan ikke gjøre det alene! Jeg er svag, ja, jeg er svag og feig! Jeg har intet Støttepunkt, mine Tanker finde ingensteds Noget at fæste sig til, at læne sig til, saa de kunde blive stærke. Saa tidt har jeg kunnet kue en Sorg ved at indbilde mig selv, at jeg havde Udsigt til en Smule Glæde. Nu har jeg ikke Udsigt til Nogenting.

Saa i Guds Navn, fæst Dit Blik paa ham og hans hellige Ord!

Guds Ord, Moder! den hellige Skrift taler ikke om den Slags Smerter; den er skreven for gamle Folk.

Ti, ti! Otto! Komme disse Ord fra Hjertet, saa hjælpe Dig Gud! Saa vil jeg bede ham om, at han gjør Dig Veien til ham saa let som mulig.

Ja, bed Du, Moder, om Du vil! jeg kan ikke bede! jeg vil ikke bede!

Du skal lære det, Otto! Ak, Du skal lære det!

100

101

Anden Deel Hjemløs Første Bog

102

103

Første Capitel

En Efteraarsmorgen gik en ung Student over Frue Kirkeplads til sin første Forelæsning. Hvo der havde mødt ham og lagt Mærke til ham, vilde maaskee have havt en Fornemmelse af Velbehag; hans ranke, smækkre Skikkelse havde noget Fiint og Blødt, der vilde have givet den et Udseende af Svaghed, hvis man havde kunnet overse dens Ungdommelighed, men især Kindernes barnlige Friskhed og de nøddebrune Øine, der med et drømmende Udtryk saae paa Verden. Det Eiendommelige, Sympathivækkende ved hans Fremtræden laa vel netop i en Blanding af noget Lyst, Opvakt og Uskyldigt, med noget Dulgt, Alvorligt, Tankefuldt. Han hørte til dem, som man ved det første Øiekast anseer for meget lykkelige, Gjenstand for megen Kjærlighed, fordi der i deres Væsen synes at ligge en Tilsigelse om, at de have Fordring derpaa. Det var Otto Krøyer.

Efter de sidste Ord, der var blevne vexlede mellem ham og hans Moder om Emilie, havde der i den korte Tid, han endnu tilbragte hjemme, hersket Taushed undtagen om de nødvendigste Ting. Moderen følte sig magtesløs til at sige eller foretage Mere; men paa Otto havde hans eget Ord gjort Virkning: han var bleven skræmmet ved at høre, hvad han selv sagde, han havde følt Angst for den Magt, som talte ud af ham. Uden Evne eller Leilighed til i Gjerningen at vise sig saa trodsig, som han havde antydnet, og ligesaa meget uden Evne til af Sjælen at udrydde det Urolige og Lidenskabelige, der havde givet Lyd, var han sunken hen, det Gode og det Onde havde lukket sig sammen under en stille Eftergivenhed mod Skik og Brug.

Dr. Siemsen var kommen ned for at sige ham Farvel, og da Vognen kørte, stod han og Madam Krøyer og saae efter den. I Himlens Navn, sagde Mdm. Krøyer; nu maa Vorherre være med ham og bringe ham hjem igjen som et godt Barn; jeg kan ikke gjøre Noget. - Med Guds Hjælp, det vil han, sagde Dr. Siemsen, men tilføiede 104 ved sig selv, idet han gik ned ad Gaden: Jo, nu løber vi om! Kjærlingesnak! Jeg vil vædde min Enspænder mod en Trillebør paa, at aldrig saasart er han kommen indenfor Vesterport, før han slaer ud med alle fire. Lystige Kammerater og Fruentimmer er der nok af i Kjøbenhavn ... jeg var selv tilfreds jeg kunde komme lidt til Byen.

Dr. Siemsen havde vistnok Ret i, at Vorherre ikke paatager sig at være personlig Veileder og Opdrager for de unge Studenter; men paa den anden Side er et saadant ungt Menneske heller ikke ganske priisgivet til det første, det bedste Tilfælde, falder ikke i Hænderne paa enhver »Kammerat«. Tilfældet er ikke saa blindt, som man troer, eller den menneskelige Sjæl ikke saa let undergiven dets Luner. Hvad man møder og finder, afhænger ogsaa af, hvad man søger, af den Retning, som Sjælen har, bevidst eller ubevidst.

Hvis Otto - som han selv antog - havde været flittig for Emilies Skyld, hvis denne tidlige Kjærlighed havde været Drivfjeder og Formaal, saa var nu efter Tabet af Emilie det Aandige og Videnskabelige blevet sit eget Formaal, eller det laa idetmindste som en uvilkaarlig Trang i ham, hans Sind var vendt opad mod det Lyse, Erkjendende, Eroerende i Tankens Verden, om han end intet Formaal øinede. Han havde endnu ikke seet eller deeltaget i noget Uskjønt, kjendte ikke Veien dertil, og gennem det sædvanlige Hverdagsliv, der modtog ham, gennem Gaderne, der stode i deres adstadige Stilhed, faldt hans Gang af sig selv til Studentens Hjem, til Universitetet.

Han gik rask op ad den brede Steentrappe, og da han for første Gang aabnede den store Dør, havde han ligesom en religiøs Følelse, en stolt og ærefrygtsfuld Fornemmelse af at høre til de Udkaarne, til dem, hvis Plads er under Pallas Athenes Banner. Døren faldt haardt til efter ham, og det gjorde ham næsten ondt, at han ikke havde passet paa at gjøre mindre Larm, idet han betraadte Stedet.

Nogle Timer efter, da Forelæsningerne vare endte og Døren udgjød Studenterstrømmen, fulgtes han med et Par Andre henad Pladsen, og i Betragtning af det smukke Veir foreslog han en Spadseretur udenfor Byen. Men de to Andre havde ikke Tid dertil, fordi de skulde i Selskab hos en af Professorerne. Otto opfattede denne Selskabelighed som Noget, der ganske simpelt og naturlig ogsaa kunde være blevet ham tildeel, hvis han havde aflagt et Besøg hos 105 sin Privat-Præceptor. Der var ved Immatriculeringen blevet gjort ham det høitidelige Spørgsmaal: hvem af Professorerne han valgte til Privat-Præceptor, til særlig Overordnet, Raadgiver, Formynder, og hans Valg var høitidelig blevet indført i en Protocol. Han havde i Mangel af andet glædeligt Nyt at melde sin Moder underrettet hende om, at han havde valgt en berømt Videnskabsmand og Etatsraad, og hun havde i sit Svar yttret sig med Tilfredshed og Glæde over det gode Huus, han havde udsøgt sig. Nu besluttede han at aflægge et Besøg.

Han kom til Privat-Præceptoren. Tjeneren lukkede op og spurgte, hvem han var.

Jeg er Student, sagde Otto.

Ja, sagde Tjeneren i en Tone, som om han vilde tilføje: dem er der nok af.

Etatsraaden er min Privat-Præceptor, tilføjede Otto.

Tjeneren gik ind og vendte strax efter tilbage med den Besked, om han vilde komme igjen en anden Gang eller helst indgive sin Begjæring skriftlig.

Otto mærkede, at han havde taget fejl; men det Fornemmes Autoritet hvilede paa ham, og han blev kun undselig over sine dristige Forventninger og rødmede over den Misforstaaelse, hvortil han, af Tjenerens Ord at dømme, havde givet Anledning. Dog, han trøstede sig hurtig, han huskede, at han havde Tusind og een Nat og danske Kjæmpehistorier liggende hjemme, og skyndte sig at dukke ned i denne Verden af Poesi.

Det Hele var fra Ottos Side en Naivetet, hvori maaskee et Kjøbenhavnsbarn ikke let kunde have gjort sig skyldigt; thi i Kjøbenhavn faae Børnene tidlig Forstand paa Verden, de vænnes til at have et skarpt Øie for det Factiske, det Falske, det Latterlige, den tørre Prosa, der skjuler sig under store Titler og skjønne Talemaader. Rigtignok søger man ogsaa i Provindserne at skaffe sig et nøiagtigt Begreb om Alt, hvad man skal møde i Verden, i Kjøbenhavn, og mange Kjøbenhavnsbørn have vel ogsaa en skjøn, tillidsfuld Uvidenhed; men i Reglen vil kun blandt Provindsbørn findes saadanne Gemytter, som ikke spørge meget, nøies med de Forestillinger, de uvilkaarlig have dannet sig i en lille Kreds, sammenflikke deres Erfaring af hver Skuffelse, der møder deres Phantasi, og med en 106 barnlig eller poetisk Tro - af Nogle ogsaa kaldet Kulsviertro - forlade sig paa Alt, hvad der med nogenlunde Alvor siges dem, medens de samtidig have ypperlige Theorier om Menneskenes Falskhed; have de i en enkelt Retning gjort en smertelig Erfaring, saa betragte de den som noget Mærkværdigt, der er hændet dem alene.

Desuden laa der en sund og naturlig Forestilling til Grund for Ottos Forventning om Privat-Præceptoren. Naar man seer det Palads, der er reist for Studierne, naar man stadig hører Tale om det høie og herlige Formaal, hvortil Studenten er indviet, naar man læser deres Sange, hvori de kalde sig selv »Herrer i Aandernes Rige«, saa er det tilgiveligt at antage, at der ogsaa udenfor Forelæsningerne finder et Samkvem Sted imellem Studenterne og deres Lærere, at de Unge drages op til en Selskabelighed og Omgang, der passer for dem og deres høie Formaal, at det ikke er eller synes at være den ligegyldigste Sag af Verden, om de fra Universitetsbygningen gaee til »Himmerig« eller til »Helvede«. Men der findes nu engang ved vor videnskabelige Høiskole ingen Tilknytning mellem Lærere og Disciple; Professorernes Liv er ikke helliget Ungdommen uden i Forelæsningstimerne; de have Intet at gjøre med at være Veiledere, at virke umiddelbart med deres Personlighed og Exempel. Der er ei heller noget samlet, særskilt Studenterliv, men rigtignok heller intet Burschenschaft, ingen Landsmandskaber o. desl. Professorerne ere Lærde, Selskabsmænd, Politikere, Partiførere o. desl., Studenterne ere betvungne af eller optagne i den store By, leve af dens Aand og dele dens Vilkaar.

Istedenfor den selskabelige Omgang med Lærerne, istedenfor den fyldige, levende Paavirkning af deres Personligheder, træder hos mange Studenter en æsthetisk: Man opfatter Manden efter hans Navn, hans Foredrag, Noget i hans Væsen og omgiver ham med en Cultus paa Afstand. En Professor, der i høj Grad havde været Gjenstand for en saadan Dyrkelse, var Poul Møller; med den særegne Dybde, Inderlighed og joviale Djærvhed, der laa i hans Personlighed, havde han mægtig paavirket Mange og fra Kathedret været en levende Repræsentant for Videnskabens Skjønhed og Herlighed. Men han var dengang død, og Ingen havde arvet hans Popularitet blandt »Russerne«, forsaavidt som de ikke alt dreve Politik og valgte deres Idol af Hensyn hertil. Brøndsted var den 107 Nærmeste til at tage Arv efter Poul Møller; han havde i sit Væsen en Blanding af Fornemhed og Ungdommelighed; en vis Lyst til at tage sig ud blev hurtig opfattet og kritiseret af

hans endnu ungdommeligere Tilhørere. Men han talte om Grækenland med et Kjendskab og en Begeistring, som det kun er givet Faa, og han fængslede ved de livfulde Skildringer af hans egen Reise, Opholdet mellem den store Fortids Ruiner, Udgravningerne, det nulevende Folks Skikke o. desl. Man kunde mærke paa ham, hvor dybt han fornem det Skjønne i et Vers af Sophokles, og hvor glad han tillige var over sin egen vellykkede latinske Oversættelse. De, som vare poetisk begavede, kom til Erkjendelse af Stedets Skjønhed og glædedes med ham; de øvrige morede sig over, at han var saa fornøjet. Der udgik Liv fra ham; men Mange kom ikke til ret kjærlig Erkjendelse deraf, før »en venlig Hilsen var bleven hans Død«, som Digteren sang. Netop i ham forelskede Otto sig; en ubetydelig Scene, der forefaldt og maaskee gik sporløst hen over Mange, blev den nærmeste Anledning. Brøndsted var engang kommen for silde, og da Timen var ude, vilde han ikke strax bryde af og truede saaledes med at optage de ti Minutters Fritid. Man gav sig til at hoste og skrabe med Fødderne; han vedblev uforstyrret, og Larmen tiltog. Pludselig lukkede han Heftet og gav sig til at see paa Auditoriet; hans Hoved bevægede sig langsomt mellem de mægtige Flipper. Da der var indtraadt Stilhed, sagde han: Han forstod deres Tegn, men han vilde gjøre dem opmærksom paa, at han stod ikke paa dette Sted for Løns Skyld, hverken for Gave eller for Gunst, men han stod her for Videnskabens Skyld, og hvo der ikke havde Respect for den, kunde gaae. - Der var Noget i Professorens Væsen, som rev Otto med; det var ved Maaden, hvorpaa Brøndsted sagde disse Ord, og ved den dybe Taushed, der paafulgte, som om Videnskaben viste sig for ham i sin Høihed, som om Gudinden var skreden forbi.

Den Trang til at elske og beundre, der var i hans Hjerter, havde faaet en Gjenstand eller en Syselsættelse; han følte sig sund og beroliget ved sin Flid.

Og saa foregik der i hans Indre en Slags optisk Bedrag; hvad der laa ham nærmest, hvad der nylig havde foraarsaget ham Kummer, drog sig længst tilbage i Erindringen, medens Fortiden, de første Barndomsaar og deres Skikkelser, traadte nærmere frem, men dog 108 usikkert og frembragte en stille, sugende Længsel, der som hiin Romer bar Fred og Krig i sin Togafliig.

Andet Capitel

Han stod en Morgen ved Vinduet. Vinteren dvælede endnu paa Gaderne og paa Husenes Tage; men paa Himlen, paa de solbeskinnede hvide Skyer mærkedes Vaarens Smaale. Han mindedes Hjemmet, Barndommen, smaa Scener fra Haven, og hans Hjerter svulmede af Taarer, han følte sig uendelig savnfuld og forladt. Saa stærk blev hans Længsel efter det Tabte, saa mægtigt blev Savnet, at han syntes, der maatte selv ved Underværk, gives ham Erstatning, og Himlen vilde tilføre ham hans Barndoms Erindring levendegjort, hans Kjærligheds Ideal gjenfødt i ny jordisk Skikkelse, saaledes som Freia paa sin Karm førte Alvilde til Vaulundur. Han vedblev at see efter de hendragende Skyer; den ene afløste den anden, deres Skikkelse forandredes, altsom Vinden tog i dem, og vel kunde en endnu større Forvandling foregaae - men den skete ikke.

Hvor De dog stirrer sørgmodig op imod Himlen! sagde hans Værtinde, der var kommen ind uden at han mærkede det.

Med et tilbageholdt Suk vendte han sig bort fra sine Drømme.

Jeg har aldrig seet et Menneske stirre saa bønfuldende; stod De og bad? - vedblev hun med blid Stemme, idet hun traadte nærmere.

Nei, sagde han.

Har De Hjemvee? spurgte hun igjen. De kan jo snart komme hjem til Sommer.

Nei, til *det* Hjem kommer jeg aldrig.

Saa ung og saa sorgfuld! vedblev hun og betragtede ham.

Han saae ind i hendes Øine; de vare blaae, næsten som Himlen, eller som Havet, og uudgrundelig dybe, og de hvilede paa ham med et besynderligt, blidt, varmt Udtryk.

Han vedblev at see paa hende, som naar man har vendt sig fra Himlen til Havet, hvori den blaae Luft og Skyerne speile sig, og 109 stirrende ned i den omvendte Verdensorden kunde have Lyst til at søge Himlen paa Tangbunden, men ikke har Mod.

Hun strøg ham med sin bløde Haand om Hovedet, dvælede endnu et Øieblik og vendte sig derpaa bort med et Smaale, og dette Smaale havde en uforklarlig Magt, det gjorde ham næsten svimmel. Endnu i det Øieblik,

da hun gik ud af Døren, saae han dette Smil paa hendes Kind, og han bebreidede angrende sig selv, at han ikke havde havt Mod.

Længe efter at hun var gaaet, hvirvlede det i hans Sind, som om han befandt sig i en Malstrøm. Han forsøgte at fæste Tanken paa det skønne, svævende Barnebillede; men det voxede og skiftede; det blev Emilie, der kyssedes af Knud Gjedde, og pludselig blev det hans Værtinde, de blaae Øine saae igjen paa ham, drog ham til sig med altovervældende, fristende Magt.

Han vovede ikke at gjøre noget Skridt for at nærme sig hende, han frygtede en ny Tilnærmelse fra hendes Side, og han ønskede den. Om Aftenen, da han kom hjem, var han bange for at møde hende paa Gangen, og da han lykkelig var sluppen ind uden at have mødt Nogen, omfattede han med et hurtigt Blik sit Værelse: om hun ikke var der. Han var ene. Han drog Aandedrættet dybt og vidste ikke selv, om det var et lettende eller længselsfuldt Suk.

Saaledes hengik et Par Dage, hvori han omtumledes af de stridende Magter, undflyende og søgende, længselsfuld og sky. Naar han saae paa de andre unge Studenter eller hørte deres muntre Larm, forekom de ham sorgfri og uskyldigere end han, og da vilde han gjerne lære af dem, men vidste ikke, hvordan han skulde spørge.

I denne Slags Studier kunde Forelæsninger og Universitet ikke hjælpe ham. Hvad en Professor sagde om Astronomien, gjorde ham hverken sikker paa Himmel eller Jord; Psychologien forekom ham som en stor, fornem Læge, der talte om Sundhed og Sygdom, men ikke angav noget Apothek eller Lægemiddel, og Historien fortalte om store Begivenheder, der som Steenkolosser tørnede imod hinanden, og under hvis Bevægelser det menneskelige Hjertes Pulsslag ikke vare til. Og hans Yndlings-Professors kjære Ansigt forsvandt, naar Timen var ude, lig en af de salige Guder, der stege fra de Dødelige op til Olympen. 110 Men det traf sig saa, at Otto paa denne Tid fik en Indbydelse. En Medstuderende havde nogen Tid i Forveien bedet ham om en Oplysning, og da han ved denne Leilighed bemærkede den smukke Orden, hvori Otto holdt sine Collegier, havde han ønsket at laane dem hjem til at afskrive. Otto havde beredvillig stillet sin hele Eiendom af Collegier til hans Tjeneste. Fra den Tid af sad de sammen ved Forelæsningerne - naar den Anden ikke forsømte - et Bekjendtskab blev knyttet, og en Dag blev Otto af sin nye Ven indbudt til at følge med ud til hans Familie, der boede paa Fredriksberg.

Det var en vakker Familie af den Slags, som man træffer mange af i Danmark. Moderen var Enke efter en Embedsmand; af Døttrene var den ældste, en trediveaarig, fyldig Dame, mere styg end kjøn; men de to yngre, den ene paa atten, den anden paa tre eller fire og tyve Aar, smukke og elskværdige, og baade Moder og Døttre havde et huusligt, stille og dog hjertelig imødekommende Væsen. Foruden Otto var der et Par Gjæster, venlige, belevne unge Mænd, og ganske utvungent kom en Samtale igang, hvori hverdagslige Ting paa en let og tiltalende Maade bleve belyste af Tanker fra en høiere Verden. Det var en dannet Samtale, ført af Mænd og oplivet af Kvinder. Otto var dragen ind i den; han følte en dyb Glæde, næsten Begeistring for dette Selskab, han var det taknemlig for de Ord, det udbragte af ham, for den Følelse, det fremkaldte: at han passede til det. Saaledes gik Alt godt, indtil den yngste Datter fremdrog en Harpe og sang. Han var allerede i en livfuld indre Bevægelse, der kun ved hans naturlige Tact blev holdt indenfor sine rette Grændser; men denne Sang og Strængeleg henrykte ham. Hun sang en af de simple nordiske Folkemelodier, og uden just at være usædvanlig smuk var hendes Stemme frisk og behagelig, og hun følte, hvad hun sang. Han havde længe ikke hørt Musik, og for ham var det, som om en Verden af Reenhed, Skjønhed og Lyksalighed viste sig i det Fjerne, hans Sind blev hævet op over Jorden, rakte sig med uendelig længselsfuld Uro efter Gjerninger og Glæder, der vare saa ædle og herlige, at Alt, hvad han hidtil havde kjendt af Lyst og Sorg og Lidenskab, trak sig tilbage i Ubetydelighed. Sangen skiftede og Billederne med den. Det blev undertiden saa stille og hyggeligt; han kunde høre sin Moders Rok snurre, han saae sin Faders Ansigt; 111 han saae en Dands ved Stjerneskin over den gamle Gade. Da hævede Tonerne sig paany; det klang som Sværds slag og som Seirsraab, det lød som en Fryd saa stor, at Kongerigers Herlighed var som en liden Perle kastet i det kostelige Bæger, og ved Siden af gik som en sagte Nattevind Tanken om de Døde.

Men Musiken og Sangen hørte op, og da standsede den skønne Strøm i ham, Virkeligheden syntes ham ubehagelig; han gik frem, og undselig, men med dyb Følelse sagde han de overdrevne, skjøndt fra hans Side sande Ord til den unge Pige: O, bliv ved, syng mere! De veed ikke, hvor lykkelig De gjør mig, skjøndt det gjør ondt.

Hun efterkom hans Begjæring, greb nogle Accorder og sang nogle faa Stropher og satte derpaa Instrumentet bort.

Da følte han, at han havde sagt noget Forkeert, og han vidste ikke, hvorledes han skulde hjælpe sig, og krøb heelt sammen i sig selv, indtil Afskeden kom, da takkede han hende endnu engang, næsten paa samme Maade, dreven af den besynderlige Geneerthedens Magt, der undertiden søger at gjøre en Feil god igjen ved at gjøre den om. Det var galt, sagde han til sig selv, da han gik hjem; naa, men det gjør vel ikke Noget.

Han fulgte tilbage til Byen med de andre Gjæster, og da de vare komne indenfor Porten, spurgte man ham, hvor han boede. Ved dette Spørgsmaal huskede han paa sin Værtinde og alle hine Stemninger og det blev ham umuligt at lade sig følge til dette Sted af disse Mennesker, at gaae fra denne Familie til dette Huus. Han nævnede et Hotel og sagde ved sig selv: Jeg vil bede Sem flytte mit Tøi for mig, saa behøver jeg ikke engang at betræde Huset oftere. De følgende Dage, medens han var beskæftiget med at ordne sine smaa huuslige Anliggender, tænkte han stadig paa Familien; den var bleven hans Verden, og han gennemgik Alt, hvad der var forefaldet derude, og dvælede med lidt piinlig Følelse ved sin Keitethed. Men det rystede han bort med sit gjentagne: Aa, det gjør vel ikke Noget!

Men det gjorde Noget. Kort efter hørte han paa Collegierne, at hans Ven havde sagt om ham, at man kunde ikke byde ham hjem til sig, uden at han strax blev forlibt og gjorde sig latterlig.

Det ydmygede og krænkede ham dybt, det smertede ham som en grændseløs Ubillighed; han kunde ikke forstaae, hvorledes 112 Mennesker kunde være saa uretfærdige, hvordan de kunde falde paa saa onde Tanker. Men snart huskede han dog paa, at han ei heller selv var ganske fri for Skyld, og han tænkte paa, hvorledes han skulde faae det gjort godt igjen. Andrés Ord faldt ham ind: Man parerer i Selskab; man taler ikke, man parerer. Og jeg, tilføiede han i Samtalen med sig selv, stod der med aabent Bryst, og Kaardespidserne sænkede sig i mig!

At parere! Paraden i Octav, med et Smiil! Flere Dage beskæftigede han sig dermed, og han kunde udtænke mange Ting; men han skjælvede ved Forestillingen om at bringe dem i Udførelse, at sætte sin Personlighed ind. Endelig standsede han ved en Plan og tvang sig selv til den Beslutning, at den skulde udføres.

Han begav sig en Formiddag ud til Familien, og da han havde hilst paa Moderen, vendte han sig til den ældste Datter og sagde: Og maa jeg saa endnu engang takke Dem for Deres Sang forleden Aften.

I sin Overraskelse svarede hun: Det var ikke mig, det var min yngste Søster - og han vendte sig med et taust Buk til Denne. Oprindeligt havde han tænkt sig nogle faa Ord paa dette Sted; men han var ikke istand til at spille Rollen videre, og det Væsenlige var jo lykket. Dermed skulde efter hans Formening Sagen være afgjort paa det glædeligste; men han havde ikke lagt tilstrækkelig Vægt paa, at André havde sagt: Paraden i Octav *med et Smiil*. Og han havde deels ikke udført Paraden med en *gentilhomme's* Lethed og desuden ikke lagt Mærke til, at Planen havde sine særegne praktiske Vanskeligheder: Den yngste Datter vilde mulig have fundet Courmageriet undskyldeligt, men ikke Fornægtelsen deraf, og den ældste vilde have bifaldet Fornægtelsen, men ikke paa hendes Bekostning. Efter den første Overraskelse havde man med kvindeligt Skarpsind hurtigt følt Paraden - uden just at vide, at den hed Octav, men ogsaa uden at beundre den - og man besvarede den med en høflig Kulde, paa hvilket Udfald Otto ikke var forberedt, og som derfor skjar ham i Hjertet.

Da han gik bort, trøstede han sig med sin Vrede. Han havde dog idetmindste kjæmpet mod Uretfærdigheden, han havde i ærlig Strid stukket igjen, og det var tvivlsomt, om han i dette Øieblik vilde have ombyttet Følelsen af sin tappre Staaen paa Krigsfod med 113 den hjertelige Velvillie, hvormed han en Uge tidligere havde betragtet Familien.

Men senere, da Sønnen, enten efter egen Tilskyndelse eller ifølge Instruction, undveg ham og kun med den største Høflighed tog Hatten af for ham, følte han sig dog overvunden og forladt. Den lille Verden, han havde dannet sig, var nu bleven borte, og han spurgte sig selv, hvorfor han havde bragt det Offer at opgive og krænke sin forrige Værtinde, som dog havde viist ham Deeltagelse, da hun saae ham bedrøvet, ja som maaskee nærede en virkelig Kjærlighed for ham. Der var et Øieblik, da han ligesom flød i Tilværelsen, hans Sands var sløvet og kunde ikke kjende Forskjellen mellem Godt og Ondt, Skjønt og Uskjønt.

En usikker Attraa efter Nydelse gjennembævede ham, der foresvævede hans Bevidsthed Noget ligt et Fluidum, et heelt Hav, der med dulmende Vellyst vilde lægge sig om Sandserne ... af hvad Grund skulde man ikke? ... blot man vidste, hvor det var!

For at blive fri for sine egne Tanker greb han en Bog; det var Christian Winthers »Sang og Sagn«.

Som om han havde aabnet en Flaske med kostelig Essens, gjød der sig en sød, oplivende Duft om ham allerede ved de første Stropher af Tilegnelsen:

»Kan om en rask, romantisk Daad
Nu Sangens Fugl fortælle« -

og alt som han læste, kom han dybere ind i et virkelig lyksaliggjørende Fluidum, i Poesiens Hav, i de blide, smigrende, henrivende Tonebølger. Han læste om »min Skat«, der er »nydelig og frydelig som Fløiternes Klang«, og den »lille skjelmske Pige« med det nødrune Haar stod levende for ham, lokkende ham med uskyldig Elskelighed, mindende ham om Barndomstiden uden at vække nogen bitter Erindring - thi det var, som om den ene Deel af hans Væsen, den selviske, den, som kunde lide, var dysset i Slummer, og kun

den anden Deel, den, som kunde glæde sig ved Andres Glæde, var vaagen og livlig. Han læste videre, om »Sangerens Lykke« paa Montferrat i den gyldne Sal, hvor Markgreven kneiser med Fjederhat, og hvor Søsterens Hierte heftig slaar, medens Rambaut af 114 Vacquieres, den ædle Troubadour, synger den hellige Jomfru til Ære. Denne Kjærlighed til en Fyrstinde, indvævet i Kjærlighed til den hellige Jomfru, omgiven af Riddersmænd, denne Citharklang, der dristig-blufærdig hæver sig til selve Thronen og vinder det Ypperste, Fyrstekappen »og det, som han fandt derunder« - hævede hans egne Tanker, førte dem ind i en høiere og skjønnere Verden, hvor en saadan Smaalighed som hans forrige Værtinde eller hiin Familie blev efterladt og om mulig glemt paa Tærskelen. Et ridderligt Formaal syntes at drage med Tonerne ind i hans Hjerte og gjøre det ridderlig kjækt og reent; han brød sig i dette Øieblik ikke om den hele Verden, den skjønnere Verden i hans Tanker var ham nok, hvorledes han skulde naae den i Virkeligheden, bekymrede ham ikke. Han læste videre: »Serenaden«. - I sit Faust-Fragment lader Lessing Faust forlange den hurtigste Djævel, og han vælger blandt de concurrerende Djævlene den, der erklærer, at han er saa hurtig som Menneskets Overgang fra Godt til Ondt. Otto læste »Serenaden«, dette sandselig-længselsfulde Digt, og dets glødende Attraa gjød sig i hans Hjerte.

- - »Fortærende Flammer
De slaar i mit Blod.
Saa kom da Camilla!
Min Frelse, mit Haab!
Gjenfødes jeg kan kun
I Kjærligheds Daab.
Forjag Du min Længsel
Og dræb Du mit Savn,
Og døb mine Smerter
Med Saligheds Navn.
Kom ned til vor Vigne,
Hvor Rankerne groe,
Der hænger en Drue
Saa sød, kan Du troe.
115 Kom ned til vor Hauge
Bag Myrthernes Læ
Der plukke vi Frugten
Af bugnende Træ.
Den glimrer fra Grenen
Saa lokkende sød -
Jeg ryster med Lempe
Den ned i Dit Skjød.«

Da kom igjen denne Tro paa en Salighed, paa et Hav af unævnelig Nydelse at styrte sig i - og den maatte være til, denne Salighed, et Menneskehjerte, der havde prøvet den, syntes bævende i Erindringen at forkynde Andre dens Evangelium. Brystet blev ham trangt, Stuen blev ham trang. Alt det Phantastiske, hvormed hans Sjæl var blevet opfyldt fra tidlig Tid gennem Ridderromaner og Eventyr for Børn, vaagnede hos ham og ved denne Sang, stillede gjøglende, skuffende Forestillinger om Verden i den virkelige Verdens Sted. Byen, Gaderne derude stode ikke for ham som faste Mure, indsluttende simple menneskelige Vilkaar, men som Skjul for noget Unævneligt og Lokkende, Noget, der ventede paa ham og ved Synet af ham strax med Henrykkelse vilde kaste sig i hans Arme, omtrent som den deilige fremmede Kvinde ligger indenfor en Muur et eller andetsteds i Nærheden af Marmorkirken, naar man med »den magiske Nøgle« bringer Muren til at gaa op. Den magiske Nøgle, det var hans Attraa; den havde hele Lidenskabens dunkle, forvirrede Tro, tvivlede ligesaa lidt som en Helgen eller Martyr om, at dens Himmel skal oplukkes, naar der bankes, bortjog enhver Anelse om, at et Menneske, ledet af den, kan løbe Panden mod Muren, til han segner.

Han kom ud paa Gaden. Det var endnu næsten høilys Dag, og Dagslyset pleier ikke at være de phantastiske Forestillinger huld. Men i den store By har endog en frisk, klar Vinter-Eftermiddag sine Stjerner og sine Lygtemænd. Der gik en ung Dame ved sin Forlovedes eller Ægtefælles Arm. Hun saae dette Menneske med usædvanligere, ideellere Ansigtstræk end Mængden, med Øiet tindrende af Ungdom, Friskhed og Lidenskab; omtrent saadan havde hun 116 maaskee drømt sig Lykken istedenfor den, i hvis Arm hendes Arm var lagt, og hendes Blik dvælede ved hans med et smægtende Udtryk af Behag, Længsel og Savn; efter at hun var gaaet forbi, dreiede hun endnu Hovedet en lille Smule - for at see ham, eller for at han skulde see? - og gik videre uden at bryde sig om, at hun havde tilslynget ham et

»Kom ned til vor Vigne,
Hvor Rankerne groe«,

og blot glemt at tilføie Adressen.

Forelsk Dig i hende, Yngling! Følg efter, træng i den romantiske Lidenskabs hellige Navn ind i hendes Forhold, overvind alle Vanskeligheder, bliv den Lykkelige og gaa stolt med hendes Arm i Din den samme Vei

- og hun vil sende en Anden det samme Blik, hendes Længsler ville evindeligt landflygtige søge alt Andet end det, hun netop har.

Otto vendte ikke om. Hans Attraa havde hvilket som helst Mod, kun ikke til at nævne sig selv ved dens rette Navn og trodse en factisk Vanskelighed. Det maatte komme endnu skjønnere og desuden byde sig ham bestemtere ... Ak, hvor hun er smuk, som gaaer der! Hvilket yndigt, barnligt Smil, hvilket Skjælmeri i de smaa Smilehuller! Det er jo en af dem, der er nydelig og frydelig som Fløiternes Klang! Hvo der turde gaae ved hendes Side som den anselige, aldrende Mand! Hendes blotte Nærhed synes at fremkalde det Ridderlige, Rambaut af Vacquieres reiser sig atter i Sjælens Baggrund, en sagte Smerte over at have fornegt ham bæver i Hjertet - ... O, hvilket kjækt Jomfrublik, hvilken Aand og Bestemthed i disse brune Øine! Hvo skal engang vinde hende? - ... Ah, see der! Hvor hun er smuk! ... Hvad meente hun med det Blik? Det var forunderlig brændende! O, hun har læst »Serenaden«! - Ja, Otto, hun har læst meget Mere, mulig endog Faublas og Casanova, hun veed tydelig, hvilken Slags Begjærlighed hendes mørke Øine kunne tænde, og hun fryder sig, naar hun seer Flammen tindre i et Mandfolks Blik. En Snees andre Blus har hun alt tændt, før hun mødte Dig; men de Andre ere mere erfarne end Du, de vide, af hvad Familie hun er, de nøies med, smilende at bedrive Utugt med 117 hende i Tanken, og ere ikke saa naragtige som Du at vende om og følge efter, i den Tro, at hun vil gaae lige ind i Muren ved Marmorkirken og lade den staae paa Klem efter sig. Seer Du, hun møder et fiint Selskab og standser, Du faaer endnu engang det samme Blik, blandet med hoverende Spot, og Du gaaer forbi som en vaad Hund.

Der gaaer en anselig, skjønn Kvinde. Hvilke milde, blaae Øine, hvilket blidt, hjerteligt Udtryk de havde, da de mødte hans ... men han kunde ikke længer skjelne dette upartiske, rolige, stille Behag fra hiint Dæmoniske! O, det havde tændt og brændt dybt! Han vidste ikke engang, hvorfor Mandfolk, Børn og Stygge vare til uden for at gaae ham i Veien.

Dagen hældede, det elegante Selskab var forsvundet, Lygterne tændtes, en anden Slags Kvinder færdedes paa Gaden. Mange af dem vare ene, nogle vare kjønne, nogle bare Slør. Hvorfor gik de der? Forvirret og forvirrende summede Livet om ham. Man mødtes og skiltes, søgte og fandt hinanden; i hans Phantasi var den nordiske Vinteraften og de sneefulde Gader forvandlet til en Olivenlund og Viingaard, hvor Elskovsduft blev baaren af sydlige, lune Vinde, medens han frøs. Han frøs af Angst; thi hvergang han gik forbi eller fulgte efter et saadant kvindeligt Væsen, voxede hun i hans Phantasi til Kvinden i sin Herlighed, i al sin dulgte Magt, med al sin Evne til henrykkende, forunderlig Beruselse, og hvem han begjærede, men ikke havde Ord til, medmindre hun vilde gjøre det første Skridt. Men saasnart En gjorde det, især i saa mange Menneskers Nærværelse, forsvandt pludselig Trylleri, det var ikke hende, han søgte, og han skyndte sig videre, til et nyt Trylleri. Han gik ud i de eensommere Kvarterer af Byen; der, syntes ham, maatte de søge hen, som førtes af den samme romantiske Attraa som han. Men der var ingen. Han kom forbi et ungt Menneske, der gik op og ned ved Garnisonskirke. Efter et Kvarteers Tids Forløb kom han tilbage, det unge Menneske gik der endnu; men saa kom en tilsløret Dame, han ilede hende imøde, og hun tog hans Arm -

»Kom ned til vor Vigne,
Hvor Rankerne Groe« -

118

... hvo der var i hans Sted!

Det blev sildigere. Ogsaa denne Slags Skikkelser forsvandt eller bleve sjeldnere, og han gik ind i andre Gader, og da kom han i Nærheden af Kvinder, der udstrakte Haanden efter ham, kaldte og sang:

»Kom ned til vor Vigne,
Hvor Rankerne groe«,

men oversat i deres skaanselløse Sprog. Havde de blot villet eller kunnet vedligeholde et poetisk Skin! Ved en særegen Selvmodsiggelse var han tilbøielig til at kaste et saadant Skin over dem, forudsætte en bacchantisk Elskovslyst, antage dem for Piger, hvis Forældre eller Foresatte vare reiste, og som vilde holde Saturnal den Aften, blot den ene Aften. Men hvad han saae, kjæmpede mod det, han vilde see, Reenhedens saarede Instinct brødes med den Dæmon, som Sang og Serenade og hiint brændende Blik havde vakt, og endelig, da et sminket, halvberuset Fruentimmer tog i ham, ilte han bort i en saadan Angst, Mismod, Fortvivelse, at det ikke længer faldt ham ind at søge det Ideal, der ved at blive haandgribeligt, saae saadan ud.

Han var legemlig træet, medens Nerverne vare krampagtig spændte af Lidelse, Længsel, Fortrydelighed. Rambaut af Vaquieres, Camilla, Grevnen af Montferrats Fjederhat, mørke og blaae Øine laae i hans Forestillinger, forvirrede og sammenblandede som en Maskerade-Garderobe. Hvor skulde han gaae hen? Nylig havde det været for hans Phantasi, som om hele Kjøbenhavn stod aaben for ham, og da han nu begyndte at see efter, var af alle Øienbekjendtskaberne ikke et eneste virkelig Bekjendtskab blevet tilbage

... André ... nei! - Hillebrandts ... jo, han fik pludselig Lyst til at besøge Hillebrandts. Et heelt Hav var paa denne Aften skyllet imellem ham og den Følelse, som i lang Tid havde holdt ham fra den Andréske Slægt.

Der var lidt mere Uorden i Dagligstuen, end der pleiede at være; men han opdagede snart Grunden: Mdm. Hillebrandt havde faaet sig en Lille, og det var Barnets Legetøi, der laa omkring paa Gulvet, blandet med Sophapuder, Gangkurv og Klædningsstykker. Idet han traadte ind, var Faderen ifærd med tilsyneladende uforsigtig at kaste 119 Barnet mod Loftet, medens han raabte: Sig nu Farvel til de Fremmede, Georg! Værsgo at neie! Moderen fulgte hans og Barnets Bevægelser med et fornøiet-ængsteligt Blik.

»De Fremmede« var en tilsløret Dame - meget ung, som det syntes - der stod i Begreb med at gaae og med et Godnat til Georg forlod Værelset faa Secunder efter Ottos Indtrædelse.

Naa, det er længe siden! Velkommen ... Hvad siger De til saadan en Tyksak som ham, vi her har faaet at lege med? raabte Hillebrandt.

Jeg gratulerer!

Hvordan har De havt det i al den lange Tid? spurgte Mdm. Hillebrandt.

Jo, Tak, og hvordan have De levet?

Vi? sagde Hillebrandt; vi kan sgu sagtens! Seer De, min gode Krøyer, naar man faaer saadan en Fyr - see engang rigtig paa ham, hvad siger De til de Glugger og til saadan en Arm? ... tegne saadan en har jeg aldrig kunnet lære ... det var i Grunden morsomt nok, hvad? ... Og vor Mo'er kan sgu heller ikke tegne den; men er den ikke rigtig alligevel? ... Naar man faaer saadan en Karl, saa har man ingen Grillen meer; hvad Pokker gaaer det mig an, at jeg ikke blev Professor? - ja, for en Skrue løs havde jeg dog ... ja, det kan nu ikke nytte, De nægter det! Naar man tænker sig: sove og døse i tre, fire Uger ad Gangen! Men det skulde jeg bare have tænkt paa dengang! Nu skal vi snart have Skolepenge - ja, flittig skal han være, Mosiø! hei, hop! - og Brændepenge, og Gymnastikpenge, og Buxer - Georg, værsgo at see alvorlig, Du er snart et voxent Mandfolk - og Støvler ... hvad den Dreng allerede slider for en Mængde Skotøi! men see ogsaa, hvilket Par Been! ...

Saadan talte Malermester Hillebrandt, medens han snart svingede Drengen eller snurrede rundt med ham, snart viste ham frem.

Der blev ikke talt om Andet end Barnet - maaskee netop, fordi man ikke vilde berøre Grunden til, at man saalænge ikke havde seet Otto -; man fortalte mærkelige Træk af Georgs Tilværelse, Anecdoter af hans Liv og Levnet, indtil Hillebrandt sagde: Jeg maa ned og see efter, om Alt er i Orden, og jeg skal skrive Regninger iaften, saa spilder jeg ikke Daglyset imorgen ... ja, jeg skal ned at arbeide for ham, forstaaer han det? ... Og nu skal han iseng, 120 Klokker er otte ... See, hvor han leer og vinker, jeg skal gaae! Jeg troer saagu, han forstaaer mig ... Giv mig nu et Kys, Georg! ... Kan De see, hvor han spidser Mund! ... Og sikken en Pande, han har, hvad?

Det er jo vanskeligt for en Fremmed at see et Barn med de Øine, hvormed Forældrene betragte det: denne Incarnation af Kjærlighedens salige Mysterier, dette forunderlige, ubegribelige, af dem selv fremgaaede Liv, et fuldstændigt Menneske ligesom andre Mennesker, naar det blot faaer Tid ja, bi blot, see paa dette Smiil! hvilke Ord, hvilke Gjerninger bebuder det ikke, naar Drengen kan tale og bliver stor ... en Dreng - nei, det er - vi siger det ikke høit, for det lyder naragtigt, det veed vi nok; men det er dog sandt alligevel - han er ikke en Dreng som andre Menneskers Dreng, vor er en Undtagelse ... Hvorfor skulde det være en Undtagelse? O, spørg ikke, hvorfor! De see jo paa dette Barn med Haabet, med Illusionen, med al den Poesi, deres egen Skjæbne er voxet fra. Det vil aldeles ikke forundre Malermester Hillebrandt eller Mdm. Hillebrandt, om Nogen kommer og siger: Denne Dreng bliver engang Minister eller Generalissimus eller Admiral, de ville finde det ganske naturligt, medens de uden Tvivl i samme Øieblik begynde at give Drengen den Opdragelse, indpode ham den Aands- og Sindsretning, der stempler ham som Søn af en Malermester.

Otto saae i deres Kjærlighed til Barnet en Overdrivelse, der undertiden syntes ham at nærme sig Abekjærlighed. Selv manglede han den Evne, der lader den Fremmede finde Behag i et Barn og glædes ved det lille Væsens sjælelige Livsytringer. Han længtes saa dybt og inderlig efter den voxne Verden, efter det Aandfulde, Lidenskabelige, de voxne Menneskers farlige Leg, at han ikke kunde finde Behag i den barnlige Leg, i den uskyldige Selvforglemmelse, og mindst i dette Øieblik, i den Sindsstemning, hvori han var kommen. Han ønskede sig langt bort fra al denne Sødhed.

See, hvor han strækker de smaa Hænder ud efter Dem! ... See, han smiler til Dem! han er glad, han vil lege med Dem! ... Hvor kan De nu staae saadan som et Stykke Træ?

Det maa være en Naturfeil hos mig, jeg holder ikke af Børn, sagde Otto næsten bittert; det kostede ham Umage ikke at sige, at han ikke kunde lide hendes Barn. 121 Ikke holde af Børn! raabte Mdm. Hillebrandt - saa har De ikke noget godt Hjerte; saa har De slet intet Hjerte.

Otto følte sit Hjertes lidenskabelige Længsel efter voxne Børn og smilede.

Der staaer skrevet, sagde Mdm. Hillebrandt, at uden I blive som disse Smaa, som denne Lille, min egen lille, søde, velsignede Dreng, skulle I ikke arve Guds Rige.

At tale paa denne Maade om Guds Rige til et ungt Menneske, der synes, at det at være voksen og indtræde i alle den Voxnes Rettigheder er det ene Fornødne - der med Fornøielse vilde som Kong Volmer give Himmerig for Vordingborg Slot, ja for uendelig meget mindre eller uendelig meget mere - ligesom man tager det.

Naa, vær nu ikke vred, lille Mdm. Hillebrandt, sagde Otto og tvang sig til at klappe Barnets Kind. Han følte dette Bløde, Varme, og det var, som en besynderlig, underfuld Kjærlighed til Liv trængte gennem hans Fingerspidser ind i hans Hjerte. Barnet slog pludselig op med begge Arme, lo og sagde He! He! ligesom det vilde udtrykke sin Glæde over hans Venlighed. Denne Sympathi, som han troede at mærke, denne uskyldige Kjærlighed til ham, dette Fornøielige, Blide, Livsalige, gjorde en forunderlig Virkning paa Otto, løste den krampagtige Spænding og bragte Taarer i hans Øine.

For at skjule Taarerne bøiede han sig over Barnet, omfavnede det og sagde: Lad mig bære det!

Ja, kan De see! Men gjør ham blot ingen Fortræd! sagde Mdm. Hillebrandt.

Og da han holdt Barnet, da han følte hele denne lille Existens i sine Arme, da han trykkede det til sig og kyssede dets lille varme Mund, brøde Taarerne stærkere frem, han græd ikke af Sorg, men af en smerteblandet Fred og Mildhed, der velgjørende sænkede sig over hans Sind.

Pludselig hørte Mdm. Hillebrandt denne sagte Lyd af en Grædende blande sig med Barnets Glædeslyd; forbauset greb hun Barnet og spurgte: Men hvad feiler Dem, kjære Krøyer? Hvad er der i Veien?

Ingenting, sagde han, idet han sank hen paa en Stol og skjulte Ansigtet i sin Arm. 122 Mdm. Hillebrandt forstod ham ikke med Forstanden, ikke paa den Maade, at hun kunde have sagt, hvorledes; men i hendes Hjerte var Noget, som forstod, utydelig, anende, medfølende, næsten - skulde man sagt - paa hendes Barns Vegne, og hun sagde blidt: Jo, der er Noget! Tal til mig, ligesom jeg var Deres Moder. - Hører De, see op, vedblev hun og lagde sin Haand paa hans Hoved.

Denne Haand, der nu deeltagende berørte ham, dette svage Kjærtegn af en Moder, der stod hos ham med sit Barn paa Armen, havde en ganske anden Virkning, end den forrige Gang en Kvindes Haand havde strøget hans Haar.

Hans Graad blev svagere, som de faldende Draaber efter et Uveir, og endelig reiste han sig og sagde med et blidt Smil, idet han tørrede Øinene: De finder det nok meget naragtigt, at saadant et stort Barn kan give sig til at græde.

Nei, sagde hun med et forskende Blik; det var Straffen, fordi De sagde, De ikke holdt af Børn.

Efter en Pause, hvori hun forgjæves tænkte paa Midler til at faae at vide, hvordan det egenlig hang sammen, sagde han: Jeg gjorde Dem nok ganske angst.

Ja, jeg kan ikke sige Dem, hvor jeg blev tilmode. Jeg syntes, der var Noget i Værelset jeg turde ikke see mig om.

Der var ogsaa Noget, sagde han halvt spøgende; det var min gode Fylgie; hørte De ikke den anden Fylgie slaae med de sorte Vinger mod Ruderne?

Jesus! Hvor kan De sige saadan Noget! ... Vil De allerede gaae? Jeg tør næsten ikke lade Dem gaae alene hjem.

O, Mdm. Hillebrandt, nu er Faren overstaaet.

Tredie Capitel

Da Otto kom hjem, rystede han af Kulde; hans hele Væsen var nedstemt og slappet. Men om Natten, i Søvn, var det, som om Sjælens Streng gave en Gjenklang af Alt, hvad der havde bevæget sig igennem

dem og overanspændt dem, kun endnu mere phantastisk og fuldstændig forladte af den raadende Fornuft. Hans 123 Kinder vare vaade af Graad, da han vaagnede, og idet han fik Øie paa sin Stue og sine Bøger, fornam han en Glæde, som om han havde været nede i Jordens Dunkelhed, i frygtelige Afgrunde og med uventet Lykke var naaet op til Sollyset. Gaarsdagens Begivenheder laae i hans Bevidsthed som noget Uforklarligt og Piinligt. Han havde Rædsel for igjen at komme i en saadan Fristelse, og det, at han var bleven frelst, forekom ham som et Mirakel, som en særlig Velvilliesgjerning af Skjebnen, og i dette Hjælpende, Kjærlige og Smilende, som han troede at spore, saae han med sværmerisk Haab en Forjættelse om, at han var bestemt til noget Skjønt og Stort, til at faae fuldstændig Erstatning og virkelig at nyde al den Lyksalighed og Herlighed, han i nogle Øieblikke havde skimtet eller drømt om. Med Taknemlighed for det Skete og forudgribende Glæde over det, som skulde komme, hengav han sig paany til sine Arbeider. Da han kom hjem fra Collegierne, satte han sig med en Slags intellectuel Vellyst til at læse, efter ret studentermæssig at have stoppet alle sine Piber og bragt Ilden til at blusse og knittre i Kakkelovnen.

Som om Skjæbnen med Velvillie paatog sig at hjælpe ham til en gavnlig Beskjæftigelse, fik han Brev fra sin gamle Rector med Forespørgsel, om han vilde overtage nogle Timer i Græsk, og Otto skyndte sig til ham med stille, hemmelig Glæde i Hjertet over, at han kunde see den Gamle i Øinene. Da han gik fra ham, havde han en ny behagelig Overraskelse; han mødte Alfons Mendoza. De havde kun seet hinanden lidt i Barndomstiden, skjøndt de Begge godt havde bevaret Erindringen om hinanden, især fra den Aften, da Alfons dandsede paa Børneballet. Mendoza var bleven Student et Aar tidligere end Otto, og en smertelig Begivenhed havde maattet bringe ham en Frihed, han tidligere forgjæves havde eftertragtet. Hans Moder var død; men i de sidste Dage havde hun indlagt Forbøn hos Faderen om, at Alfons turde følge sin Tilbøielighed, opgive den slagne Landevei og studere Musik, og Sørgaaret havde han nu tilbragt i Tydskland.

I første Øieblik, da de nu mødtes, stod den Ene for den Anden som Minde om Barndommens lykkelige Tid, hver udeelagtig i den Vemod eller Smerte, han bidrog til at vække hos den Anden, men saa nøie forbundet med det Skjønne og Hellige, at de forekom 124 hinanden som gamle, fortrolige Venner og uvilkaarlig sagde Du til hinanden.

Hvor boer Du? spurgte Alfons.

Ja, jeg er egenlig hjemløs, sagde Otto leende; jeg har i en Uges Tid boet paa et Hotel. Jeg troer, det har forekommet mig, ligesom Verden var nærvædet at forgaae, og det ikke var Umagen værdt at tage fast Bopæl. Men nu vil jeg igjen blive en solid Person - kom og gaa med og lad os leie den første den bedste ordenlige Leilighed, vi kan finde efter Adresseavisen. Eller har Du travlt?

Nei, jeg kan gjerne gaae med.

I det første Huus, hvor de kom op, forefandt de to smaa nette Værelser, og Otto kom hurtig overeens med Vertinden, en aldrende Kone, gift med en Handelsbogholder. Medens Otto »gav paa Haanden«, kom en ung Pige i Døren, men trak sig med et Udtryk af Overraskelse hurtig og ubemærket tilbage.

See, saa! Nu er jeg flyttet! Saa nemt faaer man Huus og Hjem, sagde Otto.

Der begyndte nu for Otto et rigere Liv, rigt i sin Halvdunkelhed, i sin Blanding af Lys og Skygge - den Slags Tilværelse, hvorfra Sindet, fordybet i ideelle Beskjæftigelser, i venlige og blide Følelser og Ungdommens usikre Længsler, seer paa Virkeligheden som noget Fjernt, Poetisk, Uforstaaeligt, eller som noget Ængstende, man nærer Sky for, og paa den digtede Verden som en Slags Virkelighed.

Mendoza var i Huset hos sin Bedstefader, en meget hellig Mand. Han levede sammen med sine tre Døttre, af hvilke den Ældste havde været gift og var taget hjem til ham som Enke, de to Ugifte vare langt over tredive Aar. Deres eneste Glæde, Haab og Stolthed var Alfons, paa ham havde de to Yngste overført al den Kjærlighed, som laa uanvendt og uforbrugt i deres Hjerter, den Ældste betragtede ham som sin egen Søn.

Den gamle Bedstefader var næsten altid beskjæftiget med Studeringer i sit eget lille Værelse og behandlede Otto med en Blanding af Skyhed og Værdighed. Han talte aldrig til ham uden for at byde ham deeltage i Maaltidet, hvad Otto sjelden modtog, fordi han frygtede for at genere ved Bønnerne og Ceremonierne. Damerne vare meget venlige mod Otto, fordi Alfons holdt af ham, og for ham var det ofte en Nydelse og Hvile at dvæle et Par Timer hos 125 dem, især paa Helligdagene, naar den dybeste Fred syntes at have indfundet sig i dette Huus, naar selv den hvide Serviet over det gamle Bordtæppe syntes med stille Beskuelse at være hensunken i Sabbath.

Men der var noget Fremmed imellem ham og dem, en aandelig Skranke, saa at hans Velbehag altid var en Tilskuers; deres Liv syntes ham at henhøre til noget Forgængent, til et Skyggerige, medens hans egne Tanker gik til Fremtiden med dens magiske Lys.

Og dette Lys straaede til ham gennem Anelsen, gennem Videnskaben, gennem Mendozas milde og venlige Omgang og hans Musik og gennem Theatret. Theatret var Mendozas Lidenskab, og han havde ikke

Møje med at meddele den til Otto; der var kun den Forskjel, at medens Scenen var Noget, der for Mendoza tillige havde praktisk Interesse, hørte til hans Livsopgave, var denne Illusionens Verden for Otto et Sted, hvor han søgte Oplysninger om det virkelige Liv, om Menneskenaturen og Selskabsforholdene. I den Tid gaves meget hyppig franske Stykker, i hvilke Salonlivet er skildret og Handling og Samtale ofte er som en uafbrudt Fægtning, utallige fine Kaardestød, Parader og Riposter. I dette Liv med dets Aandfuldhed og Kjækhed og - undertiden temmelig frie - Opfattelse af Kjærligheden, med dets elegante, smilende, aandrige, fornemme Damer, søgte Ottos længselsfuldt bankende Hjerte troende og tillidsfuldt den Virkelighed, som passede til hans Idealer, og blandede den sammen, forstørrede, forædlede eller forvirrede den med den poetiske Kraft og den ophøiede Skjønhed, som udstraalede af andre Værker, der dvælede ved Fortidens Heltebedrifter eller i usikre romantiske Egne.

De to Venner havde Stof nok for deres Begeistring. Hvilken Forskjel der end ifølge deres Opdragelse og Udvikling kunde være imellem dem, saa var dog Noget eens for begge: den Barnlighed, de havde overfor den opdigtede Verden, den Glæde, hvormed de optog dens Skikkelser som virkelige, og den Sikkerhed, hvormed de som oftest fandt og følte det Skjønne uden at reflectere meget derover.

Begeistring eller Beundring er en Blomst i Hjertet, der først aabner sig ret ved Meddelelse. Otto fik nu, da han kunde gjøre Mendoza deelagtig deri, Øie for en Mængde Skjønheder hos de 126 græske Forfattere og Digtere og droges derved noget videre i Studiet, end Omstændighederne gjorde nødvendig. Hemmelig var han vel ogsaa lidt stolt af sin Dytighed, og der var desuden en sjælelig Trang hos ham til en saadan, til at hævde sig selv overfor Vennens Specialfag; thi det er Venskabets Særkjende, at man sympathetisk forenes i Stræben efter noget Godt og Skjönt, om end dette toner frem for den Ene i en anden Form end for den Anden.

En Dag, da Mendoza kom, modtog Otto ham med Udraabet: Nu skal Du høre noget mageløs Smukt! Det er i Sophokles's »rasende Aias.« Aias siger til Tekmessa:

»Du plager mig for meget, Kvinde! Veed Du ei,
at Guders Skyldner jeg ei længer er?«

Han har nok »seine Sache auf Nichts gestellt«, som Tydskerne sige, sagde Alfons smilende.

O, det maa Du ikke sige! Saa maa Du høre Sammenhængen: Odysseus er jo bleven foretrukket for Aias og har faaet Achilles's Vaaben. Derover er Aias bleven saa forbittret og fortvivlet, at han om Natten gaaer ud for at dræbe baade Agamemnon og Menelaos og Odysseus; men Athene leder ham vild og forvirrer hans Fornuft, saa at han anfalder Kvæghjorden, dræber de fleste og fører andre bundne hjem, idet han i sit Vanvid troer, at han bl. A. har fanget Odysseus, og den fangne Oxe, som han anseer for Odysseus, staaer han og pidsker tilblods. Det kjender Du jo Altsammen. Tragedien aabnes med, at den natlige Gjerning bliver bekjendt, idet Athene viser sig for Odysseus, hendes Yndling, »thi kun de Forstandige elsker stedse Guden, men hader Daaren«. Aias kommer til Besindelse, seer, hvad han har gjort, hvorledes Guderne have ført ham paa rasende Afvei, og foragtet af Grækerne, afskyet af Troerne, beslutter han at døe O, det skulde Du nu i Grunden høre Altsammen, hvor stærkt og dybt og simpelt det bliver udtalt, og hvordan Choret bæver over hans Beslutning og dog ikke kan Andet end give ham Ret:

127

»Thi bedre er Hades's
Afgrund end vildsom Vei
For den, som sprang ud
Af ædel Stamme, men hvirvledes bort, reves hen,
Foer vild,
Med Sindet ei hvilende i Sædvanens Fasthed.«

Tekmessa, hans Hustru, hører ham, og i sin Angst vil hun tydelig erfare af ham, hvad han agter at gjøre; han byder hende: »ikke at forske og ikke at fritte, Maadehold sømmer sig hende«; hun besværger ham ved Guderne, og da er det, han siger:

»Du plager mig for meget, Kvinde! Veed Du ei,
At Guders Skyldner jeg ei længer er?« -

Giver Du mig nu Ret?

Ja, men hvad mere?

Saa lader han sin lille Søn bringe for at see ham engang endnu, og gaaer ind i sit Telt. Og saa tænker eller haaber man, at det Hele maaske kan blive godt endnu - for man vil dog saa nødig have, at den herlige Aias skal døe. Men nu kommer det Skjæbnesvangre. Det er af Guderne bestemt, at denne Dag skal være farlig for Aias's Liv, fordi han, da Faderen ønskede ham, at han altid maatte føre sin Landse seirrig »med Gudernes Hjælp«, havde svaret, at med Guderne kunde selv den Daarlige erhverve Seirskransen; men han

vilde seire uden dem. Broderen, Teukros, som imidlertid hos Kalchas har erfaret dette, iler hjem til Leiren; men ved sin Ankomst forhaanes han af Achæerne, fordi han er Aias's Broder, og saa træder Aias igjen frem, sender sin Hilsen til Salamis og den fædrene Arne, til Jordens Floder og Kilder og til Athenes Borg og slutter med:

Idag tilraaber Aias Jer sit Afskedsord -
Jeg Skyggerne i Hades siger Meer!

Dermed styrter han sig i sit Sværd.

Efter nogen Taushed sagde Alfons greben: Det burde man 128 studere. Det klinger som Spil paa G Strengen; det Bløde lyder med saa besynderlig Alvor og Kraft.

Otto udbrød: Ja, der er en uendelig Rigdom og ikke blot det Alvorlige og Strenge, men ogsaa muntre Ting. Saadan siger i »Philoktet« Odysseus, da han vil narre Philoktet for Bue og Pile: »Fremtidig vil vi atter være ærlige.« Er det ikke, ligesom man seer hans Smil? Det var en listig Karl, Helten Odysseus, den Vidtbefarne! - - Det er dog i Grunden en Skam, at disse Tragedier ikke blive opførte paa vort Theater!

Hvad siger Du da om »Hakon Jarl« og »Væringerne i Miklagaard« og »Elverhøi« ... og »Joseph og hans Brødre« og »den hvide Dame« - har Du glemt Alt det?

O, nei, nei! Jeg er Guderne taknemlig for alt Skjønt - - Men see Dig rigtig om! Kan Du see, jeg har faaet leiet et Klaveer! Nu kan Du, som Du lovede mig, hjælpe mig lidt med at spille, og Du kan ogsaa synge, hvad Alfons?

Alfons var strax villig og sang et Digt af »Des Knaben Wunderhorn«.

En anden Gang havde Otto læst i Aristoteles's Værk om Staten og gjorde Mendoza opmærksom paa den Yttring: Fandtes der Mennesker, der havde en saa fuldendt Skjønhed og Høihed som Gudernes Billeder, saa vilde man øieblikkelig i en saadan Mand anerkjende sin retmæssige Herre. - Otto havde Vanskelighed ved at beherske og skildre den Skjønhedsverden, som ved disse Ord havde malet sig for ham. Han sagde: Nu kan man forstaae, hvorledes Athenerne efter Kodros's Fald kunde erklære, at Ingen var værdig til at beherske dem uden Jupiter, og hvorledes Phidias kunde begeistres til at skabe Gudens Billedstøtte af Guld og Elfenbeen, halvfjerdsindstyve Fod høi! Hvilken Stad dog Athen maa have været! Propylæerne og Akropolis, hvor Athenes Billedstøtte stod og kunde sees fra Havet! ... Havde de blot ikke ved Ægos Potamos ladet sig overliste af Lysander, saa at han kunde angribe de næsten tomme Skibe, saa vilde Philip af Macedonien senere ikke have seiret, og Athen vilde maaskee have staaet endnu! Og Alkibiades advarede dem dog! Men ham havde den dumme og vankelmødige Pøbel frataget Hærførselen, skjøndt han var den Klogeste, Tappreste og Skjønneste, og han havde ingen Magt. Hvad det var for en Mand, 129 den Alkibiades! Hvor som helst han kom, kunde han gjøre Alting med, henrive Athenerne med sin Tale, drikke og ride med Thrakerne, være overdaadig med Perserne, spise sort Suppe med Spartanerne, seirede i alle Feltslag, betvang endog de uovervindelige Lakedæmoner i vældige Slag, fratog og gjengav de utaknemlige Athenere Herredømmet over Havet, blev yndet og tilbedet af Alle og rev Alle med sig! Hans Krigere vilde ikke tjene med Soldater, der vare blevne slagne! Endog de, som meest hadede og misundte ham, siger Plutarch, fandt i hans Selskab den behageligste Underholdning. Kong Agis's Kone var stolt af, at hun havde født Alkibiades et Barn ...

Det var da et underligt Fruentimmer, sagde Alfons.

Otto kunde i sit Hjerte ikke sige Nei; men i hans Beundring for Alkibiades var det ikke faldet ham ind at see Sagen fra den Side eller tænke sig den ind under den fulde Virkelighed, og den moderne, tørre Moral forstyrrede ham. Han svarede: Ja, det kan nok være; men hvor det dog er sørgeligt og tungt, at Han, der engang var landet i Piræos med Athens seirrige Flaade og var dragen op til Borgen, medens Folket grædende af Begeistring hilste ham og løftede Børnene op, for at de skulde see ham - Han, som havde ført det Eleusinske Tog forbi Fjenden, der i flere Aar under hans Fraværelse havde forstyrret den hellige Ceremoni, men nu ved hans blotte Navn ikke vovede at vise sig - at han, landflygtig og forladt skulde falde for Barbarernes natlige Forræderi, paa Anstiftelse af Lakedæmonerne, fordi, saalænge som han levede, haabede Athenerne. De dræbte ham i Afstand med Pile eller at have antændt Huset, og en stakkels Kvinde, der elskede ham, var den Eneste, der salvede hans døde Legeme og medgav det Obolen til at blive roet over Styx og indtræde i Skyggernes Land!

Hvor gammel blev han? spurgte Alfons.

Femogfyrretyve Aar. Det er dog en Trøst. Hvorfor skulde han være bleven gammel!

- Endnu en Person var undertiden tilstede hos Otto, nemlig Sem. Sem hed i Virkeligheden slet ikke Sem, men Diderik Haundrup; Navnet var en Forkortelse af Seminarist, hvilken Stilling han indtog, før han besluttede sig til at studere og slap igjennem Artium med et Non. Fra det Øieblik han var bleven Student,

betragtede 130 han enhver Student som en Broder eller Kammerat, talte bekjendt til Alle, besøgte Alle og faldt besværlig med sin haardnakkede Paastaaelighed, Lyst til at disputere om Ubetydeligheder og Citater af Balles Lærebog, Luthers lille Catechismus eller Badens latinske Grammatik. Dette opveiedes kun ufuldstændig af hans store Tjenstvillighed, som dog Nogle benyttede sig af indtil Misbrug. Var han tilstede en Aften i et Lag og man savnede Noget, saa gik han til Spekhøkeren og hentede Lys, Brød, Ost, til Urtekræmmeren og købte Citroner o. s. v., Altsammen formodenlig i den Tanke, at det ikke var Andet end godt Kammeratskab, og at Enhver vilde gjøre det Samme for ham, hvis det kom til Stykket og han kunde gjøre Gilde. Han kaldte Otto sit Byesbarn, fordi den Landsby, hvor han var bleven født og havde været Seminarist, laa to Mile fra Ottos Fødeby, havde derfor opsøgt ham og været ham besværlig med sin Trættekjærhed og forsonet ham med sin Godmodighed og Hjemstavns-Dialecten, ligesom Otto heller ikke havde undladt engang imellem at benytte sig af hans Tjenstvillighed. En Student, der havde seet Seminaristen sammen med Otto og Alfons, havde, i Betragtning af, at Alfons var meget mørkladen, kaldt dem Sem, Cham og Japhet, og det Kvistkammer, hvor Sem logerede, hed Noæh Ark.

De kom en Søndag Eftermiddag fra en Spadseretur hjem til Otto. Værelset var just ikke glimrende udstyret; men der var ikke et Støvgran paa Meubler eller Bøger. Paa Krogene i Vindueskarmen var ophængt friske Grønnekrandse, og i en Underkop var sat Violer i vaadt Sand; Gardinerne vare halvt nedtrukne for at holde Solstraalerne ude.

Sem fornam Behageligheden og udtrykte sin Beundring paa den Maade: De har det jo i Grunden saa overdaadig som en Phæacer.

Hvorfor just som en Phæaker? spurgte Otto smilende.

Jo, for de sølede dem ret i Vellyst.

Tak skal De have Sem! Mange Tak baade for mig og Phæakerne? Hvor falder De ellers paa at sige det?

Jo! det har altid staaet grant for mit Sind; min Manucteur sagde, at det var et Slaraffenland, og saa faldt det mig ind, at de egenlig skulde hedde Fæasnerne. Og saadant et Navn kan man huske!

Det er et syndigt Ord, Sem! Men det kommer der ud af at bruge c istedetfor k, sagde Otto, og istedenfor at strides med ham fremtog 131 han Wilsters Oversættelse af Odysseen og oplæste Beskrivelsen af den phæakiske Kongedatter Nausikaa, der om Morgenens med sine Piger kjører ned til Floden for at vaske, efter at have gjort Faderen opmærksom paa, at Brødrene behøvede nytvættede Klæder:

»Saa hun talte, for bly til at nævne det blomstrende Bryllup
Selv for sin elskede Fader. Dog nok han forstod det«.

Moderen medgiver hende et Skriin med Suul, med Grønsel og Bagværk, en Gedeskindsdunk hun fyldte med Viin,

»og da Jomfruen alt var tilvogns, hun en Krukke
Gav hende med af Guld, som var fyldt med kostelig Olie,
At efter Bad hun selv og Ternerne kunde sig salve.«

Der kan De see! - udbrød Sem - Olie i en Guldrukke!

Aa, Sem, lad os nu høre, sagde Mendoza.

Otto vedblev at læse: Hvorledes Nausikaa ved Stranden træffer den skibbrudne Odysseus, giver ham Olien til at salve sig, laaner ham Brødrenes Klæder og lader sætte Mad og Drikke for ham; hvorledes hun da tager ham op med i Karmen, men lader ham staae af udenfor Staden, for at ikke Folket ved at see ham med hende og Tærnerne skal smæde hende; thi »den menige Mand er saa klaffersk«; hvorledes hun giver ham gode Raad og man seer den hele huuslige Indretning:

»Men naar Du ind over Gaarden er traadt under Tag i
Paladset,
Da skal Du rask gjennem Salen begive Dig frem, til Du
kommer
Hen til min Moder; i Luernes Skin ved Arnen hun sidder,
Spindende søblaa Uld paa Tenen, et Under at skue.
Der ved den blussende Ild staaer ogsaa en Stol, hvor min
Fader
Sidder saa fro som en Gud, naar han Bægeret tømmer ved
Gilde« ...
132 Kan De see! sagde Sem.
... »Viid, at ifald blot hun i sit Sind Dig vorder bevaagen,

Da har Du Haab om at see Dine Venner igjen« -

Nei, jeg kan ikke læse Mere, naar man hører saadan! raabte Otto og kastede Bogen.

Ja, De vil ikke læse videre, for nu kommer nok Gilderne, nu skal de til at svire med Ulysses ... Det er ikke for det, vedblev Sem formildende, jeg vilde sgu gjerne kastes derop som skibbruden Mand. Men man maatte indrette sig og see at faae Kongedatteren, for net er hun.

Alfons havde sat sig til Klaveret og sang af »Jüngling und Mädchen«:

»Wirst doch nicht reisen fort,
Hast ja noch Zeit.
- Ja, ich will reisen fort
Mein Weg ist weit!
Hin wo ihr treue Lieb'
Kein Mädlein bricht!
- Schatz, nimm zu Haus vor Lieb,
Hin findst Du nicht.«

Aa, syng heller en Stridssang for Sem, det har han bedre af, sagde Otto.

Alfons brød af, og efter et krigersk Forspil sang han:

»Der hatte selbst die Hand am Schwerdt,
Der diesen Reim gemacht.
Bis Abend mäht' er mit dem Schwerdt,
Des Nachte besang er die Schlacht.
Er schwang die Saiten und das Schwerdt,
Ein Fiedler und Soldat,
Den Herrn und den Mädchen werth,
Dem Tänzer und Prälat«.

133

Bravo! raabte Otto. Sem skal hver Aften besyng sine Seire!

Lad os saa være gode Venner og syng »Danmark deiligst Vang og Vænge«, hvad Byesbørn? sagde Sem. Det er min Livarie, og det er den eneste, jeg kan. - Og han sang andægtig med som en Degn.

Enten fordi Tjenestepigen havde Forlov denne Eftermiddag, eller fordi hun selv var nysgjerrig efter at betragte dette Studenterliv, kom Pauline, Værtens syttenaarige Datter, ind og dækkede Theebordet og bragte Maskinen.

See, her er jo en lille Nausikaa, sagde Sem og plirede med Øinene.

Ja, det er virkelig en smuk Pige, sagde Mendoza.

Otto slog Øinene ned.

Fjerde Capitel

Otto og Alfons kom en Dag fra Udstillingen. De havde gaaet omkring deroppe med beredvilligt, modtageligt Sind og sagtens skuffet dem selv med den Tro, at det var Kunsten, de betragtede. Men de kunde f. Ex. gaae ligegyldige forbi mangt, endog vel udført Portrait - et enkelt drog dem til sig ved Noget, der skyldtes Virkeligheden nok saa meget som Kunstneren. Det udsendte en Beretning om Livet, aabnede i et kort Glimt Udsigt til Characterer og Tilbøieligheder, til en Mands Erfaring eller en ung Piges Tanker og lukkede hurtig igjen. Fra en Domkirkes Søilerækker, en Ruin, et Palads kom et Pust af romantiske Tildragelser; Maleriets Hjemstavn stod et Øieblik for Phantasien, Personer syntes at skulle stige frem; de kom ikke, men den bestandig tilbagevendende og igjen forsvindende Forventning havde sit Trylleri. Landskaber og Søstykker kunde tiltale ved de utydelige Minder, de fremkaldte, ved den hjemlige Duft eller ved Glæden over at kaste Blikket ind i fremmede, lykkelige Egne med deres stærke Sol og rige Planteliv, eller de aabnede en Synskreds saa vid og ubegrændset, at Aandedrættet kunde standse af Længsel efter den store,

hemmelighedsfulde og dog saa aabne Verden.

Men saaledes gaae vel Mange omkring i Kunstens Sale. 134 Der er i den moderne Verden saa Lidt, som behersker. Man kan føle sig hindret af Love og Sædvaner; men Livet fremtræder sjelden eller aldrig i høitidsfuld, opløftende Enhed, fremkaldende Ærefrygt og Lydighed. Engang har Kunsten været et nøiagtigt Udtryk for Livets aandige Magter og fremstillet dem i Skikkelser, foran hvilke Sindet standsede; nu staaer paa alle Grændseskjel den usynlige Guddom, medens den opvakte, efter Liv begjærlige, af det Synlige henrevne, af en mangfoldig Literatur opfyldte og bevægede Ungdom drager Umættelighed af sit Slægtskab med det Uendelige og henvender sig til det Endelige. Billedhuggerkunsten har endnu noget Betvingende, idetmindste saalænge den holder sig til sin Tradition og ikke forsøger at blive malerisk. Men det er et Spørgsmaal, om Beundringen for den antike Statue er et naturligt Produkt hos os »Nytidens« Mennesker; thi vort Blik er ikke i Forveien øvet og skjærpet ved Beskuelsen af skønne Naturformer. Vi lære at beundre; det bliver sagt os, at Hiint er Skønheden, og en Deel af den særegne Magt, som disse Værker udøve, ligger i Beundringen for den Tid, det Folk og den Literatur, hvortil de hørte. At see en Statue, som maaskee Phidias har udført og Perikles berørt, som Alkibiades er draget forbi, da han gik for at indskibe sig i Piræos, som maaskee har staaet paa Parthenon og indsugt Duften af græske Offre og Lovsange, har været begravet i Aartusinder og er opstaaet lige marmorhvid! At see denne Statue, om end kun i Gips... det er jo dog de uddødelige Former - og man indsuger med uforklarlige Følelser disse Skønhedsformer og sukker af Hjertets Dyb efter den Tid, da deres »Wonnedienst noch glänzte«. Eller at see hvilkensomhelst Statue i Marmor, i det hvide Marmor fra Italien eller maaskee fra Paros!

Vi faae saa sjelden et plastisk, et Enheds Indtryk af Nogenting! Vi vænnes til en sjælelig Dobbeltthed eller Mangfoldighed, idet vor utilfredsstillende Følelse søger at fuldstændiggjøre sin Nydelse ved Hjælp af Phantasien. Der er en Erkjendelse, som samler og behersker alle den Slags Indtryk og lader dem tjene Kunstsandsen, ligesom den lader selve Kunst- og Skønhedsglæden tjene til Grundlag for en højere Glæde. Men Veien dertil er lang - den kan gaae igjennem et heelt Liv. 135 Otto og Alfons kom fra Udstillingen ind til en nærboende Conditor. I Værelset, hvor de vilde udsøge sig en Krog og drikke en Kop Kaffe, sad fire Personer om et Bord og to paa Forhøiningen ved Vinduet. Ved det første Blik kunde man see, at de Fire vare Studenter; de To vilde man snarest kaldt Herrer uden forresten at benægte deres Slægtskab med Universitetet. Den Ene af dem havde lænet sig mod Vindueskarmen, strakt Benene langt ud og røg i fine, langsomme Drag af en Cigar, medens han ligegyldig saae ud efter de Forbigaaende; hans høire Haand legede skjødesløst med en Guldlorgnet, og paa hans broderede Vest glimrede en Guldkjæde. Den Anden var simplere klædt, sad med Ryggen mod Vinduet og bøiede sig over en Avis, hvori han syntes at læse med stor Opmærksomhed. De Fire ved Bordet vare i en ivrig Samtale, som afbrødes, idet Alfons og Otto kom ind.

Det er, Gud straffe mig, Otto Krøyer! raabte den ene, idet han reiste sig. Gamle Skolekammerat, hvordan har Du det? Hvor vegeterer Du i Verden? Og det er jo Mendoza, vi To er Studenter sammen - kom og sid hos os!

O, er det Dig, Carlsen! sagde Otto. Jeg havde nær ikke kjendt Dig; hvor Du er bleven tyk og fed! Og Helzen god Dag, hvordan har Du det!

Det fornøier mig s'gu rigtig at see Dig igjen, Krøyer, sagde Carlsen - en blond Fyr med livlige blaa Øine og lidt opsvulmede Øienlaag -; Du har ordenlig voxet Dig kjøn. Vi maae drikke et Glas Madeira paa gammelt Venskab - og nyt Venskab med Dem, Mendoza aa, heida, Madeira! I kommer vel fra Udstillingen? Naa, saa er I dobbelt velkomne, I forøge Auditoriet, Helzen holder Foredrag - hys!

Helzen begjærede ikke Andet end Taushed for at slutte den Sætning, hvori han var bleven afbrudt: Det er jo slet ikke Kunst! det er den sørgeligste og urimeligste Maade, hvorpaa Kunstværker kunne opfattes. Man træffer en Bekjendt malet istedenfor levende, og saa er man henrykt over det mageløse Kunststykke, at man kan kjende ham igjen, ja man kjender saagar hans Brystnaal - er det Kunst?

Det er hans Overbeviisning sagde Carlsen. Saadan talte han til mig hele Tiden deroppe. Jeg skal sige os, han har i Vinter udarbejdet 136 sig en Kunstanskuelse, og Alt, hvad der kommer ham i Veien, river han op, som Elephanten med sin Snabel oprykker Træer, naar den er vred.

Ja, Du maa tale med! Du havde Din Snabel inde i alle Fruentimmerhatte!

Jeg søgte at fortrylle de nydelige Smaa med mine Øines Fortryllelse, det bekjender jeg og staaer jeg ved. Du søgte at blende dem med Din Aands Lys, at de skulde sværme ind og brænde Vingerne. Naar vi stod ved et Maleri og et Par Glutter vare bag os, saa udtalte han med dyb underjordisk Stemme sin Minosdom, trak med Tommelfingeren Linier hen over Maleriet for at vise, hvordan det skulde være gjort, eller sagde nogle filosofiske Ord, der dandsede for Pigebørnenes Øine som Lygtemænd. Men jeg erobrede meest, det er jeg sikker paa, for jeg saae dog og betvang med mine Blikke-

Jeg seer i Dine Blikke!
Ah, la, la, la, la, la, la, la!

men han vovede kun at skjæve, han hørte en Kjole rasle, han følte, at en Silkekaabe var nær, og saa gik han løs paa Kunsten.

Du Skumler! Du har ikke Gnist af Poesi i Dig, men en mageløs Evne til at paadigte Din Næste Lyder!

Der er jo ingen Lyde deri! Du har et andet System end jeg jeg giver mit Fortrinet, men Dit er maaskee det bedste Aa, hør, Giovanni, giv mig en ny Cigar Forresten antager jeg, at det Bedste er, slet ikke at have noget System. Et godt Instinct

I Kunsten?!

Nei, med Pigebørn, men alligevel maaskee ogsaa i Kunsten.

Naar Du vil købe Korn paa Torvet, vil Du da gaae efter Instinct eller efter en Anskuelse om Kornets Natur, dets Vægt, Tørhed, Priis

Du vil udspørge mig paa sokratiske Viis? Jeg bliver slaaet! jeg er slaaet! vi maae have en Kunstanskuelse - lad os saa faae Din!

Helzen var ikke rigtig tilfreds med denne Maade at blive opfordret paa; men Ottos Ansigt bar Præg af spændt Forventning, og den 137 Avislæsende ved Vinduet saae i dette Øieblik op med et eiendommeligt Udtryk, opfordrende og kjærtegnende som en Kattepote.

Velan, sagde Helzen, den Sætning jeg har at fremføre, er ganske kort: Kunstens Opgave er at befrie Mennesket fra den raee Virkelighed og istedenfor denne sætte Billeder, der fremgaae af den frie menneskelige Aand. Den stræber efter at virkeliggjøre Skjønsidealet, og et sandt Kunstprodukt er altsaa et Værk af den frie skabende Phantasi, der arbejder med bevidst Skjønslængsel og Herredømme over Midlerne. Dette, synes mig, er nok til at bevise, at Portraitmaleren ikke er Kunstner; han er i Kunsten Biograph, Historie- og Landskabsmaleren er Digter, Blomstermaleren er meer eller mindre smagfuld Afskriver.

Ja, men, sagde en af hans Tilhørere, efter den Definition bliver Skuespilleren heller ikke Kunstner.

Hvo siger ogsaa, at Enhver er Kunstner, der engang tilfældigviis har faaet Navnet! Man har jo endog givet Typographien Navn af Bogtrykkerkunst, og paa den Maade skulde Watt være Dampkunstner og Jacquard Væverkunstner.

Hvad for Noget! udbrød Otto, er Skuespilleren ikke Kunstner?

Nei, svarede Helzen, han skaber jo ikke Noget med Frihed, men fremsiger en Andens Ord og gjør forresten Brug af et Efterlignelsestalent, som vi Alle meer eller mindre ere i Besiddelse af.

Ja, sagde Alfons, saa er Sangeren heller ikke Kunstner, for han udfører jo kun, hvad en Anden har komponeret og bruger en Stemme, vi Alle meer eller mindre ere i Besiddelse af.

Aa, ja, noget nær, svarede Helzen.

Otto udbrød ivrig: Det er da ikke Dit Alvor, Helzen! Hvis det ikke skal være sand Kunst, saadan som Rosenkilde spiller Michel Perrin eller Trop, og hvis Fru Heiberg og Ryge ikke ere Kunstnere, saa saa bryder jeg mig ikke om Kunst!

Den Avislæsende sagde Hm! uden at see op. Helzen spurgte: Krøyer, troer Du, at Jorden er rund eller flad?

Rund.

Naa, ja; men Jesper Ridefoged troede, den var flad, og han brød sig ikke om hele Astronomien, naar Jorden ikke var flak som en Pandekage. Forresten - vedblev han med tilfreds Mine, da Otto 138 bøiede Hovedet - kan man jo gjerne lade den Slags Folk, Du nævnte, beholde Titlen, ligesom afgaaende Officierer faae Lov til at bære Armeens Uniform og Felttegn.

Men hvad er saa det Hele til? raabte Otto; saa er det jo kun en Strid om Navne!

Hvad? Anseer Du det for Intet at klare Begrebet og imellem forvirrende Navne fastholde Anskuelsen om Kunstens Væsen?

Mendoza havde imidlertid søgt op i sine Tanker og Erindringer og udbrød: En Sanger ikke Kunstner! Jeg har hørt forskjellige Sangerinder synge den samme Rolle, de samme Noder, og hvilken himmelvid Forskjel var der ikke! Det var ikke blot den tossede Ting - havde jeg nær sagt - som man kalder Stemme, men

hendes egen Sjæl, der gjorde Forskjellen. O, naar man kan høre saadan en Sangerinde, der virkelig føler for Kunsten - thi Musiken er dog vel en Kunst? - der er begejstret og hverken tænker paa at coquettere med Galleri eller Parket

Ja, naar man kan høre *saadan* en Sangerinde! sagde Helzen.

Alfons taug fortrydelig.

Naa, vær nu ikke pirrelig, sagde Carlsen; lad os høre, hvad De vilde sige.

Alfons betvang sig og sagde: Jeg forstaaer mig vel ikke paa at disputere; men det synes mig, at naar En giver en Definition af Kunst, hvorved Sangen, Skuespil-kunsten og Portraitmaleriet bliver udelukket, og man har den Overbeviisning, at disse ere Kunst, saa er Definitionen urigtig.

Naar man har den Overbeviisning! Det er godt! Nei, beviis, o Gode!

Vel! Her er et Beviis! Qventin Messys blev erklæret for den største Kunstner, da han havde malet et Portrait af sin Mesters Datter!

Aa, naar en Roman skal tages som Beviis ved Academiet, saa kan man ved Høiskolen studere Krigskunst efter »Guldslagerdatteren i Brügge« og de Bassenvelds Dragoner!

Otto sagde: Det er jo kun *Efterligningen*, Du har imod, Helzen, ikke sandt?

Ja, fordi Efterligneren er Naturens Træl; han kan udmærke sig ved Troskab og Inderlighed, men er dog Træl; i den frie Kunst derimod gjenfødes Naturens Idee til ny Virkelighed. 139 Ja, det kan nok være; men saa har jeg et Beviis! Der, hvor jeg logerede, før jeg blev Student, var der to Portraiter af min Vært. Det ene havde nok været dyrt, og det lignede, saa man øieblikkelig kunde kjende ham; ogsaa Brystnaalen, som Du talte om, var ligesom haandgribelig. Men naar man blev rigtig bekjendt med ham, var der det Mærkelige, at man blev mere fremmed for Portraitet. Det falder mig først nu rigtig tydelig ind, hvor stor Forskjellen var, naar man havde talt med ham og saa med Et saae Maleriet. Det andet var malet af hans Svigersøn, der var simpel Malermester, og de Fleste sagde, at der var ikke Spor af Lighed. Det hang i mit Værelse, og medens jeg repeterede Historie til Examen, gik jeg op og ned ad Gulvet og saae saa utallige Gange paa det, at jeg lærte det udenad tilligemed Historien, og ofte, naar der nu er Tale om store historiske Begivenheder, synes mig, at min Vært har været med, for jeg har ganske bestemt seet hans Ansigt der.

Den Avislæsende sagde et Hm! der lød saa opmuntrende, at Otto blev ganske stolt.

Og hvad saa? Hvad beviser det? spurgte Helzen.

Det synes mig at bevise, at Portraitet maa have lignet, skjøndt Trækkene ikke vare efterlignede nøiagtig. Jeg slutter deraf, at vor Svigersøn havde malet Sjæl eller Aand, og det var jo det, Du forlangte.

Helzen sagde: Hør, Krøyer, som gammel Skolekammerat tør jeg vel sige, at man ikke kan disputere med Dig, før Du faaer lært en vis logisk *modus disputandi*. Du har Evne til at strides; men Du har ikke Vaaben. Jeg fægter med Kaarde, Du med en Bønnestage.

Nu veed jeg det! - raabte Mendoza - Kunstner er den, der gjensker i guddommeligt Billede, han indblæser sit Værk Livets Aande.....

Ja, vist blæser det! Gamle-Testamente-Stiil! sagde Helzen.

Ja, lad det være, hvilken Stiil det vil, saa har jeg nu fundet det ud: at hvo der har Sjæl i sig, og hvo der udtrykker det paa skjøn Maade, han er Kunstner!

Naa, men hvad er saa Skjønhed?

Skjønheden, det er Guds Klædebon!

Atter Gamle-Testamente-Stiil!

Skjønheden, det er Guden i os! raabte Otto. 140 Du tager da idetmindste som god Christen ikke Din Snak fra det gamle Testamente.

Skal vi gaae, Schiøtt? spurgte Herren med Guldkjeden den Avislæsende.

Ja, strax, svarede Schiøtt og gjorde Mine til at reise sig. Omendskjøndt han havde tiet, havde det hele Tiden været, som om han var med i Samtalen. Han havde nylig seet saa ironisk paa Helzen, da han irettesatte Otto, og hans Øine mødte i dette Øieblik Ottos med et Udtryk, der forekom denne saa velvillig-

lunefuldt, at han havde den største Lyst til at paakalde hans Hjælp. Til hans store Fornøjelse sagde Carlsen: Lad Candidat Schjøtt være Dommer Hr. Schjøtt! Troerne og de velbeenskinne Achæer strides, saa man er færdig at kjede sig ihjel. Saa har jeg paataget mig at være Gesandt og bringe Sagen for den vise Pythia. Jeg er Deres allerydmygeste Chilian. *Spelandisimo reenkaalavet spækavet. Copisoinsandum. Quod erat demonstrandum!*

Ambassadeurernes ophøiede Personer pleie at medbringe et Creditiv, bemærkede Schjøtt.

Jeg underkaster mig gjerne, hvis overhovedet en Dom behøves, sagde Helzen.

Men ville de to Høiærværdigheder anerkjende et saa verdsligt Tribunal? spurgte Schjøtt.

Otto blev overrasket ved, at den Velvillie, han havde forudsat, yttrede sig paa denne Maade; men han satte allerede for megen Priis paa Schjøtts Omdømme, til at han ikke skulde stræbe at gjøre saa gode Miner som mulig, og svarede: Jo, min Høiærværdighed underkaster sig.

Lad os hellere gaae, det bliver dog til Spot! sagde samtidig Mendoza halvhøit til Otto.

Ja, det maa De nok sige, sagde Schjøtt; men hvis De saa vil tage det med paa Veien, saa skal den Spot paa Ideens Vegne protestere imod, at man forvirrer sig selv i de gamle Krøniker. Om Nogen for sin Privatfornøjelse vil troe paa de gamle Historier, er forsaavidt ligegyldigt; men naar man ikke i Astronomien vil holde sig til, at Solen kan falde paa at staae stille i Gibeon og Iorgnettere Maanen i Ajalons Dal, saa udbede vi os ærbødigst, at vi blive frie for »Guds Klædebon« som æsthetisk Categori. 141 Otto sagde: Strenge Hr. Dommer, er da Helzens Definition rigtig?

Det tilkommer hverken Dem eller mig at dømme, men kun at tage Hatten af for det Princip, Hr. Helzen har udviklet. Det har alt nydt den Ære at blive citeret næsten ordret af Schiller i Fortalen til »Die Braut von Messina«, hvormed forresten ikke skal være sagt, at Schiller har knebet fra Helzen; Sandheden er tænkende Aanders Fællesgods.

Jeg kan paa Ære og Samvittighed forsikkre, at jeg aldrig har læst den Fortale! raabte Helzen.

Naar De siger det, er det sandt - svarede Schjøtt godmodig - men det er tillige sandsynligt, ellers vilde De maaskee ikke have givet et rigtigt Princip en urigtig Anvendelse.

Hvori bestaaer da Feilen?

Det siger De saa mut, som om Deres Feil var en Tandjeg skulde trække ud paa Dem.

Nei, hvori bestaaer den? sagde Helzen og tvang sig til at smile.

Hvad vil det sige at efterligne Naturen? Der, hvor De troer, at Naturen er efterlignet eller portraiteret paa det allernøiagtigste, er maaskee høi Kunst. En fransk Forfatter har gjort den Bemærkning, at naar man lader sin Elskedes tilbedte Haand nøiagtig afstøbe, saa har man kun Liget af en Haand, og man maa henvende sig til en Kunstner for at faae Haanden portraiteret, saa man kan kjende den igjen.

Men De kan da ikke ansee en saadan Efterligning for den sande Kunst.

Nei, ikke ganske; men der er i Efterligning mere Kunst, end Deres æsthetiske System anerkjender. De tager Friheden for ensidig, eller jeg kan maaskee tydeligere sige, at De ikke lægger Mærke til den Yttring af Friheden, som kaldes Valgfriheden, og som netop er det Kunstbestemmende i Portraitmaleriet. Enhver Kunstner gjør paa sin Maade et Valg overfor den Personlighed, han vil male, behersket af Virkeligheden og dog fri; alt eftersom han har Aand til at opfatte med Frihed og poetisk Kraft til at gjenskabe, bliver Arbeidet et Kunstværk. Paa lignende Maade gaaer det Skuespilleren med hans Rolle og Sangeren med hans Noder, ellers skulde Pokker gaae 142 i eller til Theatret. Det var netop, hvad Deres to lærde Modstandere vilde have sagt, hvis de havde havt Formen i deres Magt.

Hvis jeg havde havt Formen i min Magt? sagde Otto.

Ja, eller Indholdet, svarede Schjøtt.

Aa, ja, Indholdet, det var en ganske anden Sag.

Ikke ganske, sagde Schjøtt smilende; hvad De tænker eller føler, faaer jo først Indhold, naar det er blevet anskueligt for Dem selv, saa at De kan hæve det ud i Ordets Form, ligesom et Arbeide først bliver Kunstværk, naar dets Idee er fuldstændig udtrykt i Formen.

Naa - ja, sagde Otto tankefuld. Men, hvordan veed man, hvad der har været Kunstnerens Idee, naar han ikke har udtrykt den i Formen?

Helzen lo, og det var maaskee Grunden til, at Schiøtt taalmodig vedblev:

Naar De er i Theatret, saa vækker jo Stykket paa en eller anden Maade Deres Deeltagelse; men De bilder Dem dog ikke ind, at det er noget Virkeligt...

Jo.

Hvad for Noget? En saadan Tro har jeg længe ikke fundet i Israel ... Naa velan, De bilder Dem det ind; men De staaer vel dog tillige over Illusionen og bedømmer Poesien: om den ogsaa paa ærlig og rigtig Maade vækker Deres Deeltagelse.

Ja, idetmindste bagefter.

Jeg mærker, det kan endnu være en Fornøielse at være Skuespiller. Der er en Deel af Folket, som endnu føder levende Unger, Børn med varmt Blod, vi fødes ikke Alle med kritisk Fiskeblod ... Det er nu Altsammen godt nok; men et Maleri anseer De dog vel ikke for en Virkelighed?

Nei; men det betyder en Virkelighed, som er eller kunde være et eller andet Sted, og man henflyttes dertil paa samme Tid som man bliver staaende foran Maleriet. Man er ligesom to Mennesker.

De synes at være ganske stolt af, at De kan gaae dobbelt; men jeg maa have den Ære at sige Dem, at »man« er et Par Mennesker for lidt. En af os Andre er fire Mennesker foran et Maleri, vor Nydelse overgaaer Deres ligesom et Fiirspand overgaaer en Kaffemøllebefordring.

Hvordan gaaer det til? 143 Det gaaer saadan til, at vi Andre ganske som De og Deres Ven først see det malede Lærred og Rammen, ligesom en Ko seer paa en Veirmølle, nemlig med Øinene, og dernæst gjøre vi Reisen til den Begivenhed eller den Egn, som det Malede betyder, og det er heller ikke saa vanskeligt, Hesten kaldes Phantassus. Men saa, medens den ene Person reiser og den anden staaer og seer, er et tredie Væsen beskjæftiget med at fordybe sig i den Sjæl, hvormed Kunstneren har malet, at indaande den Duft, der er henstrømmet fra hans Begeistring, og gjøre sig Rede derfor; det Ridt udføres paa Pegasus, det var den poetiske Nydelse. Og endelig er et fjerde Væsen beskjæftiget med at undersøge, ved hvilke Midler Kunstneren har faaet de to sidstomtalte Væsener op paa Phantassus og Pegasus, ved hvilken Anvendelse af Perspektiv, Lys og Skygge, Farver, Tegning, Forkortning, »saftig Pensel«, »Tinter« o. s. v., hvilke Kunstord De kan see i Bladene, hvor denne Hest er meget virksom. Naar den Fjerde i Fiirspandet - vi kunne kalde den Reflexionen - gjør sin Pligt inden i os, naar den er velnæret med Anskuelse og Tænkning, saa forhindrer den baade Phantassus og Pegasus fra at føite, saa bringer ikke enhver Stymper os op at ride. Det var altsaa Fiirspandet; men der gives overdaadige Folk, som endog kjøre med Sex eller ride paa Sex, idet de tillige nyde den særegne Kunstkole, hvortil et Maleri hører, samt nyde den Fornøielse at kjøbe det, ja til Syvende og Sidst nyde den Nydelse, det er at nyde en saadan Kunstnydelse -hvad siger De til det?

Jeg siger: det var som Pokker! Jeg bliver ganske svimmel.

Ja, hvad vil De da sige til det, at der er Nogle, der kun finde Behag i det Syvende og Sidste, det Allervanskeligste, og ikke længer finde det Umagen værdt at ride paa de Sex, saa at de nyde den Kunstnydelse at have en saadan Kunstnydelse, uden at have »en saadan Kunstnydelse«.

Mendoza sagde: Skulde jeg componere med den Slags Tanker i Hovedet, gik jeg fra Forstanden.

Naa, det er Dem! Jeg synes nok, jeg har hørt, at der er en Student Mendoza, som er gaaet til Musiken. Ja, saa er det bedst for Dem, at De istedenfor Logik studerer Contrapunkt og Nattergal.

Men hvorfor skal jeg da? spurgte Otto.

Tør jeg spørge: Er De ogsaa Geni? 144 Jeg veed ikke; men hvad man ikke er, kan man jo blive.

Ja, skal De studere til Geni, saa er det bedst, De begynder med at staae Dem i Disputen mod Helzen.

Men - vedblev Otto muntert, idet Schiøtt gik til Døren - maatte jeg spørge Monsør om een Ting: Om man vinder i Disputatsen, hvad vil da følge deraf?

Ei, svarede Schiøtt i samme Tone, idet han gik, der følger deraf, at man har den Ære at vinde og passere for en snaksom Mand.

Carlsen sagde: Jeg føler det Indhold og den Form, at jeg vil gaae hjem og lægge mig lidt. Jeg begynder at blive noget tung i Hovedet; men det var ogsaa en deilig Caviar, vi fik derhenne paa Hjørnet.

Gaaer Caviar til Hovedet? spurgte Otto.

O, I Guder! laaner mig et Forundringsudraab! Nei! men Rhinskvinen, som man drikker dertil! raabte

Carlsen. Du er jo et hvidt Lam ligesom den nye Opvartningspige paa Constantia.

Hvad hun da?

Ja, det er næsten utroligt! I Søndags spiste vi Frokost derude, og da vi havde spist, bad jeg hende tage af Bordet og bringe os Psalmebogen. Hvad bringer hun saa? En rigtig Psalmebog, indbunden i Rødt med Guldsnit!

Men hvad skulde hun da have bragt?

Nei, nu gaaer det over Skrævet! Han er kommen til Verden for en Time siden! Kortene skulde hun have bragt! Kortene, Menneske!

Naa-aa, sagde Otto ganske skamfuld.

Da de vare ene, yttrede Mendoza sig misfornøiet med Samtalen; den havde forstyrret ham, dens Blanding af Ironi og Alvor var hans Natur imod. Otto taug. Han havde faaet en Fornemmelse af, at han i een Henseende ikke tog Livet let nok, i en anden Henseende ikke tænkte dybt nok, og uden Hensyn til Gjenstanden havde desuden Samtalen gjort ham godt ved selve Livet, Disputen, Berøreisen med Andre. Mendoza var bøiet indad, Otto længtes udad og ønskede en Fortsættelse.

Og Leiligheden tilbød sig snart.

145

Femte Capitel

Otto pleiede kun at see sin Værts Familie undtagelsesviis, og navnlig naar han betalte sin Maanedsløse, og ved disse Leiligheder skiftedes ikke andre Ord end de sædvanlige korte Hilsener. Familien var for ham ikke Andet end det mekaniske Livsprincip i hans lille Bopæl.

Men Pauline havde kjendt hans Trin paa Trappen, da han denne Eftermiddag kom hjem sildigere end efter Sædvane, og modtog ham i Døren med den Efterretning, at Hr. Sem havde været flere Gange og spurgt efter ham, og han saae ud, ligesom der var hændt ham noget meget ulykkeligt. Otto sad og ventede; men da Sem ikke kom igjen, trøstede han sig med, at Ulykken vel ikke var stor. Det var den just heller ikke, men dog efter Omstændighederne stor nok.

En Dag, da Sem havde indfundet sig paa Borchs Collegium og haardnakket forstyrret en fornuftig Samtale med sine Citater, kaldte en af Candidaterne ham: den store Doctrinaire. De andre Tilstedeværende smilede over Ordet, og Sem følte sig slagen af dette Ord eller Tilnavn, som han ikke forstod.

Han vovede ikke at spørge Nogen om, hvad Doctrinair betød; thi han havde ved sin Stridbarhed bragt sig i et saadant Forhold, at Alle vilde benytte Anledningen til at gjøre ham latterlig, og skjøndt han ikke saae Sagen fra denne Side, troede han dog at maatte være forsigtig, fordi Alle misundte ham og vilde gribe Leiligheden til at ydmyge ham ved Hjælp af dette underlige Ord. Det Værste var endda, at han syntes at skulle kjende Ordet, og at Betydningen dunkelt foresvævede ham eller usikkert og gjækkende viste sig for ham, naar han slog op i et latinsk Lexicon. Hvert Øieblik syntes det ham, at den fine Betydning vilde tage Plads i hans Hjerne, men vips var den borte. Det blev ham en stor Plage, og han besluttede at anvende List, at lade Andre selv forklare Ordet, medens han syntes at være høit hævet over enhver Mistanke om begjærlig Lytten. Listen udførte han paa den Maade, at han engang midt i en Disput med Otto udbrød: De er doctinair! Otto, der maaskee netop i Øieblikket var doctinair, eller maaskee ikke ret kjendte Betydningen af 146 Ordet - thi ikke Alle vide det - blev forbauset over, at Sem pludselig brugte et saadant Udtryk, og trak sig tilbage. Den seirende Seminarist var frapperet over Virkningen af det gaadefulde Ord, der syntes et Universalmiddel til at stoppe Munden paa Folk; men han maatte jo frygte for, engang at anvende det feil, og at det da vilde skyde bag ud som en slet betjent, sprængt Kanon.

Han havde engang Forretninger hos en Præst; ved den Leilighed kom de til at tale om Biskoppen, og Præsten lod falde et Ord om Doctriner. Mener De, at han er Doctrinair? spurgte Sem med skjult, lurende Begjærlighed. Doctrinair? svarede Præsten, hvad er Doctrinair, min Ven? - Det var altfor tydeligt, at Præsten selv vilde svare, og ei anderledes end som en Tiger, der venter paa Rov, krummede Sems Videbegjærlighed sig sammen, beredt til at gribe Byttet. Præsten vedblev: Hvad er det Andet end den i Subjectiviteten optagne Objectivitet henstillet af Subjectiviteten med ideel Berettigelse?

Dermed var Samtalen forbi, og den ulykkelige Sem havde nu faaet en Forklaring: den store fremmede Mynt vexlet i ligesaa fremmede Smaapenge.

Dette Ord blev tilsidst ligesom en hemmelig Forbrydelse eller hemmelig Sorg eller hemmelig Kjærlighed eller Alt tilsammen, som han gik og bar paa. Med den slige Folk egne Haardnakkethed vilde han nu ud af sig selv finde Forklaringen, men kunde ikke fremtvinge den. Han havde ikke Raad til at kjøbe andre Bøger end de meest nødvendige, men maatte læse i et af Studenternes Læseselskaber, og her vovede han aldrig at bede om Nøglen til det Skab, hvor Conversationslexicon stod bag et Jerntraadsgitter, af Frygt for, at Folk skulde see det og ligesom gribe ham i Gjærningen, i hans Søgen efter »Doctrinair«. Ja, han var bange for, at Folk skulde opfange de stjaalne Øiekast, han ikke kunde undlade at sende Bogstavet D paa Lexiconnets Ryg, hvergang han gik forbi.

Hans Længsel blev imidlertid saa stærk, saa uovervindelig stærk, at han med stor Møie sammensparede 2 Mk. og om Morgenen ganske tidlig gav dem til Læseselskabets Betjent, idet han bad om Nøglen til Skabet, og tilføiede: Her er to Mark; sig det saa ikke til Nogen.

Han holdt Bindet med *D* i sin Haand! Han slog op i skjælvende 147 Hast og slugte ligesaa hastig Forklaringen: om de franske Statsmænd Collard, Broglie, Guizot o. s. v., som vilde sætte en paa Fornuften grundet Politik imod Vilkaarlighedens Politik. En halv Time efter kom en af Candidaterne, og Betjenten sagde strax til ham: Jeg kan ikke begribe, hvad der gik af Hr. Sem; han gav mig 2 Mk. for at laane Nøglen til Skabet. Har ikke ethvert Medlem Ret til at læse Bøgerne i Skabet?

Candidaten anede strax, hvad der var paafærde, og besluttede, at Sem dog ikke skulde slippe saa let. Han kommer i Eftermiddag, sagde han ved sig selv.

Sem kom ganske rigtig om Eftermiddagen paa Borchs Collegium og skred ind med et saadant Udtryk i Ansigtet, at man kunde see, hvilken ubarmhjertig Triumph han vilde feire.

Men netop som han var traadt ind ad Døren, blev der sagt, ligesom i Fortsættelsen af en Samtale: Jeg undrer mig forresten over, at de franske Doctrinaire saadan pludselig have kunnet gaae over til Pelagianismen; de høre dog principmæssig nærmest hjemme blandt de jacobitiske Christne.

Ja, blev der svaret, men de ere jo ikke blot et kirkeligt, men ogsaa et politisk Parti og maatte som saadanne foretrække Monotheleterne.

Sem veg tilbage som en Aand ved Midienat, naar man gjør Korsets Tegn. Han ansaae det, han havde hørt, for videnskabelige Sætninger og havde altsaa dobbelt Vanskelighed ved at finde Rede deri. Ei blot var nu Triumphen vristet ham af Hænderne, men han var kastet ud i end forfærdeligere Uvished. Det løb rundt for ham, han var nærved at fortvivle af Vrede og Videbegjærighed. I denne Nød besluttede han endelig at skrifte for Otto og ilede til ham, men traf ham ikke hjemme, skjøndt han flere Gange kom igjen. Ogsaa dette skulde slaae feil, til det Ubegribelige skulde komme det Urimelige, at Otto ikke var hjemme paa bestemt Tid! Han ilede om i Gaderne i det ruskede Foraarsveir, hans tynde Klædning blev gennemvaaet, og han kom endelig hjem med ophedet Hoved og rystende Lemmer. Om Natten phantaserede han, gjorde en skrækkelig Uro, og det stærke Menneske pryglede sin Vært, der vilde berolige ham. Saa lod Værten ham bringe paa Almindeligt Hospital som Afsindig.

Her fik man snart at vide, hvordan Alt var tilgaaet, og Overlægen 148 helbredede ham i nogle faa Dage med en spansk Flue og ved selv at fremstille sig for ham som Doctrinair og lempelig bibringe ham en Forklaring.

Imidlertid havde det vakt nogen Uvillie og Medfølelse, at Historien med Sem havde taget en saadan Vending; man huskede paa, hvorledes han gik for Lud og koldt Vand, hvor kummerlig han havde det, hvor tjenstvillig han var, kort, man saa kun Sem i det gunstigste Lys. Carlsen fattede Ideen til, at man skulde indbyde ham til et lille Gilde - maaskee mere for Gildets end for Sems Skyld - vandt Deeltagere og begav sig til Sem for at indbyde ham. Han yttrede sin Medfølelse og spurgte, hvordan han havde det.

Jo, Tak, svarede Sem og tilføiede med et mistroisk Blik de Ord af Catechismus: Endskjøndt timelig Nød rammer Menneskene, fordi de ere Syndere, saa maae vi dog ikke mene, at jo mere et Menneske maa lide her i Verden, desto syndigere er det; thi det er først i et andet Liv, at Guds Retfærdighed fuldkomment skal aabenbares.

Det er meget sandt, sagde Carlsen; men der er ogsaa Retfærdighed i dette Liv.

Inte megen, svarede Sem.

Jo, nu skal jeg strax give Dem et Beviis derpaa. Vi ere nogle Studenter, der agte at gjøre et lidet Gilde og bede Dem være Gjæst blandt Deres *commilitones*: det er mit Ærinde.

Det er megen Retfærdighed! sagde Sem tænksomt og tilføjede: *Gratias tibi ago. Veniendum est* eller mener De, at dette er for dristigt, og at man heller bør bruge *futurum activum*?

Jeg mener, min gode Sem, at det passive Futurum nok egentlig er bedst, siden det passive Præteritum er uden Nytte.

Ikke uden Nytte, min gode Carlsen, ikke uden Nytte, men det kan ikke anvendes her.

Det er spildt, Sem.

Ja, det er spildt, naar man bruger det galt; men hvor kan en gammel Latiner som De

Farvel, Sem, glem ikke, at det er imorgen Aften Kl. 7.

Nei, *venturus sum*. Men i hvad Anledning er egentlig Gildet? raabte han efter Carlsen nedad Trapperne.

Til Fordeel for en Incurabel, raabte denne op. 149 Aa, Herregud, den Stakkel! sagde Sem og gik ind paa sit Kvistkammer.

Man havde været uvis om, hvorledes man ved Gildet skulde behandle Sem, »for at han ikke skulde blive for kry«; men han skaanede Alle og Enhver for Hovedbrud. Han kom med en Mine, som om han skulde følge Lig, nikkede langsomt og dybt til Enhver, gav Enhver et taust, kraftigt Haandtryk og spurgte endelig: Hvor er det stakkels Menneske, som Gildet holdes for? Han skal vel sendes til de varme Lande?

Man saae paa hinanden og bed sig i Læben.

Eller skal det være saadan en Slags Gravøl? spurgte Sem.

Ih, nei, Alt er jo godt og vel!

Naa, er det? sagde Sem og drog et lettende Suk. Ja, for Carlsen sagde, at det var for en Incurabel; men han er jo en stor Strik.

Under en skraldende Latter skyndte man sig tilbords, og Sem, der i Lader og Manerer var det beskedneste Menneske, lod Alle sætte sig, før han tog Plads.

Man vilde naturligviis ikke tale om Videnskabssager, og derfor begyndte man at samtale om Vinen; næsten Alle ere jo Kjendere.

Nei, sagde Sem med sin stærke Dialect, Viin forstaaer jeg mig ikke paa. Jeg har været vant til hjemme at tage en Snaps Morgen og Aften; men jeg har lagt det af ved Universitetet, for jeg har ikke Raad. Med Forlov, maa jeg ta'e en Dram, saa siger jeg Tak for mig.

Fik De aldrig Viin paa Seminariet? spurgte En.

Aa, jo, ved Examen, naar Bispen kom, fik vi en Sjat Margo eller en Sjat Lafit; men det var suurt, det Pøit.

Saa har De da aldrig været fuld, Sem?

Jo, oprigtig talt, een Gang, sagde Sem og slog Øinene ned, halv stolt, halv undselig.

Naar var det? Hvordan er De, naar De er fuld? Er De poetisk?

Nei, sagde Sem, det er stygt at være fuld. De sagde, jeg havde talt akavet, saa de ikke kunde faae fornuftig Mening i mine Ord.

Det var dog mærkeligt ... Skaal, Sem! 150 Nei Tak, luur mig! Jeg er ikke saa tosset, som jeg løber aved om til.

Aa, De kan da sagtens probere en lille Rom, sagde hans Sidemand.

Nei, jeg siger Tak for mig; jeg er *sobrius*. *Nemo saltat sobrius*.

Est hæc non nata, sed scripta lex, bemærkede Carlsen.

Nei - afbrød Sem, der ikke forstod Omsætningen - der staaer i Syntaxis: *Est hæc non scripta, sed nata lex, quam non didiscimus, accepimus, legimus, sed a natura ipsa arripuimus, hausimus, expressimus, ad quam non doct* -

- *i, sed facti sumus*, sagde Sidemanden hurtigt; men Citatet var bristet for Sem.

Imidlertid havde Carlsen begyndt at fortælle en Fruentimmerhistorie, og Sem gav sig til at høre efter med stor Opmærksomhed. Men han forstod aldeles ikke Kunstordene og hørte paa den temmelig slibrige Fortælling og de krydsende Spørgsmaal og Afbrydelser med det uskyldigste Sind. Det var hans Natur imod at sidde som Tilhører, og derfor tog han Ordet, medens hele Selskabet pludselig iagttog den dybeste Taushed: Ja, sagde han, Kvinden kan Ingen noksom prise, skjøndt hun ofte som Slangen bær en kjøn Ham, men er lumsk. Vor Seminarieforsender, Præsten, havde en saadan herlig Kvinde. Hun var velvoxen, høi til Maade, havde de nydeligste Hænder, Haar som Hør, men fine som Silke, nettede Lader, saa hun indtog alle Mennesker; Øine som Kjerminer og Kinder som Melk og Blod, ret en frydelig og nysselig Skabning at see til. Flink var hun i Huset baade udvendig og indvendig, og jeg kan huske, da vi slagtede Sviin, og de havde afskrevet og de laae hvide og skoldede paa de lange Borde i Gaarden - for det er en deilig Tid....

Naa, Sem, udbrod en ung Fyr, hvem Historien blev for lang: Var hun snedig? Har De ... været gode Venner med hende?

Sem foer heelt op fra Stolen ved dette uventede Spørgsmaal. Ih, nei, sagde han, Vorherre bevare's! Ih, nei! »Thi dette vide I, at ingen Skjørlevner eller Ureen eller Gjerrig, hvilken er en Afgudsdyrker, haver Arv i Guds Rige. Ephes. 5, 3. 5.« - Ih nei! »I Kvinder, vær Eders Mænd underdanige som Herren. Ephes. 5, 22. 23.« Ih nei! Ih, nei! 151 Han vedblev at sige »Ih, nei!«; men hans Stemme forandredes ved hver Gjentakelse og blev truende, og endelig slog han i Bordet, saa Tallerkener, Glas og Flasker sprang høit op, reiste sig og raabte: Nu skal Du ha'e Prygl, min Dreng!

Sem! Sem! hvad er det for en Urimelighed! raabte man og stillede sig ham i Veien.

Gaaer tilside, sagde han og ragede med sine lange Arme et Par overende, gaaer tilside, det skal strax være overstaaet.

Paulsen havde grebet en Stol og raabte: Kom kun, jeg slaer Dem til Lem paa Almindeligheden.

Paulsen, hold Mund! Sem, styr Dem, vil De gjøre Universitetet den Skam, at der skal være Studenterslagsmaal paa et offentligt Sted? - Paulsen, giv slip paa Stolen!

Ja, lad ham da bede hende om Forladelse, sagde Sem.

Aa, ja, jeg kan jo gjerne bede det ubekjendte Fruentimmer om Forladelse, sagde Paulsen og kastede Stolen hen.

Fruentimmer? Sagde Du Fruentimmer, ubekjendt Fruentimmer! skreg Sem. Nei, nu skal jeg før slaae Jer Alle fordærvet, før han skal slippe for at bede hende rigtig om Forladelse!

Men, Sem! hvordan skal han da bede hende rigtig om Forladelse? Vær dog maneerlig Sem!

Haundrup! sagde Otto, vær fornuftig!

Ja, Haundrup, det er mit rette christelige Navn. Gaa Du tilside, Otto Krøyer, Dig vil jeg nødig gjøre Fortræd.

Men hvad skal han da sige, Sem eller Haundrup?

Han skal sige: Jeg beder den velagtede, ærbare, dydige Kone og Dannekvinde ydmygelig om Forladelse.

Dette blev grebet som en lykkelig Udvei, fordi Ordene havde noget Comisk ved sig, skjøndt Alle tydelig nok følte Alvoren.

Paulsen sad lidt og sundede sig, men blev trykket af Tausheden, som det ikke var muligt at faae udfyldt, reiste sig og tog Afsked; man gjorde nogle svage Forsøg paa at holde ham tilbage, men saae dog efter Omstændighederne helst, at han gik.

Sem sagde: Hvis jeg har begaaet noget Uhøvisk, beder jeg Samtlige om Forladelse.

Vist ikke nei, Sem, der er Intet at bede om Forladelse for!

Var jeg ikke noget grov? 152 Jo; men De havde Ret.

Naa, havde jeg? sagde Sem med en himmelsk Stolthedsfølelse.

Ja, see, sagde Schiøtt, det kommer der ud af, naar man ikke ved Maaltidets Begyndelse gjør Libation til Gratierne og ikke byder den raae Umiddelbarhed et *favete linguis*. Man kunde have spurgt Dem, Hr. Sem, om det Samme paa en honnettere Maade, og saa vilde De som dannet Mand ikke være bleven vred.

Det indrømmer jeg, sagde Sem.

Jeg vilde hellere sige, at det kommer der ud af det løse og jaskede Væsen, der holdes med Ord, Tanker og Følelser og sommetider med hele Personligheden, sagde en juridisk Candidat Hald, en kraftig bygget ung Mand, med et klogt og skarpsindigt Udtryk i de blaa Øine. Han sagde dette paa en eiendommelig, juridisk Maade, som et Indlæg i en Sag, der i Øieblikket tiltalte ham.

Aa, det kan jo ikke være anderledes, naar Exemplet gives *in corpore*, sagde en theologisk Candidat Bregning.

Hvad mener De med det? Høiere! Lad os høre! blev der raabt.

Jeg mener, vedblev Bregning, at f. Ex. ved vore dramatiske Forestillinger, ved Atellanerne, Farcerne, Skuespillene, indlægges Scener og tales et Sprog, der ikke blot er djærvt, men obskønt, skjøndt unægtelig ofte morsomt og vittigt.

Naa, ja, raabte Carlsen, hvorfor skulde Mandfolk genere sig, naar ingen Damer er tilstede? Der komme gamle, alvorlige Mænd uden at tage Forargelse.

Ja, hvorfor skulde Mandfolk genere sig? Det var jo urimeligt at antage, at der var nogetsomhelst kydisk ungt Menneske tilstede! Vi ere Alle erfarne Mænd, saasart vi have faaet Artium, ja maaskee før!

Ja, hvis det er Tilfældet, falder jo hele Anken bort, bemærkede Carlsen.

Og, vedblev Bregning uden at agte paa Afbrydelsen, saa er det jo ikke usædvanligt, at man Dagen efter opfører det Samme for Damer; man har kun taget Brillanterne ud; men Enhver husker nok, hvor de have siddet, og mindes dem, naar Stedet kommer - ved Siden af sine Damer. Det er, som om man vilde føre dem til Dands i en Stue, hvor man i Forveien har dandset med Skjøger! Og saa taler man endnu om Agtelse for Kvinden! 153 Schiøtt sagde: Den Anskuelse har æsthetisk Endeel for sig; men det kunde indvendes, at saa skulde Mange heller ikke om Dagen kunne gaae over Østergade med deres Damer

Men hvo siger egenlig, raabte Hald, at de om Aftenen skulle gaae paa Østergade!

Aa, Hald, De vil jo reent omstyrte Samfundet, De er revolutionair! sagde En med Ironi over sig selv og de Andre, og man lo selvironisk.

Ja, sagde Schiøtt, men dertil kunde svares, at virkelige Damer, de, man kalder gode Kvinder, have en Magt, der betvinger Dæmoner. Naar man nærmer sig dem, ryster Erindringen først sin Kappe.

Skulde det være stort meer end Phrase? Det siger man for at gjøre dem trygge eller for at have romantiske Gjøglebilleder at lege med! Men velan, der gives endnu gode Kvinder, naturligviis, men her er Talen om unge Mennesker og deres Tone med Hensyn til Kvinden, og det er klart, at ved de Ting, som her er paapeget, forringer man den mandlige Ungdoms Respect for Kvinden, og baade den mandlige og den kvindelige Ungdom maa lide derved.

Man veed, hvor langt man tør gaae med unge Piger af god Familie, sagde Milner, Herren med broderet Vest.

Hør, Hald, raabte Helzen fra sin fjerne Plads, vil De sætte Holberg i Ban?

Nu vil De fange mig i en Syllogisme, lille Helzen! Men det faaer være. Nei, jeg vil ikke sætte Holberg i Ban.

Og sæt nu, at Nogen vilde formaste sig til at forbyde eller forkaste Holberg? raabte Bregning, hvad dødelig Synd var deri? De nævner jo ordenlig Holberg med en saadan Religiøsitet, at man skulde troe, hvis Biblen stred mod Holberg, maatte den forkastes, istedenfor

Istedenfor? spurgte Helzen.

Istedenfor, at.... ja, see kun listig paa mig istedenfor, at hvad der staaer i Veien for Biblen, skal forkastes!

Tænkte jeg det ikke nok! O, store Chalif, de Troendes Behersker Omar! Brænd alle Bøger med Undtagelse af Biblen! Lad Hyllesteds Badstuer varme med Universitets-Bibliotheket og Rysensteens Bastion med det store kongelige!

De er saa saare vittig, sagde Bregning. Men, vedblev han, siden 154 Talen nu engang er kommen herpaa, jeg tager imod Consequenserne af min Tanke jeg kunde nok ønske Forebyggelsesmidler mod de lyriske Digteres sandselige Suk, Malernes halvblottede Kvindeskikkelser, de lette Smiil, hvormed man i Selskaber

commenterer Hof- og Bynyt. Det hører Altsammen til god Opdragelse, og bliver der endnu nogen Duft tilbage i Sindet, saa komme de plumpe Ord og viske dem bort, besudle Øret og løse Tungen fra Undseelse.

Død og Pine, De vil gjøre os til Herrnhutere Allesammen! blev der raabt.

De lyriske Digteres Suk skal lægges under Beslag! tilføiede Helzen.

Jeg vil have en offentlig Blufærdighed anerkjendt, sagde Bregning.

Det er sandt, bemærkede Milner, man bør conservere *les dehors*.

Der hører De selve Blufærdigheden, sagde Schiøtt.

Bregning svarede: Jeg trættes, fordi jeg veed, at jeg kun strides med enkelte Luftninger, medens hele Atmosfæren er uchristelig og ureen.

Det vil da, forkortet og oversat i tydelige Ord ikke sige Andet -bemærkede Schiøtt - end at De veed, at vi leve i Tiden efter Syndefaldet eller Syndefaldssagnet.

Ja, og maaskee før Syndfloden eller, om Forladelse, Syndflodssagnet.

En Mediciner, der hidtil havde holdt sig taus, sagde med Træk paa Skuldrene: Hvor der bliver gjort Væsen af den Ting! Kjendte man lidt til Livet, som det virkelig er, vilde man spare sig de mange Ord og kun tænke paa at være taknemlig for det Sunde og Naturlige.

Samtidig lød Sems skarpe Stemme: »Synden kom ind i Verden ved et Menneske, og Døden ved Synden, og Døden trængte igjennem til alle Mennesker, idet de syndede Alle. Rom. 5, 12«.

Det er rigtigt, Hr. Sem, sagde Schiøtt, idet han rakte sig over og skjænkede i Sems Glas; Menneskene ere ikke saa gode, som de burde være.

Nei, de er ikke! svarede Sem og tilføiede til sin Sidemand: Hvad det er for et rart Menneske, den Hr. Schiøtt! 155 Ja, Syndens Sold er Døden! sagde Bregning heftig og gav sig i Ivrigheden til at tale om Syndsforladelse ved Troen, Tidens Mangel paa Tro og deraf følgende evige Fordømmelse.

Det er jo frygteligt, sagde Helzen; hvad mener De, Hr. Schiøtt?

Jeg? Jeg antager, at Hr. Bregning har fuldstændig Ret. Moliere siger selv:

*Baiser ainsi la main et chatouiller le coeur
Est un pécher mortel des plus gros qu'il se fasse.*

Maae vi ikke for den almindelige Opbyggelses Skyld bede om en Oversættelse?

Jo: At kysse Damers Haand og kildre Pigers Hjerter, det er en dødelig Synd, blandt de største man kan begaae.

Ak, siger Moliere virkelig det? sagde Carlsen med Ruelse.

Ja, eller hvad der kommer ud paa Et, han lader en ærværdig Olding sige det.

Herregud, siger han det! Men hvad siger han da om Pigebørnene?

Der er han ogsaa af Hr. Breinings Mening. En Mand, en Smule skinsyg, men en høist respectabel Mand siger udtrykkelig:

*Qu'il est aux enfers des chaudières bouillantes,
Ou l'on plonge à jamais les femmes mal vivantes.*

Det vil sige: Der staaer i Helvede store Kjedler, hvor man for evig koger de skønne Synderinder.

Uh! sagde Carlsen jamrende, Helzen græd høit, og Flere tørrede deres Øine.

Og for evig? spurgte Carlsen i samme Tone.

Ja, svarede Schiøtt, for evig eller Medicin mod en Elskovsruus ... Og, vedblev han, paa hele den Strækning af Jorden, der ligger syd for Balkanbjergene, boer næsten lutter Helvedes-Candidater. Tænk, naar saadan en Pascha af tre Hestehaler kommer anstigende med sit Harem af Circassierinder, Georgierinder o. s. v., hvilken Lækkerbidsken det maa være for vedkommende Djævel, der har det Departement under sig! 156 Bregning søgte forgjæves en Udvei gennem den Ironi, som omgav ham.

For nogenlunde at hjælpe ham paatog Hald sig at give et Indlæg i Sagen fra en anden Side og sagde: De maa dog slaae lidt af, Bregning, for det kan da ikke nægtes, at en og samme Moralitetsfeil i den almindelige Mening er høist forskjellig for Mand og for Kvinde.

Det er sandt, sagde Bregning.

Men kan De forklare, hvori det ligger, og hvad Rigtigt og Skjævt der er deri? spurgte Schiøtt.

Kan De?

Maaskee.

Bravo! Schiøtt har Ordet! raabte man, og der blev en almindelig Taushed.

Milner havde, da Discussionen begyndte at blive ivrig, bestilt Champagne; den ankom nu, og det tog sig næsten høitideligt ud, da Glassene under dyb Stilhed bleve fyldte.

Dette Glas med hvidperlende, liflig, sødt duftende Viin være helliget Kvinden! sagde Schiøtt. Er det ikke at see til som en fyrstelig Brud: rank og smækker, hvid som Snee, med stille, begejstrende Varme skjult under Sneen? Høre I ikke Atlasket rasle? - For Kvinden!

Ægte Cliquot, sagde Milner, idet han satte det tømte Glas fra sig.

Schiøtt har Ordet! raabte Carlsen.

Velan da, sagde Schiøtt, de Lærde antage, at hvad for Manden er Ideal, er hos Kvinden Natur. Kvinden er i visse Maader fuldkomnere end Manden. Ved Synet af hende spørger man ikke om Navn, Stand eller Herkomst; hun er sig selv, Kvinden, og indeslutter i sig alt Væsenligt, Jomfruen, Elskerinden, Hustruen, Moderen. Lad derimod en Mand fremtræde, endog den meest udmærkede - jo mere udmærket han er, desto mere ville vi spørge: hvori? Hans Væsen ligger i Noget, der ikke blot er i ham selv, men udenfor ham selv, i det Almindelige. I denne plastiske Enhed, der betegner og udmærker Kvinden, er hendes Fuldkommenhed, men tillige hendes Svaghed eller Begrænsning. Falder hun udenfor sin Kvindelighed, saa falder hun ud af sin Natur og bort fra Idealet. Manden derimod er bestemt til at løse en Mængde Opgaver, de videnskabelige og 157 sociale saavel som de moralske eller filosofiske, gennem Tvivl og Kamp. Hos ham ere Idealet og Naturen adskilte; han dumper ud, dykker ned, kommer op igjen og seer den ledende Stjerne, det Aandige, der frier ham fra Raaheden. Kvinden, som i sit Væsen bærer sin Stjerne, slukker den i Faldet eller tilføier den samme Skade som sig selv; hendes Ideal bliver mindre, altsom hun selv bliver ringere. En ung Student møder en lille Grisette, og hun følger hjem med ham. De mødes oftere, de skilles; hun følger hjem med Andre, Andre følge hjem med ham; men imedens ...

Bregning afbrød ham: Der staaer skrevet ...

Lad det staae, Hr. Bregning, det staaer overmaade godt ... imedens hun gaaer saadan om og tilsidst bliver en stakkels gammel Sypige, som Ingen længer vil »have den Fornøielse at ledsage«, er han bleven Candidat, Lector, Professor, Departementschef, Minister, og engang, naar han med fuldkommen Oprigtighed har holdt en høimoralsk Tale om Politik, Oeonomi, Moralitet og Folkelykke og vakt sine talrige Tilhøreres Beundring, og han kjører hjem i Kareth, staaer hun blandt Mængden paa Gaden og stirrer beundrende paa hans lakerede Vogn og broderede Lakei. *Han* har glemt sine »Synder«, rystet dem af sig, *hun* har beholdt dem; *han* kan optræde med løsende og bindende Magt mellem myndige Prælater, *hun* vil i det høieste søge Trøst i en formel Religion; naar hun bliver gammel, læser hun de Psalmer, som hendes David har digtet. See, det er Forskjellen; *han* digter religiøs, moralsk Poesi, *hun* synger den efter, men kommer aldrig tilbage i den Idealitetens Tilstand, som *han* paa en Maade aldrig forlod, fordi den laa udenfor ham. - Der ere bestemte Exempler at paavise, vedblev Schiøtt efter en lille Pause. Der er den store Raphael Sanzio, som var udsvævende i Kjærlighed og samtidig maled sine himmelske Madonnaer, og ydermere vil jeg nævne Statsmanden, jeg tænkte paa, en virkelig Statsmand, den østerrigske Ridder Prokesch von Osten, der i et af sine Digte siger:

»Breit', o Vergessen, Deinen Schleier
Ueber die dunkleren Lebenstage,
Die Tage, die mir Leichtsin und stürmend Blut
Mit Wolken füllte; hülle sie freundlich zu.
Führ' die Gestalten meiner Fehler
158 Abseits, daß ich ihr Klag'gestöhne
Und ihrer Forderung traurigen Ruf nicht hör!
Denk', daß ich gut war, war, und noch immer bin,
Denn, was an Sünden ich gesäet,
Nicht aus dem Herzen war's entsprossen!«

Det var dog deilige Ord, sagde Bregning blidt og gjentog tankefuld de to sidste Stropher.

Ja, sagde Schiøtt med skjærende Ironi, det finder man saa saare smukt og moralsk. Ungersvenden er bleven en respectabel Mand, Ridder og Minister, og han faaer Absolution af vor værdige Sjælesørger, Hr. Bregning. Slagtoffrene, han taler om - ja, det var slemt, men det er saa Verdens Gang, det hører nu engang til den Samfundstilstand, som Hr. Bregning forresten lige i dette Øieblik beklæmpede. Derimod finder man det høist umoralsk, naar man læser om Agnes hos Woltmann; thi hun var opdraget Saaledes, havde bevaret og udviklet Kvindeligheden paa saadan Maade, at hun ikke vilde høre Den, hun elskede, tale om Ægteskab, men fordrede den frie Kjærligheds Skjønhed, fordi hun vidste om sig selv, at hverken kunde hun blive Kjærligheden utro, ei heller kunde Den, hun elskede og lykkeliggjorde, blive hende utro og senere lade hende løbe med hendes Klag'gestöhne og ihrer Forderung traurigen Ruf. Denne Skjønhedens og Kjærlighedens Selvbevidsthed er den egenlige Kvindelighed; den holder bedre end al Theologi, skjøndt eller fordi den troer paa sin egen Kraft og Styrke. Opdrag Pigebørnene saa »uchristelig«, til at blive lykkelige istedenfor til at gjøre Lykke, til at beholde deres Naturs Idealitet istedenfor at lægge Idealet i Opfyldelsen af Former, til at bære det i deres egen frie Bevidsthed, istedenfor i Hensyn til Urtekræmmer, Grosserer, Justitsraad med Tilbehør af Madamer, Fruer og Frøkener ... Paa de Fleste af dem udøve jo disse udenvelds Hensyn en saadan Magt, at Mangen med Tabet af sit »Rygte« har opgivet sig selv og henkastet Guldmynten, fordi den var bleven mistænkt, medens Andre gaae nok saa stolt smilende gennem Verden, skjøndt de ikke have beholdt det Allerringeste uden Rygtet eller den ydre Anseelse, som kan træde istedenfor. Aabn da hellere deres Øine for Skjønhed og Elskov, saa ...

Saa gaae de lige lukt i Helvede, sagde Bregning. 159 Helvede, sagde Schiøtt. Ja, hvis der er et Helvede, saa sende Samfundets Forhold en skrækkelig Mængde Fruentimmer dertil. En Mængde, Himlen veed, hvor mange, der uden Kjærlighed eller med en anden Kjærlighed i Hjertet have henkastet deres Personlighed til en Mand, blot fordi den formelle Side af Sagen, Vielsen, blev iagttaget - og en anden Mængde, der forsømte Tillysningen eller Kongebrevet og derfor tabte Tilliden til sig selv, Kjærligheden og Ideen og gik paa Østergade. Hvorfor ende de saakaldte Forførelseshistorier i Almindelighed saa ulykkelig? Fordi de ere Frugt af »Jeg vil, nei, jeg vil ikke«, fordi der fra den ene Side ikke er Dristighed, fra den anden Side ikke Taknemlighed som for noget freidig Givet, over det Hele Usikkerhed, Frygt og Bebrejdelser o. s. v.

»Wir Alle sind verliebt Natur«,

siger den store og vise Hafiz, og Oehlenschlæger lader den gamle Slyngel Nouredin sige:

»Da jeg blev større, vilde de forført mig
At gantes lidt med deres Fruentimmer,
Men dertil var jeg altfor dydig.«

Det taler til os ud af al Naturen, det piper af Græsset om Foraaret, det synges af Fuglene, ja, det dufter til os af Musselinet, af Handsken, der har berørt Kvindens Haand, og meest forrædersk sukker det under Snørlivet. Det gjælder ikke om at sige: Gjør ikke hiint, gjør ikke det! men: Gjør, hvad Du vil, med Skjønhed og Agtelse for Guden! - det gjælder om at idealisere Naturen.

Eller naturalisere Idealet, sagde Bregning.

Men han sagde denne træffende Bemærkning mekanisk, som en Omsætning af Schiøtts Ord, og næsten uden selv at bemærke dets dybe Betydning; thi ogsaa han var ung og var bleven berørt af Schiøtts Tale.

Hør, gode Bregning, sagde Schiøtt, der gives mange Slags Mennesker. De hører efter Deres Ord at dømmes til den Slags, om hvem man ikke veed, hvorledes det staaer til inden i dem, hvorledes de bringe Livet i Samklang med deres Tale, hvad de ere for dem selv. 160 For Andre ere de saare lidet. De føre Ungdommen hen for Livets Flod, og med Biblen under Armen byde de den gaae over med tørre Fødder; bliver den vaad eller drukner den, saa toe de deres Hænder i Uskyldighed og sige, at den skulde have fulgt deres Raad og gaaet tørskoet over. Følgen af denne Methode er noget Sønderrevet i Tilværelsen istedenfor den skjønne, harmoniske Udvikling af Menneskenaturen. Husk paa, hvad Goethe siger:

»Deutschthum (eller Franzthum) drängt in diesen
verworrenen Tagen, wie ehemals
Lutherthum es gethan, ruhige Bildung zurück.«

Bregning trak sig heelt ind i sine Forskandsninger og sagde: Jeg vil henvise til den sande Kjærlighed, den, som finder sin Form i Ægteskabet.

Sem fremsagde de Ord af Catechismus: Det sjette Bud er udlagt: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi leve kydisk og tugtig i Ord og Gjærning, og at Enhver elsker og ærer sin Ægtefælle.

De har en mærkværdig god Hukommelse, Hr. Sem, sagde Schiøtt.

Sem blev ganske maalløs ved at høre en Compliment og tømte sit Glas med et dybt taknemligt, hengivelsesfuldt Blik paa Schiøtt.

Paa alle Ansigter stod imidlertid at læse, at Bregnings Henviisning ikke lokkede, at Ingen troede paa, at Ægteskabet indesluttede den sande, den store, lidenskabelige Kjærlighed - eller man fornåm en uvilkaarlig Antipathi mod den Tid, da man skal have givet Qvittering for at have opnaaet, hvad man har at fordre, og lade sig nøie dermed, da Ungdommen holder op, da Individet taber i Betydning og føler, at det skal afløses af en kommende Slægt.

Kun En gjorde en Undtagelse; det var en Student Lind. Han havde Troen paa Kvinden - thi han var forelsket, i al Hemmelighed; han levede i den Tilværelse, i hvilken et Blik, et flygtigt Haandtryk, et sagte hvisket venligt Ord er tilstrækkeligt til lang Tids Lyksalighed. Men han var ikke sikker paa, at Den, han elskede, jo engang kunde blive gift med en Anden, og ved Ordet Ægteskab foer en mørk Skygge ogsaa over hans Ansigt.

Ægteskabet, sagde Helzen, er Kjærlighedens Grav, det er en 161 gammel Sætning. Ægteskabet er den Institution, hvorved Staten hjælper Pigebørnene til at holde fast paa et stakkels Mandfolk.

Det er en af den Herres elskværdige Paradoxer, sagde Hald; men et Glimt af Sandhed er dog deri. Jeg troer, at man bør gifte sig af Fornuftthensyn med en agtværdig og brav Pige af god Familie. Det er et stort Spørgsmaal, om det, man kalder Kjærlighed, virkelig er til. Opnaaede man den Lykke eller Ulykke at blive virkelig forelsket, at blive løftet poetisk op fra alt det Smaa, der omgiver En i Livet, og hvoraf Livet bestaaer, saa var det skrækkeligt at skulle miste Illusionen ...

O, hvis man blev forelsket! raabte Carlsen; hvis man fandt en af de Kvinder, som Schiøtt omtalte, og hvis man saa ligesom »Lykkens Yndling« havde den Lykke, at Døden kom i det rette Øieblik, at man med det Skjønneste i sine Arme gik ind til Guderne!

Bregning sagde: Det lyder saa stort at ville døe med en Kvinde; men hvilken Vantro til Kvinden det dog i Grunden forraader! Har Kvinden Ingen her, der siger et Ord til hendes Ære? - thi mine Ord gjøre jo ingen Virkning.

Lind løftede i Taushed sit Glas, som om han sendte Hilsen, og denne stille Samviden og det Billede, han saae, var ham tilstrækkeligt.

Jo, sagde Schiøtt, der skal siges det til hendes Ære, at en af de Kvinder, jeg omtalte, næppe vilde seile bort med Hr. Carlsen. - Vantro til Kvinden ja, den har man naturligviis, naar man vænnes til den Anskuelse, at man kun behøver at opnaae en vis Stilling for at kunne fuldstændiggjøre sin mandlige Existens med en af de mange Døttre af meer eller mindre god Familie, der sidde over og vente, til man er færdig. For et Ægteskab kan en Mand altid kjøbe en Kvinde. Men de Kvinder, der ikke have faaet deres Selvstændighed og Frihed kvalt under en »god Opdragelse«, der med den uforfalskede Kvindeligheds Genialitet raade over deres Tilværelse, de ere ikke saa let at fange; thi hvad de forlange for at hengive sig, er Ideen personliggjort. Dette betyder Manden og Kjærligheden for dem. Hele Kvindens Tilværelse tindrer af Ideer, af Forestillinger om det Store, Skjønne og Ophøiede; men ligesom hun er bestemt til i sit Skjød at optage Frugtbarhedens Velsignelse og under sit Hjerte at bære og udvikle en ny Personlighed, saaledes bliver Ideen hende først anskuelig, hun kjender den først ret, naar den er repræsenteret i en Personlighed; men da er denne Personlighed hende ogsaa Alt, Alt, Alt, Hr. Bregning. Ja, paa Grund af denne Trang til at søge Idealet i en mandig eller mandlig Personlighed er Kvindens Gud den samme som den, Manden tænker sig, ellers vilde Kvindekjønnen have tilbudet en Gudinde.

Det var en interessant Bemærkning, udbrød Bregning; paa den Maade var den Omstændighed, at Christus blev født som Mand, forklaret ud af en skjøn og ædel Egenskab hos Kvinden, og ikke til hendes Ydmygelse.

Det fornøier mig, at De finder mine Anskuelser dogmatisk brugelige, svarede Schiøtt; nu kan jeg maaskee endogsaa nyde den Ære at blive citeret i en Prædiken.

Og denne Personliggjørelses-Evne og Trang, vedblev han, gennemtrænger Kvindens hele Tilværelse; men det er ret morsomt, at Damerne trods denne deres Egenskab altid troe, at de ere begeistrede for Ideer, og man ikke kan gjøre dem nogen større Glæde end anbefale Ideer til deres Omhu. Det Skjønne, Ophøiede, næsten Rørende ligger da i, at de naivt tage fejl, at de dem selv ubevidst kun have Ideen for sig i en Personlighed, i dens Forsvarere eller Tilhængere eller blot i et Navn, og med Troskab og Begeistring forsvare Personen, Navnet, medens de troe at mene Ideen. Det Latterlige indfinder sig, naar man misbruger denne kvindelige Hang. Den kloge og beregnende Robespierre skaffede under den franske Revolution de borgerlige Damer fortrinlig Adgang til Klubtribunerne. Det var en Consequens af Revolutionen: istedenfor de adelige Damer, der havde seet paa Carrousel, kom de borgerlige og hørte paa Taler, medens de strikkede borgerlige Strømper. Revolutionen vandt overordenlig derved; men de gode Damer, der vare begeistrede for den smukke Desmoulens eller den kæmpemæssige Danton eller den veltalende Robespierre og kaldte deres

Interesse Frihedsbegeistring, de troede ogsaa, at Veto var en Mand, eller forstode kun at hade denne Tanke under en Mands Lignelse, og de vedbleve at fordre Hr. Veto guillotineret, indtil Vetos nærmeste Repræsentant, Kongen, maatte lægge Hoved til. - Det gaaer forresten en Mængde Mandfolk ligedan; de see ogsaa kun Ideen i en Person eller et Navn og løbe blindt med, men ere paa samme Tid 163 arrogante og kalde sig Mænd. Man behøver blot at smøre dem om Munden og sige: I Mænd! saa gebærde de sig som Kvinder. Det er en talrig og mangearartet Klasse, disse umiddelbare Mandfolk, Kvinder uden Kvindelighed.

De glemmer Deres Glas, sagde Milner og skjænkede for Schiøtt.

Tillad, at jeg betegner det nøiagtigere: Det var Dem, som først nu huskede paa det. - Men, som sagt, denne Personliggjørelse kan man hos Kvinden forfølge igjennem en utallig Mængde Enkeltheder. Saaledes kan Kvinden f. Ex. ikke kritisere. Naar har Verden seet en kvindelig Kritiker? Hun kan ikke, enten i et Værk eller i en Personlighed, paa egen Haand sondre, bifalde, dadle af det rene Hensyn til Ideen. For at hendes Kritik skal vækkes, maa hendes Følelse tage Parti for eller imod, og saa er hun strax Anklager eller Lovtaler. Men heraf følger ogsaa, at Kvinden kan være uovertræffelig i en vis Slags Kritik, og som ogsaa af endeel Mandfolk kaldes Kritik, nemlig Medisancen. Naar Kvinden vil opfatte Næstens Svagheder, er der i hendes Villie altid nogen Lidenskab, hun er tilstede med sin hele Personlighed, med alle sine Evner; hun har da som Fluen Millioner Øine, hun seer med Nerverne, ja, hun seer gjennem lukkede Døre. Og saa har hun den misundelsesværdige Gave at kunne beholde sin Applomb midt i Kritikens Lidenskab, hendes Ord ere Nordpoliis, ved hvis Berørelse man jo ikke veed, om det er Frost eller Brand, men ondt gjør det. Endog en simpel, udannet Kvinde har ved forefaldende Leiligheder sit Kjønns geniale, dramatiske Medisance-Evne. Jeg havde et Ærinde at besørge til en Dame, hvis ægteskabelige Forhold vare underkastede nogen Tvivl, og gik først ned hos Kjelderkonen for at indhente Oplysninger. Jeg berørte let henglidende hendes Mand. Hendes Mand! sagde Kjelderkonen med et saadant Udtryk, at en heel Politiprotocol ikke kunde have givet mig nøiagtigere Underretning.

Saa vovede De vel ikke at gaae op? sagde Helzen.

Om mit Mod er i dette Øieblik ikke Talen, svarede Schiøtt.

Bregning sagde: Jeg vil ogsaa tillade mig at give en lille Historie tilbedste, og det er i Anledning af Noget, De sagde før om formel Religion. For nogle Aar siden kom jeg en Søndag Formiddag op i et Huus, hvor jeg skulde søge Nogen, og vilde spørge mig før paa første Sal. Jeg bankede, hørte et svagt »Kom ind!« og da jeg var 164 kommen indenfor, kunde jeg strax instinctmæssig kjende, hvor jeg var. Hun sad og græd, og den Slags Væsener have jo intet aflukket Hjem, Enhver kan gaae ind, selv naar de græde, og Enhver kan tale med dem, selv naar de ville tie. Jeg spurgte, hvad hun græd for, og hun svarede, at det kunde jo være mig det Samme, tørrede Øinene og søgte at opmande sig. Men jeg talte venlig til hende, og saa spurgte hun: Hvad vil De her da? Jeg forklarede hende, at jeg var kommen for at søge efter Nogen, og en ganske upartisk Interesse bragte mig til at spørge hende. Hun syntes kun tilfredsstillet over, at hun fik Fred og igjen kunde sætte sig ned i sin Krog. Men hvad er der da i Veien? spurgte jeg, og saa var der vel Noget i min Stemme, der gjorde hende godt. Hun sagde: Kan De da ikke høre, at nu ringer det til Kirke, nu gaae andre Folk i Kirke! - Jeg blev ganske perplex og forvirret og spurgte: Har De da ikke en Psalmebog her? - Saa reiste hun sig og sagde med et saa ængstelig-spørgende Udtryk, som jeg aldrig skal glemme: Troer De, at jeg tør læse i Psalmebogen? - - Hvo kunde der have Hjerte til at fordømme?

Jeg ikke, sagde Schiøtt, jeg har altfor blødt et Hjerte. Men seer De, saadan staaer den Kvinde, der er bleven Kjærligheden utro, overfor enhver Idee. Hvis der engang var Tale om, at danske Piger skulde gaae seirrige Krigere imøde, saa vilde hun ikke henregne sig til de danske Piger, hvorimod mangan Mandsperson, der ikke har været Kjærligheden troere end hun, gaaer freidig med ved en saadan Leilighed, ja maaskee endog holder en Velkomsttale.

Ja, men der staaer skrevet - udbrød Bregning med Energi - at hvo der holder til med hende, er bleven deelagtig i hende, og det Ord skal seent eller tidlig finde et jamrende Eccho i mangan Mands Bryst!

Vel, sagde Schiøtt, vi lade Sløret falde over det Uskjønne. Lad os tømme vore Glas, idet vi bringe Kvinden Hylding. Ja, lad os hylde Kvinderne! Blandt dem fødes de Lykkelige, de Udkaarne, der ikke behøve at kjæmpe og lære, men af Naturen indsuge Viden og Adel; deres høie Moder, Naturen, har selv smykket dem og seer stolt efter dem!

Sem havde hele Tiden lyttet med største Opmærksomhed uden at forstaae, og drak nu samvittighedsfuldt den Viin, han ikke holdt af 165 Paa Otto havde denne Samtale gjort et dybt Indtryk.

Imedens den hastig skred frem, havde han søgt at dvæle ved Hovedpunkterne og dog følge den. Saameget deri svarede til Noget, han havde tænkt, følt, oplevet; hans Sind greb, fordybede sig, stræbte at finde sig tilrette deri med en saadan Iver, at han, da der indtraadte Taushed, uvilkaarlig udbrød: Nu forstaaer jeg Forskjellen mellem Natur og Ideal, nu veed jeg - men han vidste i Virkeligheden ikke, hvad han vidste.

Hr. Krøyer vil gjøre Forsamlingen en Meddelelse, sagde Schiøtt.

Og jeg forstaaer, sagde Hald, da Otto taug forlegen, at De rigtig beseet er en temmelig uskyldig Person.

O, ja, sagde Bregning, der behøves i visse Retninger, at man skal være hærdet i Handlingen, før man kan bruge Ordet. Maaskee ligger det i, tilføiede han, at Ordet er nærmere ved Sjælen end Handlingen.

Det er en ret aandrig Sætning, sagde Schiøtt, det er ganske godt sagt, og det beviser maaskee, at i dette Øieblik var Ordet nærved Deres Sjæl. Men er det altid saa? Fører det ikke til alt Samfundets Hykleri? Man skal vide, hvad man er, og staae ved det, ikke gaae i Taaget

Men, sagde Bregning, det kan da ogsaa siges, at man skylder Andre at være syndefri i Ord, der siges til dem, om man end ikke altid er det i Handlinger, der forblive skjulte for dem?

Det forudsætter en Reflexion, der kan blive farligere end Noget Andet. Den bliver som oftest kun et Øieblik staaende ved det Hensyn, man skylder Andre, i næste Øieblik er den allerede indført i Husets Regnskabsbog og indbringer Mynt og Ære. Saa gaaer man systematisk ud paa at synes bedre, end man virkelig er, og beundres derfor, og saa have vi Hykleriet!

Ja, vel, svarede Bregning undvigende, Ordet har sin overordenlige Betydning, men rigtignok under den Forudsætning, at man altid vilde nævne Barnet ved dets rette Navn; saa skete der langt mindre Ondt i Verden. Det Første, man gjør, naar man vil overtræde Loven, er at give sin Gjerning et falsk Navn. Endog de største Kjeltringer have maattet give efter for den moralske Nødvendighed, ikke at see deres egen Daad i Ansigtet; deraf kommer Kjeltringesproget, som 166 egenlig er en Stræben efter at skye Ordet, ligesom Fanden gaaer en Omvei om Korset.

Jo, vist! Tag De vore Criminalhistorier og see, hvor lidet man skyer Ordet. Niels foreslaaer ganske ligefrem Jens, at de en Nat skulle gaae hen og tage Oles Penge, og hvis han modsætter sig eller gjør Støi, slaae ham ihjel med en Øxe. Dette giver netop adskillige af vore Criminaltilfælde et ganske eget Præg. Man taler med saa storartet Simpelhed om Handlingen, at den faaer noget Vikingagtigt ved sig og synes kun at behøves henflyttet i en tidligere Tid, da man idetmindste paa Søen med Hæder kunde stjæle, røve og slaae ihjel. Nei, det med Ordet har med Deres Tilladelse en anden Sammenhæng. Ordet, Talen, er den Skala, hvorpaa Ideal og Natur skulde stige op og ned og møde hinanden i Skjønhed; men meget ofte slaae de sære Kolbøtter, og undertiden skriger Naturen ganske alene, til andre Tider er Idealet alene og taler sødt eller opbyggelig.

Ja, ja, sagde Bregning, vi tale vel som oftest bedre, end vi ere; men det, vi sige, bærer dog Præget af det, hvorefter vi stræbe.

Saa paa Opnaaelsen af det, vi stræbe efter! raabte Hald og løftede sit Glas.

Ja! Ja! Ja! raabte man og klinkede.

Samtalen standsede, og man havde dog ikke Lyst til at bryde op. I dette Øieblik kom en ung Kjøbmand og spurgte, om Mendoza ikke var tilstede, og da dette blev benægtet, vilde han trække sig tilbage efter at have hilst paa et Par Tilstedeværende, han kjendte, og navnlig Otto. Man indbød ham til at blive og drikke et Glas Viin; men han svarede med Tak, at han kunde ikke, han var med Lieutenant Holm, de spiste tilaften sammen nedenunder.

Saa lad Lieutenant Holm komme med herop! raabte Carlsen; gaa tilbage til Krigsmanden som Parlementair og tag en Trompeter med! - Carlsen meente uden Tvivl Sem; men Kjøbmanden svarede med den uskyldigste Mine: Ja, vil De gaae med? - og under almindelig Latter maatte Carlsen følge Parlementairen.

Den tilbagevendende Carlsen sagde: Jeg gik bort som en Kalv og vender tilbage som en Ko med tre Kalve. Hvad sige De til denne, som jeg har lagt mig til?

Det var en brændende Punschebolle.

Hald reiste sig, greb Punscheskeen og sang: 167 »*Eheu, Sodales!* laßt uns nicht rappelköpfig sein!«

Lad os nu faae et ordenligt Sold *sans phrase*. De fire Gjæster være hilsede!

Lieutenant Holm tog det fremrakte Glas og sagde: Jeg har en dobbelt Tak at bringe, først for Indbydelsen og dernæst for Modtagelsen. Da vi gik opad Trappen med den brændende Bolle, var jeg saa bange for, at vi forestillede Gratierne, der bragte en eller anden Ting til Muserne. Ved den Salut, som nu blev givet, faaer jeg mit Heltemod tilbage

Carlsen faldt ind, og man istemmede:

»Hvi sjunges evig om Spartaner,
Som gjorde Fjenden Passet trangt?

Behøve vore vakkre Daner
I Tiden da at gaae saa langt?
Har Heltemod ei sat sit Stempel
Paa Lieutenant Holm i egen Tid?«
o. s. v.

Da denne Sang var endt og Lieutenantens Skaal drukken, begyndte Hald Visen: »Hvi rose I saa vore Fædre?«, og Strophenne:

»I vore polerede Dage
Begriber man, det er en Skam,
Sig Franskmanden hid skal umage;
Thi hente vi Vinen fra ham.
Gid Handel og Skibsfart florere« -

bleve særlig henvendte til Kjøbmanden.

Schiøtt havde, som det lod, strax fattet Interesse for Kjøbmanden og sagde til ham: Vi talte netop om Dem, lidt før De kom.

Meget forbunden, svarede Kjøbmanden; men tør jeg spørge, i hvilken Anledning?

Vi talte om umiddelbare Mandfolk. De maa ikke misforstaae det, det er ikke ubemidlede Personer, tvertimod, det er saadanne lykkelige Mennesker, hvis Arbeide bestaaer i at gaae omkring og tale 168 med Folk, skrive Breve, lade Skibe komme med Silke til Damerne og Viin til Mændene, og som ved den Slags Arbeide, der vilde være os Andre en Fornøielse, tjene grumme mange Penge. De er saadan en lykkelig Mand, og De seer ogsaa sund og bomstærk ud.

Naa, det kalder De ikke noget Arbeide? Hvad mener De da om de studerende Folk, der faae et godt Embede, gode Dage, Pension til dem selv og deres Enker etcetera?

Deres Umiddelbarhed glemmer, at for at faae et saadant Embede, maa man have studeret, slidt og slæbt og ventet omtrent en halv Snees Aar.

Deres Umiddelbarhed hvad mener han med det? spurgte Kjøbmanden sagte sin Sidemand - Sidemanden var Sem - men vendte sig hurtig tilbage til Schiøtt med det Svar: Saa De regner det for Intet, at vi ogsaa maae gaae i Skole, staae i Lære, tjene som Svend og saa maae have Capital for at etablere os?

Aa, staae i Lære, staae i Boutiken! der kommer hver Dag de nydeligste Damer

Det er sandt nok, svarede Kjøbmanden med et Smil; men - tilføiede han alvorligere - de rigtige Damer betragte os dog blot som Maskiner og tale med os om den Pynt, som de bære for andre Mandfolk. Skomageren har saagar Lov til at tage en saadan Dame om Foden!

Udtrykket i Schiøtts Ansigt blev saa bifaldende og anerkjendende, at Kjøbmanden fandt sig i høi Grad smigret og følte sig opfordret til at blive endnu interessantere.

Imidlertid piinte Sem sig med at finde en Forklaring paa Ordet Umiddelbarhed, og som om et Instinct sagde ham, at Umiddelbarheden er paa Bunden af Glasset, tømte han det, saa hurtig det blev fyldt.

Har De nogen Forestilling om det Hundeliv, man ofte fører i Læreaarene? spurgte Kjøbmanden.

Nei, men fortæl, jeg hører gjerne Noget derom. Faaer man mange Prygl?

Aa, Prygl! det kommer jo an paa, hvorfor man faaer Prygl! Men hvad mener De om at blive tugtet til at sælge, hvad man ikke har?

Det forstaaer jeg ikke. I det aandige Liv forstaaer jeg det: Præster 169 sælge en Tro, de ikke have, Kvinder en Dyd, Philosopher en Lærdom, de ikke have; men jeg troede ikke, det gik an med reale Varer?

Saa aldeles reelt gik det heller ikke til. Min Principal drev Handelen paa den Maade, at han reiste til Hamborg og gjorde saa meget Indkjøb af enhver Sort, som han skjønnede han kunde afsætte. Vare nu f. Ex. de røde Schavler solgte, saa vilde han ikke lade komme nye, før vi havde solgt de hvide, og saa gjaldt det om, naar Damer kom og forlangte røde Schavler, ikke at lade dem gaae uden at have kjøbt, hvad vi ikke havde.

Med en mindre aandrig Antithese: At sælge dem hvide Schavler for røde?

Ja.

Hvorledes bar De Dem ad med det Kunststykke? spurgte Schiøtt og rykkede nærmere til Kjøbmanden.

Hvorledes bar man sig ad? Man havde et Snakketøi som bare Pokker, og man var bange for Hug. Jeg husker endnu, som det var den Dag idag, at en Dame kom og vilde have et rødt Schavl, og jeg anstrængte mig af alle Kræfter, men forgjæves, for at faae hende til at tage et hvidt. Hun vilde allerede til at gaae, min Principal stod ved Siden af og handlede med en anden Dame, han smilede saa sødt til hende, men hans Øine skjød Ild over til mig, saa gav Fortvivlelsen mig en Idee: Jeg løb ind i Contoiret, tog et hvidt Schavl, slog en Blækklat paa og kom ud med det til Damen. Seer De, sagde jeg, her er et Schavl til 50 Rbd.; men jeg har havt det Uheld at komme denne Plet paa og skal betale det. Pletten er nemt skjult - vil De see - og jeg sælger det paa min egen Regning for 25 Rbd. Det modstod hun ikke.

Det var et godt Indfald! Paa Moralen derudi vilde være Mere at udsætte.

Ja, det var af bare Frygt!

Men saa var Deres Principal jo en Kjeltring.

Nei, jeg troer, man skal finde ham ordholdende og ærlig. Men det var nu den Tids Kjøbmandsskab - det er en halv Snees Aar siden - og det bestod i at faae Kjøbere til at købe à *tout prix*

Men dog ikke under Prisen?

Nei, og i det ene Punkt var det ligesom antaget, at man ikke 170 behøvede den allerstørste Samvittighedsfuldhed, ligesom der er mange vakkre og fortræffelige Mænd, der ikke bryde sig om at narre et lille Pigebarn.

Hm! ja, det vil da sige, naar man omtrent veed, at Pigebarnet vil lade sig narre, for en Forfører ansees ikke for en vakker og fortræffelig Mand. Og De var en Forfører!

Nei, jeg be'er, for der var jo ingen Skade skeet, og hun var maaskee bleven narret med et rødt ogsaa.

De kan besnakke en Engel.

Det kunde jeg dengang, troer jeg. Nu skal jeg dog fortælle Dem endnu et Tilfælde. Engang, mens vor Principal var paa Reisen, kom der Bud fra en Familie, at man ønskede at see paa et ægte fransk Schavl. Vi havde ingen; men vi havde nogle, der lignede franske Schavler og i Grunden vare ligesaa gode, men billigere. Jeg tog en Pakke og løb derop. Fruen kommer mig imøde og siger, at hun haaber, at det nu virkelig er ægte franske Schavler, og jeg svarer Ja.

Men det var jo ikke sandt!

Jeg forsikkrer Dem, at Iveren for at kunne vise ham et godt Salg og faae et mildt Ansigt, naar han kom hjem, var saa stor og desuden, nar man kommer ind i Snildheden, faaer man Kjærlighed til den; jeg kan ikke beskrive Dem, det er saadan en underlig kildrende Fornemmelse.

Hm, den Bemærkning er ikke saa ganske urigtig.

Naa, jeg viser hende da Schavlerne, hun tager et ud og spørger om Prisen, hundrede Daler, siger jeg, og hun gjør ingen Indvending, men hun vil først vise det til en Grosserer, for hun vil ikke stole paa min Forsikkring. Jeg maatte da lade Schavlet blive. Næste Dag, da jeg skulde derhen, nægter jeg ikke, at jeg var angst, og værre blev det, da hun siger: De kan sælge det Schavl billigere; Grosserereren siger, at De ikke kunde ladt mig det for 100 Rbd., medmindre det var smuglet, og i saa Fald kan De godt staae ved at sælge det for 90 Rbd. Vil De have 90 Rbd.? - Jeg svarede: Ja, Frue, Dem vil jeg betroe det, det er smuglet, og jeg kan overlade Dem det for 90 Rbd.

Naa, var det da virkelig smuglet?

Nei, men det var uægte! Det har jeg jo sagt!

Oh! Uf! 171 Naa, den Slags Ting beskjæftigede man sig med, Lidet eller Intet fik man lært, Ondt døde man, og vil De saa sammenligne vor Dreng- og Svendetid med Deres Studenteraar, hvori det Bedste, som Verden kjender, bliver lært og viist Dem? En Anden maa møisommeligt arbeide sig frem for at see Verden paa en rigtigere Maade og blive vel anseet af Verden, og det er mærkeligt nok, at man nu kan see tilbage paa det Forbigangne, næsten som det ikke var En selv.

Ja, sagde Schiøtt, det er formedelst Forholdet mellem Natur og Ideal.

Hvad vil det sige?

Spørg Hr. Krøyer, han kan endogsaa holde Foredrag derover.

Hvad er Meningen af de Ord? spurgte Kjøbmanden Otto.

Schiøtts Maade at tale paa havde noget Inciterende for Otto; den tvang ham til Aandsnærværelse eller maaskee rettere til den Slags gode Svar, hvori man siger Andet eller Mere, end man vil. Han sagde: Aa, Meningen er, at Mandfolkene ere af Tøi, der ikke tager imod Plet, hvorimod Kvinderne ere af hvidt Silketøi.

Ei, ei! sagde Schiøtt.

Maa jeg spørge, sagde Kjøbmanden til Schiøtt, ere Bønderpigerne ogsaa af hvidt Silketøi?

Nei, ikke alle; nogle af dem ere af en Slags Mandfolketøi.

Hvorledes det, maa jeg spørge?

Ja, det er temmelig omstændeligt at forklare og gjentage; men kortelig er Grunden den, at de ikke rigtig vide, hvad Fruentimmer er, ligesom de Mandfolk, som ikke rigtig vide, hvad Mand er, ere en Slags Fruentimmer.

Aa, det er temmelig let at forstaae uden Forelæsning.

Hm, ja, men pas paa, at det ikke bliver Dem uforstaaeligere, jo længer De tænker derover. - Men for at komme tilbage til det, vi talte om; hvorledes kom De bort fra den Handel?

Da jeg havde været Svend et Par Aar, fik jeg Emploi hos et stort Handelshuus, tog ordenlige Informationer, gjorde mig megen Umage og er nu Associé med en Ottendeel.

Hvad vil det sige?

En ottende Deel af Husets aarlige Netto-Provenü er min Eiendom, og med Tiden faaer jeg Mere. Og det er en langt behageligere 172 Forretning. Saadan fik vi forleden et Skib hjem fra Vestindien; det maatte ligge en Dags Tid ude i Renden, og vi tog derud. Da vi kom paa Siden, raabte Matroserne Hurra jeg kunde knap krybe op ad Faldrebstrappen, saa rørt var jeg. Jeg kunde have kysset alle Matroserne - hvor de ogsaa saae ud med de brede Straahatte og brune Ansigter og gule eller røde Silketørklæder om Halsen! Og saa ude paa Søen træde paa sit eget Dæk!

Ottendedeels, rettede Schiøtt.

Ja, det tænker man ikke paa i saadant et Øieblik. En Tremaster, der udenfor Havnen rider paa sine Ankere og lugter af Tjære, Søvand og vestindiske Producter, det er s'gu en anden Ting end en Østergadesboutik!

Ja, om det saa kun var en lille Jagt, sagde Otto vemodig.

Denne Samtale var undertiden bleven ført meget høit formedelst den omgivende Larm; i de sidste Øieblikke havde Alle tiet og hørt efter. Man havde drukket Meget, og uden at være beruset var man kommen til det Punkt, hvor Lyæus løser Stemningerne og slapper de Baand, hvormed Forstanden holder Følelser og Erindringer tilbage.

Carlsen sagde: Jeg er født paa Christianshavn, i Overgaden oven Vandet, og det Første jeg erindrer at have seet som Barn, var Skibene, der bleve halede ud og ind, og fra vort Kvistvindue kunde jeg see langt ud, hvordan de udspilede Vingerne. Jeg vilde være Sømand, det var min kjæreste Tanke, og saa er det endnu! Men nu har de slappet mig paa Skolebænken, de har stjaalet mit Eiv og gjort mig til et elendigt Kreatur! O, leve den velsignede blaa Sø! Herren velsigne hver Planke paa Havet, som Matrosens Fod træder paa!

Han taug af Rørelse, og to store Draaber trillede ned i hans Glas.

Det er underligt nok, sagde Eieutenanten, jeg er heller ikke kommen paa min rette Hylde, jeg var egenlig bestemt til at være Fruentimmer.

Hvad for Noget? Hvor veed De det?

Jeg kan huske, da jeg var en ti eller elleve Aar gammel - og en kjøn Dreng var jeg, uden at rose mig selv - tog min Moder og Sødskende engang ud, og jeg var ene hjemme med vor gamle Pige. Pigen fra første Sal kom op, hun var saa nydelig, jeg var ganske forelsket i hende, men gik altid forbi med nedslagne Øine. Hun var 173 meget munter den Aften, jeg tvær som sædvanlig og holdt dog ubeskrivelig af hende, og hun sagde endelig, at nu skulde den alvorlige Fritz være hendes Kjæreste og give hende et Kys. Jeg løb ind i den anden Stue, hun efter; jeg vilde saa gjerne fanges, men løb dog af al Magt omkring for at undgaae hende; endelig

fangede hun mig, men jeg vendte Ansigtet bort, medens jeg længtes efter hendes Læber. Et Mandfolk vilde være blevet skuffet; men hun var nu selv Fruentimmer, og raabte pludselig: Aa, han vil sgu selv gjerne! - lod mig fare og kyssede mig ikke.

Han bandt sit Lommetørklæde om Hovedet, tildækkede sin Barm tugtig med en Serviet og sang med stor Følsomhed, efterlignende en Kvindestemme:

»Treuthold, mein Trauter, ist gangen von hier,
Wälder und Berge verbergen ihn mir.«

Og jeg, sagde Bregning, jeg blev bestemt til Theolog, fordi jeg var saa begejstret for Biskop Christian af Mainz. Men jeg veed nok, at det var hans Harnisk og Stridshest, jeg længtes efter, og jeg vilde have været Soldat, havde jeg turdet raade.

Forresten, sagde Lieutenanten og aftog Servietten, vilde jeg have været Skuespiller, hvis jeg havde turdet; men jeg fik Hug. Var det ikke Keiser Nero, der sagde, at der var gaaet en stor Kunstner tilgrunde i ham? Jeg giver ikke Keiser Nero noget efter.

Det er morsomt nok, jeg vilde være Landmand, sagde Hald. Jeg havde, og har da endnu, en besynderlig Kjærlighed til Jord. Naar jeg kunde lægge en Ært i en Urtepotte og faae den til at groe, følte jeg den største Lyksalighed og sad hellere og saae paa Ærten, end jeg vilde lege. Min Fader fik mig fra de Griller ved at sige, at naar jeg vilde være Landmand, skulde jeg begynde med at være Gaasevogter.

Og jeg har altid misundt Studenterne, sagde Kjøbmanden. I sex samfulde Aar, fra mit fjortende til mit tyvende Aar, vilde jeg have solgt min Salighed, troer jeg, for at faae Lov til at studere.

Schiøtt sad og saae stivt paa Sem.

Hvorfor stirrer De saadan paa mig, Hr. Schiøtt? spurgte Sem.

Mærker De ikke, at her er almindelig Sjælevandring? Jeg vil see, 174 hvordan jeg maaskee seer ud imorgen, naar jeg er bleven Dem og De er bleven mig.

Vorherre frie os! sagde Sem, reiste sig og gik ud, og han var da ganske bleg.

Schiøtt vendte sig til de Øvrige og udbrød: O, I Daarer! I gaae jo dog den modsatte Vei af den, Israels Børn gik: fra det forjættede Land til Kjødgryderne - hvorfor vende I da Blikket til Fortidens Skygger istedenfor til Fremtidens Lys! De Carlsen - hvad studerer De? ... naa, det er det Samme ... studeer væk, studeer, sæt Seil, skyd frem, til De bliver første Deputeret i Admiralitetet, eller hvad det hedder, saa er De paa en Maade Sømand, men paa speculativ Maade, som Heiberg vilde sige, saa er Barndommens raae, umiddelbare Matros-Tilbøielighed gaaet under i Reflexionen og gjenopstaaet i Speculationen til en overordenlig pæn Mand. De Bregning, skal vorde - vent lidt, jeg begejstres, mine Tanker dandse om den brændende Bolle: Hil Dig, Bregning, Du skal vorde Pastor! Hil Dig, Pastor Bregning, Du skal vorde Stiftsprovst! Hil Dig, Stiftsprovst Bregning, Du skal vorde Biskop over Sjællands Stift! Men gaa nu ikke hen og dræb den gamle Mynster, naar han besøger Dig paa Visitats! De, Lieutenant Holm, skal vorde Generalfeltmarschal tillands - for ikke at gribe ind i Carlsens Næringsvei - og føre et Felttheater med Feltactricer paa Feltfod med Dem i Felten. Dette spaaer jeg, at Deres Theaterlyst betyder. O, jeg er en heel Joseph iaften ... hvad behager? ... jeg mener, hvad Spaadomsevne angaaer. - Nu, De, unge Hr. Krøyer, De skuer saa begjærlig, som den øverste Bager formodenlig skuede, da han saae, at Mundskjænken havde faaet en god Udtydning paa sine Drømme. Har De drømt om tre hvide Kurve paa Deres Hoved? Saa vil jeg vorde hængt, om De ikke faaer fire ... Naa, hvad vil De studere? Jura? ... Vel, saa gjør jeg Dem til Generalprocureur!

Ikke Andet! raabte Otto.

Sig et Ord, og jeg gjør Dem til Keiser af China!

Ikke Andet! raabte Otto igjen, maaskee for at skjule Betydningen af det første »ikke Andet«.

Denne Yngling har Ret, Viisdommen er bleven huusvild iaften og taler igjennem ham. Det er ikke Rammen, hvori vi befinde os, der udgjør vor Lykke. Hvad nytter det at sidde ved det prægtigste 175 Taffel, naar man ikke har Appetit? Hvad nytter det at være Alexander, naar Verden ikke kan udvide sig? Vel, saa bliv Diogenes, og naar De da gaaer med Lygten, saa find et Menneske ... helst vel et Kvindemenneske.

Hvad skal De selv da vorde?

O, jeg forlanger kun, at paa min Gravsteen sættes: Her ligger den Schiøtt, der stiftede den Skole, hvorfra Biskop N. N., Feltmarschal N. N., Admiral N. N., Statsmand N. N., Diogenes Alexander N. N., etc. etc. udgik.

Men jeg! raabte Helzen, maa jeg ikke være med paa Deres Ligsteen?

Hvad forlanger De?

Magt!

Han vil have Magt, fordi han ikke har Kræfter! raabte Carlsen, og en almindelig Latter belønnede denne Hentydning til den ærgjerrige Helzens spinkle Skikkelse.

Hys, mine Herrer, sagde Schiøtt; det gaaer den vise Helzen som den vise Salomon, han begjærer, hvad han alt har: Kundskab er Magt ... Hald! og De, Hr. Grosserer! hvormed kan jeg tjene Dem? Behag at see paa Varene! Spotpriis og ægte!

Aa, lad mig faae Lykke, sagde Kjøbmanden.

Ja, giv os selve Lykken, tilføiede Hald.

Hvad er Lykken? spurgte Schiøtt.

Det er Solen, sagde Bregning; man maa ikke tage paa den med Hænderne.

Otto raabte:

»Jeg kalder Lykken
At sætte det igjennem, som jeg vil,
At overvinde hver en ussel Hindring«.

See, han kan sin Oehenschläger, sagde Schiøtt; det er allerede en Lykke. Det vil ogsaa være en Lykke for Dem, Hr. Grosserer ... Milner, hvad vil De have? Jeg gi'er iaften.

Et Brysselertæppe til mit Gulv.

Det har jeg ikke Raad til, jeg har ingen Smaapenge ...

Endnu medens Schiøtt talte, forandredes Udtrykket i hans 176 Ansigt, Læben krummede sig som en Bue, der skal til at udsende en Piil, og Milner, der anede, at det var ham, den var tiltænkt, holdt uvilkaarlig op at gyngede med sin Stol og slog Øinene ned, som for ikke at see Lynet, om det end skulde ramme ham. Men han blev reddet af Sem, der i dette Øieblik kom tilbage, vaklende, meget bleg, nærmede sig Bordet med høitidelig udstrakt Haand og, efter at Læberne i nogle Øiebliske med usædvanlig Trods havde nægtet ham deres Tjeneste, udbrød: Sandelig, jeg siger Eder ... Herrens Nat skal komme som en Tyv om Dagen ... nei, Sludder, Herrens Tyv skal komme som en Dag om Natten ... nei, Dagens Tyv skal komme som en Herre om Natten ...

En umaadelig Latter bedækkede Sems Stemme og hans videre Forsøg paa at faae Munden fra at tale akavet. Pludselig gik han med usædvanlig hurtige, lidt usikre Skridt hen til Otto og sagde: Staa iseng, kom op og hjem! ... Staa op, kom iseng og hjem!

De Andre brød nu ogsaa op; men Otto maatte følge med Sem, der gispede efter frisk Luft, skjøndt han troede, at han kun var utaalmodig efter at faae sit Byesbarn hjem. Klokken var henvend Elleve, og der var endnu endeel Mennesker paa Gaden. Ophedet af Vinen fornam Otto igjen de magiske Phantasier, og - besynderlig nok - var nu Bregnings Fortælling meest virksom i hans Sind, hvert af de Fruentimmer, som gik ene, syntes ham at kunne være den, i hvem et dybere Gemyt, en ædel Længsel var skjult. Derimod forhøiede Spiritussen hos Sem den stridbare Natur. De Mandfolk, de mødte, vare tilfældigviis godmodige og gik af Veien uden at agte paa hans udfordrende, kritiske Bemærkninger. Et Fruentimmer, der gik forbi, berørte Ottos Arm, og han saae sig om efter hende; hun blev staaende; Sem vendte Hovedet, gjorde omkring, pegede paa hende og sagde: Seer Du, Otto, det er nu en af de gravede Kalke, der er indvendig hvidtede, men udvendig fuld ... nei udvendig hvidtede ... nei, Sludder, udvendig fulde ...

Aa, han er selv fuld, det Sviin! raabte hun og gik videre.

Ja, men inte indvendig fuld! inte indvendig! raabte Sem vrængende og triumpherende og svingede med Armen.

De kom til Ottos Gadedør, og Sem vilde lukke op med sin Gadedørnøgle; han gjorde stor Larm, stredes med Otto og kunde først efter lang Parleenteren bevæges til at forsøge Ottos Nøgle. 177 Den passer naturligviis ikke! sagde han foragtelig, da han i nogen Tid med Ubehændighed havde forsøgt den. Ræk mig, hvad Du har af Nøgler at være! tilføiede han med adskillige »akavede« Vendinger; vi vil gaae grundig frem, grundig, fundig, frem ... undig, grundig ... underfundig! raabte han, da Døren, efter at han paany havde prøvet forskjellige Nøgler, pludselig sprang op. Underfundig! Det er Ordet! Gak nu ind. Han skjød Otto ind, men istedenfor at give ham Nøglen til at lukke Gadedøren indvendig, lukkede han selv af udvendig, og da Otto indenfra protesterede og forlangte idetmindste Nøglen til sin Stue, svarede Sem, medens han stod og

famlede med Nøglerne: Nøglen? Sludder! Skal jeg maaskeesens ligge paa Gaden? ... Naar Du har Nøglen, kan jeg ikke lukke ... naar jeg har Nøglen, kan Du ikke lukke ... naar Du kan lukke, har jeg ikke Nøglen ... Naar Du kan nøgle, kan jeg ikke kluk - Saadan en Latinskoledreng bilder sig ind, at han har slugt Alverdens Viisdom! mumlede han, idet han satte sig i Marsch hjemad.

Hvordan skal jeg nu komme ind? Menneskene her ere vel iseng for længe siden, sagde Otto og gav sig til at banke ganske sagte paa hos Værten.

Døren aabnedes hurtigt, og Pauline kom tilsyne, fuldstændig paaklædt, med et hvidt Lommetørklæde bundet løst om Hovedet og med Lys i Haanden.

God Aften! Er det Dem? sagde hun. Ønsker De Noget? Der blev lagt i Deres Kakkellovn for ganske lidt siden.

Synet af hende og hendes blide, dæmpede Stemme gjorde et hjerteligt, skjønt Indtryk paa ham. Han anede, uden at kunne give ringeste Grund derfor, at hun havde siddet oppe og ventet, til han kom hjem, og den Tanke, at noget Smukt, Reent og Jomfrueligt holdt Øie med ham, gik oplivende, erkjendtlighedsvækkende gennem hans Sind.

Jeg har været til Studentergilde, sagde han, og Sem har beholdt min Stuenøgle. Maa jeg laane Deres?

Værsgo, sagde hun og rakte ham den. Var det Hr. Sem, der gjorde al den Støi hervedenfor?

Ja, det var.

Saa har det nok været et rigtigt Studentergilde, sagde hun smilende.

178

Ja, det var meget muntert. De skulde ...

Ih, Du Frelsens Gud, Pauline, staaer Du og holder Stævne med den Logerende midt om Natten! - raabte Madam Bille, der kom fra sit Sovekammer, indhyllet i et stort Tørklæde - det skal jeg opleve og see med mine egne Øine! ... Vil De gaae! Vil De strax gaae! Fy, De maa skamme Dem! Vil Du ind, strax!

Pauline var, som hun skulde synke i Jorden.

Madam, sagde Otto med harmfuld Gravitet, Romerne havde et Ordsprog, der siger: *Maxima debetur pueris reverentia*, det vil sige: man skylder Drengbørn den største Ærbødighed eller skylder at tale til Dreng eller unge Mandfolk med største Forsigtighed, og De taler saadan til Deres Datter ...

Saa jeg skal have Ærbødighed, fordi De er en Dreng! Jeg skal lade min Datter og Dem være sammen om Natten, fordi De ikke er Andet end en Dreng! Saa det siger Romerne! Men paa Dansk siger jeg, at De skal pakke Dem, og det strax, paa Øieblikket ... vil De gaae, eller jeg kalder paa min Mand!

Jeg skal imorgen den Dag »pakke mig« ud af Deres Huus, svarede Otto forbittret.

Ja, værsgo, det seer jeg ogsaa helst! raabte hun og slog Døren i.

Skal jeg nu flytte for Dig igjen? sagde Sem. Hvorfor kan Du ikke blive boende? Seer Du nogensinde mig flytte?

Det er Deres Skyld, Sem! De beholdt min Nøgle, og saa kaldte Værtinden mig en Dreng.

Sem kunde ikke rigtig see den logiske Forbindelse og forlangte nærmere Oplysninger, som Otto ikke havde Lyst til at give; men det var ham nok, at Otto var blevet fornærmet.

- Hun var saa venlig som en Tævekat, sagde han, da han kom tilbage. Hun sagde, at Du var dog i Grunden et net ungt Menneske, og Du kunde gjerne være bleven ... og saa hørte jeg Nyt om den lille Nausikaa.

Den lille Nausikaa?

Ja, det har Du nok glemt! Du læser rigtignok Odysseen; men jeg 179 har Øinene med mig. Jeg saae, hvad Du ikke saae, at Din Værts eller nu Exværts Datter var en nydelig Glut ...

Naa, hvad hun da?

Hun skal en Tour paa Landet. Der er imorges kommen en Onkel af hende til Byen, og han tager hende med hjem i Besøg.

Saa? sagde Otto.

Ja, *mig* gjør det sgu ondt ... skjøndt, naar Du dog er flyttet derfra, kan det jo være det Samme.

Det kunde ogsaa være Otto ligegyldigt - han havde idetmindste ikke tænkt paa, hvorledes han skulde see hende igjen - men hendes Fjernelse fra Byen gav hende et særeget Værd, han kunde ikke lade være at tænke paa det hjertelig smukke og behagelige Syn, da hun havde viist sig i Døren, og det var nu aldeles forsvundet som en Drøm, næppe følte han sig blidt knyttet til Nogen, saa blev Baandet revet over. Jo mere hun var fjernet, desto mere idealt fremtraadte Billedet af Pauline med Tørklædet om Hovedet og Lyset i Haanden; der havde jo ogsaa i hendes Væsen været Noget, hvortil hans erindrende Sind nu følte sig knyttet med en Blanding af Ømhed og Erkjendtlighed.

Han kunde ikke modstaae Trangen til at meddele sig og sagde til Sem: Aa, troer De ikke, jeg har seet ! ... og maaskee kunde hun endogsaa godt lide mig. Saa mig kan det vel ogsaa gjøre ondt!

Hvad for Noget? udbrød Sem ... Hør, Otto Krøyer, Du kan troe mig, om Du vil, og lade være, om Du vil, men saasandt jeg staaer her en Synder for Gud, har jeg tænkt paa det! Jeg har tænkt, ja, jeg har: De To kunde sgu godt blive et Par, og et kjønt Par! Og nu skal Du ikke tage Dig det nær, for hun kommer vel snart tilbage, og saa kan hun blive Din lille Fæstemø ... Hør, Du, naar jeg kunde blive Præst til den Tid og vie Jer! Sandelig det er ikke godt, at Mennesket er alenejeg vil gjøre ham en Medhjælp til at være hos ham.

Denne Udsigt til at blive Mdm. Billes Svigersøn havde imidlertid intet Tiltrækkende for Otto, og Sem var meget langt fra at smigre ham ved at foreslaae Partiet. Men det faldt ham ikke ind, af den Grund at vende Tanken fra hende; der foresvævede ham Theorier, som han havde hørt om Kjærlighed og Ægteskab, men som han ikke udtalte. 180 Han havde i Grunden faaet to Kjærligheder, den ene høi, ideal, sværmerisk og smertelig, en Kjærlighed til noget Tabt, der paa vidunderlig Maade skulde erstattes af det Skjønneste - en anden mere stille, maaskee varmere, en Længsel efter Noget, der for Øieblikket var fjernet, men dog var virkelig til.

Det var særdeles megen Kjærlighed - eller slet ingen.

Sjette Capitel

Medens Bregning hørte til dem, der imod Livets Fristelser opstille Loven, og uden at han just i sin Personlighed havde det Imponerende, som ved ophøiet menneskelig Skjønhed vinder Mennesker for Loven, dog med Alvor stræbte efter selv at opfylde den, hjulpen af sine ydre Forhold og af heldige Naturanlæg - og medens Hald hørte til den større Klasse Mennesker, der selv ikke ere religiøse, men ikke gjerne taale at høre Religionen antastet, selv ikke ere overmaade moralske, men ikke kunne lide, at Moralen angribes, og forresten var udrustet med et lyst Hoved, gode Kundskaber og noget Behageligt, der sikrede ham Venskab og Agtelse i »Selskabet« - indtog Schjøtt et Standpunkt udenfor Selskabet, idet han uafhængig af alle Hensyn opstillede Skjønheden som eneste Lov for Livets Tilløkkelser.

Schjøtt var født med store og lykkelige Evner, og Alt havde tilsmilet ham i hans første Barndomsaar. De første Blik, han med Bevidsthed kastede ind i Verden, mødte Formuenhed og Kjærlighed og det Skjønneste af Alt: en elskelig, øm Moder. Faderen bestyrede et Institut, der gav ham en god aarlig Indtægt, og havde desuden med sin Hustru faaet nogen Formue. Men allerede i Barnets femte eller sjette Aar vare store Uheld komne over dets Hjem; en Fallit i Moderens Familie havde taget deres Formue med sig, og med dette Tab var hos Faderen kommet et mørkt, opfarende Sind, der drog dem dybere ned, fra Uformuenhed i Fattigdom og fra et stille, lykkeligt Samliv til Mismod og Ufred. I Almindelighed sørgede Moderen for at holde Barnet fjernet fra hine smaa, uhyggelige huuslige Scener; men en Aften - han var da en ni, ti Aar - da han sad stille i 181 en Krog og efter at have lært sine Lectier og spist sin Aftensmad ventede paa at blive bragt tilsens, kom Faderen hjem i meer end sædvanlig ondt Lune og fandt snart en Anledning til at udøse det. De to Ægtefolk lagde ikke Mærke til Drengen, der ikke vovede at røre sig. Efter at hun længe havde tiet, brast endelig Hustruens Taalmodighed, og grædende afviste hun de urimelige Bebrejdelser. Som det ofte gaaer, blev Faderen kun end mere forbitret ved at føle sin Uret, og endelig - slog han sin Hustru. Drengen, der havde hørt til i den dybeste Sjæleangst, udstødte et hvinende Skrig og underrettede derved Forældrene om sin Nærværelse; Moderen kastede sig grædende over ham, kyssede hans Øine, som for at bortkysse det Sete, omsluttede ham med sine Arme, skjulte hans Hoved ved sin Barm, som for at holde Lyden af det faldne Slag borte fra hans Sjæl. Men Slaget var faldet. Det havde sønderslaaet Barnesjælens uskyldige Tro og Tillid og gjort den vidende om Jordens Piinlige; det havde paatrykt ham Bevidstheden om den plebejiske Tilværelse, hvori han hidtil havde levet uden at være hjemme deri, og slaaet en Kløft mellem denne

Tilværelse og Sjælens medfødte Sands for det Ophøiede og Skjønne. - Et Aars Tid efter var Moderen død, og Faderen arbejdede med mørk Alvor for sit Barn. Han vilde ved Opoffrelse for Sønnen gjøre godt, hvad han havde forsyndet mod Moderen, satte ham i en lærd Skole, savnede selv paa mange Maader for at bestride Omkostningerne, men var indesluttet, barsk og ulykkelig. I Skolen viste Drengen en overordenlig Flid, og det Lys, den Udsigt over Verden, det Kjendskab til Guders og Menneskers Herlighed, som han erhvervede, og den mægtige Attraa, som i hans yppige Natur fulgte Haand i Haand med Erkjendelsen, stod i skarp Modsætning til det tarvelige, ofte uordenlige eller fattige Hjem. Han levede i to Verdener; hans Legeme spiste ved et Fyrebord, der var forladt af Kjærlighed og Agtelse, hans Sjæl sad tilbords med Zeus og alle Olympens Guder.

Hans Barndomsskjæbne fulgte ham i Kjærligheden. Han gjorde Bekjendtskab med en Familie, hos hvem der var en fjerntbeslægtet, usædvanlig smuk Pige, et Aar ældre end han, og han var da atten Aar. Det var en Kvinde med en mægtig Natur, med en ubetvingelig Drift til det Store og Dristige indespærret i smaa Forhold - en Drift, der maatte faae fuldstændig Magt over hende, naar den første 182 Personlighed, hun hengav sig til, ikke forstod at betvinge hende. Det vakte Opsigt, men de nærmere Omstændigheder bleve aldrig fuldstændig bekjendte, da hun pludselig forsvandt - Nogle sagde, med en Kunstberider, Andre, med en bortreisende Diplomat. Ingen vidste, at Schjøtt havde elsket hende, og at hun havde efterladt ham den Gaade at gjætte, om hun midt i al den Lidenskab og Lyksalighed, hvormed hun havde beruset ham, havde elsket ham eller ei. Hun hed Otilie Angelika Damm.

Uheld eller Ulykker, der ramme et Menneske i hans tidlige Ungdom, ere trods al den Indflydelse, de kunne udøve, dog ikke ret betegnende; thi det kommer saa meget an paa den Naturmagt, der modtager dem. Med et blødt og dybt Gemyt kan et ungt Menneske efter saadanne Begivenheder blive tungsindigt eller menneskefjendsk. Schjøtt var altfor livskraftig og livslysten til at forbitte sig Tilværelsen med Melancholi; der var en dyb Trang hos ham til Viden og Erkjendelse, og heri søgte og fandt han den Tankemagt, der hjalp ham til at glemme, hvad han vilde glemme, og til at smykke, hvad Glæde Livet bød ham. Med sin Sands for det Ideelle og det Skjønne dannede han sig et Lyksalighedssystem, en Livsanskuelse med et Ideal, der syntes at føre opad mod det Høieste uden at paalægge for megen Tvang, forstod at lade smaa Nydelser gjøre Tjeneste som store Nydelser og slog en Bro over indtrædende Modsætninger med Ironi. Hvad der under hans langsomme Kamp imod smaa Kaar, under mangfoldige Til sidesættelser og Skuffelser af Verden, foer imod ham medbringende Smerte, drog han ud af det Pantser, hvormed han lidt efter lidt fik Magt til at omgive sig, og forvandlede det til ironiske Pile, som han sendte tilbage paa Verden.

Hans Fader var for rum Tid siden død, og han var nu sex og tyve Aar. Det ydre Formaal, han næsten ubevidst havde faaet sat for sin Tilværelse, en Adjunct- eller Overlærerpost, kunde han naae, hvis han vilde. Han havde faaet et Familielegat, der i Forbindelse med nogle Informationer sikrede ham Tilværelsen, og han levede nu sorgløst, studerende efter Lyst, ironiserende, glædende sig ved det Spil af Kræfter, der rørte sig i hans Natur, aandig bevæget, vogtende sig for Sammenstød med den reale Verden, hjulpen i denne Tilværelsesmaade af et urokkeligt Helbred og et godt Humeur.

Samtalen var hans Styrke; det var under den, at han blev 183 skabende virksom og undertiden med sin Aandfuldhed, Viden, Phantasi og dybe Skjønhedssands uhindret virkeliggjorde sit Skjønhedsideal, lod det fremtræde for Andre, satte dem i Stemning og udøvede en vækkende Indflydelse enten ved Idealet eller ved Ironien over Verden. Naar man hørte ham, skulde man troet, at han egenlig var Digter; men Digtekunstens Ideal er ikke Skjønheden, uagtet Poesien skal være skjøn. Den Livfuldhed, hvormed han talte, gav ham en vindende Magt, og det syntes, at hans Skikkelse og Ordene, Ideal og Natur, smeltede sammen til Et. Brast det, saa kom han let, næsten uvilkaarlig, til at slaae en Bro over Kløften med Ironi og Satire; thi Satiren fører Opmærksomheden bort fra selve den Talende, og man forudsætter uvilkaarlig, at han selv er udmærket i det Punkt, hvor han angriber Andre.

Paa det Standpunkt, hvor han stod, var han sanddru og oprigtig, ligesom meget Uforfalsket og Velvilligt havde bevaret sig i hans Natur - en Velvillie, om just ikke for Menneskene, saa for deres »Idee« - og han troede i mange Henseender ærlig, at leve for Ideen; han var en skarp lagttager, bedømte mange Forhold med træffende Sikkerhed, udtalte en Mængde slaaende Sandheder; men naar han skulde omfatte hele Livet i en Anskuelse, kunde Sandheden ikke rummes deri. Ved saadanne Leiligheder var det imidlertid vanskeligt at opdage, naar hans Tanker og Tale afveg fra det Rette; thi det Skjønne og det Sande ere saa nær beslægtede, og Tilhørernes egne Tilbøieligheder hjalp til at kaste et Slør over Afvigelsen. Ofte hændtes det desaaarsag, at man stærkest bekjæmpede ham, naar han havde meest Ret, naar han med Aand, Vid, Sands for det Skjønne og dult Følelse bedømte Verden.

Han talte næsten aldrig om sig selv. Det Eneste, han paastod om sig selv, var, at han ikke havde Lyst til at føre Ordet eller »holde Foredrag«, og det syntes virkelig saa, eftersom han sædvanligviis indtog en Stilling som adspredt Tilhører ved de Andres Samtale og kun kastede enkelte korte Bemærkninger ind i Discussionen. Men af saadanne Tirailleurfægtninger udviklede sig som oftest en Bataille; man vilde gjerne høre ham, holdt fast ved hans henkastede Ord og tvang ham til at opbyde al sin Magt for at gaae seirrig ud af Striden.

Han sad en Eftermiddag i Foreningen ved en Bunke Aviser og en Kop Kaffe; i Værelset befandt sig syv eller otte Medlemmer, 184 blandt dem Hald og Bregning, Nogle læsende, Andre førte en Samtale, hvori der ikke ret vilde komme Liv. Mendoza traadte ind og spurgte efter Otto; han blev hilst med Venlighed, og En bød ham en Cigar, som han takkende afslog.

Mendoza er saa overmaade skikkelig, bemærkede En; han ryger ikke og drikker ikke Viin, hvor tidt man end siger ham, at Ingen er Digter eller Kunstner, der ikke elsker Bacchi Druer.

Mendoza svarede: Druerne kan jeg godt lide, og hvis Vinen smagte som Vindruer, vilde jeg gjerne drikke den.

Uden at see op sagde Schiøtt: Ja, den har undergaaet Reflexionens Gjæring, og derfor smager den naturligviis ikke et saa umiddelbart, reflexionsblottet Gemyt.

Da har jeg dog gjort den Reflexion, at hvis det ikke stod hos Digterne, at man skulde være begejstret for Vinen, saa vilde Mange ikke være det. Krøyer har lært mig et Vers af Euripides's »Bacchantinder«:

»Ei Guden har befalet, at kun Ynglinge
Ham tjene skulle, heller ei de Gamle blot,
Af Alle Bacchus lige Hæder nyde vil,
Kun Daarers Hylding Guden tager ei imod.«

Var der ikke saadanne Digte, vilde Mange ikke tvinge sig til den sure Drik.

Ei, hvor De er veltalende idag ... men det er sandt, De taler for To. Men forresten tager De vist feil, Høistærede; Digterne anprise ikke Eddike, og det lader til, at De taler om Viineddike.

Mendoza er i Grunden en Naturmærkværdighed, vedblev Schiøtt og saae paa ham med sit lunefulde Blik; han fatter ingen af Nuancerne mellem Sødt og Suurt, ingen pikant Blanding af Lifligt og Berusende, Spøg og Alvor; der er noget Elementarisk ved ham, i den Grad, at han ikke er kommen langt ud over Elementarunderviisningen.

Dette saarede Mendoza, der satte en høi Priis paa, at han var Student. Han forsøgte at smile og sagde: Det var nu blot, fordi jeg ogsaa kunde citere, at De blev saa satirisk og følesløs!

Ja, see! Hvor kan De nu selv være saa følesløs at pine to 185 forskjellige Begreber ind i een Kategori? Holdt De Deres Kategorier i en Smule Orden, saa vilde De vide, at Satiren er en omvendt Lyrik, en sand Følelse, der for ikke at blive sentimental yttre sig negativt og undertiden istedenfor at rose en Gjenstand angriber dens Modsætning.

De, som kjendte Schiøtt nøiere eller bedømte ham opmærksomt, vidste, at i disse Ord laa en Afbigt eller en Velvillieserklæring til Mendoza. Det var imod hans Vane og i dette Øieblik tillige imod hans Selvfølelse at udtale sig tydeligere; men Mendoza forstod ham ikke, og de Andre tænkte ikke paa at skaane ham meer, end han skaanede dem.

Hald kom Mendoza tilhjælp og sagde: Ja, det klinger godt nok; men jeg troer, man kan snarere sige, at Satiren er en huusvild Lyrik, et Tilløb til Følelse eller, om De vil, en sand Følelse, der ikke finder sin faste Grund inde i Personligheden og derfor flagrer udenfor og skjuler den Mismod, den ved nøiere Betragtning vilde føle med sig selv, ved idelig at angribe sine Modsætninger, og disse Modsætninger ere maaskee Alverden.

Ved dette kraftige Angreb studsede Schiøtt; men Hald, der mærkede, at han talte godt, og nu gjerne vilde vedblive, tilføiede: Derfor duer Satiren ogsaa kun til Angreb; hjemme i sin egen Stue mangler den Fodfæste og kan ikke forsvare sig. To Satirikere vilde strides som to Konger, der gjensidig førte deres Armeer i hinandens Land og gjensidig ødelagde hinandens Eiendele.

Schiøtt udbrød: Alle Lignelser have Privilegium paa at halte; men der bør være Maade dermed, Høistærede. Jeg tager derfor den uforholdsmæssige Skjævhed, hvormed Deres Lignelse optræder, til Indtægt. To Konger, der føre Krig i hinandens Land, maae engang vende sig imod hinanden, og en af dem maa seire i et positivt Feltslag. Hvad Satiren imidlertid har ødelagt, groer frodig op igjen til Seirherrens Glæde. Vi ere altsaa ved alle Deres Ord ikke komne videre end til at sige, at Satiren maa have en positiv Baggrund, og det tog jeg mig den ærbødige Frihed at sige først. De derimod taler egenlig, som om det var muligt, at Deres to stridende Satirikere slet ikke vare Andet end Satirikere, kun fyldte med Satire, ligesom i visse yndede Tragedier een Mand træder op og er fyldt med lutter Heltemod, han kan ikke aabne Munden uden at sige en 186 Heltegjerning, en Anden er fyldt med Fromhed, en Tredie med Uskyldighed o. s. v. Men saadan forholder det sig ikke i den virkelige Verden; vi ere kunstig sammensatte Væsener, kunstbegavede Væsener, der f. Ex. lave Bue og Piil og Skjold og dække det, vi elske, snart med Skjoldet, snart med Vittighedspilen, der udsendes mod Angriberen.

Det vi elske! Ja, hvad elske vi? ... Hvad skal forstaaes derved? Hvad mener De? Mener De Dem selv? ... Ja, Vittighedspil! Hvo ynder ikke Vittighed!

Saaledes raabte man paa engang.

Schiøtt sagde: Hvo ynder ikke Vittighed? Prægtigt Ord! Vittigheden er en Kaarde; hvo der holder Fæstet og støder til, elsker den; hvo der faaer Stikket, ynder det ikke, men skriger paa, at slige satiriske og følesløse Vaaben burde forbydes.

Men lad os komme bort fra slige subjective Bestemmelser som den, om vi ynde eller ikke ynde Vittigheden, og istedenfor anvis den sin rette Plads. Jeg tænker, at baade Hr. Mendoza og hans Ridder ere enige med mig om at henføre den under det Comiskes Categori. Men hvad er det Comiske, meine Herrschaften?

Schiøtt standsede et Øieblik, og da Ingen bød sig til at svare, tog han atter Ordet: Det er det Guddommelige! o, De behøver ikke at fare op, Hr. Bregning Hvad er da det Alvorlige? - Det Alvorlige er det Menneskelige, det af Jorden Tyngede. De kunne see det i Livet. Jo mere de menneskelige Beskjæftigelser fordybe sig i det Materielle, det Ikke-Guddommelige, desto mere fjerne de sig fra det Comiske. Intet er alvorligere end Kampen for Spise, Drikke og Huusly, ingen Mand forstaaer Spøg, naar det gjelder derom. Det Alvorligt-Ophøiede, fra det Lyriske indtil det Tragiske, er Menneskets Opløftelse eller Opstigen fra Jorden til Idealet eller det, man kalder Guddommen. Den sublimeste alvorlige Digter udfolder sine Vinger, Jorderigets Smerter bærer han ved sit Bryst som Nattens Gudinde de to Børn, svinger sig op for det Guddommeliges Throne, og badet i Taarer raaber han: See, Fader! Saaledes er Din Jord! Og der græder han sig mæt, og senere seer man et blidt, svagt Smil om hans Mund, en mat Afglands af, hvad han saae. Thi Guddommen - tænkt som Personlighed - Guddommen, han i Phantasien besøgte, er det intensiv Glæde og Skjønne, det over al Sorg og Møie 187 Ophøiede, det, som hviler i sig selv, Idealet. Men fra Guden kommer en Straale, et Glimt, til den comiske Digter. Da fyldes hans Sind af den intensive Glæde, det blinker i hans Øine, hans Læber krumme sig som Apollos Bue og udsende Pile mod Idealets Fjender. Ingen arbejder sig op til at blive comisk Digter, det kommer fra Guden som ved Aabenbaring; thi det Comiske er det Guddommeliges Nedstigen til Mennesket, og naar det viser sig, juble Alle, uden at kunne angive Grund; Unge og Gamle, Konger og Spekhøkere, Sunde og Syge rystes af homerisk Latter og glemme i det Øieblik Alt, hvad der hører Jorden til. Det Comiske bryder frem af Sindet som en umiddelbar Lykkens Gave og beundres - med Forsigtighed. Kleon beundrede ikke Aristophanes; men vore Professorer geraade endog efter to tusinde Aars Forløb i Ekstase over ham, udlægge og commentere ham og opfordre ved deres Begeistring os Andre til at efterligne ham om to tusinde Aar.

Og lad det saa engang for alle blive sagt - vedblev han, idet han reiste sig, og hans Stemme blev kraftigere - vi leve ikke i en ideal Verden. Vi gaae ikke omkring i Paradiset, hvor man kunde hengive sig til Kjærlighed og omfavne alle Mennesker, fordi man kun var To, og det en Mand og en Kvinde. Det var saare viselig indrettet, at Folk maatte ud af Paradiset, inden de bleve Flere; var der først blevet nogle Mænd og nogle Kvinder, vilde Paradiset af sig selv være gaaet ud af dem. Vi ere Mange; den Ene synes, at den Anden gaaer ham i Veien; men den Ene behøver den Anden, det er Civilisationens og Instinctets Lov. Følgelig slaaes vi ikke som i en Rytterfægtning, hvor Enhver hugger paa egen Haand og søger at skaffe sig Luft. Der er en langt mindre mandhaftig Kamp, en feig Kamp i Vrimlen, hvorover er udbredt den sødlige Høfligheds og den hyklerske Følsomheds tunge Luft. Men der er Plads nok, naar blot Atmosfæren bliver rensset - slaa Funker, stød til med den glimtende, fine Kaarde, der gjennemborer uden at dræbe!

Der blev en dyb Pause.

Indrømmer De da ikke - spurgte endelig Bregning - at i den stille Fredsommelighed dog ogsaa er en sand og kraftig Tilværelse?

Jo, jeg kjender den, det er den negative Honnethed Hvad jeg mener dermed? Nu, en positiv honnet Mand er en saadan, der ikke blot har en Anskuelse, et Princip og tør være det bekjendt, men 188 ogsaa har Kraft og Mandemod til at kjæmpe for det og hengive sin Person, sin Tilværelse dertil. Kjende De en saadan? Vi have ikke Mangel paa dem, der have heist en Menings Fane, men mene noget Andet, end de sige, eller kun elske Principet, saavidt det vil lyde deres Villie og Hensigter. Vi have ogsaa nok af dem, der ganske smukt og vakkert erkjende Sandheden og ikke for nogen Priis i Verden vilde løfte deres Haand imod den. Men bliver Sandheden morderisk overfalden udenfor deres Gadedør, saa gribe de ikke det første, det bedste Vaaben for at ile ud og slaaes og maaskee falde for og med den; men de sige til Tjenestepigen, at hun skal see efter, om Gadedøren er vel lukket i Laas, at for Guds Skyld Kampen ikke skal vælte sig ind i deres Huus og deres Navn skal blive blandet i en Skandale. Og var det deres Venner, der gjorde Anfaldet, ville de sige, at den Overfaldne dog vist gav Anledningen. Her er Mænd, der have alle mulige Anlæg til at blive Martyrer: Mildhed, Sandhedserkjendelse, Lærdom, og kun lide af een Mangel: Mangel paa Mod, og derfor ville de aldrig kunne udrette Noget, og de begjære det da heller ikke, de ville kun leve i Fred inden deres fire Vægge. Hvo der iøvrigt er sund og for sin egen Persons Skyld ikke vilde være bange, har Børn; der skal tages Hensyn til dem og til deres Fremtid. Man er Fader; Børn, der i Naturens Tanke ere en Velsignelse, blive under

Samfundets Stilling til Ideen en Forbandelse. Men saalænge Tilstanden er, som den er, og Betingelserne for Samfundslivet ere, som de ere, er Ironien det Eneste, der varetager Ideens Tarv. Kom til en saadan Bayard *sans reproche et avec peur*, tal til ham om alle mulige Ting, og I ville finde ham fast, rolig, smilende indenfor sine blanke Staalplader, sin negative Honnetheds Harnisk. Han roser mildt det Ene, han trækker paa Skuldrene ad det Andet, han dømmes klart og kjækt som Radamanthos, medens han sidder i sin bløde Sopha. Ja, han vil tale med besindigt Mod, skjønt og opbyggelig, indtil I begynde at see paa ham med det ironiske Blik, der Intet bebrejder ham uden det, han med stille Samviden erkjender hos sig selv, at han ikke har Mod; han stiger da ned i sin Tilværelses Kjelder, gaaer vaklende ned ad Trappetrinene og holder med bævende Haand Lyset og seer, at der er tomt og mørkt dernede. Og at I have tvunget ham til at gjøre denne Gang, at Eders ironiske Blik saaledes bragte ham til at søge indvendig, det tilgiver han Eder aldrig, og derfor skulle I ikke vove et sligt Blik, hvis I selv ere feige. At *tale* ved en saadan Leilighed er ulige vanskeligere; thi dertil hører en i høi Grad sikker Personlighed; men kommer Ordet, da er det som en Svøbe. I, vi have nu engang ikke en saadan Myndighed overfor de Bosatte, Agtværdige, Solide, med en eller flere Ordener eller idetmindste med en Titel Bedækkede - lad Svøben derfor blive svunget mellem de Unge, for god Tugts Skyld.

Det bølgede mellem Tilhørerne; Nogle vare revne med, Andre søgte efter Argumenter til at bekjæmpe Schiøtt.

Otto var kommen til og sagde ivrig: Det burde være som i den antike Tid, da man uhindret kunde slutte sig til de Bedste og omgaaes med dem i Stoa og Academiets Søilegange. - Og ved disse Ord kom han uvilkaarlig til at kaste et beundrende Blik paa Schiøtt.

Er De da bedre? spurgte Bregning Schiøtt. Og tør De forlange Sandhedens ubarmhjertige Tribunal sat over Dem?

Bedre Hvad? Bedre Philolog, Jurist, Pottemager? Det Eneste, der kan paahvile mig, idet jeg kritiserer Folk, er at være en god Kritiker, eller skal jeg bringe Præsteattest for god moralsk Vandel for at have Lov til at sige, at en Hare er en Kujon?

Men De har ikke Lov til at tale, som om alle Andre vare Kjeltringer! sagde Hald.

Hald, Hald! Maa De nu pidske Deres Bag med Overdrivelser for at faae Styrke til at springe imod mig? spurgte Schiøtt. - Han saae Tilhørerne betvungne til den vante Lytten og sin nærmeste Modstander irriteret og blev nu selv roligere. Han tilføiede: Jeg siger desuden ikke, at vi ere slettere end Folk andetsteds, tvertimod ere vi vel endog gemytligere og godmodigere.

Naa, ja!

Ja, endelig hørte De den rosende Floskel! Det lettede, hvad? Den gjør saa godt! Den burde anbringes ved Slutningen af enhver Forestilling ligesom Engelskmændenes *God save the King*.

Men De indrømmer jo selv Rigtigheden!

Ja, men erkjend De saa Prisen, hvorfor den Herlighed er kjøbt - mod den tilsvarende Portion Svaghed - saa gjøre vi Regnestykket 190 om og faae samme Facit. Den Deel af Folket, som bærer vort aandige Liv, er en Embedsverden paa 1500 Rbd. aarlig Gage i Gjennemsnit

Men ubestikkelig og agtværdig!

Ih, ja! Og huuslig og net og velklædt Har De flere Dyder at anbringe, inden Cataloget sluttes? - Jeg nævnte forresten ikke Sagen for at antyde Andet, end at i en Stand, der ikke kan føre stort Huus, indretter man sig saaledes, at Salon- og Familielivet smelter sammen, Altsammen *ad majorem* Gemytlighedens *gloriam*.

Kalder De det da en Feil?

Nei, men anseer De en Feil, som jeg maatte begaae i Talens Løb, for en Klump Guld?

Nei, hvorfor?

For De seer saa begjærlig ud, som om De med en af mine Feil kunde vergilde runde Thurm og hele det polerede Liv.

Naa, hvad vil De da sige om denne Embedsverden?

At vi i aandig Henseende kun have den ene Verden, det ene Selskab, og det er, som vi bleve enige om, en Embedsverden, en Hensynsverden. Man kjender hinanden, kommer i utallige Berørelser, skal være gode Venner, skal hilse og hilses venlig paa Gaden, der maa ingen Skyer komme paa Behagelighedens Himmel.

Følgelig trækker man saa meget som mulig alle Kanter ind paa sin Personlighed og bliver i den høieste Fuldkommenhed et behageligt, elskværdigt, bøieligt Siv.

Aa! respecterer man da ikke den kraftige Mand?

Jo, i sin Samvittighed! I sit stille Sind eller under fire Øine hvisker mangen Mand sin kraftige Protest mod Modemeningen.

De veed meget godt selv, at det er uretfærdigt eller bizart

Og De veed ligesaa godt, at den almindelige, sande Regel altid lyder uretfærdig, naar man ikke kan nævne Undtagelserne og ikke vil gjøre det, for at Andre ikke over Undtagelserne skulle oversee Reglen. De vide, De føle Alle meget godt, at Særkjendet for vort Liv er denne behagelige Slaphed. Og deri kan ingen original og kraftig Character trives! I vor officielle Verdens Luft opvoxer baade en Literatur og en Kunst, hvor det egenlige Ideal synes at forsvinde og Alt kun tragter efter noget Underordnet-Skjønt, Nethed og 191 Pænhed. Egen falder og bliver erstattet af Ellekrat; istedenfor Dramaet faae vi Vaudevillen, istedenfor den store historiske Stiil med ædel ophøiet Ynde fremskyder Genremaleriet, Kufferters og Kaalstokkes Idealisering, de ubetydelige Menneskebeskjæftigelsers og Sindsbevægelsers Eviggjørelse. O, Svaghed, Dit Navn er Mandsperson! - og ved disse sidste Ord gjorde Schiøtt en Haandbevægelse, som om han vilde betegne Alt, fjernt og nær, og sig selv med.

Det er sandt! udbrød man. - Men det kommer af Absolutismen! Det kommer af vort Maskepi med Tydskheden og Nationalaandens Fortrykthed!

Hald sagde: Jeg giver forsaavidt Schiøtt Ret, som jeg erkjender, at baade det Gode og Slette maa vise sig svagt eller med forholdsviis ringe Styrke i en lille Nation.

Ere vi da en mindre Nation end Athenerne?

O, havde vi som Grækerne at kjæmpe mod et Anfald af Barbarerne, saa vilde vor Civilisation ogsaa under og efter Kampen udfolde herlige Blomster! Men vi ere overalt omgivne af Civilisation, og det er Naturkraft, som vi behøve!

Hvor skal vi da tage den fra? Skal vi maaskee gjøre Matroser og Bønder til Professorer, Eovgivere og Kunstnere? Skal Skjønheden trædes ned, eller skulle disse blive civiliserede og ligesaa fordærvede som vi?

Hald svarede: Jeg gaaer ikke til nogen Yderlighed og forguder ikke Nationaliteten paa Civilisationens Bekostning; men vi skulle udvide os med det Naturbeslægtede og danne een Nation med Normænd og Svenske! Den Civilisation, som er hos os, skal kaldes til en større Virkekreds, finde et større Fædreland, have Bevidsthed om mere Kraft og Betydning i Europa.

Ja, raabte En, leve Skandinavien! Engang i Tiden vorder det heelt -

»Da skal det Frie,
Mægtige Norden,
Føre til Seier
Folkenes Sag!«

192

Schiøtt sagde: Jeg tør uden Ubeskedenhed antage, at mine Herrer vide, jeg forstaaer mig ikke paa Politik. Derfor tør jeg maaskee spørge, hvordan det skal gaae til.

Aa, gaae til! - raabte En - saadan spørge Dødbiderne, men de er af Hels Slægt! Det er gaaet saadan til, og det er ikke for Intet, at der fra Odins Ring Drypner hver niende Nat drypper otte nye Ringe og vedligeholde den historiske Kjæde! Forfædrene have faret med hinanden paa Vikingetog og drabelig blandet Blod sammen og sjunget deres Seirsdrapa, enten det gik til Seir eller Nederlag. Forfædrene havde Løvehoved og Hjertespeil, og det bør vi ogsaa have!

Ja, jeg er nu fornøiet med mit Hoved, som det er, sagde Schiøtt.

Det ligner Dem!

Unægtelig; hvem skulde mit Hoved ellers ligne?

Aa, med Loke kunde selv Aserne ikke disputere fornuftig!

Nei, men var det Lokes Skyld?

Helzen raabte: Jeg skal sige Dem, hvordan det skal gaae til: Der er en Logik i Instinctet ...

Glem ikke, hvad De vilde sige, Hr. Helzen; men naar De vil kjøbe Korn paa Torvet, vil De saa gaae efter Instinct eller efter en Anskuelse om Kornets ...

Aa, det er en anden Sag!

Naar De vil gaae til Skandinavien, vil De saa see efter, om - naa, Mendoza er gaaet - om Moses har lagt Bjælker under Isen ...

Aa, det er en ganske anden Ting end det, jeg dengang sagde om Kunst!

Hvorfor?

Fordi der er Forskjel mellem et Skjønhedsideal og Noget, der kan naaes uden Genialitet, ved Folkets Villie.

Folket er selv et Geni, og Geniet er sin egen Lov! raabte Otto.

Hald sagde: Forklar mig, Schiøtt, hvordan det gaaer til, at ofte, naar De taler, henpeger De paa et fjernt, maaskee uopnaaeligt Ideal, men naar Andre have et Ideal, saa udhæver De saa bestemt dets Uopnaaelighed?

Det skal jeg sige Dem, svarede Schiøtt koldblodig: Naar De taler om Deres Ideal, staaer jeg paa Naturens Standpunkt, men jeg tillader Dem, naar jeg taler om mit Ideal, ligeledes at stille Dem paa Naturens Standpunkt, og naar De bedømmer min Natur, dømmes De ikke efter Deres Natur, men efter Idealet; det er den menneskelige Natur ... Desuden har jeg Autoriteter for mig baade i den nyeste Literatur og i den antike.

I den antike?

Ja, der var engang en Mand, som hed Aristophanes, og han har skrevet et Lystspil, som hedder »Fuglene« ...

Aa, et Lystspil! ...

Ja, ja, De veed da nok, at den gamle Comedie var overordenlig politisk; deri behandlede man Statsager næsten ligesaa grundig som heroppe.

Hvad er da Indholdet af »Fuglene«? spurgte En.

To skandinaviske Athenere ved Navn Raadkjær og Godthaab komme til Fuglene og raade dem til at emancipere sig fra Zeus og Menneskenes Børn, minde dem om den Tid, da Fuglene selv vare guddommelige som Hugin og Munin - hvor blev min Ven med Løvehovedet af? Naa, han gik, men han vender fyrgterlig tilbage - altsaa Hugin og Munin, de to Ravne, fra hvem Odin fik al sin Viisdom; de opfordre Fuglene til at tage Magten tilbage, saadan som den var i Odins Tid, og til Ende erklære den Luft, hvori de leve og flyve, hvor deres Forfædre have fløiet, for deres retmæssige Eiendom, befæste det Hele til en uindtagelig Borg, men først og fremmest give Borgen et herligt, velklingende Navn, nemlig Nephelokokkygia, hvilket, som enhver Hellener veed, er næsten ordret oversat, Luftkastellenborg. Da tillader en enkelt Fugl sig den næsvise Bemærkning angaaende deres forehavende Kamp mod det Bestaaende, at Udfaldet kunde blive noget betænkeligt:

»Thi Zeus vil vist ei sit Scepter og Magt hengive saa let til en Vipstjert« -

Ja, den næsvise Fugl! Men vi er ikke Fugle! ... Nordens Folk have i alt Fald Næb og Kløer! blev der raabt.

Tillad mig endnu at fortælle en lille Smule. Da Fuglene have fundet paa det Omtalte og sendt en Herold til Menneskene med Budskab om, at de bygge deres Luftkastellenborg, kommer Herolden tilbage og melder, at Ideen har vakt almindelig Enthusiasme blandt Studenterne:

194

»Tilforn de sokratiserede
Og gik med Stok. Nu tvertimod nu er
De fuglegale, gjør med største Glæde Alt,
Hvad Fugleslægten gjør« -

og berede sig til at indtræde i Selskabet, hvisaarsag der requireres 20,000 Vinger. - See, det er Vinger, man altid maa tænke paa at give Folk, der ville bekjæmpe det Bestaaende fra Luftkastellenborg.

Aa, vær De kun rolig! Vingerne medbringe de selv, det er den fælles Fortid og de fælles Minder, Haabet og Troen. Gud skee Lov, ikke Alle gaae som vingeløse Tvivlere!

»Ja, ved Ord bevinges Alle«, siger ogsaa netop Aristophanes.

Det Bestaaende, taler De om - sagde Hald - men er det Bestaaende da virkelig Noget, der staaer fast, eller er det egenlig det Luftige, Omskiftelige, som i næste Øieblik er blevet et andet Bestaaende, bygget paa Mands Villie?

Det Bestaaende! raabte Helzen; hvo veed, naar en Storm kan komme og rive det omkuld som et Korthuus! Der er dog *some thing rotten* i det!

Aha! sagde Schiøtt, nu begynder jeg at faae Respect. De vil realisere ... Deres Bo.

Ja, vel, realisere, gjøre virkelig! udbrød En. Realisere Friheden! Naar den kommer, saa kaldes Folkets ædleste Kræfter, al dets Intelligens, Mod og Fædrelandskjærlighed til at styre. Da skulle vi see Folkets Majestæt sidde paa Thinge! Da svinder hele Parykvæsenet, al Smaaligheden og Egenkjærligheden, alt det tørre Formvæsen! Baldur træder ind i Hels Hal, og alle de blege Contoirsjæle krybe sammen, føle Smerte og flygte bort ved Synet af hans Guddomsaasyn. Da er det Gjenopstandelsens Tid, Højsindets, Sanddruhedens, Samdrægtighedens Tid! Og skal den vindes gennem Sværdtid og Øxetid, skulle vi end gaae frem i Stormskridt og tage den, saa velan:

»Reißt die Kreuze aus der Erden!
Alle müssen Schwerdter werden,
Gott im Himmel wird's verzeihn!«

195

Ja, leve Friheden! raabte en Anden. Leve Danmark og Broderrigerne! Leve Friheden i Norden! Da gaae vi samlede mod Østens Despot. Fra Østen blæser Dødskulden, i Østen vogter man skinsyg paa, at ikke Norden vorder frit. Men Friheden skal formæle Danmark med Broderfolkene, og, som en udmærket Taler har sagt, medens vi faae Slesvig, bringe vi Sverrig Finland i Morgengave!

»Wir haben lange genug geliebt -
Wir wollen endlich hassen!«

Det er Naturkraft, sagde B regning halvhøit.

Theologen protesterer! raabte Helzen.

Hvad skal det betyde? spurgte den sidste Taler.

Jeg sagde blot, at det var Naturkraft

Naa, og hvad har De derimod?

Velan! Jeg troer at være saa dansk som Nogen og anseer Fædrelandskjærlighed for en forholdsviis hellig og skøn Ting; men, medens De talte, stod den Tanke klart for mig, at den styrkende Gjenfødelse, hvorom her er talt, maa skee gennem Religionen

Aa, aa! Maae vi nu være frie! Der kan vi da slaae Dem med Deres egne Vaaben. En ordineret Præst og en Mand, for hvis Navn hver Dansk tager Hatten af, har offentlig og uimodsagt erklæret, at Folkenes Politik har Intet at gjøre med Religionen, og at man ikke kan anvende christelig Moral paa politiske Forhold. Maae vi saa være frie! Modersmaal er en hellig Lyd, og Asa-Thor skal nok vide at skjærme det!

Helzen sagde docerende: Den philosophiske Erkjendelse paa den ene Side og Nationalitetsfølelsen paa den anden Side har ført Folkene ud af de gamle Fordomme og viist dem, at »Religionen« kun er et Bolværk, bagved hvilket de Herskende krybe i Skjul. Folkeslagene vaagne af den Dumshed og Slaphed, som de med christelig Resignation havde hengivet sig til! Man vil have sin Ret! Og det maa man indrømme endeeel Geistlige baade her og i Tydskland, at de ikke ere døde for Folkets Røst, ja de gaae forud i Kampen, og naar det kommer til Stykket og de for et Syns Skyld bære Korset, saa skal vi nok see, at det er blevet Thorshammeren, og der voxer ikke Græs, hvor Slaget falder!

196

Hald gik.

Der maa komme et Uveir, vedblev Helzen; Alt er for lummert og trykkende; Alt er gispende mat fra det Største til det Mindste. Gaaer man i Selskab, saa er det, som om Ens Kjole talte istedenfor En selv. Den pæne sorte Kjole converserer med Damernes pæne Kjoler, og hele Samtalen gaaer som mellem tørt Tøi ...

Ja, vi burde Alle gaae nøgne, sagde Theologen, saa førte Klæderne ikke Ordet.

Det var en ægte præstelig Yttring! raabte Helzen; det var ret at lokke den værste Tanke ud af Ens Ord for at kunne korse sig over Menneskenes Ugudelighed! Vil De ikke holde en Prædiken derover og slutte med en Takkebøn for, at De er bedre end jeg stakkels Tolder?

Jeg maa have ramt godt, siden det gjør saa ondt, bemærkede Bregning.

Bravo Hr. Satyricus! raabte Schiøtt, idet han gik.

Ja, sagde Helzen, jeg under ham den Triumph; han greb min Tanke, men gav den en hæsliq Form

Jeg klædte den nøgen af....

De gjorde den til noget Andet, end den var hos mig! De Fromme have saa god Forstand paa Sligt! Naar Andre ikke vare syndige, kunde de ikke slaae sig for Brystet, deres største Sorg vilde være, om Alle vare ligesaa ærbare som de!

Hvorfor gjør De da ikke de Fromme den Sorg? spurgte Bregning.

Otto var fulgt strax efter Schiøtt og havde indhentet ham paa Trappen. - Hvorfor gaaer De? spurgte Schiøtt.

Efter et Øiebliks Nølen svarede Otto: Oprigtig talt, jeg vilde gjerne følges med Dem.

Høist forbunden.

Men hvorfor gik De?

Hm, engang skal vi Alle gaae ... forresten maa jeg, siden De giver mig Æren af Deres Ledsagelse, takke Dem for den udmærkede Floskel, De kom med: »Folket er selv et Geni, og Geniet er sin egen Lov« - var det ikke saadan? Den sidste Deel af Værket havde De da paa anden eller tredie Haand fra Aristoteles ...

Paa første ... 197 Vel, lad gaae; første Deel havde De vel fra Thiers's Revolutionshistorie. Er det Danton eller Vergniaud eller hvilken anden af Deres Helte, som tilraaber Pøblen: »Folket er selv et Geni!« og bliver lønnet med enthusiastiske Bifaldsklap? Skammer De Dem ikke ved at bruge saadan en Floskel og drive Politik ligesom min Ven med Løvehovedet?

Otto svarede forlegen og forvirret: Han er dog en godmodig og ærlig Fyr.

Ærlig! Ja, han er unægtelig en Blanding af Ærlighed, Forfængelighed og middelmaadig Begavelse, en sammenpidsket Blanding af Øl, Suttungs Mjød og Pærevælling; han veed ikke, naar han lyver, og ikke, naar han siger sandt, han forholder sig til et Menneske som Ølskum til klar Viin, men Børn og barnlige Sjæle sige om ham: See, hvor ærlig han skummer! Han har rigtignok derhos den Værdi, at han er en tydeliggjørende Caricatur af dem, der hver Dag give Forestillinger i Skumning.

Men hvad har De da imod Politiken?

Politiken som Videnskab om Stæder og Riger har slet ikke gjort mig Noget; men det, som i Almindelighed kaldes Politik, bestaaer i »begeistret« Tale uden Erkjendelse, Sværmen for en Taage, der bæres med Titlen Ideal. Hr. Bregnings Christendom ere de lykkelig komne ud over; men en af Gud Thors Bukke vilde gjøre styrtende Lykke imellem dem og blive dyrket som Apis.

Men er man da ikke berettiget og forpligtet til at være begeistret for Fødelandet, og tilkommer det ikke især os Studenter?

Jo, men den nye Matrikel?

Den nye Matrikel?

Ja, kjender De ikke nok Forskjellen mellem den gamle og den nye Matrikel?

Nei, men hvor falder De paa at tale om Matrikel?

Fordi, naar jeg særlig vilde interessere mig for mit Fødeland og bedømme dets Politik, saa vilde jeg begynde med at studere det.

Aa, naa, saadan! Ja, men der er dog visse almindelige Anskuelser og Principer, som man kan have uden cameralistisk Specialstudium; de grundes paa Kjendskab til Historien og Folket og, jeg troer næsten, paa den blotte Egenskab af Ens Fødsel i et bestemt Folk og Ens fornuftige, oplyste Kjærlighed til det. 198

Oplysning? Kjendskab til Historien? Hm, kjender De Indholdet af den Tractat, som 1603 blev afsluttet mellem Danmark og den kielske Hertug - hvad var det nu, han hed?

Det veed jeg ikke.

Jeg heller ikke; naar jeg skal være oprigtig, troer jeg, at der 1603 ikke blev afsluttet en Tractat og ikke eksisterede en kielsk Hertug.

Jeg skal ikke længe være saa uvidende.

Ja, det er godt nok; men De behøver ikke at være stødt paa mig, fordi jeg lægger Grundlaget til Deres fremtidige store Viden.

Hvordan da?

Jo, ved at vise Dem, at De Intet veed. De vil dog vel ikke nægte, at dette er den uundgaaelige første Betingelse for al Lærdom, saa at, hvis De engang bliver Professor og rager op fra Kathedret som en Pyramide, op over alle Matrikler og Tractater og Rescripter, saa er jeg Deres Fundament.

De har Ret, og jeg takker Dem virkelig for den Sandhed, De har sagt mig, skjøndt den smagte bittert.

Det er den pure Menneskenatur. Sig De til en Provst, at han ikke forstaaer sig paa Medicin, saa bliver han vred over den bittre Sandhed, skjøndt det er den rene Sandhed. Vi ville Alle have vor Uvidenhed respeceret ligesom Muselmændene deres Koner, Ingen maa løfte Sløret. - Men hvis De nu vil arbeide og læse, saa lad mig da, siden jeg er i Stemning dertil, bede Dem have Agtelse for Guderne og ikke læse til Embedsexamen Hvorfor studerer De Jura?

Otto huskede i dette Øieblik paa, at hans Studium dog egenlig var blevet bestemt ved, at Emilie engang havde sagt til ham: Saa studerer Du til Byfoged. Et andet Studium var aldrig faldet ham ind.

Han taug, og Schiøtt vedblev: Naa, det gaaer Dem som saa mange Andre. Jeg siger ikke, at De ikke skal tage Deres juridiske Examen, tvertimod, det kan være godt at have et fast Holdepunkt i Livet, og i alt Fald er det nu engang nødvendigt. Men gjør dog ikke som Mængden. De fordybe sig i Brødstudiet, bestandig med det skønne, runde, fyldige Brød for Øie, og imidlertid slaae de om sig med begeistrede Floskler, der intet Hold have. Den Enthusiasme sprutter bort, og naar de blive Embedsmænd, ere de indsnørede i et 199 Specialstudium, have til Brug for Livets skjønnere Interesser kun nogle vage, sentimentale Erindringer, og en Titel, et Baand, et Kors er Gjenstanden for deres Sjæls Tragten - jeg vil ikke sige, at de i Grunden sætte Priis paa det Legetøi; men det hører nu engang til Mandarinværdigheden, og hvad er en Mandarin uden den hvide Knap og Paafuglefjeren? Og saa bliver lidt efter lidt deres Ideal en Hverdagshistoriehelt med Brysseler Gulvtæpper hørte De ikke engang Milner? - Man maa ikke fortabe sig. Man maa itide skaffe sig et almindeligt Overblik, almindelige Livsinteresser grundede paa nogen sand Erkjendelse; De kan studere Deres Jura, men De maa gaae videre end Forelæsningerne og omfatte en Mængde Sidegrene; til de tørre Lovsamlinger hører Retsbevidstheden, til Retsbevidstheden Historien, til Historien Poesien; til Bedømmelsen af et enkelt Folk hører Sammenligning med andre Folkeslag, og først naar Blikket saaledes udvides og en alsidig Erkjenden kommer, hører man op at være Barbar, da har man den oplyste, erkjendende Fædrelandskjærlighed, ligger ikke nærrende sig af Meningen og givende dem fra sig som Ænderne i Gadekjæret. Hm, det er mærkeligt, som jeg er veltalende iaften. Men det kommer af, at jeg dog virkelig havde en vækkende lille Kamp derinde. Den har ordenlig sat mig i Stemning.

Otto var greben af Schiøtts Ord og optog de givne Raad med sit hele Sind. Netop fordi de vare saa gode, syntes de ham saa lette at følge, og han følte paa samme Tid Beundring for Raadgiveren, for et Menneske, der kunde bringe de skiftende, flygtige Stemninger til at krystallisere sig og selv betragte dem udenfra med kunstforstandigt Blik.

En høi, smuk, aldrende Mand gik dem forbi. See, sagde Schiøtt, han er ikke overordenlig begavet; men han har gjort Lykke i Verden, han har staaet i Kjærlighedsforhold til de elskværdigste Damer og selv med Klogskab og Elskværdighed vidst at forandre hver Liaison til Venskab, og alle disse Venskaber have hævet ham til den Plads, hvor han staaer. - Schiøtt sagde dette med en Tone, der var en besynderlig Blanding af Ironi og Beundring.

Otto svarede: Det forstaaer jeg ikke. Efter Kjærlighed, synes mig, maa følge Had.

Det maa komme af, at De ikke er elskværdig, sagde Schiøtt. 200 Jeg synes ogsaa, det er uværdigt at lade sig hæve ved Kvinder, vedblev Otto; man skal gjøre sig Plads ved sin egen Dygtighed.

Saa skal De *pro primo* være Pokkers dygtig, og *pro secundo* bliver De let en Arnold v. Winkelried.

Hvordan det?

Jo, for mod den Dygtige, Ensomme, Alvorlige, Trodsige, stiller Verden sig med fældede Landser. Alle Middelmaadige og mindre Dygtige staae i første Geled med Misundelsens skarpe Landser. Alle Fornemme og Indflydelsesrige forlange, at den Kommende skal være elskværdig; de staae bagved og styrke første Geled blot ved at staae der. Saa skal han *bryde sig Vei*, saa omfavner han Landserne, optager dem i sit Bryst og - falder.

Det vilde jeg gjerne, sagde Otto mismodig, saa var det forbi.

Ja, men husk paa, at jeg talte figurlig. Landserne vare ikke virkelige Landser, men Knappenaale.

Er det virkelig Livet? spurgte Otto.

Ja, det er det virkelige gamle Liv, hvor de gamle Sæbekjælderfolk boe, og den anden Sæbekjælder er ogsaa den gamle Sæbekjælder.

Saa var et Pistolskud det bedste.

God Nat, Hr. Werther! Hils Lotte!

Nei, hør nu, De talte et Øieblik saa alvorlig, bliv nu ved blot et Minut endnu. Sig mig, er der da aldeles ingen Plads i Livet, hvorhen man kan bryde sig Vei? Kan De aldeles ikke vise mig et Punkt, hvor det er værdt at naae hen, hvor man lever og føler Tilværelsen i en skøn og anseet Stilling?

Anseet Stilling? Jo, slaa Dem til et Parti.

Hvilket?

Ja, det maa jo komme an paa Dem selv og Omstændighederne. Men det maa dog ogsaa komme an paa, om De af Naturen er en god Kammerat. Alle Partier ville herske, enten i Staten, i Kirken, i Kunsten, i Klubben, eller hvor det saa er, og for at herske maa man feie Andre tilside. Hvert Parti er en sammenbunden Kost, hvori hvert enkelt Riis maa feie løs, naar Kosten feier. Kosten ligger ikke indeni Sandheden, men Sandheden i Kosten og maa følge dens Bevægelser. Man maa, endog om man er et skikkeligt Menneske, have den mærkværdige kammeratlige Evne, at man for Ideens Skyld 201 hylder Sandheden og paa samme Tid er overbeviist om, at Sandheden kan ikke trives uden Partiet, selv naar det lyver.

Men man maa dog have en Idee at troe paa!

Ja, men De skal have Medtroende, De maa have Deres Medtroendes Tro eller altid lempe Dem lidt efter den. Og hvormange af de Medtroende troer De, bryder sig om Tro paa Ideen?

Hvordan kan Verden da hænge sammen?

Ved Centripetalkraften, Centrifugalkraften, Tyngdeloven og Ligevægtsloven, ved Interessernes Balance. Om enhver ideel Tanke sætter sig et vist System af Interesser, ligesom Skaldyrene sætte sig paa en i Havet nedsænket Gjenstand. Paa den bedste ideelle Tanke sætter sig den største Sum af vægtige, grove Interesser, det er en Naturlov, og derved faaer den meest Vægt og er seirrig, indtil tilstrækkelig mange Skaldyr sætte sig paa en modsat Idee og vippe den første op. Verden bevæger sig fremad til uendelig Fuldkommenhed ved Skaldyrenes Tyngde.

Verden er dog herlig.

Ja; men vi have af al den Herlighed,

»von all seinem Glanz und Schimmer
Nichts als die Mühe und als die Schmerzen,
Und wofür wir uns halten in unsern Herzen.«

See paa det Hele med Kløgt og livfuldt Blik, holde os fjernt fra Misundelsen og Hadet, nære os af Skønheden og blive stærke ved den

Ja, men Handling, Handling!

Hvad kalder De Handling? De veed, eller De veed sagtens ikke, at Goethe var med paa det Felttog, som Preusserne og Østerrigerne under Hertugen af Brunsvig foretog ind i Frankrig 1792.

Var Goethe med der?

Ja, De kan selv læse det i hans Værker. Da Tydskerne bombarderede Verdun, stod Goethe om Natten ved et af Batterierne og saae paa, hvor smukt det tog sig ud: Kanonaden, Branden i Byen o. s. v., og saa gav han

sig til at spadsere op og ned bag en Viingaardsmuur med Fyrsten af Reuß og udviklede ham sine Theorier om 202 Farverne efter en lagttagelse, han havde gjort om Morgenen ved et Kildevæld.

Hm, det synes jeg ikke rigtig om.

Hvorfor ikke? Skulde han maaskee have været sentimental og jamret?

Jeg veed ikke jeg synes, der er en Mangel paa Mandighed deri.

Mandighed? De har da læst om Slaget ved Valmy eller Kanonaden ved Valmy?

Ja, der, hvor Dumouriez tvang de Allierede til Tilbagetog?

De kan Deres Kofod næsten ordret. Det er ganske rigtigt. Der blev affyret omtrent tyvetusinde Kanonskud, og midt under Bataillen, da Goethe holder bag en Høi, faaer han Lyst til at prøve paa sig selv, hvad Kanonfeber egenlig er, og saa rider han op paa Høien, midt ind i Regnen af Kanonkugler, og bliver holdende der, indtil han tilstrækkelig har iagttaget sig selv. Kalder De det Mandighed eller ikke?

Men er det ogsaa ganske sandt?

Stabsofficererne mødte ham jo paa Høien, og det Ridt blev senere med stor Forbauselse omtalt ved Kongens Taffel.

Det er rigtignok mærkværdigt. Men hvad saa?

Hvad saa? Saa mener jeg, at dette er den sande Maade at tage Livet paa: »skjönt at udvikle sin Menneskelighed«, som Giulio Romano siger i »Correggio«, under alle Omstændigheder at give Agt paa og vedligeholde Skjønhedens rolige, stadopbyggende Magt, blive Noget i sig selv, vorde en Personlighed, der staaer uafhængig med Sind og Villie, beredt til at gribe og beherske det store Øieblik, naar det kommer.

Men hvis det ikke kommer?

Det kommer! Men det lader sig ikke melde, det kommer med Vælde eller yndigt og blidt, maaskee naar man engang tankeløst staaer i Borggaarden, saa kalder en Stemme:

»Hør Ungersvend, sig ikke Nei, leg Tavlbord med mig!«

Schiøtt nynnede den deilige Melodi, og ved denne Lyd blev det saa varmt for Otto, saa vemodig og dog ønskelig, saa duftende, bly 203 og dog lokkende laa Verden, saa kjærlig syntes Fødelandet at aabne ham sin Favn, at han udbrød: Tak, Schiøtt! nu gjorde De igjen Alt godt!

Ja, svarede Schiøtt adspredt, nu har jeg fortalt Dem om Pantheisten Goethe med hans Farve-Forelæsning under Verduns Beleiring og om Stoikeren Goethe paa Høien ved Valmy. Men han var derhos en godmodig Patron, der bestandig gav efter for den »herrische Gewohnheit, jüngern Männern meines Alters in Herzens- und Geistesnöthen beizustehn.« Det Samme gjør jeg i min Godmodighed. Men nu maa jeg sige Dem Farvel; der gaaer Nogen, jeg skal tale med. Gaa nu hjem og læs Goethe.

Otto fortsatte sin Vei uden at vende sig for at see, om det var Mand eller Kvinde, Schiøtt skulde tale med. En uendelig Attraa opfyldte ham. Farver, Sang, Videnskab, Herredømme, en deilig Prindsesse i Borggaarden, de meest forskjellige, skjønne Billeder foresvævede ham, og han tænkte i dette Øieblik ikke paa, hvorledes de skulde naaes, selve Aftenens Skjønhed var en Lyksalighed.

Syvende Capitel

Ved de nye Bekjendtskaber, hvori Otto var kommen, blev Samlivet med Mendoza løsnet lidt, uden at der dog kom noget engt Omgangs- eller Venskabsforhold mellem ham og Schiøtt. Deels var Forskjellen i Alder og den Overlegenhed, hvormed Schiøtt fremragede, en Hindring, deels iagttog Schiøtt overfor dem, han særlig interesserede, en vis Tilbageholdenhed, ligesom for ikke at opslide Interessen. Hvad der undertiden fra Damers Side anvendes af Coquetteri, og hvad mange Mandfolk forsømme altfor meget, udtalte han som en veloverlagt Regel, grundet paa Skjønhedshensynet. Men Otto saae ham ofte med tilsyneladende langt større Interesse omgaaes ubetydeligere Mennesker og kunde ikke væрге sig mod en Slags skinsyg Mismod over ikke at blive anerkjendt. Derimod beklagede Schiøtt sig over, at Otto var som en Svamp og bestandig

sugede ham ud med begjærlig Spørgeren eller blot med Uvidenhedens til Belæring og Irettesættelse fristende Magt. Han 204 vilde, naar det endelig skulde være, hellere »holde Foredrag« for dem, der bekvæmpede ham og strede imod, end for Otto, der lyttede og vilde lære. - Al Deres Naivetet, sagde han engang til Otto, vil snart gaae bort, og jeg maa da holde mig til min Ven Milner, som dog idetmindste leverer et stort Erfaringsmateriale, hvoraf Parfumen lader sig uddrage; for han er i Grunden en Arbeidsbi, der ikke veed, hvad det er for Blomsterstøv, han medbringer til Kuben. - Trods denne Utilbøielighed gav Schiøtt dog tidt efter for den Fristelse, der laa i Ottos begjærlige Lytten, og paa given Anledning kunde han med sin overordenlige Hukommelse holde et vækkende og veiledende Foredrag over en historisk Begivenhed eller udtale sig med Interesse og Indsigt om et eller andet Kunstværk o. desl.; men hyppigere talte han, som det netop stod ham an, fulgte sin Drift til korte, aandfulde, ironiske Bemærkninger om Livet eller gav sig pludselig til at gjøre Forsøg med Otto, kastede en Dissonans ind i Samtalen og saae, hvad Virkning den gjorde.

Paa den anden Side skuffede Otto Schiøtt ved den Mangel paa Tillid til Verden, til Paalidelighed og Troskab, som undertiden brød frem, ikke i bestemte Ord, men forraadende sig paa uvilkaarlig Maade. Schiøtt holdt sig overbeviist om, at dette sunde, aabne Ansigt ikke kunde skjule en Hemmelighed, at Otto ikke kunde have undladt at bryde frem med den, og speidede derfor efter, om der ikke dybt i hans Sjæl laa noget medfødt Troløst, som berøvede ham Evnen til at troe Andre.

Hvad de havde tilfælles, og hvad der dannede det aandige Slægtskab imellem dem, var den ustandselige Higen efter Erkjendelse og den dybe Skønhedsfølelse, Sandsen aabnet for Livets Duft. Men ogsaa i denne Lighed var Forskjel, fordi hos Otto var Attraaen endnu meest sjælelig, han higede efter Livets skønne Illusioner; de Skuffelser, han hidtil havde lidt, havde kun borttaget de virkelige Gjenstande for hans Tragten, men ikke selve Attraaen, og Skønhedsteoriene havde henviist Opfyldelsen til en Verden, han troede at kunne gribe. Schiøtt derimod saae paa Illusion og Virkelighed med erfarent og kunstforstandigt Sind, var snart i Idealiteten, snart i Realiteten og kunde spille med begge som Jongleuren med Kugler. Ved en Flaske Viin vakttes Ottos Forestillinger om ubekjendte Vine, 205 om gyldne Druer, Purpur-Druer, Olivenskove, Templer og hellige Lunde, medens Schiøtt drak sit Glas med Behag, satte Priis paa at kunne skjelne mellem en Chateau-Rauzan og en Leoville og derpaa talte om Druer, Lunde og Templer som en vidtbereist Mand, der har seet dem. Forskjellen imellem dem viste sig ogsaa i deres Oeconomi, skjøndt deres Kaar vare temmelig lige. Ottos Moder havde trukket sig tilbage fra Handelen og var flyttet til en anden By, hvor hendes Søster boede; Boet var blevet opgjort, og for Otto var udsat en Capital, hvis Renter dog kun forsøgte til det Nødvendigste, og han maatte derfor hjælpe lidt til ved Information. Han havde en næsten kvindelig Sands for Orden, men var ligegyldig for Penge, Tingenes Værdi rettede sig hos ham efter den Lyst, han havde til dem. Andrés Opfordringer om at være genereux og gentil vare saa at sige trængte ind i hans Blod og bleve endmere bestyrkede og udviklede ved Skønhedslæren. Schiøtt havde mere praktisk Sands og var sparsommelig, fordi han frygtede Afhængighed af Verden, men var derhos altid beskæftiget med lidt »Klatgjæld«. Han sagde, at det interesserede ham, man havde ellers Vanskelighed ved at komme i Berøring med en vis Deel af Folket, og kun paa denne Maade kunde man undertiden høre den naturlige Pathos, der hos de Dannede alt mere kom i Forfald. En Vadskerkone, der krævede, afgav et agtværdigt, skjøndt ubleget Mønster paa en simpel og rørende Fremstilling af Familieforhold, blandet med en naiv, berettiget Vrede over Debtors Insolvens, og i hendes Skoser forekom ofte mærkværdige Træk af folkelig Ironi; hendes Tale havde en Duft som i Luften tørret Tøi, hvorimod hans dannede Værtindes vrede Tale var som en ovntørret Ble. Derfor betalte han sin Værtinde punktlig den 1ste i hver Maaned.

Hun staaer *à la suite*, sagde han engang ved en given Anledning, da han i Solskinsveir fulgtes med Otto fra sit Hjem - thi, skjøndt Schiøtt altid var livlig, var det dog især Tilfældet i Solskin -; engang naar jeg faaer Tid, skal hun rykke op i Nummer og gjøre Tjeneste som gammelt Huus. Der kan være mange Hemmeligheder i et gammelt Huus.

Hvad vil det sige? spurgte Otto.

De mangler ogsaa alle Forudsætninger, saa man maa give en 206 kjedelig Commentar til hvert andet Ord. Man maa have lidt at pusle med i denne Verden. En Capitalist, der eier en Mængde Steder, gjør hver Morgen sin Ronde, og jeg seer ham undertiden gaae og føle paa Murene og klappe dem, ligesom Dyrtæmmeren klapper sin Rhinoceros eller gamle Jomfruer deres Hund eller Kat. Vi Andre, som hverken have Raad til at holde Huse, Hunde, Katte eller Rhinocrosser, lade vore Grundeiendomme og Yndlingsdyr gaae frit om, ernære og regenerere sig selv; i Mangel af den fulde Eiendomsret nøies vi med en betinget Brugsret ... Saae De ham, som hilste der? Det er en Aagerkarl, og han er min Ven. De Andre - som laane af ham - gaae en lang Omvei for ikke at møde ham, og naar de ikke kunne undgaae ham, hilse de keitet; thi de tør ikke være uartige og vove ikke at være høflige. Men jeg siger altid paa det venskabeligste: God Morgen, Hr. Samuel - skjøndt han er ligesaa god Christen som jeg - og saa leer han, som om han var deelt imellem Lyst til at kysse og bide, og bliver altid staaende for at tale lidt om Geschäftet og bevise mig, at han er en brav Mand. Ironien gjør en løierlig Virkning paa den Slags Folk; de vimse og flagre om En blot for at blive frie og flyve saa lige i den. Han har forsikkret mig paa Ære, at Skinnet er imod ham, at han nok veed, han bliver kaldt Aagerkarl, men at han i Virkeligheden gjør Vel mod utallige Mennesker, som ellers vilde blive flaaede. Ja, han har svoret, »saa sandt Gud lever«, at han endog, naar han

ikke havde Pengene selv, og Vedkommende ikke vilde betale saa høie Renter, som tredie Mand fordrede, har lagt Penge til af sin egen Lomme. Og det er fuldkommen sandt. Han har to Kasser, den ene er hans egen, den anden er hans Børns, og som Fader og Forsørger kan han ikke forsvare at udlaane sine Børns Penge paa usikkre Forskrivninger mod mindre end 50 pCt. Byder nu En 48 pCt., saa lægger han samvittighedsfuldt af sin egen Kasse 2 pCt. i Børnenes. Da jeg svarede: De er en brav Mand, Hr. Samuel, blev han saa ivrig, at han bød mig hjem til sig og viste mig sine Bøger, hvoraf fremgik, at ved Udlaan mod 50 pCt., havde han kun en virkelig Fordeel af 10 pCt. - saa meget snyder man Aagerkarlene trods al deres Forsigtighed. Er det ikke interessant? Han er forresten Tigeren i mit Menageri; thi laaner jeg engang af ham, forført af hans Venskab, og betaler jeg da ikke paa Klokkeslettet, 207 sætter han mig, »saa sandt Gud lever«, i Slutteriet blot for at kunne kigge ind til mig og sige: God Morgen, Hr. Schiøtt!

Ja, saadan som De kan fremstille det, er det interessant; men det er dog egenlig ikke skjønt.

Aa, skjønt! Man maa ogsaa tage sig lidt iagt for det Antike og læmpe sig efter den romantisk-nøgterne Tid, vi leve i. En lille Jomfru ovre paa Vestkysten af Jylland taler maaskee med Henrykkelse om Zephyren og veed ikke af, at Zephyren er Vestenvinden, der i hendes Hjemstavn svider Markerne, bøier Skovene og kaster Vrag paa Stranden.

Samtalen blev afbrudt for dengang, men blev gjenoptaget en Tidlang efter paa en Ridetour. Endeel af deres fælles Bekjendte gjorde en Skovtour, Otto vilde ride, og Schiøtt lod sig efter mange Overtalelser bevæge til at ride med, men paa den Betingelse, at Otto skulde lære Bions Klagesang over Adonis udenad paa Græsk og recitere den fra Fælleden til Bommen; for, sagde Schiøtt, saa har jeg Ro saalænge. Og det gjorde Otto, medens Schiøtt red og saae ud over Sundet og efter endt Recitation paastod, at hans Hest var bleven saa lærd, at den galopperede i feilfrie Anapæster.

See der, sagde Schiøtt, da en smuk Equipage rullede dem forbi, nu skal jeg til Belønning for den Ære, De har viist den ædle Bion, fortælle Dem, hvem det var, som kjørte der. Det er en Mand, som for nogen Tid siden vandt en Proces ved Høiesteret og derved pludselig gik over fra Fattigdom til Rigdom. Nu er han klædt paa det nydeligste, alle Folk hilse ham, han kan spadsere Arm i Arm og kjøre med hvem det skal være, og er hoven. Jeg har kjendt flygtig til ham tidligere, og naar jeg nu hilser ham, tager han flygtig med en Finger til Hatten, han troer, jeg har Hensigter. Det er dog uendelig curiøst. De Andre, som han tager under Armen, tillægger han ingen Hensigter, fordi han behøver dem til sin »Anseelse«, mig tiltroer han Hensigter.

Men hvorfor hilser De da stadig?

Hvorfor? Jeg tager Hatten af for Dommen, for den blinde Retfærdighed, for Lykken, der som en ægte Kvinde har viist sig poetisk-lunefuld og engang kastet sin Gunst paa en Morian. Jeg tager Hatten af for Morianen, fordi hans skjønne Beskytterinde ikke er 208 visible, og paa samme Tid har jeg jo den Morskab at see ham henregne mig til hans courgjørende Hofmænd. Intet er fornøieligere end at blive misforstaaet af Schofelisterne ...

Jo, at blive æret af de Ædleste!

Det er det Næstbedste af den Glæde, man kan have af Mandfolk ... »De Ædleste« ere nu ogsaa med at spise til Middag hos min Morian, skal jeg sige Dem. Han holder Equipage, giver store Feter, er i Velten, jasker sine Penge bort.

Hvad skulde han da gjøre ... hvordan vilde De bære Dem ad, hvis De var rig?

Jeg? - Lad os see. Det Første vilde være, som Goethe tilraader, hver Dag at see paa noget Skjønt. Man maatte være omgivet af Skjønhed, af antike Statuer, Blomster, Malerier, Raphaeler og Murilloer, især Murilloske Madonnaer. Hver Dag maatte Decorationerne vexle, nye Kunstværker omgive En, hver Dag maatte være en Overraskelse, Opstaaen til et nyt Liv, ny Skjønhed eller ny Udstraaling af den eviggamle Skjønhed. Et Dampskib maatte ligge ved Toldboden, bestandig med Damp oppe, beredt til at føre En, hvorhen man lystede, til Athen, Smyrna, Jaffa, Monterey, Ny-Orleans. Ved Smyrna maatte arabiske Heste staae opsadlede, for at man strax kunde ride til Palmyra - kjender De Noget til Dronning Zenobia?

Ja, hun forsvarede jo Palmyra imod Keiser Aurelian, men blev fangen og ført i Triumph.

Hun skal have været en af Verdens skønneste Kvinder; hun var den sidste Repræsentant for Grækenland, der kjæmpede mod de romerske Barbarer, og med græsk Aand og Frihed forenede hun Østerlandets mysteriøse Herlighed. Og hun var en Jødinde, og de ere sjeldne ... Hun skulde møde En i Ørkenen, omgivet af 100,000 orientalske Ryttere, der opførte en *fantasia*, og ved hendes Nærmelse skulde Kilder springe frem i Ørkenen og grønt Græs lægge sig fløilsblødt over Sandet. Og naar man seilede ud i Middelhavet, under Cypem, Greta eller Cythera, skulde Cleopatras Tog komme, med Purpurseil, med Skib af Perlemoder, med Dronningen selv i Bagstavn, omgivet af syngende Kvinder, og man skulde selv være Antonius og have to Verdener at lægge for hendes Fødder - i det Ubegrændsede er Rigdommens Aand og Sandhed, kan man ikke være rig ubegrændset, saa opgiver man 209 Perlemoder-Skibene med Purpurseil og

de 100,000 Ryttere og rider paa saadan en Krik som dennehersens og indsuger Brisen fra Sundet og veed, at Zenobia og Cleopatra døde aldrig, om de end ikke ere Dronninger.

Schiøtt vedblev efter en lille Pause: Men man maa vogte sig for Nærings sorg. Har man ikke Udsigt til at blive rig, maa man forstaae at undvære det Uvæsenlige for det Væsenlige; Glacéhandsker, Gulduhr, glimrende Meubler kan man undvære. Alt kommer an paa den Personlighed, man bærer i sig. Kvinden gjør en simpel Straahat yndefuld, den fuldendteste Silke- eller Fløilshat fra Glassing eller Levin gjør ikke Kvinden yndig, uden for Hofjunkere o. desl. Derfor maa man være sparsommelig og finde en Nydelse deri. Hvad Nærings sorg kan føre til, er næsten utroligt. Jeg kom imorges ned til en fattig Barbeer, som boer i en Kjælder og er min Ven. Han betroede mig, at lidt før jeg kom, havde han ikke havt Brød i Huset, og han sad inde i sit Værelse og ventede paa en Kunde og Sexskillingen. Saa gik Døren til hans Barbeerstue, og han ud. Det var en ung, nydelig Dame, der spurgte efter Nogen i Huset. Muggen sagde han hende Besked og bandede hende i sit Hjerte, fordi hun ikke var et Mandfolk, han kunde barbere - saa vidt kan Nærings sorg bringe en Mand!

Schiøtt sagde disse Ord med et ubeskriveligt Smil. Han talte med den Slags Ironi, hvorved et Menneske synes at staae saa mange Gange over eller bagved sig selv, at han er som i et Værelse beklædt med Speilglas: Øiet forfølger hans Billede i det Uendelige, faaer ikke Hold paa noget fast Billede, men tiltrækkes af sin egen bestandig utilfredsstillede Skuen.

Otto sagde: Hvo der kunde tage paa Livet saadan som De!

Ja, seer De, man maa have Interesse for Livet, saa kommer det En imøde.

Jeg troer snarere, at den, der ikke bryder sig om Livet og ikke begjærer det, ham kommer det imøde og hengiver det sig til; men den, der længes efter det og gjerne vil omfavne det, ham skyer det.

Ligesom Lieutenant Holm engang fortalte om den smukke Tjenestepige, der ikke vilde kysse ham, da hun mærkede, at han selv gjerne vilde?

Ja, saa omtrent. 210 Ja, men han var ogsaa et Barn; havde han været Mand, saa havde han dristig kysset hendes Læber, da de vovede sig nær.

Havde han været Mand, saa vilde hun vel ikke have nærmet sig.

Det skal De ikke sige. Hun vilde ikke have nærmet sig paa den Maade; men engang vilde et lille Smil med nedslaaede Øine have sagt: Jeg er nær. Man maa forstaae at læse Runer.

Man maa jo altid frygte at læse feil.

Og saa frygter man i Virkeligheden, medens Phantasien er modig? spurgte Schiøtt og kastede et forskende Blik paa ham.

Otto taug.

Efter en lille Pause sagde Schiøtt: Der er et skjønt Mysterium i Naturen; det Mandige, Dristige, Bevidste og Honnette hører sammen. Det skal sjelden slaae feil, at der ved de ængstelige, skyer unge Mennesker er noget dulgt Uhonnet. De lure og luske om det, de begjære, de indsuge Lidenskab af Atmosfæren og af deres eget Aandedræt, og i deres Frygt for at begaae det Ene, begaae de ofte det andet endnu Værre.

Hvad da? spurgte Otto beklemt.

Det er meget forskjelligt; men jeg vil nu kun nævne det, at saadant et Menneskebarn tager feil baade af sine Følelser og af Gjenstanden, af sine Evner og af sine Forhold, og i et fristet Øieblik gjør pathetiske Løfter, kaster sin hele Personlighed hen paa Spillebordet og bagefter ikke kan og maaskee heller ikke vil indløse den. Det er det Uhonnette, det er Kjeltringestreger. Aphrodite er en ærlig Kvinde, Gudinde for Naturen og Skjønheden; Sangen til hende skal synges høit og ikke bævende nynnens indvendig. Manden skal vide, hvad han er, og hvad han vil; han styrer sig selv med Aandens og Skjønhedens Tøiler og har Bevidsthed derom. Lad Kvindens Instinct læse Runer i hans Blik, og lad hende søge ham eller stænge sin Dør, alt efter hendes egen Hu og Villie. Hun leger med den Farlige som med Ild; men hun driver Spot med den Ufarlige. At være til hemmelig Spot for en Kvinde, fordi man er forknyt - »den Skjæbne vorde Dine Fjender!« som den vise Nathan omtrent siger til Saladin.

Gjennem hele Naturen, vedblev Schiøtt, gaer en Ensartethed af det Dygtige og Skjønne, det Mandige og Honnette, i Modsætning til det Snigende og Umandige. Kvinden har med sin 211 beundringsværdige Organisme en uvilkaarlig Sands herfor. Hvadsomhelst Herligt og Stort hun seer frembragt eller hører Beretning om, meddeler hende en Følelse af det Mandige, der var dets inderste Ophav, og uden hvilket ingen Productivitet gives. Om hun seer en fuldendt Statue, en veludført Rolle, lytter til en skjøn og kraftig Sang eller hører om en Heltebedrift, er hendes aandige Glæde, hendes upartiske Beundring lempelig

ledsaget af Eros. Jeg vil just ikke sige, at hun altid giver efter for denne Eros - Skuespillere, Sangere og Helte mene, at det hyppig er Tilfældet - men han er hende nær, selv paa den Blufærdiges Kinder puster han, hende selv uafvidende, sin skønne, varme Aande. Ingen sand Kvinde ynder det Svage, Krybende, det fiint læspende Spæde; hun elsker Styrken. Det er just ikke af Sandselighed; men det er, fordi hun selv tilhører den friske, skønne Natur og har en umiddelbar Sands for Naturens Harmoni.

Kvinden er ikke egenlig sandselig - tog Schiøtt efter et Øiebliks Taushed paany Ordet -; alt det enkeltstaaende Sandselige, det Begjærlige, Raae, Ideeforladte, der nærmer sig hende, indgyder hende Mishag. Hvad der nærmer sig hende, skal behage hende, og man kan kun af Kvinden lære ... af Kvinden lære ...

Paa aldeles usædvanlig Maade standsede Schiøtt og faldt i Tanker.

Hvad kan man lære? spurgte Otto.

... At blive Mand, svarede Schiøtt kort, og idet han et Øieblik efter fuldstændig kom tilbage i den forrige Tone, tilføiede han:

Hos hende er Skønheds- og Velbehagsfølelsen ligesom en fim Æther, der omgiver alle hendes Nerver, og naar denne med sympathetisk Eidenskab optager en Personlighed i sig, staaer hele hendes Væsen i dens Tjeneste -

*For every thought is bent to prøve
Her passion in the hour of trial,*

som Byron siger i Sangen om Inez.

Men hvor veed De dog Alt det! spurgte Otto.

Ved Intuition, svarede Schiøtt smilende, ved den gjættende Magt, der opdager og erkjender endog det fjernt Beslægtede. Vi have Alle i vort Sind en Hovednøgle, der oplukker Døren til andre 212 Menneskers Sind, naar vi først ved lidt Erfaring have prøvet den paa os selv. - Hvad jeg for lidt siden sagde om Kvindens Forhold overfor det Store og Skønne, gjælder ogsaa om Manden, idetmindste de velorganiserede Naturer. Der er virkelig i alle Arter af Nydelse noget Mandligt eller Kvindeligt. Naar De f. Ex. ved en Concert hører en særdeles smuk kvindelig Stemme, saa virker den paa Dem anderledes end paa en Kvinde, ligesom De ikke musikalsk føler det Samme for en smuk Mandsstemme, som en Kvinde føler. Følelsen kan synes saa fjern fra Attraa, som den vel vil - desuagtet skal det ikke kunne undgaaes, at en mandlig eller kvindelig Erotik jo gjennembæver den. Men hvilken Herlighed er ogsaa en skøn Kvindestemme! Ingen har en saadan Stemme uden at være et sjeldent, fortræffeligt Væsen. Det sagde Mendoza engang; hans Instinct havde lært ham det. Paa Theatret hører man den sjelden, fordi Scenen med al dens Smaalighed og dens Intriguer snart berører Sjælen, og dog skal der være Fruentimmer, der have faaet en saadan Marmorhvidhed af den kjærlige Natur, at intet Smuds har kunnet hefte paa den, og selv i en fremrykket Alder behøve de kun at lade en Tone høre, for at man strax skal kjende en af de Udvalgte og anelsesfuld hilse al den Rigdom, som en Kvindesjæl gjemmer. Men sjeldent er det. Derimod kan man hyppig møde en skøn, blød, uimodstaaelig vindende Stemme i det private Liv. Hun har da altid skønne, bløde Former, hun er altid smuk, idetmindste naar hun taler, altid værdig en Mands Elskov, og lyksalig den, hun gjengjælder med sin! Grækerne havde en bestemt Forestilling om den erotiske Magt, der ligger i enhver Skønhedsnydelse, og udtrykte det paa mærkelig Maade i Fortællingen om Pygmalion, der forelskede sig i Billedstøtten ...

Ja, men det, synes mig, er ikke skønt! udbrød Otto; Fortællingen om Pygmalion forekommer mig at være en af de faa frastødende Gjenstande i Oldtiden, ligesom Historien om Periander og Melissa ...

Naa, ja, svarede Schiøtt, Smag og Behag er forskjellig, og saa kan man jo nøies med det Levende; det var jo ogsaa derfra, vi gik ud.

Og dog, tilføiede han lidt efter, er der en dyb Sandhed i Pygmalionsagnet. Hvad vi elske i Ideens Rige, maa paa en eller anden 213 Maade faae Liv og aande os imøde. Nogle omfavne Ideen, og den bliver under deres Paakaldelse til en Malkeko, som Schiller siger; men Pygmalion begjærede Livets hellige Mysterier i en Form, der var reen som Marmor og skøn som Kunstens Fuldenndhed, og Gudene skjænkede ham det: det Store og Skønne, han selv havde frembragt, blev hans Eiendom og Løn.

Ja, saadan forklaret! raabte Otto med tindrende Blik.

Men, vedblev Schiøtt med en pludselig Bøining af Tonen, man maa vogte sig for det Tragiske.

Hvad vil det sige? spurgte Otto, næsten ængstet ved den pludselige Slagskygge.

Man maa have Lykke. Der er en Hemmelighed etsteds i Livet; der er Noget, som ikke kan udmaales og

ikke veies paa nogen Vægtskaal, fordi der ingen Retfærdighed er deri. Det Uforklarlige er udtrykt i Formlen: Man maa have Lykke. Jeg har seet gamle Mænd, som i deres hele Liv have taget, hvad de kunde naae, som vare seilede ind i mangen Bugt, men altid slupne ud med gunstig Vind, og nu ere omgivne af en ærefrygtsfuld Slægt og Folkets Velvillie. Og jeg har seet unge Mennesker, der ængstelig nippede til Livet, med Frygt og Undseelse udstrakte Haanden efter, hvad Naturen havde bestemt som deres, komme i Forhold, som ingen Djævel og ingen Engel løser - jeg har seet dem gaae i Hundene.

De vare komne langt forud for de Andre og havde under denne Samtale redet Fod for Fod, næsten uden at agte paa Hestene.

Ottos Hest gjorde et Feiltrin, og han tugtede den med Sporerne, saa at den sprang og krummede sig under Tøilerne.

Hvor den Vei er dumt anlagt! raabte han; see, hvilken vid Bugtning den gjør! Lad os ride lige over Marken!

Deres Langsynethed bemærker nok ikke, at der er en bred Grøft og en Havremark, sagde Schiøtt. Man sætter ikke over en saadan reel Grøft med et af Deres yndede Tankespring.

Lad os sætte over, Schiøtt!

Lad os beholde Halsen heel, Krøyer!

O, mig skylder Himlen saa meget, at den ikke kan lade mig døe endnu! raabte Otto og satte sin Hest i Galop.

Schiøtt fulgte ham et Øieblik og tilraabte ham: De gjør gal 214 Regning, Høistærede! hvis Himlen er i Deres Gjæld, er den i høi Grad fristet til det Ønske at blive af med Creditor ved hans egen Uforsigtighed.

Jeg troer paa Himlens Ærlighed! raabte Otto, jog Sporerne i Hestens Sider og tvang den fremad til Spring; men paa Grøftekanten standsede den og vendte om.

Lad det nu være godt! raabte Schiøtt og greb efter hans Tøile.

Rør ikke Tøilen paa den Hest jeg rider! skreg Otto, kastede sin Hest om og jog i Carriere mod Grøften. Denegang sprang Hesten og kom over; men Bagbenene fik ikke sikkert Fodfæste i det løse Gruus, Hesten væltede bagover med sin Rytter ned i Grøften.

Kom og hjælp! raabte Schiøtt til Vognen, der nærmede sig; men inden Nogen kunde ile til, saae de Hesten kravle op og løbe ind i Havremarken, og strax efter fulgte Otto, bedækket med Støv, blind og døv for alt Andet end Hesten.

Han naaede den inde i Marken, hvor den ikke havde kunnet modstaae den fristende halvmodne Havre, greb Manke og Tøile og svang sig op.

Lad os ta'e ham op! raabte en Stemme, og strax efter saae Otto sig afskaaren fra den brede Aabning i Gjærdet, hvorigjennem han var kommen. Det var Gaardmanden og hans to Karle, og den ene bar en Lee. Længere inde paa Markerne opdagede han mange Høstfolk.

Gaa af Veien, Folk! raabte Otto.

Ja, vist! svarede Gaardmanden; nei, nu ta'er vi Dem op! Lars, gaa Du hen og tag Tømmen fra ham!

Det skal altsaa være Strid - sagde Otto til sig selv - og jeg giver mig ikke!

»Til Seir og Lykke blev Volmer født,
Det staaer i Stjernerne skrevet!«

brød uvilkaarlig frem i hans Tanker, og med al Magt gav han Hesten Sporen og jog lige imod Aabningen uden Hensyn til Bonden, der bredt havde stillet sig i Veien, medens Lars skulde nærme sig fra Siden. 215 Vil han ride Folk over, Kjæltring! raabte Bonden og sprang tilside og slog i det Samme ud med en Kjæp; den ramte Hestens Bagbeen og paaskyndede endmere dens Fart. Niels, hold Leen for! tilraabte han sin anden Karl.

Det skal jeg! raabte Niels.

Men Solen stod Hesten i Øinene, og den kunde ikke see Leen; den sporedes af Otto til det vildeste Fiirspring.

Afveien for Konning Volmer og hans Skjæbne! skreg Otto som ude af sig selv og førte Hesten mod Karl og Lee. Niels havde ikke Mod til at dræbe, han kastede Leen, da Otto kom ham nær paa faa Alen, og i et mægtigt Spring satte Hesten over paa Landeveien.

Fra Vognen hilste man Otto med Bravoraab, maaskee blandede med en Ironi, som han i den første triumpherende Bevægelse efter Stordaaen ikke bemærkede. Men senere, da Voldsomheden fuldstændig havde lagt sig og det stod tydeligt nok, at intet fornuftigt Resultat var kommet af det phantastiske Indfald at spille symbolsk om Liv og Død og Livets Lykke, følte han sig knuget af en uvilkaarlig Skamfuldhed.

Schiøtt forholdt sig længe taus; endelig paa Tilbageveien, da Otto hele Tiden havde vedblevet at være nedstemt og kjedelig, red han nærmere til ham og sagde: Tag Dem iagt for det Ulogiske.

Hvorledes da? Hvad mener De? spurgte Otto.

Jeg mener, at en Galfrands bør være elskværdig; dermed afbetaler han den Gjæld, han paadrager sig. En melancholsk Galfrands er en ulogisk Person, der let hjemfalder til det Tragiske eller Comiske eller Tragicomiske.

Saa paakalder jeg det Tragiske! sagde Otto.

Tag Dem iagt:

»Luften hører det og disse Bjerge,
Og gjennem dem det bringes til Din Herre.«

Lad høre det, hvo der vil! sagde Otto.

Lidt efter tilføiede han: De troer jo dog ikke paa, at Luft eller Jord kan høre, hvad man siger!

Nei; men man skal lytte til, hvad man selv siger; sommetider faaer man Noget at vide, man ikke vidste. 216 En anden Gang traf Otto og Schiøtt sammen ved Bortgangen fra Theatret, hvor der var blevet opført et nyt Stykke, der udmærkede sig ved en saa simpel Inderlighed, en saa skøn lyrisk Diction samt en saa fortræffelig Udførelse, at Begeistringsglæden ligesom vedblev at summe om det udstrømmende Publikum.

Schiøtt og Otto vedbleve at gaae nogen Tid i Taushed. Endelig sagde Schiøtt: Naa, hvad er saa Deres lærde Dom over Stykket?

Otto svarede: Jeg føler kun det Ene, at den Digter, der skriver et saadant Stykke, maa ved sin Død afgive en skøn Sjæl til Vorherre.

Hm! sagde Schiøtt, det var et Udtryk, som en Bladanmelder vilde misunde Dem. Den kunde vist magelig strækkes til to Spalter.

Otto følte paa Schiøtts Tone, at der under de halv spottende Ord laa en virkelig Ros, og taug i stille Stolthed.

Det kommer kun an paa, vedblev Schiøtt, om Billedet indeholder Sandhed. Maaskee De, fordi De indsuger Stykkets Skjønhed, efter Døden stiger op til Deres Herre - for at tale den Slags Sprog - medens Digteren, der har givet det fra sig, stiger ned et andet Sted.

Det er underligt ... jeg har hørt en saadan Yttring før; men det er dog en urimelig Tanke!

De har maaskee læst den hos Plato; han gjør netop stor Forskjel paa en Digter og en digterisk Mand. Den digteriske Mand er Nummer Et, Digteren sætter han i Klasse med Tyrannerne.

Ja, men var det ikke, fordi Plato selv havde faaet et Stykke udpebet, og fordi Poeterne gjorde Nar af ham derfor?

Ungdommen har ingen Pietet mere! Hvo giver Dem Lov til at tale saaledes om Plato? En af vore egne store Digttere siger jo forresten det Samme:

»Hvis jeg var god, jeg digted slet;
Men jeg er slet og digter godt.«

Troer De da virkelig, at endog rigtig store Digttere ikke komme i Paradiis?

Schiøtt vedblev reciterende:

»Om det hændes nogensinde -

Jeg skal ikke det sige, jeg var aldrig derinde.«

217

Hvad Forskjel gjør De forresten mellem en Digter, en stor Digter og en rigtig stor Digter? Den ene er nogle Octaver større end den anden; i de lykkelige Øieblikke kommer Musen i Besøg, hun spiller paa Instrumentet, og naar hun er gaaet, er Digteren forstemt eller flau som en Viinflaske, hvori der har været Viin.

O, nei! o, nei! det er en Paradox! laften er De i ondt Humeur.

I Anledning af det, De der sagde, vil jeg give Dem et godt Raad.

Naa?

De skal aldrig sætte i Carriere ind paa andre Folks Humeur, hverken tilfods eller tilhest.

Og jeg, sagde Otto med uventet Energi, jeg appellerer til Guderne og spørger, om det er værdigt, at De kommer med den Allusion.

See, see! Han appellerer! Med de Jurister er intet Udkomme, sagde Schiøtt. - Men lad gaae, saa vil jeg da fortælle Dem Noget. Jeg sad iaften tæt ved en Digter, som jeg forresten ofte har Leilighed til at iagttage i Theatret. Hver Gang der blev klappet, kunde jeg see, hvor det trak i hans Ansigt; men han skyndte sig, løftede Hænderne heelt op over Hovedet og klappede med - men det lød ikke. Næste Gang, naar han faaer et Stykke opført, gaaer maaskee den Anden, som iaften fik Stykket opført, hen og klapper ligedan - undtagen hvis der er Hyssen eller Piben, for saa klappe de lydelig og stærkt! - Godnat!

Den sidste Deel af Schiøtts Ord foraarsagede Otto ondt i Hjertet; han vilde anerkjende alt det enkeltstaaende Jammerlige, men ikke en almindelig deraf uddragen Regel. Der var en sund Følelse hos ham, som sagde, at den sande Digter er glad ved det Skjønne og Ædle, hvorsomhelst det møder ham, og at det slimede Kryb, som en Hovedstad udvikler, ikke tør indtræde i Reglen. Hvad han havde hørt, forstyrrede et Øieblik den Nydelse, han havde havt; men den brød snart frem igjen, og han tænkte: Hvorfor mon nu Schiøtt sagde det? For han meente det dog ikke! Det staaer jo ogsaa i fuldstændig Modsætning til, hvad han engang sagde om det Mandige og det Productive. Bare man kunde holde ham fast og faae ham til altid at tale alvorlig!

Dog, Otto troede ikke engang saa naivt, som hans Ord til ham selv antydede. Men han holdt af Schiøtt paa samme Tid som han 218 beundrede ham, og af en Følelse, der kun er poetiske Gemytter egen, vilde han ikke kigge gennem den Sprække, han havde opdaget, og maaskee derved see Andet end det, han vilde see.

Ottende Capitel

En tidlig Sommermorgen seilede en Baad over Lillebelt. Hindsgavls Skovkuppel og Middelfarts røde Tage speilede sig i det dybe, klare Vand, hvis stille, svagt glindsende Overflade skjulte den stærke Strøm. Roerfolkene og deres Passageer, Otto, sad baglænds i Baaden med Ansigtet vendt mod Øst, hvor den luerøde Sol begyndte at hæve sig, og hvor smaa Skyer flygtede purpurfarvede, ligesom overraskede i deres Morgensøvn. Alt var stille; fra et enkelt Huus i Middelfart steg en blaalig Røg lodret i Veiret; der hørtes ingen anden Lyd end Aarernes tactmæssige Stød mod Tofterne og en svag Pladsken af Draaberne, der stænkede fra Aarebladene i det friske, grønne, gjennemsigtige Vand. Otto sad betagen af den stille Fred. Menneskenaturen giver ofte forvirrende Svar, naar den adspørgeres om, hvad den er; men den store, tause Natur synes at forekomme alle Spørgsmaal, luller al Utaalmodighed til Hvile i sin andagtsfulde Stilhed.

Det er en kort Fart over Beltet, og tidlig paa Formiddagen, efter endnu at have kjørt nogle faa Miil, var Otto hos sin Moder i hendes nye Hjem. Det var hyggeligt og net, men lille; Gulvet var hvidt, men Loftet lavt, Ruderne skinnende klare, men Vinduerne smaa. Nogle af Meublerne, som han saa godt kjendte, syntes ham at staae indsnevrede og vemodig minde ham om en større Plads og en større Tid. Bygningen var en Deel af det store Huus, som Moderens Søster og Svoger beboede; en beskeden Havepart og et Stykke Gaardsrum var afhegnet til Mdm. Krøyer; men man behøvede kun at gaae gennem en Laage, saa var man inde i hele Kjøbmandsfærdslen, mellem Stalde, Brænderi, Skure - der tilhørte en Anden. Det var Otto klart, at hans lille Broder, der muntert og kjærtegnende var sprungen ham imøde, med Hensyn til mange barnlige Fornøielser var afhængig af en fremmed Mand, og den manende, 219 smertelige og tillige styrkende Tanke reiste sig hos ham, at han dog egenlig var dette Barns Værge.

Saasart han havde hilst paa sin Tante og hendes Mand - der modtog ham med aabne Arme - gik han med Broderen ind i deres egen lille Have og udsurgte ham om, hvordan de nu levede, hos hvem han gik i Skole, hvad han lærte, og sluttede endelig med, om han ikke havde Lyst til at studere. - Moder har ikke Raad til at koste saa meget paa mig, svarede Drengen med en Tone, hvori der var en saadan Ydmyghed og Kjærlighed til Moderen, at Otto følte ligesom Samvittighedsnag over at være bleven ham foretrukken.

Haven var kun slet bearbejdet, og Otto fik strax Lyst til at gjøre Anlæg, indrette den med Smag og især opdyrke et Stykke, der henlaa ubenyttet, bevoxet med Græs. Broderen gik ham tilhaande, og han anvendte i nogle Dage Morgentimerne paa dette temmelig besværlige Arbejde, fornøjet over, at han udførte noget Nyttigt. Da Gravningen var færdig, blev Spørgsmaalet, hvad han skulde plante eller saae paa denne Aarstid, og han valgte Ærter. Saa kan Moder og Vilhelm, sagde han til sig selv, spise Grønærter i September eller October. At kunne arbejde paa saadan Maade og med et saa nært Formaal for Øie, var Noget saa nyt og behageligt for ham, tilfredsstillende ham saa inderlig, at det pludselig faldt ham ind, om ikke en saadan Livsvirksomhed var langt at foretrække for al Beskjæftigelse i Tankeverdenen. Imellem de praktiske Arbejdstimer saae han sig selv som sin Broders Lærer og Beskytter, det tilsmilede ham saa sundt og skjønt - medens han kun høist utydelig forestillede sig, hvilket Arbejde det skulde være, om det altid skulde være Sommer og han altid Gartner.

Han kunde ikke lade være i Samtale med sin Moder at antyde noget Saadant; men hun udbrød strax: For Guds Skyld! Du tænker da ikke paa at forlade Studeringerne! Skulde Din Fader have den Sorg i sin Himmel! ... Bryd Dig ikke om os; vi kommer nok ud af det, vi kan saamæn godt indskrænke os lidt mere, førend Du skulde mangle.

Hvilken uopløselig Modsætning der kan ligge skjult i en kjærlig Ordvexling! Om han vilde forsage for hendes Skyld og hun for hans, kunde de to Forsagelser ikke mødes.

Otto bemærkede ikke strax, hvilken Modsætning der havde 220 udviklet sig; men lidt efter lidt traadte det virkelige Forhold bestemtere frem. Hun følte, at han var voxet, at der hos ham var en Viden, en Tankefyldte, en Anskuelse om, hvad der var Skjønt og Stort, som hun ikke kunde bedømme. Hans Tanker fløi fra hende, op i hende ubekjendte Egne. Hun var Arving til hendes døde Herres og Husbondes Magt over ham; men til at udøve dette Herredømme manglede hun Myndighed, og Fornemmelsen heraf gav hende noget Vaklende, idet hun det ene Øieblik var ydmyg, det andet Øieblik pukkede paa, at hun dog var hans Moder. Men det var netop denne Myndighed, denne Evne til Herredømmet, som Otto meest savnede hos hende; den instinctmæssige sønlig Kjærlighed og Ærefrygt hævdede hende høit, og hans Tanker maatte bukke sig for at naae til hende; hans Forestillinger om en elsket Moder søgte hen til Gracchernes Moder, Coriolans Moder, en romersk Matrone - og hun var en jevn, borgerlig Kjøbstadkone. Hun forstod ikke hans Ydmyghed, den Kjærlighed, hvormed han havde gravet i Haven; men hun forstod heller ikke hans Stolthed, og imod hans utaalmodige Planer og Længsler, der utydelig brøde frem, stillede hun et ganske andet stolt Maal: at blive Byfoged - netop det Samme, som Emilie vilde ført ham til. Og medens det, idetmindste et Øieblik, havde forekommet ham let at forlade Studeringerne og leve stille med og for Sine, var det ham ubehageligt og frastødende, ikke just at arbejde for et saadant Embede, men at hans Person og Tilværelse blev betragtet som Værktøit for en lille Familie-Ærgjerrighed.

Efter ganske faa Dages Forløb begyndte Otto desuden paa andre Maader at blive trykket af Livet i Familien, af den evindelige Tale om praktiske Smaating, og især af sin Tantes Mand. Han var foruden Kjøbmand og Byens Brandcapitain tillige en skikkelig Mand, der blev pleiet med overordenlig Omhu af sin Hustru. Morgen, Formiddag, Middag, Eftermiddag og Aften bleve Kjøkkenets og Kjælderens Kræfter opbudte til at styrke og glæde denne Husherre, og hvert Øieblik blev Otto hentet ind, for at han skulde spise med »Fatter«; men der blev altid tilføiet, at han endelig maatte komme strax; thi »Fatter« var saa præcis med at indfinde sig til sine Maaltider som det Bornholmske Stueuhr med at slaae paa Klokkeslettet. Ved alle Maaltider troede den gjæstfrie Mand tillige at burde tractere sin Gjæst med de nyeste Anecdoter og Bonmots fra 221 Kjøbenhavn; for Otto vare de saa gamle og forslidte som Avisen paa Postgaarden, og til det Utaalelige at skulle høre Sligt fortalt med Selvtilfredshed og ofte gjentaget, kom det endnu Ubehageligere, at de Andre, hans Moder medindbefattet, stadig fandt det morsomt.

Der var Skovbal, alle Byens velhavende Familier deeltog, og da han kom derud, ind i den hvælvede Sal, hvis Tag var grønne Grene, og hvis aabne Vægge vare smækkre Søiler omviklede med Gran og behængte med Lamper, syntes det ham, at nu skulde han dog endelig opleve Noget af det, han havde Anelse om og Krav paa. Som i Dæmring mindedes han Knud Gjedde og Skovballet, og med Mindet fulgte en triumpherende Tanke om, at nu kunde han selv være Knud Gjedde, naar det lykkedes. Men det var, som om Byens »unge Herrer« kunde læse Tanken ud af ham, tydeligere end den stod for ham selv. Der var Noget ved hans Skikkelse og Klædedragt, som gav dem Skinsygens skarpe Blik, og at han var Student vidnede desuden om en aandig Overlegenhed, som de vare saa lidet tilbøielige til at hylde, at de tvertimod spejdede efter enhver Leilighed til at hævne sig paa et Fortrin, som de ikke selv besad. Hver Enkelt af dem vilde ene og forladt været saa bøielig som et Siv; i Masse dannede de en Tjørnehæk. Otto var kommen for sildig til at engagere, og for at deeltage i den Dands, der i Øieblikket blev opført, maatte han »gaae paa Rov«, som det hedder i Kunstsproget, laane en Dame hos en Cavalier. Dette er en anerkjendt og temmelig yndet Skik i

Kjøbenhavn; men her følte man sig viet og givet til hinanden, saalænge Dandsen varede, og kunde ikke lide Forstyrrelse i Samlivet og den trygge Besiddelse. Næppe var han dandsset ud, før Musiken standsede. Han troede, det var tilfældigt, førte meget artig sin Dame tilbage til hendes Plads og bemærkede ikke de Øiekast, som man vexlede. Næste Gang, da det atter syntes Smaamagternes Coalition, at han dandsede for meget med en af Byens Skjønheder, indtraf det Samme. Han anede endnu ikke, under hvilket mistænksomt Polititilsyn han stod, og under hvilken tyrkisk Despotisme Damerne befandt sig, men vilde dog ikke anden Gang lide under det ugunstige Tilfælde, gik altsaa til Musikanterne og bad dem spille videre; men Byens Balinspecteur, en Hattemager, hvis Søn var paa Byfogdens Contoir, gjorde ham 222 med majestætisk Mine opmærksom paa, at her var det Skik, at Balinspecteuren ledede Ballet, og Hattemagerens Søn, der var paa Byfogdens Contoir, maalte ham med et Blik, hvori der var saa megen Skadefryd og udfordrende Trods, at Otto følte baade Vrede og den uhyggelige Fornemmelse af at have seet ned i et inderlig smaaligt og raat Gemyt. Knud Gjedde vilde upaatvivlelig have behersket den hele Situation, især fordi han havde Noget udenfor sin Personlighed, der hjalp ham; men Otto blev behersket af den. Havde han blot haft eet Menneske at støtte sig til! Havde han haft Schjøtt ved sin Side! Hvor de vilde kunnet hævne dem alene ved Schjøtts Blik - hvis de ikke Begge havde faaet Prygl. Thi der hører en vis Grad af Civilisation til, for at et Publikum skal underkaste sig Ironien; den er til ingen Nytte, hvor man lever et kraftigt Naturliv og er mandstærk nok til at spørge: Hvad mener De med de Øine, De sætter op? - Otto følte, at han var udenfor den Verdensdeel, hvor han hørte hjemme.

Ganske tæt ved ham sad maaskee en Dame, hvis Samtale vilde kunnet glæde og berige ham; thi hvorsomhelst man kommer i Verden, i store som i smaa Stæder, er der nok imellem Kvinderne en eller anden, der har haft Sorg, der i det stille Samliv med sin Sorg er bleven klog paa Verden og sig selv, og hvis Hjerte midt i den omgivende Smaalighed er blevet stort. Men de sidde som Klipper, og de give ikke Kildevæld for den første, den bedste Stav, der berører dem. Eller der sad maaskee en eller anden ganske ung Pige med dyb Længsel efter det Bedste i Livet, med store og glimrende Idealer i Sjælen, en af disse friske Naturer, der kunne blive til Alt og saa ofte blive til slet Intet. Hun behøvede maaskee kun et Par lykkelige Ord fra en mandlig Natur for at gjemme dem, klynge sig til dem og voxe ved dem som Vanillen paa en afsides Green. Men i sit 19de, 20de Aar har man ikke Ordet, og naar man vender tilbage med Ordet, er hun maaskee visnet.

Maaskee sad der saadanne Kvinder, kun var det naturligviis ikke dem, til hvem Otto henvendte sig. Eller maaskee traf han heldig, og de turde ikke tale - thi han havde atter overtraadt en Regel. I Melleumrummet mellem Dandsene gik nemlig de unge Herrer ud til Conditoren, og det var ikke ærbart nok, naar en Enkelt blev for at tale med Damerne. Otto fik lutter Enstavelserord til Svar, hvergang 223 han artig bestræbte sig for at indlede en Conversation. Ærgerlig søgte han hen til en Kreds af ældre Damer, i hvis Nærhed hans Moder og Tante sad. Her gjorde man beredvillig Plads, og her var Intet i Veien for en Samtale. Han kom til at sidde mellem en ung Dame paa tredivende Aar og hendes Moder, og lidt efter lidt kom Talen paa de Tilstedeværende. Under Beskyttelse af den igjen begyndende Musik og Dands blev Talen alt dristigere, der blev hentydet til alt flere og flere Skandaler, de Dandsende dandsede Spidsrod. Om det saa var Pigebørn paa 17 Aar, bleve de ikke skaanede, man havde opdaget idetmindste Anlægget til en Skandale. Den unge Dame paa Tredivende og hendes Moder fjernede sig, et Par andre Damer kom i Stedet, og Intet forandredes i Talen, uden at de to Bortgangne havde »efterladt deres Rygte«. Ind imellem de Talendes Stemmer trængte Musiken, indblandende snart en erotisk, attraavækkende Melodi, snart en skrigende falsk Tone, ligesom i det ene Øieblik protesterende for Byens Uskyldighed, i det andet dæmonisk-bifaldende, tænderskjærende-fornøiet.

En kort Stund havde det moret Otto, at den fjendtlige Skare saaledes maatte løbe Spidsrod; men snart blev det ham inderlig ubehageligt. Thi naar de, der tale med Kjærlighed om Menneskene, hos Tilhørerne vække en Fornemmelse af noget Fast, Sikkert og Hyggeligt, ligesom en Arne, hvorpaa brænder en venlig Ild, saa er derimod Bagtalelsens Ord lig skrigende Fugle, hvis Reder ere ødelagte, lig herreløse Hunde, der anfælde Forbigaaende, og har man nogen Tid været i denne Støi, saa er det tilsidst for En, som om Alle, de Talende saavel som de Bagtalte, flød imellem hinanden, som om hele Verden holdt Flyttedag og ikke havde Huse til at flytte ind i.

Det var især Skandaler af erotisk Natur, som bleve omtalte eller rettere antydede med en skadefro Ærbarhed, der undertiden glemte sin Rolle, og det skulde synes, at de ikke kunde være synderlig ubehagelige for en ung Student. Men, medens Otto selv begjærede, forlangte han, at Gjenstanden skulde være hævet over Attraaen, og skjøndt han ikke bar Ærefrygt, blev dog Noget i hans Indre saaret, naar man bortstrøg den poetiske Uskyldsduft af Livet. Det var ham imod at høre det Uskjønne, og paa samme Tid listede dog ved det, han hørte, den Fornemmelse sig paa ham, at imod i Samfundet at betale sin Penge til Bagtalelsen kan man freidig dandse videre. 224 Til andre Tider var han sammen med Byens Honoratiore: Byfogden, Provsten, Rectoren, Toldinspecteuren. Medens han da gjerne vilde tage sig ud og mulig overgaae dem, forlangte dog den anden Side af hans Natur at møde noget Overordnet, Belærende, Dygtigt. Men selv med begavede Mænd, der ere komne fra Kjøbenhavn til Kjøbstæderne, foregaaer i Almindelighed en sær Forandring. Deres aandelige Capital holder op at bære Renter, og de tære aarlig paa den. De kunne ikke være med om at frembringe nye Tanker andetsteds end der, hvor det synes givet, at Rigets Tanker voxe; alle deres Anskuelser ere som en Flaske Viin, der har været optrukken: Kjendere kunne mulig mærke den gode Jordbund, hvor Vinen er voxet, men Bouketten er borte. Til desuagtet at føle sig vel mellem disse

Mennesker, behøves den Mildhed, der kommer af Erfaring, eller en Pietet, hvorfor sjelden er anden Grund end den, at de boe i Ens Fødeby. Otto længtes undertiden efter at kunne føle denne Pietet, han snappede efter sin Fødebyes Luft; men han var skilt fra den ved meer end Tid og Rum. Een Mand var der, hvem han ikke kunde vrage; det var Overlæreren ved Skolen, en Mand paa nogle og trediv, og som havde Ord for at være meget religiøs, meget stille og flittig i sit Kald. Hans dybe blaae Øine havde engang hvilet forskende paa Otto, det var, som om han gjennemskuede al hans Uro, og Otto kunde eller vilde ikke gjøre sig klart, om den hemmelige Uvillie, han havde fattet mod Manden, kom af, at der havde været Hovmod i dette Blik, eller af, at han havde følt sig lille under det. Paa denne Maade søge vi i Livet; vi forlange det Bedste og attraae det Behageligste.

Hvergang Otto kom hjem »fra Byen«, gik han uvilkaarlig ind i den store Gaard, hvor det var Svogeren, som herskede, og han skulde ind i det lille Sidehuus, der forekom ham som en Aftægtsbygning, men hvorfra han blev hentet ind til sin Frænde og Beskytter, til hans Mad, Anecdoter og Vittigheder. Otto kunde af al denne Mæsk ikke uddrage en Draabe af Ironiens Spiritus og maatte nøies med at ærgre sig og lidt efter lidt gjøre Svogeren usikker i Troen paa, at han var elsket af sin Kones Søstersøn.

En Søndag maatte han med den øvrige Familie i Kirke. Han havde et Par Aftener i Forveien spillet Kort med Provsten og deeltaget med ham i et Aftensmaaltid, hvor der var mere Kjød end 225 Aand, og enten dette nu virkede paa ham, eller den geistlige Hyrde virkelig talte slet, saa fandt han kun liden Opbyggelse ved hans Tale, hvori gjentagne Gange forekom Udfald mod Rationalisterne og salvesfulde Forsikringer om de Rettroendes Salighed i Abrahams Skjød.

Ved Middagsbordet var Familien enig om at rose den deilige Tale, og endelig begyndte Ironien at prikke i Ottos Indre, og han spurgte: Hvad sagde da egenlig den ærværdige Mand?

Her kalder vi ham ellers Høiærværdig, sagde Svogeren.

Naa, hvad sagde da den høiærværdige Mand?

Her siger vi: Hans Høiærværdighed.

Om Forladelse, hvad sagde da Hans Høiærværdighed?

Det siger vi heller ikke her.

Naa, hvad sagde da den geistlige Mand, der idag stod paa Prædikestolen?

Han sagde det, vi Alle kan have godt af.

Men f. Ex.?

For Exempel? Ja, lad mig see! ... Ja! han sagde: Fornuften er en Lygtemand, der fører ind ... fører ud ...

... Der fører ud i Vantroens Morads, tilføiede hjælpende Mdm. Krøyer.

Ja, Fornuften er en Lygtemand, der fører ud i Vantroens Morads; saadan var det! Det var dog deilige Ord!

Man føler sig saa sikker ved saadanne Ord, sagde Otto.

Det gjør man, svarede Svogeren uden at forstaae Spotten; men han havde mærket Uraad og tilføiede: Hvorfor spørger Du ellers? Du var jo selv med og burde forstaae og forklare saadant Noget bedre end vi.

Jeg troer ikke, at det var indrettet til at forstaae.

Hvorfor ikke, maa jeg spørge?

Fordi, naar man forstod, kom man jo ud i Vantroens Morads.

Aa, Fixfaxeri! Studenterkneb! Jeg forstod dog det, at naar jeg holder fast ved Troen, skal jeg ikke savne Mutter hos Vorherre! sagde Svogeren, saae ømt paa sin Kone og tog med det Samme en god Mundfuld.

Her brast det for Otto, det var, som om Schiøtts Aand fuldstændig foer i ham, og han udbrød: Ja, han sagde, at naar vi bare ville 226 troe, hvad han siger, saa skal vi hiinsides blive fedede som Kapuner, med Frokost, Klokken-Ti-Mad, Middags-, Vesper- og Aftensmad.

Svogeren gav et Sæt, saa at hans velbesatte Tallerken sprang i hans Skjød; men hans Vrede var saa pludselig og stærk, at han ikke kunde frembringe et Ord, især da han i samme Øieblik havde Munden fuld af Mad.

Mdm. Krøyer havde reist sig, Vilhelm saae forfærdet paa Otto, Søsteren var sprunget op og gav sig til

med Servietten at aftørre sin Mand, Manden arbejdede paa at faae spiist af Munden, Alt tydede paa et frygteligt Uveir, da, i det kritiske Øieblik, bankede det rask paa Døren, og en Herremand fra Omegnen traadte ind.

Undskyld, at jeg forstyrrer Dem i Deres Søndag og Middag, sagde han; det er dobbelt Helligbrøde, men -

Ja, det maa nok undre Dem at see mig i den Positur, Hr. Justitsraad, sagde Svogeren med et pludseligt mildt Aasyn og et Blik nedad sine Beenklæder; men det lider jeg for Guds Skyld.

Saa gi'er han Dem nok til et Par nye igjen, sagde Justitsraaden i en saa tør Tone, at det var umuligt at opdage, om der underneden laa Alvor eller Spøg.

Det gjør han nok! Med Guds Hjælp! Ha, ha, det gjør han nok! sagde Svogeren.

Justitsraaden forebragte sit Ærinde, og da han af Kjøbmanden havde modtaget det meest tilfredsstillende Svar og vilde til at gaae, vendte han sig til Otto og sagde: Naa, Hr. Student, De lovede os forleden et Besøg - kommer De nu snart? Nu skulde De ellers komme, for vi har Fremmede.

Otto svarede: Det er saa vanskeligt at slippe bort fra denne Byes Herlighed, at De maa tage mig med strax, hvis det skal blive til Noget.

Ja, det kan jeg sgu ikke, saa gjerne jeg vilde; De skal bare see, hvor Vognen er belæsset; der er ikke engang Plads til at hænge paa underneden som en Tjærekanne. Men nu skal jeg sige Dem Noget: Jeg faaer imorgen Arbeidsvogne til Byen; jeg kan med det Samme lade en Ridehest følge ind; saa lader De Deres Tøi gaae tilvogns og rider selv - hvad? ... Det var Ret; men husk paa, at vi spiser Kl. 4. Kom ikke for sildig! Farvel! Farvel lille Madam, Farvel Hr. Capitain! Farvel Mdm. Krøyer! 227 Ved Justitsraadens Bortgang var den forrige Scenes Hidsighed sagtnet, men ikke glemmt. Den indbyrdes Uvillie var blot istedenfor acut bleven chronisk. Otto gik ind og gav sig ifærd med sit Tøi. Han havde en stille Angst for det Øieblik, da Moderen vilde komme hjem; men med en Blanding af Husvælelse og Mismod bemærkede han, at hun rolig hentede hans Linned frem og uden Spor af Vrede vexlede de faa Spørgsmaal og Svar med ham, som denne lille Beskjæftigelse udfordrede. Hun var ikke mild og ikke vred; det saae ud, som om hun i den mellemliggende korte Tid var kommet til et Resultat, havde lukket sig inde i sig selv og lod ham staae udenfor. Han undrede sig over denne Sikkerhed og følte sig nedstemt.

Er Du vred, lille Moer? spurgte han.

Vred? Nei, jeg er bedrøvet.

Der er dog ikke saameget at være bedrøvet for! - Hvad sagde Din Svoger, da jeg var gaaet?

Han sagde, at Du under ham ikke Maden i hans Mund.

Otto smilede.

Uvillien blev synlig paa hans Moders Ansigt, og hun sagde: Jeg er en simpel Kone og kanskee ikke klog nok til Dig. Du er voxet fra min Tugt. Men tag Dig iagt, Verden vil tugte Dig. Der falder ingen Spurv til Jorden uden Herrens Villie, det er min Trøst, ellers vilde jeg gaae i Jorden af Angst.

Det er haarde og store Ord for en lille Ting, Moder!

Ja, ja! jeg seer Meer, end Du maaskee troer.

Hvad seer Du da, Moder? Jeg er mig ingen Skyld bevidst uden den, at jeg ikke kan lide Din Svoger.

Ja, ja, jeg veed nok, hvad jeg veed. -

En saadan Samtale fører ikke til nogen Overeenskomst. - Næste Morgen tidlig, da Ridehesten stod for Døren, gik Otto ind og tog Afsked med Svogeren og Søsteren. Uden Spor af Vrede bød Svogeren ham Haanden og ønskede ham Levvel; der var kun intet Tryk og ingen Varme i Haanden og ingen Klang i Ordet. Otto beundrede næsten denne Adfærd, der kunde gjort en Diplomat Ære. Søsteren sagde ham med grædende Stemme Farvel og tog Forklædet op til Øinene; men det var utvivlsomt, at Forklædet ikke blev vaadt. De fulgte ham Begge ud.

Farvel, Vilhelm, sagde Otto kjærlig og bøiede sig ned mod sin 228 Broder, men undlod at kysse ham, fordi Partiet om Munden i dette Øieblik ikke var ganske reent.

Farvel, Otto, sagde Broderen med alle Tanker fæstede paa Hestens Bidsel, som han gjorde sig Umage for at faae fat i.

Farvel, Moder, sagde Otto.

Farvel, min Søn, Vorherre være med Dig! svarede Mdm. Krøyer.

Han standsede et Øieblik, inden han satte Foden i Stigbøilen, og vendte sig om; Svogeren stod øverst paa Trappen med Hænderne i Lommerne og med et uigjennemtrængelig roligt Ansigt; Søsteren aftørrede paa det ene af sine taareløse Øine; Moderen drog blidt Vilhelm bort fra Hesten, medens hendes Øine hvilede paa hendes ældste Søn. Han følte sig tiltrukket og frastødt; han vilde gjerne have sagt Noget, men Sproget havde ikke Ord, der vare fælles for dem. Ved Moderens Side manglede den Personlighed, der kunde knytte ham til det stille Liv, sætte ham et Formaal ved Siden af hendes Tilværelse, gyde en sand Livsens Poesi over de Forhold, som nu frastødte ham. Manden skal forlade sin Fader og Moder, for at gaae ud i den vide Verden. En saadan bitter-travesterende Tanke foresvævede Otto, idet han svang sig i Sadlen, endnu engang hilste og red bort.

Et Kvarteers Tid efter var han udenfor Byen paa en Brink; han holdt Hesten an og vendte sig om. Solen skinnede venlig paa Byens røde Tage og grønne Haver; Stranden var blaa, lidt ude saae man en Baad, hvis Aarer glimtede i Sollyset. Alt saae stille, fredeligt og lykkeligt ud.

I dette Øieblik syntes det Otto, at Moderens simple, alvorlige Afskedshilsen havde havt Noget ved sig, der mindede om en romersk Matrone; hendes Søster, syntes ham, var en rar lille Kone, og Svogeren forekom ham som en skikkelig, uskadelig og i mange Henseender agtværdig Mand. Broderen kunde han - saa forekom det ham - i dette Øieblik have kysset, hvor snavset han end maatte være. Han vidste ikke, hvordan det var, at han i dette Øieblik ordenlig holdt af dem Allesammen; han vidste ikke af, at han i dette Øieblik elskede med Phantasien istedenfor med Hjertet.

229

Niende Capitel

Fra en Banke kunde Otto oversee Gaarden, der var en langstrakt hvid Bygning med sort Tag og smaa Spiir; med dens Omgivelser, de lange, regelmæssige Lade- og Staldbygninger, Park og Have speilede den sig i en stor Sø.

Udenfor Stalden traf Otto Forvalteren, der sagde ham, at Herskabet tilligemed Damen var paa en Kjøretour. Otto gjorde sig ingen videre Forestillinger om Ordet »Dame«, der her blev brugt paa saa særegen Maade, men antog, at Forvalteren antog ham bekjendt med hende. Staldkarlen havde taget imod Hesten, aftørrede den omhyggelig og yttrede, at det var godt, den var bleven skaanet lidt under Riddet, for Damen kunde maaskee faae Lyst til at ride den i Eftermiddag. - Har Du saa bare faaet ny Stigbøile til Damesadlen? spurgte Forvalteren. - Ja, Kors! svarede Staldkarlen. Tonen, hvori disse faa Ord bleve skiftede, vidnede om en saa usædvanlig Tjenstvillighed og Omhu, at Otto antog Damen for en fornem Person.

Forvalteren fulgte Otto op paa Gaarden og ringede paa Tjeneren. - Er der gjort et Værelse istand til denne fremmede Herre, Niels? raabte Forvalteren, da Tjeneren viste sig i et Hjørne af Gaarden. - Ja, strax, svarede Niels og vilde trække sig tilbage igjen. - Hvad har Du saa travlt med, Niels? spurgte Forvalteren. Det viste sig da, at Niels om Morgenen havde hørt »Damen« yttre, at en stor Blomsterbouket vilde tage sig godt ud i Vasen paa Kakkellovnen, og nu ved Hjælp af Meieriforpagtersken skaffede Bouketten tilveie og vilde bringe den op, inden »Damen« kom.

Otto rykkede uvilkaarlig Damen høiere op i Rangforordningen og antog, at hun var Grevinde eller maaskee endog Prindsesse. Han blev mindre nysgjerrig end ængstelig over at skulle være sammen med en saadan Fornemhed.

Forvalteren havde travlt og tilbød Otto istedenfor sit Selskab en Baad til at seile eller roe over paa den anden Side af Søen, til Præsten. Vinden var gunstig, Seilet hang og flagrede for Vinden, snart var Skjødets bundet, og Otto gled for en let Brise henover den blaa Sø, og idet han hengav sig til Beskuelsen af det sommerlige, friske Landskab, af Skovene, der omgave den store Herregaard, af de 230 gulnende Rug- og Bygmarker, der strakte sig ned til Vandet, af Landsbyen, hvor man saae Folk kjøre Hø ind, medens Smedien udsendte Funker af den sorte Skorsteen - sagde han til sig selv: Hvor her er deiligt og frit! Blot her nu istedenfor en adelig, formodenlig aldrende Frue var en virkelig Dame eller slet ingen Fremmede! Hvorfor skal der dog altid være en Slange i Paradiset!

Efter et Par Minutters Forløb var han ovre i Præstegaarden, hvor han, skjøndt ubekjendt, blev gjæstfrit og venlig modtaget. Præsten førte ham strax ud for med Stolthed at vise ham sin Rugmark, der ved god Behandling og Herrens Hjælp var bleven moden før nogen af Landsbyens - om Herregaardens vil vi nu slet ikke tale, tilføjede han. Han fremviste ogsaa sin Humlehave og sin Svinesti, og Hensigten var deels at nyde en berettiget Stolthedsfølelse, deels at fordrive Gjæsten den lille Tid, der maatte hengaae, inden Frokostbordet kunde blive dækket.

Og hvad siger De saa til Gjæsten derovre? spurgte Præsten pludselig, idet han lukkede Svinestien.

Jeg kjender hende ikke, svarede Otto.

Kjender De hende ikke? Ikke kjende hende? Er De da ikke fra Kjøbenhavn?

Vil De saa ikke komme ind og spise lidt Frokost? sagde Præstekonen, der pludselig mødte dem fra Haven.

Men hvem er det da? spurgte Otto efter med Tak at have modtaget Indbydelsen. Paa Gaarden tale Alle om »Damen« - er det da en Prindsesse?

Ja, en Theaterprindsesse! for det er vel Gjæsten derovre, De taler om, kan jeg tænke! sagde Præstekonen. Præsten gjorde en utilfreds Gebærde, men taug.

En Skuespillerinde? raabte Otto. Hvem er det da?

Man nævnte et bekjendt Talent.

O! raabte Otto. Er hun her?

Og Tonen, hvori han sagde dette, forraadte saa ærlig hans Beundring, Overraskelse, Glæde og Beklemthed, at Venligheden paa Præstekonens Ansigt i samme Øieblik blev flere Grader koldere.

Frokosten blev ikke nydt i den Stemning, hvori den var bleven anrettet. Alle Tre tænkte paa samme Gjenstand, men turde ikke yttre sig, og meest Tvang maatte maaskee Præstekonen paalægge sig.
231

Hun var høi og mager, hendes Ægteherre var en statelig, rødmusset Mand, i hvis Øine Skjemt og Livsglæde møisomt dulgte sig.

Da Præsten fulgte Otto til Baaden og tog Afsked, sagde han: Jeg kommer derover iovermorgen - og hvis Otto ikke havde været en saa slet lagttager, vilde han kunnet mærke, at Præsten noksaa meget trøstede og glædede sig selv som sin Gjæst med denne Udsigt.

Da Otto seilede tilbage, var han greben af den samme erotiske Epidemi, der syntes at have betaget alt Mandkjøn i og om Gaarden, og hans Hjerte bankede af Angst for det første Møde med denne Kvinde, der uden Tvivl ved Hjælp af sit eiendommelige, dristige, coquette, elskværdige Væsen tog Alle med Storm og var ... Gud veed hvad. Men medens det hos Staldkarlen og Tjeneren ligesaavelsom hos Forvalteren var den dybeste Ydmyghed, en Slags Soltildbedelse, og medens det hos Præsten sagtens var en Beundring blandet med den fuldstændigste Haabløshed, var ingen saadan Skranke sat for ham, hans Hjerte slog med en vis Dristighed overfor Kvinden, der var blevet Actrice, med Sky overfor Berømmelsen og Verdensdamen, - dog, den Tanke nærmede sig ham ikke engang, hvad tænker og reflecterer man vel i hans Alder, naar man er gennemstrømmet, gjennembævet af usikre Følelser og Stemninger!

- Endelig hørte han Vognen rulle gennem Gaarden, hen foran den brede Hovedtrappe.

Den Første, der kom ind ad Dagligstuedøren, var en aldrende, meget pyntet, trind Kone; derefter en stille, bleg, simpelt, skjøndt flint klædt, yngre Dame, som han ikke gav sig Tid til at betragte, saa Fruen og Justitsraaden, og et Øieblik efter Justitsraadens Søn, den unge Hr. Paulsen, der havde været tilstede ved Gildet for Sem. Medens Otto hilste, skottede han til Døren i Forventning om Skuespillerinden, og hvor stor var derfor hans Overraskelse, da han blev forestillet og hørte, at han allerede var sammen med hende: hun var den stille, blege Dame, der var forekommet ham saa ubetydelig. Hendes Hilsen var saa fuldstændig rigtig efter Landsens Skik, en saa nøiagtig afmaalt Blanding af venlig Høflighed og kjølig Tilbageholdenhed, at man kunde have antaget hende for en Gouvernante, en Justitsraadsdatter ... for Alt, undtagen det, hun var. Kun var der, Otto ubemærket, et Secund før Præsentationen hengledet over ham et Blik, et Glimt, der syntes med sær Kunst at snige sig fra de 232 nedslagne Øine ud igjennem de lange Øienhaar. Saaledes nærmer man sig et fast Slot og troer det ubevogtet, men bemærker ikke, at en Kaardespids eller en Hjelm et Øieblik har tindret i en flygtig Solstraale bagved et Skydeskaar; den fremrykkende Styrke er talt, bedømt, Rapport afgivet o. s. v., medens den endnu overveier, om dette værgeløse Slot er værdt at besætte.

Maaskee var det netop de nedstemte Forventninger, hvormed Otto indfandt sig til Middagsbordet, der

beredede ham en ny Overraskelse. Han maatte uvilkaarlig, da han saae hende uden Hat og Schavl, tænke paa hine Veteraner, der toge Læderbetrækket af deres Sølvskjolde. For at modtage det rette Indtryk af hendes Personlighed maatte man see den saaledes, som den var vant til at sees af Publikum, som den saa at sige havde udviklet sig under Tilskuernes Blik. Det var her Kunsten, der havde gennemtrængt Naturen, det var Hovedets og Halsens fuldendte Former, der ved hver Bevægelse paa den meest utvungne Maade frembragte en ny Ynde; det var Haarets Opsætning, Ørets Stilling, Kindens bløde Linier - en ubeskrivelig Enhed af Sempelhed, Formskjønhed og Elegance. Ansigtet var maaskee ikke egenlig smukt og heller ikke udtryksfuldt, idetmindste saalænge hun taug; maaskee hidrørte dets Mangel paa Character fra en Træthed eller Mathed, der umiskjendelig hvilede over hendes Træk og Ansigtifarve, og gjorde det vanskeligt at bedømme hendes Alder, skjøndt hun næppe var over fem og tyve Aar. Derimod var der over Ansigtet udbredt hiint Særegne og dog temmelig Hyppige, som hverken er Fiinhed, Aand eller Ynde, men noget af Alt dette tilsammen, og hvorfor Tjenestefolkene uden at vide det - blot fordi de ikke vilde sige Jomfru - havde havt saa megen Ret i at kalde hende: *Damen*. Denne Character - om man tør sige saa - var ogsaa det meest Fremtrædende i hendes blide, behagelige Stemme, medens hun deeltog i Bordsamtalen; al Lidenskab, al Glæde og Smerte, alle Nuancer af Kvinders Lyst og Lidelse, som hun var vant til at udtrykke, havde upaatvivlelig bidraget til at udvikle den, men vare ikke til at kjende deri. Man skulde, naar man saaledes hørte den, ikke have troet, at den nogensinde var gaaet udenfor, hvad der er enhver Damestemme tilladt at yttre i Mandfolks Overværelse; men Sagen var, at man vidste det om den.

Otto var ikke istand til at forsonde det dobbelte Indtryk, hun 233 gjorde paa ham, medens han forsømte at conversere Husfruen, som han havde havt den Ære at føre tilbords. Hvergang hans Øie frygtsomt opfattede et Glimt af Hovedets Skjønhed, hvergang hans Blik gled hen over disse bløde, forunderlige Linier, over dette rolig-yndefulde Spil af Liv, følte han en dyb, beundrende Glæde, en Ærefrygt og Lyksalighed, der vederkvægede hans Sind og Sjæl, sendte en Strøm af Begeistring gennem hans Tilværelse. Sammenlignet med Husfruen, som dog endnu var en smuk Kone, eller med Fruens Søster, var hun som Repræsentant for en adelig Menneskeslægt mellem Plebeier, og det var, som om Livets adelig høie Formaals fremskyndende, forædlende Tanker, i usikkre Omrids droge forbi ham. Kunde han blot have siddet afsides, langt borte eller været upersonlig tilstede! Men han havde en Personlighed, som skulde gjøres gjældende, tage sig ud, spille en Rolle overfor hende, staae i et Forhold til hende, og den følte sig saa afmægtig, saa nedtrykt overfor *Damen*, at han med sine Fordringer paa dens Vegne hvert Øieblik fornå Noget, der lignede Vrede.

De havde paa deres Kjøretour været tilstede ved en lille Høitidelighed, ved Grundsteenlæggelsen til en ny Skolebygning. For at hjælpe lidt paa Samtalen spurgte hun: Hvorfor lægger man egenlig Mynter ned under Grundstenen, Hr. Justitsraad?

Aa, jeg tænker, det er saadan gammel Overtro, svarede Justitsraaden.

Det er, for at de, der igjen grave Stenen op, skulle finde en Drikkeskilling, naar de ere tørstige af Arbeidet, sagde den unge Hr. Paulsen.

Hendes Øine hvilede et Øieblik paa Otto som før ogsaa at høre ham tale, og han sagde belærende, med en Stemme, der i Begyndelsen var usikker: Det er, fordi, naar den nuværende Civilisation er forsvunden og Alting ligger i Ruiner, de nye Folkeslag da ved tilfældig Gravning skulle finde Tegn, hvoraf de kunne studere dem til vor Historie, ligesom vi f. Ex. nu af phøniciske Mynter studere Tyrus's Historie.

Saa mener man dog, at Alt skal forsvinde, og selv de store, grundmurede Bygninger, Kirker og Slotte, skulle ikke have været Andet end forholdsviis et Øiebliks Lyst? spurgte hun.

Paa Bunden af hendes Sind laa Glæde over, at Alt i Verden er 234 kortvarigt, hvorimod hans Tanke, medens den foer gennem Aartusinder, havde følt Verdens Storhed og Uendelighed. Han havde ikke Conversationsevne nok til at opgive sin Tanke og smigrende slutte sig til hendes, skjøndt han gjerne vilde det.

Ja, hvad er vi Alle, hvad er hele Livet? sagde Justitsraaden.

»Et Pust i Sivet«, Hr. Justitsraad, svarede hun smilende.

Fruen saae paa sine Børn og taug.

Otto var glad, da Justitsraaden efter Kaffen foreslog et Parti Billard og en Cigar og senere en Tour ud i Marken.

Næste Morgen, da han tidlig var nede i Haven, saae han hende fjernt i Gangene, og medens han inderlig ønskede at nærme sig hende, var han angst for den Opgave at skulle møde hende og føre en Samtale. Som om hun anede hans Umandhaftighed, manøvrerede hun saalænge, til han ikke kunde undgaae at møde hende, hvad der var hende let, da han som et Møl flagrede mod Lyset.

Hvad hedder den Blomst? spurgte hun.

Det er en Ranunkel! Hvor den blomstrer usædvanlig sildig her!

O, er det en Ranunkel! udbrod hun beundrende. Det er besynderligt, jeg har saa tidt læst om

»Ranunklerne med røde Kinder«,

men aldrig seet en levende Ranunkel. Jeg troede, det var en ganske lille Blomst med Blade saa store som Bloddraaber.

Han var, som han skulde kvæles. Af alle de uendelige Ting, der kunde siges om Ranunkler, Blomster, Vers, Poesi, Theater, vilde ikke et eneste Ord standse paa hans Tunge; Tankerne randt gjennem hans Hoved som Vandet over et standset Møllehjul eller gjennem et Sold.

Hun fortsatte sin Vandring, og strax efter forfattede han i dybeste Mismod og Fortabthed en fortræffelig Samtale, hvori han gjennem Digte og Oehlenschlägers Tragedier paa en fiin Maade kom til at udtale sin Beundring og Hyldest.

Hans høieste Ønske - for hvis Opnaaelse han i dette Øieblik vilde have givet sin Salighed - var at kunne vise sig for hende som Cavalier, gjøre hende en Tjeneste, bringe hende et Offer, bryde en 235 Landse for hende, ja, om det skulde være, blive saaret for hendes Øine.

Efter Frokosten hørte han hende spørge Husfruen, naar der kom Post til Gaarden. Der var endnu to Dage til, og Fruen sagde: Hvis De venter Brev, kan vi jo sende Stafet.

O, nei, svarede hun, det var altfor megen Uleilighed, især nu i Høsttiden.

Nei, saamæn er det ikke, jeg vil sige det til min Mand

Nei, jeg beder Dem, kjære Fru Paulsen, gjør det ikke!

At hun skulde have et Ønske og ikke faae det opfyldt, syntes Otto en større Synd, end - maaskee - om en Fattig ikke fik Brød. Han gik ned i Stalden, sadlede selv Hesten og foer afsted til Kjøbstaden. Det var næsten fem Miles Ridt; men han var paa faa Timer hjemme igjen med to Breve, og bad Niels bære dem op til Damen uden at sige, hvem der havde bragt dem. Niels udrettede sit Ærinde ved at sige: Jeg fik de to Breve af Hr. Krøyer og skulde ikke sige, hvem der havde bragt dem.

Hun havde seet ham ride bort og fattede nu fuldkommen, hvorledes det stod til med ham. Det generede hende, at der saaledes kom en Hemmelighed imellem dem, og han var hende for ligegyldig til, at hun vilde have en Tjeneste af ham uden at takke.

De mødtes i Dagligstuen lidt før Spisetid, og hun sagde ligefrem: Jeg maa ret takke Dem for den Artighed, De har viist mig.

O, jeg mødte Postbuddet lige herudenfor, svarede han. Den Lectie havde han lært for paakommende Tilfældes Skyld; thi han frygtede og ønskede lige meget, at hun skulde vide, hvem der havde hentet hendes Breve.

Lidt senere paa Eftermiddagen gav et af Børnene sig til at lege med en lille, særdeles smukt indbunden Bog, som tilhørte hende. Fruen bød Barnet at lade Bogen ligge; men Hun tog Bogen og forærede den til Barnet.

Nei, det er Synd, sagde Moderen; hvorfor vil De berøve Dem selv et saa smukt indbundet Exemplar; her bliver det jo strax ødelagt.

Den har, sandt at sige, intet Værd for mig; det er en anonym Foræring. 236 Saa synes mig netop, den skulde have Værd! udbrod Fruen.

Nei, den er formodenlig fra en Herre, og Artigheden taber sin Betydning, naar Vedkommende ikke har Anstand til at være den bekjendt.

Fruen taug og tænkte; hun vidste ikke af, at i samme Øieblik blev En dybt saaret tæt ved Siden af hende.

Han var bleven ramt paa det føleligste; thi Intet gjør mere ondt paa et ungt Menneske end en kvindelig Kritik, der er overlegen og uden Lidenskab. Schjøtts Lære om Kvindens Evner til at kritisere viste sig her feilagtig; men derpaa tænkte Otto ikke i dette Øieblik. Hun havde havt Ret, hun havde ramt saa rigtig og villet ramme uden Skaansel, det var Hovedsagen. I hans Natur laa saa megen uvilkaarlig Agtelse for Sandheden og Retfærdigheden, at han ikke kunde blive vred, men blot følte sig ydmyget. For ham, der i Grunden vilde være Alkibiades, var dette et af de haardeste Slag. Men den samme Følelse, som trykkede

ham ned, var tillige lettende og befriende; han opgav hende, som man afstaaer fra det Umulige. Fra det Øieblik, han havde hørt hendes Navn, indtil nu havde han været som en Drage, Børn sætte op; tiltrukket af hende, bundet til hende var hans Sind steget tilveirs og havde boltret sig for en Mængde Stemninger; det skarpe Ord havde overskaaret Baandet, og han sank ned, befandt sig paa Jorden som et andet Menneske.

Som om Verden strax vilde anerkjende den Plads, hvorpaa han nu satte sig selv, spurgte Forvalteren ham, da han kom ned, i al Venlighed, om han ikke vilde age ud med i Marken paa en Høvogn, og han tog imod Tilbuddet, trøstet over, at der dog var Velvillie at møde, om ikke i Stuen, saa i Gaarden. Skulde hun see ham fra Vinduerne, saa kunde hun see, at han tog Sagen som Philosoph, og det endda af Diogenes s Skole. Og virkelig sad han paa Vognen og filosoferede over, hvor langt det jevne, djærve Folkefærd dog egenlig var at foretrække for det forfinede Publikum, ikke at tale om dets endnu mere raffinerede Skuespillerinder.

Ude paa Marken søgte han at deeltage i Høhøsten; men han stak sig paa Tidslerne, og Pigerne spottede over, at han tog for smaa Taver. Forvalteren forhøiede med passende Tiltale deres Munterhed, og en kjæmpestor Malkepige, der havde Favnen fuld af Hø, skjulte pludselig Otto deri og bar ham bort i sin Favn, medens man under 237 skraldende Latter lykønskede hende til den nydelige lange Patteglut og anbragte anden landlig Skjemt, som hun hørte paa uden at rødme. Ja, da Otto spruttede Hø ud af Munden, og en anden Pige, der kom til, forbarmede sig over ham og aftørrede hans Mund med Bagen af sin Haand, sagde Kjæmpepigen: Min Unge er et Pigebarn, Du kan gjerne kysse Tøsen, og rakte Otto frem til et Kys, der i Grunden blev blødere, end de, der ikke følte det, vidste af.

Det smager ham bedre oppe paa Gaarden, sagde Pigen, idet hun fjernede sig, og Malkepigen lo høit; men nu blev Forvalteren vred, befalede dem barsk at passe deres Arbeide, og saasnart det med Anstand kunde skee, forlod Otto Marken i en Sindsstemning, der var saa blandet som Indholdet af en velrystet Medicinflaske.

»Det smager ham bedre oppe paa Gaarden«, vedblev at klinge i hans Øre, og medens han saa godt vidste, hvilken bitter Ironi Pigen var kommen til at udtale, dvælede han ved det underlige rige Indhold, der laa i disse Ord. Han tænkte paa Schiøtts Yttring om det fine Blik, man kan møde, selv hos ganske simple Kvinder, tænkte paa Schiøtt, længtes efter Byen, efter Ro og Studier. Men væsenligst var det ham i Øieblikket, ikke at komme hjem til Theetid for dog at lægge en Nat mellem denne Dags Ydmygelse og Gjensynet. Næste Dag kunde han begynde et ganske nyt Liv overfor hende.

I disse Tanker vedblev han at gaae, tversover Marken, gennem Ellekrat, over Mosejord, og da han i det Fjerne hørte Kirkeklokker ringe, vidste han ikke, fra hvilken Kirke Lyden kom. Endelig maatte han dog hjemad, og hvor tilfreds blev han, da han hørte, at de vare seilede over til Præstegaarden for at drikke Thee, og da Husjomfruen efter forgjæves at have bragt ham Hilsen om at komme derover, dækkede Aftensbordet for ham alene. Han fik Lyst til at studere, gik op paa sit Værelse og fremtog nogle af de Bøger, som Studenter altid tage med paa Landet, men sædvanligviis bringe jomfruelig uberørte tilbage. Han blev ogsaa snart kjed af den alvorlige Læsning og fremtog en Bog, som Børnene havde leget med og afrevet Titelbladet, og som indeholdt Breve og Meddelelser om Wilh. Humboldt, om hans dygtige Studier og stadige Omgang med udmærkede Mænd og Kvinder, om ham, som blev Lærd, Digter og Statsmand - »en Statsmand af perikleisk Høihed« - og som i sin sildige Alder kunde sige, at han havde havt den Lykke i sin Ungdom ikke at 238 nære en eneste Følelse, som han senere behøvede at skamme sig ved. Der var bl. A. fortalt hiin lille Begivenhed med Grev Schlaberndorf, der en Aften lyste Humboldt ud, men om Morgenen tidlig endnu stod paa samme Sted og samtalede med ham. Denne Dygtighed, dette Held, denne Stræben efter Lys og disse rige Frugter af den alsidige Stræben greb Otto med længselvækkende Magt; med Bogen i Haanden lagde han Planer til alvorlige Studier - i dette Øieblik var Bogen hans begeistrende Omgang, ved dens Hjælp var han i en ædel menneskelig Kreds, og han tog atter fat paa en alvorlig Bog.

Han havde siddet saaledes en Times Tid, da han hørte hurtige Trin paa Trappen, og et Øieblik efter traadte den unge Paulsen ind.

Naa, saa er det dog sandt! Du sidder alene og kukelurer! Og Du læser hvad er det for en Bog? Folkeret Nu har jeg aldrig seet saa galt! Er Du maaskee kommen paa Kant med Nogen? Aha, maaskee med »Damen«? Vil Du kanskee lære at behandle hende efter Folkerettens Grundsætninger, fordi hun ikke behandler Dig efter Naturretten? Ei, det var s'gu en Vittighed! Ja, for jeg idetmindste var forelsket i hende en Dags Tid; men saa lod jeg den Fugl flyve, her er saa megen anden Jagt.

Saa? sagde Otto temmelig ligegyldig.

Du skulde see min lille Møllerpige! vedblev han.

En Møllerpige? sagde Otto.

Ja, Møllers Datter. Gaa imorgen ned til Veilaa Mølle, det er knap en halv Miil herfra. Bed om et Glas Melk og tag hende i Øiesyn, jeg er slet ikke jaloux. Paa Tirsdag er der Hestemarked inde i Byen, Møllen staaer, alle Folkene tage til Marked, hun bliver ene hjemme. Paa Tirsdag! om tre Dage! O, Montani Fæstemø

Lisbeth havde Ret, da hun spurgte sin Fader, hvorlænge er der til imorgen? Og saa studerer han Folkeret!! Men hvad var det nu egenlig, jeg vilde sige? Ja, jeg kom da egenlig for at holde en mathemathiskantiquarisk-historisk Forelæsning for Dig. Du husker jo nok, at der i Mathematiken er Grundsætninger og Læresætninger. Grundsætninger ere saadanne, som ikke behøve at bevises. Det er en Grundsætning, at ude paa Landet er man ugeneert og morer sig, som man kan bedst. Derfor har Du nok seet, at jeg gaaer min egen Vei - og min Stedmoder seer mig nok ogsaa helst, naar jeg er borte. Men Du kan have besynderlig godt af at lære Noget, det er 239 Læresætninger ... Hvad var det nu, bi et Øieblik Du maa vide, for at kunne sætte Dig paa det rette Standpunkt, at jeg i Eftermiddag opdagede nogle Flasker gammel Nuits-Bourgogne i min Faders Kjelder. Forvalteren har drukket med mig; vi vilde havt Dig med; men Du var udforskkelig som Forsynets Veie. Du skulde ellers seet ham; først var han taus, saa sukkede han, saa blev han glad, saa reiste han sig op og udbragte »Damens« Skaal, saa holdt han en Tale og blev ved at udbringe hendes Skaal, syv, otte Gange, og saa vilde han banke mig, og saa faldt han i Søvn Det var ellers Noget om Antiquiteter, som jeg forberedte mig paa at holde Foredrag over, da jeg løb op til Dig Aa, ræk mig den anden Sophapude, Du bruger den dog ikke Ja, seer Du, denne Gaard her var i gamle Dage en Borg, en ægte Ridderborg med alle mulige Herligheder. Den havde bl. Andet *jus primæ* Drag af din Sko! Juridisk have vi mistet denne Ret; den er en os ved Tidernes Ugunst frareven Pertinens. Men moralsk existerer den, fordi Retten dog altid er Magt. Der gives ufortabelige Rettigheder; der gives en Magt, en moralsk Magt i Livet. Uden den moralske Magt var det ikke værdt at leve en Time. Det er indpodet i Slægterne, at saaledes som deres Mødre elskede Herremandens Forfædre, saaledes skulle de elske Herremandens Søn. De ere moralsk incorporerede! Og en Afglands af vor Herlighed falder altid paa vore Gjæster, og gjæstfrie er vi! Paa hele dette store Revier kan man hver Høst skyde Snepper, Høns, Ænder, næste Aar bringer nye igjen -

»Da han plukker nye igjen«

sang Paulsen med en pludselig musikalsk-erotisk Reminiscens af »Don Juan«.

De faa Tacter havde langt mere Magt over Ottos Sind end hele Paulsens Tale, skjøndt den heller ikke var uden Virkning.

En Møllerpige! sagde han, da Paulsen var gaaet. For hans Indbildningskraft stod Møllerinden i Goethes Digt om Edelknabe und Müllerinn, hun, som gav ham et Stævnemøde, hvorved han blev pryglet af Moderen, Fættene, Tanter, Broder, Onkel, og jaget halvnøgen ud i Sneen, men som senere kom forklædt som Zigeunerpige og undskyldte det og endelig sagde:

240

»Liebst Du mich noch so hoch und sehr,
Wie Du mir sonst geschworen,
So ist uns beiden auch nichts mehr
Verloren.
Nimm hin das vielgeliebte Weib,
Den jungen, unberührten Leib,
Es ist nun Alles Dein eigen!«

Det var forgjæves, at Paulsen havde givet ham Anviisning paa hele Revieret, ham lokkede nu intet Andet end Møllerpigen i VeilaaMølle. Forestillingen om noget Romantisk var saa stærk, at han hverken tænkte sig en virkelig dansk Vandmølle eller gjorde sig rede for sin egen Stemning. Han bævede af Længsel og følte en besynderlig Medynk med den smukke Pige, der stod i Begreb med at hengive sig - til Paulsen.

Den næste Dag var Søndag, og man tog til Kirke. Otto kom just ikke vel forberedt til Guds Huus, og om end ikke Tanken om Møllerpigen var bestemt nærværende, saa var han dog underlig stemt ved at see Hende, »Damen«, i Kirken. Hvor tilbageholden og streng hun end havde været imod ham, var det ham dog ved Synet af hende umuligt at afvise den Forestilling, at hun sad der, en Slægtning af de græske Guder, tvungen til at tilhulle sin sande Natur, men at i hvilket Øieblik hun ansaae for gunstigt, kunde hun slaae Sløret tilside, og om det saa var den brægende Degn, vilde han blive greben og istemme en Offersang.

Men hun vedblev at sidde alvorlig, uden Andagt, men med Anstand, og lidt efter lidt hørte han op at see paa hende og beredte sig med stille Sind paa at høre Prædiken. Det Tilvante fra Barndomstiden, Familien, med hvem han var kommen, den geistlige Dragt, Psalmesangen og den indtrædende Taushed udøvede sin Magt, og det var desuden sagt ham, at Præsten var en god Taler. Men ved Præstens første Ord gjenkjendte han strax Stemmen, der havde viist ham Rugmarken, Humlehaven, Svinestien og yttret Længsel efter at komme over til Gaarden: Messe og Prædiken var en ny Side af Mandens Vindskibelighed. Hans Tale var meget stærkt blandet med Citater og forresten af den almindelige Slags, som under en Mængde høitidelige Ord skjule en mat Følelse og en nøgtern 241 Tanke og kjendelig ere en Frugt af Pligten og en god prosaisk Villie. At Talen heller ikke gjorde stort Indtryk paa Andre, fik han et Beviis paa, idet Forvalteren, medens Herskabet efter Gudstjenesten stod og gav en Slags Cour paa Kirkegaarden, nærmede sig ham og sagde: Idag fik vi mange Korender paa Suppen. Hvoraf kunde sees, hvis man ikke vidste det i Forveien, at

hvorsomhelst der er literair Production, er der ogsaa Kritik.

Præsten gjorde et behageligere Indtryk ved sin jevne, landlige Fremtræden, da han efter Gudstjenesten kom i verdslig Dragt op paa Gaarden med sin Ægtefælle, og Otto var nu nysgjerrig efter at see, paa hvilken Maade han forstod at behandle »Damen«. Men alle Forventninger i denne Henseende blev skuffede; thi Præsten talte slet ikke til hende; derimod var der en kongelig Skovrider, hvem hun, uden at Nogen havde seet, hvordan det var gaaet til, havde faaet til at tale; han fortalte om Forst- og Jagtvæsenet og syntes især ved sine mangfoldige Jagthistorier at fængsle hendes udeelte Opmærksomhed.

Da de efter Kaffen kom ned i Billardstuen, sagde Præsten, idet han med Vælde blokerede en Ball: Det er Satan til Fruentimmer! Skovrideren var kommen i en saadan Bevægelse over sin usædvanlige Veltalenhed, at han nu slet ikke kunde tale og aldrig vidste, med hvilken Ball han skulde støde.

Otto holdt fast paa at opgive hende; han bandt sine Tanker til Møllerpigen, som Odysseus lod sig binde til Masten, da han seilede forbi Sirenernes Ø - ikke ganske saadan, men omtrent.

Næste Dag efter Middagsmaaltidet begav han sig paa Vei til Vandmøllen. Man saae den ikke, før man stod paa en Sandbakke, og i Modsætning til de omgivende golde Høie tog den dybe, ensomme lille Dal med sine Frugtræer og sit Grønsvær, med Brombærbuskene og Pilene langs Møllebækken, sig ud som et Alferige, idetmindste syntes det saaledes for den, der her formodede en Alf.

Klokken var over sex, og Eftermiddagssolen, der i dette Øieblik gjenembrød en omvankende Sky, kastede et saa mildt Skjær henover Træerne i den lille Dal, over Røgen, der hævede sig fra Skorstenen, over Vanddraaberne, der sprang fra Møllehjulet, at selv den Koldsindigste kunde have følt sig tillokke og greben af denne Plets Ynde. 242 Dette er Lykken, sagde Otto til sig selv, idet han følte sit Hjertes Banken. Ja dette er Lykken! Alle Sjælens og Legemets Kræfter føle Livet. Guderne have været naadige og give Skjønhed. Man burde døe i et saadant Øieblik, medens man længes efter og frygter for det Ubekjendte. I Guder og især Du, kypriske Aphrodite, giver mig at tjene Eder trofast, med Løn eller uden Løn, som det behager Eder, og lader mig engang indgaae til Eder med Dagens sidste Solstraale!

Under denne Paakaldelse var han kommen til Møllen, gik over den skrøbelige Bro og kom gennem Frugthaven, forbi en gjøende Hund, ind i Kjøkkenet eller Bryggerset med Bryggerkjedlen i Midten. Der stod en Pige ved et Deigtrug og lagde Brød; paa den ene Side af det store, mørke Kjøkken, var Døren aaben for Ovnene, hvor der brændte en stærk Ild. Man hørte ikke Andet end den knurrende Hund, Hjulets fjerne Susen og den skrattende Lyd af Pigens Træske mod det brolagte Gulv, naar hun under Arbeidet skiftede Plads.

God Aften, kan jeg faae et Glas Mælk?

Ja, det kan Han vel, hvis Han vil give lidt Tid, svarede hun langsomt.

Hvor er de andre af Husets Folk?

De er i Marken.

Tjener Du her?

Nei ikke just det, ikke.

Er Du da Datter af Huset?

Ja, saadant Noget vel.

Hvormange Døttre har Mølleren?

Ikke uden mig, det jeg veed af.

Saa?

Hun havde imidlertid strøget Deigen af Arme og Hænder og kom nu frem i Lysningen, der faldt ind ad Døren.

Hun var lille og trind, rødmusset, havde brune Øine og et Haar, der hverken var blondt eller mørkt. Det var bundet op i en Krands, og man saae det runde Baghoved og de temmelig store Ører. Hendes Dragt var en Slags Negligé. Det mørke Skjørt var snøret om Livet og blev baaret af to røde Axelstykker, der lignede Seler; den 243 øverste Deel af Legemet skjultes af den grove Blaarlærreds Særk, som sluttede tæt om Halsen.

Han, hvis Øine havde hvilet paa Hendes græskformede Hoved, og hvis Tanker vare fyldte med Goethes »Müllerinn«, og som var traadt ind under Paakaldelse af den kypriske Aphrodite, følte sig høilig skuffet.

Mandfolks Hu er imidlertid vanskelig at beregne; det kan maaskee være, at han vilde have taget tiltakke med »de tørre Jyder«; men, hvis han ikke forstod at hævde sig som Elsker overfor Skuespillerinden, forstod han næsten endnu mindre at gjøre Cour til den deigæltende Møllerpige. Man skal fremfor Alt vide bestemt, hvad man ønsker, før man kan fordre eller bede, og han havde hidtil ikke kjendt det Raae. Hvis Sandseligheden var vakt i hans Sind, saa var det skeet under Skyggen af Ømhed, den var en Plante, som havde snoet sig om Hjertets bedste Blomster, men ogsaa var næret af deres Saft. Og dog var der Noget i hans Sind, som ikke vilde, at Veien skulde være gaaet forgjæves; det kjæmpede i ham, det forsøgte at holde Romantikens Slør fast og tildække Virkeligheden, og da hun bragte ham Mælken, lagde han bly og bævende Haanden paa hendes runde Arm. Den var ru af tørret Deig, og hun brød sig slet ikke om denne Berørelse. Saa brast ethvert Forbindelsesled imellem dem; han drak for et Syns Skyld af Mælken, lagde Betaling paa Trugets Rand og gik.

Da han igjen kom op paa Bakken, var han mismodig og skamfuld over den Stemning, hvori han nys havde staaet der; men han syntes dog ogsaa, at der var noget Smukt og Godt hos ham selv, som havde været medvirkende til Udfaldet. Dog, den Trøst vilde ikke forslaae. Naar man er bleven skamfuld og er ene med sin Samvittighed, er man tilbøielig til at gaae videre i Bedømmelsen af sig selv og give Sandheden Æren. Otto hviskede til sig selv, at der i Grunden var noget Uhæderligt i, at han saa flygtig havde vendt Tankerne fra Skuespillerinden til Vandmøllen, og selv i den hurtige Opblussen for Skuespillerinden erkjendte han Noget, der gjorde et Brud i hans Bevidsthed. Men Herregud, sagde det saa inde i ham, hvorfor skal jeg være udelukket fra al den Glæde og Livsnydelse, som Andre have? Noget banker saa længselsfuldt hos mig, der er saamegen Rigdom derinde, saa megen Varme og Begeistring, som 244 jeg vilde hengive til Den, som ... til Hende, som dog maa være at finde i Verden, til Hende, som kun forlanger en heel Hengivelse, den hele Personlighed sat paa Spil, for at skjænke ... o, min Gud, hvad Salighed har Du ikke skabt og skjult etsteds! - - Men jeg skal nu engang ikke have det!

»Empfange meinen Vollmachtsbrief zum Glücke!
Ich bring' ihn unerbrochen Dir zurücke«,

reciterede han efter Schiller. - Nei, det er falsk! vedblev han. Hvis Schiøtt hørte mig i dette Øieblik, vilde han sige, at jeg var sentimental! Det er ogsaa sandt. Jeg vil af med denne Sukken og Klynken ... hvor her dog er frisk og deiligt!

Han var kommen ind i Skoven. Dens Svalhed og Duft gjød Freidighed i hans Sind. Han saae paa hvert enkelt Træ, paa de ranke hvide Bøgestammer eller de knudrede Ege med deres kraftige Løvvæxt; han havde Øie for Skjønheden i det Samlede og i det Enkelte; hidtil havde Naturen kun været Coulisser for hans Stemninger. Da han kom dybere ind i Skoven, blev den etsteds mindre tæt, og den synkende Sol sendte sine Straaler derind; de spillede mellem Grene og Blade og gjød sig som gyldne Lysflager hen over den mørkegrønne Bund mellem de hvide Stammer, der stode som Søiler i en Kirke. Hans Sind blev gjennemstrømmet af Glæde over Tilværelsen, og han gav sig til at synge af en fremvældende Fryd, der bortjog de sidste piinlige Stemninger, han sang Toner uden Ord, Skabningens Lovsang over at være skabt.

Han blev afbrudt ved et uventet Syn. Paa et Sted, hvor den smalle Sti, som han havde fulgt, udmundede i en mere betraadt Fodsti, stod en halwoxen, kjøbstadklædt Pige og holdt i den ene Haand en Leerkrug ind til Brystet, med den anden Haand søgte hun med et blandet Udtryk af Glæde og Ængstelighed at afværge en stor Hund, der kjærtegnende var sprungen op ad hende, havde lagt den ene Pote paa hendes Skulder og sat den anden ned i Krukken. Idet hun fik Øie paa den Syngende, der formodenlig fødte en ny Overraskelse til den, hun allerede havde havt, saae hun bedende paa ham, som om hun vilde sige: Skaf mig af med Hunden, men gjør den ikke Fortræd! 245 Otto havde snart hjulpet hende, optog, medens Hunden gjøende af Glæde sprang omkring dem, hendes Straahat og satte den paa hendes Hoved, og spurgte: Men hvorfor seer Du saa bedrøvet paa den Krukke? Hvad har Du der, min Pige?

Det var Hindbær, jeg skulde bringe op til Fru Paulsen, sagde hun næsten grædende og aftog de grønne Blade, hvormed Krukken var dækket; see bare!

Naa, der er jo ingen stor Skade skeet! sagde Otto trøstende; lad os blot pille de knuste Bær fra, saa skal vi nok finde nye Skræppeblade at lægge over. Kom, sæt Krukken her ned i Græsset, saa skal vi hjælpes ad!

Hun saae med sine store blaae Øine taknemlig paa ham og fulgte hans Raad.

Men hvor hører Du egenlig hjemme, min Pige? spurgte Otto.

Paa Tjørnelund, svarede hun; min Fader er Forpagter paa Gaarden og hedder Sandberg.

Naa, og hvad hedder Du selv?

Marie Elisabeth.

Marie Elisabeth! raabte Otto og foer næsten heelt op, da hans Moders og Skibets Navn mødte ham i den

grønne Skov, i det smukke Barns Skikkelse. Og der var en saadan Glæde og Ømhed i hans overraskede Tone, at den halvvoxne Pige forundret saae paa ham.

Og hvor gammel er Du? spurgte han videre.

Fjorten Aar, sagde hun; jeg skal confirmeres til næste Aar.

Ei, saa gammel! Saa skulde jeg nok egenlig sige De.

Nei, det behøver De ikke ... ikke endnu.

Men til næste Aar?

Ja, det er en anden Sag.

Naa, men hvor kommer det, at Du skulde bringe den Krukke Hindbær til Fru Paulsen? For det er dog en lang Vei.

Ja, men vor Vogn kjørte mig lige til, hvor Veien dreier af til Vandmøllen, for vi skulde have Sæd paa Møllen, og den kommer siden og tager mig med. Det har jeg bedt Moder saa meget om, at jeg maatte bringe de Hindbær, og nu - vedblev hun paany bedrøvet - nu er det dog galt, man kan see, der mangler nogle. Man kunde næsten troe, jeg havde spist dem. 246 Vær Du kun rolig jeg skal nok fortælle Fru Paulsen, hvordan det er gaaet til.

Hun troer mig nok selv, sagde Marie Elisabeth tillidsfuldt og uden at tænke paa at give Otto den Irettesættelse, som han følte, han modtog. - Men saa er De vel i Besøg oppe paa Gaarden? tilføiede hun.

Ja, og nu kan vi følges ad derop, og lad mig nu bære Krukken; Hunden lader Dig dog ikke i Ro.

Nei, han skal selv bære den; han er afrettet ... Trofast, kom hid! ... Saa! ... Vil De nu see, hvor alvorlig han gaaer. Skulde man ikke troe, det var en gammel, adstadig Mand? Hvem skulde troe, naar man saadan seer ham, at han springer op paa Folk og stikker Poten i Hindbærrene? Ja, man skal ikke skue Hunden paa Haarene! - Hun sagde dette med høi Stemme, meest henvendt til Hunden, der vendte sig om, saae paa hende og, da hun taug, atter med Alvor satte sig i Marsch.

Otto taug. - Efter en Stunds Forløb sagde han: Marie Elisabeth, min Moder hedder ligesom Du.

Saa? sagde hun og rødmede, maaskee for første Gang i sit Liv, af en hende uforklarlig Følelse, af en stille, reen Glæde over at være ligesom beslægtet med dette smukke unge Menneskes Ømhed.

Og, vedblev Otto, vi havde et Skib, som ogsaa hed Marie Elisabeth.

Hvor er det Skib henne? spurgte hun.

Han nænnede ikke at sige til hende, at det var forliist, og svarede: Det er langt borte.

De kom op paa Gaarden, hvor Marie Elisabeth blev modtagen af alle Mennesker med en saadan glad Venlighed, at man skulde troet, det var en Alf, der aflagde sit aarlige Sommerbesøg. Pigerne kom til Vinduerne og nikkede til hende, Børnene ilede hende imøde, bragte deres Legetøi og vilde forære hende det, Trofast glammede som for at gjøre opmærksom paa, at det var ham, der havde hentet hende; Fru Paulsen tog med større Taknemlighed imod Hindbærrene, end den lille Gave syntes at fortjene, og vilde, at Marie Elisabeth skulde blive paa Gaarden om Natten; men da hun sagde, at hendes Moder ventede hende hjem med Vognen, blev der ikke talt 247 mere derom. Hun var frank og livlig, lige til »Damen« kom og venlig spurgte: Hvad hedder De, min rare Pige? - saa blev hun tvungen og taus.

Fruen indbød Marie Elisabeth til at komme en af Dagene og være en heel Dag paa Gaarden. Da Otto fulgte hende tilvogns, sagde han, at han skulde nok komme næste Dag til Tjørnelund for at fornye Fru Paulsens Indbydelse for hendes Moder. Han var saa glad ved hende, som om han havde fundet en Søster.

- Det gik Otto, som det saa ofte gaaer Ungdommen: Han gjorde sig i Almindelighed enten for store eller for smaa Forventninger om Menneskene. Da han den følgende Morgen begav sig til Tjørnelund, var Tanken om det, han skulde møde, afpasset efter de sædvanlige Forestillinger om en Forpagterfamilie, skjøndt der ogsaa er store sociale Forskjelligheder i denne Klasse. Han blev just ikke skuffet ved Synet af Sandberg. Det var en høi, kraftig bygget Mand, temmelig blond, med et solbrændt Ansigt, ligefrem og aaben, en Mand med Præget af en uforstyrret, jevnt henglidende Livsskjæbne, saa at man, naar man havde talt med ham i ti Minutter, syntes man havde kjendt ham, saalænge man kunde huske. Desto større var Overraskelsen ved at see hans Kone. Skjøndt hun var klædt huuslig og simpelt efter sin Stand, modtog man øieblikkelig Indtrykket af, at hun havde hørt til de høiere Samfundsklasser; i hendes Ansigt var Noget saa flint, at man skulde troe, hun var en adelig Pige, der - maaskee ved en Feil - havde forvildet sig til en Mesalliance. Men denne Tanke

om Feil og Forvildelse forsvandt øieblikkelig, naar man saae den Sjælero, den Fredens Forherligelse, der var udbredt over hendes Aasyn. Hun var vel temmelig høit oppe i de Fyrretyve, og det blege Ansigt havde allerede faaet denne Alders smaa Furer; men de skjønne blaae Øine havde en overraskende Klarhed, og bag de lange Øienhaar vare de den evige Ungdom paa dette Ansigt, ligesom hun selv syntes at være Ungdommens evige Poesi i dette Huus. Det var vanskeligere at tænke sig nogen skjønnere Mildhed og kvindelig Zarthed forenet med Sundhed og hjemlig Simpelhed; men i Grunden var dog det samlede første Indtryk af de to Ægtefolk ikke aldeles behageligt; den glade, kjærlige Ærefrygt, som hun uvilkaarlig frembragte, saae sig spørgende om. 248 Thi i det daglige Liv gjør det Usædvanlige let samme Virkning paa fiintfølende Gemytter som en Dissonans, og man behøver lidt Tid for at overbevise sig om, at der virkelig er Harmoni.

Mo'er, det er ham! - Goddag, Hr. Krøyer, sagde Marie Elisabeth; dermed var Otto indført i Familien.

Sandberg skulde i Marken, men indbød Otto til at blive og senere deeltage i Middagsmaaltidet, hvad han med Glæde modtog - saa behøvede han desuden ikke at være paa Gaarden til Middag.

Marie Elisabeths Moder var ikke meget talende; Værdien af det Lidet, hun sagde, laa i hendes Personlighed, i den ubeskrivelige Følelse, som hun vakte om noget Elskeligt, Mildt og Sikkert. Det behagede især Otto, at hun ikke gjorde ham Spørgsmaal; saadanne Naturer ville hellere forlade sig paa deres uvilkaarlige Forestillinger og mulig udsætte sig for at blive skuffede, end søge Underretninger om Navn, Slægt og andre Forhold, som, naar Alt kommer til Alt, heller Intet oplyse. De faae derved for Nogle et Udseende af Tryghed, idet de synes at vide Alt; Andre, der bedre forstaae dem, paalægge de en Forpligtelse, idet deres Taushed er et Tegn paa Uskyld og Tillid.

Det var Otto en Lyksalighed, paa denne og andre Maader, gennem Dagens ubetydelige Begivenheder, gennem det Velbehag, han undertiden svagt kunde mærke, at han vakte, at føle det Bedste i sin Natur beslægtet med disse Mennesker. Det var uvilkaarlige Fornemmelser; han reflecterede ikke, bemærkede ikke engang, hvorledes Dagen gik, eller hvor lykkelig han var imellem disse to kvindelige Væsener, Matronen og Barnet, der for ham ikke vare Kvinder.

Sandberg var kommen hjem til Middag, og den stille Kjærlighed, som Hustru og Datter viste ham, den milde Aand, som var udbredt over det hele huuslige Forhold, havde udslettet eller betydelig formildet det første Indtryk af noget Disharmonisk; men først da Sandberg henad Aften fulgte ham et Stykke paa Vei og med et kraftigt Haandtryk skiltes fra ham, syntes det Otto, at han et Øieblik havde bedømt og følt altfor skarpt og fiint, at en saadan Virkelighed havde han aldrig forhen nydt, at han aldrig før havde været hos Noget saa skjønt-menneskeligt - det gik op for ham, at han havde tilbragt en usædvanlig Dag, og han frygtede næsten eller 249 legede med den Frygt, at Huset skulde være som hiint i Eventyret, der ikke var at finde, da man kom igjen.

En Fjerdingvei fra Gaarden saae han Præsten komme kjørende fra en Sidevei. - Hvad! raabte Præsten, er De gaaende? Kom og sæt Dem op, saa skal jeg kjøre Dem næsten til Gaarden.

Nei, Tak, Hr. Pastor, det er Synd at kjøre paa en saa dan Aften.

Aa, ja! Jeg troer næsten ogsaa, det kunde være godt at faae en lille Motion ... Prrr! Du kan kjøre hen til Korsveien ved Bakken og vente paa mig ... Aa, ja, det kan gjøre godt at faae rørt de gamle Been ... maa jeg ta'e Deres Arm?

Hvor kommer De fra, om jeg ellers maa spørge? vedblev Præsten, da de havde gaaet lidt.

Fra Forpagter Sandbergs.

Fra ... fra Sandbergs, her paa Tjørnelund? raabte Præsten og standsede. Hvor kommer De til Sandbergs? ... ja, det vil sige, det kommer jo ikke mig ved, vedblev han og fortsatte Gangen.

Otto fortalte ham Anledningen til Besøget.

Naa, saadan! ... Naa! Saae De ellers Noget til Mdm. Sandberg?

Ja; det er dog en mærkværdig rar Kone.

Ja, hun! sagde Præsten, det troer jeg sgu nok!

Hvorfor? spurgte Otto, greben af det Usædvanlige i Præstens Tone.

Fordi hun er saagodtsom en Engel! svarede Præsten næsten heftig ... Herregud, naar jeg tænker tilbage paa Alt det, som hun har gaaet igjennem! Kan man ikke endnu see det paa hendes Øine? ... Jeg seer hende nu sjelden eller aldrig ... Er det ikke, naar man seer ind i hendes Øine, ligesom man hører en sød, liflig Musik?

Hun har rigtignok meget smukke Oine.

Kalder De de Øine smukke? ... Smukke? Nei, de er de deiligste Øine - de er den væneste Sjæl, nogen Modersjæl vil skue ind i, det er de!

Her taug Præsten og faldt mod Sædvane i Tanker.

Efter en Stunds Forløb spurgte Otto: Hvad har hun da egenlig gaaet igjennem? Hvor stammer hun fra?

Præsten svarede: Hendes Fader var en rig Kjøbmand i Kjøbenhavn. Hun blev opdraget næsten som en Prindsesse, og Smigrere 250 havde hun nok af, allerede som Barn, Alle vare forgabede i hende, enten hun saa talte eller sang eller dandsede, eller man bare saae paa hende; men især sang og spillede hun saa overmaade deilig. Jeg spiste der i Huset som fattig Student og sad tidt om Aftenen i en Krog ... naa, det var nu de lykkelige Dage ... Er det ikke løierligt, nu har jeg tredsindstyve Tønder Land at dyrke og et godt Kald foruden, og jeg vilde give alle tredsindstyve Tønder Land ... eller en god Deel deraf, troer jeg idetmindste, det er jo ikke min Eiendom, deels høre de til Kaldet, deels har jeg forpagtet dem - om jeg igjen kunde sidde saadan i Krogen og være Skumpelskud, men høre hende eller bare endnu engang see, hvordan Faderen strøg hende om Haaret, og saa, hvordan hun kunde see op paa ham. For de To holdt af hinanden ganske anderledes end andre Mennesker, man skulde troet, at de havde en Hemmelighed om noget Godt, som vi andre Mennesker slet ikke faaer at see. Men rige Folk kan ogsaa bedre end vi Andre, fattig Folks Børn. Der er saa mange Slags Tanker, de aldrig kjender til, Kilden bliver aldrig plumret. Saa var jeg der en Aften. Der skulde være stort Selskab, alle Lysene i Lysekronerne vare tændte, og det saae saa høitideligt ud i de store Stadsstuer. Jeg var kommen for tidlig og sad og maabede - for jeg kunde aldrig tale til hende, og hun sad ved Klaveret og legede med Tangenterne, saa kom Faderen ind og var saa bleg som et Lig. Hun saae op, og jeg veed ikke, men jeg troer, jeg kunde mærke paa mig selv, at hun kom til at ryste. Men hun reiste sig og gik hastig hen til ham. Han tvang sig til at smile og sagde: Min lille Lise, her bliver intet Selskab iaften.

Hvorfor ikke, Fader?

Bryder Du Dig meget derom? ... Nei, nei, min lille Lise, det veed jeg jo nok, Du ikke gjør.

Blot Du ikke var saa bleg, Fader.

Min rare lille Lise, min egen kjære Datter, bryder Du Dig meget om, at Du nu ikke længer er en rig Pige? ... Nei, nei, jeg Nar, at jeg ikke veed det, hvor kan jeg nu ogsaa spørge saa taabelig! sagde han og lo; men mit Hjerte var færdigt at briste af Angst og Medynk med den Latter.

Der er hændt en Ulykke, fortæl mig Alting, Fader, sagde hun saa rask og bestemt, at jeg ordenlig blev lettet derved. 251 Engelskmændene har taget mine Skibe, mine og Dine Skibe, Lise.

Men hvor kommer Engelskmanden til at tage Dine Skibe, lille Fa'er? Han giver Dig dem nok igjen, vær Du kun rolig. Du har jo ikke gjort Engelskmændene noget Ondt - vel, lille Fa'er!

Nei, jeg har ikke gjort Engelskmændene Ondt! Ingen har gjort dem Noget! Himlen veed, at det er den sorteste Plet, som nogensinde et Folk har sat paa sit Flag! Overfalde værgeløse Kjøbmandsskibe, rolige Borgeres surt erhvervede Eiendom, Familiers Lykke og Velfærd, Døttres Medgift, Enkers Nødskilling og Faderløses Brød, Faderløses Brød! Gud Herren straffe dem! Han ene har Magten! O, han vil det! han vil det! Gud fordømme de Røvere og Mordere!

Fader! Fader! sagde hun.

Vi faae Krig, min Datter, der er en engelsk Flaade i Sundet, den har taget mine Kjøbmandsskibe uden Krigserklæring, den har taget Alting fra mig, min Datter, Din Fader er en fattig Mand ... om ikke Noget endnu værre.

Værre, Fader? Hvad Værre?

Lise, Din Fader er en ærlig Mand.

Fader! Fader! skreg hun.

Ja, min Datter, Du har aldrig tvivlet, sagde han og tørrede Sveden af Panden; men naar der kommer Folk, naar der kommer en Enke med Børn her paa Trappen og skriger udenfor: Giv mig mine Penge - mine Børn sulte ... mine Døtre ... Pengene stod i min Handel, Engelskmanden har taget dem.

O, Fader, nu forstaaer jeg, at der er hændt en stor Ulykke, sagde hun og bøiede sit Hoved mod hans Bryst.

Ja, min lille Lise, den er meget stor, større end ...

End?

End Dit lille Kjøbmandshoved kan forstaae, sagde han og klappede hende og kysede hendes Hoved.

De talte meget sammen, hun trøstede og kjærtegnede ham, Moderen kom ind i stram Stads, og der blev stor Jammer, som De vel kan tænke, og hvor det var skrækkeligt med de mange festlige Lys ... jeg turde ikke blive og ikke gaae og ikke røre mig - kort at fortælle - han døde pludselig.

Gud frie og frels os! Hendes Fader?! 252 Ja, han gjorde.

Præsten vedblev efter nogen Tids Taushed: Jeg har tænkt og reflecteret meget over den Aften. Man har dog altid en lille privat Philosophi ved Siden af det, som er Troessagen. Og mig har det syntes, at hvert Menneske fra Først af er et Orgel ... har De seet et Orgel, et stort Orgel? Det har baade Hovedværk og Mellemværk og Nederværk; der er Bas og Fløite og Klokker, der er Fagot og Trompet, men Registrene skulle trækkes ud og holdes udtrukne, ellers høres de ikke, om man ogsaa slaaer paa Tangenterne ... Den Aften, synes mig, blev de fleste af Registrene paa mit Orgel skudte ind. Jeg var dengang næsten ligesaa voxen, som jeg er nu, vel ikke fuldt saa svær, men ligesaa høi, og dog forekommer det mig, ligesom jeg dengang var et lille tyndt Væsen, der sad paa Stolen, med Hovedet trykket ned, med Verdens Ulykke ridende paa min Nakke, og jeg kunde ikke gjøre det Ringeste, for jeg var fattig og ussel, og jeg kunde kun luske mig bort, og fra den Tid af - det har jeg bestandig senere følt - var det afgjort med mig, at jeg ikke kunde blive Andet end et jevnt Landsbyorgel, der kan snøvle med til Bøndernes Psalmeværk. Ellers havde jeg sagtens disputeret for Doctorgraden og var maaskee bleven Biskop, for Hoved havde jeg, og til Nød kan jeg da ogsaa endnu holde en Prædiken for dannede Folk, og Enhver skal lade mig, at jeg stræber for mine Børn saa godt som Nogen, de skal komme net og pænt gennem Verden, med Guds naadige og miskundelige Hjælp og Bistand. Saasart man har Børn, er det dog egenlig forbi med En selv.

Men hun? spurgte Otto.

Ja, see, der er Ting i Verden, man slet ikke kan forstaae, uden at det er, som der staaer skrevet, fordi Herren er stærk i de Svage. Kan man begribe, at et saadant Pigebarn beholder Liv og Forstand og er lige smuk og deilig? - De veed jo, at saa kom Bombardementet; jeg var næsten glad over, at jeg havde en Slags Undskyldning for, ikke at gaae til dem, for hvad kunde jeg trøste dem med? Men jeg løb hver Morgen og mange Gange om Dagen hen i deres Gade og takkede Gud, hvergang jeg saa Huset urørt. Senere, da de havde maattet flytte ud af deres Hjem, tog jeg endelig Mod til mig og besøgte dem Hvor det kan gjøre ondt, saadan at see rige Folk i Fattigdom! Jeg var undselig over at skulle see paa det. Da hun saa 253 mig, blev hendes Øine fyldte med Taarer, jeg var vel saadan en Slags Paamindelse; men det var strax forbi, og hun takkede mig saa venlig, fordi jeg kom og saa til dem. Moderen laa syg og talte ikke et Ord. Hendes tre smaa Søstre sad og arbeidede flittig de havde et Par Kvistværelser; men der var saa net, saa reent og blankt, jeg veed ikke, jeg syntes, der var paa en Maade lige saa smukt som i den store Gaard; men man kunde græde sine modige Taarer over Smukheden. Ja, at see de sortklædte Smaapiger sidde saa stille og arbeide! - Naa, saadan gik det hen. De fik Moderen rask; men de led skrækkelig med hende, for hun talte altid om salig Fader, og havde hun været ude paa Gaden og mødt forrige Bekjendte, saa gik hun tilsengs og laa og græd og blev syg. Lise havde det Hele paa sig, arbeide, skaffe Brød, opdrage sine Søstre, holde Moderen opreist og bære sin egen svære Kummer Herregud, hvilke Scener der maa have været imellem dem, ja, at saadan en stakkels Pige kunde beholde sin Forstand! Engang, husker jeg, sad jeg hjemme og tænkte paa dem, og saa faldt det mig ind: Naar nu hele den rædsomme Sorg bryder løs over dem og man kommer og finder dem alle vanvittige! Jeg var selv nær bleven gal af Angst og løb derop; de sad Alle og arbeidede, blege og daarlige saa de ud; men det holdt dog sammen.

Endelig fik hun af Boet udleveret sit Klaveer. Det var nok den værste Tid, for da hun saa det og begyndte at spille paa det, tabte hun Modet, og saa maatte Moderen trøste hende. Men da det var overstaaet, blev Alting venligere og bedre. Saa begyndte hun ogsaa at give Information i Musik og Sang. Paa den Tid tog jeg Attestats og blev Hovmester herovre hos Greven. Da jeg tre Aar efter kom tilbage til Kjøbenhavn, var hun forlovet.

Med hvem? spurgte Otto.

Med hvem? Med Sandberg.

O, med sin nuværende Mand! sagde Otto; han havde ventet noget mere Romantisk.

Han var allerede dengang et godt, ærligt Stykke Karl; men jeg kunde ikke forstaae, hvor han havde faaet Mod fra til at begjære hende. Men han havde nu heller ikke kjendt hende i gamle Dage, saadan som jeg. Seer De: Naar man er ung, er man altid lidt Poet, og jeg havde bestandig gaaet i den Forestilling, at hun maatte 254 komme tilbage i den gamle Glands og Herlighed, Engelskmændene vilde en Dag tilbagesende Lises Skibe, eller der vilde komme en Prinds fra Morland; men hvem der kom, det var Sandberg.

Ja, men saa holdt hun vel af ham.

Det gjorde hun sagtens.

Det siger De saa underlig.

Aa, ja, vist! De har jo seet Sandberg - ja, men De har sgu ikke seet Lise, hendes Faders egen Lise! De kan slet ikke forstaae det. Men Sagen er, seer De, at ogsaa paa hendes Orgel vare Registrene blevne lukkede. Sandberg var af net Familie, de kom igjen ind i Verden, der blev aabnet Vei for hendes Søstre, og hun var Trappetrinet. Hun havde tabt Modet til at haabe paa Lykke for sig selv. Det Mod har jeg saa tidt lagt Mærke til, at Folk tabe, og det er sørgeligt at see paa, naar det kommer saa uforskyldt og over saadan en Pige som Lise. Men saa giver den Herre Christ dem Styrke til at resignere; hvad han gjør, er dog velgjort.

For Otto havde Styrke til Kamp for Lykken Noget langt mere beundringsværdigt end Styrken til at gjøre Afkald, og Talen om den Gud, der udenfra opfordrede Folk til at opgive Livet, frembragte hos ham en Følelse af Irritation: Der var i hans Øine skeet en svag Pige en Uret, som han for sit Vedkommende ikke vilde taale. Han sagde: Ja et Fruentimmer maa vel sagtens resignere; mig skulde man først binde Arme og Been paa! Den Dag jeg skulde give efter, vilde jeg hellere døe.

Ja, De er ung og løs og ledig, sagde Præsten, og idet han med uvilkaarligt Velbehag betragtede Ottos smekkre, ranke og smukke Skikkelse, fik han Tro paa Ungdommen, Styrken og Modet - Livets »uovervindelige Armada« - og tilføiede: Ja, De kan sagtens! Om det saa var Hende deroppe, saa sagde hun forleden Aften, da de vare ovre hos os, at De var vist et af de unge Mennesker, der have en Fremtid; man kunde see det paa Deres Øine.

Otto taug en Stund for ikke at forraade sin Henrykkelse; endelig sagde han med en Stemme, som han troede passende afkjølet: Saa, sagde hun det?

Ja, det gjorde hun rigtignok.

Otto vilde nu gjerne have ført Samtalen bort fra alle andre Ting 255 for at erfare hvert Ord, der hiin Aften var blevet sagt; men Præstens Tanker havde faaet et overveiende Fald mod hans egne Erindringer, og han vedblev: Vi havde Alle glemt, at Lise kunde synge og spille anderledes end saadan en Smule for at informere Børn og tjene en Nødskilling; men saadan gaaer det, naar Folk blive fattige, saa beundrer man dem ikke meer. Jeg husker nu ikke rigtig, hvordan det var med Sandberg; i den gale Tid gik Alting op og ned, baade Mennesker og Penge, og Sandberg var taget paa Landet til en Onkel, der saa smaalt holdt sig paa et Gods. Det var sølle Tider for Landmændene. Men just mens Sandberg var borte, blev det opdaget, at Lise var et stort Geni. Det var naturligviis ikke noget Fruentimmer, der gjorde Opdagelsen; men det var en ung Franskmand ved Gesandtskabet, en Officier, der havde været med ved Austerlitz og Jena. Saadant et Menneske har jeg aldrig seet før eller senere! Det var den deiligste Karl, noget Menneske kunde see for sine Øine, og saa sang han og red som en Djævel, og saa havde han været med ved Austerlitz. Det rislede i mig af Beundring, da jeg første Gang kom ham nær, og saa kan De da tænke, hvordan Fruentimmerne vare efter ham.

Ja, sagde Otto med en Tone, der overraskede Præsten. Han saae Knud Gjedde for sig; han troede at staae overfor en afdød Smerte, der var bleven Gjenganger.

Naa, og han? spurgte Otto.

Han var en Aften i et Selskab, hvor de havde faaet hende til at synge, og han blev ligesom ude af sig selv og paastod, at Catalani hende har De jo nok hørt tale om, hun var i Kjøbenhavn for endeel Aar siden - var i Grunden slet Ingenting i Sammenligning med Lise, Catalani sang for Øret, men Lise for Hjertet, og saadant Noget. Hvor han blot kunde komme til, fik han Lise til at synge og sang med hende, og see, dengang var der en fjorten Dages Tid, hvor Lise var lykkelig. Hun fik ordenlig Huld paa sig igjen - for hun var bleven mager og bleg, den stakkels, stakkels Lise. Jeg troede, det skulde ende med en Forførelse; vi er nu altid saa kloge paa det Onde.

Jeg kunde slet ikke blive klog paa Lise. En Aften var jeg hjemme hos dem, og den Aften kom jeg til at tænke paa Fristelsen i 256 Ørkenen: Alt dette giver jeg Dig, sagde Fristeren. Der faldt nogle Ord om Fremtiden, og Lise sagde, at naar man igjen blev rig, kunde man kjøbe den gamle Gaard og betale Faderens Gjæld. Moderen sagde: Oplevede jeg det, saa maatte de gjerne næste Dag bære mig ud. Men det var i een Hurlumhei, de talte; hun skulde ud den Aften.

En anden Gang kom jeg midt i deres Samtale, og de generede sig ikke for mig. Moderen sagde, at det var bedst at skrive til Sandberg, de kunde holde Bryllup og saa reise sammen.

Og der kunde jeg see - eller bagefter har jeg været aldeles vis paa, at jeg saae - at Lise lige til det Øieblik ikke havde tænkt paa Sandberg. Men det forholdt sig nok saa, at med ham kunde hun ikke synge, og med den Anden kunde hun ikke reise. Og nu veed De jo, at hun sidder der og er gift med Sandberg.

Otto var ikke fristet til at spørge om, hvad der var foregaaet i Mellemtiden; han følte det. Han kunde see det uhyre Offer, der var bragt en tør Pligt, og beundrede det uden at forstaae dets Mulighed.

De vare blevne staaende paa Bakken, hvorfra de kunde see Veien til Præstegaarden, og i nogen Afstand Herregaardens Allee og Spiir.

Min Vogn holder nok dernede ved Svinget, sagde Præsten. - De skal forresten ikke tale om det, hører De?

Nei, men sig mig, Hr. Pastor, hvor kan det være, at De aldrig seer Lise,.... Mdm. Sandberg? De boe dog saa nær ved hinanden.

Præstens Ansigt mistede det Skjær af Ungdom og Poesi, som hans Erindringer havde udbredt derover. Han sagde: Da jeg kom hertil, havde Sandbergs allerede boet her i femten Aar. Første Gang jeg saae hende igjen, vidste jeg ikke, hvordan jeg skulde tale, see, gaae, staae. Det var galt at være glad, og det var lige galt at lade sig mærke med Noget og lade ganske fremmed. Og saa var der andre Grunde, hvorfor det var bedst at holde sig tilbage - kort sagt, man er et Kyllingehjerte, og desuden høre de til et andet Sogn.

Otto blev staaende nogle Øieblikke og saae efter ham og sagde endelig med et Blik op til den tindrende Stjernehimme:

Jeg takker Guderne for, at jeg ikke er blevet en Kvinde!

Den følgende Dag kom Marie Elisabeth op paa Gaarden. 257 Præstens Børn vare hentede over, og der var stor Leg og Lystighed. Otto var i Førstningen kun Deeltager for saa vidt, at han ordnede og ledede; han søgte at vedligeholde en alvorlig, værdig Overlegenhed; men snart var han reven med og legede med desto større Fornøjelse, jo værdigere han søgte at see ud. Under en af Pauserne vilde han lære Marie Elisabeth at fægte. Hun var villig dertil med stor Iver, men om hun end hurtig lærte at falde ud, var det umuligt at faae hende lært at parere; hun sænkede hvergang Kaarden eller det, som skulde betyde Kaarden - et yndigt Symbol paa Kvindeligheden, der bedst afvæbner med sin Forsvarsløshed.

Ud paa Eftermiddagen fandt man paa at roe omkap, og Otto gik kun med i en af Baadene for at paasee, at der ingen Ulykke skete. Den unge Paulsen kom tilstede, opmuntrede de Roende, gav Raad og Formaninger og fik endelig Lyst til, selv at prøve en Aare imod Otto. En af Præstens Dreng tog Roret i hans Baad, Marie Elisabeth styrede for Otto.

Partiet er altfor ulige, sagde Otto smilende, da han saae Forskjellen paa Styrmandene; thi den smukke Pige med det opløste Haar, de røde Kinder og de blaae Øine var som selve Eros paa Kaproning.

Aa, Du vil da ikke prale med, at Du er saa meget stærkere end jeg! raabte Paulsen. Vent med at broute, til Du har vundet.

Saa var det vel netop, man ikke skulde broute, svarede Otto og lagde Aarerne ud.

Man stod oppe i Gaardens Vinduer og saae til, saa det gjaldt om Noget.

Paulsen kom strax en halv Alen forud, og efter lang Anstrengelse havde Otto ikke vundet en Tomme tilbage. Iver og Angst stod malet paa Marie Elisabeths Ansigt.

Otto vendte Hovedet og saae Maalet rykke truende nærmere. - Marie Elisabeth! raabte han for at opmuntre sig selv til den yderste Anstrengelse. Hans Barndom, Skibet med de tjærede Sider, Peter Krøll og den lille Emilie, hans Fader og Moder - Alt fløi i et rivende Nu forbi ham, foran sig havde han den virkelige Marie Elisabeth, det smukke Barn, og i det Fjerne Hende.

Baaden skjød en piilsnar Fart under et vellykket Aaretag, endnu 258 et og et endnu. Med en Triumph og Glæde, som hun ikke kunde gjøre sig fuldstændigt Regnskab for, saae Marie Elisabeth Baaden flyve forbi Paulsen, der kun havde sine Arme og intet Feltraab.

Det vidste jeg jo nok - sagde Otto, da Baaden var ved Maalet -at med det Navn maatte jeg seire.

Paulsen raabte, idet han ankom: Du havde ikke vundet, hvis jeg ikke havde havt den klodsede Dreng med mig! Han veier sine to Lispund meer end Marie!

Hvor Otto stod himmelhøit i Marie Elisabeths Øine ved disse Ord af Paulsen! Den Ene veiede hende paa Bismervægt, den Anden -

Paulsen gik. Strax efter kom Fruen, hendes Søster og Skuespillerinden spadserende gennem Haven og nærmede sig Pladsen, hvor Baadene laae. Børnene løb dem imøde, klappede i Hænderne af Glæde og vilde have dem med ud at seile. Fru Paulsen sagde: Det gaaer ikke an, Børn, vi blive for mange. Hvo skal roe os?

Krøyer! Krøyer! Og vi hjælpe ham! raabte Børnene.

I maae skaane Hr. Krøyer lidt, Børn, han har havt en meget anstrengende Dag, sagde Damen.

Hun var klædt i en simpel hvid Kjole, der gav hendes deilige Figur noget Ætherlet uden at dølge dens skjønnede Fylde. Hovedet var bart; hun saae meget ung ud, og den hvide Silkeparasol og de hvide franske Handsker tilføiede hertil den fuldendte Elegance. Otto fornå næsten Smerte ved atter at komme under Paavirkningen af denne Magt; han kunde ikke holde fast ved Barneverdenen, dertil var han for gammel, og han følte, at han overfor hende var for ung. Men han følte ogsaa, at der under hendes venlige Formaning til Børnene laa en Spot over ham - men hvad laa under Spotten?

Vi kan tage Seilbaaden, hvis Damerne ville betroe Dem til mig, sagde han.

For Guds Skyld, nei, her er Kastevinde paa Søen! sagde Fruen.

Kastevinde paa en saadan Eftermiddag, Frue, det er umuligt! raabte Otto; desuden kan vi seile med løse Skjøder.

Man lod sig overtale til det, man gjerne vilde.

Imedens han gjorde Seilbaaden istand, gik der Bud op efter Schavler, og man seilede ud for en sagte Sidevind.

Den svage Vind døde snart hen; Seilet blev strøget, og Otto lagde 259 Aarerne ud og begyndte at roe, idet han nynnede nogle Tacter af en Sømandssang. Nogle af Børnene begyndte at synge med, Fru Paulsen stemmede i og ordnede Sangen, og snart tog ogsaa Hun Deel i de simple Melodier. Men hvilken Forvandling der foregik, da Hendes Stemme blandede sig i Klang! Hvilket særeget Liv og Udtryk der kom i det Gamle, Bekjendte! For ham lød det, som om hendes Sjæl hidtil havde været indespærret og nu fik Lov til, i Sang om andre Tider og andre Gjenstande at udtale sin egen Lyst, Længsel, Vemod, Begeistring. Da de sang:

»Hvor de vakkre danske Dreng
Kan i Leding gaae«,

syntes det ham, at naar en Krigshær hørte den Sang af Hende, saa maatte den enten gaae frem og seire over alle Fjender eller falde til sidste Mand.

Dette underfulde dramatiske Udtryk, som hun lagde i de simple, trohjertige Ord, denne Maade, hvorpaa hun meddeelte dem Noget af sin Personlighed, havde en Troldoms-Magt over ham. Sang hun om Kongen i Thule, heelt trofast til sin Grav, var det, som om hun var »Fæstemøen hiin feire«, hvem Kongen aldrig kunde glemme, og den mandige Trofasthed blev saa begribelig. Sang de om Dannevang:

»I Dit Skjød er Kjærlighed,
Fred i Dine Skove« -

saa fortalte hendes Stemme, hvad Kjærligheden var; der var noget Gjækkende og Skjemtende deri, men det syntes at være tilstede for at tilsløre Udtrykket og gjøre det endmere bedaarende. Al Danmarks Herlighed, al den Lykke, som det hemmelighedsfuldt bærer i sit Skjød og skjenker sine udkaarne Børn, syntes ham at reise sig af de gamle Sange og svæve i Luften, baaren af hendes Toner, afhængig af hendes Hu og Villie.

Solen var ved at gaae ned, og over Himmel og Jord var gydt en Rigdom af Lys, som Sproget ikke mægter at beskrive, fordi det ikke har Farve-Nuancer nok. Den vestlige Himmel stod i gylden 260 Purpurbrand, medens fine Skystriber, der strakte sig hen under Hvælvingen, havde en Svaneduuns Hvidhed indvævet med gjennemsigtig Forgyltning og Rødme. Himlen, hvorpaa de svævede uden synlig Bevægelse, var af en tindrende Blaa og ligesom inddrukken af en Glands, hvis Ynde man først ret følte, naar Øiet vendte sig mod Nord, til de Skyer, der stode dybt nede i Horizonten som blaalige Bjerge og ved deres stille melancholske Alvor fordoblede Lysglæden. Hvad der ellers pleier at forstyrre og true, tjener paa en saadan dansk Sommeraften til at forhøje Skjønheden. Lyset aftog, men saa langsomt, at det syntes at dvæle og kun tiltage i Fiinhed, medens Skov, Sø og Jord, de grønne Kupler, den speilblanke Flade, de gulnende Marker vare hensunkne i andagtsfuld Stilhed, i sagte aandende Nydelse af den tindrende Fredelighed, der gjød sin milde, fortryllende Glands over dem. Alt mere trak Lyset sig mod Vest, alt finere bleve Farverne, medens Menneskene, der saae til, syntes at føle deres Væsen i alt større Aandighed følge det Forsvindende. Endnu en kort Stund, og Lyset glimter kun i en Stribe mod Vest, Naturen lukker sine Øine; men dens Kinder tabe ikke Friskheden, den bereder sig til en sund Søvn - det bliver en smuk Dag imorgen, siger Landmanden og stænger sin Port efter Dagværket.

Marie Elisabeth havde, bøiet over Reilingen, stirret ned i Vandet, hvis blanke Flade dannede et magisk Speil for Aftenhimlen og syntes at trylle det til Fasthed og Virkelighed, hvad ovenover kun var tryllende

Skjær. Den særegne Klang og det Udtryk, der var i Skuespillerindens Stemme, og som henrykte Otto, foraarsagede hende ondt i Hjertet; i en ubevidst dyb Antipathi ønskede Barnet sig bort, medens de deilige Melodier, hvortil denne Klang sluttede sig, syntes hende at lyde fra den vidunderlige Verden, hun stirrede ned i, at fylde baade Luft og Vand. Hvergang Barnet hørte Otto, der engang imellem, lydløst roende, stille beundrende sluttede sin Stemme til Hendes, var hun fristet til at briste i Graad; men Barnets Øine kunde ikke græde Jomfruhjertets Taarer. Hun ene syntes ikke at høre hjemme i den Glæde, der sang og klang i Baaden, hun ene var tilovers; men udenfor, nedenfor var saa stille, saa reent og lyst som hendes Barnesjæl. Det lokkede og kaldte hende med Tonernes Magt; hun vilde ryste disse Tanker eller disse Billeder fra sig, reiste sig i Veiret, saae op og saae, at ovenover var ikke saa smukt som 261 dernede. Hun bøiede rask Hovedet nedad, det gav Legemet et pludseligt Ryk - og hun styrtede ud i dette magiske Rige, i Søens kjølige Favn.

Hun kom et Øieblik igjen over Vandet, og de Seilende, hos hvem pludselig al Lyd var forstummet, saae hende forsvinde paany, dragen ned af hendes egne Bevægelser. Ligesaa hurtig var Otto sprungen op, havde kastet Frakken og styrtet sig ud. Efter nogle Øieblikkes Anstrængelser rakte han det bevidstløse Barn op til Hende, der resolut havde holdt Orden i den gyngende Baad og nu efter at have modtaget Barnet rakte ham en Haand, den yderste Nøds Hjælp i det ferske Vand.

Denne kvindelige Sjæl, som med medfødt Sands og Længsel efter store Ting, kun havde dem til daglig Omgang i Phantasien, medens Virkeligheden, som omgav hende, var smaalig og gold eller utilfredsstillende, blev bevæget og henreven af denne lille virkelige Bedrift, af dette Øiebliks virkelige Følelser af Dødsfare, Opoffelse og Seir. Den stille Aften med dens Farveskjær paa Himlen og Vandet blev hende pludselig en romantisk Aften, hvor hun maaskee savnede en eller anden Skikkelse, som passede til den og hende. Men baade Nydelsen og Savnet var hurtig Gjenstand for hendes Reflection, hun vidste, at det var Skuffelse, og holdt dog Skuffelsen fast, og som om Otto virkelig var hiin Savnets Skikkelse, viste hun ham al den bløde Omhu, al den tause Beundring, som det var hende, Skuespillerinden, saa let at udtrykke paa skjøn Maade i Miner og Bevægelse - maaskee uden at tænke paa, hvilken Tryllemagt hun samtidig udøvede over hans Sind, hvilken skuffende Lyksalighed hun beredte ham.

Marie Elisabeth var hurtig bleven bragt tilsengs og befandt sig under Fruens kjærlige Iver udenfor al Fare. Otto skiftede Klæder og indfandt sig snart i Dagligstuen, hvor Hun stod ved Theebordet og beredte ham en varm Drik. Fruen kom i det Samme, spurgte deeltagende efter hans Befindende, priste endnu engang hans Raskhed og takkede Gud for, at Alt var gaaet saa godt. Justitsraaden havde været i nogen Sindsbevægelse og bandet paa, at al Seilads skulde ophøre ved Gaarden, men havde derpaa, da Posten kom, rolig sat sig hen at læse Aviserne. Den alvorlige, prosaisk beskæftigede Mand, den hjertelige Husmoder, det interessante fremmede Væsen, 262 Heltinde fra Scenen, Dronning i det æsthetiske Rige, Hun, som nu huslig skjænkede Thee, medens Maanens Lys faldt ind i Stuen og blandede sig med Lampens Skin - Alt dette dannede et Tableau, der i Forbindelse med det nys Oplevede forekom ham som noget Drømmeagtig-Lyksaligt, en bizar og dog skjøn Blanding af Tilværelsens Bestanddele.

Ja, men, sagde hun med et Smil til Fruen, er De ogsaa vis paa, at det var den lille Marie Elisabeth, der faldt i Vandet?

Om jeg er vis derpaa? spurgte Fruen og gjorde store Øine; saae De det ikke selv?

Jo, jeg saae det Samme som De; men jeg er ikke vis paa, at det ikke var Undine, der gjorde Forsøg paa at drage Ridderen til sig, men da det mislykkedes, paatog sig menneskelig Skikkelse. De kan troe, den rigtige Marie Elisabeth er hjemme og iseng.

Det er jo ganske spøgelseagtigt, sagde Fruen. Hvem skulde det saa være, jeg har rullet og rystet og faaet tillive og i Søvn?

Naturligviis Undine. Imorgen følge vi hende paa Vei hjem, og midt i Skoven løber hun hen bag et Træ, og den anden, den virkelige Marie Elisabeth kommer frem bag Træet, ligesom Fru Heiberg i »Alferne«.

Aa! sagde Fruen leende; nu skal De til Straf for Deres Spøgelsehistorie være saa god at fortælle os Fouqué's Undine.

Hun vilde nødig, men tog det Parti at vise sig beredvillig, og med tilsyneladende Aandsfrihed fortalte hun Indholdet af Digtet.

For Fruen opgik pludselig et Lys, som *Hun* egenlig slet ikke vilde havt til at brænde klart. Paa Otto gjorde Fortællingen en ganske anden Virkning. Han mærkede nok, at der var en Hentydning; men han havde ikke været forelsket i Undine og kunde derfor med ublandet Fornøielse lægge Mærke til, at Berthalda havde opdaget Undines Forelskelse, medens hun selv troede at have Ret til Ridderen. Dersom Nogen havde sagt til ham: Du har været coquet og leget med den lille Marie Elisabeth for Skuespillerindens Skyld, saa vilde han med dyb og inderlig Uvillie have afviist Beskyldningen. Men havde man sagt: Du har været ganske barnlig og slet ingen Bitanker skjult, saa vilde han have slaet Øinene ned. Sandheden laa i Midten, i det Ubestemte og

Ubestemmelige, hvormed man er paa Vei til det Urette, men ikke er naaet dertil. Men alle Spørgsmaal 263 om Ret og Uret vare forresten langt fjernede fra ham; han befandt sig i den for Sjælen farlige Situation, hvori det Pikante, Fristende, Gottende har en saadan Magt over Personligheden, at alle andre Personligheder tabe i Værdi, uden forsaavidt de smigre og tjene Ønskerne. Om det forholdt sig rigtig eller ei med Marie Elisabeths Forelskelse, var aldeles ligegyldigt; Hovedsagen var Skinnet af at have gjort en »lille Erobring«, der prydede ham i Hendes Øine.

Hendes Sind var kommet lidt ud af Ligevægten, medens hun saaledes indirecte skulde tale om en Forelskelse og en Jalousi, og det var maaskee Noget af denne Usikkerhed - maaskee Natur, maaskee lidt Kunst - der gav hendes Blik et eiendommeligt Udtryk, da hun sagde ham Godnat. Men dette underlige, halv skjelmiske, halv smægtende Blik fuldendte Betvingelsen af hans Sind og Tanker. Da han var kommen op paa sit Værelse, kunde han ikke gaae tilsengs; i den stille, lune Sommernat vedblev han at stirre over til hendes Vindue; han saae hendes Skygge paa Rullegardinet, han saae snart hendes Arm, snart hendes Hoved i forstørrede Omrids glide hen over den hvide Flade, indtil pludselig Lyset sluktes. Men han vedblev at stirre efter den forsvundne Skygge; histovre, syntes ham, var den Kvinde, hvormom han havde hørt saa Meget - hun var funden ... og var Charles ikke lidt yngre end »Dandserinden«?

Men medens hans Sind fløi vildsomt efter en Skyggeverden, modnedes en Barnesjæl i Værelset ved Siden af ham. Marie Elisabeth laa og bad til Gud, bad atter og atter om Tilgivelse - ikke for, at hun var falden i Vandet; thi deri var hun dog uskyldig nok - men for de forstyrrende Tanker, hun havde havt og ikke kunnet magte. Fra de vildsomme, taageagtige Følelser, der som Aander omgave hende og ikke fuldstændig vilde forsvinde, søgte hendes Sind hjem til hendes Moder og fandt Ro. Hun bad til Gud om Lykke og Velsignelse for Otto, bad ogsaa med barnligt Sværmeri om Velsignelse over Hende, som hun ikke kunde lide, og faldt i en tryk Søvn.

Da Otto den næstfølgende Dag red ned for paa egne og hele Gaardens Vegne at spørge til Marie Elisabeth, modtog hendes Moder ham ikke med den Slags Velvillie som før. Hun takkede ham 264 næsten lidenskabelig, fordi han havde reddet hendes Datter, og der var Hjertelighed i denne lidenskabelige Tak; men der manglede Noget, eller der var for Meget; thi saaledes var Forholdet blevet ved de faa Timers Ophold under hendes Tag, at han ikke havde ventet andre Ord derom end dem, en Moder kunde sige til sin Søn, naar han havde hjulpet Søsteren af en Fare. Men hun havde mærket paa Marie Elisabeth, at der var foregaaet Noget. Hun havde ikke faaet et tydeligt Svar; thi for at faae et saadant skulde man spørge rigtig, og naar man ikke havde seet Situationen, kunde man ikke let komme paa at stille Spørgsmaalet rigtigt. Dog, det følte hun ud af sin Datters Væsen, at der var tilføjet hende noget Usædvanligt, som ikke var godt, og at det var kommet fra Otto. Hendes Natur var altfor gjennemsigtig til, at Otto ikke skulde mærke en Forandring, og det er desuden det Særegne i Forholdet til gode og elskelige Mennesker, at man faaer en finere Sands og føler hver enkelt Nuance i deres Sindelag. Maaskee bidrog en hemmelig Samvittighedens Stemme til, at han opfattede skarpere; men i alt Fald følte han, at der var en Forskjel mellem Velvillien før og nu. Men denne lille Forskjel var det Hele, det var netop, hvad der havde udgjort det Særegne, Poetiske, Usædvanlige, hvori han et Par Dage tidligere havde været saa lykkelig. Og Marie Elisabeth kunde han heller ikke finde igjen. Skuespillerinden havde vel ikke ved sin Fortælling fuldstændig omdigtet hende for ham til en Undine; men et Undineskjær, hvortil hun i Virkeligheden ikke svarede, var kastet over hende. Hun vilde saa gjerne, saa uendelig gjerne have viist ham en inderlig Taknemlighed; men hun kunde ikke, Noget, der var stærkere end hun, gjorde hende tilbageholden; hun troede imidlertid, det fulgte af sig selv, at Otto maatte kunne føle hendes Erkjendtlighed, selv om hun taug. Kun Sandberg sagde med hele sin Naturs Freidighed Otto Tak for den gode Haandsrækning; men netop derved blev hele Huset stillet i Linie med Sandberg, eller Otto følte i dette Øieblik ret tydelig, hvorledes Noget hos Moder og Datter havde trukket sig tilbage fra ham, og da han red derfra, var den Frygt, hvormed han havde leget, bleven virkelig: Huset var der ikke længer.

Dog var der vel tillige en anden Grund til, at det ikke var der længer: Han søgte det ikke med den Inderlighed og Sindets Enhed 265 som tidligere. Livet oppe paa Gaarden havde antaget en ny Skikkelse; istedenfor at flye det fandt han nu deri al den Tilfredsstillelse, som Omgangen med Hende, under venlig Opmærksomhed fra hendes, frembrydende Lidenskab fra hans Side kunde byde.

Han red fra Tjørnelund i Tusmørket og red først meget rask; derpaa sagtnede Hesten paa egen Haand sine Skridt, og han mærkede det ikke, fordi han havde hengivet sig til Tanker, der ikke vare Tanker, halv glade, halv mismodige Forestillinger, halv tillokkende, halv advarende Fornemmelser, saa at han var som deelt imellem to Villier. Han red op ad Bakken, hvor han sidst havde staaet og talt med Præsten. Da skete Noget, som han ikke lærte at forstaae før mange Aar efter. Det forekom ham, at han var gaaende istedenfor ridende, og at pludselig Marie Elisabeth var bagved ham, berørte hans Arm og kaldte ham tilbage. Ham syntes, at han følte Berørelsen, at Luften om hans Øre blev sat i Bevægelse af hendes Kalden, uden at det gav Lyd; han vendte sig om, vaagnede af Tankerne, fandt sig paa Hesten, sporede den til skyndsomt Løb hjemad.

Men hvorfor kaldte Skyggen, han saae, ham ikke tilbage? Fordi den kun var en Skygge og Intet formaaede mod de Magter, der vare nedlagte i hans Sind, og som droge ham til det, han hastede imøde. Det bør sig os Alle at fuldkomme vor Skjæbne, den, som tvindes af vor Villie, vor Natur, af alle Traade, hvormed

vi ere fæstede til Tilværelsen. Den ender, saa er vor Tro, i det, der er det Bedste eller det Bedst-Mulige.

Naar der mellem to Mennesker er en Følelse, som ligger over det Hverdagslige, saa virke de paa hinanden ved Midler, der ere udenfor de sædvanlige Sandser. I de klare, skønne Forhold føler den Ene den Andens Bedrøvelse, om den end skjules dybt i Hjertet; Alle de, der oprigtig elske hinanden, ere som gjennemsigtige for hinanden, om de end have Øinene nedslagne. Og hvorsomhelst der er Lidenskab imellem To, lægger den et magisk Fluidum imellem dem, og hvo der har meest Lidenskab, har meest Sands for disse Paavirkninger ad ukjendt Vei.

Hans Adfærd tog Form efter hendes Villie. I den Leg, hun legede med ham, var der saa meget Honnet; hun havde faaet Interesse for ham og vilde virke paa ham. En lille, næsten umærkelig Bøining af hendes Hoved anviste ham den Plads, han skulde staae paa, naar 266 han nærmede sig hende; hans Holdning blev præget af hendes Fordringer til en Cavalier; hans Udtryksmaade og Ordføining rettede sig efter den Elegance, som udstrømmede fra hende. Det blev ham let, fordi Høfligheden og dens Former dog i Grunden kun ere Udtryk af Velvillie og Skjønhedssands. Vel følte han undertiden, at han var en usikker Blanding af Elsker og Skoledreng; men denne Skole havde et Trylleri, han ikke vilde eller kunde unddrage sig. Endog hans smaa Forsøg paa Rebellion og Undertrykkelsen deraf, havde for ham en Nydelse, fordi hun anvendte sin Magt derpaa, viste sin lette, elskværdige Overlegenhed og, medens hun beseirede ham paa den ene Maade, hævede ham paa den anden Maade.

Fruen og hun sad en Formiddag ved den aabne Havestuedør, beskæftigede med Haandarbeide. Hun var iført en Morgendragt, der ved sin rige Simpelhed stadig tiltrak sig Fruens Sideblik; paa Hovedet sad en lille Kappe, saa løst, som om den i Hastværk var bleven glemt der, men saa yndefuldt, at Tilfældet syntes at være blevet genialt af lutter Hastværk. Otto, der havde taget Plads i nogen Afstand med en Bog i Haanden, forsøgte at læse; men Oine og Sind vendte uophørlig tilbage til hende, indsigende et ubeskriveligt Velbehag.

Fru Paulsen havde talt om det Ceremoniel og den stive Tone, som hersker paa Landet mellem en Mængde Familier og især mellem Damerne. Otto gav sin Skjærv ved at hentyde til, hvor meget dog den ærlige Naturlighed var at foretrække for Forfinelsen, og hvor ulykkeligt det var, at Anstød mod ubetydelige Former kunde nedsætte et Menneske, der dog meente det godt. Fruen gav ham Ret, men meente alligevel, at nogen Form var nødvendig. Ja, saa kommer jo Ceremoniellet, sagde han.

Det vilde blive et besynderligt Selskab, sagde Hun, hvor Folk kom sammen for at være ærlige imod hinanden. Hvordan skulde det saa gaae, naar man kom sammen med sine hemmelige Fjender?

Man trodser sine Fjender, sagde Otto.

Ja, men saa maa der være Politibetjente tilstede for at holde Orden, og hvorledes blev saa Selskabslivet muligt? Nei, Enhver som vil deeltage i Selskabeligheden, maa have tilegnet sig den gode Tone, Høflighed og Belevenhed. Saa har man hjemme overalt, i alle Klasser. 267 Men saa er jo Selskabslivet egenlig en Tvang istedenfor en Behagelighed!

Det antager jeg dog ikke. Der er en Behagelighed ved selve lagttagelsen af en Mængde Regler og noget Ubehageligt ved Overtrædelsen. Prøv De f. Ex. at indtage den Stilling, hvori De tidt seer Dandsrinder eller Dandsere: med Armene oprakte over Hovedet, Legemet lidt forover. Lad nu venstre Arm være foran og paa samme Tid høire Fod, saa vil De have en ubehagelig Fornemmelse. Lad venstre Fod og venstre Arm være fremme, kom i den rette Stilling, saa føler De ligesom en Accord slaaet an. Saadan er det ogsaa med Høfligheden; den er sin egen Glæde; men de Folk, som gjøre den keitet efter, komme i Disharmoni med dem selv og bringe Forstyrrelse.

Det var en smuk Bemærkning! sagde Otto; det ligner jo Læren om den Musik, som Himmellegerne siges at frembringe under deres harmoniske Bevægelse i Solsystemet.

Virkelig? Saa har jeg været ganske lærd uden at vide det!

Men, tilføiede han, Moden er dog en Tvang og Vilkaarlighed.

Ja, det kan De da ikke nægte, at der er noget Vilkaarligt ved de Moder, vi hvert Øieblik faae sendte, sagde Fruen.

Jeg er dog vis paa, Fru Paulsen, at De ikke tager imod Moden, ganske som den bydes Dem, men sørger for at faae den noget afpasset efter Deres Smag.

Det er sandt, sagde Fruen smigret.

Jeg formoder, at Moden kommer af Noget, hvorved elskværdige Personer vække Beundring, og smagfulde Folk efterligne deres Ideer med Skjønksomhed, og derved kommer Ideen lidt efter lidt ned til dem, der blot efterabe; de bøie sig under Aaget, fordi de ere fødte Slavinder.

Fruens Søster var kommen til og sagde: Man er saamæn ikke Slavinde, fordi man ikke er fri som Fuglen i Luften.

Nei, svarede Hun, det var maaskee ogsaa et stærkt Ord ... Men det var herligt, De kom! Jeg skal nu til at udfylde Bunden her - skal jeg sætte hvid eller sort Bund?

Gud, De maa sætte sort Bund!

Det antog jeg i Grunden ogsaa for det smagfuldeste.

- En anden Gang talte de om en af Universitetets Professorer. 268 Hun sagde: Hvorledes han er paa Kathedret, kan jeg ikke bedømme; men i Selskab staaer han paa Kathedret. Man kan ikke spørge ham om Noget, uden at han holder en Forelæsning derover.

Ja, men det er jo netop interessant, sagde Otto.

Aa, ja; men i Selskab er det bedre, at en lærd Mand benytter sine Kundskaber til aandrige Bemærkninger for at holde Samtalen igang. En Herre skal tale for at give Damerne Anledning til at sige Noget.

Justitsraaden, som sad lidt afsides og læste, mumlede: Han skal være Accoucheur for Damernes Vid.

Otto skyndte sig med at sige: Paa den Maade forlanger De, at den meest udmærkede Videnskabsmand skal gjøre sin Aand til Tjener i Selskabet ...

Ja, svarede hun, han skal være elskværdig; han skal ikke være Fagmand.

Men hvorfor hørte De da med saa øiensynlig stor Fornøielse forleden paa Skovrideren?

Paa Skovrideren? Hvad var det med ham?

Han sad saamæn og talte hele Tiden om sig selv og sin Skov og sine Dyr og Bøsser og Hunde!

O, ja! nu husker jeg det! O, den prægtige Skovrider! Ja, det var en Mand, Manden, som han bør være!

Hvorledes skal jeg nu bringe det i Harmoni med Deres Kritik af Professoren? spurgte Otto mismodig.

Med et pludseligt Udbrud af Munterhed raabte hun: Jeg veed det ikke!

Han følte i denne Munterhed Skjemten over hans Mismod, og idet han hurtig bragte sit Ansigt i gladere Folder, sagde han: Lær mig da Hemmeligheden i at være Manden, som han bør være; thi De maa dog indrømme, at jeg ikke har let ved at forstaae, hvorfor Tale om Forstvæsenet og Veterinairskole er mere selskabelig end Tale om Historie eller Astronomi.

Hun sagde: For det Første dufter Forsten eller Skoven behageligere end Bøgers skimlede Blade eller Messingkikkerter.

Ja, raabte han, det kalder man en subjectiv Grund!

Hvad mener Hr. Professoren med det?

Jeg mener, at man kunde træffe paa Andre, som sagde: Aa, lad mig være fri for Forstvæsenet, jeg elsker de gamle Krøniker, fortæl mig lidt af Saxo Grammaticus eller om Stjernehimlen.

Ja, det er ganske vist, sagde hun.

Det siger De saa ubekymret og fornøiet, som om Deres Paastande ikke derved vare styrtede sammen.

Vil De høre, Frue, hvor det er ham om at gjøre at faae Ret som en Erasmus Montanus! Løfter han ikke sit rethaverske Sind endog mod en Dame? Knæl, Misdæder, knæl for Fruen og mig og gjør Afbigt for det hele Kvindekjøn.

Han knælede; men i samme Øieblik skiftede ogsaa hans Tankers Retning, hans Sind og Sandser knælede, hans Blik hyldede hende, og idet hun med stille Fornøielse saa dette Ungdomsblik, greb hun smilende en Reseda, berørte tre Gange hans Skulder og sagde: Vær lydige, vær elskværdige, vær Skovrider!

Han sagde: Hil sidde I ædle Dannekvinder, Fruer og Møer! Her sværger jeg at knæle, indtil jeg faaer at vide, hvorfor Skovrideren er elskværdig.

Det hører til de Ting, som ikke kunne udtales i Ord. Det maa læres i Omgang. Gak til Skovrideren! Gaa i Lære hos ham! Tag Time-Information hos ham! Bevæg ham til at aabne et Cursus for Studenter!

Ved de sidste Ord reiste Otto sig uvilkaarlig, glemmende sin Ed; thi de frembragte for hans Phantasi Billedet af Diplomater og Officierer i første Parket, de *élégants*, overfor hvilke Studenten maa træde i Skygge.

Maa jeg bede Dem, Frue, at De udøver denne Borgs Politimyndighed og holder ham knælende!

Vil De ned! sagde Fruen med opløftet Strikkepind.

Jeg vil, klagede han, idet han atter sank ned; men, Fru Justitia, vil De saa ogsaa byde, at man giver mig Forklaringen.

Vil De værsgo at forklare! sagde Fruen.

Ak, Frue, De har Uret, han bliver altfor viis. Men velan da: - Skovrideren gav Os sine Blomster, for at Vi kunde gemme dem, pynte Os med dem eller plukke dem istykker og kaste dem for Vindene, hvorimod Professoren fremtager sine Blomster, fletter dem til en Krands, sætter den paa sit Hoved og speiler sig i vort beundrende Blik. 270 De har ganske Ret, saaledes skal det være; de ere Alle fødte som tributpligtige, sagde Fruen - og sukkede.

Dette sagte Suk, der lød, idet Otto reiste sig, forandrede ganske Scenen; han blev Symbolet paa den »tributpligtige« Slægt, der reiser sig fra sin korte Knælen til Herredom; hendes Suk var de Betvungnes hendøende Krigsmusik, det berørte Otto med Bebudelse om Erobringens Vellyst, og enten det nu var af Natur eller Kunst, Hun havde i samme Øieblik sænket Blikket og tillod Phantasien at indsuge Anelsen om, hvad kvindelig Forjættelse der laa under de lange, silkebløde Øienhaar.

Justitsraaden havde imidlertid betænkt sig, forlod Bogen eller Brevene og sagde: Mig synes, jeg hørte Dig sukke, Mutter. Maa jeg spørge, om jeg ikke ærlig har betalt min Tribut?

Nei, Hr. Justitsraad, udbrød Hun hurtig, De har lovet mig, at jeg skulde faae Grevens Have at see.

Naa, der har jeg nok siddet i en Regn af Skoser uden at mærke det! Det var det, man meente med Pligt og Tribut! ... Niels! raabte han ud af Vinduet, Niels! lad Vienvognen blive spændt for og kjøre for Døren. - Skal vi paa Veien tage Præstemadammen med, mine Damer?

O, ja, det var ypperligt! sagde Hun, som om hun ikke mærkede, at med dette Tillæg til Selskabet hævnede Justitsraaden sig for det Paatvungne ved Kjøretouren.

Da de kom udenfor Slottets Park, meente Præstekonen, Fruen og hendes Søster, at der kunde spares Tid, naar de, medens Hun, Justitsraaden og Otto besaae Anlægget, aflagde et Pligt-Besøg i den nærliggende Præstegaard; de havde dog seet Parken, Haven og Drivhusene saa tidt, og Grevens Skatkammer var der ikke Haab om at faae at see. De skiltes altsaa. Man havde imidlertid sendt Tjeneren op for at forespørge, om Adgangen var tilladt; der kom et høfligt bejaende Svar, og efterat de havde gaaet lidt omkring, kom den gamle Greve selv for at vise dem om. Præsentationen fandt Sted, og den gamle Herre udtrykte med saa megen Overraskelse, som den fuldendte Belevenhed tilsteder, sin Glæde over dette Besøg og yttrede nogle Ord, hvori en hjertelig, aandfuld Anerkjendelse syntes at paalægge sig selv Maadehold for ikke at faae Udseende af hverdagslig Smiger. Det Behagelige og Vindende ved Grevens 271 cavaliermæssige Anstand forøgedes ved den Ærefrygt, hans Alder indgjød, ved de Fordringer, han syntes at kunne gjøre paa, snarere at være Gjenstand for Opmærksomhed end at yde den.

Hun befandt sig her under lagttagelsen af alle Regler for Høflighed, Fiinhed og Ynde fuldkommen i sit Element, idetmindste syntes det Otto saa. Hans Øie var ikke øvet nok til at see, at hun tildeels spillede, hvad der var Grevens anden Natur, at hun, uden just at være theatricalsk, medbragte, hvad der var Scenens Erindringer eller udviklet ved Lampeskinnet, medens han gav, hvad der var Tradition i hans Slægt. Hendes eneste Feil var, at hun for Alvor vilde forestille den fornemme Dame, og denne Feil kunde Otto ikke see. Han studerede ivrig disse smaa Artigheder, denne lette Tone, der ligesom legende bar det Besværlige: at tale om Intet, at variere Udtryk af Fornøielse, medens Gjenstandene næsten stadig vare de samme, at have Sindet eller idetmindste Ordet livlig beredt for den Andens Skyld, og paa samme Tid gaae rigtig, vende sig rigtig o. s. v. - og imidlertid begik han selv smaa Anstød, da Greven under sin Opmærksomhed for hende ikke tabte ham af Sigte, men behandlede ham med ligesaa megen Høflighed, som om han var en Prinds i en Prindsesses Følgeskab.

De kom til en rummelig Plads i Parken, hvor en Samling af sydligere Træer stode tæt omgivne af beskyttende Bøge, Aske og Graner, og imellem hvilke den varme Zones Blomster vare henplantede i foreløbigt Sommerophold paa Flader af fløilsblødt Grønsvær. Det var saa skønne Farver og en saadan Duft, at hun med Sandhed kunde sige: O, dette seer ud som Miklagards Hof mellem Væringevagten!

Greven sagde: I Sandhed, større Løn kunde jeg ikke ønske for Aars Arbeide ved dette Anlæg end en saa skøn Lovtale! Men det er ikke færdigt endnu, her ere vi endnu ifærd med at arbeide.

Bagved det Sted, hvor de stod, overfor en Udsigt mod Syd henover et usædvanlig smukt, bakket Landskab, var en halv færdig Bygning; adskillige Marmorfliser og en Søile laae i Græsset.

Det vil tage lang Tid, min Søn kommer nok til at gjøre det færdigt, sagde Greven.

Der var i disse Ord en Aande, om just ikke af Udødeligheden, saa dog af den stolte jordiske Slægts Uendelighed; Sjælens Horizont syntes at udvide sig overfor denne gamle Herre, der ufortrødent byggede og virkede, overladende Fuldførelsen til Efterkommerne.

Men kunde det ikke gjøres hurtig færdigt? spurgte hun.

Jo, naar vi vilde anvende Mere, end hvad hvert Aars Indtægter tillade os.

O, her tager man da ikke de Hensyn, som tyngte andre Dødelige!

Hvorfor ikke? Vi leve af vort Arbeide

Hun smilede.

.... Ja, af Capital, Paapasselighed og Orden og af den Lykke, Vorherre giver os - er det ikke sandt, Hr. Justitsraad Paulsen?

Jo, Hr. Greve; især uden Capital nytter det ikke at være Godseier. Men der er dog Forskjel paa Driftscapital og Rigdom.

Ja, unægtelig; men hvad er Rigdom? Jeg kan huske, i min Ungdom, da jeg kom til Paris og blev forestillet ved Hove, bildte jeg mig ind at skulle vække Beundring med mine Ædelstene. Men den unge *duc de Noailles* overstraalede mig ret som Solen en stakkels Lygte, og da jeg saae Majestæten ved et Hofbal, bar han kun en enkelt Diamant, men i Forhold til denne vare *duc de Noailles'* saavelsom mine kun at ansee som brugelige til Indfatning om den - som det jo ogsaa bør være; thi om Kronens Glands ere Adelsmændene Brillanterne Adelen og Geniet, tilføjede den gamle Greve og vilde gjerne, da han følte sig reven hen, have tilføjet af Høflighed: Adelen, Geniet og Justitsraad Paulsen.

Han vedblev: Alt hvad der er adeligt, som vi sagde i gamle Dage, eller, som vi nu sige: ædelt, stort og smukt i et Rige, bringer sin Tribut til Thronen, og deraf fremkommer Kronens Ædelsteen, hvo der end i Øieblikket bærer den, ligesom den herlige Diamant i Naturen synes sammensat af al den Glands, der er i Himlen og Havet og paa Jorden og gjort uforgængelig.

Otto sagde: Men i Athen var der dog ingen Throne, som Genierne bragte Tribut til.

Nei, min unge Ven, det var der ikke; men hvorlænge varede ogsaa Athens Herlighed? Kronen forestiller det Uforgængelige, og til Gjengjæld for, hvad man offerer den, giver den Fasthed og Varighed dog, tilgiv en gammel Mand hans forældede Anskuelser.

Tilskyndet af hendes Blik til at have Aandsnærværelse svarede 273 Otto: Behøver den Ældre at bede om Undskyldning, fordi han lærer Ungdommen?

Smukt sagt, min unge Ven, sagde Greven og lod, som han trykkede hans Haand. Men som sagt, Ædelstenen er det beundringsværdigste Naturproduct. Hvilken forunderlig Farve og Glands kan der ikke være i den røde Rubin eller i Smaragden! Og hvilken Fornøielse at see det mysteriøse Spil i Diamantens Vand!

Og saa bebreider man os, at vi holde saa meget af Ædelstene! sagde hun.

Man roser Dem for denne gode Smag og beklager ofte Ædelstenen, at den er udsat for at fordunkles, berigtigede den galante gamle Herre.

Greven mener, at vi misbruge den til Pynt istedenfor at sætte Priis paa den for dens egen Skjønheds Skyld.

Sandelig, min charmante Frøken, det vilde jeg knap vovet at tænke!

Tiltaa det, Hr. Greve, tiltaa, at De ikke engang troer en Dame istand til en upartisk Vurdering af Diamanter!

O, jeg er istand til strax at afvælte denne skrækkelige Mistanke, jeg vil anholde om, at De skjænker mit »Skatkammer«, som vi for Spøg kalde det, et Øiebliks Opmærksomhed.

Med et muntert triumpherende Øiekast til Justitsraaden modtog hun Grevens Arm, og de gik op imod

Hovedbygningen gennem Alleer i gammelfransk Smag, med udskaarne Nischer, hvori stode Gibsstatuer i Hyrdestilen. Disse Statuer vare tildeels temmelig smagløse, tildeels beskadigede, og Otto, der var betvungen af Stedet, vovede vel ikke at vedkjende sig en Kritik, men saae med Forundring paa denne Pynt. De kom ind i en meget stor Havestue, hvis Vægge vare tæt behængte med Familieportraiter, som Otto strax gav sig til at betragte, medens Greven fjernede sig og Hun efter et hurtigt Blik over det aabenbart nylig forladte Sybord tog Plads i en Lænestol; Justitsraaden spadserede op og ned ad Gulvet.

Greven kom tilbage med en Kasse, som han aabnede. Hun havde Møje med at skjule sin Skuffelse; thi hun havde ventet Diademer, Halsbaand, Ørenringe, Brystnaale, og det var enkelte Stene, uden Indfatning, ordnede symmetrisk paa grønt Fløil, i Størrelse fra en stor Bønne til en Ært. 274 Men da Greven saae sin Yndlingskat, tindrede hans matte blaae Øine, og han lagde ikke Mærke til, at hendes inderste Tanker vare andetsteds, medens hun pligtskyldigst beundrede.

Og see, sagde han endelig, med et eneste Haandtag kan man stikke det Hele i Lommen og gaae bort.

Og gaae bort?

Ja, hvo borger for, at der ikke igjen kommer en Tid, da Slottene stormes og Pøblen henretter Konger og Herrer eller jager dem i Landflygtighed og confiskerer deres Godser som Nationaleiendom?

Aa, her hjemme har det ingen Nød! sagde Justitsraaden.

Man veed aldrig, hvad der kan skee, svarede Greven med et Skuldertræk.

Det holder nok, Hr. Greve, vær De kun rolig!

Har De ikke lagt Mærke til - sagde Greven, medens Hun syntes beundrende at sammenligne Ædelstenene - at her hjemme er en besynderlig, uforsonlig Splid mellem det Gamle og det Unge? - Vi havde forleden her Besøg af en engelsk Baronet, og derved blev jeg ret bragt til en Sammenligning. Hvad der gjør den engelske Politik saa interessant, er det faste Grundlag, hvorpaa alle Partier befinde sig. Man kan Alt, hvad man fornuftigviis vil, og derfor er det constitutionelle System til Velsignelse; hver Ministerforandring betyder i Grunden ikke Andet, end at Skibet under sin Krydsning mod det uforrykkede Maal skal gjøre et Slag. Men seer De, Hr. Justitsraad, her hjemme er der intet fast Grundlag. Jeg anerkjender hæderlige Mænd i Oppositionen; men man mærker altid paa dem, at de ikke selv troe, at de kunne, hvad de ville.

Ja, hvordan da, Hr. Greve?

Grevens ridderlige Høflighed blev sat paa en haard Prøve, idet han skulde vedblive at forsømme Damen for at svare Justitsraaden og behandle et Yndlingsthema.

Men hun saa spørgende op paa ham med et ypperligt Udtryk, som om Interessen for at høre ham tale gjorde selve Gjenstanden interessant for hende.

Jeg mener det saaledes, vedblev Greven. Man taler om Nationalitet, og der er to Nationaliteter; man taler om Frihed, og der er i Staten to Partier, der vilde bruge Friheden til at overvælde 275 hinanden. En dansk Statsmand skal af bestemte Modsætninger danne en Enhed, sammentømre Skibet af modsatte Elementer, før han kan føre det, og derfor, troer jeg, har enhver dansk Politiker - en ærlig, Notabene - en hemmelig Følelse af, at hans Styrke kun er Ord, men naar han skal handle, er han fristet til at begynde der, hvor Lord Castlereagh endte.

Hvormed endte Lord Castlereagh, Deres Excellence? spurgte hun.

Han anbragte en Barbeerkniv paa en *funeste* Maade, svarede Greven.

Min Gud! ... Saa er Politik jo virkelig en skrækkelig Ting!

Ja, min elskværdige Frøken, vi maae Alle bede Gud om at skjænke Kongens Raad Viisdom og Lykke. Vi Andre maae hver i vor Kreds gjøre det Gode, vi med vore ringe Midler formaae, og forresten være forberedte paa, at Intet er sikkert. Jorden udhules daglig under det Helligste og Ærværdigste, Folkene kaldes til at løse den gordiske Knude, og de ville løse den med Øxehug og med Hammerslag, de ville slaae Porten ind og styrte Fortidens Erindringer ud af Vinduerne, fordi de ikke kunne befrie sig fra Fortiden.

O, sagde hun med et besynderligt Blik.

Otto havde, medens han opmærksomt lyttede, seet paa Familieportraiterne: Mændene i Rustning ved Siden af deres Hustruer i mørk Dragt og krusede Halskraver, Mændene med Allongeparyk og Hustruerne i lyse, nedringede Kjoler og med det opsatte, pudrede Haar. Han forstod nu først tilfælde denne Gaards og denne Slægts Storhed, hans egen Personlighed svandt ind, og medens han beundrede, var det næsten for ham, som om han selv ingen Forældre eller Forfædre havde. Grevens Ord løde som Beretning om en

Vanhelligelse.

Det kalder man altsaa Ahner! sagde han, da der indtraadte en Pause; det er den ridderlige Adel!

I vor Tid adler Talentet, sagde Greven med en zirlig Bøining henvendt til hende: Roscius, Mars, Talma, Phidias, Shakespeare ere dets Ahner. Det er det Eneste, som man ganske sikkert veed, vil overleve enhver Forandring.

En Tjener bragte Forfriskninger og hviskede nogle Ord til Greven. 276 Min Kone befinder sig desværre ikke vel, sagde han let henglidende, idet han skjænkede Viin.

Der blev endnu vexlet nogle smukke Ord, og man brød op.

Hun var meget munter, da hun atter traf de andre Damer, og fortalte, hvad de havde seet.

Vare De oppe paa Gaarden? spurgte Fruen med et Blik paa sin Mand.

Ja, vist var vi paa Gaarden, det hører Du jo!

Hvad sagde Grevinden for Godt? spurgte Præstekonen.

Hun var ikke vel, svarede Skuespillerinden ligegyldig.

Men den unge Grevinde og Comtessen?

De vare nok tagne i Besøg paa Aastrup, sagde Justitsraaden.

Nei, det veed Gud, de ikke var! sagde Præstekonen; vi saae dem ved Vinduerne, rigtignok kun et lille Øieblik, og lige som De gik.

Det er sgu sandt, lad mig ikke glemme det! raabte Justitsraaden; Greven sagde, at der var faldet Resolution i Sagen med Forstanderskabet, og Deres Mand har faaet Uret. -

En lille Holzsneppejagt, hvori Grevens ældste, gifte Søn, en yngre Søn og en Neveu deeltog, gav Anledning til, at Otto og den unge Paulsen bleve indbudne til Grevens. Den gamle Grevinde var paa denne Dag virkelig upasselig og viste sig kun et Øieblik, og den unge Grevinde gjorde Honneurs. Da man skulde gaae tilbords, betragtede Otto det som sin Ret og sin Pligt at føre Husets Dame; saadan havde han seet, at det var Skik hos Justitsraaden s, naar der var Fremmede, noget Lignende havde han seet paa Theatret, og saadan havde han indsuet af Hendes Lærdomme, at det maatte være. Da han lidt ængstelig og med alle Sandser skjærpede for en mulig Kritik bød den unge Grevinde Armen, sagde hun, idet hun modtog den: O, Tak! - i en Tone, som om hun vilde tilføie: De er altfor artig, eller: Altfor megen Ære.

Han vidste ikke rigtig, om han havde været saa ulykkelig at begaae en Fadaise, eller om det var hende, der ikke havde sand Dannelse nok til at erkjende, at Reglerne for god Opdragelse havde hjemme ogsaa udenfor hendes Kreds; i alt Fald troede han gennem de faa Ord og deres Tone at mærke den kvindelig-adelige Hovmod. Alkibiades-Naturen var krænket og tyede hemmelig til en Tanke eller faldt uvilkaarlig paa at mindes Goethes Ord:

277

»Und wären Mädchen noch so blöde,
Und waren Weiber noch so spröde,
Doch Allen wird so liebebang
Bei Zaubersaiten und Gesang.«

Den gamle Greve var derimod nu som forhen den høflige Verdensmand og behandlede de to unge Mennesker med sin Alders Værdighed, men tillige som sine jevnbyrdige Gjæster. Efter Kaffen, medens de Yngre spillede Billard, gik han en lille Spadseretur i Haven, og da Tusmørket faldt paa, bad han Gjæsterne om Undskyldning for, at han som gammel Mand fulgte sin vante Skik og tidlig trak sig tilbage. Otto vilde nu tage bort; men Paulsen forlangte at blive. Man samledes i Havestuen, Tjenerne bragte Lys og lukkede Skodderne, de to Damer fremtog Albums og søgte at indlede en Conversation med Gjæsterne, de unge Grever lode bringe et Spillebord og satte sig til at spille Whist *en trois*. Otto, der havde givet saa nøie Agt paa Alt, hvad der vedkom det høiere Selskabsliv og nærrede en saa stor Længsel derefter, vidste ikke, om han var en Vild eller en Overciviliseret.

- Af de Svar, som han gav paa Spørgsmaalene om, hvordan han havde moret sig hos Grevens, mærkede Hun, at der var Noget i Veien, og ønskede at have ham ene. Henad Aften, da Børnene skulde tilsens, foreslog hun Fruen en Spadseregang; Fruen undskyldte sig med Børnene og bad hende gaae med Krøyer, hun vilde komme efter om en halv Times Tid.

Hører De ikke, hvilket ærefuldt Hverv Borgfruen giver Dem? - sagde hun til Otto, der søgte at holde sig ligegyldig for ikke at forraade sin Glæde - Deres Arm, Hr. Marquis! ... figurlig talt, naturligtvis.

De havde ikke gaaet langt, før han havde fortalt Alt. - Er det nu mig, der tager fejl? spurgte han, eller ere de Mennesker virkelig raee?

Hun kunde have svaret: Nei; men ofte forstaae de ikke det Menneskelige; de troe, at visse Former og Hensyn udelukkende høre deres Kaste til, og at man slet ikke gjør Fortræd ved at undlade dem mod Folk, som efter deres Mening ikke forstaae sig derpaa.

Hun svarede: Ja, hos dem er Alting kun Fernis, og i ubevogtede 278 Øieblikke bryder altid det sande Indre frem. De har jo nok hørt Historien om den adelige Dame, der sagde: Vi havde iaar en saadan Mængde Frugt i Haven, at saagar Huuslæreren fik Lov til at spise saa megen, som han vilde. - Hvad sagde den unge Hr. Paulsen til den Ting?

Han brød sig ikke om Noget. Han sad og talte med Comtessen og vilde partout blive at spise.

Paulsen er et fornuftigt ungt Menneske har ikke Greven Præstekald at besætte?

Paulsen studerer Jura.

Besætter han da ikke Herredsfoged-, eller hvad kalder man det, Birkedommer-Embeder?

Jo.

Ja, seer De, man skal tage Verden, som den er, altid sætte et mildt Ansigt op, saa kan man gjøre Lykke i Verden.

Sagen er dog ikke at gjøre Lykke, men at blive lykkelig, sagde Otto med et sværmerisk Blik.

Hvo har lært Dem det? Kan man blive lykkelig uden at gjøre sin Lykke? Maa man ikke staae sig godt med Menneskene for at kunne lede og beherske dem?

O, De hersker uden saadanne Anstrængelser!

Jeg? det er en anden Sag.

De hersker ved Geniet, og fordi De er ...

Nu, hvad er jeg? Havde De en vellykket Compliment paa rede Haand?

Nei, ingen Compliment! Jeg vilde sagt: fordi De er smuk og elskværdig.

Min Ven, De tager fejl. En Kvinde hersker aldrig. Naar en Mand udmærker sig, har han Venner og Tilhængere, Mændene danne strax Parti for hinanden. Kvinderne tage aldrig Parti for hinanden; hver maa gaae paa egen Haand, skinsyg bevogtet, hemmelig misundt og hadet af de andre Kvinder. Og medens Manden, der bliver berømt ved sit Geni, ved hvert Skridt finder Kvinder, der af Beundring hengive sig til ham, finder Kvinden kun Beundrere, der ville besidde hende.

Dette Udbrud ramte og forvirrede ham; men tillige blev her 279 atter aabnet en af de trylleagtig fristende Udsigter. Naar en Kvinde selv sagde det!

Han sagde efter en Pause: Mig synes, at hvorsomhelst den begavede Kvinde kommer, bøier Gammel og Ung, Fornem og Ringe sig for hende. Selv den stolte Adel rækker hende Æreskrandse.

O, ja, svarede hun. - Men, tilføiede hun strax efter, den Enkelte, hvem Sligt hændes som en Undtagelse, maa ikke derover glemme Reglen. Reglen er, at de sætte et falsk Diadem paa hendes Hoved og byde hende Complimenter, der forholde sig til en sand Anerkjendelse som forgyldte Kobbermynter til Guld. En uadelig Kvinde tør ikke concurrere med de adelige Damer, ikke engang i Dyd.

Der laa en frygtelig Medisance i Tonen, hvormed de sidste Ord bleve sagte.

Nei, vedblev hun, en Strækning Ager, Eng og Skov, hvor Ens Forfædre beviislig have trampet omkring, er en stor Herlighed!

Ak, sagde han forknyt, naar De vilde opnaae noget Saadant, saa kunde De sagtens.

Jeg? Men hvorfor taler De bestandig om mig? Og mener De, at jeg vilde bortgive en eneste vellykket Rolles Lyksalighed, en eneste Skabning af det, man høflig kalder mit Talent, for en Comtesses Stamtræ og hele Arvegoods?

Otto svarede naivt: Nei.

Hun sagde lidt efter: Der er vist et medfødt Fjendskab mellem Adelen og Talentet, maaskee fordi de egentlig skulde høre sammen, men næsten altid ere adskilte. Men Talentet har Fortrinet, det kan altid opnaae Adelen Herlighed. See f. Ex. Victor Hugo, han er bleven Pair af Frankrig, og da han havde den Ubehagelighed i Anledning af Madame Biard, lagde Kongen sig imellem og fik Sagen dysset ned. Vil Alexander Dumas gjøre en Tour i Middelhavet, saa faaer han et Linieskib at seile i. Den talentfulde Mand behøver blot at ville! Alle de Fordomme og Former, der ligge som Jernringe om os Andre, blive for ham til Vidskelæder. For ham aabner sig den hele vide Verden og tilhører ham. Med sin Aand og Uafhængighed løsner han Lænkerne, der tyngte Andre, ja man føler sig frigjort blot ved i Tanken at følge hans Aand. O, naar jeg saadan ret tænker mig om, kan jeg ikke begribe, hvor der kan gaae saa mange daarlige Mandfolk omkring! 280 Dersom nogensinde et ungt Menneske følte sig løftet op udenfor Jorden og kun behøvede et fast Punkt paa Jorden for at rokke den i dens Grundvold, saa var det Otto i dette Øieblik.

Han sagde med bævende Stemme: Det var ingen Sag at blive en udmærket Mand, naar

Naar? spurgte hun og saae paa ham med sit Fløilsblik.

Naar man blev opmuntret af en udmærket Kvinde.

Man kan altid være sikker paa, at de udmærkede Kvinder bifalde, at man vil udmærke sig.

Ja, saadan!

Hvordan?

Han kunde ikke svare, og hun vidste det. Hun tilføiede et Øieblik efter: Har De ikke hørt Historien om den franske Digter, som hvergang han havde udgivet et Værk, modtog et Brev med en saa aandrig, fiin og kjærlig Beundring, at den ubekjendte Brevskriverinde blev ligesom en Genius for ham. Efter flere Aars Forløb var han en Aften i en Salon, hvor en Dame, han talte med, pludselig brugte en af de Vendinger, som vare Brevskriverinden egne, og saa kjendte han hende, og saa blev hun, troer jeg, hans Kone.

Den samme Aftenklarhed, det samme lysende Skjær paa Himlen med det lette Farvespil over Jorden, som havde tryllet Marie Elisabeth, laa nu om Haven, gjød sig gjennem Løvet ned for deres Fod, lyste ind i de aabne Gange, smigrende Sandserne, og hendes Stemme var som en Musik til denne Scene, kjærtegnende og gjækkende, som Aftenskjæret vilde tale, hvis det kunde, naar man greb efter det. Ham forekom det under Indflydelsen af denne Magi, at han elskede hende, og at hun var Indbegrebet af Alt, hvad han attraaede: Det forsvundne Barndomsbillede, den romantiske Møllerpige, den fuldendte aandfulde Dame, den ømme, deeltagende Kvinde. Saa mægtig var Phantasiens og Sandsernes Magt, at han hos hende ikke engang savnede en Ungdom, som svarede til hans, og ei heller mærkede, at han ikke kunde sige til hende: Jeg har Dig kjær. Men han kunde have sagt: Jeg tilbeder Dem! og han søgte efter Ord, der vilde gaae over Læberne, da hørtes Fru Paulsens Trin i Gangen.

Næste Dag reiste hun. Og da hun havde fjernet sig, var Skjæret borte af Gaarden; men Otto mærkede ikke, at Skjæret ogsaa var borte af ham, at under sine Bestræbelser for at erhverve hendes 281 Kjærlighed havde han forsømt at erhverve sig de Andres Velvillie. Det faldt ham ikke ind at lægge Mærke dertil eller bryde sig derom, hans Tanker vare hævede op i en Verden, der laa høit over eller udenfor de almindelige Samfundsbetingelser.

Tiende Capitel

Milner var Copist i et af Collegierne, men kaldtes sædvanligviis Hr. Fuldmægtig; thi her i Danmark, hvor Titel og Rang har saa Meget at betyde, optages det godt, naar man synes at lade sine gode Ønsker som en Vindspiller være et Par Skridt forud for Virkeligheden paa en Mands Løbebane. Han var i de Tredivte og besad en Formue, der gjorde ham uafhængig, saa at han i al Mag kunde imødesee det Avancement til Fuldmægtig, Contoirchef, Etatsraad osv., som Tiden ufeilbarlig vilde bringe. Han havde Ord for at være en dygtig ung Mand, endskjøndt Ingen kunde sige, hvori hans Dygtighed bestod. I Virkeligheden udmærkede han sig ved en stor Mangel paa Originalitet, paa oprindelige, ham tilhørende Tanker eller Anskuelser; men han havde saa megen Aand, at han hurtig kunde tilegne sig de Tanker, som bleve satte i Omløb, og anvende dem i Selskabslivet. Han havde aldrig gjort sig selv Regnskab for andre Anliggender end de verdslige, og hans Mening om, hvad der var Godt og Ondt, Tilladeligt og Utilladeligt, afgang ikke af hans Samvittighed, men af

Bekjendtskab til, hvad der var Folks Dom. Denne Fornemmelse var ved tidligt Samkvem med Verden og Selskabslivet bleven udviklet til et Instinct, der ledede ham med stor Sikkerhed, og han var i Folks Øine - hvad han ogsaa troede om sig selv - en fuldendt Gentleman. Han saae godt ud, var altid smagfuldt klædt, sang ret smukt, og hans Stemme havde et vist Udtryk, der lignede Følelse; han var saa fuldstændig glat i sine Manerer, at han endog i Damers Nærværelse kunde tillade sig en lille Tvetydighed, havde ogsaa i sit Væsen noget Velvilligt, ligesom han var Medlem af flere Velgjørenhedsselskaber, saa at han i alle Maader var en saadan behagelig Selskabsmand, som en Mængde Dannede sætte Priis paa. Han havde tillige en anden, ikke almindelig 282 Egenskab: han var discret, og maaskee var det især af denne Grund, at han undertiden i Selskabet gjorde en Lykke, hvorom Verden Intet erfarede. Han var paa en Maade Schiøtts Tankers Handling, men uden Theori, uden System, kun med et godt Selskabs-Instinct.

Mellem ham og Schiøtt var intet Venskab; men Milner havde nu engang gjort Schiøtts Bekjendtskab og nærede desuden en frygtblandet Interesse for hans Talegaver, og Schiøtt opgav heller ikke gjerne Nogen, af hvem den ringeste Bouquet lod sig uddrage, altsaa heller ikke Milner, som ved sine forsigtige Fortællinger og Antydninger ofte leverede ham nyt Stof til Theorier.

I en Familie, hvor han jevnlig kom, havde Milner pludselig lagt Mærke til Datteren. Det kan let træffe sig saa; man overseer en ung Pige, som man har kjendt i flere Aar siden hendes Opvæxt, og som i den Tid maaskee var styg, bly, keitet; men hun gjør en lille Reise og kommer tilbage, eller man seer, hvorledes hun uventet gjør Lykke paa et Bal, eller Ens Opmærksomhed gjør ikke længer Tjeneste hos en anden Dame og søger ny Beskjæftigelse. Nok, Milner fik Øie for hende, og med sit eiendommelige praktiske Blik bemærkede han, at der var - Noget. Hvad dette Noget var, hvorfor og hvorledes hun virkede paa ham med en pikant Kvindelighed, gjorde han sig ikke Regnskab for, han gik efter et godt Instinct.

Meget lempelig begyndte han at nærme sig hende og vise hende den Slags artige Opmærksomhed, som ikke er Cour, men lig Janushovedet vender Ansigtet til begge Sider, til Alvor og til Spøg, til den Ældres overlegne, beskyttende, veiledende Deeltagelse og til Muligheden af en ungdommelig Forelskelse. Hvert Skridt paa denne Vei er sikkert, fordi det er dobbelt og lidt efter lidt bliver pikant for Damen.

Hun var Datter af Grosserer Sander, der førte et solidt, men ikke stort eller glimrende, snarere i adskillige Maader indgetogent Huus. Hun var opdraget paa den temmelig almindelige københavnske Maade: under en principløs Blanding af Frihed og Tvang. Man havde indpræntet hende Reglerne for Anstand og det Passende, sørget for, at hun kom sammen med skolerette yngre og ældre Piger, engang imellem holdt Øie med hendes Læsning og forresten stolet paa, at man lever i et velordnet Samfund, hvor Ingen nærmer sig en saadan Pige uden reelle Hensigter. 283 Hendes kvindelige Sands lod hende næsten øieblikkelig i Milners Adfærd ane en Intrigue, som hun ikke var bange for, fordi Milner ikke svarede til hendes Ideal. Hun følte Aand nok hos sig selv til at intriguere ham og havde forresten Lyst til at lære, see, prøve, øve sig til en virkeligere Kamp, til det virkelige Liv - det Liv, som Ungdommen saa ofte i Virkelighedens Øieblikke seer ude i Horizonten.

Milner var forsaavidt literairt dannet, som han nøjagtig vidste, hvilke Bøger, han skulde laane Damer. Med sit gode Instinct valgte han Bøger til hende, havde derved ofte Nøglen til hendes Phantasi, havde Leilighed til adskillige smaa fortrolige Tilnærmelser, saasom at sende Bud, tilskrive hende en lille Billet og senere samtale med hende om Bøgerne. Han var ikke Kritiker; men han forstod at lede Samtalen fra det literaire Liv over paa det virkelige Liv og fortælle smaa Træk og Historier, der aldrig gik videre end til at være - pikante.

Men det ene Ord tog det andet; fristede han hende paa een Maade, saa fristede hun ham paa en anden Maade, fordi hun havde Aand; det syntes, at hun forlangte et System, der kunde udfylde hendes Tanke, medens hun i Virkeligheden forlangte en Personlighed, der kunde udfylde hendes Hjerter og Phantasi, og engang, da Milner følte sig bragt i Klemme, laante han fra Schiøtt og talte om Ideal og Natur, om den frie Bevidsthed, der er sin egen Lov, om den sande Kvindeligheds Almagt og absolute Ret overfor Verden. Han talte dunkelt, fordi der ikke var lyst i ham; men det skadede Intet. Man siger, at Sollyset ikke er til som Lys paa sin Vei fra Solen til Jorden, men først ved at indtræde i vor Atmosfære faaer sin Natur; saaledes gik ogsaa Lyset fra Schiøtt igjennem Milner til hende.

Hun var jo ikke aldeles fremmed for saadanne Tanker; hun havde mødt lignende i franske Bøger; men der var dog stor Forskjel paa, om Sligt stod fjernt, maaskee som blot Opdigtelse, eller om det fremkom som hjemligt, førende et virkeligt, skjønt dulgt Liv i hendes umiddelbare Nærhed, og bragtes til hende af en Mand, der ikke syntes at ville belære hende alene for at forøge hendes Kundskaber. Men hun opfattede det dog noget anderledes, end han antog; hun blandede det sammen med sit Sinds øvrige Attraa, med 284 Længslen efter noget Stort, Skjønt og Kraftigt; idet hun nu dristigere begyndte at reflectere og sammenligne, at lytte til sig selv og sine Fordringer, at bryde med sit Sinds Friskhed og sin Villies Energi ud over de Snirkler, Formaliteter og aandløse Skranker, som ofte omgave hende, lagde hun Indhold ind i den nye Form, hvorunder hun tænkte sig Livet. Havde Milner været Personligheden til de Ord, han talte, vilde hendes Hjerter have kjendt denne Personlighed og med Tillid hengivet sig til ham; men Milner var kun Talerøret, og om ogsaa en ung Kvinde kan blive usikker, saa skuffes hendes Hjerter dog ikke let fuldstændig; hun følte sig utilfredsstillt ved Milner, og dog var han den, der nærmest tilfredsstillte hende ved at vække Uro, bringe

Hjertet til at banke, lade hende fornemme Livet.

Han laante hende den af Schiøtt omtalte Bog om Agnes, Premierministerens Datter, og hendes Elsker, den unge Gesandt; men han tilføiede, at det var en forbuden Bog, ikke fordi den var umoralsk, men fordi den var dristigere og skjønnere, end Spidsborgernes Liv taaler. Hun læste den, og dersom hun fandt, at hun kunde handle som Agnes, saa fandt hun ogsaa, at dertil behøvedes en Mand som Gesandten. Det er imidlertid det Særegne ved den Slags Bøger og deres Virkning paa Phantasien, at man forekommer sig selv at staae saa fast i sin Attraa efter det Herlige, men ikke veed, hvorhen Attraaen kan føre.

I meget lang Tid blev Milner uendelig plaget og skuffet ved sit eget Værk. Hald og Bregning kom jevnlig der i Huset, og navnlig Hald viste Camilla en forsigtig Opmærksomhed, der syntes at tyde paa stille ægteskabelige Hensigter; men Milner havde for megen Erfaring til at ansee Hald for farlig eller til at troe, at hun for Alvor meente Noget med den Velvillie, hun undertiden viste ham, og i alt Fald havde han læst »Forføreres Dagbog« eller behøvede ikke at læse den for at vide, hvilken Nytte der kan drages af en Forlovelse. Det er imidlertid sjelden, at Folk ere koldt og nøiagtig beregnende, især i slige Forhold. At lægge Grunden til en Forbindelse, der skulde vedvare, naar hun var bleven gift, var en dæmonisk Plan, som Milner ikke med tydelige Ord vilde have tilstaaet sig selv, skjøndt den laa smilende i hans Sind. Det Nærværende og Øieblikkelige lokkede ham for meget; et klogt og uroligt Pigesind har Magt over 285 den, der vil lege med det. Milner blev fristet over Evne, hendes Luner ansaae han for Coquetteri og begyndte at frygte, at en længere Stilstand skulde blive en Tilbagegang. O, hvor ønskede han at have den overordnede Tankemagt, der kunde beherske hende, at kunne udtale den Trylleformel, der seer ud som et System, men som oftest ikke er Andet end den Skingrund, hvormed en Kvinde bestikker denaarvaagne Forstand, naar Hjertet vil løbe bort.

Det var meget langt fra, at Milner indrømmede for sig selv, at han fik Ideer af Schiøtt; men han anerkjendte, at Schiøtt vakte dem hos ham, at han, medens han hørte Schiøtt, opdagede Noget i sig, som han ellers ikke lagde Mærke til; han følte sig da friere, Ting og Personer, han kjendte, stode klarere for ham, i skarpere Omrids. Men det kunde ikke falde Milner ind at ville søge Underviisning hos Schiøtt; hemmelig speidede han rigtignok efter en Leilighed til at høre ham, naar han ret var i Stemning; men det var ogsaa det Yderste, hans Stolthed tillod ham. Og paa samme Tid følte Milner desuden en ubestemt Frygt for, hvad det skulde blive til; der var dog Fare derved, en velerhvervet Stilling i Samfundet kunde blive compromitteret, eller Tingen kunde føre til et Ægteskab, han kunde miste sin dyrebare Frihed! Det var sandt nok; men Milner var lidt efter lidt kommen i en Slags Lidenskab, han var som en Jæger, der forfølger et anskudt Vildt, han kunde ikke tænke saa koldsindig som ellers over, hvor han maaskee foer hen, - og »det kom jo dog sluttelig an paa hende selv«.

Saaledes stode Sagerne paa den Tid, da Otto i Ferierne reiste hjem.

Camilla havde den foregaaende Sommer været i Besøg ude i en Kjøbstad hos en rig Handelsven af hendes Fader, og der var senere blevet ført en livlig Brevvexling med mange Opfordringer til Husets endnu ugifte Datter om at komme ind og opholde sig nogen Tid i Kjøbenhavn. Man havde ventet den unge Dame i den forløbne Vinter; men hendes Fader, Agent Theilmann, var bleven syg og havde senere skrantet. Det, der egentlig feilede Agent Theilmann, var for Størstedelen ikkun Mismod over det nymodens Væsen, over de mange unge Kjøbmænd, som satte Bo i Byen, concurrerede med ham, holdt Opkjøbere, trak Bondehandelen til sig eller overstraalede ham med nye, elegante Boutiker efter Tidens Fordringer. 286 Han vilde gjerne have gjort endeel af det, de gjorde; thi han anerkjendte Noget, en Friskhed og Raskhed deri; men han vilde være den Første til at gjøre det, han vilde paa ingen Maade være Efterligner, og nu var det gjort. Andre Ting, Smaalighederne i Concurrencen, indgjød ham en uhyggelig Følelse. Jeg bliver vammel ved det, sagde han engang til sin Kone; de løber op og ned og omkring ligesom sultne Hunde og vilde gjerne snappe Maden fra mig, mens jeg fører den til Munden; vender jeg mig et Øieblik fra Sulefadet, vips er der En oppe i det! - En ung Kjøbmand havde engang faaet fat i en af Agentens Bønder og bedet, om han maatte gradere den Brændeviin, han havde kjøbt, og saa havde han triumpherende viist Bonden, at den kun holdt syv Grader. Jeg er kongelig examineret Brændeviinsbrænder, sagde Kjøbmanden, jeg spæder ikke min Brændeviin, og jeg anlægger maaskee et Dampbrænderi. Theilmann fandt det under sin Værdighed at røre ved den Sag; men den ærgrede ham dybt, og det saa meget mere, som han ved at gradere Kjøbmandens Brændeviin med Spendrups Gradestok fandt, at den kun holdt halvsyvende Grad. Dernæst var, siden Knud Gjedde havde været i Byen, Forskjønnelsens og Gjendøberiets Aand bleven endemisk, og Agenten havde den Hjertesorg, at man paa Dronningens Fødselsdag omdøbte Theilmanns Gang til Caroline Amalies Gang. Det er sandt, man havde i Communalbestyrelsen med den Ærbødighed, som skyldtes ham, bedet om hans Samtykke til at udslette dette Minde om hans Oldefader; men han havde jo ikke kunnet afslaae det og ikke engang kunnet henvise Begjærligheden til den anden, den egenlige Gade i Byen, nemlig Adelgaden, der allerede paa Kronprindsens Fødselsdag og i Anledning af en ny Brolægning var bleven omdøbt til Frederiksgaden. Siden den Tid nævnede han aldrig Gangen, og de Leiere, han havde i de smaa Huse, fik aldrig Henstand, skjøndt han ellers ikke var en haard Mand - men de boede paa et fjendtligt Territorium. Han kjendte snart ikke sin By igjen, han følte sig ikke hjemlig i den, han skrantede.

Dr. Siemsen fik endelig den dristige Idee at foreslaae en Badereise. Allerede det Rygte, at Agent Theilmann vilde gjøre en Badereise, kastede en ny Glands, et hidtil ukjendt fornem Sygeligheds- eller sygelig

Fornemheds-Skjær over hans Huus, og Agenten følte sig snart moralsk tvungen til at udføre den. For det Første reiste han 287 med sin Datter til Kjøbenhavn, og saasart han var kommen, vilde Grosserer Sander ikke tilstede, at han blev boende i Gjæstgivergaarden paa Vestergade, men førte ham og Emilie hjem i sit Huus.

Emilie havde altfor heldige Naturanlæg og for megen Udvikling til ikke i Løbet af faa Dage at kunne udslette alle de smaa, ubeskrivelige og dog saa betydningsfulde Ubetydeligheder, der tilsammen danne Forskjellen mellem en kjøbenhavnsk Dame og en Kjøbstadfrøken. Hun var nu i sit tyvende Aar, og selv en Kjender som Milner maatte indrømme, at hun var usædvanlig smuk, skjønndt hendes Teint ved Sygdommen havde tabt, om ikke Friskheden, saa dog, hvad man paa Fransk vilde kalde dens *éclat*, den straalende Glands, som i hendes syttende Aar havde hvilet derover. Hun havde den medfødte Lykkens Gave at føre en smuk Person - ikke den Slags Holdning, der imponerer ved Majestæt, men den vindende, indsmigrende, fortryllende, der kommer af Formernes yndefulde Harmoni og Livskraftens, Livsglædens poetiske Spil i hver Bevægelse. Hendes Ansigt kunde næppe kaldes aandfuldt eller pikant, uden forsaavidt, at det sorte Haar, de mørke, fine Øienbryn og de blaa Øine dannede en særegen tiltrækkende Modsætning, og at en forunderlig Forjættelse syntes at hvile om den idealt formede Mund med den lidt opad bøiede Overlæbe. Men det var den Slags Ansigt, som synes digteriske Mænd at indeholde en Aabenbaring af det skønne Kvindelige, de hendrages af Længsel og standse af Mistillid til deres Lykke. Det var et Aasyn, som man maatte troe fuldstændig eller aldeles ikke; ved Synet af hende kunde man forstaae, hvorledes Otto instinctmæssig havde følt ved sig selv, at ingen Forsoning, ingen Tro og Tillid længer var mulig, men senere vedblev at bære den uudslukkelige Længsel efter det Skjønneste.

Milner hørte ikke til den Slags Folk, der lade sig imponere. Han troede ikke Emilie bedre eller værre end Andre, hans Verdensanskuelse var, at ethvert Fruentimmer dog til Syvende og Sidst er et Fruentimmer, og besad han overfor en Kvinde nogen hemmelig, fristende Magt, saa laa den tildeels i denne hans Tanke, i det Dristige, det Værste Forudsættende, de svage Øieblikke Belurende og Fastholdende. Efter det første Indtryk fik han den Idee at gjøre Cour til Emilie; en Intrigue med en saadan Pige, og som tilmed snart reiste bort igjen, var høist fristende, og i alt Fald kunde hun bruges til at 288 gjøre Camilla skinsyg. Men han opdagede snart to Ting, den ene: at han havde begaaet en Feil ved at nærme sig hende med Overlegenhed og tale i en dæmpet, fortrolig Tone; den anden: at hun paa ingen Maade var til at erobre paa et Streiftog. Overfor disse uvisse Chancer betænkte han som erfaren Mand, at et Forhold til to Veninder overordenlig let fører til det Latterlige, at han formaade sig selv til at bringe et Offer og nøies med Camilla.

Medens Emilie befandt sig overordenlig vel ved Livet i Hovedstaden, Indkjøb, Spadseretoure o. s. v. samt de første, recognoscerende Samtaler med Milner, Hald og Bregning, befandt Agenten sig derimod mindre vel. Han led Sult - ikke fordi Huset jo var gjæstfrit nok; men det var en kjøbenhavnsk Gjæstfrihed, der underkastede Gjæsten Husets Sædvane. Han skulde spise Frokost Kl. 11, Middagsmad Kl. 4 og drikke Thee Kl. 9, og han var vant til at staae op med Solen og holde sine fem smaa tarvelige Maaltider om Dagen. Han kunde gaaet paa en Restauration; men hvis han havde haft en Gjæst, der gik op paa Postgaarden og spiste, vilde han have betragtet sig og sit Huus som vanæret, og han holdt tappert ud, befandt sig ilde og flau for ikke at fornærme Grosserereren; thi hvor kunde det blive skjult, om en saadan Mand som Agent Theilmann gik paa en Restauration? Han var strax bleven indbudt til Middag hos en anden Handelsherre; der maatte han spise fra Kl. 5 til 8, høre Musik til Kl. 9 uden at sove, og spille Kort til Kl. 12. Havde det ikke været for den offentlige Menings Skyld, var han efter tre Dages Forløb reist hjem.

En Aften ved Theebordet, hvor Agenten sad og anstrængte sig med at smøre et Stykke Brød »saa tykt som Postpapiir«, kom Talen paa Klampenborg Badeanstalt, som dengang nylig var oprettet, og hvor det altsaa ikke var blevet simpelt at ligge paa Landet. Man var nysgjerrig, man kunde nok have Lyst til at prøve det. Agenten lyttede. En Badeanstalt - det var jo et Bad! Han spurgte behændig, hvordan man levede der, om der var en Restauration, og da Svaret lød tilfredsstillende, var hurtig en Aftale truffen: Man vilde for et Par Ugers Tid leie en Cottage, Grosserereren vilde møblere, man kunde koge selv, tage Mad eller gaae ud at spise, ganske som man vilde. Damerne vare glade over dette Pust af Friskhed - det smagte 289 jo næsten af Zigeunerliv - og, takket være Agentens Energi, to Dage efter boede man paa Klampenborg.

Familiens Venner kom snart og hyppig ud i Besøg, og Grosserereren, der selv var en alvorlig, indesluttet Mand, forøgede Kredsen ved at indføre en fjernere Bekjendt, en Hr. Dalberg, der opholdt sig paa et Landsted i Nærheden og jevnlig traf sammen med ham paa Dampskibet. Dalberg havde et Navn som betydningsfuld Politiker af den nationale Opposition; han var af anseet Familie, temmelig ung, af et vakkert og vindende Ydre og optraadte i Selskabslivet, ikke paa unge Mænds almindelige Maade, bøiede sig under den engang givne Selskabelighedstone, men i Kraft af Ideen, paavirkende, vindende, indsmigrende, propaganderende, som Bærer af og Tjener for sin politisk-patriotiske Tanke. Han fæstede snart sit Blik paa Theilmann som Agent og stor Kjøbmand i en Kjøbstad og besluttede, i denne Kjøbstad at nedlægge et Sennepskorn. Theilmann var ogsaa meget tilgængelig for Ideerne eller gjorde idetmindste ingen Modstand, og det viste sig desuden hurtig, at han hørte til de Misfornøiede, idet han bl. A. var misfornøiet med Kjøbstadens nye Byfoged og af de nye Ideer forlangte hans Fjernelse (eller egenlig den gamle, afdøde tilbage). Dalberg, der gjorde sig til af at kjende alle Egoismer og benytte dem for Ideen, henviste til Fremtidens Communalforfatning, under hvilken Byerne forhaabenlig selv skulde vælge deres Byfoged eller Maire. Dette

var en høist overraskende Idee for Agenten, hvis Tanke hidtil ikke havde naaet saa høit, at den kunde øine Muligheden af at see en Byfogeds Souverainetet over Hovedet. Han var ikke istand til at opdage Andet, end at saa maatte han blive valgt, navnlig ved Hjælp af hans Leiere, de smaa Borgere og Almuesmændene, og at disses Valgret ved andre Leiligheder kunde blive generende, faldt ham ikke ind; han havde endnu ikke mistet alle sine Illusioner, han var endnu saa ung i Politiken. Hans jevne, rolige Forstand oprørte sig vel et Øieblik mere end hans Beskedenhed; men han trøstede sig med, at en Byfoged altid holdt en Fuldmægtig, og hvad kjendte desuden mangan ung Cancelliskriver eller Assessor til den Byes Anliggender, der bleve betroede ham, hvad Erfaring havde en saadan kjøbenhavnsk Herre i Sammenligning med en gammel, anseet Borger som han, Agenten? - Hans 290 næste Spørgsmaal var, hvorledes der skulde forholdes med Næringen, om enhver Kik-in-die-Welt skulde have Lov til at fordyre Kornet, nedsætte Prisen paa Kaffe og Sukker, concurrere med gamle Skatteborgere, ruinere sig selv og snyde sine Creditorer? Denne vanskelige Sag angaaende Næringsfriheden, erklærede Dalberg, var et aabent Spørgsmaal. Svaret lukkede Munden paa Agenten; thi han forstod det ikke. Han fattede stor Agtelse for Dalberg, og Agtelsen steg til en frygtblandet Beundring, da han yttrede, at naar man fik Skattebevillingsret, kunde Borgerne lukke deres Lommer for Regeringen og tvinge Regeringsmændene til at komme og give gode Ord. Fra dette Øieblik havde Theilmann kun det Ene imod Dalberg, at han var »for klog«, og Dalberg, der nu troede ham saa vel beredt, som en saadan gammel Cavaleer kunde blive, vendte sig fra ham til Damerne. Han havde let ved at drage dem ind i den politiske Samtale, deels fordi han foretrak at holde den i det Almindelige, om Nationalitet og Frihed, deels fordi han fremførte Paastande, der lød smukt i deres Øren: Kvinderne vare ikke længer Slavinder; det var fuldt saa meget deres som Mandens Ret at tilhøre det Store, Almindelige, at frigjøre Tanken fra det daglige Livs smaa Forhold og fæste den paa høie, begejstrende Ideer. See til Frankrig! Hvilken Rolle have ikke Damer som Tallien, Roland, Staël, Recamier o. s. v. spillet, hvilken Indflydelse have de ikke udøvet! Og skulde ikke Damerne beskjæftige sig med Politik? Det var dog dem, der som Mødre skulde opdrage Fædrelandets Sønner, sende dem til Strid og til Seir, som Søstre og Hustruer skjønnsomt deeltagende og opmuntrende hærdede Mændenes Mod!

Efter en saadan Tale skrev Camilla til Byen for at faae hine Damers Levnetsbeskrivelse, og Milner sendte hende Mdm. Staal-Delaunays Memoirer fra Regentskabets Tid. Emilie hørte med stor Tilfredsstillelse paa Dalberg; hun var ikke vant til saadan Tale; der var i den Slags Galanteri, som hun (og mange Andre) havde seet og mødt, noget Formelt og Kunstigt, en Slags Leg, der opfordrede Kvinden til List og udviklede den legende Snildhed hos hende. Hun modtog Politiken som en ypperlig Bundsforvandt, men rigtignok paa samme Maade som Athen, der brugte de Bundsforvandtes Pengebidrag til Byens Forskjønnelse.

Ingen af dem kunde værge sig imod en hurtig oplussende, 291 særegen Følelse for Dalberg. Han var saa begavet og søgt af saa Mange! Det syntes næsten en Nedladenhed, at han kunde beskjæftige sig med almindelige Mennesker - en Nedladenhed, som dog ikke havde noget Ydmygende; thi han tilhørte jo Ideen, og den stod over Alle. Det var altsaa mindre en Forelskelse end en Forgudelse, hvorved dog er den Egenhed, at man ikke veed rigtig, om den ikke kaster Sideblik til Bekjendte, Venner og Veninder, og dernæst, at overfor en Dame med høiere Sands maa en saadan Mand tage sig iagt, han maa altid være Halvgud, hvilket er meget besværligt.

Milner havde imidlertid betænkt, at Landlivet frembød endeel gode Sider; den selskabelige Omgang bliver friere mellem Bekjendte, som boe i Nærheden af hinanden, der er flere Chancer for »Tilfældet«, og han kastede Øinene paa »Skrænten«, der laa i passende Afstand, var bestemt til Beboelse for Herrer, ja næsten syntes indrettet til at huse Badeanstaltens Elskere. Han foreslog Schiøtt at tage med ud og see paa Værelser, hvortil Schiøtt var meget villig, han vilde danne sig en Forestilling om, hvorledes en saadan Anstalt var indrettet, for Andre. Som de stode i Begreb med at stige i Viernervognen, kom Helzen forbi; han boede allerede derude, havde forsømt Dampskibstiden og vilde nu søge Kaffemøllebefordring. Milner tilbød ham artig en Plads, som han naturligviis modtog med Fornøielse. Ved Østerport stødte de paa Hald, som ligeledes modtog en Plads.

Saa De ligger paa Landet? sagde Schiøtt til Helzen, da de vare komne ud paa Jordveien. Det har De Raad til! Det kaster nok Noget af sig at være Journalist.

Helzen gav en pralende Beskrivelse over, hvor meget han fik for Spalten, og hvormange Spalter han kunde skrive.

Ih, vil man see! sagde Schiøtt; men man kan dog slet ikke mærke Deres sædvanlige nette Vendinger og Deres attiske Sprog, uagtet De er kommen til Bladet.

Aa, veed De hvad, vort Sprog er smukt, det er hele Byen enig om!

O, Du Lykkelige, hele Byen sagde, at Sokrates foragtede Guderne og burde døe. Har Du ganske glemt de Gamle, o Gorgias, og vil Du disputere med os paa Nydansk? Veed De ikke, o Helzen, at vi mene den attiske Aand? 292 Aa, hvad! sagde Helzen, et Blad maa være praktisk! Det lever ikke for at libere til Guderne, men for at udrette Noget. Der er kun faa Folk, som kunne paavirkes af den attiske Aand, og de give ikke Styrke; de sidde hjemme i Kakkellovnskrogen med deres Mening, og saa er det sgu ligegyldigt, om den er til eller ei.

For at virke i det praktiske Liv maa man understøtte sine Venner og forfølge sine Fjender, indjage Fjenderne
Skræk - *oderint, dum metuant!*

Hm, sagde Schiøtt, hvilken Energi.

Ja, vedblev Helzen, man maa have Overbeviisning om, at de Fleste ere feige, og selv være dristig. *De l'audace, de l'audace et toujours de l'audace!* som Danton sagde. Men det har man naturligviis kun, naar man selv tilhører Fremskridtet, Oplysningen, Friheden Man kan sige om os, hvad man vil, vi ere dog en Magt!

Ja, unægtelig. Men der er Noget, hvorom jeg gjerne vilde have paalidelig Oplysning, af reent psykologisk Interesse, og jeg henvender mig til Dem som en Autoritet: Hvad er den egenlige, indre, ideelle Grund til, at I jevnlig lyve saa Pokkers?

Lyve? ... Jeg maa be'e Dem, Schiøtt ... Det er et stygt Ord.

Naa, ja, ja, sige Usandt.

Usandt ... Hvad er Sandhed?

Ja, saa spurgte Pilatus.

Sandheden er det store Formaal, man er sig bevidst: Folkefriheden, Nationaliteten, Demokratiet. Man kan ikke saa nøie passe paa, om Det, man slaaer den gode Sags Fjender i Hovedet, er den nøiagtige, bogstavelige Sandhed ...

... Den høiere Sandhed er dog, at de skulle have paa Hovedet.

Ja -ja! Det er aldeles rigtigt!

Ja, men naar I f. Ex. have angrebet en Mand saa tydelig, at hele Publikum veed, det er ham, saa nægte I det dog, naar han sagsøger Jer.

Skulde vi lade os dømmes og betale Mulct, lade den Kraft suge fra os, hvormed vi forsvare den gode Sag?

Nei, det er rigtigt. Eders Sag er hellig, derfor ere ogsaa I hellige, følgelig er ogsaa Eders Usandhed en høiere, hellig Sandhed - det er aldeles logisk.

Hør, skulde vi virkelig tilstede, at man rotter sig sammen i Coterier og sammensværger sig mod Friheden? Skulde vi lade vor Arm 293 lamme, fordi Modstanderne listig skjule det juridiske Beviis for os? Jeg taler dog her til Folk, som selv elske Friheden.

Hvilken ypperlig rhetorisk Vending! De har dannet Dem efter de bedste Mønstre. Og De *har* Ret! Hvad siger ikke Goethe:

»Jene machen Partei, welch' unerlaubtes Beginnen!
Aber unsre Partei, freilich, versteht sich von selbst.«

Nu ja! der er virkelig en dyb Sandhed deri. Kun Frihedens Parti er berettiget; det vilde være en Luxus, om Lyset vilde disputere med Mørket. Beviset til Gunst for os ligger ogsaa i vor Magt. Paa vor Side staae dog Talenterne, og det vil komme saa vidt, at hvo der ikke hører til os, slet ikke er Talent. Vent blot, vi ville komme til at skrive Historien og Literaturhistorien, fra vort Parti vil udgaae Landets Skolebøger, hele Fremtiden er vor, og kun igjennem vore Spalter vil Veien gaae til Eftertidens Berømmelse!

Hm, sagde Schiøtt og taug lidt. Men, vedblev han, hvor kan De som god Atheist forsvare for Deres Samvittighed at være Medarbejder af et Blad, der synes at anerkjende en officiel Religion eller idetmindste en Gang imellem siger: Med Guds Hjælp!

Aa, det er saadan en *façon de parler!* Og desuden maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at hos os spørges kun om: Enighed i det Væsenlige.

I Sandhed, sagde Schiøtt, var jeg ikke Schiøtt, vilde jeg være Helzen!

Helzen var den Første, der havde opnaaet Fuldbyrkelse af, hvad der blev ønsket paa hiin Gildesaften: »Hvad vi stræbe efter!« Og see, han havde opnaaet Magt!

Schiøtt havde under denne Samtale forholdt sig ironisk til Helzen, men ikke med sin sædvanlige Frihed. Han kunde ikke væрге sig imod et Indtryk af »det Praktiske«, af det, som syntes at udrette Noget i Verden. Man skal, naar man vil leve for den Goetheske »ruhige Bildung«, føle, at man udretter Noget i og ved sit eget

Indre, for uforstyrret at være Vidne til, at Andre gjøre praktisk Larm.

Det er blevet en determineret Karl, sagde Milner til Hald i en lav Tone, men dog saaledes, at Schiøtt hørte det.

Det er Hr. Halds politiske Ven, sagde Schiøtt. 294 Hald udbrød: Vi Andre kan ikke paatage os Ansvar for Alt, hvad der rører sig i Pressen. Naar man ikke vil stille sig paa et aldeles spiritualistisk Standpunkt, saa har den borgerlige Frihed en uafviselig Ret, og i Forsvaret for den kan man ikke undgaae nogen Ensidighed. Skal der udrettes Noget, behøves Varme, ja endogsaa Lidenskab; man tilgiver gjerne Feil hos dem, der hjælpe til med Iver og Lidenskab.

De kom til Skrænten, og da Schiøtt saae Indretningen, den smukke Salon og Værelserne, der paa den ene Side beherskede det blaa Hav, paa den anden Side vendte ud til Skoven, fik han Lyst til at blive der i nogen Tid, leve for Søbade, Morgentoure, Skovduft, Studier og en luun lille Passiar ved Middagsbordet i den smukke Salon. Han kjørte med Milner tilbage til Byen, ordnede sit Huus - hvilket var gjort ved at udsende nogle Smaabilletter - og tog næste Morgen i Milners Selskab ud med Dampskibet.

Det varede kun kort, inden han med Milner kom ned paa »Anstalten« og gjorde Bekjendtskab med Agenten. Bekjendtskabet var i de første Dage noget koldt og afmaalt, men blev snart desto inderligere. Agenten befandt sig nemlig heller ikke vel paa Klampenborg. Hans Appetit tiltog ved Brugen af Badene, og der var rigtignok en Restauration; men han maatte altid vente saa skrækkelig længe paa, hvad han bestilte. Han, Kjøbstadens store Mand, havde ikke Mod overfor Opvarterne, og de mærkede det øieblikkelig og morede sig over ham. Det var et ynkeligt Syn at see Agenten sidde der med nedslagne Øine, forlegen ved at sidde ene, skulende til Opvarterne, der vimsede ham forbi, og endnu ynkeligere vilde det have været havde man kunnet høre de frygtelige Eder, han mumlede indvendig, indtil han af Naade og Barmhjertighed fik sin Mad. Under disse Omstændigheder vare Agenten og Schiøtt ligesom skabte for hinanden - Schiøtt, der i mange, mange Aar saa at sige ikke havde holdt Maaltid uden paa en Restauration - Agenten, den praktiske Mand, der kunde fortælle og give Stof til Theorier, men her var i praktisk Forlegenhed - Schiøtt, der var saa mægtig i Theori og endelig kunde faae Leilighed til ogsaa praktisk at vise en Overlegenhed. Fra det Øieblik, da de havde truffet hinanden i Begreb med at gaae, den Ene til sin første, den Anden til sin anden 295 Frokost, og Agenten ved smaa Vink havde forraadt sin Kvide, tog Schiøtt ham under sin Beskyttelse, og det saae fra nu af ud, som om Agenten var en fornem Mand, hvem en Yngre skaanede for alle Berørelser med simple Opvartere. Agenten begyndte at elske Klampenborg; ledet af Schiøtt blev han næsten Gourmand, drak Chateau-Vine, som bragtes med ærbødig Hast, nød Brisen og Kaffen udenfor Pavillonon og tracterede Schiøtt med Cigarer til 1 Sk. Stykket, som Schiøtt røg, fordi hans egne derved kom til at smage bedre.

De kunde tilbringe hele Timer sammen. Agenten fortalte om sin »Bedrift«, og Schiøtt lyttede til dette kraftige Værtskab og gav Agenten et høit Numer i sit Menageri.

Engang, da Agenten talte om Smaakjøbmændene, sagde han pludselig: Sig mig, min fortræffelige Hr. Schiøtt, hvad kalder De et aabent Spørgsmaal?

Det kalder jeg f. Ex. at spørge en Dame, hvor gammel hun er.

Det pleier Fruentimmerne ikke van at kunne lide, sagde Agenten og plirede skjelmisk med Øinene.

Nei, svarede Schiøtt, derfor gjør en snild og erfaren Mand jo heller ikke saadant et Spørgsmaal.

Død og Pine! raabte Agenten og blev meget alvorlig, saa er det altsaa det Samme som at sige, at man er en Dumrian, et Mæhæ!

Schiøtt blev ganske bange. En Mand som De, Hr. Agent, sagde han beroligende, kan godt spørge uden at faae et saa uhøfligt Svar.

Ja, høflig mig her, høflig mig der! - - Veed De hvad, Hr. Candidat Schiøtt, jeg gi'er ikke en Døit for hele Politiken!

Det gjør jeg heller ikke, sagde Schiøtt og troede, at Agenten havde faaet en Skrue løs.

Efterhaanden kom Schiøtt som Ven af Milner og Ven af Agenten i Berørelse med Familien. Det var først Hilsener, Præsensation, Udvexling af ubetydelige Ord paa Grønsværet udenfor Cottagen, saa Indbydelse til Thee - uagtet Milner, der ikke havde beregnet denne Vending og ansaae Schiøtt for en fuldstændig Kjender og Forfører, saa smaat intriguerede imod ham; men Schiøtt var jo hans Ven, og han maatte være yderst forsigtig, især for de unge Damers Skyld. Skulde han gjøre Schiøtt endnu farligere ved at advare dem? 296 Saaledes knyttedes et Bekjendtskab, som dog ikke havde nogen Betydning for Vinteren. Kjøbenhavnske Familier kunne optage Sommermedlemmer ligesom Klubberne.

Schiøtt, der saagodtsom aldrig havde været inde i Selskabslivet og hidtil fra Idealets Standpunkt havde

foragtet dets elegante Affectation og Blødagtighed, dets Brysseler Gulvtæpper, dets snærpede Formaliteter og dets Ufrihed, blev betvungen af det gode Selskabs Udvortes, af Husets smagfulde Indretning, af Møblerne, Bordtæpperne, Vaserne, af Menneskenes lette Holdning, der for ham var et besværligt Kunststykke, fordi han ikke havde Øvelsen. Baade af medfødt Skønhedssands og af Bøger kjendte han fuldkommen Reglerne for god Opdragelse og Anstand i Selskab; men Livet i Virkeligheden er smidigere end Livet i Bøger, det antager utallige Nuancer, frembyder uventede Situationer, der i deres Ubetydelighed blive uoverkommelige for den, som ikke behersker dem med en Smule Aandsnærværelse - en Smule og dog saa megen for den, der ikke har den. Schiøtt havde Aand og Kundskaber nok til at føre en Samtale med hvem det skulde være, det vil sige: hvis han blev varslet i rette Tid, og Sol og Vind blev deelt som ved en Turnering. Men han havde ikke Øvelse i Conversation, især med Damer, han »havde ikke Smaapenge«. Han var forlegen og stiv, og han mærkede det, ja mærkede det selv i højere Grad end de Andre, fordi han bar Idealet i sig. Han valgte derfor en meget rigtig Tactik, holdt sig tilbage, og i denne beskedne Adfærd fandt han en stor Nydelse. Thi Damerne havde imponeret ham. De vare rigtignok ikke Gudinder og ikke de Phantasikvinder, som »Naturen seer stolt efter«; men de havde en anden, væsenlig Egenskab: de levede, talte, vare smukke, tiltrækkende, elegante. Og nu at føle denne Tilløkkelse, medens Sindet af uvilkaarlig Forsigtighed holdt sig fra at attraae, at være betvungen af Ærefrygt og glæde sig over det Skjønne og Livlige, at føle Sjælskræfterne behagelig spændte uden at have bestemt Brug for dem, var en Nydelse, som Schiøtt beskuede med indadvendt Blik, glædende sig over, at han endnu havde saa megen Ungdom i Hjertet, taknemlig imod Skjæbnen for, at den gav ham dette nye Erkjendelses- og Erfaringsstof. Men paa Grund heraf var han ogsaa en maadelig lagttager. Hans Erindring havde »rystet sin Kappe«, og det i den Grad, at alle hans Theorier syntes at være blevne rystede 297 ud med. Vistnok savnede han Øvelse i hurtig at opfatte levende Kvinder; men han stod tillige sig selv i Veien, fordi han var mere beskjæftiget med Virkningen, der viste sig i hans Sind, end med Aarsagen, der frembragte den. For ham maatte Forholdet helst have staaet aldeles stille, være vedblevet uforandret som den Aften, da han første Gang drak Thee i Familien; men han var kommen ind imellem bevægelige Mennesker og maatte følge med.

Milner saae nok, at Schiøtt ikke var behændig; men han vilde være bleven meget forbauset, havde han kunnet see ind i Schiøtt og opdage den sildige Barnlighed, som blomstrede derinde, medens Begjærligheden sov eller havde lukket Øinene. For det Første sørgede han for, at Schiøtt meest befandt sig overfor Emilie, der meest gjorde ham tilbageholden, men ogsaa bedst kunde tirre ham op. I Førstningen af Bekjendtskabet gik Udviklingen meget langsomt for sig, fordi Schiøtt kun indfandt sig, naar der var Flere samlede, og saa talte indirecte til Damerne, søgte leilighedsviis i Samtaler med Mændene at udmærke sig under deres Øine.

Dalberg var egenlig kun beskjæftiget med sin Idee og sig selv eller sig selv og sin Idee og havde ikke Øie for de smaa menneskelige Forhold. Men da Hald engang i et fortroligt Øieblik hentydede paa Camilla og lod mærke, at han gjerne vilde frie til hende, saasnart han fik Embede, vaagnede Dalbergs Iver, han ansaae Camilla for et politisk Geni, fordi hun med saa dyb Interesse hørte paa hans Taler om Frihed og Fædreland, det Store og det Høie, og undertiden tænkstomt gav ham Ret; han beregnede, at hun kunde gjøre overordenlig Nytte, naar hun blev gift med En af Partiet, medbragte ham Formue og gjorde Huus. Og da Dalbergs Øine engang vare opladte i denne Retning, saae han Meget; han saae, at ogsaa Emilie var en rig og smuk Pige, og efterat Hald havde yttret, at Bregning vistnok havde fattet Tanker til hende, kom Dalberg halvt med Overlæg, halvt tilfældig til at indføre en national Medbeiler, en theologisk Candidat Viggo Gram. Der var forsaavidt Overlæg hos Dalberg, som han antog, at denne smukke Pige fra Landet, med det fromme Blik, bedst passede for en Præst, og han forestillede Viggo Gram for Agenten med det formeentlig vægtige Ord: *Min Ven*, Hr. Viggo Gram, theologisk Candidat - og Schiøtt befandt sig nu overfor sin »Ven med Løvehovedet«.

298

Man var en Aften efter en Spadseregang samlet til Thee hos Grosserereren. Hald kom sildig og var mismodig; det viste sig snart i hans Samtale med Dalberg, hvad Grunden var: Jeg faaer ikke Embedet, sagde han, ** bliver mig foretrukken.

Saadan gaaer det jo bestandig under det nuværende Regimente, sagde Dalberg med et Skuldertræk; Regeringen begunstiger sine blinde Tilhængere og sætter Præmie paa Servilisme.

Dette Emne blev yderligere drøftet, Exempler anførte og Beregninger gjorde over, hvormeget enkelte Familier havde kostet Staten ved at levere den Embedsmænd.

Endelig sagde Bregning: Jeg tør ikke bedømme vedkommende Embedscandidaters Dygtighed; men det forekommer mig, at de, der stille sig i principmæssig Opposition til Regeringen, selv maatte føle Betænkelighed ved at træde i dens Tjeneste.

Dalberg udbrød energisk: Embedsmændene ere ikke Regeringens, men Statens, Folkets Tjenere, og det vilde være godt, om de Alle styrkede deres Mandighed og Uafhængighed i denne Bevidsthed!

Det kan jeg ikke indrømme, svarede Bregning; man sværger udtrykkelig Kongen og Regeringsformen Troskab, ja forpligter sig jo ved sin Embedsed til i alle Maader at værges om Kongens Ret.

Ja, efter Bogstaven er det unægteligt! Men i dette Tilfælde maa den ideelle Retsfølelse staae over den juridiske. Den Ed kan ikke mere sværges i den gamle Betydning, den personlige Bevidsthed er i vor Tid for udviklet, og Modtageren af Eden veed det. Vi have her netop et af de Tilfælde, hvor Overbeviisningens, Frihedens, Ideens Ret træder op imod og ved sin egen Magt overvinder det Reale eller rettere Brutale. Tænk Dem, at den Ed skulde holdes efter Bogstaven, og hvorledes vi da Alle vilde gaae omkring som Umælende! Tiden, den offentlige Samvittighed har undergravet den, og det er netop Særkjendte for vor Tid, at Ret skal vorde Magt. Jeg appellerer til Damerne - vedblev han, især henvendt til Camilla - de have den sikreste Følelse for det Aandiges Ret.

Camilla svarede rødmende: Jeg forstaaer mig vist ikke paa at dømmes i den Sag; men det synes mig, at det var ridderligt af Niels Ebbesen, at han opsagde den kullede Greve Huldskab og Troskab, før han anfaldt ham. 299 Det var smukt og skarpsindigt! udbrød Dalberg, og det taler netop for os! thi vi ville ikke anfælde eller omstyrte; men vi ville lade Ideerne trænge ind i selve Regeringen, den skal være sin egen Niels Ebbesen - med Undtagelse af Heltemodet.

Og saa, naar De have faaet Deres Ideer til Herredømmet, hvad ville De da sige om dem, der sværge Forfatningen Troskab, men undergrave den? spurgte Bregning.

Saa have vi Ret til at tale et Alvorsord med dem! Thi naar den Sum af Ideer, som lever i et Folk, er kommen til Magt og Myndighed, har Ingen Ret til at modsætte sig. Hvad kan være skjønnere og mere opløftende, end da under Julirevolutionen Linietropperne sloge Bajonetten af, afskjødte deres Geværer i Luften og fraterniserede med Folket, da Officiererne sænkede Kaarden og lode Fanen hilse Folket! Men da Alt var overstaaet, svore de frivillig Ludvig Philip Eden og holdt den trofast - naar Folkets retfærdige Villie er skeet, saa blive vi Alle conservative!

Saa gjælder Ed paany, sagde Bregning og tilføiede nogle Ord om Tidens Vilkaarlighed, der unddrog sig Autoriteten, saa at de forskjellige subjective Villier stode herreløse overfor hinanden, fornøiede over den Ensidighed, hvormed de udelukkede det Billige og Fredelige.

Dalberg sagde: I Anledning af det, De der siger om Billighed, vil jeg lægge Dem Goethes Ord paa Hjerte:

»Thöricht ist's
In allen Stücken billig sein; es heißt
Sein eigen Selbst zerstören«.

Saa vidt jeg husker, bemærkede Schiøtt, har Goethe lagt de Ord, De gjør til Deres Valgsprog, i Munden paa Tasso, da han er vred paa Ministeren og finder en Fornøielse i at hade ham.

Man gjør ikke en Sætning til sit Valgsprog, fordi man vælger at anføre den, svarede Dalberg.

Hald havde vendt sig til Bregning og udbrød: Maa jeg da spørge Dem, hvorfor optræder De aldrig ude i Livet? I Ivorfor seer man aldrig Dem eller den Geistlighed, som er af Deres Mening, iblandt Folket ved politiske Anledninger? Hvorfor lade De fornemt os 300 syndige Mennesker bære hele Byrden for at kritisere os mellem fire Vægge? Hvis baade Religion og Fædreland ligge Dem saa inderlig paa Hjerte, hvorfor gjøre De da ingen Anstrængelser, f. Ex. ved i Religionens Navn at træde i Forbindelse med den tyske Geistlighed? Vi Andre gaae ude i Livet; vi have idetmindste ikke Fiskeblod; vi harmes ved den Haan, der vises vort Sprog og vort Fødeland; vi ville vise Anmasselsen tilbage, ja, om det saa skal være med Sværdet, enten det saa er gudeligt eller ei! Og heri søge vi tillige vor Ret til ogsaa at ville have en passende Beskjæftigelse for vore Evner i Fødelandets Tjeneste, enten det behager Øieblikkets Magthavere eller ei!

De veed godt, Hald, svarede Bregning, at naar Geistligheden gjorde, hvad De der henpegede til, vilde Bladene kalde os Landsforrædere. Man vil ikke have Fred.

Man skal frygte Gud meer end Bladene, sagde Hald med en stolt Mine.

Bregning smilede.

Tjeneren kom ind med Maskinen og lod Døren staae aaben, hvorved der kom en stærk Trækvind. Bregning tog med et Udtryk af smertelig Fornemmelse til Hovedet.

Dalberg kunde let komme til at opgive den ene af sine Smaaplaner for den anden, især naar der blev Anledning til et smukt Ord. Han spurgte Bregning: Er Deres Hoved ømfindtligt for Trækvind?

Bregning bejaede det.

Saa komme vi til at dække det med en Bispehue!

Bregnings Øie mødte Emilies; hun saae undrende eller beundrende paa Den, hvem Dalberg saaledes hædrede. Bregning var greben af Ømhed for hende; men det var en reen Kjærlighed, og istedenfor feigt og

forfængelig, som Mange vilde gjort, at beholde Pynten, man satte paa ham, sagde han simpelt: Det er rigtignok anden Gang, at det bliver spaaet mig; men det er ganske sikkert, at jeg ikke bliver Andet end Landsbypræst; jeg tager ikke Doctorgraden.

Den lille Seir, han vandt over Fristelsen for Kvindens Øine, gav i dette Øieblik hans Ansigt en moralsk Skjønhed, som ikke blev ubemærket.

For Politiken er Intet umuligt, sagde Dalberg.

Ja, hør! Naar De nu er vel færdig med Bregning, sagde Viggo 301 Gram, saa veed De nok, De faaer en Dyst med mig! Hvad er Deres Mening om Sognebaandets Løsning, om Statens Forhold til Kirken og Skolen?

Det er et aabent Spørgsmaal, svarede Dalberg; jeg for mit Vedkommende skal forresten ikke være imod, at Kirken bliver adskilt fra Staten. Men alle saadanne Spørgsmaal bør trænges tilbage for Øieblikket, for at ligesindede Venner kunne vedligeholde Enigheden i det Væsenlige.

Ja, det Væsenlige! svarede Gram; der maa jeg dog paa Fædrenes Viis tale Hjertesproget og djærvt sige Dem, at dette Eidervæsen ikke ret vil hue mig. Vi maae fuldstændig af med det Gottorpske Kram og gjøre Deling der, hvor den danske Tunge hører op; saa kunne vi sige, at vor deilige Have er lukket.

Det er smukt tænkt, svarede Dalberg; men det Statsmandsmæssige nøder os til at opstille et politisk og ikke et blot nationalt Princip. Vi kunne ikke overse Tractaterne og diplomatiske Forhold. Hvor Tydskland hører op, begynder Danmark, og det er ved Eideren. Hvad Tydsk der er indenfor, kan under en constitutionel Forbindelse med Danmark blive revet ud af den tusindaarige Uret, der tynger det, og igjen blive gjort dansk. De kan endnu komme til at gaee som national og geistlig Missionair ind i et godt Kald. Det er en høi og skjøn Opgave at være Missionair ... ikke sandt, Frøken Theilmann?

Jo, det er meget smukt at læse om.

Schiøtt sagde: Her er nu to meget ærede Theologer med høist forskjellige Meninger - hvilken Religion er nu den rette saliggjørende?

Saliggjørende? udrød Gram. Det Saliggjørende har slettens ikke Noget med den Sag at skaffe! Det forkynde vi immer, at den rettroende Christen har sin Verden for sig; vort Forhold til Jesus Christus er vort hellige Lønhammer, det mageløseste Kjærlighedsvæld. Men det Land, vi leve i her paa Jorden, dets Hjertesbørn ere vi; dets Sprog er sødt paa Tungen, sødt i Liv, sødt i Død, sødt i Eftermæle. Det lever i evindelig Kamp med Tusserne, og Kampen er til for at styrke Heltekraften - eia, det er en Lyst, naar Kæmperne ride til Valhal! Da opslaaes Kobberportene med Gny, og Thor leer høit i Sky! Derfor skulle vi tage paa Fjenden med Staalhandske, til 302 han dratter, og spille paa vor deilige Mundharpe, til Tussen af Arrighed faaer Mundklemme!

At de Mennesker ikke selv faae Mundklemme af deres Mundharpe! mumlede Schiøtt, saa Emilie hørte det. Hun bed sig i Læben.

Dalberg, der frygtede, at Gram ikke skulde gjøre store Erobringer paa den Kjæphest, han var kommen op at ride paa, sagde: De to Herrer Theologer blive nok enige. Nu have jo Grundtvig og Clausen sluttet Forlig og udbragt hinandens Skaal paa Skydebanen.

Ja, sagde Gram, Enighed hernede paa Jorden om Fæderneslandet. Men vi have ikke indrømmet, at de skulle sidde sammen i Himlen.

Det er et aabent Spørgsmaal, sagde Schiøtt.

Bravo, Hr. Schiøtt! Det var godt sagt! raabte Agenten og trængte sig hen og trykkede Schiøtts Haand.

Schiøtt havde nær spurgt som Demosthenes: Har jeg sagt en Dumhed? men taug klogelig og modtog beskeden Agentens Anerkjendelse. Hvad de Tilstedeværende end tænkte om Theilmanns Udbrud, saa blev det benyttet til at gjøre Ende paa en Samtale, som ved Schiøtts Vittighed let kunde være bleven bitter, og Dalberg henvendte sig til Damerne og spurgte, om de ikke vilde glæde Selskabet med lidt Musik.

Camilla satte sig til Pianoet, og efterat hun havde foredraget et Stykke, opfordrede hun Emilie til at synge, og da Emilie i en passende Tid havde undskyldt sig, gav hun endelig efter for det almindelige Ønske. Hun havde en »lille« Stemme og ikke megen Skole; men Stemmen var klar, blød og klangfuld, og hun vovede sig ikke videre, end hvor hun vidste sig sikker. Hun sang en simpel Sang, den, hun kunde bedst, den, hvorved hun følte meest, maaskee en, der var knyttet til Erindringer, en saadan, under hvis Udførelse en Kvindes Sind opløfter sig med idealiseret Attraa og vilde forraade sit Indhold for den, der havde et tilstrækkelig fiint Øre.

Dalberg stod med korslagte Arme lænet til Vinduet og oversaae Selskabet. Det gik end ydermere op for

ham, da han hørte denne Sang, at Emilie ingenlunde var saa afgjort bestemt til Missionairinde, som han havde antaget, og da han kastede Øinene paa Viggo Gram med Ansigtet præget af forceret Djærvhed og forceret Barnlighed, blev han glad over, at hans diplomatiske Plan var en 303 Hemmelighed. Hans Blik vandrede til Camilla, der sad med bøiet Hoved og lyttede; et ham uforklarligt Udtryk laa over hendes hvide Pande, de sænkede Øienlaag og den halv aabne Mund. Uvilkaarlig søgte han efter Nogen, der passede til hende, og fandt Ingen. Stemt og ledet af Sangen, optog hans Sind paa halv poetisk Maade et Billede af Selskabet og fandt deri Verden repræsenteret: det Brudte, Afrevne, Forskjelligartede, der mødes og kun holdes sammen, ledes og benyttes til høiere Formaal af store Aander og især store Politikere. Han standsede ved denne behagelige Fornemmelse og beholdt den, da Sangen hørte op. Han nærmede sig Emilie med Lethed og Anstand, bragte hende sin Compliment, og henvendte sig derpaa med samme Lethed til Camilla.

Hald og Bregning skulde med Omnibussen, og beredte sig til at bryde op. Bregning gik hen til Emilie, med hvem Gram var kommen i Samtale; han havde i Hast faaet bragt den nordiske Mythologi paa Bane og fortalte om Frigga: at hun veed alle Ting, men tier. Er det ikke dybt som deilig? spurgte han; er det ikke et mageløst Billede paa Kvinden?

Emilie nikkede bejaende, og nu forefaldt i Løbet af et Par Minuter en Conversation, hvori Emilies Repliker kun bestode i bekræftende eller benægtende Hovedbevægelser, uden at Gram under sin egen Veltalenhed savnede Ordets Lyd, medens Bregning med dyb Alvor vel vogtede sig for at forstyrre sin geistlige Collega, og medens Schjøtt stod lidt afsides og holdt Øie med Situationen, tilsyneladende saa værdig og ærbar som en Skolemester, der smilende overværer Børnenes Leg.

Dalbergs Samtale med Camilla var efter Sædvane strax bleven politisk - uagtet Ingen af dem i det Øieblik havde virkelig Tilbøielighed til at tale om Politik - og Camilla spurgte ham: Hvad vilde De gjøre, hvis De nu pludselig fik Magten?

En saa radical Opposition som den, hvori vi staae, kan ikke pludselig komme til Magten uden at decretere Dictaturet ... Det Førstejeg vilde gjøre, hvis jeg iaften fik Magten, var at decretere, at alle smukke unge Damer skulde være glade.

Han var ikke oplagt til Alvor og hun ikke til Spøg. Hun sagde: Saa tag Dem iagt, naar De bliver Dictator!

For hvad?

304

For Friheden.

Friheden! - sagde han idet han artig hilste til Afsked - Friheden er despotisk!

Det var en af disse Phraser, hvormed man ikke sjelden kan afspise Mandfolk, der ved Friheden tænke paa Parlement, Convent, æsthetisk-historiske Begivenheder, men ikke en Kvinde, der overalt søger efter fyldigt Livsindhold og, naar Alt kommer til Alt, ikke forstaaer sig paa anden Frihed end Hjertets.

Emilie havde ikke ret faaet Leilighed til at more sig; Politiken blev hende dog en temmelig besværlig Bundsforvandt. Da hun reiste til Kjøbenhavn, havde der uvilkaarlig foresvævet hende Billeder af en Tournering, hvor Ridderne brøde Landser for deres Damer. Hun vidste nok, at det var lidt overspændt; men nogen Morskab maatte man dog see at forskafe sig ved Siden af de alvorligere Tanker, som maaskee En eller Anden vakte. - Camilla tænkte paa Milner. Efter at hendes Tanker søgende havde været beskjæftigede andetsteds, vendte de tilbage til ham, dvælede ved hans smukke Tilbageholdenhed, hans Artighed imod de Ældre; hun droges tilbage til ham ved Vanens Magt, ved Fortrydelse over, mulig at have gjort ham Uret, og ved Kundskabens Træ paa Godt og Ondt. Han var stegen i hendes Øine blot ved at tie; hun tillagde ham nu et Indhold, som de andre Talende ikke havde. Unge Piger kunne jo være store Poeter, naar de lades uforstyrrede.

De to unge Piger vare sammen i Camillas Værelse i Cottagens øverste Stokværk. De stode i det aabne Vindue og saae ud over det maanebelyste Sund; en tindrende guul Stribe laa henover Vandet; Bølgerne sloge i ensformig Tact mod Kysten fremdrevne af en sagte Vind.

Hvad tænker Du paa, Emilie? spurgte Camilla efter en Pause.

Aa, jeg veed ikke ... jeg troer, jeg tænkte slet ikke; her er saa smukt.

Er det aldrig faldet Dig ind at tænke, hvor underligt det dog er, at Alting kan gaae saa rolig og stille, at det kan være saa fredeligt og blankt og fornøiet? 305 Tænkte Du paa det nu? spurgte Emilie og vendte sig med et forskende Blik til Camilla.

Hør! sagde Camilla; den Stemme kjender jeg!

Der lød noget borte et kraftigt, sømandsagtigt Ahoi!

Hvem er det da?

Ja, det veed jeg ikke. Jeg saae i Eftermiddags en høi, stærktbygget Mand, vistnok en Sømand, ved Indgangen; han raabte det selvsamme Ahoi; formodenlig kaldte eller svarede han Nogen.

Og det lagde Du saadan Mærke til?

Ja, det lød saa kraftigt og kjækt! Jeg kom til at tænke paa, at saadan lyder det vel i et Krigsskib, naar de holde Søslag.

Tag Dig iagt! sagde Emilie spøgende.

For hvad?

At Du ikke forelsker Dig paa Afstand i den høie Mand.

O! han blev formodenlig ogsaa mindre, naar han kom nærmere ... Har Du nogensinde været forelsket, Emilie?

Nei, ... jo, som Barn var jeg det maaskee.

O, som Barn! ... Var Du virkelig inderlig forelsket?

Jeg veed ikke rigtig ... jeg troer, han holdt for meget af mig.

Men saa er Du jo coquet, Emilie!

Coquet? Hvad er det egenlig?

Det er ... det er ... sagde Camilla famlende og afbrød pludselig sig selv med: Det er det, jeg ikke er!

Der var en uskyldig Høihed i disse Ord, og de vare tillige en Slags Anklage, som Selvfølelsen henvendte til Skjæbnen; men de lød som en Anmasselse, og Camilla følte det, da hun selv hørte Ordene. Hun blev forlegen, som man saa tidt bliver efter et Udbrud af Følelse; men Emilie tog hende om Livet, strøg hende om Panden og sagde: Du er en sød Pige, Du er meget bedre end jeg.

Hvad hedder han? Lever han endnu? spurgte Camilla, smilende med Taarer i Øinene, og lagde sin Arm om Emilie. Fortæl mig om ham og om Dig.

Emilie fortalte i en halv spøgende, halv alvorlig Tone, skildrede Otto, udmalede hans bløde Hengivenhed, beskrev Scenen med Æblet, hvordan han senere havde slaaet hende, og hvordan hun egenlig dengang holdt allermeest af ham, men hvordan han igjen havde fordærvet det; jo længere hun kom i Fortællingen, desto mere nærmede Tanken sig Knud Gjedde; der kom noget Kortaandet, Smerteligt i Tonen, da hun fortalte, at Otto reiste bort, hun overdrev Ottos lille Bedrift paa Engen; thi i dette Øieblik beskjæftigede en krigersk Skikkelse hendes Phantasi, og da hun endte med: Og siden har jeg ikke seet ham - udbrød Camilla, medens Emilie bøiede sig ud af Vinduet: Du elsker ham endnu!

Hvem? spurgte Emilie aandsfraværende.

Dette Lynglimt var nok til at lade Camilla ane en anden Historie; men hun svarede: Din Otto sagde Du ikke, at han hed Otto Krøyer?

Jo, sagde Emilie ... Men værsgo, vedblev hun, pludselig igjen oprømt og livlig, nu skal Du fortælle; for Du har ogsaa været forelsket som Barn! Nægt det nu ikke, Du lille Skjælm!

Det har jeg ogsaa, som ganske lille Pige, sagde Camilla.

Fortæl, raabte Emilie og vendte sit smilende, af de tætte mørke Lokker ombølgede Ansigt imod Camilla, der i dette Øieblik med det sorte Haar og de brune Øine, beskinnet af Fuldmaanen, saae endnu blegere ud end sædvanlig. En Tilskuere skulde have betragtet de to unge Piger som deilige Billeder, den ene paa Livsglæde, den anden paa Dybsind, forskellige Billeder paa Kvindelighedens Poesi og Mænds Lyksalighed.

Jeg var nok otte Aar gammel dengang, begyndte Camilla. Der kom en Familie reisende hertil; Manden var en gammel Ven af Fader og havde nok været Consul i Østerrig eller etsteds i Tydskland. De havde en lille Dreng paa Alder med mig, og ligesom vi saae hinanden, holdt vi af hinanden. Vi blev ved at holde hinanden i Hænderne jeg forærede ham alt mit Legetøi, og da de sagde, at vi skulde lege sammen, satte vi os hen i en Sopha og omfavnede og kyssede hinanden. Saadan var det altid, naar vi kom sammen. Jeg husker det saa tydelig, at jeg var tilmode, ligesom jeg skulde forsvinde i ham jeg synes endnu tidt, jeg kan gjenopleve den

ubeskrivelige, lyksalige, hensmeltende Følelse. Jeg vilde altid sidde med Hovedet op til hans Skulder; for saa var det, at jeg følte mig saa lykkelig; men han vilde lægge sit Hoved til min Skulder, og det kunde jeg ikke lide. Engang sad han saadan, og jeg var bedrøvet, og saa mærkede jeg lige med Et, at han var falden i Søvn. O, jeg var saa ulykkelig og saa vred! Jeg turde ikke røre mig for ikke at vække ham; men jeg troer, jeg var bleven syg, hvis jeg ikke var kommen til at græde, og saa sad jeg saadan og græd lydløst mine modige Taarer. Saa vaagnede han og kjærtegnede mig, og vi holdt igjen meget af hinanden; men jeg kan godt huske, at jeg betragtede det som min Pligt. Men da han saa igjen kom bort, længtes jeg meget.

Hvor er han nu? spurgte Emilie.

Han kom tilbage til Tydskland, og der døde han.

Emilies Ansigt anlagde et Øieblik Sorg; hun spurgte: Sørger Du over ham?

Aa, det er jo saa længe siden!

Emilie fortsatte: Men han vedbliver at være stor, fordi han ikke kan komme nærmere!

En dyb Rødme overfoer Camillas Ansigt; men hun fattede sig hurtig og udbrød, idet hun truede med Fingeren:

Af en Landsbypige at være ...

... har jeg dog en ret god Forstand, fuldførte Emilie. Ja, I Kjøbenhavnsdamer troer ogsaa, at vi Provindsfolk hverken kan see eller høre; men vi kan saamæn baade see Hr. Hald og Hr. Schiøtt og Hr. Milner ...

Og Hr. Bregning og Hr. Dalberg; vi tvivle aldeles ikke!

Hvad synes Du om Schiøtt? spurgte Emilie med et Smil.

Aa, jeg veed ikke ... hans Linned er ikke fiint nok.

Hvad for Noget? Du, som er saa alvorlig, Du, som slet ikke er coquet, Du seer derpaa!

Ja, jeg undrer mig selv derover; men jeg kunde ikke gjøre derved; igaar eller iforgaars, da han talte om Guderne, kom jeg til at see paa hans Krave, og saa stødte det mig, at den var simpel og blaalig og ikke godt strøgen.

Saadan en lærd Mand bryder sig ikke om de Smaating, vi Damer lægge Vægt paa.

Camilla vendte sig og mødte Emilies skjelske Blik.

Troer Du virkelig, han er saa alvorlig, som han lader til? spurgte Emilie.

Aa, jeg veed ikke; jeg synes ikke, han er saa alvorlig; han er jo endogsaa meget vittig sommetider. 308 Ja, saadan! sagde Emilie og tænkte i sit stille Sind, at hun ikke behøvede nogen theoretisk Veiledning, men kunde overbevise sig i Praxis.

Forresten, vedblev hun, troer jeg rigtignok, at Milner er meget farligere. Der er vist noget Skjult og Dybt.

Troer Du? sagde Camilla saa rolig og simpelt spørgende, at selv Emilies fine Øre ikke kunde opdage Noget.

Hvad synes Du om Dalberg, Camilla? vedblev Emilie et Øieblik efter.

Hvad synes Du, Emilie?

Han er smuk.

Ja.

Han er vist et stort Geni; han vil vist gjøre uhyre Lykke i Verden.

I Verden ... ja.

Du har sommetider en underlig Maade at tale paa, Camilla ... Hvad meente Du nu?

Jeg meente det, jeg sagde. Fader fortalte idag, at Dalberg nok skal forloves med en Datter af en af Ministrene og paa den Maade komme ind i Cancelliet; saa bliver Regeringen liberal, og Slesvig bliver

indlemmet i Danmark.

Saa? sagde Emilie. Hun tilføiede lidt efter, idet hun ligesom Camilla saae ud i den lyse Nat, hen over det tindrende Vandspeil: Det er dog noget Stort, saadan at formæle sig for Statens Skyld! Det er jo ligesom Kongerne!

Ja, og hun, den stakkels Pige, er ligesom Dronningerne.

Den »stakkels Pige«? ... At blive gift med en beundret og berømt Mand! ... og beherske ham! For det sagde Du jo selv: nærvæd blive Mændene dog smaa.

Ja, det er rigtignok en stor Fornøielse! sagde Camilla utaalmodig.

Emilie bøiede af og spurgte: Hvad mener Du om Bregning?

Camilla svarede med et Udtryk af Hjertelighed: Det er vist i Grunden et rart Menneske. Han lover ikke Mere, end han holder ...

Ligesom Hald ...

Ja.

Der blev en Pause, som Camilla afbrød med: Det bliver kjøligt, lad os lukke Vinduet. 309 De gik tilbage i Værelset; Emilie saae paa sit Uhr og udbrød: Gud, Klokken er næsten Tolv! hvor Tiden kan gaae! Godnat, søde Camilla ... Men sig mig, siden Du har hørt efter den Ubekjendtes Stemme - kjender Du den unge Herre, den netklædte Herre med den spraglede Vest, der flere Gange gik forbi os i Concertsalen og fulgte efter os og vedblev at gaae op og ned herudenfor? Jeg syntes, han hilste engang.

Ja, det er en Musiklærer André; han har underviist mig en ganske kort Tid for endeel Aar siden.

Saa? ... Naa, af hans Blikke at dømme lader det til, at han ikke har glemt sin Elev.

Gud, Emilie, hvor kan Du nu være saa ... - han havde jo ikke Øinene fra Dig!

Være saa ... ? Hvad var det, Du vilde sige? Du meente da ikke coquet? ... Ja, jeg er virkelig lidt coquet; men jeg skal nok forbedre mig, sagde Emilie med en saa indsmigrende Blanding af Skjelmeri og Ruelse, at Camilla faldt hende om Halsen og leende udbrød: Man *maa* holde af Dig, Du store Skjelm! ... Vi *maa* have Ham til at forbedre Dig.

Hvem?

Din Otto.

Ja.

Da Emilie var gaaet ind i sit Værelse, faldt det Camilla ind, at hiin sildige Efterspørgsel var ligesom en Efterskrift, der jo har Ord for at være Damebrevets egenlige Indhold. Hun huskede paa, at hendes Fader engang havde talt om en morsom Anbefaling, som Ferdinand André havde forlangt af ham til Agent Theilmann, men kort efter havde han igjen seet André paa Københavns Gader. Hun bragte dette i Forbindelse med Emilies underlige Spørgsmaal: Hvem? og troede i Hast at have fundet en Nøgle. Hun aabnede Døren til Emilies Værelse og raabte: Nu veed jeg Noget! Det var altsaa ham! ... Han gjorde altsaa Cour til Dig paa samme Tid som Din Otto!

Hvilken ham? spurgte Emilie og blev ganske bleg.

André! Ferdinand André! Musiklæreren! Nægt det ikke!

For Guds Skyld, Camilla! ... Hys! ... Nævn aldrig det Navn, naar Fader hører det!

Vær Du kun rolig, sagde Camilla, fornøiet over sin Sindrigheid, 310 lukkede Døren og gik tilsengs. Hun var saa beskjæftiget med sin Opdagelse, at hun glemte sig selv, og først efter en Stunds Forløb lagde hun sig med et dybt Suk til at sove.

Den næste Dag, da Agenten i Schiøtts Selskab havde nydt Tilværelsen i Restaurationen og udenfor Pavillonnen, besluttede han at gaae hjem og sove den hede Tid bort, og Schiøtt fulgte ham. De vare begge tause, Agenten nedsunken i Velbefindende og Længsel efter Søvn, Schiøtt stille og drømmende opvakt, paavirket af Sollyset, Træernes Skygger og Søvinden, fordybet i uvilkaarlige Erindringer af den platoniske Dialog om Kjærlighed, hvor Sokrates vader over Bækken og sætter sig i Ly af Platanen. De kom til Cottagen; Damerne sad udenfor i Husets Skygge, beskjæftigede med Haandarbeide; Agenten gik op; Schiøtt hilste og

begyndte en Samtale om Veiret. Emilie syntes optaget af sit Arbejde og udbrød pludselig: O, Gud, nu er Dampskibet gaaet, og nu faaer jeg ikke Bud til Byen!

Camilla spurgte, hvad hun havde glemt; det var en vigtig Ting, nogle Kniplinger. Nu kan jeg ikke faae Bud ind før imorgen, sagde hun mismodig, saa faaer jeg ikke Kraven færdig før iovermorgen!

Hvis De ønsker Bud til Byen, sagde Schiøtt, saa kan jeg besørge det ... jeg skal dog til Byen i Formiddag.

Han sørgede for at lade mærke paa Tønen, at han ikke skulde til Byen, men vilde, for hendes Skyld.

Skal De virkelig? spurgte Emilie. Men hvordan vil De faae Befordring?

O, der er Kaffemøller nok!

Ja, naar De vil have den Godhed, med det Samme at besørge et Budskab for mig, saa er jeg Dem virkelig meget forbunden, saa sender Jomfruen det nok ud.

Jeg kan jo tage det med, hvis De ønsker det.

De er saa overordenlig artig!

Schiøtt fik sine Instructioner og kørte i Solheden ind til Byen. Det var, om ikke nøiagtig paa Dag og Klokketiet, saa dog samtidigt med, at Otto red. Men Schiøtt var overbeviist om, at Emilie følte det Offer, han havde bragt hende, og glædede sig over at være kommen hende nærmere; han forsmaaede aldeles at see paa den Jomfru, som solgte ham Kniplingerne, forøgede derved sit Offer og 311 Emilies Erkjendtlighedspligt. Da han ud paa Eftermiddagen kom tilbage til Cottagen, hvor Milner imidlertid havde indfundet sig, nærmede han sig Emilie med lidt vigtig, hemmelighedsfuld Mine og overrakte hende Pakken. - Emilie sagde overrasket og høit: Hvad er det? O, tusind Tak, Hr. Schiøtt! ... og lagde lidt efter Pakken tilside.

Schiøtt fjernede sig fra hende af en Slags Ædelmodighed, ligesom for ikke strax at tage sin Løn.

Milners Øine havde med et smilende Udtryk hvilet paa Emilie. Han gik hen til hende og sagde i sin sædvanlige dæmpede Tone: Har Frøkenen seet det Billede, der forestiller Ariadne trukken af Pantheren?

Nei, hvorfor Hr. Fuldmægtig?

Jeg kom til at tænke derpaa ved at see, hvorledes Frøkenen har spændt Hr. Schiøtt for sin Triumphvogn.

Jeg kører altsaa i Enspænder?

O, det vil jeg ikke sige! Det kommer naturligviis kun an paa Dem selv, saa kører De med Fire, ja med Sex og Forrider ligesom Kongen.

Saa maatte jeg nok laane en eller flere af Camillas Pantheren ... var det ikke Pantheren, Fuldmægtigen sagde?

Jo, svarede Milner lidt flau.

Hvem var ellers Ariadne, Hr. Fuldmægtig? hvem var hun en Datter af?

Milner blev stikkende; men han reddede sig ved at sige: Jeg har vidst det i min Skoletid ... men vi kan slaae op i Lexicon ... Schiøtt, hvorledes forholdt det sig med Ariadne? Hvem var hun en Datter af?

Schiøtt traadte nærmere og sagde: Hun var Datter af Minos og Pasiphae og hjalp Theseus til at overvinde Minotaurus ved at give ham Traadnøglet med i Labyrinthen. Saa fulgte hun med ham; men han forlod hende paa Naxos, og der fandt Bacchus hende sovende, da han kom fra sit Seirstog i Indien. Han blev saa henrykt over hendes Skjønhed, at han tog hendes Krands og kastede den op mellem Stjernerne, og der funkler den endnu.

Det var meget smukt, sagde Emilie; det skal jeg forsøge at huske. Ariadne gav Theseus en Traad ... var det ikke saadan? Men han lod 312 hende sidde, og saa kom Bacchus fra sine Erobringer og kastede hendes Krands op til Stjernerne ... ja, dengang var der ridderlig Begeistring i Verden!

Ja, tillad mig, Frøken - sagde Milner - han fandt hende sovende, og saa var det ...

Schiøtt blev ubehagelig berørt ved, at Nogen med saa dristig Phantasi nærmede sig Emilie, og tilføiede derfor hurtig: Et andet Sagn siger, at Bacchus slet ikke traf Ariadne, men at Artemis af Skinsyge over hendes Skjønhed, dræbte hende med sine Pile.

Gud, ja, det kommer der ud af at gjøre Folk jaloux, sagde Emilie og tilføiede: Hvem der havde en saadan

Hukommelse! - medens hun med et Udtryk af Venlighed og Beundring lod sine deilige Øine hvile paa Schjøtt. Hun var ham taknemlig; thi selv naar Damer give Anledning til Tvetydigheder, ville de dog gjerne behandles med Ærefrygt som Gudinder; men pludselig huskede hun paa, hvad Camilla havde sagt om hans Krave, og sænkede Øinene ned paa den. Schjøtt havde med Fryd i Hjertet udholdt dette Blik; men nu blev han beklemmt; han troede, at han havde en Plet paa sin Krave, og vendte sig bort for i Smug at see efter.

Grossereren kom i Følge med Dalberg og Hald. Agent Theilmann kom ligeledes ind, og han, Grossereren og Fruen fik en lille Samtale, medens Dalberg og Hald talte om Politik og drog Camilla med ind i Discussionen. Ifølge sin Plan udmærkede Dalberg Hald i hendes Nærværelse; men han var ikke stor Mand nok til at gjøre det uden selv at ville tage sig ud, og han lagde ikke Mærke til eller bekymrede sig ikke om, at Hald i Camillas Øine blev mindre ved at blive beskyttet. Milner sluttede sig til Gruppen som taus Deeltager; han vilde holde Øie med, hvad der foregik, men vogtede sig vel for det ringeste Udtryk af Mismod eller Skinsyge. For Camilla tog han sig ud, saalænge han saaledes taug, som om han mandig betvang en Smerte og resigneret anerkjendte, ikke en Værdigere, men en Mægtigere.

Schjøtt nærmede sig paany Emilie, der syslede med et Broderi og rolig ventede, til Herrerne vilde søge hende.

Hvorledes synes De derom? spurgte hun, da Schjøtt taus saae paa hendes Arbeide. 313 Det er virkelig smukt Maa jeg spørge, er det en assyrisk Jæger?

En assyrisk! udbrød Emilie; hvor falder De paa det?

Jo, for Øinene ere saa lange ... Jagttasken passer ellers godt til Øinene; den er saa stor! Den er formodenlig brugt som Symbol for at tilkjendegive, at Manden er en vældig Nimrod, og Nimrod var virkelig en Assyrer.

Saa? sagde Emilie.

Ja. Men, vedblev Schjøtt, Jakken har et mistænkeligt moderne Snit, og Bøssen ... ja, det forstaaer sig, Chineserne have kjendt Krudtet i over tusinde Aar ... Nimrod kan ogsaa have gaaet med Riffel.

Schjøtt var paa bedste Vei til at komme ind i sit Element, Ironien, og paa den Maade faae Holdning og Personlighed, og medens disse Ord saa uvilkaarlig brød frem af hans Natur, følte han sig ogsaa saa vel, ret som en fangen Fisk, der atter berører Vandet.

De spotter, sagde Emilie og saae op med et Udtryk som en Engel, der er ude i Verdens Ondskab. Det Blik kunde Schjøtt ikke modstaae; han blev bange for at saare eller fornærme hende, Fisken hoppede igjen i Nettet.

Han sagde: De er jo ikke ansvarlig, Frøken, for det Mønster, De har faaet at brodere efter. Broderihandlerne burde virkelig, før de fik Borgerskab, underkaste sig en Examen ved Kunstacademiet. Det er dog Lykke nok for den Slags Folk, at Damerne komme i deres Boutik.

Ja, men man gaaer jo ikke altid selv ... naar jeg er hjemme, maa jeg forskrive Mønstrene.

Schjøtt saae forskende paa hende. Var det et Stik? Sigtede hun til hans Kjørsel? - Nei; hun saae ud som Fromheden selv, medens hun arbeidede, bøiet over Rammen, og de yppige Lokker hang ned til begge Sider. Nei, sagde hans Reflexion, hun havde i det Øieblik aldeles glemt hans Kjørejour, ellers vilde hun netop have vogtet sig for det Ord.

Saa, der gik Traaden over! Om det saa er Garnet, har det ikke mere Lyst til at arbeide paa Assyrerne! Det var slette Folk, Assyrerne; det kan jeg godt huske fra min Bibelhistorie ... havde de virkelig lange Øine? 314 Schjøtt blev glad over at kunne bringe sin Kritik i Forglemmelse. Han fortalte om det Særegne ved den assyriske Kunst, om de opbevarede Monumenter, gled over til den ægyptiske Kunst, skildrede Templerne ved Nilen, Pyramiderne og Kongernes Grave, søgte at tydeliggjøre, hvilke forbausende Værker dette var, hvilken uhyre Udstrækning Ruinerne endnu have, hvorledes disse Triumph-Minder over antike Kongers Seire og Erobringer have trodset Tid og Ødelæggelse.

Camilla havde nærmet sig og hørte til i Taushed.

Emilie sagde: Hvorlænge kan det vel være siden, Hr. Schjøtt, at man gjorde de store Erobringer?

Det var flere tusinde Aar før vor Tidsregning, svarede Schjøtt.

Gud, hvor det er længe siden! sagde Emilie.

Emilies Instinct havde ganske rigtig sagt hende, at man kunde tillade sig Mere med Schjøtt end med mange Andre, og at det med ham netop var pikant, en Kjørsel med Panther. Han troede ikke sine egne Øren

og Øine, lagde beskedent en anden Mening i Ord, Blik og Smil, end han vilde have gjort, naar en Anden havde berettet ham derom. Han lignede i den Henseende Hagen Jarl, der randsagede Islændernes Skib for at finde Flygtningen, og hvergang han kom udenfor Skibet nøiagtig kunde sige, hvor Forbryderen maatte være skjult, men hvergang han igjen kom ombord, ikke kunde finde ham. Emilie var den Kvinde, som i Selskabslivet meest maatte incitere Schiøtt, men ogsaa den, som mindst kunde vække en frelsende, sand og dyb Lidenskab hos ham. Som hun manglede Alvor overfor ham, manglede han Tro overfor hende; tiltrods for den eiendommelige, man kunde kalde den: nyfødte poetiske Uvidenhed, der tilhyllede hans Erfaring, laa dog paa Bunden af hans Sind en Tanke: at hun, naar det kom til Stykket, var Musen, der legede med Katten. Det var hun ogsaa - theoretisk; men praktisk var han Musen, hun Katten.

Grosserereren foreslog Selskabet en Spadseretur, og man begav sig paa en lille Vandring, der endte ved Concertsalen. Det var en Hverdag, og der var desaaarsag kun faa Fremmede, medens hele Anstaltens Befolkning havde indfundet sig og bevægede sig paa sædvanlig kjøbenhavnsk Maade: hver Storhed omgivet af sine Drabanter og alle Storheder kredsende i afmaalte Baner og i forskjellig 315 Afstand om den største Storhed, som for Øieblikket var en Conferensraad og Storkors. Dette Sted er smukt, ja stort; det ligger ved Randen af en Bøgeskov, paa en Høi over det vidtstrakte, blaa Sund. Men Skjønheden og Storheden, Skoven og Havet, ere som oftest kun Ramme for Smaaligheden, for det borgerlig-elegante, selvkjærlig-opmærksomme Samfundsliv, hvis Alvor og Glæde har samme Dybde som Dandsemusiken, der opføres for det eller blander sig i dets Summen. Det er mærkeligt nok, at i det alvorlige, handlende, discuterende Liv er som oftest Heelheden, de Samlede, bedre end de Enkelte; men i det selskabelige Samfundsliv - naar det ikke er indskrænket til smaa udvalgte Kredse - ere upaatvivlelig en stor Mængde Enkelte bedre end det Samlede. Det ansees for en Udhøflighed at rage op over Middelmaadighedens Vandspeil, og derfor bliver Middelmaadigheden med dens Sands for Ubetydeligheder, dens Jagen efter smaalige Triumpher og aandløse Nydelser, toneangivende - hvoraf synes at maatte følge med Nødvendighed, at de Enkelte ville forringes, jo mere denne Art Samfundsliv udvikler sig. Hvor mange gode Kræfter mon der mellem Aar og Dag bringes ud i denne Hjemløshed, hvor mangt et Gemyt, der kunde blive noget Bedre, vænnes her til at være vildsomt beskjæftiget udenfor sig selv, til at have sit Indre som en umøbleret Stue, til at holde Sindet flagrende ude omkring »Folks« Øine og Læber for at erfare, ikke hvad man er, men hvad man synes at være!

En aldrende Herre hilste paa de Ankommende og indviede dem i et nydeligt lille Velgjørenhedsproject, der havde den hemmelige Fortjeneste at forene Alle uden Rangforskjel paa et og samme Stykke Papir. En anden Herre declamerede mellem to Concertnumere: Min Søn vil Du i Verden frem, saa buk. Det var ikke Satire - Numeret var valgt af det godmodigste Hensyn til Længden. En Embedsmand, der saa smaat havde Ord for, at han med Haardhed gjorde sig Fordeel af sine Undergivne, men i en videre Kreds var bekjendt for sin Velgjørenhedssands, trak Milner og Schiøtt tilside og sagde, han havde paataget sig at holde et Foredrag til Fordeel for Velgjørenhedsplanen; men han vilde slet ikke nægte, at medens han havde Følelse nok for Sagen, var han ikke vant til at holde Foredrag; han havde tænkt paa Noget om Hoved og Følelse, men her maatte man ikke tale for meget om Hoved, og han vilde bede en af 316 Dhrr. overtage Foredraget. Schiøtt raadede ham til at opføre en Art concerterende Duo mellem »Hoved« og »Hjerte«; Hovedet kunde være Lærdommen, den grulige Alvor og den kolde Kritik, Hjertet Bøgeskoven, Vandet, den barnlige Følelse; Hovedet bragte ved sin Spidsfindighed Hjertet til at tie; men det tause Hjerte underskrev Velgjørenhedsplanen. Ja, raabte Herren fornøiet, og saa tilføie vi Moralen: Det er bedre at have Hjerte uden Hoved end et hjerteløst Hoved! Det er Mad for Mons! - og det viste sig, at han havde Ret, det improviserede Foredrag gjorde overordenlig Lykke, næsten hele Forsamlingen følte sig smigret, og Resten mærkede lidt Hoved. Imidlertid bevægede Dalberg sig fra Gruppe til Gruppe, forøgede ved Hjælp af Hilsener og Artigheder sit politiske Parti eller brød Odden af Modstand; Hald hilste paa Conferensraaden og havde den Ære at føre en kort Samtale med ham.

Milner fortalte Camilla en pikant Historie, sand eller opdigtet, om en af de tilstedeværende Fruer. Som altid, naar han overlod sig til sin gode Natur, var han heldig; der er Samfundsforhold, under hvilke den Stærke fornemmer Lyst til at trodse det Gode, blot for ikke at deeltage i Dyrkelsen af Skinnet.

Men det er jo i Grunden frygteligt, sagde hun.

Saadan er det, svarede han.

Og idet han glemte alle sine Tanker om et System og overlod sig til sin gode Natur, sang han dæmpet og med et skjemtende Blik:

*Al mio dio sarò spergiura,
Ma fedele a te sarò!**

Hun taug og gjorde Milner usikker ved sin Taushed.

Schiøtt kunde ikke væрге sig imod en Følelse af Velbehag; det var ret, som om han her blev til Noget. Hvad han aldrig var faldet paa at tiltroe sig selv, skete: Han var fornøiet over at gaae med en smuk Pige, ikke blot for hendes Skyld, men fordi man saae, at han gik med hende og hendes gode Selskab.

Emilie havde den Tilfredsstillelse at føle sig beundret og misundt.

* Jeg bryder den Ed, jeg har svoret min Gud; men Dig vil jeg blive tro. Af »Norma«, Adalgisas Ord til Pollio. 317 Selv fornåm hun som den Smukkeste, en af de Rigeste og den smagfuldest Klædte ikke Spor af Misundelse, men kun kvindelig Triumph, og hun hvilede i denne livfulde Fornemmelse; thi Kvinden kan et Øieblik blive ligesom mættet af en saadan Triumph, et Mandfolks Forfængelighed er umætteligere, maaskee fordi den er unaturligere. Men hun havde ogsaa fuldtop at gjøre. Hun talte med Schjøtt og Grosserereren paa saadan Maade, som velopdragne Mennesker tale i Publikums Overværelse: for at lade Publikum see, at de tale. Hun skulde iagttage en Mængde Herrer og Damer og desuden udføre et lille Skjelmstykke med Camilla og den punktlig tilstedeværende André. For Camilla skulde det see ud, som om her virkelig var Noget, og med det Samme maatte det gjerne for André see ligedan ud. Hun slog derfor Øinene ned, hvergang de vare næved at møde hans, og hun forstod den Kunst at gjøre nedslagne Øine ligesaa farlige som opslagne, medens Camilla uafvidende bidrog til Fuldendelsen; thi det Blik, hvormed hun engang imellem saae paa ham, medens Emilie ikke vovede at see op, overbeviste ham om, at han havde været paa Bane, vakte de besynderligste lyksaligulyksalige Følelser hos Ferdinand. Han troede og tvivlede, han svævede mellem Himmel og Jord, lagde phantastiske Planer, som han i samme Øieblik lod falde, turde ikke nærme sig og kunde ikke fjerne sig. Da han endelig maatte forlade Anstalten, var han i en saadan Stemning, at han maatte drikke og synge; han slog sig til et lystigt Selskab, fik baade Drik og Sang og tillige Spil, nemlig Hazard, vandt, og som om han havde været klassisk opdragen og vidst, at Venus var Gudinde baade for Kjærlighed og Spil, sammenblandede han sine to Lidenskaber og overgav sig til den Retning, der i Øieblikket var ham huldest.

Nogle Dage hengik uden at medføre Nyt, men udviklede, lig Solen, de Spirer, der laae i Forholdene. Agenten havde fattet Forkjærlighed for Bregning, Dalbergs og Viggo Grams Modstander, og behandlede ham som sin egen Gæst. Schjøtt var Agentens Ven ude i det offentlige Liv, paa Restaurationen; men Bregning bød han ind til sig, og rimeligviis har Bregning fulgt Skriftens Ord og været »snild som en Slange og uskyldig som en Due«. Schjøtt blev bestandig noget fjernere stillet, maaskee tildeels fordi han ikke havde Dristighed til at stille sig nær. Overfor Damerne var det ham 318 næsten umuligt at befrie sin Holdning fra det Præg, den engang havde faaet; med hvilke gode Forsætter han end kom, saa blev han bestandig bragt til, istedenfor at conversere, at holde Foredrag. Den ubetydeligste Ting kunde blive en Anledning. Saaledes spurgte Camilla engang, hvad en Svovlstik hed paa Engelsk, og yttrede, da Schjøtt nævnte Ordet *Lucifer match*: Ja, det er sandt! nu husker jeg det! Det er dog et besynderligt Ord!

Det er ganske simpelt, sagde Schjøtt; vi sige paa Dansk: Phosphor-Svovlstikker; men Phosphor er det græske, Lucifer det latinske Navn for samme Ting og betyder Lysbringer. Lucifer er endvidere det Samme som Venus, naar den er Morgenstjerne, om Aftenen hedder den Hesperus. Det er en jødisk Prophet og en christen Kirkefader, der have stukket Hovederne sammen og formodenlig af privat Nag til Fru Venus faaet hendes lysbringende Stjerne brugt som Navn for Mørkets Fyrste.

Dermed var Samtalen inde baade i Astronomi og Mythologi.

Naar han gik ved Emilies Side, fortalte han hende lignende interessante Ting; han troede rigtignok, at han steg i hendes Øine ved at vise saa megen tiltalende Kundskabsfylde; men paa den anden Side følte han ogsaa, at hun egenlig helst vilde og burde underholdes livligere; men hvergang han vilde gribe Leiligheden til at smutte ud af den fortællende Stiil, fandt hun sin Fornøielse i at forhindre ham derfra. - Imellem Camilla og Milner var Forholdet en besynderlig Blanding af Følsomhed, Skjemt og Drilleri, der lod ane, at en Krisis forestod, og endmere maatte den nærme sig, da Hald engang kom ud meget fornøiet: Han havde dog faaet Embedet. Dalberg og han vare nu enige om, at Regeringen dog var feig, at nogle velskrevne Bladartikler bragte den til at frygte den offentlige Mening, at Partiet factisk maatte seire ved tilsidst at være Indehaver af Statens Embeder. Enhver Regering, der ikke kan blive betjent af politiske Venner og Tilhængere, er dømt og maa styrte, bemærkede Dalberg. Hver ny Embedsmand, tilføiede han henvendt til Camilla, er en Pille, paa hvem Fremtidens Bygning hviler, men vore dumme Regeringsmænd anbringe den selv. Han gjorde med Haanden en fortræffelig Gestus og overlod Hald til en Samtale med Camilla.

Hald var i den lyseste Sindsstemning, og naar han kom bort fra »den høiere Politik«, var han kun opfyldt af Lyst til at gjøre sin Pligt 319 i strengeste Forstand, varetage sit nye Embede med største Nidkjærhed. Der fremtraadte noget Bravt og Alvorligt, som gjorde et godt Indtryk paa Camilla. Deres Samtale blev afbrudt af Emilie, Milner, Schjøtt og andre Bekjendte, der vilde gjøre en Seiltour.

Den næste Morgen drog et stærkt Tordenveir over Egnen. Den voldsomme Pladskregn holdt Befolkningen paa »Skrænten« fængslet, og Milner kom tankefuld ind til Schjøtt.

Om Forladelse jeg forstyrrer nok, sagde han, da han saae Schjøtt med et Brev i Haanden, og vilde trække sig tilbage igjen.

Nei, slet ikke, det er kun fra den unge Hr. Krøyer, og jeg tænker ikke, der er vigtige Budskaber deri; det kan gjerne vente, hvis De vil tale med mig.

Nei, læs De; jeg kom kun for at passiare lidt i det gudsforgaaede Veir; jeg tænder en Cigar saalænge.

Brevet var dateret fra en Kro og lød saaledes:

Der er endnu nogle Dage tilbage af Ferien, og jeg vidste ikke, hvordan jeg skulde tilbringe dem. Hos Paulsens gad jeg ikke blive, og hjem gad jeg heller ikke tage; saa sendte jeg mit Tøi afsted og gav mig til at spadsere. Iaftes kom jeg hertil. Det var henad Solnedgang. Laagen til Haven stod aaben; der sad en gammel Mand, Kromandens Fader, paa en Bænk udenfor Vinduet og varmede sig i de sidste Solstraaler. Det gav mig Lyst til at blive herjeg veed ikke selv, hvorfor. Og nu er jeg her. Idag har jeg drevet om, og nu, henad Midnat, fik jeg pludselig Lyst til at skrive et Brev til Dem. Jeg er saa opfyldt af Tanker Jeg har Noget for.

For lidt siden laa jeg i Vinduet og saae op til Himlen med den uendelige Stjernevrimmel. Da forekom det mig, nei, det gik op for mig med den inderligste Overbeviisning, at hele Verden er Gud, Alt, hvad vi see og fornemme er Guds Legeme, og Guds Aand er Sjælen deri, ligesom jeg er Sjælen i mit Legeme. Gud er den hellige Ild; Gud er Lidenskab; naar den høie, mægtige Lidenskab betager os, saa at vi glemme Alt og kun leve i een Følelse, saa ere vi fyldte af Guden, hævede over Jorden.

Jeg har digtet nogle Stropher af en Sang:

Min Sjæl, lig Saften af de fulde Druer,
En fyrig Ild dybt gjemmer i sit Skjød,
320 Og de skal blusse, disse tause Luer,
I det Frie, mod Himlen, i hvirvlende Flammeglød!

Der er det Sælsomme ved den Sang, at Ordene uden min Villie kom til en Melodi, som jeg har hørt i min Barndom, medens jeg var meget bedrøvet - for jeg løb bort fra et Sted, hvor der var Glæde - og siden, hvergang denne Melodi er kommen mig paa Tungen, har jeg faaet Sorg. Men jeg vil ikke vide af Fordom eller Overtro, og jeg tager Dem til Vidne paa, at jeg synger den til Trods for alle Uvætter. Sanct Schiøtt, bed for mig! Vaag og bed, at det maa lykkes, som jeg har for.

Hm, sagde Schiøtt, da han havde læst.

Er der noget Mærkeligt i det Brev? spurgte Milner.

Aa, han ligger i en Kro og har Noget for. Formodenlig er der en smuk Kropige ... Den Phrase har han da stjaalet.

Hvilken?

Han skriver: Gud er Lidenskab. Det har han paa en eller anden Maade faaet fat paa hos Bettina.

Er der en Dame, som har sagt det? spurgte Milner opmærksom.

Ja; man skal i vore Dage passe paa Dameliteraturen. Hvad mener De: Der er en anden Dame, der har sagt, at kun den skyldige Kjærlighed er den sande!

Det var noget stift at *sige*, bemærkede Milner.

O, Milner! Hele Fuldmægtig Milner er i det ene Ord!

Milner smilede.

Schiøtt vilde nu gjerne bringe Samtalen hen paa Damerne, men var tvivlraadig om, hvorledes han skulde gjøre det. Milner ønskede derimod nærmere Besked om denne Sætning, og da Schiøtt tænkte: alle Veie føre til Rom, indlod han sig beredvillig paa Besvarelsen af Milners Spørgsmaal: I hvad Sammenhæng staaer den løierlige Sætning?

Der er en ganske god Sammenhæng, for han siger, at hele Verden er Guddommens Legeme, og den store Strøm af Liv og Lyst og Lidenskab, hvoraf vort Hjertes Pulsslag er et ringe Brudstykke, er Guden selv. Det er den ariske eller indiske Verdensanskuelse, den ældste, simpleste, Verdens oprindelige Tanke, fordi den kommer fra den Tid, da Menneskene stode Tilblivelsen nærmest, da Jorden 321 endnu var ganske frisk, nys opdukket af Chaos, frisk og skjøn som Aphrodite, da hun opsteg af Bølgerne. Derfor faaer man let en Aabenbaring af den, naar man er forelsket og kigger Stjerner ... De kan læse videre om den i nogle Bøger, som jeg har taget med herud.

Tak, naar De har havt Uleiligheden, hvorfor skal jeg saa?

Naar De engang bliver gift, maae efter det Princip Deres Børn blive saare flittige.

Aa, ja. Men sig mig: Naar man troer, at Guddommen er Lidenskaben, hvad saa?

Naar man troer det? Saa dyrker man den. De fleste Mennesker dyrke den forresten uden at troe.

Dyrke, ja hvorledes dyrke?

Den Deel af den indiske Stamme, som senere blev kaldt Perser, dyrkede ganske simpelt Ilden, den hellige Lue, Solen. Vi Andre tage det mere symbolsk og dyrke Ilden i det skjønne Kvindeøie. Vi hilse denne Glands som Straale fra Guden.

Kvindeøine ... Apropos, Schiøtt, De er en erfaren Mand, hvad synes De om Emilie Theilmann?

Milner, De er en klog Mand, hvad synes De om Frøken Camilla?

Hvad er Deres Mening om hende?

Schiøtt kunde ikke lade Leiligheden undslippe til at udtale en Theori; Camilla havde mindst forvirret ham, hende havde han meest betragtet som lagttager, og han svarede: Veed De hvad, Milner: Agesilaus erklærede engang, at Lovene skulde sove en Dag, da næsten hele Spartas Ungdom var vegen for Fjenden. I det polerede Liv er der Kvinder, for hvem Loven burde sove et Aar; naar de saa kom hjem igjen, bleve de vist udmærkede Fruentimmer.

Det gaaer over min Forstand og langt ind i Præstens, sagde Milner, skjøndt han udmærket godt forstod.

I dette Øieblik aabnede Helzen Døren. Han pleiede at tage til Byen hver Morgen og komme ud om Aftenen; men Uveiret havde holdt ham tilbage, og han skulde nu spørge, om Fuldmægtigen vilde have en Whist med ham og Kammerjunker Billing for at fordrive Formiddagen. Man gik ud i Salonen; Schiøtt satte sig hen og saae tankefuld til, hans Phantasi opbyggede Korthuse af Damerne 322 og Kongerne; Milner spillede saa adspredt, at han to Gange stak sine egne Forcer; Noget i hans Sind nærmede sig en Krisis.

Henad Eftermiddagen klarede det op, Solen brød frem, medens enkelte mørke Skyer droge hen under Himlen, som Flygtninge, der vilde skjule sig. Paa Markerne var den modne Sæd slaaet til Jorden; man saae Fordybninger, hvor Vind og Veir havde tumlet sig, ret ligesom Kjæmpebørn havde leget der; enkelte Straa stode opreist med nedbøiede Ax, tunge som af Taarer, hvori de flygtige Solstraaler blinkede; i Sundet gik en tung Dynning, og Vandet slog grumset mod Stranden. Men Skoven stod som nyfødt, og Fuglene pippede under Løvet, medens Dryppet faldt i uregelmæssige Mellemrum og gav smaa Knald paa Bladene og paa Skræpperne ved Grøftekantene.

Hverken Milner eller Schiøtt havde Opmærksomheden henvendt paa Naturens stille Skuespil; Uveiret og Solens tilbagevendende Smiil frembragte hos dem kun den ene Tanke, at det var godt: denne Dag vilde man være fri for Besøg fra Kjøbenhavn. Saasnaart det af Hensyn til Familiens Spisetid kunde skee, begave de sig paa Vei til Cottagen. De mødte Agenten, der morede sig over, at han var den Eneste paa Anstalten, som havde fornuftige Støvler. De sad Allesammen i Vinduerne som Høns - sagde han - og keg op til Himlen med den ene Side af Hovedet. Forresten forstyrrede han dem ikke i deres Planer; han havde Breve at skrive, vigtige Breve; han saae usædvanlig fornøiet ud.

Men kort efter kom Hald, og der hengik nu nogen Tid i ubetydelig Samtale. Endelig, da Veien syntes tør, foreslog Hald en Spadseretur, og da man var kommen udenfor, bød han Fru Sander Armen og gik foran; Milner fulgte ved Siden af Camilla, Schiøtt med Emilie.

Emilie gjorde Schiøtt opmærksom paa en Regnbue, der stod ude over Sundet, og sagde: Det betyder uroligt Veir. - Schiøtt svarede: Naar der nu var en følelsesfuld Geistlig tilstede, vilde han forklare Dem, at Regnbuen tvertimod betyder smukt Veir. Det lovede Vorherre jo Fader Noah.

Det troer man da i Grunden ogsaa helst, svarede Emilie; man bliver glad ved at see Regnbuen.

Ja, men er det ikke for de smukke Farvers Skyld? 323 Jeg veed ikke. Jeg synes, man mindes sin Barndom, da man lærte, at det var et kjærligt Tegn.

O, ja; der er maaskee ogsaa mere Kjærlighed i Regnbuen, end Theologien veed af.

Hvo veed da derat? spurgte Emilie.

Et Folk, som hedder Inderne. I en af deres hellige Bøger fortælles, at der engang var en stor Vandflod, efter hvilken kun eet Menneske, hvis Navn var Manus eller Manuscha, paa Dansk: Menneske, blev tilbage. Han længtes efter Selskab og offrede til Guden ved at gyde klaret Smør, Honning og Melk i Floden. Et Aar efter opsteg af Floden en deilig Kvinde. Da hun viste sig, kom Solens Dronning og Himmelhvælvningens Dronning og gjorde Fordring paa hende; men hun sagde, at hun tilhørte Manus. Hendes Navn var Ira, paa Græsk Iris, Regnbuens Gudinde. Hun var den Velsignelse, som Guden sendte Manden, da han havde offret

Melk og Honning og klart Smør i Floden. Hun var stegen op af Vandet, og Solen og Himmelhvælvingen forlangte Deel i hende, og saaledes er det jo med Regnbuen. Men hun sagde, at hun tilhørte Manden; thi for ham forener hun Himmel og Jord. Saaledes er Regnbuen ganske rigtig et Pagtens Tegn, et Tegn paa den evig tilbagevendende Elskov efter Forstyrrelse og Uveir, Symbol paa Jordens Gjenbefolkning.

Det er smukt! sagde Emilie; hun følte virkelig derved, og Noget af den Følelse, som Sagnet fremkaldte, gik over paa Schiøtt, saa at en af hans Theorier blev virkeliggjort. En Fornemmelse deraf gjennembævede ham; men han formaaede ikke at benytte Situationen, især da Emilie sagde: Jeg troede ikke, at der kom noget saa Smukt fra det Folk; vi vare oppe i et Museum, hvor vi saae nogle hæslelige Gudeskikkelser, som de sagde, vare indiske.

Det Hæslelige ligger kun i Tegningen, svarede Schiøtt; Kunsten kan ikke fremstille det Indvendige, og den gamle ariske Slægt havde Øiet saa opmærksomt fæstet paa de indre Tanker, at den oversaae Formen; den havde Sands for det Inderlige og Dybe, der ofte ikke tør vove sig frem paa Overfladen.

Det var et agtværdigt Folk, sagde Emilie. Er der flere smukke Sagn?

Den Natursymbolik, der ligger i alle Religioner, er altid smuk, 324 indtil Præsteskabet bemægtiger sig den og forstener den. Saaledes...

... De holder ikke af Præsterne.

Om Forladelse, Frøken jeg talte nærmest om de indiske.

Om Forladelsejeg afbrød Dem.

Jeg be'er!

Nei, vil De ikke blive ved ... vilde De ikke fortælle et Sagn?

Jeg vilde fortælle Sagnet om Guden Vatch. Oprindeligt betød Vatch Ordet, Brahmas hellige Ord, og der fortælles om en frygtelig Kamp, som Brahma maatte udstaae mod en ond Aand, og hvori Vatch kom ham tilhjælp og dræbte Dæmonen. Det er jo i og for sig skjønt, at Guden fælder sin Fjende med Ordet; men Præsterne gjorde heraf en ny Gud, Vatch, hvem de Troende skulde bringe Offer, fordi han havde hjulpet Brahma, og for at gjøre det nye Alter populært blandt Damerne, lagde de til, at Vatch var en Dame, hvem Brahma til Løn for hendes Hjælp tog tilægte. Tilsidst opstaaer der af Vatch ikke færre end 57 Gudinder, der dyrkes af Præster og Menighed; men seer man nøiere til, saa ere alle disse Gudinder kun Benævnelser svarende til Ordets Rigdom, og sluttelig er Meningen af det Hele vel den, at om Mennesket end taler paa 57 forskjellige Maader og synes at svæve vidt ud, saa stræber han dog derved kun efter at forherlige det Ene, han i Hjertet beundrer.

Man var virkelig dybsindig og klog i gamle Dage, sagde Emilie med et Blik og et Smil, der viste, at hun havde forstaaet, og som bragte Schiøtts Hjerte til at banke hastigere ... Har man nogen Beskrivelse af den Dame, som den Gud ægtede?

Nei, men man kan tænke sig hende efter den Beskrivelse, som gives af virkelige Kvinder. Den vise Lovgiver Manu paalægger udtrykkelig Brahmanen, at han skal ægte en Pige, der er »velskabt og yndefuld i sin Holdning som en Svane; hendes Hud skal være bedækket med lette Duun, hendes Haar fine, Tænderne smaa, hendes Lemmer fortryllende bløde, hendes Navn skal være velklingende og ligne Ord, der betyde en Velsignelse.«

Hvem er Brahmanen?

Det er Præstestanden, svarede Schiøtt og ærgrede sig øieblikkelig over sin dumme Ærlighed, at han ikke havde sagt: Philologerne; nu fandt han det flaut at tilføie: og Philologerne. 325 Præstestanden lader til at have været meget anseet dengang ... Siger den Vise Mere om Damerne?

Ja; men jeg maa forberede Dem paa, at Manu nok har skrevet sine Love paa forskjellige Tider af sit Liv og ladet sig paavirke af sine Stemninger, for i et andet Capitel siger han: Det er Kvindens Natur at søge at fordærve Manden, og derfor skulle de vise Mænd holde sig fjernt fra Kvinder.

Gud frie os! Saa maa man jo være skrækkelig alvorlig, naar en viis Mand er tilstede!

Aa, nei, han siger ogsaa: Hvor Kvinderne ere hædrede, ere Guderne tilfredsstillende. Det er altsaa en hæderlig og god Ting at elske en Kvinde.

Giver Bogen ogsaa Damen Anviisning til at elske en Mand?

Ja, der staaer: Kvinden skal ære sin Elskede som en Gud; naar hun elsker en Mand, behøver hun intet

Andet til at blive salig ... De seer altsaa, hvor let De har ved at blive salig.

Vil De laane mig den Bog, Hr. Schiøtt?

Har De isinde at gjøre Brug af den? spurgte han i en dæmpet Tone, hvori de lykkeligste Forhaabninger bævede.

Maaskee.

Hun havde slaaet Øinene ned, og han vovede knap at aande.

Gud, hvor Camilla er bleg! udbrød Emilie, da Camilla pludselig vendte Hovedet imod dem.

Medens de havde talt om Regnbuen og dernæst vendt Opmærksomheden til indiske Sagn og den vise Manu, havde Camilla ved Milners Side seet ud over Vandet. Der laa en varm Damp som en let Taage over Sundet; ingen Vind og ingen Bølge rørte sig; et Par Skibe vare ankrede inde i Bugten og speilede sig paa den matglindsende Flade. Man hørte en Hund gjøe langt ude paa et af Skibene; det var en underlig tiltalende Lyd af Huslighed og Hygge. En Fiskerbaad kom langsomt roende; dens røde Seil hang slapt, de tunge Aarer gave en dump Lyd; men længere ude hørte man et Dampskibs Brusen, som en mægtig Fugls Vingeslag.

Camilla sagde efter en Pause: I gamle Dage gik vel i et saadant Veir Skibene med Pilegrime til det hellige Land eller til Rom.

Det troer jeg dog ikke, svarede Milner, for der er ingen Vind. Hvor falder De ellers paa det, om jeg tør spørge? 326 Aa, jeg veed ikke; men maaskee kommer det af, at jeg i disse Dage har læst en Krønike om Erik Eiegod, der valfartede, skjøndt Folket grædende bad ham blive ...

Hvem har laant Frøkenen den Bog?

Hører den maaskee til de forbudne Bøger?

Ja, saadanne Bøger burde virkelig forbydes unge, smukke Damer. De saae jo ud over Vandet, som om De ogsaa havde Lyst til at gaae som Pilegrim i Sæk og Aske.

Gid man kunde det!

Det mener De jo slet ikke.

Der er en vis Prosa, som har Magt og næsten beskjemmer En, fordi den henvender sig til det Simplere i Ens Natur. Hun sagde med nedslagne Øine: Hvorfor kan man ikke mene det?

Fordi det jo slet ikke er i Deres Natur at opgive Livet, især for saadan en Phantasi som »det hellige Land«. Det hellige Land! det klæder Dem ikke nær saa godt som Deres Mantille.

Hun blev utaalmodig og sagde: Man maa ikke blande saadanne to Ting sammen, ikke i eet Aandedræt tale om Gud og min Mantille.

Bedste Frøken, nu bliver De jo ganske rørende. De er fromt stemt idag og taler om Gud.

Troer De da ikke paa Gud, maa jeg spørge? Eller paa Udødeligheden?

Jo, Gud bevare's! Om ikke just saadan, som Præsterne troe eller sige, vi skulle troe. Jeg troer ikke, at Gud sidder og passer paa, om De er pænt artig og retter Dem efter alle de Former, som Justitsraader og Spækhøkere have vedtaget, og som indsnøre deres bedste Følelser saalænge, til de visne.

Hun sagde med et tilbageholdt Suk: Hvad troer De da om Gud?

Jeg troer, eller Folk, der have en fri Bevidsthed, troe, at Gud er Lidenskab. Det er kun i de stærke Følelser, vi leve, og det Hele er dog snart forbi.

Hun stirrede et Øieblik paa ham, saae sig om, ligesom forvirret, og gik derpaa rask til, saa de kom tæt til hendes Moder.

En Kvinde opgiver ikke saa let eller ikke paa theoretisk Maade Udødeligheden; hun kan suspendere den for en Lidenskab, for en 327 Personlighed, i hvem hun seer Kjærlighedens Uendelighed; men Udødeligheden ihjelslaaet ved Siden af en Upersonlighed er hende en afskyelig Ting.

Da de vare komne hen til de Andre, vendte Hald sig om, og idet han saae paa hende, sagde han: Befinder De Dem ikke vel, Frøken?

Hans Stemme havde noget Godt og Trofast, det blide Udtryk, som kommer, naar vi tale til den, vi agte og ærlig have kjær. Den lød i dette Øieblik til hende som Toner fra en bedre Verden, som Lyd af en Hyggelighed paa Havet.

Seer jeg daarlig ud? ... Det kommer maaskee af, at jeg med saa stor Længsel talte om Italien, at Fuldmægtigen fandt mig ganske overspændt.

Hvis De anseer det for en saa stor Lykke at komme til Italien, er den vistnok til at opnaae, sagde Hald.

I dette Øieblik opdagede man Agenten, der kom dem imøde, ledsaget af Bregning.

Jeg gratulerer! raabte Fru Sander til Bregning.

I hvilken Anledning, Frue? spurgte Milner.

Gud, det har vi glemt at sige Dem! Hr. Bregning har faaet Kald.

Der blev almindelig Lykønskning.

Lidt efter tog Milner Afsked og nødte derved Schjøtt til at gjøre det Samme.

Hvorfor gaaer De saa tidlig? spurgte Schjøtt.

Troer De, at de havde »glemt« at fortælle os, at Bregning havde faaet Kald?

Hm, ja, hvorfor ikke? Man har da før seet saa galt, at en theologisk Candidat bliver Præst.

Ja, man har ogsaa før seet saa galt, at en theologisk Candidat bliver forlovet med Datteren af en rig Agent. Nu skulde han formodenlig gaae en lille Omvei med Frøken Emilie, og hjemme i Cottagen lader formodenlig Grossereren, der formodenlig kom med Svigersønnen, anrette en lille Familiefest, hvorved man ikke vil genere.

Hm, sagde Schjøtt.

Lad os gaae hjem paa Skrænten og drikke et Glas Champagne paa de unge Folks Sundhed - for De foretrækker vel ikke Kildevand? 328 - Næste Morgen, medens Milner endnu laa i Sengen, kom Schjøtt ind til ham.

Han sagde: Jeg var inde paa Anstalten og holdt Frokost med Agenten. Det forholdt sig ganske saadan, som De meente iaftes.

Ja, kan De see!

Ja, men imens Bregning gik en Omvei med Emilie Theilmann, gik nok Hald en Omvei med Frøken Camilla, og imidlertid arrangerede Grossereren ganske rigtig en lille Familiefest. Vil De ikke drikke paa de unge Folks Sundhed? Vivat Hr. og Fru Hald!

Og med disse Ord bød Schjøtt Milner et Glas Vand.

Guds Død! raabte Milner, saa maa jeg til Byen med Dampskibet! Hvad er Klokken?

Klokken er otte, De har en Time endnu. Men hvad Pokker skal De til Byen efter?

Her er jo ingen ordenlig Bouket at faae - og saa maa jeg dog ogsaa tænke paa at gjøre et lille Ungkarlegilde for Hald og Bregning og Agenten, inden han reiser.

Schjøtt udbrød:

*Fractus si illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.*

Hvad er det paa Dansk, Schjøtt? Jeg har glemt mit Latin.

Det er paa Dansk de berømte Ord: »Du kannst Dich fassen, Du kannst entsagen, den schweren Schritt an der Hand der Nothwendigkeit heldenmäßig gehen.«

De tager fejl, Schjøtt, Hald og Frøken Sander have været hemmelig forlovede i lang Tid, og jeg har vidst det.

Han sagde det saa overbevisende, at Schjøtt troede ham og blev ganske beskjemmet.

Helzen kom og indbød dem til et Gilde samme Dags Aften i Charlottenlund - der kom nogle unge Forfattere og anden Ungdom, sagde han - og Schiøtt lod ikke Sorgen anfægte sig saa meget, at han skulde have afslaaet denne Indbydelse. Men da Aftenen var kommen, da han endnu var saa nær ved Noget, han virkelig fandt skjønt, vilde Ironien ikke med sædvanlig Beredvillighed slaae Bro mellem Ideal og Natur, og første Gang siden umindelige Tider var 329 Schiøtts Stemning lidt trykket; han stod tilbage for Helzen i livsglad Sikkerhed, især da Helzen var Gjenstand for agtelsesfuld, næsten smigrende Hyldest. Han havde Magt, en Magt, som Schiøtt saae paa med stille Ironi, men tynget af Tanken om Emilie.

Imidlertid var man paa Cottagen beskjæftiget med de behagelige Realiteter, hvormed det lovbundne Liv forskjønnedes. Agenten tog Bregning tilside og sagde til ham: Seer Du nu, Præst, egenlig Medgift giver jeg ikke. Emilies Søstre havde deres Mødrenearv, og den var et Par tusinde Daler; det Samme faaer hun. Resten maa hun vente med, til jeg er afsted. Men Udstyr skal hun faae! Og i den Henseende kan Du sgu forlade Dig paa hendes Moder. Jeg assurerer Dig halvtredsindstyve Par Lagener ... kommer man saa og besøger Dig i Præstegaarden, kan man dog faae en Seng - hvad, Præst!

Og med disse Ord lagde Agenten Hænderne paa Bregnings Skuldre og lo høit.

Bregning svarede, at han var tilfreds og taknemlig for Alt, hvorledes det end blev, han havde faaet det Vigtigste, og Medgiften var kun en Tilgift.

Det kan jeg godt lide at høre, sagde Agenten. Men nu skal jeg sige Dig Noget: I December holder vi Bryllup! Ingen Forlæggelse og ingen Lavdag, som de siger i Skifteindkaldelser. Til den Tid skal vi have vor nye Sal færdig, Du skal faae en Dandsesal, som der ikke findes mange af i Danmarks Land, det skal jeg love for!

Agenten talte ikke heelt ud; thi den Sal, han vilde til at ombygge, stod i nøieste Forbindelse med Planen til en ny Boutik, og da hans Byggelyst var vaagnet, tænkte han ogsaa paa at flytte sine smaa Leiere ud i Nærheden af Fiskerhusene, bygge en ny Gade, der paany skulde forevige hans Oldefader eller nu: Familien Theilmanns Tipoldefader.

Samtidig havde Grossereren en lignende Samtale med Hald. Jeg er ingen Ven af lange Forlovelser, sagde han; vil Du som jeg, saa staaer Brylluppet om et Par Maaneder. Og siden vi nu tale sammen, saa lad os afgjøre en Ting, der dog skal berigtiges. Camilla er vort eneste Barn; Du bliver Arving til Alt, hvad vi efterlade. Men meer end sex tusinde Daler og Udstyr *kan jeg* ikke give strax.

Hald udtalte med passende Ord sin fuldkomne Tilfredshed, 330 skjøndt han ikke forstod det Eftertryk, som Grossereren lagde paa Ordet *kan*.

Men dermed forholdt det sig saaledes, at Grossereren, især i en tidligere Tid, havde været en streng Mand imod sine Kunder, Kjøbmændene i Provindserne. I et betænkeligt Tilfælde havde han ved en hensynsløs Optræden reddet en betydelig Sum, der var krediteret en ung Kjøbmandsfamilie; men Kjøbmanden havde hængt sig. Det var nu den store Angst i Grossererens Liv, at der ikke skulde være Lykke med hans Penge, skjøndt Formuen siden den Tid var tiltaget betydelig. Sextusinde Daler vare hans personlige, utvivlsomme Formue før hiin Tid; dem *kunde* han give sit Barn.

Paa Anstalten gjorde de to Forlovelser overordenlig Opsigt. I Cottagen ved Siden af Grossererens hed det, at hver af de unge Piger havde 50,000 Rbd., nede ved Indgangen steg Medgiften til 100,000 Rbd. Næsten i et lignende Forhold steg Klampenborgs Actier, enhver ledig Leilighed blev besat, hvilket foranledigede Bestyrelsen til store Byggeforetagender, hvorved Actierne faldt igjen.

Bregning og Hald vare altsaa de næste, der opnaaede, hvad hiin Aften uvilkaarlig var ønsket eller blevet dem spaaet. Vel var Bregning endnu ikke bleven Provst eller Bisp og havde heller ikke Udsigt til at blive det; men istedenfor havde Skjæbnen føiet til hans Præstekald en ung, smuk Hustru, og Lykken, som Hald havde begjært, rørte idetmindste sine Vinger over hans Hoved. Schiøtt lagde næppe Mærke til, at han var taget paa Ordet, og i alt Fald vilde han ikke nu have fundet Fornøielse i Tanken om hiin Indskrift paa hans Ligsteen. Da han hørte om Emilies store Medgift, slog det ham, at han intet Øieblik havde tænkt paa at erhverve Gods. Det var ham en Tilfredsstillelse at føle, hvor æsthetisk han havde stillet sig til hende; men han sagde ogsaa med et bittert ironisk Smil til sig selv, at havde han handlet mindre æsthetisk, og især, havde han været Kammerherre eller Ritmester eller noget saadant Straalende, vilde han nok havt Held. Hvor meget han end troede at have hærdet sig imod Verden, kunde han dog ikke befrie sig fra en smertelig Fornemmelse; et Kvindeblik gaaer igjennem alle Harnisker; selv aabner man jo gjerne for dets søde Pile og føler først for silde Skuffelsens Braad. Og saa meget mindre kunde han komme til Ro, som han endnu daglig maatte see hende og paany savnede praktisk 331 Evne. Trods alle gode Forsætter formaaede han ikke at være kold, rolig og værdig; hun kunde undertiden see paa ham paa saadan Maade, at Tanken om hendes uigjenkaldelige Tab sled i ham; saa blev han blød og lod indirecte mærke en Bebreidelse. Hun gik ubarmhertig og overgivent ind derpaa, syntes ligesaa indirecte at bebreide ham, at han af lutter Lærdom var kommen for silde. Men istedenfor at disse gjensidige Bebreidelser skulde have ført til en Forsoning, forstod hun at holde Forholdet

saaledes, at det altid gyngede paa Bitterhedens Rand; thi Alt, hvad hun attraaede, var, at Schiøtt tydelig skulde vise Tegn paa ulykkelig Kjærlighed. Saavidt kunde hun imidlertid ikke bringe det; hun hidførte i det Høieste den Slags Ordkampe, hvori sædvanligviis en Mand maa komme tilkort, men hvori eiheller en Dame kan taale at vinde mange Seire.

Apropos, Hr. Schiøtt - sagde hun engang i en saadan drillende Samtale - De lovede mig den vise Mands Love. Har De dem herude?

Hvad var det for Love? spurgte Camilla.

Det var en meget god Bog; der staaer i, hvordan man skal opføre sig, hvem en Herre skal gifte sig med, hvordan man skal holde Huus, kort, hvordan man skal leve, og hvad man behøver for at blive salig.

Men det staaer jo i Biblen, sagde Camilla.

Ja, men der er det langt udførligere. Kvinden behøver kun at elske sin Mand for at blive salig, siger Hr. Schiøtt, der staaer i Bogen, og tænk Dig, det er en indisk Bog!

Jeg troede, Inderne antog Sjælevandringen, Hr. Schiøtt, sagde Camilla.

Det gjør de ogsaa, Frøken. Deres Lovgiver Manu opfinder Salighed og Helvede alene for Kvindernes Skyld, ellers troer han naturligtviis som god Hindu paa Sjælevandringen og anvender den med en Inconsequens, som ikke er sjelden hos ham, ogsaa paa Damerne. Han siger f. Ex.: Naar en Discipel taler ilde om sin Lærer, bliver han efter Døden til et Æsel, misunder han ham, bliver han til en Orm; en panegyrisk Digter, en Rosiflengius, bliver sat i Klasse med en Spillehuusvært og vorder en Græshoppe, og en coquet Jomfru bliver efter Døden til en Lærke.

Til en Lærke, Hr. Schiøtt? sagde Emilie. 332 Ja, ikke den Slags Flasker, man kalder Lærker, endskjøndt stakkels Elskere passende kunde have en saadan at drikke af; men Fuglen Lærke. Vorherre er saa naadig og miskundelig imod Kvinderne; naar han straffer dem allerhaardest, bliver der dog altid noget Smukt af dem. Men alle Lærker ere afdøde coquette Damer. Har De lagt Mærke til Lærken, hvordan den holder sig høit oppe i Luften, slaaer med Vingerne, kviddrer, er saa fornøiet over at blive beundret, og naar den kommer ned til Jorden for at søge Reden, altid slaaer ned i Øst, naar Reden er i Vest, og ubemærket forstaaer at smutte ind?

Det er mærkværdigt! sagde Emilie. Men, Hr. Schiøtt, De talte om stakkels Elskere. Hvad bliver en stakkels ulykkelig Elsker efter Døden?

Ja, tillad mig, Frøken, hvilken mener De? Ham, som faaer Damen, eller ham, som ikke faaer hende?

Schiøtt følte, at det var for stærkt; men - nu var det sagt.

Hvem troer De, er den ulykkeligste? spurgte Emilie uden Spor af Sindsbevægelse.

Der er i alt Fald ikke sat Straf paa at være ulykkelig, svarede Schiøtt undvigende.

Heller ikke Belønning?

Aa, jo, han faaer formodenlig en af Gudinderne tilægte.

En af de 57 Talegudinder? ... var det ikke 57?

Camilla kom her til Overflod Emilie tilhjælp og sagde: En Talegudinde? En saadan Gudinde har vel den stakkels Geert Westphaler faaet, da han blev salig.

Var Geert Westphaler en lærd Mand? spurgte Emilie Camilla.

Ja, meget lærd!

I dette Øieblik ønskede Schiøtt sig langt bort.

O, ja, nu husker jeg det! udbrød Emilie. Det er jo ham, der taler sig fra Bruden ... Ja, de Lærde, de Lærde! Sig os, Hr. Schiøtt, var der ikke engang en Mand, som blev rasende af Lærdom?

Jo, Frøken, det var Saulus eller Paulus, der kom til Agrippas Hof; men de smaa Hofdamer kunde ikke forstaae ham og kaldte ham rasende.

Hvor det dog er Skade, at en lærd Mand ikke bliver forstaaet af sin Tid! ... Hvorledes vare Hofdamerne klædte, Hr. Schiøtt? 333 Hvorfor spørger Frøkenen mig derom?

Jeg troede, De kjendte Alting, der var før vor Tidsregning.

Aa, ja, maaskee kunde jeg beskrive saadan en lille Hofdame ...

Virkelig? Var de smukke? Hvordan saae de ud?

Emilie saae saa freidig paa ham, og hendes Stemme var saa deilig! Han kunde ikke svare Andet end: Ja, de vare unægtelig smukke; nogle af dem mørke med den brunette, alvorlige Skjønhed, andre mere blonde ...

Var der blonde Damer dengang og hos Agrippa?

Ja, Frøken, en skøn Blanding af Blondt og Mørkt; saaledes beskrives Cleopatra og Mariamne, Verdens deiligste Kvinder.

Schiøtts Tone bad om Fred og bød smigrende Beundring i Krigsomkostninger.

Det er Skade, sagde Emilie, at man aldrig kan faae at vide, hvordan de gik klædte.

Det kan man let faae at vide, Frøken; thi foruden den store videnskabelige Interesse er der en Skjønhedsinteresse med i Spillet. Den Tids Dragter vare med deres Farver og Drapperi noget fuldendt Skjønt og tillige Simpelt og Naturligt.

Saa var det vel lutter studeerte Folk, som dengang vare Modehandlere? De havde da taget Examen ved Kunstacademiet ... saadan burde det være endnu.

Hvor det kan gjøre ondt, naar Noget, man har sagt i en blød Stemning, senere bliver gjentaget med Railleri! Schiøtt svarede: Saamæn, Frøkenen har Ret; man burde maaskee gjøre det; man gjør jo altid meest Lykke ved at speculere i det Smaa.

Jeg be'er: det Smaa forenet med det Store! Naar vi Damer kom og købte et ægyptisk Shavl hos Dem og med det Samme fik en Forelæsning over Pyramider og Templer, saa gik man hjem og sagde til sin Mand: Du skulde dog virkelig gaae hen og lade Dig tage Maal ...

Frøkenen glemmer, at det var en Dameprofessor.

Naa, ja, f. Ex. til en Maskerade ... en Turban!

Saa vilde jeg svare, at Fruen vistnok selv kunde besørge hans Hovedpynt.

Saa De kunde ikke sye Turbaner? spurgte Emilie saa uskyldig, at Schiøtt kom tilkort; han var for harmfuld til at turde vove sig 334 videre, og han kunde dog ikke lade være at beundre dette Ansigt og denne Stemme og føle Mismod over, at hver Samtale gjorde Svælget imellem dem bredere. Og senere, da Ivriigheden havde lagt sig, kunde han desuden mærke paa Camilla, at han havde tabt i hendes Øine, fordi han ikke havde behersket Samtalen og sig selv.

Milner havde forsøgt paany at nærme sig Camilla; men der havde han mærket noget afgjort Koldt, som om han befandt sig overfor en Staalvæg. Han kunde ikke tage fejl heraf; men han forstod paa den anden Side ikke den Holdning, Camilla havde overfor sin Forlovede: den milde, rolige Hjertelighed, hvormed hun behandlede ham. Milner forstod ikke, at en Kvinde under saadanne Forhold kan finde Ro i Pligtfølelsen. Den Plads, hun har tilovers i sit Hjerte, udfylder hun med et Alter for Pligtens Guddom, og den Lidenskab, hun ikke har Brug for, offerer hun paa dette Alter. Der skal da fra Mandens Side ikke Lidet til for at omstyrte Altret og gjøre den Følelse, som dvælede der, hjemløs.

Agenten vilde nu reise hjem og bekvemme sig kun til at tøve et Par Dage, fordi der skulde finde Ordination af nys kaldede Præster Sted, og iblandt dem var Bregning. Hovedstaden blev den Dag overrasket ved, at næsten hele Klampenborg indvandrede. Høitideligheden holdtes i Frue Kirke, og efter Ordinationen prædikede Bregning. Emilie saae sin Brudgom blive indviet af Rigets høieste Geistlige, hun hørte ham tale med Kraft, Begeistring og Myndighed til den udvalgte Tilhørerkreds; der paakom hende en tilfredsstillende Følelse af, at hendes Fremtid gik til noget Stort og Hæderligt, noget over det Almindelige Ophøiet, og hun skulde gaae Veien ved sin Husbonds Haand. Hun, som havde lidt en bitter Skuffelse og maattet opgive høitflyvende Idealer, saae nu selve Kirkens Alter tjene hende til Fodskammel; hun saae Maalet naaet: hun skulde staae høit i sine Sødskenes og hele Kjøbstadens Øine. Men medens hendes Selvfølelse traadte paa Altret, var der dog samtidig Noget i hendes Sind, som bøiede sig med Taknemlighed, ja i dette Øiebliks Følelse af Andagt vidste hun ikke Andet, end at Alt i hendes Tilværelse var bragt i Ro, at hun havde fundet Hjem i et Huus, der var skjønt og hædret og bygget paa fast Grund. Da hun steg i Vognen, var der over hendes Væsen udbredt en Alvor, som gjorde hende endnu skjønnere, og som Schiøtt antog for en ny Slags

335

Coquetteri. Thi skjøndt han selv ved en anden Leilighed havde sagt, at vi Mennesker ere kunstig sammensatte Væsener, var han dog i dette Tilfælde lovlige forhindret fra at see, hvad der rørte sig i denne Pige. Næste Morgen reiste hun, og da Ferien nu ophørte, toge Schiøtt og Milner tilbage til Byen. Milner kom

hjem med en *affaire manquée*. Saaledes pleiede han at kalde den Slags Ting, og det er allerede en Trøst at have en Rubrik, et Rum med fransk Etikette, til sin Sorg. Schiøtt kom hjem med en bitter Erfaring og med sine Theorier i Uorden. Samtidig kom Otto hjem med sin Kjærlighed og med »Noget, han havde for«.

336

337

Anden Deel Hjemløs Anden Bog

338

339

Første Capitel

Der var hengaaet nogle Maaneder, og Otto havde i denne Tid ført et stærkt bevæget aandigt Liv.

Det var ikke den Slags Tilværelse, hvor Sjælen hviler i stille Ømhed, hvor noget Blidt og Elskeligt, der fylder Hjertet, er ligesom Olie for Aandens rolig brændende Lampe. Om Nogen havde budt ham en saadan Tilstand, vilde han have forkastet den som mat og slap i Sammenligning med den drømmende Lidenskabs Energi, hvori han aandede, og som holdt ham i rastløs Beskjæftigelse, i lyksalig Følelse af Ungdomskraft og uendeligt Haab. Det fulgte skjæbnsvangert af alle hans Forhold, at Phantasien alt meer og meer traadte i Hjertets eller Gemyttets Sted. Men paa den anden Side havde han, som André vilde sige, »ikke snavset sin hvide Vest«. Og denne physiske Reenhed havde ogsaa om Sindet vedligeholdt et Skjær af Sværmeri, der hører den sande Ungdom til; troede han end ikke paa det Bedste, eller havde han ikke nogen tydelig Forestilling om det, saa troede han paa det Skjønneste; opløftet af den Phantasibegeistring, han kaldte Kjærlighed, saa han Virkeligheden som et poetisk Spil af Kræfter, der kun nølede med at tilbyde ham det Herligste og meest Fuldendte, uden at han egenlig spurgte, hvorfor det tøvede.

Skuespillerinden var kun optraadt et Par Gange i Begyndelsen af Saisonen, og senere havde han ikke seet hende paa Scenen. Da hun ikke stod anført som »upasselig«, brød han sig ikke om nogen anden Grund, men var snarere glad over, at hun ikke optraadte: saa kastede dog første Parket ikke Øinene paa hende. Derimod havde han engang mødt hende paa Gaden og var med en hastig, gladoverrasket Hilsen gaaet hende forbi. Det var egenlig en større Overraskelse, end han selv vedkjendte sig; thi det var hende og dog ikke hende. Var Ungdommen ikke saa bange for at miste sine Illusioner, vilde han have sagt sig selv, at han havde omdigtet hende, at det Billede, han bar i sin Sjæl, ikke var Portrait. Men paa den anden Side var der for ham en Umulighed i at opdage dette; thi han havde gjenkjendt det eiendommelige Udtryk, det Særegne om Munden og Øiet, der saa at sige var hendes egenlige Selv eller det, som havde sin Betydning for ham. Ethvert Menneske har en saadan Egenhed, stærkere eller svagere. I noget Ubeskriveligt, som ikke er Form eller Træk, men dog noget Udvortes, synes Sjælen at være udtrykt. Tiden har ingen Magt derover; kun store Forstyrrelser i Characteren udslette Præget; men Matronens Furer og Rynker udslette ikke dette Characteristiske, idetmindste ikke for Øine, der saa, elskede eller hadede det, medens hun var ung. Der er dem, som mene, at Sjælens Legeme er en usynlig Æther, som ved det synlige Legemes Død stiger til Himlen, og at Sjælen i denne Substans bevarer sin Personlighed. Dette er en mystisk Ting; men man bliver tilbøielig til at troe paa den, naar man træffer Mennesker, paa hvis Aasyn der foruden det stærkt Synlige er en saadan, kun for Sympathien fattelig Æthertilværelse, og man ret inderlig bliver tiltalt af den. Den minder om Idealet, i hvis Billede de ere skabte, eller om Idealet, man selv bærer i sit Sind; den svarer paa en eller anden hemmelighedsfuld Maade til Ens dybeste Længsler, og det er derfor, at gennem den kunne meget forskellige Mennesker paa en uforklarlig Maade synes os at ligne hinanden. Og derfor er det, at man kan bruge denne Eiendommelighed til i Phantasien at skabe en ny Personlighed, et Portrait, der ligner og ikke ligner.

Det havde Otto gjort, og da han gjensaae hende i Virkeligheden, var det - trods al Forskjel eller Ulighed - som om han fik en ny Aabenbaring af det Magiske, det Vidunderlige, for hvis Skyld han skulde stræbe, og som han skulde erobre i Livet. Han fandt en Tilfredsstillelse i at indbilde sig, at hun altid var ham nær og vogtede paa ham: Hun og den uvilkaarlige Glæde over Erkjendelse vare de to Magter, som fremskyndede ham til Anstrengelse.

Det Fag, der skulde være hans Livsopgave, var imidlertid det, der tiltrak ham mindst. Retsstudiet bliver ikke længe staaende ved det Almindelige, ved de Anskuelse, der ere gyldige i Kraft af den menneskelige Bevidsthed; det vender sig snart til de Bestemmelser, der ere gjældende hos det enkelte Folk og bragte til Herredømme ikke blot ifølge den menneskelige Natur, men ved Magt, Sædvane, Overenskomst, og hvori man deels kan spore en historisk 341 Udvikling, deels ligefrem maa finde Vilkaarlighed. Det er fastsat saaledes; men det kunde ogsaa være anderledes; man føler ikke sin Aand beriget, men tvinger blot sin Hukommelse til at optage det, og man mærker ved mangfoldige Leiligheder, at det Hele er langt mere indviklet og forvirret, end det behøvede at være - ret ligesom det var indrettet paa at besværliggjøre Examen. Det er altsaa en Tvang, man maa paalægge sig, en Tribut, man betaler Livets Realitet. Og denne Tvang kan være god nok for dem, der nødvendigviis skulle tage Examen for at opnaae en Levevei, men ikke for den, der fortrinsviis tænker paa en »harmonisk Dannelse«, en »skjøn Udvikling«. Men dernæst - siger man maaskee ogsaa til sig selv - hvad Glæde og Tilfredsstillelse er der i at lære denne Mængde Love, naar det siges fra alle Sider, at Staten og Samfundet er usikkert, naar de Gamle ikke troe paa Staten og de Unge anfælde den, naar der kan, ja synes at maatte komme en Forandring, hvorved maaskee i de vigtigste Anliggender et ganske nyt Grundlag gives, en ganske ny Historie oprinder? Hvad sand Erkjendelse kan man komme til, naar man maa troe, at det, man lærer, ikke har anden Varighed end en tilfældig og begrændset?

I denne Retning, hvor han netop skulde have et fast Punkt for sit Liv, studerede han altsaa lunkent og tvivlraadig og søgte Tilfredsstillelse for sin intellectuelle Attraa ad andre Veie, navnlig efterkom han paa den Maade, som meest behagede ham, den Anviisning, han engang havde faaet af Schjøtt, tyede til Historien og Poesien og fulgte desuden den Hang, han alt havde haft i Skolen til Naturvidenskaben. Den blev paa denne Tid foredraget ved Universitetet med meer end sædvanlig Aand og Livfuldhed. Den fører til uryggelige Sandheder og skjænker en saa dyb, glædefyldt Tilfredsstillelse ved den geniale Sikkerhed, hvormed den navnlig i vor Tid gaaer frem i Stort som i Smaat, ved den overraskende Sindrigheid, hvormed den opdager, beviser, construerer, opfinder. Den er ligesaa tiltalende for Phantasien som for Forstanden, og den giver Ungdommen en begejstret Tro paa Menneskehedens uendelige Storhed. Thi det seer jo næsten ud, som om Menneskene have skabt, hvad de opdage.

Men hemmelig var tillige et ganske andet Hensyn virksomt hos Otto: Retsstudiet førte for langsomt til Noget og førte til noget Underordnet og Begrændset; det lovede en Dæksbaad, og han 342 stræbte efter et Linieskib. Ja, var det endda her hjemme som f. Ex. i den franske Proces, hvor Advokaten staaer overfor Jury, Publikum, Nationen, Verden og under den livligste Kamp, hvori hans Personlighed træder fuldstændig frem, lever et alsidig bevæget, dramatisk Liv og hurtig kan erhverve sig Berømmelse og Magt! Der er ogsaa en stor Forskjel mellem at blive Volontair, Copist, Herredsfoged, Byfoged o. desl. - og at blive Præfect, politisk Embedsmand, Hersker i en Departements-Hovedstad, og den Vei synes det jo i Beskrivelser og Romaner, at Folk hurtig gaae histovre; Verden er større der, hver Mands Skjæbne grændser nær til det Uendelige, til den poetiske Lykke. Forholdene her hjemme kunne have deres gode Sider og deres Feil; men Feilene træde især frem for den Ungdom, der af Natur, ved Samtaler og Omgang og ved den Attraa, der indsuges af Tidens Luft, tilskyndes til at søge det Ualmindelige. Derfor havde hans Sind ogsaa vendt sig i en anden Retning, ad hvilken han kunde naae fremad: Han vilde skrive et dramatisk Værk, hvori Hun skulde optræde; det var det »Noget, han havde for«.

Det kan i visse Maader være ligegyldigt, i hvilken Hensigt man bliver Digter, naar man kun virkelig bliver det. Den sande Poesi frigjør sig snart ligesom Videnskaben fra de smaa menneskelige Hensyn, der vare den første Anledning til Bestræbelsen, Fjeden, der lukkede op for den - Arago begyndte jo at studere, fordi en Ingenieur-Uniform stak ham i Øinene, og mangen anden Mand har naaet det Store, fordi han udstrakte Haanden efter en Ubetydelighed. Men Poesiens Forhold til Mennesket er dog et særeget. Det Digt, En frembringer, er, nøiagtig beseet, ham selv, præget af hans Sjæl, Barn af den; det Digtværk, der med Originalitet og ærlig Stræben udgaaer fra en Personlighed, er et Speil, hvori han kan see sig selv, og derfor kan Poesien, forbunden med Selvkritik, blive et væsenligt Middel til et Menneskes sande Udvikling, den uærlige med Galleriet coquetterende Poesi hans fuldstændige Ruin.

Netop fordi Poesien er saa betydningsfuld, og fordi han havde Ærlighed nok til ikke at ville efterligne eller laane fra Andre, bestjæle de offentlige Fonds eller slaae falsk poetisk Mynt, standsede Otto her foran noget Uoverkommeligt og følte sin Afmagt. Han havde fundet et Stof; men det vilde ikke bøie sig og blive en Heelhed, en virkelig Handling, en Composition. Han skrev enkelte 343 Scener og en Romance, som Mendoza satte i Musik; men derved blev det; den Hensigt at faae Hende til at spille en Rolle i Stykket var ikke guddommelig Begeistring nok, skjøndt han forresten ikke savnede en poetisk begavet Aand. Han havde ikke Lidenskab nok; han havde paa en Maade haft ganske Ret i at sige, at Lidenskab er Guddommen.

Han kunde naturligviis ikke see tydelig i sig selv. Hvilken Definition han end vilde kunnet give af Ordet

Poesi, saa stod Poesien for ham som Duften af al skjon Nydelse, Sjælens Vellyst, den fineste Bouquet af Alt, hvad der var attraaværdigt, en Gudinde, som det var ønskeligt at beherske, fordi hun gjorde sin Herre til en Gud. Mange see ikke Mere i Poesien, og saare Mange ikke engang saa Meget. Men han vidste dog tillige uklart, at Poesien er noget Høiere, fordi han kjendte de store, ærefrygtbydende Værker. Dette Anliggende blev ham til en Sorg, men dog til en mandig Sorg, fordi han haardnakket forfulgte sit Maal og gjentog sine Forsøg, og da han instinctmæssig følte, at der manglede ham noget Ophøiet, kom han ligesaa instinctmæssig til, i Tankerne alt meer og mere at ophøie Hende, digtede hende alt skjønnere. Men hvad kunde det hjælpe? Det er noget Virkeligt, der skal begeistre til Poesi; man kan ikke digte sig en Muse.

Men under disse Bevægelser og Anstrængelser var hans Sind saa ivrigt og elastisk, saa energisk beskæftiget og fremstræbende, at han i alle Samtaler med sine Bekjendte vilde behandle ideelle og alvorlige Gjenstande og ikke kunde finde sig i den Slags Conversation, som de satte stor Priis paa under Navnet: gemytligt Vrøvl. Helzen og Paulsen f Ex. vilde hvile, naar de hver paa sin Maade havde været flittige et Par Timer om Dagen; som om de havde anstrengt deres Fornuft ganske overordenlig, gjorde de Fordring paa, at Munden skulde have Lov til at gaae paa egen Haand og »tale surr«. For dem og Ligesindede var Livet alt noget Afsluttet; hver Dag maatte yde sin Deel af den Nydelse, der var at opnaae i Verden; for ham var Livet noget Umaaleligt, som han ikke engang kunde gjøre sig klart, hver Dag kunde medbringe et Underværk. Paulsen var sikker paa, at saasnart han var bleven juridisk Candidat, vilde han gennem sin Faders Forbindelser indtræde i en behagelig og fordeelagtig Stilling. Helzen havde som Journalist hurtigt sat sig ind i alle de Stemninger, 344 der bevægede Tiden, og øste af disse Stemninger og af den stadige Omgang med Ligetænkende sin Kraft til hver Dag at skrive Artikler. Han havde den Lykke at troe paa sine Artiklers Magt; naar han et Par Gange havde udtalt sig imod en Sag, var han overbeviist om, at den var »slaaet ihjel«; Bladets Contoir var for ham det Samme som Olympen for Grækerne, Jordens Centrum, og Bladets Spalter det Samme som den paa Olympen thronende Jupiters Lyn. Men den evindelige Beskjæftigelse med at skrive og læse Artikler standsede hans Udvikling; han var færdig, og han vilde ikke mindes om, at Verden gik videre i Udvikling, om end han standsede. Ottos fremstræbende Energi havde derfor ofte noget Ydmygende for Hine, især da han ikke tog i Betænkning at lade den ved forekommende Leiligheder fremtræde som en Overlegenhed. Helzen hævnede sig paa en eiendommelig Maade. I sin Stilling som Journalist havde han lettere end Otto Adgang til en Mængde Værker baade af den udenlandske og indenlandske Literatur eller idetmindste til at faae en Mening om dem. For Otto omtalte han de gode som slette og ikke værd at læse, de slette som gode og beundrede. Otto lagde ikke Mærke til det ulmende Had og søgte ikke at undgaae det. Til at han skulde vogtet sig i denne Henseende og forebygget de smaa, men uforsonlige Fjendskaber, ringeagtede han Mandfolk altfor meget - med Undtagelse af Schjøtt og Mendoza. Overfor dem forstod han Venskab, nemlig som en Blanding af Beundring, Hengivenhed og ærgjerrig Kappelyst, overfor dem begreb han Muligheden af personlig Opoffelse, men da under store, overordenlige Omstændigheder. Med en saadan Sindsretning kunde han kun være lidet skikket til det eiendommelige Sammenhold i Godt og Slet, der kaldes Kammeratskab. Men ved Alt, hvad han ideelt optog i sig, følte han sig som adlet, han fornam noget Lyst og Straalende i sin Tilværelse - og Alt dette var til for at tækkes »Kvinden«; ved Kvindens Side var i hans Forestilling den eneste Lykke i Verden.

Han vilde gjerne have betroet sine poetiske Sorger til Schjøtt; men Schjøtt havde altfor skaanselløst spottet over hans Drue-Luer og Lue-Druer. Tanken om Schjøtt, hvad han vilde sige, hvorledes han vilde dømme, var derimod altid nærværende og traadte istedenfor Selvkritik; hvad han forestillede sig, at Schjøtt vilde forkaste eller gjøre Nar af, blev uden Naade tilintetgjort. 345 Schjøtt var imidlertid beskæftiget med fuldstændig at gjenoprette sin indre Ligevægt efter Campagnen mod Emilie og bar sig ad dermed paa sin sædvanlige Maade. Langtfra at flygte for Tanken sønderlemmede han den; et Øieblik havde han følt Uvillie imod den hele indiske Literatur, fordi den var bragt i Forbindelse med hans Uheld; men derpaa tog han tiltrods fat paa den og besluttede at udarbeide et Værk om Sporene af de indiske Sagn og den indiske Verdensanskuelse i den græske Mythologi. Den videnskabelige Forskning har en for Uindviende utrolig Tilfredsstillelse; hver lille Opdagelse, hvert genialt Glimt, der lyser i Sjælen, er en Vellyst. Og naar Schjøtt saaledes hævede sig op paa »Tankens Himalaya«, saae han med et ironisk Smiil Emilies skjelske Ansigt, det lille Hofdame-Ansigt, dybt nede i Dalen. Men jo mere han fik Uroen, om ikke forjaget, saa dog tilbagetrængt, desto mere tabte han igjen Lysten til Anstrængelse, til streng Videnskabelighed, til Syslen med de livløse Papirer; saa vilde han hellere tale end skrive om Stoffet, og Otto fandt ham igjen beredt til at lade sig »suge ud«.

Otto kom tilfældigviis til at omtale sit Besøg hos den gamle Greve.

Schjøtt sagde: Veed De vel, at det kunde jeg næsten misunde Dem at have seet? Man kommer dog alt meer og mere til Erkjendelse af, at der blandt Menneskene er et uudsletteligt Kastevæsen; en Mængde Mennesker ere kun noget ved deres »Familie«; hvor skulde man faae Smede og Droschekudske fra uden Kastevæsen, hvad Andet end Fødselen stempler ofte Kvinden til Bayadere? Her gaer man omkring og glemmer næsten, at der er høiere Kaster, og det er dog smukt at see Exemplarer af fuldkomnere Racer - for den egenlige Adel er en Krigerkaste, den er ikke født til Arbeide, men til Vagttjeneste om Ideerne, og selv naar den er lidt vanslægtet, kan man kjende, at der er kaukasisk Blod i den.

Ere vi Andre da ikke ligesaa gode?

Hvilke Andre? De af os, der hæve sig aandig, ere mere end Krigerkasten, vi ere Brahmaner; men jeg troer næsten, at Brahmanen skal nøies med et beskuende Liv og nyde Jordens Herlighed ligesom et andet Skuespil.

Og ikke stræbe efter det Herlige! Efter »det store Øieblik«!

346

Hm, jo. »Sid taus og paa Luur!« Og kommer det, saa gribe til i en Pokkers Fart, det forstaaer sig ... men fortæl Meer om Grevnen.

Otto fortalte videre, men stadig med stor Forsigtighed for ikke at forraade Noget om Ledsagerinden. Han dvælede ved Portraitsamlingen, Parken og Statuerne.

Ei, see, De har faaet Øie for Statuer, De seer med kritiske Brilller!

.... Det gjør mig forresten ondt at høre Sligt om den gamle Adelsmand. Billedhuggerkunsten er den adelige Kunst. Enhver sand Adelsmand burde føle sig ved Fødselen beslægtet med den og, naar han ydmyg maatte erkjende, at han ikke var Billedhugger, idetmindste købe skønne Marmorværker. Genremaleriet er Spidsborgernes Kunst ...

Hvad er da egentlig en Spidsborger? spurgte Otto for at slippe bort fra det brændende Gebeet.

Det er dem, om hvem Sokrates siger, at de efter Døden blive til Myrer, Gedehamse og andre flittige Dyr, og derpaa blive de paany til agtbare, stræbsomme Skatteborgere. Ligeoverfor mig bygger en rig Mand et nyt Huus, der formodentlig, naar det bliver færdigt, tager Lys og Luft fra mig. Det er nu mit sokratiske Haab, at han efter Døden bliver en Bæver, og Guderne give mig at vorde en Bæverfanger i en af Urskovene! Der seer De forresten den Aandfuldhed, hvormed Grækerne forstode at tilegne sig indiske Tanker. En Hindu vilde anføre det ganske alvorligt som en Troessag, om Sokrates's Læber seer man spille et ironisk Smil; han eller Plato troer maaskee nok paa Sjælevandringen, men i en ideellere Forstand, som De kan læse Dem til i Phædrus. Derimod er det tydeligt, at den oprindelige indiske Mythologi i sin Symbolik har været langt grandiosere og skønnere end Grækernes. Den gamle ariske Stamme har ikke et Øieblik troet paa den klodsede Treenighed, som den sildigere brahmanske Tid fremstillede under Billedet af en Gud med tre Hoveder. Den meente hermed de tre Hovedsider af Naturaandens Virksomhed: den frembringende, ernærende og ødelæggende; men Tanken bøier sig sammen i Ring; thi Ødelæggeren er tillige Fornyreren - alt det Skabte fornyes gennem Døden. Dette er langt aandfuldere end Tredelingen: Zeus, Poseidon og Pluto. Det svarer ogsaa til en Natursandhed, at Sangens Gudinder ere tre og Sødskende til Talens Gudinder; de kaldes de tre glædebringende 347 Sødskende. Grækerne optog Tanken uden at tænke derover og forøgede siden Antallet til ni. Inderne forøgede Tallet til syv; men hos dem forstaaer man Grunden til Forøgelsen, Grækerne have kun beholdt Ordet, som antyder Grunden: Rheein er baade flyde og tale. Det er aldeles uforstaaeligt, naar man ikke gaaer tilbage til Inderne; thi hos dem ere de syv Sanggudinder tillige Gudinder eller hellige Benævnelser for Indiens syv hellige Floder og desuden for Musikens syv Grundcadancer.

Schiøtt gik videre og talte endnu lærdere, og Otto var en ganske anderledes taknemlig Tilhører end Emilie. Hans Naturvidenskab var nærvædet at blegne overfor denne poetiske Natursymbolik, og han spurgte ivrig: Hvor staaer det?

Noget af det kan De finde i Çatapata-Brahmana, svarede Schiøtt henkastende.

Ottos utaalmodige Attraa maatte standse foran denne Jernport, hvortil Schiøtt havde Nøglen; det var ham umuligt at naae Schiøtt, skjøndt han følte en umaadelig Begjærlighed efter at indhente, ja, overgaae ham. Saa begav han sig igjen til sit hemmelige, rastløse Arbeide; det skulde bryde ham en ganske ny Vei, gennem Jernport og Kobbermuur, ind til Fortryllesen. Hans Barndoms Leg blev leget om igjen, indenfor stod kun en ny Prindsesse.

Milner havde efter sin mankerede Affaire ingenlunde slaaget sig fra Verden; men han var ved Omgang med Dalberg tillige bleven ærgjerrig. Naar han hørte Eider-Theorien udvikle, forekom den ham saa simpel og let, at han syntes, han selv kunde have frembragt den. Hvad kunde overhovedet være klarere og smukkere end at udskille Holsteen, indlemme Slesvig i constitutionel Forbindelse med Danmark og med den ene Sætning bøde paa Aarhundreders Uret, gjøre Danmark frit, stolt og lykkeligt! Ideen tiltalte ikke blot hans Forstand; men tilfredsstillede ham ogsaa paa anden Maade. Som enhver smuk, almindelig Tanke, hvori der er Hjertelighed, greb den om sig; en Mængde dygtige eller dannede Mennesker vare træt af det Gamle baade i Staten og i Kirken; de trængte til Begeistring, kastede sig med Iver ud - om just ikke i Kamp for - saa i Længsel efter et nationalt Friheds-Ideal; Nationaliteten begyndte at blive den almindelige Religion. Ved at slutte sig til denne Retning fandt en Mand som Milner ogsaa sit Selskabsinstinct tilfredsstillet: han nærmede sig til de Fleste. Men han vilde tage sig af Sagen som Gentleman, han vilde være Diplomat. De allerhøieste Kredse vare lukkede for ham; det var rigtignok ikke vanskeligt at deeltage i de store kongelige Fester og Baller; men der var han kun en ubetydelig, overseet, borgerlig, sortklædt Person uden saa Meget som et Baand i Knaphullet. Men Diplomat! Diplomat! Rosen- og Jasminduft, Es-Bouquet af det høieste

Selskabsliv!

Hvilken Slags Diplomati han skulde besørge, hvilken Plads han skulde indtage, hvilke Anliggender han skulde lede, det vidste han ligesaa lidt, som Otto vidste, hvorledes han skulde erobre Skuespillerinden eller »Kvinden«, eller som Dalberg vidste, hvorledes han skulde udskille Holsteen og incorporere Slesvig.

Dalberg bestyrkede naturligviis Milner i de ubestemte Forhaabninger, der utydelig udtalte sig. Han havde Brug for Milner, der kjendte Alverden og var gode Venner med Alverden; det var en Bro, over hvilken man undertiden kunde komme til at paavirke Folk -og Dalberg havde den Overbeviisning, at de fleste Mennesker vare for svage til, at ikke personligt Bekjendtskab og Venskab skulde veie ligesaa meget som Principer. Endog i Udlandet, meente han, var dette af stor Betydning: Uden Talleyrands personlige Forbindelser vilde Bourbonnerne aldrig igjen have bestaget Frankrigs Throne, uden det franske Salonliv vilde Thiers aldrig være bleven Minister og følgelig Quadrupelalliancen ikke være bleven sluttet; uden Abigael og Masham vilde Bolingbroke ikke have styrtet Marlborough. Det Sidste foregik rigtignok kun i »Et Glas Vand eller liden Tue vælter stort Læs«; men der laa en dyb politisk Tanke i dette Værk.

Kjender De den næstældste Grev Løvenhjem? spurgte Dalberg, da han engang besøgte Milner.

Aa, ja, jeg har truffet ham i Selskab og spillet Kort med ham; vi have ogsaa engang redet sammen. I hvad Anledning spørger De derom?

Han er bleven Amtmand.

Det var hurtigt! Han er knap sex og tyve Aar!

Ja, hvad skal man sige? Adelen var i gamle Dage den erobrende Race; nu erobrer den vore Embeder. - Jeg vilde forresten gjerne 349 træffe sammen med ham ligesom tilfældig. Den Slags Folk kan bearbejdes; gjør man personlig et godt Indtryk paa dem, saa berøver man dem idetmindste Evne til at hade politisk.

Milner misundte Dalberg denne Sætning; den laa saa nær, var ligesom tagen ham af Munden; men hans Tid kunde ogsaa komme. Han sagde: Jeg kan indbyde ham, hvis De en Aften vil gjøre mig den Fornøjelse.

Tak, med Glæde, Milner! ... De er i Grunden uvurdeerlig. Deres sociale Stilling ligner Fasanøen i Floden Bidassoa, hvor Mazarin og de Haro kom sammen og sluttede Pyrenæerfreden. - Men da Dalberg følte, at han selv tog Broderparten af den Compliment, han gav Milner, tilføiede han: Jeg veed virkelig Ingen, der ved sit kloge, diplomatiske Forhold til hele Selskabslivet har mere Fremtid end De. Glem ikke mig, naar De er i Deres Paradiis.

Milner smilede og spurgte: Det er vel bedst, at jeg indbyder Mange, for at det ikke skal see ud som et Arrangement?

Det er sandt! Det havde jeg ikke tænkt paa! ...

Og saa vil jeg ogsaa indbyde hans Fætter ...

Er han ikke en Laban?

Jo, han er noget grøn; men *enfin*, han er Grev Løvenhjem.

Men sig mig, Milner, veed De, om den nye Amtmand arver noget af Godserne?

Er det Dem af Vigtighed at faae det at vide?

Ja, for den Adelsmand, der ikke har stor Privatformue og indtræder i Embedsstanden, er ganske simpelt Bureaukrat; den adelige Embedsmand, der tillige har Godser, staaer langt nærmere ved Slægtens Tradition og føler mere Tilbøielighed til politisk Uafhængighed, til at tage sin Deel af Magten.

I dette Øieblik kom Otto for at bede Milner om en Bog, som tilhørte Schiøtt.

Han blev forestillet for Dalberg, og Milner spurgte ham, hvor han havde tilbragt Ferien. Otto nævnede Stedet.

Saa har De jo opholdt Dem ganske nær ved Grev Løvenhjelm? sagde Milner.

Ja, jeg var nogle Gange ovre og besøgte Greven, svarede Otto ikke uden Vigtighed. 350 Saa? Saa veed De formodentlig, om den næstældste Søn har Expectance paa noget af Godserne?

Ja, jeg hørte sige, at han skulde have Aastrup.

Er det en stor Gaard?

Det veed jeg ikke; jeg tænker, paa nogle hundrede Tønder Hartkorn.

Hr. Krøyer, har De noget Engagement for Onsdag Aften i næste Uge?

Nei, svarede Otto efter saa lidt Betænkning, at Milner smilede over denne Uskyldighed, der forraadte, at han ikke kom meget i Selskab.

Vil De saa ikke gjøre mig den Fornøielse at tilbringe Aftenen hos mig? De træffer gode Venner.

Otto havde forstaaet Smilet; det var næved at forstyrre ham Glæden over at være bleven indbudet.

Da han var gaaet, sagde Dalberg: De har en for politiske Mænd høist væsenlig Egenskab, Milner, De har Held. Hvad De søger efter, banker paa hos Dem. Benyt den Egenskab. Shakespeare siger: Der er Ebbe og Flod i hver Mands Liv; benytter han sig af Floden, hæver den ham til Lykken.

Og efter sin Sædvane gik Dalberg efter at have sagt en smuk Sætning.

Et Par Timer senere mødte Milner Schiøtt paa Gaden og indbød ham til et Parti Piquet.

Piquet? sagde Schiøtt, hvad er det? Er det ikke en *tête-à-tête* mellem to Mandfolk?

Jo, forsaavidt; men det er dog et fiint Spil.

De veed jo nok, at jeg aldrig spiller Kort.

Saa kom hjem en Aften og slaa en lille Passiar af.

Altsaa en *tête-à-tête* uden Kort? Troer De, jeg vil have, at De næste Morgen skal findes kvalt af Kjedsommelighed, og at Drengene skulle raabe paa Gaden: »Hvem var det, der myrded Milner?«

Det var »Peter Schiøtt i Barndoms Alder«, svarede Milner smilende.

Meget godt, Hr. Fuldmægtig! See, nu have vi Begge opbrugt al den *esprit*, hvormed vi skulde more os en Aften. 351 Milner svarede meget høflig: Saa kan jeg jo indbyde nogle Flere til at underholde Dem.

Dette Svar, der tog sig ud som en Parade, forfeilede ikke sin Virkning paa Schiøtt; han svarede i en forandret Tone: Der har De en Plan, som jeg ofte har tænkt paa at foreslaae Dem. De i Deres sociale Stilling kunde jo udrette endeel Godt; De har Formue, et smukt Hjem, en ypperlig Tjener; velan, opgiv en Spilleaften om Ugen eller blot hveranden Uge og indbyd nogle dygtige unge Mennesker, gjør Salon. De vil blive en berømt Mand derved. Præster, Jurister, Læger ville senere, naar de ere spredte om i Verden, huske den Tid, da de kom i Milners Salon.

Ja, det kan jeg jo nok, hvis De vil gjøre Honneurs med *esprit*.

Nu misbruger De Beskedenheden, Hr. Fuldmægtig.

Nei, oprigtig talt, Schiøtt, hvis De vil komme og være saa elskværdig, som De kan, naar De vil, saa kan jeg dog idetmindste gjøre Forsøget for en Aften. - Men hvem skal jeg saa indbyde? ... Lad os see ... Hvad mener De f. Ex. om Vilhelm Berg?

Jeg kjender ham kun flygtig; men han er jo ifærd med at faae et betydeligt Navn som Digter. Saadant Noget gaaer som en Lavine: En lille Fugl i de høiere Regioner river med sit Næb en Fnug Snee løs, og saa ruller det ustandset og bliver stort, forfærdeligt. Jo, lad os faae ham. En Digter er en Acquisition for en Salon.

Foreslaa De nu Nogen.

Lad mig see ... Krøyer.

Er han ikke noget grøn?

Jo; men den Feil har vi Alle lidt af. Men veed De vel, at Krøyer er begavet med den største Idealitetslængsel eller Stræben, som jeg endnu har truffet paa?

Jeg troede ikke, De interesserede Dem saa meget for ham. De pleier dog at gjøre betydelig Nar af ham, naar De er sammen med ham, synes mig.

Man darf die Kinder nicht merken lassen, wie lieb man sie hat, som Goethes Fader sagde.

Saa De holder ordenlig af ham?

Aa, saadan holder man jo heller ikke af Mandfolk. Men det er interessant at lægge Mærke til, hvad Ideen kan have til Hensigt 352 med en slig ung Person. I mange Retninger er han heelt barnagtig, i andre mere reflecteret end De og saa indesluttet, at endog jeg ikke kan blive rigtig klog paa ham. Og saa er han i den Alder, hvor man lærer med Lidenskab, man har Fornøielse af at see ham udvikle sig, man kan næsten see Græsset groe.

Ja, sagde Milner, han er alt indbuden.

Med en Forundring og Overraskelse, der i høi Grad tilfredsstillende Milner, sagde Schiøtt: Hvad for Noget! ... Hm, veed De hvad, Milner, De er allerede i det Smaa, hvad Talleyrand var i det Store ... De er en Diplomat af Rosinas Skole?

Rosina?

Ja, husker De ikke? Da Figaro beder hende om en Billet til Almadiva, har hun alt skrevet den ... De skal ikke tage det fortrydeligt, den høieste Diplomati er dog den kvindelige, tilføiede Schiøtt, da der trods Milners Selvbeherskelse kom et ondt Glimt i hans Øine.

Hvem foreslaer De saa?

Saa er der Krøyers Ven Mendoza; han spiller smukt, og De har jo et Fortepiano. Musik hører til i en Salon.

Vel, meget vel. Mener De, vi skal tage Helzen med?

Ih, ja, han er jo en Magt i Staten, og ganske uden Aand er han heller ikke ... Men veed De hvad? Indbyd nogle pæne Folk af det andet Parti; det vil bidrage til en god Tone i Literaturen, at der finder personlige Sammenkomster Sted.

Aa, ja, hvad mener De om Grev Løvenhjelm?

Et adeligt Navn pryder i en Salon ligesom ... ligesom en Lysekrone.

Og saa Justitsraad Roed og Kammerjunker Billing?

De talte lidt videre herom; endelig sagde Milner:

Vel; saa er der jo et ganske anseligt Selskab. Skulde jeg huske paa et Par Andre af mine Bekjendte, saa kan jeg jo paa egen Haand indbyde dem. Er der Nogen, De har Noget imod, saa sig til.

Nei, er der Nogen, jeg har Noget imod, vil jeg helst være sammen med ham.

Milner besluttede i sit stille Sind at gjemme dette Ord og engang anvende det for egen Regning. Foreløbig nøiedes han med at 353 tilføie: Det er sandt, Bregning er kommen herind, ham maa jeg da indbyde ... og saa har jeg endnu en Gjæst, en Udlænding.

Hvem er det?

En livlig, gammel Herre, en Franskmand!

Ih, hvem er det? spurgte Schiøtt og lod meget nysgjerrig.

Min Chambertin.

O, jeg hædrer en saadan Vært, der har en saadan Gjæst!

- Salonen var constitueret. Milner havde to smukke Værelser, hvori det temmelig talrige Selskab bevægede sig. Schiøtt kom noget sildig og samtidig med ham Digteren, Vilhelm Berg. Denne standsede ved en lille Gruppe af Bekjendte, der snart tiltrak flere, og fortalte, at han kom fra Volden, hvor han ved Solnedgang havde havt et usædvanlig smukt Syn. Han sagde: Søndermarken laa indhyllet i en let, skuffende Vintertaage, der gav Skoven Udseende af en sortblaa Bjergkjede, medens Solnedgangens stærke, rødlig-gyldne Skin faldt paa Skyer bagved og over Skoven. Det var i sig selv smukt; men jeg blev paa det Behageligste overrasket, da jeg ved en Bøining af Volden pludselig saae ind paa Kjøbenhavn. Byen var omgiven af et flint Taageslør, gennem hvilket de nærmeste Bygninger og Petri Kirkespiir fremragede i bløde, violette, eventyrlig forskjønnende Farver og med en Forstyrrelse af det sædvanlige Perspektiv. Jeg kunde bilde mig ind, at det var en fremmed Stad, en Stad dukket op mellem Sierra Nevadas eller Apenninernes Høider. To nydelige smaa Børn stode Haand i Haand og saae derpaa og hørte andægtig paa Klokkeringningen, der begyndte. Lidt efter lidt gav Farverne Plads for den kolde, mørke Nat.

Jeg veed ikke, hvorledes det gik til, vedblev Berg; men jeg fik en Idee til et underligt Digt, som jeg næppe

magter at udføre.

Aa, fortæl Ideen, bad man.

Ja, det kan jeg da i Grunden gjerne; hvis Nogen af de Tilstedeværende vil optage og behandle den, afstaaer jeg den med Fornøielse. - Det var en Dag ligesom andre Dage. Der blev kogt Mad paa de fleste Skorstene, et Stykke skulde opføres i Theatret, Kjøbmændene solgte, købte, sluttede Contracter og udstedte Vexler; Skibe afseilede og assuredes; Sagførerne indstævnede Folk, toge Anstand og indlode Sager til Dom; Proclamer bleve udstedte paa tolv Uger 354 og et Aar; Creditorer bleve anmodede om at komme igjen næste Dag; Studenter læste til Examen; Regeringerne udgave Forordninger sigtende til deres Undersaatters Sikkerhed og deres Herredømmes Varighed; Grundstenen blev lagt til nye Bygninger; Romaner begyndte i Bladenes Feuilletoner - kort, det var en Dag ligesom andre Dage.

En lille Pige, der stod i en Have udenfor et Landsted, var beskæftiget med at betragte Solskiven og anstrængte sig for at see, hvorledes den fine Skygge bevægede sig; hun vidste, at den bevægede sig, men hun kunde i intet Øieblik opdage, at den rørte sig. Pludselig saae hun, at den rørte sig; den løb meget hastig, baade frem og tilbage, den dinglede som en fuld Mand. Hun klappede af Glæde i Hænderne og raabte: Moder! Moder! Den løber rundt!

Men Moderen og alle Husets Folk vare allerede komne ud med heelt bestyrkede Miner og gave sig til at see op imod Himlen, men de dvælede ikke længe herved; de søgte hen til Træer og holdt sig fast; thi Alting svinglede. Det er Jordskjælv! raabte de.

Oppe fra Stadens Taarne, hvor Astronomerne sad, blev der raabt: En mærkelig Revolution paa Himlen! Endeel Planeter have revet sig løs! Men næppe havde de raabt, saa styrtede Taarnene omkuld.

Da lød en Stemme, saa stærk, at den overdøvede de faldende Taarnes Larm: Idag er det Dommedag! Idag forgaaer Verden!

Det er Ideen. Nu skulde beskrives, hvorledes Folk ere tilmode ved denne ufattelige Begivenhed. Nogle ville i Hast gjøre Testamente og huske ligesaa hastig til deres uendelige Forbauselse og Rædsel paa, at der er Intet efter dette Øieblik, og kunne dog ikke rigtig forstaae det. Elskende Par, Forældre og Børn, Ægtefolk, Venner ville tage Afsked med hinanden og standse ved den Tanke, om det er et Secunds eller en Evigheds Skilsmisse. Dødsangsten er fremherskende iblandt Mængden, og skrækkelige Skrig opfyldte Luften; thi Menneskenaturen staaer i sin fuldeste Livskraft overfor den umaadelige, knusende Overmagt, og man seer sig om efter Steder at frelse sig til, skjøndt Frelse er umulig og hvert Glimt af Haab bringer ny Fortvivlelse. Folk sidde ved Spillebordet og Dagenes Ende kommer over dem midt i den Tanke, om de skulle sætte Beterne i Krøllen. En theologisk Candidat har faaet et Embede, som han har søgt om i femten Aar, og han kommer ud af 355 Cancellibygningen med Kaldsbrevet i Lommen, og netop i det Øieblik er Verden forbi. Et ungt Menneske har paa denne Aften sit første Stævnemøde, ude ved Grønningen, og fastholder et Øieblik den Trøst, at Petri og Rundetaarn ikke falde derud over. En Kjøbmand staaer og betaler sine Arbeidsfolk, og idet han hører, at det er Dommedag, er hans første uvilkaarlige Bevægelse at putte Pengene i sin Lomme, Arbeidsfolkene gribe efter hans Haand, i næste Øieblik fare han og de med Rædselsskrig fra hinanden. Kongen sad og skulde underskrive en Dødsdom. En Kone bliver saa altereret og fortvivlet ved at høre, det er Dommedag, at hun hænger sig selv. En Mand faaer Brev, at han har vundet det store Lod, han kalder paa Kone og Børn og meddeler dem sin Henrykkelse. En Digter veed, at den Aften skal i et af Bladene komme en Kritik, som grundfæster hans Berømmelse ja, Alt Saadant kan jeg sætte sammen; men jeg kan ikke selv rumme den hele Tanke, og Compositionen opløser sig i Genrebilleder. Den maatte forresten kunne gjøre Lykke, om den blev behandlet paa Vers; men man blev ikke færdig - før Dommedag.

Helzen sagde: Skulde Digtet være lyrisk, episk eller dramatisk?

Det har jeg virkelig ikke tænkt paa; man kunde maaskee gjøre det til en Slags Drama i een Act.

Ja, men »een Act er for lidt til den hele Menneskeslægts Ødelæggelse«, som Trop siger.

Au! jeg tænkte ikke paa, at Trop allerede har havt Ideen.

De er en Strik, Helzen! sagde Schiøtt.

Helzen søgte at see alvorlig og beskeden ud; men en selvtilfreds Glæde spillede over hele Ansigtet.

Bregning sagde med en Værdighed eller Myndighed, han tidligere ikke havde havt i sit Væsen: Jeg kan ikke forstaae, hvorledes man kan gaae med en saadan Tanke og dog stille sig koldsindig udenfor den og tænke paa, hvorvidt den kunde gjøre Lykke.

Jeg forstaaer Dem ikke, sagde Digteren; det er jo et Digt og bør altsaa dog trykkes, naar det duer.

Nei, det er ikke et Digt i almindelig Forstand. Blev en Mand sandfærdig, ethisk greben af denne Tanke, saa synes mig, han maatte sønderrive sine Klæder og gaae ud blandt Folket og prædike Dommedag og ikke æsthetisk tænke paa at »gjøre Lykke« og behage.

356

Tænke da Præsterne paa Dommedag? spurgte Helzen.

Bregning svarede: Jeg trøster mig til at vidne for mine Embedsbrødre: Ja, det gjøre de visselig.

Gaae de da ud med sønderrivne Klæder eller komme de i meget smuk Kjole paa Prædikestolen og ere behagelige?

De er *en veine* idag, Helzen, sagde Schiøtt; men De glemmer, at Hr. Bregnings *Ideal* rimeligviis er en Mand i sønderrivne Klæder, med indfaldne Kinder og langt Skjæg, en Mand i Haarskjorte, og som lever ethisk af Græshopper, men at hans *Natur* er en net, velstaaende Mand i en æsthetisk net Præstegaard.

Grev Løvenhjem, der ikke vidste, at disse Punkter vare en stadig Turneringsplads, og at Landserne ved den hyppige Brug havde tabt meget af deres Braad, troede at burde hjælpe paa det, som han forstod ved Conversation, og begyndte en Samtale med Vilhelm Berg, sagde ham en Compliment for hans sidste Digtsamling, spurgte, hvormange Exemplarer, der bleve trykte af en saadan Bog - Folk, der staaer udenfor Literaturen, have omtrent samme Interesse for denne Slags Smaating som for Theatrets Coulisser - yttrede sin Forundring over, at Oplaget af et *saadant* Værk, som man saae overalt, ikke var større o. s. v. Digteren gjengjældte de Complimenter, Greven gjorde ham, paa en indirecte Maade. Han førte Talen over paa de Forhold, der vare gunstigst for Poesi og Kunst, og yttrede, at de blomstrede bedst under Konge- og Adelsmagt, i det fine, høiere Selskabsliv, i den over Hverdagstilstanden hævede Mennesketilværelse, som hørte dertil. Han nævnte Mediceerne i Florents, Frants den 1ste og hans Venskab for Leonardo da Vinci og Benvenuto Cellini, Paverne og deres Venskab for Raphael og Michel Angelo.

Otto stod nærvæd og hørte til; medens halv behagelige, halv ubehagelige Erindringer fore forbi ham, fængsledes han af de Billeder, som Digteren oprullede, og bifaldt i sit Hjerte hans Yttringer om, at det saakaldte Demokrati altid bragte Raahed, og at under et Folkeregimente kunde Poesi og Kunst ikke trives.

Dalberg og Justitsraad Roed havde nærmet sig, og da Dalberg hørte Noget af Samtalen, gav han Digteren Ret, men tilføiede med en snild Vending: Vistnok skulle vi have Kongedømme og Aristokrati til at beskytte Kunsten, men Folket og Friheden til at 357 frembringe den. Uden Republikens kraftige Liv havde Keiser August og Mæcenas ikke havt Digtere at beskytte, og man kan da heller ikke nægte, at Phidias, Sophokles og Euripides blomstrede under et Demokrati.

Otto blev frapperet ved, at det næsten var hans egne Ord til den gamle Greve. Imidlertid sagde Digteren: Ja, men Phidias døde i Elendighed og Euripides i Landflygtighed.

Vi ville haabe, at det moderne Demokrati skal blive opdraget til at være erkjendtligere imod, hvad der er Smukt og Godt, sagde Dalberg; vi tilsigte en passende Blanding af Ligevægt af Kræfterne.

Dermed var Veien aaben til en politisk Samtale mellem ham og Greven, medens Justitsraad Roed - en af de Folk, der tilbode Alt, hvad der er paa Moden - drog Digteren tilside, sagde ham en Mængde Complimenter og indbød ham til sin Soirée næste Aften.

Det var ikke let at finde en større Modsætning mellem to unge Mænd end mellem Dalberg og Greven. Grevens medfødte Evner vare ikke over det Almindelige; men Faderen havde givet ham en alvorlig Opdragelse, saa at han var kommen i Besiddelse af gode Kundskaber; de strakte sig ikke langt ud over hans Fag, men saavidt de rakte, vare de grundige. Dalberg var et langt lysere og hurtigere Hoved, havde lært mangfoldige Ting, men ingen tilbunds. Greven havde faaet sine politiske Anskuelser næsten uvilkaarlig, ved Opdragelse. I Monarken saae han Staten, og skjøndt han havde hørt og tilegnet sig adskillige liberale Sætninger, betragtede han Folket som noget Underordnet, som Noget, der tjente Statsbegrebet, men unægtelig burde behandles godt for Statens Skyld; Adelen var Monarkens naturlige Allierede. Dalberg havde studeret Thiers, Mirabeau o. desl.; han saae i Folket Staten; Monarken var en diplomatisk og ingen organisk Nødvendighed; Folkets Intelligens var den sande, berettigede Regeringsmagt. Greven nærede Velvillie mod sine Venner og Bekjendte og var forresten en beleven Egoist; Dalberg havde et varmere Sind; uden at være gjennemtrængt af den store, ophøiede Kjærlighed, der bringer Menneskene til ydmyg Selvopoffrelse, havde han blandet sin Tilværelse saaledes sammen med de almindelige Interesser, at han fuldelig troede at elske dem og idetmindste altid var ivrig.

Og desuagtet fandt Dalberg et Punkt, hvor de kunde mødes i 358 Samdrægtighed. Han udviklede for Greven, hvorledes Kongens Magt tilsyneladende vilde indskrænkes, men i Virkeligheden styrkes ved en Forfatning, hvori den store Grundeiendom og navnlig Adelen fik en passende Indflydelse gennem et Overhuus, medens den folkelige Magt gjorde sig gjældende i Underhuset, og hvorledes en Tilknytning af Slesvig vilde give Adelen Styrke. Fik man derimod Holsteen med, saa vilde den mægtige og kloge

holsteenske tilligemed den slesvig-tydske Adel have en farlig Overvægt.

Greven var overrasket ved at høre saadanne Ytringer af en Mand, hvis Parti for ham var skildret som jakobinske Demokrater; han fandt ogsaa det Billede, som Dalberg udkastede, meget smukt og tillokkende, og uden at føle ringeste Lyst til selv at arbeide for dets Virkeliggjørelse, var det ham dog kjært at komme i venskabelig Berørelse med en af denne Fremtids-Muligheds Bærere. Han vogtede sig imidlertid vel for en hastig Imødekommen og udhævede Vanskelighederne, navnlig Slesvigs tractatmæssige Stilling og Hensyn til udenlandske Magter.

Herimod fremførte Dalberg sin personlige Tractatfortolkning, henpegede paa »Tydsklunds Afmægtighed«, de folkelige Sympathier o. s. v.

Greven vilde ikke ret troe paa Sympathiens eller Antipathiens Magt, og Viggo Gram, der havde nærmet sig og i nogen Tid hørt til i Taushed, udbrød: Vist er der Vanskeligheder at løse! Men Somme ville vide, at Holger Danske endnu sidder under Kronborg, og naar Tid er og lydsken gjør Knuder, vil han hugge dem over med Sværdet. »Tiden maa tilsidst som Herren ville!«

Ja, hvilken Herre? spurgte Greven smilende.

Viggo Gram var alt borte, og Dalberg sagde med et Skuldertræk: Ethvert Parti har sine Enthusiaster.

De vare begge tilfredse over at være blevne afbrudte, Dalberg gik tilbage i den anden Stue, medens Milner kom og sluttede sig til Greven.

Helzen kom Dalberg imøde og sagde med behagelig Skjemt: Er det sandt, hvad Gram fortæller, at De har lovet Greven et Overhuus? Hvad vil De svare, naar vi Republikanere engang constituere Revolutionstribunalet? 359 Dalberg tog ham i Øret, som Napoleon pleiede at gjøre med sine Marschaller, og svarede: Har De seet Fiskere fange Fisk?

Nei ... ja ... nei!

Saa værsgo kjønt at være fornøiet med den, naar den staaer paa Bordet!

Otto havde følt en ideel Smerte over at være bleven usikker i sig selv, reven hen baade pro og contra, og stræbte uvilkaarlig efter at finde Noget inden i sig, der stod paa fast Grund, og hvorved han kunde dvæle med Tilfredsstillelse. Vilhelm Bergs Dommedags-Fortælling havde vakt en saadan Tanke hos ham, og han nærmede sig nu Digteren og sagde, næsten bly: Troer De ikke, at De kunde udføre Deres Idee med Dommedag paa en Maade, som vilde gjøre baade Nytte og Opsigt, De kunde indflette alle de Resultater, hvortil Videnskaben nu er kommen.

Ja, det er meget godt, svarede Digteren; men jeg har desværre ikke studeret Astronomi, Geologi o. desl.

Det gjør ikke Noget, sagde Otto ivrig; der er adskillige populaire Skrifter, De kan høre nogle Forelæsninger, og om tvivlsomme Ting kan man spørge sig for hos Professorerne. De vil i kort Tid kunne skaffe Dem en tydelig og bestemt Oversigt ...

Men i hvad Retning mener De da? Kan De ikke omtrent give mig en Forestilling om Deres Idee?

Jo. Først kunde De skildre den naturlige Anledning til Katastrophen, f. Ex. Cometen af 1770; men De behøver ikke at lade indtræde et Sammenstød, Cometen gik blot saa nær forbi, at den trak Jorden ud af sin Bane. Tænk Dem, hvilken Skildring De kunde give af Cometen, som kommer ansættende med en Fart af halvhundrede Mile i Secundet, hvilket Væddeløb en Stund mellem den og Jorden, der i almindelige Tider løber fire Mile i et Secund, men nu fik en ganske anderledes Fart! Der kunde De lade Menneskene staae paa den svinglende Jord og halv bedøvede betragte den luende, fnysende Ganger eller Drage, der i forholdsmæssig ringe Afstand farer forbi, bedækkende næsten hele Synskredsen og dragende Jorden efter sig, indtil Solens Nærhed og Tiltrækningskraft faaer Overhaand over Begge, ligesom Malstrømmen sluger to kjæmpende Skibe, der uforsigtig have nærmet sig.

360

Det var interessant! Videre, videre! sagde Berg.

Opmuntret af dette Bifald fortsatte Otto: Saa gaae vi over til at betragte Maanen. Den er imidlertid reven aldeles ud af sin Bane og kommer nu farende, paa det Voldsomste tiltrukken af Jorden, og slaaer ind som en Bombe. Maanen er fem Gange mindre end Jorden. De kunde lade den slaae ind saaledes, at en stor Deel gik i Atlanterhavet, men dens ene Segment traf ... f Ex. det nordvestlige Afrika, Spanien, Frankrig, endeel af Tydskland og Italien. Hvilken Ligtales at holde! Hvilken Revue over Historiens store Mænd og Begivenheder, Alt knuust i et Secund! Og nu Larmen af Sammenstødet, et Bulder, der overgaaer Alt, hvad man har erfaret eller drømt! Havet sprøjter op i milehøit Skum, Jorden slaaer Revner, saa den underjordiske Ild bryder frem.

Jorden farer imidlertid afsted med stedse voxende Hastighed imod Solen. Den indvirker med sin Masses Tiltrækningskraft paa Mercur og Venus og fører dem med sig. Alle de andre Planeter, der gaae udenfor, have alt tabt Ligevægten og fare nu fra deres fjerne Baner allesammen ind mod deres Systems Midtpunkt, Solen. Det var en Hær, et Anfald at male! Digteren staaer i Røg og Damp paa den brændende og hvislende Jord, i det sønderrevne Solsystem; hist flyver et Stykke af Saturns Ring, her en af Jupiters Drabanter, paa den svinglende Uranus seer man Kjæmpeskikkelser. Da gjøres Bekjendtskab idetmindste paa Afstand mellem alle Planeters Beboere, og naar man saa kommer til Solens Atmosphære, Ildhavet, faaer man endelig at vide, hvoraf dette Ildhav bestaaer, hvad det er, hvoraf det næres.

Jo vist, afbrød Digteren ham, troer De, Nogen staaer og gjør lagttagelser i et saadant Øieblik!

Ja, hvorfor ikke? Jeg er aldeles vis paa, at Ørsted og Forchhammer ikke lade sig anfægte mere, end om der var Ildbrand paa Jagtveien. Men det forstaaer sig, de maae ogsaa døe, naar vi nærme os Ildhavet. Igjennem dette Hav farer den vilde Jagt, de brændende Kloder, mod deres sidste Maal, ind i Sollegemet som Kanonkugler i et Skibs Sider, og saa er Alt almindelig Brand, en uhyre Kugle, en Vælling af Damp, Gas, flydende Metaller og Mineralier, og næste Dag staaer der i Bladene paa en af Melkeveiens Stjerner, at der om Natten har været et usædvanligt stort Stjernesked paa Himlen - thi Andet er den hele Begivenhed ikke for de Fjerntboende.

361

Guds Død! sagde Digteren.

Ja, og den store Dampkugle fortsætter det forrige Solløb som Deel af et andet Planet- eller Stjernesystem, indtil Bevægelsen gjør, at Kuglen bliver for stærkt indtrykt ved Polerne, svulmer for meget ud under Æquator, at Ringe løse sig af, briste, slynges ud i Rummet, danne Kugler eller Kloder og saa vort gamle Planetsystem kommer igang igjen med nyformede, smeltede Kloder, der lidt efter lidt afkjøles.

Det er jo en heel ny Kosmogoni!

Aa, ja! Det organiske Liv udvikler sig, altsom Betingelserne indtræde. Naar Dampen afkjøles og Atmosphæren bliver reen, bryder Lyset igennem og Planter voxe op. Dermed er Betingelsen given for det dyriske Liv, og saa komme Dyrene frem o. s. v. I Førstningen er der overalt et tropisk Clima formedelst den indre Hede. Vore Eftermænd paa den nye Jord, de nye Danske, der besidde Colonien Grønland, finde her Palmer, Sukkerrør, Brødfrugttræer, saaledes som det allerede har været i Grønland paa den Jord, som vi for Øieblikket ere paa, for 98 Millioner Aar siden. Saa sluttet Billedet med Beskrivelsen af dette Paradiis i Polaregnene, i Grønland eller i Patagonien, eller hvor det nu skal være. Alting maatte tørne sammen, fordi Verden var bleven gammel og kjedelig. Verden maa engang imellem, hver hundrede Millioner Aar, neddyppes i sin egen Ild og gjenfødes! - Den Tanke kunde De jo gjøre til Indledningen ... Og det, jeg har omtalt, er kun Skelettet; Alt, hvad jeg har paapeget, skulde kun være ligesom Landskabet i Digtet ... o, naar man havde Ordet i sin Magt, saadan som De! Der er Tanker, som ligge ufuldbaarne inde i Sjælen og ikke kunne bryde frem, man kan kun gjøre usikre Tegn, tale et Fingersprog!

Men De har jo Ordet, De er en heel Digter! raabte Vilhelm Berg.

Man kan endnu faae Ære af Dem, sagde Schjøtt.

Otto hvilede efter sin Iver, glad over den Begeistring, som havde luet i ham, og smigret ved Digternavnet, skjøndt en sagte Stemme erindrede ham om, at han ikke fortjente det.

Nei, jeg kan ikke, sagde Vilhelm Berg; det uhyre menneskelige Drama, der maatte høre til en saadan Epopee, hvis den ikke skulde blive abstract Videnskab paa Vers, vilde overstige mine Kræfter ... Men hvis man kunde behandle endeel deraf som Fragment?

Det var det Nemmeste, sagde Schjøtt; men selv i Fragmentet skal man jo mærke Heelheden. At ville digte et Fragment er omtrent det Samme som at bygge en Ruin.

Ja, det er sandt, sagde Digteren. Og saa maatte man da ogsaa være meget begejstret for Videnskaben og dens Resultater for at udsætte sig for alt det Kjæveleri, man vilde komme i ved at støde an mod en Mængde Anskuelse - hvad mener De, Hr. Pastor Bregning?

Bregning svarede, idet han lidt fornemt og ironisk trak paa Skuldrene: Aa, man bryder sig vel ikke saa meget om visse »Anskuelse«. Men siden De spørger om min Mening, vil jeg svare, at det, vi før hørte, dog tillod, at man fornem Stemmen fra Himlen; i den nye, fortræffelige Kosmogoni, der omfatter Mars og Jupiter og Ildhav og Aviserne paa Melkeveien, lader det til, at der for bare Rummelighed ikke er Plads til Vorherre, endsige til hans eenbaarne Søn, den Herre Christus, saa at man knap tør spørge, hvor de ere blevne af?

Ottos Sind var med en Blanding af Begeistring og Selvkjærlighed saa dybt inde i Videnskaben om det Beviislige, at han, tirret ved denne Ironi, udbrød: Aa, det veed jeg ikke! Naar Deres Gud ikke kan komme ind i

Videnskaben, maa han blive udenfor!

Men han følte strax sine Ord idetmindste som en Uhøflighed mod Bregning og tilføiede: Der er dog noget Urimeligt i, at Theologerne ikke give os nogensomhelst Vished, men alligevel gjerne ville tage den Vished fra os, som Videnskaben giver! De forlange, at man skal troe, hvad der ligefrem viser sig som Umulighed.

Ja, svarede Bregning i samme ironiske Tone, den Feil have vi rigtignok, at vi forlange, man skal troe. Men tør jeg ellers spørge om et Exempel?

Exempler, dem er der da nok af! Hvorledes forklarer De, hvad der staaer skrevet om, at Døden kom ind i Verden ved Synden, ved de første Menneskers Synd? Havde Legemeerne en anden, udødelig Constitution før Synden, eller havde Gud alt ved Skabelsen gjort alle Levende dødelige, det vil altsaa sige syndige, saa at Synden laa i dem?

Det forklares saaledes, svarede Bregning mere imødekommende, 363 at der foregik en Forvandling med al den levende Natur; Alt maatte bøde for eller ordne sig efter Menneskenes Synd og dens Sold, Døden, hvilket ogsaa er ganske naturligt og billigt, eftersom Mennesket er Skabningens Herre.

Vel, lad det være billigt, skjøndt det synes høist ubilligt. Men hvad siger De til, at Døden var i Verden før Synden? Man finder Forsteninger, talløse Exemplarer af forstenede Dyr, der ere døde mange tusinde Aar før Adams og Evas Tid og Syndefaldet. Slægt paa Slægt have afløst hinanden, og de forstenede Lig ligge ovenpaa hinanden, med aldeles utvetydige Spor af Aartusinders Mellemrum.

Der gives ogsaa en anden theologisk Forklaring jeg troer, oprindeligt af en engelsk Geistlig, sagde Bregning, og den er, at Døden, hvorom Biblen taler, ikke er at forstaae om selve det Factum at gaae bort, men om Maaden at gaae bort paa, og denne Forklaring bestyrkes ved de Ord: »Thi paa hvilken Dag Du æder deraf, skal Du døe Døden«. Menneskene begyndte altsaa at døe, i samme Øieblik som de syndede. Uden deres Synd vilde den Kjendsgjerning, vi nu kalde Døden, have været en salig Hensynken, en Bortgaaen uden Angst, Smerte, moralsk Lidelse.

Ja, det er smukt; men vi kjende netop den Uskyldighedstilstand, saaledes som den var Aartusinder før Syndefaldet. Dyrene havde de samme Organer som nu, de aad Planterne og fortærede hinanden indbyrdes; der var »Angst og Smerte«, Rædsel og Drab i Verden. Hvad De siger, er poetisk, men svæver i Luften. Til daglig Brug kan man lade sig nøie med en Poesi, der tager sig adskillige Friheder og »lader Bøhmen være omflydt af Vand«; men det kan ikke gaae an ved saadanne Ting, som skulde være meer end Poesi, som ved noget Simpelt, Fyndigt og Tilforladeligt skulde være Grundlaget for vor Tilværelse, men nu hvert Øieblik støder vor Bevidsthed. Man kan føle sig ganske uhyggelig tilmode derved.

I sin theologiske Iver som Biblens Advokat overhørte Bregning disse Ord og svarede: Med alle Deres videnskabelige Forsteninger kan De dog ikke paavise Spor af, at der har været Mennesker før det Øieblik, Biblen antyder!

Nei; men Kranielæren overtyder os om, at der har været idetmindste fem forskjellige Skabelser; alle Mennesker kunne ikke være af een Race. 364 Og forresten, vedblev Bregning, endnu medens Otto talte, er det urimeligt at strides om, hvad der dog maa henhøre til Sagnverdenen. Den egenlige Troeshistorie begynder med Abraham.

Ja, saa forkaster De blot lidt færre Sider end Andre, der forkaste flere Sider af Biblen.

De talte om Abraham, sagde Schjøtt. Har De lagt Mærke til, at Abraham eller Abram med hans Kone Sara lyde paafaldende som Brahma og hans Kone Sara-svati, og at den Historie, som Abraham havde med Sara i Ægypten, formodenlig er en jødisk Misforstaaelse af et indisk symbolsk Sagn?

Det skulde først bevises, svarede Bregning.

Naa, og saa Historien om, at Solen engang stod stille, for at Israeliterne kunde see at vinde et Slag og nedsable andre Guds Børn paa Flugten! vedblev Otto. Det fortælles saadan Mir nichts Dir nichts, som om det, at Solen standsede blot et Secund, ikke forudsatte en heel Dommedags-Revolution i Verdenssystemet!

Ja, er det ikke underligt nok, svarede Bregning, at Grækerne dog have en lignende Historie om, at Solen engang bevægede sig paa usædvanlig Maade? Det er Sagnet om Phaeton. Og Ægypterne fortalte Herodot, at Solen pludselig engang var staaet op i Vest.

Og det indkasserer De Altsammen til Ære for Josva? spurgte Schjøtt. - Ja, hvor mange Poesier ere ikke fælles! vedblev han. Og hvert Folk udlægger Begivenheden til sin private Ære og som Beviis paa sine allerhøieste Connexioner. Congonegrene fortælle, at Verden blev dannet af Engle; men Congolandet blev dannet af Gud selv, fordi det var hans Yndlingsland. Og med Indbyggerne gjorde han sig stor Møie, for at de skulde blive rigtig sorte og smukke. Da han var færdig, strøg han dem kjærtegnende ned over Næsen, og

derved blev Næsen flad paa dem og deres Efterkommere ... Jøderne har han nu paa anden Maade taget ved Næsen.

Ja, svarede Bregning, Guds Haand har maaskee rørt ved nogle Menneskers Organer, saa at de paa særegen Maade opfatte det Synlige og Usynlige, det Nærværende og Forbigangne.

Otto udbrød: Ja, man kan dog ganske vist ikke see, høre og fornemme med andre Organer end de almindelige menneskelige ...

Men siden De formodenlig har prøvet at læse Biblen med geologiske Øine - sagde Bregning, idet han med mere dæmpet 365 Stemme og udelukkende henvendte sig til Otto - har De da prøvet at læse Geologien eller Historien med Troens Øine? De ere ogsaa menneskelige, og maaskee i højere Forstand!

Med Troens Øine? sagde Otto og tilføjede, da han saa, at de i dette Øieblik vare ene: Sig mig Pastor Bregning, sig mig paa Ære og Samvittighed: Troer De? Troer De paa Miraklerne, paa Himmelfarten og alt det Mystiske?

Bregning studsede ved dette uventede og nærgaaende Spørgsmaal, men fattede sig og sagde: Hvo tør sige, at han troer fuldkommen, at han ikke anfægtes? Men hvis De spørger mig, om jeg troer paa Gud Herrens uforklarlige Magt til at gjøre Mirakler i Naturen som i Menneskenes Hjerter, paa hans eenbaarne Søns Offer og Død for vor Frelses Skyld, paa Guds uendelige Kjærlighed og Naade, saa svarer jeg i Guds Navn: Ja.

Og ved disse Ord tænkte Bregning paa Emilie, paa den Kvinde, han elskede af Hjertensgrund; ved dette uforklarlig Lyksalige blev alt andet Uforklarligt i Verden beslægtet med hans Lykke.

Men hvad er da meest - spurgte Otto - Handling eller Tro?

Der er i Virkeligheden ingen sand Handling uden Tro; det Gode, der ikke skeer i Jesu Navn, er uden Betydning.

Vel - sagde Otto, og en trodsig Begeistring luede i ham - jeg troer paa den hellige Frihed, paa Sandheden og Lyset, paa Aandens Kraft og Styrke! Og dersom hele Verden brød sammen, vilde jeg dog troe, at det var Lov og ikke Mirakel, og at vi foer til Fornøjelse, aldrig til en Evighed, hvor Mennesker pines evindeligt!

Den evige Fordømmelse behøver De maaskee heller ikke ganske at troe paa, sagde Bregning. Det turde være, at der efter Døden er en Mellemtilstand, gennem hvilken alle menneskelige Sjæle føres tilbage til Gud.

Næppe havde Bregning sagt dette, før Viggo Gram, der ubemærket var kommen til, med Heftighed udbrød: Den Lære kjender vi nok! Det Kjætteri har Kirken alt fordømt paa Origenes's Tid! Nu spørger det igjen; det skal saa net forsones »de Dannede« med Kirken! Vi skal snart have Helvede afskaffet, fordi det ikke smager Dannelsen! Nei, maae vi be'e om den strenge, rene, uforfalskede Christendom med den evige Ild! Den er forkyndt, og den er tændt, og den slukkes ikke af dogmatiske Sprøiter. 366 Det var den national-krigersk-orthodoxe og den moderne danske Theologi, der her tørnede sammen.

Bregning søgte igjen at paatage sig en fornem, ironisk Mine; men Gram fandt en sær Fornøjelse i at holde ham til Ilden, anføre Skriftens udtrykkelige Ord imod hans usikre Mystik, der ophævede Jordelivets Betydning for Salighed og Usalighed, undergravede Forestillingerne om Dom og Straf og derved gjorde Retfærdigheden til en sødlig Vælling - og gav endelig ikke utydelig tilkjende, at Ilden brændte især for dem, der lære vrangt i Kirken. Schjøtt sluttede sig til Gram, gav ham fuldstændig Medhold og tilføjede kun den Mening, at Ilden maaskee endog udelukkende var bestemt for Geistlige. Jeg som Lægmand, sagde han, vil formodenlig for mine Synders Skyld blive sat til at trække Blæsebælgen.

Gram mumlede:

»Mangen gjør af Anden Spot,
Som har selv gjort lidet Godt.«

og vendte sig bort.

Mendoza havde paa Milners Bøn sat sig til Pianoet, og hans Spil sysselsatte snart den almindelige Opmærksomhed.

Hvoraf er det? spurgte Vilhelm Berg ivrig, da han standsede. Der var noget overordenlig Smukt deri! Der var noget Blødt og Yndigt hvilken deilig, enfoldig Melodi! Og saa lød det rundt omkring saa mørkt og truende, sommetider vildt - hvad var det?

Det var Deres lille Pige, der legede med Solskiven paa Dommedag.

- Mendoza gik strax efter; Bregning og Viggo Gram ligeledes.

Otto havde lyttet til Musikken med sin hele Sjæl og fulgte endnu, længe efter at den var forstummet, de Stemninger, den havde vakt, da Hald nærmede sig ham, slog ham venlig paa Skulderen og sagde: Naa, hvordan gaaer det med Jus?

Aa, saa saa!

De burde skynde Dem! Man maa, medens man er ung, arbeide uafsladelig. Man maa arbeide, til man er Halvtreds, og saa trække sig tilbage og nyde Livet i Ro. Det er en engelsk Skik, og den burde vi efterligne her.

367

Nyde Livet i Ro, og naar man er halvtredsindstyve Aar - det var atter en Yttring, som Otto ikke forstod.

Men, vedblev Hald, det, som nu for Tiden mangler de fleste unge Mennesker, er Villie, en alvorlig Villie til at arbeide mod et fast Maal.

Otto svarede, at han arbeidede, han skrev paa et Drama.

Saa? spurgte Hald opmærksomt.

Men, vedblev Otto spagfærdig, det duer ikke.

Ikke? sagde Hald med et umiskjendeligt, skjønndt dæmpet Udtryk af Glæde. Denne Forretningsmand fandt dog, at der i Poesien var noget Høiere end i Embedsacter, og følte en Slags Trøst ved, at en Yngre ikke var heldig paa denne Vei. Han fortrød maaskee denne Glæde strax efter; men Otto havde hørt den. Et saadant lille Ord kan gjøre klog, han saae i enhver Mand en skjult, misundelig Fjende, og hans Tanke vendte med desto større Inderlighed tilbage til Hende, som vilde blive glad, hvis han udmærkede sig - hvor hun vilde blive forundret og henrykt, naar hun fik at vide, at det var i hans Stykke, hun havde spillet! ... Hendes Budskab til ham, maaskee hendes Brev ... Men det var saa vanskeligt, det blev maaskee aldrig til Noget, det duede jo ikke!

Men han fik ikke Tid til at fordybe sig i sine Drømme; thi Dalberg nærmede sig, gjenkendte ham og gav ham med en venlig Hilsen Haanden, hvorved Otto blev højlig smigret. Og han blev nu undselig-stolt Vidne til, at hans Hemmelighed gik videre, idet Hald sagde: Han skriver et Drama.

Dalberg nikkede bifaldende og sagde: Med det Æsthetiske have vi jo Alle meer eller mindre begyndt. Om det saa er Guizot og Thiers, have de givet sig af dermed, inden de optraadte i Journalistiken. Den er Europas aandige Valplads, og paa den erobrede de Ministertabouretter og Gesandtskabshoteller. Det er vor Tids sande Poesi, for det er selve Livet forarbejdet til Skjønhed, Frihed og folkelig Storhed. Tiden kalder alle gode Kræfter ind paa Turneringspladsen, og det vil ikke mangle paa Krands! Glem ikke det! Husk paa, at Deres astronomiske Revolution kun er en Omvæltning af Materien uden Resultat, hvorimod der i Folkeslagenes Revolution er Aand og Sjæl! 368 Og efter denne Tiltale forlod Dalberg dem for at gaae til en anden Gruppe.

Der var i den raske Maade, hvorpaa Dalberg optraadte, noget overordenlig Fristende for Otto. Hvergang han kom i denne Mands Nærhed, var han som en Baad i et stort Skibs Kjølvand. Denne Personlighed, der gjaldt for noget Betydeligt, og som aldrig sagde et Ord, uden at det tjente noget Praktisk, havde for ham en Livlighed og Fylde, der trængte Schiøtts Theorier i Baggrunden. Han var som selve Livet, der vinkede og kaldte, hans Hilsen og Haandtryk, hans Vink om Ideerne, om Kamp og Berømmelse havde noget Magisk. At følge en saadan Mand, kæmpe under hans Banner, blive hædret med hans Venkab! ... og var det ikke en langt hurtigere og mindre besværlig Vei til at nærme sig Hende!

Der aabnede sig pludselig en ny, livlig og herlig Udsigt. En Mængde Ting, han havde læst om i Bladene, fik Fylde for ham, og det syntes ham, at han maatte kunne skrive de skønneste Sætninger og Artikler om Folk og Frihed, ja Digte derom! Han saae sig alt i Aanden optaget blandt Dalbergs Venner, tænkte sig dem som Landets Ypperste, Rigets Blomst, forestillede sig deres Selskabsliv overeensstemmende med det Salonliv, hvori Guizot og Thiers fædedes, og hvorom han havde læst saa meget i franske Romaner, og som Hun havde hentydet til.

Imedens hans Sind gled hen paa disse Stemninger, imellem disse tillokkende Billeder, var han halv adspredt Tilhører af en Samtale, der end mere ved dens Besynderlighed forøgede det stærke Ungdomsliv, den ubeskrivelige Tro paa egen Kraft og Styrke, den poetiske, triumpherende Trods mod Frygt, Fare og Tilintetgjørelse, som han fornå i sit Sind.

Kammerjunker Billing havde sat sig i en Krog af Sophaen og saae meget alvorlig ud. Schiøtt, der ved at være sammen med Bregning var kommen i en særegen, opvakt Sindsstemning, satte sig hen hos ham og spurgte: Tænker De paa Paradiset i Grønland, eller har Hr. Grams Helvede forfærdet Dem?

Nei, svarede Kammerjunkereren; men det er saamæn over ti Aar, siden jeg hørte en religiøs Samtale ... man kan dog ikke nægte, at Saadant Noget gjør et vist Indtryk. 369 Saa? Virkelig?

Ja, forstaa mig ret, Hr. Candidat! Om man er nok saa oplyst, saa har dog de gamle Skriftsprog, disse Historier om Skabelsen og Syndefaldet og Døden, der kom ind i Verden, et vist *je ne sais quoi* ... man har dog været Barn engang ... man husker paa gamle Tider ... som sagt, jeg blev virkelig et Øieblik ganske underlig tilmode ... Men det maa komme af, at jeg ikke er vel iaften, jeg har virkelig et Par Dage følt mig ilde ... jeg beder Dem om Forladelse for, at jeg har bragt saadan en Ting paa Bane.

Aldeles ingen Forladelse! Det er jo en Ting, Folk ofte tænke paa.

Virkelig?

Ja, engang skal vi dog uundgaaelig afsted.

Troer De? ... aa, hvor jeg taler! Ja, naturligviis. Men man bør slaae sig de Tanker af Hovedet, man bør adsprede sig.

Ganske vist, det bør man ... Er De bange for Døden?

Bange? Jeg kan ikke sige bange ... men, oprigtig talt, jeg kan ikke begribe, hvordan man kan komme ud af at dø. For et Par Dage siden døde Portnerkonen i vort Huus, og de sige, at hun døde ganske rolig og fornøiet. Jeg har saa tidt mødt hende i Porten og aldrig seet hende an for det. Men hun havde nok heller ikke Meget at forlade, stakkels Kvind.

Det er sandt. Man maa forlade Alt, Embede, Titel, Uniform, Baller...

Ja, men det har god Tid endnu, sagde Kammerjunkereren med et tvungent Smil.

Jeg be'er om Forladelse: Man er dog i Grunden ikke noget Øieblik sikker.

Aa, der er dog en vis Regel, hvorefter Folk døde.

Unægtelig; men Reglen har saa mange Undtagelser. De kan gaae herfra, faae Sporen ind under et af Trappetrinene, De falder og støder Dem maaskee saa haardt, at De maa afsted. De kan komme lykkelig ned ad Trappen, udenfor falder en Tagsteen Dem i Hovedet, og De maa afsted. De rider imorgen paa Langelinie, tager Dem godt ud for Damerne, Hesten gjør Caprioler, falder, kaster Dem mod et Træ, og De maa afsted. De dandser, spiser Is, kommer hjem, faaer Typhus og maa afsted. Hvo veed, om jeg ikke dør, medens 370 De sidder her i Sophaen og seer paa mig, eller De, medens jeg seer paa Dem? ...

Men Gud forbarme sig, saa maatte man jo i Grunden altid gaae med en Præst ved Siden af sig.

En Præst? ... hm, ja, saamæn. Hvad skulde han ellers?

Han skulde sige, hvordan det virkelig og sandfærdig er fat!

Naa, Sandheden! ... Har De læst Lenaus »Albigenser«? Kan De huske de Ord:

»Er halt am Wahn der frommen Thoren,
Daß uns die Todten unverloren,
Und grollt der Wahrheit kühnen Freiern,
Die sich das Menschenloos entschleiern
Und keck den Blich durch heil'ge Nebel tauchen,
Die hülland über'm Abgrund rauchen«.

Schiøtt reciterede Versene saa æsthetisk-begeistret ved Kammerjunkerens Angst og med en saadan trodsig Livsglæde, at Kammerjunkereren, der i dette Øieblik hverken havde Mod til at leve eller til at døe, i sin Kvide og Forvirring udbrød: Ja, kunde man altid have saadanne Folk ved Siden af sig! ... eller var der En, som havde opgivet Alt og gik omkring og prædikede - jeg troer, jeg i saadanne Øieblkke kunde gjøre, jeg veed ikke hvad!

Grev Løvenhjelm havde under de sidste Ord nærmet sig og sagde: Ja, det er et Fortrin, som Katholicismen har med sine omvandrede Prædikanter, og overhovedet er den i mange Henseender egnet til at regere Folkene ...

Katholicismen ... Italien ... o, ja, hvo, der kunde komme til Italien, til Rom, Venedig, Florents! udbrød Kammerjunkereren, hans Tanker ilede afsted som en løsladt Hund fra den Kreds, hvor Schiøtt havde holdt dem indesluttede, fra Døden ud i Livet.

Vilhelm Berg var traadt til, og i den Tanke, at Talen var om de to Theologer, sagde han nogle Ord om Bregning og tilføiede: Han skal nok snart holde Bryllup; han faaer mange Penge siger man.

Hvem skal han giftes med? spurgte Kammerjunkeren.

Der blev svaret: Med en Frøken Emilie Theilmann, Datter af en Agent Theilmann i R-. 371 Otto hørte sin Fødeby, sin Agent Theilmann, sin Barndoms Emilie blive nævnt. Men i samme Øieblik forefaldt en Samtale paa hans anden Side. Den yngste Grev Løvenhjelm havde ført en livlig, ofte af Latter afbrudt Conversation med Milner og Helzen; den angik Damer, var ikke fuldt saa elegant, men mere factisk end de Schiøttske Taler af denne Art. Ved at høre, hvad der blev omtalt næstved, afbrød han pludselig sig selv med: Apropos, De veed da, hvem der har Bryllup iaften?

Og paa det benægtende Svar hørte Otto, at hans »Dame«, hans Skuespillerinde holdt Bryllup med Kammerherre Hjelmkrone.

Er det virkelig sandt? udrød Milner. Hvor det er gaaet stille af] og hvor det Bryllup kommer pludselig!

Ja, man siger ogsaa, der var Periculum, sagde den unge Greve letsindig og med et frivolt Smil.

Det var æreløst sagt! skreg Otto.

Hvem er den Herre? spurgte den ældre Greve, idet han holdt Lorgnetten for Øiet og saae paa Otto.

Det kunde De spurgt Deres Fader om, da jeg var hans Gjæst og De en Tølper!

Hys ... tys ... Menneske! sagde Milner forbauset til Otto.

Otto var ude af sig selv af Smerte og Vrede og raabte: Tys heller paa den adelige Hovmod, der hverken agter borgerlige Mænd eller Kvinder!

Selskabet var fuldstændig forstyrret.

Dalberg nærmede sig Otto og sagde: Jeg venter, De gjør Afbigt...

Saa? For hvad? Jeg har sagt Mit og venter ... hvad det skal være!

Og ligeegyldig for Alt uden for de Følelser, som stormede i ham, forlod han Selskabet.

Da han kom til sin Bopæl, var han ikke istand til at gaae op for at sove, men vedblev at gaae frem og tilbage paa Gaden med et forstyrret og piint Sind. Medens han vandrede saaledes, kom Schiøtt gaaende, maaskee i den Hensigt at aflægge ham et lille Besøg.

Naa, sagde Schiøtt, det gjorde vi jo godt!

Ja, det fortryder mig blot, at jeg lod det blive derved!

Det vil ogsaa fortryde Deres store Lærer, Hr. Sem. Han strøg dog 372 Ærmerne op og fik Paulsen paa Døren; men han har slet ingen Glæde af den Opdragelse, han har givet Dem.

Gjør dog ikke Ondt værre, Schiøtt! De veed dog, at jeg har lidt Uret!

Har De lidt Uret? De? Ja det maa De rigtignok sige! Et ungt Menneske lader falde et mistænksomt Ord om Skuespillerindedyd, og saa giver De en Forestilling i guddommelig Lidenskab og lader Deres tause Luer blusse mod Loftet i hvirvlende Flammeglød. Veed De hvad, De kan bestemt faae Ansættelse ved Theatret som alle Actricers, Choristinders og Figurantinders Don Quixote. Det bliver just ikke noget Sinecure; men De seer vel ikke saa meget paa Løn som paa en god Omgang.

Otto blev forbauset ved at see Sagen betragtet fra denne Side; han maatte erkjende, at hans Adfærd ikke var forklarlig paa nogen anden Maade.

Efter en lang Pause spurgte han: Hvad sagde man, da jeg var gaaet?

Ja, det vil jeg sige Dem, De kan lære Noget deraf. Man var mere skikkelig imod Dem, end De fortjente; man meente, at De var nær beslægtet med den Dame, der var bleven omtalt; Greverne befandt sig ikke vel derved. Men paa den anden Side var man enig om, at De var gaaet ud over alle Grændser for civiliseret Folkeret, at De var, for at bruge en æret Samtidigs Ord, en Tølper. Godnat, sov vel, og drøm behagelig!

Andet Capitel

For Otto var det, som om der havde været Jordskjælv, paa et Øieblik var hans hele Tilværelse med dens Glæder, Udsigter og Forhaabninger styrtet i Ruiner. Det syntes ham ikke muligt, at Livet kunde befrie sig fra det Omstyrte og gjenopvoxe til en ny, maaskee bedre Lykke. Hvorsomhelst han saae hen, var der Grund til Smerte, Mismod og Fortrydelse. Det, der laa ham nærmest, og hvori han selv havde været den Handlende, smertede ham ikke dybest, men gnavede ham. Han brød sig ikke om, at han havde 373 gjort sig nogle Fjender, Verden var stor nok til at rumme dem, og naar han, som hans døende Fader havde sagt, blev et flinkt og ærligt Menneske, hvad gjorde da noksaa mange Fjender? Dog, »det Tølperagtige«, hans Forseelse som Gjæst i Milners Hjem, var et Nag. Og desuagtet, da han i Tankerne havde skilt Milner fra de Andre og tydelig seet sin Uret imod ham, ville han dog saa nødig gaae op og gjøre Undskyldning, især fordi han frygtede, at det skulde see ud som Feighed med Hensyn til Greverne. Men da han en Dag mødte Milner paa Gaden og Fuldmægtigen hilste med den største Høflighed, gik han rask hen til ham og skyndte sig - ligesom for ikke at komme til at betænke sig - med at sige: Jeg har forseet mig imod Dem, Hr. Fuldmægtig; jeg beder om Tilgivelse.

Milner kunde ikke lide Otto. Allerede da hans Brev havde lagt ham Ord paa Tungen, der havde bragt Uheld, havde han følt en uklar Animositet; men nu var den bleven tydelig og bestemt; thi et Brud paa Form og Høflighed syntes Milner en Slethed, en Forbrydelse, en foragtelig og utilgivelig Synd. Han kunde blot ikke forstaae, hvad Otto havde til Hensigt ved nu at ydmyge sig; men som Diplomat satte han en Ære i at skjule sine virkelige Følelser, og han besvarede derfor Ottos Ord med Venlighed. Og da Otto blev skuffet af denne Venlighed og rørt sagde: Gid jeg kunde vise Dem, hvilken Ven De idag har faaet i mig! - svarede Milner i en trohjertig Tone: Lad os ikke tale mere derom, De skal ogsaa see, at De har en Ven i mig.

De skiltes, Milner fornøiet over, at han saa godt, endog uden bestemt Hensigt, kunde være falsk, Otto med den Følelse, at naar Alt kom til Alt, var Forholdet til Mænd langt solidere end Forholdet til Kvinder - Kvinderne o, nu, da hans Smerte ikke var paa anden Maade beskjæftiget, dvælede den fuldstændig ved de bittre Skuffelser.

Hvad kom det ham ved, at Emilie giftede sig? Ganske vist, han havde opgivet enhver Fordring; men det var paa en besynderlig Maade for ham, som om Noget af Emilie, det meest Poetiske, havde været overført paa Kunstnerinden, og da han nu ogsaa tabte hende, blev Tabet pludselig dobbelt.

Men det er Ulykken ved en Dobbeltthed i saadanne Forhold, at hverken Glæden eller Smerten er dobbelt saa sand, stærk og ædel, 374 som hvis der havde været en sand Enkelthed, tvertimod, i Afgjørelsens og Regnskabet's Øieblikke har man kun Halvheder. Der var i Sorgen saa megen ubehagelig Undseelse; han kunde ikke skjule for sig selv, at han havde udpyntet Hende med sin Phantasi, og han stod for sig selv, som om han havde faaet en falsk Pynt revet af sig. Og dog følte han sig ogsaa virkelig, menneskelig berørt, og især havde han, hvergang han vendte sig til Arbeide, en dyb Fornemmelse af at have tabt noget Skjönt og Elskeligt. Hvorfor, hvortil var nu Alt?

Det dramatiske Værk, han havde havt for, blev ligesom Valpladsen, hvor alle Stemninger mødtes. Det ene Øieblik afskyede han det og følte en vild, trodsig Lyst til at opgive al Stræben og drukne sin hele Bevidsthed i et eller andet Hav; til andre Tider gjenkendte han deri Tanker, som stode i Forbindelse med Noget, der var ophøiet over den enkelte Kvinde. Da kunde hans Sjæl i Følelsen af, hvad den havde rakt sig efter, af al Magt begjære noget Opløftende og Styrkende, da syntes den, tørstende efter et uendeligt Reenhedens og Herlighedens Rige, kun at behøve en Haandsrækning til at svinge sig op.

I en saadan Stemning greb han engang pludselig Biblen og slog op i den. Han traf paa Høisangen, og han glædede sig over det heldige Træf, der bragte ham til den høitberømte, bibelske Poesi. Der stod: »Guds Kirkes Længsel efter Messias«, og han sagde vemodig eller følsomt til sig selv: Der er ogsaa en Kirke inden i mig, som længes efter sin Messias. Han læste; men lidt efter lidt blev det ham umuligt at fastholde de to Tanker og Stemninger: Længselen efter Guddommen og Billedet af en ung, deilig, østerlandsk Kvinde, hvis Ynde saa omstændelig og saa glødende blev beskrevet. Disse to Attraer, den ene, som hans Sjæl søgte at fastholde i den største Aandighed, den anden, som uvilkaarlig, mod hans Villie, bragtes til at strømme gjennem hans Aarer, frembragte en Blanding, der tilsidst forekom ham vederstyggelig, og han kastede forbittret Bogen tilside.

Medens han var saaledes beskjæftiget, kom Mendoza og forstyrrede eller befriede ham.

Det er saa længe, siden jeg har seet Dig, sagde Alfons; jeg troede, 375 Du havde været i Theatret iaftes ... men hvad feiler Dig? Du seer saa underlig ud. Har Nogen gjort Dig Fortræd?

Aa, nej ... ja, i visse Maader er det da Salomon, der har gjort mig Fortræd.

Salomon? Hvilken Salomon?

Kong Salomon.

Kong Salomon? Mener Du Heibergs Vaudeville?

Ih, nei, den rigtige Kong Salomon! Han skriver et Kjærlighedsdigt, og vi Andre skal læse det som en Psalme!

Hvad er det for et Digt?

Høisangen.

O, naar en Konge som Salomon, hvem Gud selv gav Viisdom, siger et Ord, saa har det en ganske anden Betydning end andre Menneskers Ord. Det er som en Kirke, der er en lille Bygning af Steen og Træ og dog rummer Herren.

Saa? Hvilken Betydning rummer det da? Kjender Du den?

Ja, vi syngte hver Fredag Aften en Sang om at gaae Bruden imøde. Den Brud, der kommer tilsløret og med Perler i Haaret, er Sabbathen. Men Høisangens Brud er den høie Glædesdag, som vi bede til om Paasken, den store Tid, da Elias skal komme tilbage. Der staaer skrevet hos Jeschaia: Retfærdighed skal være hans Belte og Trofasthed om hans Hofter; en Ulv skal gaae fredelig ved Siden af et Lam, en Parder ved Siden af et Kid, og en Kalv ved en Løve, og et Barn skal drive dem. Da skal Alt være Hellighed og Kjærlighed.

Naa, det er Din Messias?

Ja, hvem anden?

Vil Du nævne mig Noget i Høisangen, der taler om hellig Kjærlighed?

Lad mig see ... ja, der staaer: Mange Vande kunne ikke slukke Kjærligheden, ei heller Strømme overskylle den. Om Nogen vilde give alt sit Huses Gods for Kjærlighed, man skulde dog aldeles foragte ham.

Ja, det lyder smukt; men jeg kan rigtignok ikke finde nogen dybere, hellig Betydning deri.

Hvor er det ogsaa muligt? De danske Ord og Bogstaver kunne jo ikke danne de hemmelighedsfulde dobbelte Tegn som de hebraiske! 376 Naa, saadan! Men hvad siger Du da om disse Ord: Du, min Veninde! er skjøn som Thirza ... vend Dine Øine om fra mig; thi de, de gjøre mig heftig -?

Staaer det der?

Ja, see selv.

Men det er en Bagvaskelse mod Kongen! raabte Mendoza. Der staaer: Hirhivuni, og det er ikke: de gjøre mig heftig, men: de gjøre mig stolt. Naar man husker de hebraiske Ord, er det Hele ogsaa noget ganske Andet, de lyde som Musik, der fryder, uden at man bryder sig om, hvordan Noderne see ud. Hvorledes synes Du om det? spurgte Mendoza og citerede hele Sætningen: Hoseibi Einajich o. s. v.

Ja, jeg kan rigtignok ikke høre noget Mærkeligt, sagde Otto.

Det lyder ogsaa smukt paa Spansk, vedblev Mendoza og gjentog Ordene paa Spansk.

Ja, jeg kan stadig ikke høre Noget.

Kjære Otto, i hvilket Sprog skal Gud tale til Dig, for at Du kan høre?

Der laa en lille rabbinistisk Spidsfindighed i Mendozas Ord, men Tonen og Meningen var saa kjærlig, at Otto blev slaaet af dette Spørgsmaal.

Efter en Pause sagde han nølende og med nedslagne Øine: Sig mig, Alfons, hvad anseer Du for Synd?

Hvad jeg anseer for Synd? Det Samme som Du!

Naa ... ja ... men saa sig mig: Hvad anseer Du for nødvendigt til at leve lykkelig?

At gjøre, hvad der er Ret?

Ja, men hvad er Ret?

Der er Noget i Dine Spørgsmaal, som gjør ondt. Du spørger som med en Tang. Veed Du ikke nok selv, hvad der er Ret? Det staaer jo i Loven.

Ja, men naar er Du saadan rigtig lykkelig? Har Du ikke Tider, da Du er lykkelig?

Jo, Gud skee Lov, f. Ex. om Sabbathen, naar vi sidde hjemme hos Bedstefader ...

Hvad er da egenlig Sabbathen? Hvad er nødvendigt til at holde den? 377 Ja, det kan kun forstaaes af en Jøde, af En, der aldrig har spist Ureent og virkelig kan hvile i Sjælero paa Sabbathen.

Og naar Du spiste, hvad Du kalder Ureent, vilde Du ansee det for Synd og føle Dig ulykkelig?

Ja.

Herregud! - Hvor Du er lykkelig, Alfons! ... Men hvor det er en besynderlig, skrøbelig Lykke, som beroer paa saadanne ydre Ting, paa et Stykke Smørrebrød!

Skrøbelig? Ydre Ting? Hørjeg skal fortælle Dig en Historie: En Konge gav en Mand en Fæstning at bevogte. Da kom En og sagde til Manden: Der staae alle disse Pallisader udenfor Voldene til ingen Nytte; de høre dog i Grunden ikke til Fæstningen, lad os tage dem til Brændsel. - Ja, lad os gjøre det, sagde Manden. - Da kom en Anden til ham og sagde: Voldene og Gravene ere dog kun ydre Ting, og Du skal kun bevare Fæstningen selv uskadt for Din Herre; lad os forvandle dem til skjønne Spadseregange med Løvhytter og Buskads, hvor vi Alle kunne finde Glæde. - Ja, lad os det, sagde Manden. - Da kom Fjenden en Dag og gik lige ind i Byen, for den var ikke længer Fæstning. Vore Skikke og Ceremonier ere Fæstningens Pallisader og Volde.

Men der er dog saa Mange af Eder, som ikke bryde sig om dem.

Saa bør de gaae til de Christne.

Tilstaa det, Alfons, Du anseer os Christne for ringere end Dine! Den Messias, Du venter, skal kun komme til Jøderne og ophøje dem!

Alfons svarede undvigende: Jeg veed, at han vil komme, og at jeg skal berede mig paa ham; hvad han da i sin Kjærlighed vil gjøre, tilkommer det ikke mig at udgranske.

Saa du troer virkelig, at han vil komme?

Hvorfor skulde jeg ikke troe det?

Du er dog Student.

Skulde Vorherre have forandret Verden, fordi jeg tog *artium*?

Aa, det er ikke paa den Maade, jeg mener det!

Der blev atter en Pause, og atter rykkede Otto frem med et Spørgsmaal: Sig mig, Alfons, hvad troer Du om ... om Mandens Forhold til Kvinden?

Alfons svarede docerende som en gammel Mand: Der staaer 378 skrevet: Glæd Dig med Din Ungdoms Hustru! Min Søn, hvorfor vil Du vandre omkring med en Fremmed og omfavne en Ubekjendts Barm!

Ordet »Din Ungdoms Hustru« var som et Knivstik for Otto. Han spurgte: Hvor staae de Ord?

Dem har Kong Salomon sagt.

O! raabte Otto forbittret, Salomon, som selv havde syvhundrede Hustruer og trehundrede Maitresser! Et heelt Harem fuldt af Hedningepiger!

Derfor tog Gud ogsaa Riget fra hans Slægt og lod den kun beholde Juda og Benjamin.

Derfor?

Ja, Gud sagde det selv til ham.

Troer Du det?

Men troer Du det ikke? Det staaer jo i Biblen!

Deres Samtale var som Olie og Vand, der ikke kunne flyde sammen.

Otto gjorde en Sidebevægelse med Tanken og spurgte: Har Du nogensinde lidt af Intolerance?

Nei, jeg kan ikke sige det, svarede Mendoza. Engang imellem, naar jeg har et lille Held, saa hører jeg nok en Lyd; men hvis jeg var Christen, gav vel den samme Følelse sig Luft paa anden Maade. Og i min Barndom mærkede jeg heller ikke Meget ... Jo, jeg husker dog en lille Historie.

Hjemme hos os? spurgte Otto.

Ja.

Otto lyttede med Opmærksomhed.

Jeg var engang gaaet udenfor Porten med mine to halvvoxne Fætttere - Du husker dem vel nok, de to Tyksækker? Der kom en Byge, og vi skyndte os hjemad. Regnen blev alt stærkere og stærkere, og vi løb, alt hvad vi kunde. De holdt mig ved hver sin Haand, og jeg løb oppe paa de store Stene midt i Gaden, mine Fætttere trampede i Pytterne. Ligesom vi saa løb forbi Major Holm ... kan Du huske, hvor han boede? I det hvide Sted paa Hjørnet ... kom en Dreng ud i en Dør og skreg: Æh, Jøder, kan I spise Flæsk og Fløde! Min ene Fætter og jeg vedblev at løbe; men den anden løsnede sig fra os, foer hen til Drengen, slog ham ned i en Vandpyt og 379 kom tilbage til os. Vi talte ikke et Ord derom. Men da vi kom hjem, gik vi ned i Folkenes Kjøkken og listede os til at spise et Stykke koldt stegt Flæsk og drikke Fløde til, og saa saae vi paa hinanden uden at sige et Ord.

Hvilken underlig lille Historie! ... Men saa har Du jo spiiist Ureent!

Ja; men jeg fik streng Straf derfor, da det blev opdaget, og jeg maatte faste en Dag. Naar vi synde af Uagtsomhed og gjøre Bod, bliver Synden os tilgivet.

Da Alfons var gaaet, sagde Otto sørgmodig til sig selv: Han er et godt Menneske, og det er jeg ikke. Han hører hjemme i det gamle Testamente, hvor de boede i Pauluner; jeg hører hjemme ... i det nye Testamente! Lad os slaae op i det nye Testamente!

Han slog op, og hans Øine faldt paa det Sted i Matthæi Evangelium:

Men vil Du indgaae til Livet, da hold Budene.

Han sagde til ham: hvilke? Men Jesus sagde: Dette: Du skal ikke ihjelslaae; Du skal ikke bedrive Hoer; Du skal ikke stjæle; Du skal ikke bære falsk Vidnesbyrd; ær Din Fader og Din Moder, og; Du skal elske Din Næste som Dig selv.

Da siger den unge Karl til ham: Det haver jeg holdet Altsammen siden min Ungdom, hvad fattes mig endnu?

Jesus sagde til ham: Vil Du være fuldkommen, da gak hen, sælg, hvad Du haver, og giv Fattige det, og Du skal have et Liggendefæ i Himlen; og kom og følg mig.

Men der den unge Karl hørte det, gik han bedrøvet bort; thi han havde meget Gods.

Det var ikke den Slags Kjærlighed til jordisk Gods, der ligner Gjerrighed, som trykkede Otto, og under Indtrykket af det Rene, Smerteligluttrende, som aandede til ham af Evangeliet, kunde han ikke forstaae, hvorledes den unge Karl kunde være gjerrig og ikke med Fornøjelse opgive Alt for at leve i Selskab med saadanne Personligheder som Christus og hans Disciple og drage om med dem i Jødeland. Han blev reven hen i en Slags Begeistring for det Fuldkomne; i det Sidste og Høieste, indsaae han, maatte der være Fred og Lyksalighed, og det var det Eneste, der var værdt at stræbe efter; thi flere Slags Fuldkommenheder var der jo ikke, Christus havde 380 ikke villet oprette hinduiske Kaster. Men da han ret begyndte at anvende det paa sig selv, da han tænkte paa, selv at gjøre Alt, blev det ham umuligt. Han havde et Øieblik været som i Himlen, og ved Betragtningen af sig selv kom han tilbage paa Jorden og følte Afstanden mellem Himmel og Jord som en uforligelig Modsætning. Det kan ikke nytte, sagde han, de ere uforsonlig adskilte, og vil man tilhøre Himlen, maa man tage Livet af sig - og saa modtage de En jo ikke deroppe. Om jeg nu forlod Alt og gav Alt, hvad jeg eier, til de Fattige, saa kom jeg under Fattigvæsenet, paa Ladegaarden. Jeg kan ikke indsee, at jeg derved blev et bedre Menneske. Ja, levede man i Østerland, hvor der hverken er Universitet eller behøves Brænde i Kakkellovnen, og gik Christus der omkring endnu! - - Det passer dog virkelig ikke til vore Forhold. Sagen er, at man maa indrette sig, som man kan bedst. Og med disse Ord lagde han Biblen hen og havde en uvilkaarlig Glæde over, at den ikke var praktisk. Han, som var bleven forarget, fordi Hald glædede sig over, at han ikke kunde frembringe noget Skjønt, var nu selv glad over, at noget Idealt forsvandt af Verden.

I næste Øieblik gik det ham, som det - ham uafvidende - var gaaet Hald: Det gjorde ham ondt. Han fremtog igjen Biblen og sagde: Lad os da see, hvad Christus tog sig for, da han var paa min Alder. Han

bladede frem og tilbage, læste underveis om Kvinden, der bliver ført for Christus, og om hvem han siger: Den, der er reen, kaste den første Steen - dvælede ogsaa lidt ved Kvinden, der salvede ham; men det, han søgte, kunde han ikke finde, for det staaer der ikke.

Det begyndte at løbe surr for ham; den ærlige Stræben var ved at forsvinde, og verdslige Tanker kom imod hans Villie. Det var en temmelig let forklarlig Reaction af den lavere Menneskelighed, der bryder frem, naar man theoretisk har beskæftiget sig med det Høieste, og deraf komme formodenlig de Sagn, man har om, at Djævlen netop frister de Fromme midt i deres Studier og Andagt, saa at endog en from Mand har troet at see Djævlen lyslevende for sig og kastet Blækhornet efter ham. Det var nærvæd Tusmørketiden; for Otto var det, som om med de kommende Skygger Billeder mylrede ind i hans Phantasi, Billeder af Kvinder, dannede efter de mangfoldige Samtaler, han havde hørt, og efter hvad han havde seet, 381 oplevet og følt. Jo mere han gjorde sig Umage for at fæste Tankerne paa den hellige Skrift, desto mere smilede alle disse Billeder til ham, opfordrede ham til Glæde, til at huske paa sin Ungdom og lade Violen sørge. Vær dog glad engang, vær ung som andre Mennesker, kryst Livet i Din Favn! saaledes sang det for hans Øre, og jo mere Tusmørket faldt paa, desto mere syntes ham, at der inden i ham blev tændt Kjærter, ja, han hørte Musik ... det begyndte næsten at lyde som et Orgel ... han lyttede, det var virkelig Orgeltoner, i dette Øieblik hørte han ganske tydelig en mægtig, høitidelig Brusen.

Greben af Tonerne, villieløs baaren paa disse Bølger, lyttede han som til et Mirakel, og det varede en Stund, inden han kunde forklare sig det naturlig: Vinden bar paa fra Trinitatis Kirke, i hvis Nærhed han boede, og der var for Øieblikket ganske stille paa Gaden.

Er der Noget, der kalder mig? sagde han. - Jeg troer, Himmel og Helvede ere ude at spadsere iaften. Velan, jeg kommer, hvad det saa er, der kalder!

Det var hverken Himmel eller Helvede, skjøndt Muligheden til begge Dele, der kaldte paa Otto, nemlig en Vielse.

I det Øieblik han kom, blev Bruden ført hen foran Præsten, medens Brudgommen nærmede sig fra den anden Side. Brudgommen var Hald, Bruden Camilla Sander. Hun tog sig overordenlig godt ud i den hvide Dragt, og - hvad der er et vigtigt Formaal ved en Kirkevielse, blev opnaaet - hun vakte Beundring. Men for Otto var her noget Mere; i den festlig oplyste Kirke var det for ham, som om han saae noget Bekjendt, Hverdagsligt, Menneskeligt ifærd med at blive forenet med noget Engleligt. Han saae paa Brudefølget; det bar tydelige Præg af at høre til de højere Klasser. Alt var alvorligt, høitideligt; men det var den Slags Høitidelighed, hvori Andagt og Glæde ere forenede; det var et Skuespil af Jordelivets Lykke, der blev opført for ham. Tætved ham stod Student Lind med en ung, nydelig Pige under Armen; al deres Sjæl var i Øine og Øre, mens Vielsen gik for sig.

Da den var forbi, bød Hald sin Brud Armen, førte hende til hendes Plads og satte sig hos hende: Hun var hans.

Orgelspillet begyndte igjen, Brudetoget satte sig i Bevægelse, Folk trængte sammen for at see Bruden endnu engang, Kirkedøren 382 blev slaaet op, man hørte Heste trampe udenfor, der var Larm af Karether, af Folk, af Politi, der holdt Orden, Orgelet sendte sin sidste Hilsen, Lind og hans Forlovede, samtalende med et talrigt Selskab, gik forbi Otto, og hvor Lind saae lykkelig ud!

Han misundte ikke Hald hans Brud og ikke Lind hans Forlovede. Hvad der stod levende for ham i dette Øieblik, var den lykkelige, poetiske Hjemlighed, en Familiiekreds, der var rig som Grevens, inderlig som Sandbergs og aandfuld som Hun, Skuespillerinden. Han attraaede kun at turde være Gjæst, om end kun et Øieblik at høre hjemme i en saadan Kreds, at turde stige op i en af disse Karether og følge med den raee Aftenluft slog ham imøde, Karetherne fore afsted i største Hast, Lykken havde travlt og glemte ham.

Der kom ham en dyb, bønlig Klage paa Tungen. Han skyndte sig afsted for at være ene og bede, han ilede op paa Volden.

Du Gud! - udbrød han, saasnart han havde forvisset sig om, at han var ene - Du kjære Gud! eller egenlig det Begreb, den Forestilling jeg havde i min Barndom. Min Barndoms Gud, hvem jeg engang skjulte mig for ... hvor det var lykkeligt at troe saadan! Nu kan jeg ikke ret finde Dig. Men hvis Du har en materiel, selvstændig Tilværelse - hvad der er saa vanskeligt at fatte - saa veed Du, i hvilken Sindsstemning jeg nu befinder mig, idet jeg søger Dig uden at troe paa Dig, griber efter Dig med lam Haand. Du veed, hvor ynkelig jeg er tilmode ved at have seet Livets Lykke og Varme. Hvorfor er jeg udelukket, medens saa Mange, der ikke ere bedre end jeg, ja knap saa gode som jeg, ere lukkede ind? Hvorfor gaaer jeg her i den raakolde Aften alene, forladt, uden Hjem, uden inderligt Tilhold? Hvis jeg kastede mig ned paa et Gadehjørne og græd og sagde, jeg var sulten, vilde man give mig Brød; men, hvis jeg sagde, at jeg vilde ind til en lykkelig Arne og varme mig ved dens Luer, saa vilde man lee af mig. Af Menneskene er Intet at vente. Vil Du da ikke hjælpe mig? Vil Du ikke gjøre Noget for mig? Kan jeg ikke henvende mig til Dig som til en velgjørende, rig, fremmed Mand, der giver uegennyttig, og uden at det er en Ydmygelse? Kan Du ikke, siden Du seer mig i Vaande,

gjøre det første Skridt? Troen paa Dig gjør maaskee det Meste, giv mig da Tro. Kan Du ikke sende mig Noget, hvorved jeg mærker Din Haand? Jeg beder ikke om Rigdom; jeg forlanger ikke, at Manna skal falde ned til mig; men giv mig min Arvepart af Livets Lykke. Bliv ikke vred, Du kjære, gode Gud; men jeg bilder mig ind, mig synes det naturligt, at man kun gennem Lykken kan komme til at blive et godt Menneske og troe. Giv mig da Lykke. Jeg er dog saa ung, og Du veed, hvis Du ellers materielt beskjaeftiger Dig med os, at mit Hjerte er frisk og sundt. Hvorfor skal det staae stille? Hvorfor skal Lys være tændt i saa mange Vinduer bag de nedtrukne Gardiner og jeg gaae udenfor mellem de kolde Huusrækker, som om Livets Hyggelighed ikke var til for mig? Ja, der er nok nogle Mennesker, jeg kjender; men det er dog ikke de rigtige! Vil eller kan Du ikke hjælpe mig? Ak, jeg taler til Dig og mærker saa godt, at jeg ikke faaer Svar. Aftentaagerne ligge lige klamme over Bastioner og Grave, og jeg gaaer ene. Ikke et eneste Menneskes Fodtrin høres i det visne, fugtige Løv. Jeg vil lytte, og blot Løvet rasler under Mennesketrin, vil jeg troe at høre Bud fra Dig. - - Nei, det er stille, og om det nu ogsaa havde raslet - nei, man er forladt! Man maa selv bryde Lykkens Dør op, »Lykken hjælper den Kjække« ... Ja, vidste man blot, hvor den var! ... Der er en Comedie, hvor han hører hende synge indenfor ... hørte man saadan en Stemme og saadan en Sang, blev man kaldet og begejstret, blev man elsket! Men jeg - - Min Gud, min Gud! hvor Alt er klamt!

Naa, iaften har jeg da bedet, og jeg er lige mistrøstig for jeg veed nok jeg har slet ikke bedet! Hm, Moder sagde engang, at jeg skulde lære det. Hun sidder vel nu ved sin Bibel, den er nu engang hendes Verden og jeg *kan* ikke fatte, at jeg skal opgive, hvad jeg ifølge Livets egen Magt begjærer, det vilde dog blive til et skrækkeligt Hykleri! Nei, jeg *kan* ikke, og jeg *vil* ikke! Jeg er stærk, det føler jeg. Lad Lykken engang komme mig nær, og lad os saa see, om jeg ikke griber til »i en Pokkers Fart«, som Schiøtt sagde ... Ja, jeg har godt ved at true med at gribe til! Hvor er den? Ak, jeg er saa ene Schiøtt - lad mig gaae op til ham! Nei, han er naturligviis ude ... Gud veed, hvordan han er tilmode, naar han er ene! - Lad mig gaae hjem og sove eller læse ... Læse? Hvorfor læser man egenlig? ... Ja, for Pokker, hvorfor læser man egenlig? - 384 Schiøtt har sagt mig saa mange Ting; men jeg har dog aldrig faaet nogen Heelhed. Imorgen tidlig vil jeg gaae til ham, og det skal komme til en afgjørende Samtale imellem os!

Tredie Capitel

Hvorfor læser man? spurgte Otto, da han var traadt ind hos Schiøtt, hvem han netop fandt læsende.

Hvor mange Stene gik der til runde Taarn?

Hvad behager?

Ja, giver De mig en Kjeldermand, giver jeg Dem en igjen.

Aa, saadan! Nei, det er Alvor. Sig mig Deres oprigtige Mening: Hvorfor læser man?

Hvorfor, læser, man - det er tre Ord. De to første forstaaer jeg sagtens; men hvilke »man«? Skoledrengen læser, for ellers faaer han Hug; Studenten læser, for ellers faaer han ikke Examen og Levebrød og Kone og Børn; Grisetten læser, fordi hun har jo laant en Bog for at bringe den igjen; Professoren læser - mener De »læse« i Betydningen »holde Foredrag«? Naa, han læser, fordi det er opslaaet i Studiegaardens Port.

Nei, men hvorfor læser De?

Jeg? Hm, vil De først tillade mig et Spørgsmaal, men betænk Dem vel, inden De svarer: - Hvorfor spiser De?

Ja, velan, hvorfor spiser jeg?

Zerrissen! Han har faaet Weltschmerz! Deutscher Jüngling schön aber unglücklich, hvis De ikke kan erindre, hvorfor De fremtidig vil spise, saa sig, hvorfor spiste De forleden til Middag?

Ja, forleden!

Ja, De havde rigtignok en fortræffelig, skjøndt ikke ganske usædvanlig Appetit; men saalænge Solen staaer op over Deres Hoved, vil Sult og Tørst, Spise og Drikke ikke aflade. Lærde Mand, De spiser, fordi De er sulten.

Aa, ja, lad gaae.

Det kaldes Præmisserne; de opholdt os temmelig længe; nu gaae 385 vi desto raskere til Conclusionen. Jeg læser, fordi min Aand er sulten. Jeg læser Beufsteg, Kage, Theevand, Viin, Brød etc.

Og naar Aanden ikke er sulten mere?

Saa fordøier den, Høistærede! Men hvilken bansat Syllogisme!

Lad mig tænke lidt derover.

Vel, tænk! Sig til, naar De er færdig.

Jeg er færdig; tal nu et Øieblik alvorlig videre.

Jeg formoder for Alvor - sagde Schiøtt og lagde Bogen tilside, medens han saae opmærksomt paa Otto - at De har lagt Dem det paa Sinde at blive Jean Dupuis. Grevens Feide har nok taget saadan paa Dem, at De vil slaae Dem fra Universitetet. Men det kan ikke nytte Dem, det er for silde, De har drukket af de Kilder, som vække stærkere Tørst. Det er Forskjellen mellem en sand Student og ethvert andet Menneske, at Studenten har en Sjæl, der er bleven aabnet for Videnskabens og Poesiens rene Lys og elsker det, længes efter det, vil bade sig deri. Svigt det, saa vil De gaae om som Jægeren, der blev forvirret af Guldørst og Rubezahl og samlede visne Løv og troede, det var Guld. De læser for Deres Sjæls, for Deres Psyches Skyld, som Grækerne sagde. De læser for at faae et klart og anskueligt Billede af den aandige Tilværelse, for at nyde et Liv, der er høiere end Dyrets og Spækhøkerens, for at have flere og ædlere Sandser end Jordens Fiir- og Tobenede, kort sagt, for at leve skjønt.

Ja, men man dør.

Naa, det er Døden, De tænker paa i Anledning af den Duel, De ikke fik - hvad? Vel, De dør! Saa holder De op at læse. Saa dør De skjønt. Saa gaaer De ind til Elysium og de salige Guder. Eller De kan ride, til Valhal. Men det vil jeg nu ikke raade Dem; for det er et raat og ubelæst Folkefærd dersteds. Hvad vil De tale om med Thor? Naar De har reciteret hans Reise til Jothunheim et Par Gange for ham, er han kjed deraf, især da han ikke selv er Forfatteren. Odin er eenøiet; det er stygt. Freias Skjønhed kjende vi nok; en Morgen vaagner man op, om Natten har Ydun absenteret sig - god Morgen Dronning Elisabeth! Nei, saa lover jeg Aphrodite! Hebe løber ikke af Condition, Nectaren strømmer altid, Aphrodite er evig ung og skøn, »lis ødelægger ei de græske Haver.«

Ja, hvorlænge varer den Herlighed, sagde Otto smilende, naar 386 man har læst Iliaden to Gange eller sunget med Rhapsoderne, er man ogsaa kjed af det.

Nei, Guds Død, Menneske! der har man Tragikerne, endogsaa dem, der ere gaaede tabte, og man har Aristophanes, og hver Dags Liv opstaaer næste Dag til et klassisk Drama. Og desuden har man jo her at gjøre med Hexametret. Hexametret er et stedse rislende Kildevæld, med ensformig og dog evig afvexlende Tonefald. Det er ægte Skabning af den græske Aand og viser netop, at Grækerne have været Gudernes Udvalgte, at deres Livsanskuelse havde noget Almeengyldigt. I Alexandrinen mangler kun en ganske lille Smule, og dog er det nok til at vise, at den er en Coulisse-Kilde anbragt af en Maskinmester, da det led mod Barbariets Nat. Vore moderne Versformer med deres stærke Lyrik, Uregelmæssighed, Hast, Lidenskab o. s. v., ere som Solglimt i April. Forgængeligheden kaster sine Snefokke paa Øieblikkets spillende Glæde, en mørk Baggrund varsler bestandig om, at den Syngende i sit inderste Hjerter ikke er vel og altid paa Springet til at blive zerrissen og mulig gaae i Kloster ligesom Schlegel, da han havde skrevet sin »Lucinde«, eller Zacharias Werner, da han havde gelebt og geliebt, eller Otto Krøyer, da han havde gelebt und gehaßt.

Aa, det er dog rart at høre frisk Tale. Jeg har havt en styg Drøm. Men i Grunden glæder det mig nu ogsaa, at De ikke nægter Udødeligheden. Tal dog et Øieblik alvorlig og sig mig, om De virkelig troer, at man selv vælger Stedet.

Ja, ganske sikkert skaber ethvert Menneske sin Udødelighed og vælger selv Formen for den. Den nærmere Udvikling heraf henhører under en vis poetisk Philosophi, og i den Retning har jo Heiberg været mageløs heldig i »En Sjæl efter Døden.« Naar man er Professor, agtbar Statsborger, gode Venner med Kirkens Prælater, er man naturligviis høflig og indrømmer Kirken den første Plads hiinsides. Men Forskjellen mellem Himmerig og Elysium er dog hos ham kun en Rangforskjel, 1ste og 2det Parket. Jeg har altid foretrukket 2det Parket; der er man ikke for nær ved Orchestret, og man seer ikke Saligheden ind i Coulisserne. Helvede er Galleriet, men har tillige den Egenskab, at Publikum faaer for meget for Pengene, Stykket begynder, uden at man faaer Tid til at længes, og det 387 hører aldrig op. Men i Elysium lever man sammen med Sokrates og de bedste Grækere. Al den Vellyst, man har indsuget af de antike Værker, og som ikke laa blot i Ordene, men i den eiendommelige, forunderlige, henrykkende Sjæl, som lever deri, al den Skjønhed, der forfriskende og forskjønnende har gjennemstrømmet vor Bevidsthed, gjennembævet os ligesom paa Tonefølger, bliver der vor daglige Næring. En Tilværelse, saa reen som Marmor, duftende af Blomster, forfrisket af guddommelig Ironi, er vor Lod, medens vi hvile i salig Nydelse af al den Skjønhed, som har foresvævet Phidias og Sophokles! Men for at opnaae det, forslaaer det

ingenlunde, at man kan Græsk, endnu mindre, »at ikke Græsk Du kan«; man maa i Livet have aabnet sit Blik for Skjønheden i alle dens Former, have nydt den med Maadehold, have bevaret Hjertet ungt og helst maaskee være død i rette Tid, idetmindste er det vel Faa givet, at naar Haaret graaner og Huden rynkes, blive de som Horats til Svaner og flyve syngende bort, i let Flugt hen over den mørke Cocytus, ind i Elysiums »Gefilde«. Tvertimod blive de til elendige Stakler, der vakle mellem Himmerig og Helvede og i det sidste Øieblik lade St. Peter og Mephistopheles spille Plat og Krone om deres syndige Sjæl. Man skal være det, man er, tilgavns, holde Roret fast, Stavnen vendt mod de græske Strande! Faa er det givet; men Studenten skal dog stræbe derefter, og han skal tage sig iagt for, lig Skattegraveren, der ikke kunde holde tæt i det afgjørende Øieblik, pludselig at blive et Kyllingehjerte og tabe Frugten af den foregaaende Tids Dyrkelse, af alle Offre, der med Glæde og Sang ere bragte Guderne. Det forstaaer sig, man maa ogsaa have en god Natur, man maa være naadebegavet, prædestineret dertil. Da Alcibiades kommer viinbegeistret til Gjæstebudet, krandsset med Epheu og Violer, fulgt af en Fløitespillerinde og Ynglinge, og lader fylde det store Bæger for Sokrates, siger han: Saa Meget, En opfordrer denne Mand til at drikke, saa Meget drikker han og bliver dog aldrig drukken. - I den sidste Stund ville vi ofre Asklepios en Hane til Tak for, at vi efter at have levet frie for Spidsborgerlighed, Misundelse og Sindet forstyrrende Ærgjerrighed gaae med sund Sjæl ind til Skjønheden. Den er forbudt, min gode Krøyer; den blev sat i Ban af Præster og Munke alt for cirka attenhundrede Aar siden; men den bryder smilende frem 388 hver Vaar, ja bryder frem af Aarhundreders Begravelse som Venustemplet, der hæver sig op gennem Sanct Lorenzokirkens Gulv. Den sande Student hører den til her og - hisset.

Under denne Tale havde Schiøtt gjort sit Toilette. Mod Slutningen kom i hans Tone noget Venligt og Kammeratligt, som paa Otto gjorde endnu mere Indtryk end selve Ordene; han følte sig livsglad og tillidsfuld, men kom i samme Øieblik til at see ud af Vinduet. Schiøtts Sovekammer, hvor de befandt dem, vendte ud til Gaarden, og han saae i det vaade Efteraarsveir Gavlene og de kantede Sider af Nabohusene omslutte den snavsede Gaard med dens fugtige Post og et grønlig-skimlet Plankeværk. Denne Modsætning til de lyse Billeder fra Elysium gjorde en piinlig, frastødende Virkning; han havde en fysisk, om end ikke moralsk Fornemmelse af, i hvilken Grad Betingelserne for en Tilværelse efter græsk Anskuelse mangle Nutidens Mennesker. Men i næste Øieblik vedblev Schiøtt, der var i Begreb med at trække Støvler paa og saae ud efter Veiret: Hvorfor læser man? Der er Svaret! Fordi man har nordisk Veir, fordi man har Taage, Slud, lisslag, Snee o. s. v. Saa læser man, saa vender man Blikket bort fra Omverdenen til Aandens skyfrie Himmel, til Blomster, Kildevæld, Fuglesang og de fjerne blaae Bjerge. Grækerne havde ingen Taage, derfor behøvede de ikke at læse meget Andet end Naturens Bog. Men saa kommer hos os Foraaret, da svulmer al Naturen, og saa kaste vi Bøgerne tilside og gaae ud at høre Nattergalen slaae.

Han var bleven færdig med sin Paaklædning, rettede sig muntert i Veiret og reciterede, idet han greb sin Hat:

»Elskov! Elskov!
Venus og Freia!
Hvor den rislende Sølvbølge gaaer,
Hvor Philomele slaar,
I de duftende Hvælvinger,
I de skønne, grønne,
Svale Dale
Eders Alter staaer.«

389

Sig mig, sagde Otto oprømt, idet de gik ned ad Trappen, hvor skal De hen saa tidlig?

Jeg skal hen og give Time i min Pigeskole.

I en Pigeskole?! Informerer De i en Pigeskole? Det har jeg aldrig vidst!

Man behøver da heller ikke strax at buse ud til sine Bekjendte med enhver lille Ting, der angaaer En. Man beholder jo Frakken paa, naar man er sammen, sidder ikke i de bare Skjorteærmer; saadan bør ogsaa Enhver blandt sine Omgangsvener føle, at han om sin Personlighed har Lidt, der er hans udelukkende Eiendom, og ikke vise alle sine Forhold frem, som Gud har skabt dem. Forresten er det kun et Par Maaneder, siden jeg fik denne Pigeskole.

En Pigeskole! Nu har jeg dog aldrig hørt saa galt! Hvor den Ulv maa tage sig ud, naar den sidder og opdrager de smaa Lam! Oprigtigt talt, jeg synes dog, at et saadant Tillidsforhold er noget betænkeligt.

Det skal De slet ikke sige. Netop den Omstændighed, at her er et Tillidsforhold, borttager al Betænkelighed. Og desuden veed jeg ikke, hvorledes jeg skulde misbruge det; thi om jeg end vilde opdrage dem til et Harem, var det jo ei engang rimeligt, at det blev mit. Nei, jeg gaaer der saa upartisk som en Gartner og har kun min Glæde af de smukke Blomster. Et Par af Pigebørnene ere virkelig som Knopper, der

alt vise de røde Blade indenfor det grønne Dække. Der er noget Heelt, Skjønt, en tilsløret Selvbevidsthed, en stille Varme og Applomb ved dem; alle Kvindens Egenskaber ligge her sammenfoldede, i Ro, ventende paa Tiden og Solen, der skal aabne Knoppen. Men de Fleste ere rigtignok heelt grønne, ækelt grønne. Hvor dog den meest vanartede Dreng er at foretrække for en mislykket Kvindespire! Forleden traf vi et tydsk Ord, der ved at opfattes efter Lyden som Dansk vilde have en obskøn Betydning, men paa Tydsk er det et uskyldigt Ord. Troer De, jeg kunde faae de velopdragne Smaapiger til at udtale det tydelig? Nei. Saa vidende vare de allerede, og saa lidet forstode disse keitede, halvfordærvede Børn at skjule deres Viden! Naturligviis lod jeg, som jeg Intet mærkede, og bragte senere en af mine Yndlinge til at læse det Samme op. Hun udtalte det fatale Ord med en saa simpel, uskyldig Ærbarhed, de nedslaaede lange Oienhaar bedækkede saa yndig hendes Viden, 390 at jeg kunde have omfavnet og kysset hende. Thi ikke den Kvinde, der i saadan Retning veed mindst, men den, der med bedst Bevidsthed behersker sin Viden, er den elskeligste.

Saaledes sluttede Schiøtt, idet han paa sin sædvanlige Maade greb Leiligheden til at anbringe et lille erotisk Dogma.

De stode ved Indgangen til Pigeskolen og skiltes.

Idet Schiøtt gik ind ad Porten, mødte han Dalberg. De vare alt med en høflig Hilsen komne hinanden forbi, da Dalberg vendte sig og sagde: Det er et ret morsomt Træf, i dette Øieblik blev der talt om Dem.

Saa? I hvad Anledning, maa jeg spørge?

I Anledning af det store Felttog, som Regeringen bereder sig til imod os. Den udruster jo et Par Blade, og De skal, siger man - eller det var det, der blev fortalt - være engageret til det ene.

Ih! Saa? Jeg haaber da, at Fortælleren har sat en høi Priis paa mit Hoved.

Den sædvanlige Taxt: 300 Rbd. sikkert om Aaret.

Hvad for Noget! 300 Rbd.! Nicht mehr für des Fiesko Kopf? Er det en Regering, vi har? Styr den, Hr. Dalberg! Læg ikke Fingrene imellem! De har min Velsignelse ... 300 Rbd.!

Hvorfor vil De ikke hellere selv hjælpe til at styrte den? spurgte Dalberg smilende.

Det maa De nok sige. Men det er nu Regeringens Lykke, at jeg er som de store Hunde, meget stærk, men utilbøielig til Slagsmaal. Man kunde jo tage det hele bestaaende Regimente i een Mundfuld; men jeg er ikke ærgjerrig.

Ethvert Menneske er ærgjerrigt; enhver dygtig Mand vil tjene Ideerne og i Kampen vinde Hæder og Udmærkelse. Det er en Naturlov.

Ja, Ideerne! Kalder De, med Forlov, Skattebevillingsret en Idee?

Nei, men jeg kalder Nationalitet og Frihed, Sandhed og Retfærdighed Ideer eller ideelle Magter, og tjener De ikke de samme? Til hvilket Parti hører De? Til Friheden eller ei?

Jo, jeg er neutral.

Hvad er det for et Svar? Det forstaaer jeg ikke, Hr. Schiøtt.

Da er det ganske simpelt. Der er to Partier, et, der vil herske, et andet, der ikke vil lade sig beherske; Friheden er i Midten, 391 Friheden er det ophøiede Punkt, hvorfra man har fri Udsigt til de Kjæmpende.

Det er Blaseerthed! De er ikke ærgjerrig, siger De; det maa være, fordi Deres Sind ikke modig og mandig attraaer Noget.

Schiøtt blev ømfindtlig berørt, men svarede med et Smil: Nei, det er sandt, om ogsaa Kongen i dette Øieblik vilde gjøre mig til Udenrigsminister, Cancellipræsident, Storkors og Elephantridder, sagde jeg dog: Nei, ellers Tak Deres Majestæt; man kan ikke friste mig; jeg husker nok Deres 300 Rbd.

Det var maaskee heller ikke Positioner, der passede for Dem; men naar vi Andre fik den collegiale Administration afskaffet og en ansvarlig, kraftig Bestyrer sat istedenfor hver af de gamle, skrøbelige Bestyrelser, saa vilde jeg mene, at Deres Plads var som Theaterdirecteur.

Det var, som om et Lyn slog ned i Schiøtt. Han havde Umage med at svare i en rolig Tone: Men det er dog en Post, som bør besættes uden Hensyn til politiske Anskuelser.

Naturligviis, Dygtigheden er Hovedsagen. Men hvorlænge troer De, det Hele kan staae? ...

Det er rigtignok en daarlig, gammel Kasse.

Vel, sagde Dalberg smilende, jeg tænkte egentlig ikke paa Bygningen; men Lignelsen er god. Det Hele maa falde, og det maa falde i Hænderne paa dem, der føre den offentlige, oplyste, nationale Mening til Seir. Og den Dygtige blandt de Seirrige vilde selvfølgelig være at foretrække for den Dygtige blandt de Overvundne. Vi lokke og købe Ingen til at gaae med os; men vi sige: Har Du samme Tro som vi, saa følg os og deel vor Skjæbne.

Hm! ... Saa kom man da til at gjøre et grundigt Studium af Historien, rode op i de gamle Documenter, Pergamenter og Tractater aa, ja, det kunde have sin Interesse!

Det kunde det; men det behøves ikke. Spørgsmaalet om Eidergrændsen ansee vi for theoretisk afgjort; vi betragte det som givet, og, i Sandhed, det er min inderlige Overbeviisning, at man enten maa være blind eller ligefrem have ond Villie for ikke at see, at Eidertanken er den eneste fornuftige, folkelige og realisable.

Men naar jeg ved Studium kom til et andet Resultat?

Vel, saa stod vi som ærlige Fjender overfor hinanden! 392 Det vil sige: Jeg var enten blind eller en Kjeltring.

Hør, Schiøtt, et Parti er et Parti. Man er med eller imod det. Ved at optræde bestemt, erhverve Venner og skræmme Fjender, ved at blive stærk, opnaaer man at gennemføre en Theori, som, saalænge man er svag, kan synes en Chimære. Man bør være stærk, det er det første, store Bud i Politiken. Der er desuden een Ting, man maa være kjed af, og det er alt det hule, lærde, cosmopolitiske Væsen, hele den alsidig-kloge Tanketilværelse. Vi maa tye tilbage til det gamle Nordens Tro paa Personligheden og Udviklingen deraf. Intet er mere slappende for Individet og Folkeslag end den Pantheisme, der gjør Menneskene til meer eller mindre ubevidste Bærere for et Forsyns Ideer og gjør den personlige Villie vakkende. Vi maae føle os selv som Personligheder; vi maae have et endeligt, selv et ensidigt Resultat at stræbe efter; vi maae *ville*.

Ja, men ...

Ja, men - ja, sæt endog, at det Hele gaaer galt, er da ikke selve Kampen bedre end den skrækkelige Dødsighed? Er det ikke bedre at elske og hade end være sløv - og naar Alt kommer til Alt, er det ikke skjønnere at erobre en Kvinde end at besidde hende?

Schiøtt udbrød: For en Sang fik Hjarne Danmarks Krone - for et skjønt og sandt Ord fik De Schiøtt.

Lad os hellere sige, at Fædrelandet fik Dem, da De vaagnede; jeg var blot Vægteren, der kaldte og sagde, det var paatide.

Men, sagde Schiøtt, siden jeg nu er Politiker, falder det mig ind: Efter min dumme Forstand er Viggo Gram ikke noget Lys; men det forekom mig dog, at der var noget Træffende i det, han engang sagde, at vi skulde dele Slesvig. Der er noget Klart i et saadant nationalt Princip.

Ja, det tager sig saadan ud for dem, der ikke see ud over deres Hatteskygge; men vær De vis paa, at Eidergrændsen er det Statsmandsmæssige, og skulde det engang knibe - Slesvig kan vi altid faae deelt. Det er den sidste Udvei ... Naa, vi sees vel snart.

Tak, ja ... men blot endnu et Ord, sagde Schiøtt, idet de til Afsked gave hinanden Haanden: Lige for Lige, den ene Aabenhjertighed er den anden værd: hvad skal De selv blive udi Politiken?

Hvad jeg er værdig til; maaskee døde for den gode Sag. Friheden fordrer Martyrer. Vi, som gaae forud, maae see de kjæreste Baand, 393 hvormed vi knyttes til Andre, overskaarne, maae opoffre vor Tilbøielighed, udstaae Had og Forfølgelse og mulig endog gaae miskjendte i vor Grav, inden Frugten modnes.

Schiøtt, der saa tidt havde læst og hørt tale om denne Martyrdom, fik fuldstændig sit gode Lune igjen og sagde: Velan, *macte*, hil Dig! Vi trænge egentlig til Martyrer. Og skulde det arrivere, saa kanoniserer Grundtvig Dem som Heimdal, den gode Vægter, der staaer paa Regnbuen og blæser os stærke Mænd til Kamp.

Saa fuldstændig havde Dalberg sat sig ind i, at han egentlig var Martyr, at han optog Spøgen som en Slags Compliment og lo. Ironiker! - sagde han til sig selv, idet han gik -; han skjuler Dygtighed og Følelse under sin tilsyneladende Blaseerthed.

Partikjærligheden var allerede virksom hos Dalberg og fandt en passende Benævnelse, der prydede Schiøtt til Ære for Partiet.

Schiøtt gik op i sin Skole, og han følte snart, at det maatte blive den sidste Time, han gav. Thi ved at høre en Elevs Stemme tænkte han paa, om den kunde bruges til Operaen eller Syngestykket, ved at see en

Andens Fødder tænkte han paa Balletten, ved en Mine eller Gestus stod Skuespillet for ham. Han havde faaet en Lidenskab, han hengav sig til den af ganske Hjerte og Sjæl, længtes efter at komme ud i Verden og Virkeligheden, høre hjemme blandt Kæmpende og Stræbende - thi der var et Maal.

Imidlertid havde Otto fortsat sin Vei, oplivet af Samtalen, saa opfyldt af det antike Livs Billeder, at han syntes sig selv at rage langt op over andre Mennesker og skulle have en Skjæbne, der langt overgik deres. I Længslen efter at see disse Billeder virkeliggjorte - en Længsel, som han senere kaldte en mærkelig Anelse - forekom Regnen og Blæsten ham som Symboler paa en afmægtig Fjendtlighed, som han gik og morede sig med ved til Trods at føre sin Paraply mod Vindstødene. Fra Hellas gik Tankerne i Hast til andre, romantiske Bedrifter, hvorom han havde læst: Til Ivanhoe, der red ind paa Tourneringspladsen ved Ashby-le-Zouche, til den unge Ney, der fattig og barfodet løb bort for ikke at forgaae sjælelig som Skrивerdreng, men da han nogle Aar efter kom tilbage, stod Nationalgarden under Vaaben for at modtage ham, Klokkerne ringede og Kanonerne tordnede, hvidklædte Piger modtog ham i Porten, og da der om Aftenen var Bal paa Raadhuset, vare Byens fornemste 394 Damer hædrede ved at dandse med ham - og pludselig standsede Ottos Tanker mismodige ved den Betragtning, at Disse havde kæmpet virkelig, han gik her og førte en Phantasikamp. Det virkelige Liv! Det virkelige Liv! sagde han til sig selv og opgav at føre sin Paraply som Landse mod Vinden og reiste Hovedet, for at Regnen frit kunde kjøle hans Ansigt.

I dette Øieblik var han kommen ved Siden af en Dame, der med kjøbenhavnsk Kunstfærdighed forstod at finde en nogenlunde reen Plet for Snørestøvlerne, medens hun hastig skred frem mellem Brolægningens smaa Afgrunde og Moradser og med den ene Haand holdt Paraplyen, med den anden værgede for sine Klæder. Vindstødet, som han havde givet efter for, rev hendes Paraply tilside, slog hendes Kaabe op, pidskede det sorte Slør og Hattebaandene ind imod hendes Ansigt, syntes drillende at udfordre begge hendes Hænder og et Par til, om hun havde havt dem.

Saa simpelt som det nu var at yde hende Læ under hans Paraply, forekom det ham dog som en oplivende lille Bedrift, som en Seir, han vandt over en besynderlig Ængstelighed, da han uvilkaarlig viste hende denne Artighed og tilføiede: Vil De gaae over Torvet under min Paraply?

Tak, Hr. Krøyer, svarede en ungdommelig Stemme, og hun slog sin Paraply ned.

Hvad for Noget? Hvem er det? tænkte Otto. Han fandt det upassende at bøie sig ned over hendes Ansigt, som desuden var skjult af det sorte Slør, og der blev et Par Secunders Pause.

Men De kjender mig nok ikke? tilføiede hun.

Nei, det gjør jeg heller ikke.

Hun taug og slog sin Paraply op.

Men siden De kjender mig - udbrød han - saa slaa nu ikke den Paraply op, hold ikke det sorte Medusaskjold imod mig!

Et nyt Vindstød rev i Paraplyen, og hun slog den ned.

Jeg takker Vinterguden og den regnbringende Søndenvind ...

... Og Nabrin, der ikke satte den virkelige Medusas Hoved i min Paraply, sagde hun i en Tone, der nærmede sig Skjemt.

Ja, men nu kjender jeg Dem! raabte han muntert, nu veed jeg det jo!

Nu, saa sig da mit Navn!

395

Naadige Frøken, der er kun En, som bærer det Skjold! Og De maa ikke tvivle om, at jeg jo skulde kjende min Foresatte, Universitetets høitberømte Patronesse. Jeg kan skaffe Attester fra alle Professorerne for, at jeg trolig har dyrket Dem, siden jeg første Gang havde den Ære at gjøre Deres personlige Bekjendtskab. Ogsaa er min Forsømmelse, at jeg i første Øieblik ikke gjorde Honneurs, ikke Andet end Skildvagsfarseelse, formedelst at De ikke viste Dem med Distinctionerne - hvor er Deres Ugle?

Min Gud, kalder De min Moder en Ugle?

Naadige Frøken Minerva, De vil sætte Deres troe Alumnus paa Prøve. De har ingen Moder, De har blot Fader, Jupiter. Alverden veed, at De af Jupiters Hoved sprang frem paa Scenen, og da bævede al Olymp under Gudernes Bifaldsklap!

Har hun da sagt Dem, at det var mig? Veed De virkelig, hvor De saae mig første Gang? spurgte hun utaalmodig.

Hvad har jeg sagt? Hvilken Hun? tænkte Otto, men holdt haardnakket fast ved den frelsende mythologiske Tankegang og svarede: Hvor jeg saae Dem første Gang? Hvor ellers end i den store Gaard mellem Fiolstræde og Nørregade? Det er jo Deres Fideicommis.

Aa, det var jo i Admiralgade!

Ja, det er sandt, naar Pallas Athene heiser Orlogsflag, maa hun boe i Admiralgade ... o, men ... den Stemme ... De er Pauline! - om Forladelse: Jomfru Bille!

Pauline rødmede under Sløret ved at høre den glade Overraskelse i Ottos Stemme.

Hun sagde: Tilstaa det, De kjendte mig ikke.

Nei, det er meget sandt ... Men sig mig nu, hvorledes har De havt det i den lange Tid? Hvor har De været? Naar er De kommen tilbage?

Jeg var i Middelfart.

I Middelfart! Saa har jeg maaskee i Sommer en tidlig Morgenstund ude fra Lillebelt seet Røgen fra Deres Huus! Saa nær var jeg Dem!

Det kan saamæn gjerne være, svarede hun, for min Onkel er Bager. Jeg var i Huset hos min Onkel eller egentlig hos min Tante.

Er Deres Tante da ikke Deres Onkels Kone? spurgte han smilende.

396

Nei, det er hans Søster ... har De aldrig der i Egnen hørt Nogen tale om Mdm. Bille?

Nei.

Naa, det er jo ogsaa ligegyldigt ... Men sig mig, hvor kunde De, da De dog ikke kjendte mig, tale om Scenen?

Talte jeg om Scenen? Det veed jeg ikke af. Det maa have været ganske tilfældig. Men sig da mig, hvorfor De sagde, at jeg havde seet Dem i Admiralgade.

Men der saae De mig jo første Gang! ... ja, det veed De altsaa ikke! Kan De ikke huske en Aften, da De kom ind til Hillebrandts? Der stod en ung Pige og var lige ved at gaae, og jeg gik ogsaa strax. Senere, da De kom til at boe hos os, tænkte jeg sommetider paa at sige Dem det; men ... men jeg syntes, det var ikke værdt.

Der er dog en Skjæbne i, at vi skulle mødes! udbrød Otto; og jeg anede det - i Sandhed, lidt før jeg traf Dem, havde jeg en Anelse om, at der skulde hændes mig noget Lykkeligt! ... Men jeg kan ikke rigtig forstaae det med Scenen, hvad var det?

Aa, det forekom mig saa underlig jeg troede, Mdm. Hillebrandt havde talt til Dem om mig og fortalt, at jeg saa gjerne vilde til Theatret.

Til Theatret? sagde Otto tankefuld og med en Følelse, der knyttede sig til en uvilkaarlig Fordom. Men hvorfor gaaer De da ikke til Theatret?

For mine Forældre vil ikke have det ... og man kan da ikke løbe til Theatret!

Men naar De har Talent, saa er det jo Synd at holde det tilbage! At indespærre en menneskelig Sjæl! Herregud, hvor det maa være haardt! ... Har Nogen sagt Dem, at De har Talent? Har De været hos Fru Heiberg eller Mdm. Nielsen?

Gud, nei, det har jeg ikke vovet! Men jeg drømmer om det om Natten, og det er min eneste Glæde om Dagen at tænke mig, at jeg kunde faae Lov til at spille! Hvor man kan elske saadan en Rolle! Det er, ligesom den levede, ligesom den var Ens Søster eller meget mere ... o, det er ikke til at forklare!

Det er Synd!

Ja, saadan er det at være Fruentimmer. Mandfolk kan sagtens!

Det skal De ikke sige, sagde Otto og tænkte paa sit ufuldførte 397 Drama, tænkte med Mismod paa, at Ingen hindrede ham, og dog kunde han ikke.

De vare komne over Christiansborg Slotsplads og gik ind i Løngangene. Otto slog Paraplyen ned, og

Pauline slog Sløret tilside. Det var næppe aldeles uden Coquetteri; thi hun var vistnok ikke uvidende om, at hun var bleven smukkere. Dengang Otto havde boet hos hendes Forældre, var hun spinklere og blegere; nu var hun udviklet, hendes Kinder havde faaet en yndig, frisk Rødme, hendes Øine syntes dybere blaa, maaskee fordi Øienbrynene saavel som Haaret vare blevne mørkere. Det var et deiligt fyldigt kastaniebruunt Haar, der forøgede Hudens Hvidhed; paa hendes Overlæbe vare fine, hvide Duun.

Hun kunde see, hvilken henrykt Forundring der malede sig paa Ottos Ansigt, da hun vendte sig imod ham.

De kommer altsaa til Hillebrandts, sagde Otto efter en Pause.

Meget sjelden. Især nu er det ikke videre behageligt, siden han er bleven saa gjerrig. Det er ubehageligt at see paa.

Ja, jeg kommer der ogsaa meget sjelden. Men naar gaaer De derud næste Gang?

Hvorfor spørger De om det?

For saa vilde jeg ogsaa komme der.

De er idetmindste ligefrem, sagde hun, leende for at dølge den uvilkaarlige Glæde, hans bestemte Attraa efter at gjensee hende og hans Stemmes Inderlighed vakte hos hende. Hendes hjemlige Forhold vare ikke af den Natur, at de bøde hende Værn mod en Fristelse, som desuden ikke forekom hende at være en Fristelse, og hun var for lidt coquet, for uforsøgt til at gjøre sig meget kostbar. Hun lod sig kun bede engang endnu og sagde efter nogen Nølen, at hun kom til Hillebrandts næste Søndag.

Næste Søndag! - I stedet for den ubegrændsede, uendelige Horizont havde Otto pludselig faaet en Udsigt, der var begrændset af næste Søndag. Alt hvad der laa hiinsides, var for ham ikke til; Verden hørte op der, ligesom for de Gamle Jordan hørte op ved Hercules's Støtter. Han havde fundet noget Virkeligt, og dersom et Svælg havde skilt ham derfra, vilde han have kastet Alt, hvad han eiede, og Alt hvad han vidste, Theorier, Fortid og Nutid, i Svælg for at udfylde det og skride derover til - næste Søndag.

398

Fjerde Capitel

Den længselsfuldt ventede Søndag kom da, og Otto begav sig til Hillebrandts.

»Kom nu, min Yngling kjære!
Nu Alt er tilberedt,
Alt, hvad Din Sjæl forlanger,
Er efter Ønske skeet.
En sval og luftig Grotte
Høit, herlig hvælver sig,
De slebne Marmorsider
Saa kjølt omgive Dig.
Paa Bunden strøet er vorden
Fiint Alabastersand;
I Badet bølger Rosen-
Og klart Lavendelvand.«

Hillebrandts simple Bopæl svarede kun lidet til disse Billeder; men Pauline var der, og selve det Hemmelighedsfulde, den halve Forvirring baade hos hende og ham, Alt dette havde et Trylleri, der gjød Skjær over Stuen, saa at den blev deiligere end noget besunget, idealt Palads.

Mdm. Hillebrandt gik syngende op og ned med den lille Georg paa Armen og gjorde sig ikke megen Uleilighed med at forestille Otto for Pauline. Da hun lidt efter, oprømt over Ottos Komme, gav sig til at dandse med Georg, spurgte hun: Naa, hvorfor dandser De ikke med? - Men efter faa Minutters Forløb skulde man troet, at en erotisk Duft ligesom ved magisk Udstrømning naaede hendes Sandser; hun fandt, at deres Sammentræf her »betød Noget«, hun vilde »lægge op« for dem, og det traf sig da flere Gange, at naar han »hjertelig« eller »trofast« kom ridende, fik han »hjerteligt Svar«, men »spodsk Nei«, hvorover Mdm. Hillebrandt næsten kom op at skjændes med sig selv og Kortene, da hun fandt det saa urimeligt.

Pauline sad med et for Otto uudforskeligt Ansigt; han vilde gjerne i et Sideblik have læst en Indsigelse imod, at han skulde have 399 spodsk Nei; men hun saae ud, som om hun troede paa Skjæbnens Villie. Han kunde nu see, at om han end havde naaet hende, saa var Horizonten endda lige vid. Saa fulgte han med stor Spænding Mdm. Hillebrandts fornyede Forsøg - thi skjøndt han havde sagt til Bregning, at selv naar den hele Verden brød sammen over ham, vilde han troe, at det var Lov og ikke Mirakel, saa behøvede han dog kun at faae Lidt at haabe eller frygte for at troe paa en mystisk Magt.

Mdm. Hillebrandt skjulte pludselig Kortene; hun hørte sin Mand komme.

Allerede Lys? sagde Hillebrandt mut. Ei, god Aften, Krøyer! hvor skal vi skrive det? God Aften, lille Jomfru Bille!

Mdm. Hillebrandt sagde med et ængstelig spørgende Blik: Skal vi slukke det igjen?

Nei, vist ikke, svarede han vranten, nu er det jo tændt. - Han tog en gammel Frakke paa, hentede Papir og Blyant og gav sig til at tegne Bordter, der skulde udhugges. Lidt efter opklaredes hans Ansigt, han gik hen til sin Kone og sagde venlig: Hør, lille Mutter, Din Fader kommer om lidt med en fremmed Herre. Han vilde have et Par unge Mennesker i Kost hos Din Fader, men de har ikke Plads hjemme, og saa sagde jeg, jeg vilde tale med Dig, om vi kunde tage dem. Sex hundrede Daler om Aaret! Tre hundrede for hver! - Og han gav sig nu til at udvikle, hvordan Huset kunde indrettes, for saa mange Penge var dog Synd at kaste bort!

Men Du Fredsens Gud, Hillebrandt! udbrod hun, hvor troer Du nu, det kan gaae an! Her er jo ikke saa megen Plads tilovers, at en Muus kan ligge i Barselseng!

Hillebrandt kunde ikke bekvemme sig til at indrømme dette, og under den heftige Disput, som paafulgte, søgte han med en Behændighed, der var piinlig for Tilhørerne, at overliste sin Kone, som om Huset udvidede sig, naar hendes Beviser kom i Uorden.

Lykkeligviis kom André med den Fremmede, og det var til Ottos Overraskelse den stille alvorlige Adjunct fra den By, hvor hans Moder boede. Forretningssagen var snart afgjort; André havde ikke et Øieblik for Alvor troet paa sin Svigersøns Forslag, men forstod strax at dæmpe hans onde Lune og faae en Samtale igang.

Ja, naar var egenlig de gamle, gode Dage? spurgte André, da man 400 i Samtalen berørte, hvor langt vanskeligere Ungdommen var at opdrage nu end før. - Naar jeg skal være oprigtig, saa synes mig, at vi vare ligesaa store *gaillards* dengang, som man er nu.

Adjuncten svarede: Det er vanskeligt, nøiagtig at bestemme Grændsen; men den er vel omtrent paa den Tid, da Cigarerne kom i Brug.

Trods sin Høflighed var André nærvæd at lee høit over den alvorlige Adjunct. Cigarerne? Cigarerne! raabte han nu, ja, *enfin*, i visse Maader har Hr. Adjuncten Ret. Nu gaaer man paa Gaden og damper Damen sin Cigar op i Ansigtet; ja! man har saadan undertvunget de stakkels Pigebørn, at de, bare for at faae lidt Conversation, tillade de unge Herrer at tage Cigaren med ind til dem. Uf, naar jeg seer saadan en Oxekjæft sidde med Benene slagne over hinanden og Cigar i Munden overfor en nydelig Pige! Hr. Adjuncten har Ret, paa min Ære!

Det var egenlig ikke det, jeg meente, sagde Adjuncten. Men kan De huske, hvor forbittrede Kjøbmænd og Principaler vare endnu for faa Aar siden, naar de saae et af deres unge Mennesker med Cigar i Munden? De bekjæmpede den nye Skik med stor Forbittrelse uden ret at vide, hvad den var. Men den betyder, at fra den Tid af skulde de unge Mennesker hver Time paa Dagen *nyde*.

André forstod ikke rigtig den alvorlige Adjunct og førte Samtalen over paa andre Ting, var saa jovial, livsfrisk, høflig, at Otto, der behøvede saa lidt for at høre Meget, fornam Budskab fra den mandige, kjæmpende Verden, hvor han troede at høre hjemme, og blev ganske skamfuld over nylig at have siddet i denne Smaalighed og holdt den ud for en Piges Skyld. Alligevel vilde han nødig følge med André og den Fremmede, da de toge Afsked, men havde dog gjort det »for Skams Skyld«, hvis ikke André paa en høist elskværdig Maade, med et Smil, der var deelt mellem ham og den smukke unge Pige, havde faaet ham til at blive. Hvor forandret var allerede Forholdet! For en Times Tid siden havde det været uendelig frit og ubegrændset, et Don-Juan-Forhold; mellem Menneskene begyndte det strax paa mangfoldig, alvorlig Maade at faae Grændser, og ved Andrés fine Smil var det kommet under en Mands Medviden.

Saasart de vare gaaede, var Hillebrandt igjen mut og tog fat paa sit Arbeide. Otto søgte at faae ham oprømt og talte med ham om 401 Tegningerne, hvorpaa Hillebrandt viste ham nogle meget vellykkede og med særeget Velbehag, i dæmpet Tone fortalte, hvor meget han kunde tjene derved. Hvad troer De ikke, sagde han, at de Fleste, som have gaaet paa Academiet, vilde gi'e til, om de havde lagt sig efter saadant noget Solidt, der føder en Familie! Og i det Samme saae Hillebrandt paa ham med et uhyggeligt Blik. Otto kunde ikke forstaae, at denne Mand siden Sønnens Fødsel var deelt imellem Begjærighed efter Penge og den uslukkkelige, frugtesløse, skuffede Længsel efter kunstnerisk Berømmelse. Istedendfor at give ham Ret

forsvarede Otto Kunsten, hvorpaa Hillebrandt med stigende Vrede drog tilfelts imod den og paastod, at det Hele var kun til, fordi pæne Folk ikke vilde have deres Børn til et ærligt Haandværk, og derfor vare de enige om at kjøbe Kunst. Ogsaa imod Kunstnerne ivrede han, skildrede deres indbyrdes Misundelse, Falskhed og Iversyge, fortalte smaa Træk fra Academiet og spurgte endelig: Og hvorfor? hvorfor? - For dette her! svarede han selv, idet han greb i Lommen og med sært Blik fremrakte en Haandfuld Penge.

Gaaer De heller aldrig i Theatret? spurgte Otto afledende.

Nei, veed De hvad, min gode Krøyer, den Tid er forbi, da jeg lod mig narre til at spille Tid og Penge paa det Vrøvl! Der sidder man i tre Timer og gloer paa, om et Mandfolk og Fruentimmer kan faae hinanden. Jeg kunde have Lyst til at springe ned og spørge saadan en Hvalp, hvad han duer til, og hende, om hun vilde tage ham, naar han ikke kunde ernære hende. Lad os see, hvordan de holder Huus, naar de er blevet gifte! Men Orden og Arbeide og Huusholdning, det er for kjedeligt at see paa! Nei, vi har ikke Noget at bestille, det er Sagen, og derfor skal Landet føde Skuespillere!

Naa, og Videnskaben, den er vel heller ikke Noget? spurgte Otto.

Videnskaben! Hvad veed I? Hvad er det Bord? Ja, der staaer I og maaber. Hvad er det Bord? Svar mig, Hr. Videnskabsmand!

Det er af Fyrretræ, troer jeg.

Ja, jeg er en simpel Haandværksmand og holder ikke Mahognibordet!

Lad mig nu komme til at lægge en Dug paa det Fyrrebord, sagde Mdm. Hillebrandt. 402 Begge havde følt sig personlig saarede og ydmygede ved Maaden, hvorpaa Hillebrandt havde omtalt Kunsten og ideale Ting, og det var dem en Trang at faae udhævet hans Uret, og medens de saaledes gik sammen og forsvarede Phantasiens Liv mod dets Fjender drog Talen dem livlig og friere til hinanden som forladte Børn, der intet andet Tilhold havde - eller Hillebrandt maatte bære Skylden for, at de talte saa hjertelig og frit »som gamle Bekjendte«. Saa unge og smukke, som de vare, indgjøde de gjensidig hinanden Velbehag, omgave hinandens Tanker og Attraa med Skønhedsforestillinger, med ubevidste Idealitetsfølelser. Den Enes Stemme var Musik for den Anden; den Ene talte for at fremkalde den Andens Tale, for at høre Bemærkninger, der i al deres Almindelighed dog bares af en særlig Følelse og bragte Tilhøreren et andet Bud, end der laa i de blotte Ord. Dog var dette ulige fordeelt; thi Otto talte meest og en Tidlang næsten udelukkende, indtil han behændig fik Talen bragt paa deres Møde og paa hiin Sommermorgen og paa Tanten i Middelfart, som Pauline havde antaget, at han maatte kjende.

Det skimtedes gennem hendes Ord, at denne Tantes Mand, Paulines Farbroder, var død paa en ulykkelig Maade; men det blev fortalt saa ubestemt og flint, som Kvinder formaae overfor den, hos hvem de kun ville vække Velbehag; thi man pynter sig ikke blot med sin Dragt, men ogsaa med sine Livsforhold. De bleve endnu mere gamle Bekjendte, da Pauline nævnede en Mand, der var kommen fra en Naboby og havde gjort hendes Onkel den værste Fortræd: en Procurator Basse. Hun nævnede desuden en Mand, der egenlig havde været Hovedmanden og gjort stor Uret: Grosserer Sander.

Er det den Sander, hvis Datter blev gift forleden med Assessor Hald? spurgte Otto.

Pauline bejaede det.

O, sagde Otto, ham maa De ikke være vred paa, ham bør meget tilgives, naar han har en saa deilig Datter!

Ja, da tilgiver min Tante ham aldrig, svarede Pauline skarpt; hun siger, hun tør ikke, endskjøndt hendes Skriftefader har paalagt hende det.

Hvad, Skriftefader? Er Deres Tante Katholik?

403

Ja, hun er født ude i Østerrig, i en By, som hedder Triest.

Ih, Deres Tante er Katholik og næsten en Italienerinde! sagde Otto, og for ham var det, ligesom Pauline blev finere derved.

Ja, De skulde see hende, hvilken smuk aldrende Kone det er, skjøndt hun har havt saa megen Sorg. Alle Folk holde saa meget af hende! Og hun gjør ogsaa meget Godt, for hun har arvet.

Men hvorledes kan hun have en Skriftefader? For der er da ingen katholsk Præst i Middelfart?

Nei, men lige til den senere Tid har hun pleiet at komme engang om Aaret hertil. De veed nok, her er et katholsk Kapel og en Præst. Jeg har engang været med hende hos ham.

Hvordan er saadan en katholsk Præst? Hvad sagde han? Han holdt vel meget af Dem.

Det var en meget rar Mand at see til. Jeg troede, vi skulde ind til Fruen og drikke Kaffe, ligesom da jeg var med Moder hos vor Præst, og jeg rykkede Tante i Ærmet og spurgte om Fruen, men saa sagde Tante, at jeg var en Hedning. For de katholske Præster tør ikke gifte sig.

Ja, hvilken Synd! sagde Otto. Vilde han ikke omvende Dem og have Dem i Kloster?

Hvor kan De nu sige saadant Noget! Han talte saa godt og smukt til mig. Han sagde, jeg skulde være en god Pige, og saa gav han mig et Billede af Jomfru Maria og sagde, at hende havde de rigtignok forjaget af Danmark; men naar man paakaldte hende i stor Nød, var hun der alligevel.

Saa har De jo faaet en Slags Amulet; hvad har De gjort med Billedet?

Jeg har gjemt det.

Det er altid godt at have Seddel i flere Lotterier.

Hvad var det, De sagde? Det var vist noget Slem! Hvor kan De nu nænne det! Synes De ikke ogsaa, det er Synd, at man har forjaget Jesu Moder?

Tilgiv mig, jeg meente det ikke saa slemt, sagde Otto og nynnede Recitativet:

»Guds Moder staaer i Silke og i Guld
Paa Altret, hvor de gyldne Lamper brænde,
404 Hun eier Trøst for hver en Sorrigfuld,
Hvor kan man bedre boe end boe hos hende!«

Men De er jo en halv Katholik, tilføiede han efter en lyksalig Pause; thi han havde reciteret Ordene til hende, og hun havde lyttet, medens de gik tættere ved hinandens Side.

Nei, jeg har kun eengang talt lidt derom hjemme, og saa sagde Fader, at det var Papisteri, og det var forbudt her i Landet. Og min Tante har tidt sagt mig med grædende Taarer, at det gjør hende ondt, at vi ikke kunne mødes i Himlen. Troer De det? Fader siger, at Enhver bliver salig i sin Tro.

Ja, udbrød Otto, det er vist ligegyldigt, hvad man troer eller ikke troer, blot man er sanddru og ærlig! Naar man nærer Sjælen med Sandhed og Retfærdighed, voxe dens Vinger, og da kan man efter Døden stige op ad Himmelhvælvingen og følge med de salige Guders Tog. Men nærer man Sjælen med Usandhed og Svig, da krympe Vingerne sammen og falde af, og efter Døden bliver man som et vissent Løv, der omtumles af Efteraarsvinden og er forsvundet om Foraaret, naar den øvrige Natur feirer Gjenopstandelsen.

Saadan Tale havde Pauline ikke hørt før. Thi om end det Ophøiede undertiden blev berørt i den prosaiske Verden, hvor hun levede, saa traadte det frem i stiv, dogmatisk Dragt; men her klang Poesien til hende paa alfar Vei, og med hvilken Inderlighed og hvilken Bibetydning! Og da hun gik fra ham og kom hjem, til den tause Fader og til Moderen, der skjændte, fordi hun kom lidt sildigere, end hun var ventet, var det for hende, som hun havde fundet et bedre Hjem udenfor, og hun var glad ved at have lovet ham, at de igjen skulde mødes.

Femte Capitel

Hvor vanskeligt det end er, at et menneskeligt Forhold kan unddrages den Tanke, hvormed det blev til, saa var det dog et smukt Forhold, der nu opstod mellem Pauline og Otto. Hos et østerlandsk Folk omtaler Religionsbogen sex Slags Kjærlighed, af 405 hvilke een kaldes »den himmelske Musiks Kjærlighed«; men trods det skjønne Navn er denne Art dog kun den tredie i Rækken: høiere er sat den Forening, som stiftes for at vedligeholde en ædel Familie, og høiest den, hvis Formaal er at hædre en Gud. Seer man nøiere til, opdager man maaskee, at Forskjellen mellem alle tre Arter hovedsagelig er den første Tanke, den Aand, den Duft, hvori Kjærligheden fødtes: under opløftende, rene, himmelstræbende Stemninger, eller mellem en kraftig, stolt Families hæderfulde Traditioner, eller under en Concert, paa Bal eller overhovedet slige tilfældige Møder, hvor Sindet var halv romantisk, halv sandselig sat i Stemning. Denne tredie Art kan en Tidlang være saare smuk - ja, de Fleste gifte sig paa den. Den kan være som deilig Musik; den gynger og bølgjer gennem Blodet syngende og klingende som Fuglekvidder i Skoven, den sætter Sjælen i glad og stærk Bevægelse, saa at den rummer mere Liv end forhen, bliver oplagt til skøn Idræt, skuer paa hele Livet

som paa en underfuld Have og glæder sig over alle Blomsters Duft. Poeterne fremstille den gjerne som Menneskelivets virkelige »himmelske Musik«, forstaae at lade den menneskelige Lidenskab og Smerte bruse med stærke Orgeltoner og røre Tilhørere og Tilhørerinder, og lade saa sædvanligviis Tæppet falde ved Brudekamrets Dør eller ved en brat Død.

Der kom virkelig noget Smukt imellem Otto og Pauline. Den begavede, ensomme Ungdom stræber saa ivrig opad, har en saadan Sands for det Lyse og Rene, at den kun behøver en Anledning for at løfte sig ud og op fra de nedtyngende Magter, det Voldsomme, Fortærende, den bærer paa. Anledningen var givet ved Aftenens Samtale, og hvergang de senere mødtes, adløde Tanker og Ord uvilkaarlig denne Impuls. Han omtalte aldrig sine ungdommelige Planer, Forhaabninger, ærgjærrige Tanker; deels vare de ham selv for uklare, deels havde han formegen Smag til at ville glimre for saa billig Priis; men det mærkedes gennem Alt, hvad han sagde, at han begjærlig stræbte efter noget Stort og Skjönt. Og skjøndt hun dunkelt følte det og beundrende saae op til ham, sagde hun det ikke. Hun var overhovedet taus, naar det kom an paa at udtale Følelser eller af hende selv frembragte Anskuelser; men desto mere foranledigede hun derved Otto til livlig Tale. Han bragte hende sin Sjæls poetiske Attraa, Udbyttet af sin Læsning og Erfaring, det 406 Skjønneste og Bedste, han eiede. Endskjøndt en Moder vilde have taget meget i Betænkning at overlade sin Datter til en saadan Omgang, kunde hun dog for Øieblikket ikke have ønsket hende en renere, kydiskere. Han havde et særeget Talent til at udfinde og fortælle saadanne Begivenheder, hvori der paa opløftende Maade viste sig en Kamp, enten smertefuld eller seirrig. Saaledes fortalte han om Bernard de Palissy, der i det 16de Aarhundrede havde udtænkt en Maade at brænde Glasmaleri og en Slags Terracotta paa: Han anvendte sin hele Formue paa frugtesløse Forsøg, og tilsidst var han saa fattig, at han brændte sin sidste Stol for at gjøre et Forsøg endnu, og saa -lykkedes det! Pauline mødte det dybe Udtryk i hans Øine med et Blik, hvori han troede at læse den hjerteligste Interesse for Bernard de Palissys Terracotta og Glasmaleri.

En anden Gang fortalte han hende Begivenheden mellem Rubens og Klosterbroderen: Paa en Reise blev Rubens overfaldet af Uveir og søgte Ly i et Kloster. Da han næste Morgen før Afreisen kom ind i Refectoriet, blev han overrasket ved Synet af et Maleri, som hang paa Væggen, og som syntes ham et uovertræffeligt Mesterværk. Han spurgte Prioeren, hvem der havde malet det, hvortil ligegyldig blev svaret, at det blot var Noget, som en af Munkene havde faaet Lov til at sysle med i sine Fritimer. Men hans Navn? udbrød Rubens og saae sig om i Kredsen. - Han har intet Navn, han er Munk, lød Svaret. - Jo, raabte Rubens, han maa, han skal have et Navn; thi han er et af de største Genier, Gud har skabt ja, smil ikke, Mand, det er mig, det er Rubens, der siger det! - Og ved at høre Dommen udtalt af dette Navn, styrtede en ung Munk ligbleg om og døde kort efter.

Otto tilføiede: Han havde bundet sig for Livstid, da Anerkjendelsen, Livet, Berømmelsen viste sig for ham i al sin Herlighed! Have det saa nær og ikke kunne naae det!

Den stakkels, stakkels Munk! sagde Pauline.

Det indtraf dog ogsaa snart, at hans smaa Fortællinger fik et mere praktisk Formaal. De gik en Vinteraften sammen paa Blegdamsveien; han bøiede sig over hende og ikke synderlig meer end Sløret skilte Ansigt fra Ansigt. Da fortalte han hende om de to Børn, som legede ved Rhinen; de havde skjult sig i en Viinstok, og der var et Viindrueblad mellem hans Mund og hendes, og han kyssede 407 Bladet; da sagde hun: Tag Bladet bort og kys mig. - Paulines Slør blev taget bort, og hun gav, eller han tog det første Kys. Sneen laae reen og hvid for deres Fod, og Stjernerne tindrede over dem.

Hvilken lykkelig Tid! Han havde forhen i Samliv med Mendoza prøvet det fredelige, inderlige Liv, der var rigt i sin Halvdunkelhed, det Liv, hvorfra han saae ud paa den virkelige Verden som noget Fjernt, Uforstaaeligt, skjøndt Poetisk. Nu var Forholdet omvendt, han havde al Rigdommen, Verden Ingenting, eller han tænkte ikke over, hvad Verden havde. Endnu omgaves han af den uskatteerlige Halvdunkelhed; men det var Morgenens, uendelige Forjættelser laae deri, fine, dulgte som Solstraalerne i Sommermorgenens friske Farver. Tilværelsen havde for ham hint deilige bløde Skjær, som vi beundre paa Morgenduggen, paa Ferskenens Lød eller endnu mere: paa den Elskedes Kind. Ja, saa blød som Paulines Kind, som hendes Læbe med de fine Duun, syntes Tilværelsen ham.

Livet var saa stærkt hos ham, enten han var sammen med hende eller ene. Det forekom ham, at hele Verden skulde fremad, og han behøvedes dertil; den havde Hast og ventede dog paa ham. De lykkelige Stemninger gik igjennem hans Bevidsthed ligesom Hærskarer af skjønne Billeder, af poetiske Skikkelser, som det ikke faldt ham ind at tvinge og fastholde - dertil var han midt i den drømmende Ro for urolig, dertil havde han ogsaa altfor meget Tiden for sig! Fornemmelsen af en ham forbeholdt aandig og sjælelig Lykke gjennemstrømmede ham med en saadan Klarhed og Skjønhed, at der syntes at blive meddeelt hans hele Existens Uforkrænkelighed. Ligesom der af Ægypterne blev fundet en legemlig Substans, der ved at indblandes i det døde Legeme befriede det fra Opløsning, saaledes synes der at være en sjælelig Balsam og Krydderduft, der meddeler sig til hele Personligheden og trods al Sandsynlighed bringer den til at føle sig hævet over Tid, Forkrænkelighed og Død.

Undertiden mærkede han, at Pauline ikke kunde følge med, skjøndt hun gjorde sig Umage for at see ud,

som om hun forstod ham og deelte hans Tanker. Som saa mange unge Piger betragtede hun ikke den aandige Verden, det Fjerne, Store, som Noget hende personlig vedkommende. Uagtet hun havde talt om, at hun vilde være Kunstnerinde, saae hun op til Digtere og Kunstnere med en ængstelig Ærbødighed, ligesom i plebejisk Afstand, medens han 408 med al sin Ærefrygt og Enthusiasme dog altid følte sig dragen til dem som ved Slægtskab. Meget af, hvad Otto omtalte, havde kun Værd for hende, fordi *han* omtalte det, medens det kostede hende Anstrængelse at lytte. Derimod havde hun øieblikkelige, overraskende Glimt af Intelligens, forenet med Elskov, en dyb, dulgt lidenskabelig Natur. Og saa var hun saa smuk og frisk! Det var fuldstændig Tilgivelse for hver lidet Øieblik, da han ved hendes Side mærkede sig ene med sine Forestillinger eller Længsler.

Denne Slags Følelser vare for meget Personlighedens inderste Eiendom, til at Otto kunde have udtalt dem til Andre, og han hørte heller ikke meget til de Characterer, der behøve en Fortrolig. Om hele Kjærlighedsforholdet var han taus mod sine Bekjendte eller Venner; de, han nærmest kunde have meddeelt sig til, nemlig Schjøtt og Mendoza, syntes ham hver paa sin Maade ikke egnede til romantiske Sympathier, og engang da han i en usædvanlig meddeelsom Stemning sagde til Sem: Der burde være opreist Altre, hvor man kunde offre Hekatomber - svarede Sem med tænsksom Mine: Ja, men var det hundrede Øxne eller hundrede Been, altsaa fem og tyve Høveder, de offrede? Eller deriverer Du det af Hekate?

I sjælelig Henseende havde Forholdet i Løbet af et Par Maaneder forandret sig overordenlig; men i ydre Henseende var det endnu som ved det første Gjensyn: de mødtes hemmelig, paa alfar Vei. Saa kjær og lokkende end det Hemmelige er, saa kunde Modsætningen dog ikke undlade ved flere Leiligheder at gjøre sig følelig. Som Alle, der ere udgaaede fra et godt Familieliv, følte Otto en uvilkaarlig Trang til at nyde sin Lykke paa huuslig, hjemlig Maade. Han trængte til et hjerteligt Tilhold, og det blev alt mere uadskilleligt fra Pauline; men saa Meget og ikke mindst Tanken om Moderen og hendes Adfærd hiin Aften traadte gjennende i Veien. Pauline slog aldrig paa Sligt, og de Ord, hvormed hun ofte afbrød en Spadseretur: Gudjeg maa hjem, hvad vil Moder sige! - havde forsaavidt noget Behageligt for ham, som de syntes at antyde, at hun betragtede Forholdet som skilt fra Moderen og Hjemmet; men - det kunde han dog heller ikke synes rigtig om, uagtet Theorien om den frie Kjærlighed og den græske Skjønhed laae i hans Sind med halvt tillukkede, blinkende Øienlaag, gjemte meer end glemte. Hun syntes ikke at have Bevidsthed derom. Hun fulgte hans Villie, uden 409 at tænke derover, uden at gjøre sig sin Stilling eller sin Attraa klar og kunde saa meget lettere blive i denne naive Tilstand, som Kvinden jo altid føres af Mandens Arm, jomfruelig venter, til hun bliver engageret, og, naar hun skal inclinere, ofte bruger Leiligheden til at skjule sin virkelige Inclination.

Otto kunde ikke forklare sig dette Tilslørede, Halvbevidste, der undertiden forekom ham som en Selvmodsigelse, men sagde da med besynderlig Alvor og bankende Hjerter til sig selv, at han ridderlig havde at vaage over dette Barn, der var lidt uforsigtigt, men af Kjærlighed til ham. Til andre Tider syntes det ham, at der i hendes Taushed, i det Uforklarlige af hendes Væsen, netop laa Noget, som beherskede ham eller var som et Skjold imod ham: en Antydning af, at han ikke, paa den Maade som han ønskede at møde hende, havde Ret til alle hendes Tanker.

Engang vilde han have hende med paa en Kanetour - han vilde lade en lukket Vogn sætte paa Kjelker - og hun sagde, at hun vilde gjerne; men det var umuligt at være hjemmefra. Saa sagde han:

»Gud naade dennem, som Aarsag er,
At de ei sammen maae være,
Som have hinanden af Hjertet kjær
Og elske i Tugt og i Ære.«

Schjøtt kunde ikke have citeret rigtigere, og Pauline hørte derpaa med et uigjennemtrængelig roligt Ansigt; men han selv følte, at han var nærvædet at blive comisk ved sin Pathos; thi hvo stod dem i Veien? Vilde hendes Frænder begjære noget Bedre end at faae Lov til at give deres Tilladelse?

Man tænker saa uklart, naar man tænker med Følelsen eller endog med mange Følelser. Han ønskede just ikke at forlove sig; men det syntes ham, at Alt burde gaae ærlig til, Paulines Forældre burde vide det. Og lidt efter lidt gav da Phantasien efter for Villien til at finde Mdm. Bille elskværdig: Hun var dog en net og brav borgerlig Kone, og selv den Aften, da hun havde været slem, var det jo egenlig skeet af moderlig Omsorg for Datteren. Bille var Handelsbogholder - havde hans egen Fader ikke været Kjøbmand? Og, underlig nok, Billes Stilling blev forskjønned ved, at i flere Romaner, som 410 han havde læst, vare Handelsbogholdere fremstillede som særdeles retskafne. Det forstaaer sig, man kan ikke saadan rette sig efter Romaner; men det er dog af Literaturen, at man i Almindelighed erfarer Folks Anskuelse, hvad der ansees for Skik og Brug, rigtigt og urigtigt. Og i adskillige Comedier er det jo Studenters høieste Attraa og Lykke at ægte Kobbersmeddøttre o. desl. Der var endnu en Bevæggrund, maaskee ikke engang den svageste, men som han for ingen Priis vilde have tilstaaet sig selv: Ved hiin Scene hos Milner havde det Selskabsliv, der var ham nærmest, lukket sig for ham; ogsaa mellem Grevens og ham var en nedslaaet Bom. Han maatte i Virkeligheden tage tiltakke med noget Ringere, skjøndt han ideelt stedse bevarede Fordringen og Troen paa det Allerherligste, især Muligheden af at kunne leve sammen med de meest udmærkede og elskværdige Mennesker. Endelig gjenkaldte han sig sit Ophold der i Huset, i det hyggelige Værelse; af Solskinnet,

Violerne, Sems Disputer, Mendozas Musik og Paulines Ansigt vævede han sig en Tilværelse, der drog ham med alt stærkere Magt.

Deres Møder vare blevne afbrudte i flere Dage, og da de igjen saaes, fortalte Pauline undskyldende, at hendes Onkel fra Middelfart havde været i Besøg; de havde været ude et Par Aftener og en Aften havt Lhombreselskab hjemme, deels i Anledning af Onklen, deels fordi hendes Fader var bleven valgt til Secretair i et Selskab. Det stillede sig strax for ham som en hyggelig og glad Familiiekreds; Huset blev ogsaa hævet betydelig høiere, og Tanten fra Middelfart kastede sin poetiske Glands over det. Noget vedblev endnu haardnakket at stride imod i hans Indre - thi hvilken Rang eller Anseelse var saa høi som hans Drømme og Idealer? - men en Dag, da han gik taus ved hendes Side, tvang han sig pludselig til en hurtig Beslutning og sagde: Hør, Pauline, jeg synes dog, det er bedst, at Dine Forældre faae Alt at vide; jeg vil gaae hjem og sige dem det.

Vil Du det, min Ven? svarede hun blidt, næsten koldsindig. Var det, fordi hun vilde dølgge sin Glæde, eller gjorde det hende et Øieblik ondt, at et frit, poetisk, gyldent Forhold endelig skulde føres ind i hendes Hjem? Eller var der i Formen, i Maaden, hvorpaa han yttrede sig, Noget, der stødte hende? Ottos Beslutning vaklede allerede ved denne Mangel paa Imødekommen; det slog ham, at hun 411 maaskee var mindre spidsborgerlig end han; men inden han fik udtænkt, tilføiede hun: Kommer Du imorgen Formiddag?

Mdm. Bille modtog ham med stor Hjertelighed og svarede for sit Vedkommende, at hun samtykkede i Paulines Forlovelse; men hun bad ham komme igjen om Aftenen og tale med Paulines Fader og med det Samme drikke en Kop Thee i sit nye Hjem. Mdm. Bille kunde efter sine Anskuelser ikke svare anderledes paa hans Andragende; thi hun kjendte kun to Kategorier af Forlovelse, den hemmelige og den offentlige: om hiin talte man lidt mere hviskende end om denne. Otto udførte mekanisk, hvad han følte maatte være Skik og Brug, kyssede Pauline i hendes Moders Nærværelse og fandt det Kys næsten syndigt. Pauline var alvorlig og taus, og da han var gaaet, forsvandt ogsaa Glæden og Hjerteligheden af Mdm. Billes Ansigt, og hun satte sig til at græde. Hun havde beredt sig paa en ganske anderledes høitidelig Handling med Jubel og Rørelse, naar hendes Datter engang skulde forloves. Her var kommet et ungt Menneske, der i alle Maader syntes hende et godt Parti, naar han engang kom i Vei; men hvor ung og kjøn han end var, havde han kastet en saa underlig stor Skygge i Huset og havde meldt hende det store Øieblik som af Naade eller »paa saadan en besynderlig Maade«. Havde han blot sagt et kjærligt Ord, skulde han have følt, at hun kunde være hans anden Moder. Men efter en kort Stund tørrede hun Øinene og sagde: Naa, det bliver nok godt! Nu er Du da en forlovet Pige, min Pige!

Om Aftenen blev Sagen betragtet som afgjort. Den gamle Bille kom Otto imøde, trykkede hans Haand og sagde: Gud velsigne Jer, Børn! Saa talte Mdm. Bille om Ringen og hvilken Guldsmed han skulde gaae til, og endelig gav han de mange personlige Oplysninger, man gjerne ved saadanne Leiligheder spørger om, naar man ikke har kunnet spørge tidligere.

Da han var gaaet, sagde Mdm. Bille med et forskende Blik: Det er vist et rart stille Menneske, Din Kjæreste.

412

Sjette Capitel

Otto havde gjort et lille Skridt ind i et Forhold og mærkede, at dette lille Skridt havde ført ham netop ligesaa vidt som et stort: heelt indenfor. Han var en forlovet ung Mand, og naar han det ene Øieblik var mismodig og undselig over at være paa næsten uforklarlig Maade kommen til at gjøre Andet eller Mere, end der var hans Villie, saa fremstillede sig i næste Øieblik med en Slags Stolthed og Glæde den Tanke, at han var forlovet, ja, hans Sinds Barnlighed ligesom saae sig i Speilet og glædede sig over at være bleven voxen, anerkjendt, optagen i en Familie som Forlovet! Han havde udhængt et Skilt, og han nærrede i enkelte Øieblkke den Illusion, at han eiede al den Lykke, som Skiltet antydede. I en saadan Stemning sagde han en Dag pludselig til Sem: De maa tie stille dermed, Sem, men jeg er bleven forlovet.

Tædax exosa jugales! raabte Sem fornøiet; hvem er det, med Forlov? - Og da han erfarede det, udbrød han: Sagde jeg det ikke? Har jeg ikke sagt det? Den lille Nausikaà! Har jeg ikke spaaet det? Gavstriks! Byesbarn! Naa, vedblev han, idet han pludselig slog over i høitidelig Tone: Herren beskyttede og velsigne Eder! Han lade sit Ansigt lyse over Eder og give Eder Fred! Opfylder Jorden og gjør den Eder underdanig. - Med stor Andagt vendte Sem Øinene mod Himlen. Men hvor parodisk dette end tog sig ud, slog det dog Otto; han følte først nu tilfulde, hvilken høitidelig Ting han havde indladt sig paa, hvilken Andagt og Sjæleglæde

han burde have hvilet i.

Det er en løierlig Maade at citere paa, sagde han til Sem; *tædas exosa jugales* er paa Dansk: Hun hadede Brudfakler.

Sem blev blodrød og kunde i Førstningen ikke finde Ord af Skamfuldhed og Vrede. Ja, udbrød han, der hittede Du mig endelig! Det var en *lapsus linguæ*. Jeg kunde selv slaae op og pege lige paa det, det staaer nederst paa venstre Side i Baden. Men Du vidste godt, at Meningen var god! Du skulde ellers ikke være saa krakilsk, naar Dine bedste Venner komme op for at gratulere Dig. Nei, da lover jeg Hald, han var saa straalende som en nyslaaet Toskilling. Og 413 Hr. Bregning! Men de fik nu ogsaa styrtende Penge, kan jeg troe; dem faaer Du nok ikke mange af, stakkels Fyr.

Sem, hvor kan De nu sige, at De kom herop for at gratulere mig? spurgte Otto, parerende i »Octav med et Smiil« uden at lægge Mærke dertil.

Det er i Grunden ogsaa sandt - skal vi saa være gode Venner igjen, hvad Byesbarn? sagde Sem. Jeg skal nok tie; paa min Mund kan Du stole.

Kort efter traf Otto i Foreningen sammen med Schiøtt. De havde i lang Tid kun flygtig talt sammen, hver havde paa sin Viis været beskæftiget med Livet og Virkeligheden. De vare ene i Stuen; Schiøtt sad med en Cigar ved en Kop Kaffe og læste et Blad.

Det er dog mærkeligt, sagde han, da han en Stund havde vedblevet at læse og vendte Bladet: Det er høist mærkeligt, nu koster Rugen fem Daler.

Hvor De er blevet agronomisk, sagde Otto. Den Priis er da ikke saa mærkelig endda.

Nei, men tænk Dem! Æggene koster 2 Mk. 8 Sk.

Saa vil Ferrini formodenlig lægge paa sin *Omelette soufflée*.

Hm, De tager Sagen som Philosoph. Men hvad siger De til det: Smørret er ogsaa steget til 2 Mk. 8 Sk.

Gid det faae en Skam!

Ja, det maa De nok sige. Det er skrækkelige Tider, vi lever i. Og pas paa, det bliver værre endnu! Agter De at købe Herregaardsmør eller Bøndersmør? Bøndersmørret er nok det drøieste, ikke?

Nu begyndte Otto at mærke, hvortil det sigtede; men trods alle Bestræbelser var det ham ikke muligt at faae Schiøtt til at forandre Thema, uden forsaavidt han gik over til at tale om Tjenestepiger og det Rigtige for en Huusfader i at holde en styg Tjenestepige.

Endelig raabte Otto utaalmodig: Men, Du gode Gud, Schiøtt, har De ikke selv sagt, at man skal være honnet?

Maa jeg spørge, er det da ikke honnet at holde en styg Tjenestepige?

Aa, De veed godt, hvad jeg mener!

Tillad, De viser mig altfor stor Ære, for det er maaskee meer, end De veed selv. Men siden De ynder at tale i Gaader, vil jeg give Dem 414 en Gaade at gjætte: Hvad Lighed er der imellem Dem og Marmorkirken?

Ingen, det jeg veed uden det skulde være, at der ikke er holdt Gudstjeneste i nogen af os.

Ih! Jeg begynder virkelig at faae Agtelse for Dem! De giver Deres Rolle med Anstand; De er værdig Borger, agtbart Samfundsllem, paa Vei til at blive from, men endnu kun paa Angerens Standpunkt.

Det slog godt til, endskjøndt han befandt sig inde i en ganske anden Anger end den, Schiøtt nærmest sigtede til. - Han taug og Schiøtt reiste sig for at gaae.

De glemmer Marmorkirken, sagde Otto udfordrende.

De vil det - vel, hold Skjoldet for!

Skyd kun!

Messieurs, De ere Begge blevne Ruin, inden De bleve færdige -

»Og hvor er Din Barm saa rund og saa fuld,
Du Sølvgraa!

Du havde vel hundrede Krøller af Guld,
Nu har Du saa faa!«

reciterede Schiøtt, idet han hilsende gik til Døren.

Ottos Hals var som sammensnøret. Han følte godt, at der laa noget Rigtigt til Grund for Schiøtts Spot og Bebrejdelser; men det gjorde ham ondt, at Schiøtt ikke kunde see, at han selv indsaae det, og at Schiøtt troede at kunne lade haant om ham paa Frihedens og Ideens Vegne, medens Sandheden dog var, at intet ungt Menneske mindre end han havde opgivet Idealerne - hvorledes de end maatte stille sig til de Forhold, hvori han var kommen. Men om end ikke Følelsen for Pauline havde draget ham til det Billeske Huus, saa vilde han nu have søgt det af Trods skjøndt, han kunde ikke ved Hjælp af nogen Slags Trods forjage den Fornemmelse, der dvælede i hans Sind: at han gik til en mørk Stue, og udenfor flagrede i rigeste Solglands Frihedens og Lysets Génier, og imellem dem gik Schiøtt med opløftet Hoved, smilende og citerende.

Hans »nye Hjem« var ham virkelig en mørk Stue, uagtet han hverken savnede Imødekommen eller Velvillie, ja end ikke Beundring. Mdm. Bille betragtede sin Svigersøn som et Vidunder af 415 Klogskab, undtagen i de Ting, som hun forstod sig paa. Vistnok blev paa denne Maade en vid Mark ladet aaben for ham; men hun ansaae hans Kundskaber for at være noget Oversandseligt, Noget, som ikke havde med Jorden at skaffe, henhørte til en Lærdomsverden, der nu engang bestod, men af uforklarlige Grunde. Dersom en saa jevn borgerlig Kone kunde have gjort sig skyldig i Ironi, vilde man have kaldt det et ironisk Smil, hvormed hun undertiden hørte Otto yttre sig ivrig, ja entusiastisk til Pauline om en Verden, der ikke kom Nogen ved; men det var ikke Ironi, det var Stolthed, stille Forundring og Anstrængelse for at følge med. Hun antog og erklærede det udtrykkelig, at hendes Svigersøn var for fiin til at beskæftige sig med det daglige Livs Anliggender; men hendes Mund unddrog sig det opstillede Princip, og saasart hun skulde tale med ham, maatte hun tiltrods for sin bedre Viden tale om slige Hverdagsting, især om Reenlighed. Hun var en overordenlig proper Kone, og derfor talte hun om Reenlighed, indtil det næsten blev stygt og snavset; thi hun yndede at skildre store Bedrifter, og det kan jo ikke skee, uden at Fjendens Styrke nøiagtig angives.

Otto havde nu engang ingen Forkjærlighed for denne raske, paa sin Viis dygtige og forstandige Kone og for lidt godmodig Resignation til langsomt at bearbejde dette Metal. Hun forekom ham som Prosaens Sindbillede, og i hendes Nærhed bleve hans Tanker sløve; ja, undertiden foresvævede ham den groteske Idee, at det i Grunden var hans Mosters Mand, der som en Slags Dæmon hævnede sig over hans Foragt for Familien og hans Aandsaristokratisme ved at blive hans Svigermoder. Og dog kunde han ikke blive uberørt af den Tilfredshed, som malede sig paa hendes Ansigt, naar han f. Ex. tog imod en Indbydelse til at spise til Middag hos dem. Saa opbød den flinke Kone al sin Dygtighed for at byde ham, hvad hun ansaae for det Bedste, og han nænnede ikke at sige hende, at Maden var ham temmelig ligegyldig. Han vilde i alt Fald hellere som Tractement havt et Glas fiin Viin; men naar de fik Viin, var den slet, hvilket dog ikke forhindrede, at den gamle Bille drak den med stort Velbehag. Dette smertede Otto mere, end Synet af virkelig Fattigdom vilde have gjort.

Billes hele Maade at være paa svarede hertil. Han stod egenlig ikke »under Tøflen«; men hans Tilværelse syntes anlagt paa at 416 undgaae at komme dertil, nemlig ved at gjøre saa faa Fordringer, være saa stille beskeden med sin Personlighed som blot mulig. Han var tilfreds med Alt og modtog kun to Gunstbeviisninger; den ene var, at Pauline, naar han om Aftenen kom hjem fra Contoiret, bragte ham hans Tøfler - dermed var hun formodenlig kommen i Vane alt som ganske lille; den anden var, at han, naar han var forkjølet, fik en Spølkum Havresuppe uden Sukker og gik tilsengs Kl. 9. Han kunde sidde saa stille, optage saa lidt Plads, forsvinde saa fuldstændig i en Krog eller i den gamle store Lænestol, at Otto ofte troede, det var hans Forkjølelsesaften, og at han var iseng, uagtet han ved nøiere Eftersyn opdagedes i Stuen. I Førstningen af Forlovelsen ventede Otto stadig, at Bille skulde give Livstegn fra sig; thi da han hiin første Aften havde taget ham i Haanden, var der i dette Haandtryk noget Kjærligt og Mandigt, det var idetmindste en brav Mands Haand. Det kan være med enkelte menneskelige Gestus som med Musik: de tiltale paa hemmelighedsfuld Maade, Haanden kan mindes et Haandtryk som Øret en Melodi; men det maa fornyes, naar Indtrykket ikke skal udviskes. Til daglig Brug havde Bille den Vane at give to Fingre; saadan gjorde hans Chef ved ham, og saadan havde han i nogle og tredive Aar vænnet sig til at gjøre ved Andre.

Kun en enkelt Gang havde Bille, ligesom for at protestere mod sin Kones Underholdningsgaver, gjort en Bemærkning, der knyttede den afbrudte Traad og for Otto var som en pludselig smuk Udsigt. Men dette var saa enestaaende, at det kunde opfattes som en tilfældig Erindring eller som en forvildet Kundskab. Otto vidste ikke af, at der i hans eget Væsen, i den særegne Energi, hvormed han holdt sig til den aandige Verden, var Noget, der skræmmede Bille fra at slutte sig til ham. Menneskene ere ofte saa beskedenforfængelige. Han havde forresten tænkt sig sin »Svigerfader« omtrent som den gamle André, idetmindste en livlig Mand. Underlig nok, havde et Ord af Mdm. Bille vakt denne Tanke; nu kunde han ikke afholde sig fra at gjøre den Bemærkning ved sig selv: Hvorfor sagde hun den Nat, at hvis jeg ikke gik, vilde hun kalde paa Bille? Han kunde snarere, hvis det havde været ham, have sagt: Gaaer De ikke, kalder jeg paa min Kone!

Det faldt hverken ham eller Pauline ind, at hun paa en eller anden Maade skulde repræsentere Huset og gjøre ham det hyggeligt, 417 og hun kunde heller ikke. Moderen vilde gjøre Alting selv, og medens hun

nægtede Pauline Ret til at være »Stadsdame«, havde hun dog opdraget hende dertil. Otto var meget tilfreds med, at hun ikke deeltog i Huusgjerningen; de faa Gange, han saae det, kunde han ikke lide det; thi hun steg derved ned fra den poetiske Tilværelse, hvori han vilde holde hende: hun var kun til for Kjærlighedsforholdet, hendes Ømhed var Husets eneste Ædelsteen - men havde den Mangel, ikke at være indfattet i Huset.

Pauline var ogsaa friere og gladere ude end i Hjemmet; det var, som om hun havde mere Selvtillid, naar hun stod ene med sin Personlighed og kun havde sig selv at svare for. Det gik derfor ikke, som Otto havde ventet: at hjemme vilde hendes Taushed ophøre, han vilde faae Nøglen til dette Dulgte, der for ham var en saa lokkende Hemmelighed, han skulde læse Hieroglypherne, der vare bag de lange Øienhaar. Han mærkede kun, at hun overfor Moderen ligeledes var taus, men paa lidt forskjellig Maade. Hun svarede aldrig, naar Moderen skjændte. Moderen sagde: Pauline sætter sit Ansigt op og gjør, hvad hun vil. Otto havde som i Eventyret faaet en Dør lukket op uden at være kommen nærmere.

Han havde Tørst efter at opdage dette Dyb af Sjæl, at blive fortrolig med denne anede, skjulte Rigdom af Kvindefølelse, Verdens mysteriøse Herlighed; men han havde nu engang vænnet hende til at høre ham tale, hans Iver og Enthusiasme løb saa tidt af med ham, han vidste ikke, hvordan han skulde lokke hendes Tale frem. O, at være en rigtig erfaren Mand, der havde Magt over Kvindesind, og hvem de maatte følge selv til Afgrunden som Børnene hiin Fløitespiller i Hameln!

de vare en Aften sammen i Theatret, og han saae pludselig Taarer i hendes Øine. Scenen var ikke rørende, og han kunde ikke forstaae, hvad der havde gjort et saadant Indtryk paa hende, især da hun, saasnart hun mærkede hans Blik, pludselig lo og gjorde ham opmærksom paa, at man kunde see, hvorledes en af Skuespillernes falske Skjæg var bundet fast. Hvad der havde bragt Taarer i hendes Øine, skulde hun selv maaskee havt størst Vanskelighed ved at sige. Tidligere havde hun aldrig havt Ro i Theatret; naar hun saae en Skuespillerinde, havde hun tænkt sig i hendes Sted, forestillet sig, at hun selv skulde debutere i denne Rolle, og hvordan det da vilde 418 gaae, oplevet Angsten og Henrykkelsen, seet paa Publikum, frygtet det, udvalgt sig Enkelte til at være hendes Helte og Beskyttere; nu havde hun en Stund siddet og seet til som en anden Tilskuere, og pludselig var kommet et stærkt bevæget Øieblik, et Sammenstød af mangfoldige halvklare Følelser, Glæde over Otto, over Udsigten til solid Ro og Fred, maaskee tilligemed et dunkelt Savn af de andre, ubestemte, ideale, urobringende Skikkelser - hvilket tilsammen, plumpt oversat i Ord, vilde lyde omtrent som: Gud skee Lov, nu bliver jeg gift! Gud give jeg alligevel var Skuespillerinde! Da Otto ved Bortgangen fra Theatret spurgte, hvorfor hun pludselig havde faaet Taarer i Øinene, svarede hun, at det kunde hun ikke huske, og begyndte at tale om andre Ting. Otto var begjærlig efter at kjende hendes Tanker og søgte at opfriske Øieblikket i hendes Erindring; men hun taug.

Pauline - sagde han endelig, idet han af hendes haardnakkede Taushed sluttede, at det var noget saare mærkeligt - Du gjør Uret imod mig! Husk paa Prindsessen i Eventyret, et Ord af hende var som Roser og Perler; det Samme kan Du være for mig, og saa vil Du ikke tale.

Hun nøiedes med at trykke hans Arm til sig, og dette Svar var paa sin Maade veltalende nok, skjøndt ikke tilfredsstillende. Det gjorde ham ondt, han følte det som en Ydmygelse, at han ikke kunde lokke Skatten frem.

En anden Gang, da hun paa lignende Maade havde vakt hans Længsel og Begjær og alle hans forskende Forsøg alligevel bleve frugtesløse, udbrod han utaalmodig: Jeg frygter, Du gjør tilsidst en Ulykke imellem os med Din Taushed; betænk det vel, Pauline!

Hun svarede: Jeg vil hellere høre Dig tale. Du siger det, jeg tænker.

Dette Ords Skjønhed overraskede ham, og han taug i stille, erkjendtlig Glæde over, at hun var hans; men et Øieblik efter gav hun sig med et ganske andet, simplere Væsen til at tale om ubetydelige Ting.

Vi ere nok een Ting, have een væsenlig Retning, en vis Enhed i vor Character; men vi ere tillige meget Andet, Forskjelligt, ja Modsæt. Otto var poetisk-troende og barnlig, men tillige klog, kun at Klogskaben aldrig kunde faae Overmagten. Den var i mange 419 Henseender en Phantasiklogskab, skjærpet ved Samtalerne med Schjøtt og saadanne Fortællinger som Lieutenant Holms. Den sagde til ham, at Pauline maaskee egenlig spottede over hans Delicatesse, Hensyntagen, poetiske, ideale Opfattelse, at hun vilde have en dristigere og djærvære; men han havde ikke Mod til at troe det fuldstændig - ligesaa lidt som det var fuldstændig sandt - og handle derefter - og havde heller ikke Øvelsen, forstod det ikke. Saa kunde han pludselig beslutte at sysselsætte hende paa rigtig og velgjørende Maade; men han var altfor ung til at kunne udføre sin egen Tanke. Thi det er ikke Tankerne, man mangler i Ungdommen; man reflecterer i mange Øieblkke ligesaa fornuftig og klogt som i nogen senere Alder; men det er ved Tankernes Overgang til Handling, at man ligesom kommer ind i en farvet Taage og ikke kan finde Vei. Han vilde ikke paa nogen Maade have fordærvet hende; men skulde han paa Ære have erklæret, om han vilde have styrket hende mod enhver som helst Fristelse, vilde han i sit Sind have opdaget Noget, han nu oversaae. Naar han vilde bringe hende Læsning, var der ogsaa Bøger, der vakte hans Betænkelighed, fordi han frygtede for at styrke hendes

Theaterlyst. Hun omtalte den aldrig mere, han heller ikke, maaskee fordi den laa som noget Truende imellem dem. Saa faldt han paa at lede hende ad en anden og dog kunstnerisk eller poetisk Vei ved at bringe hende til at synge. Han roste hendes Stemme og bragte hende Musik; men saasart de kom til at synge sammen, gik det besynderlig til. Pauline havde faaet sin musikalske Smag ledet ved Vaudevillerne, ved de Musik-Uddrag, som saa rigelig bydes Publikum; han havde suget Næring af den ædle, skjønnne Romantik, af de gediegne Værker, som Alfons studerede; hans Sjæl havde optaget denne Duft, og i Sangen, det ubestemte og dog saa stærke, umiddelbare Udtryk af vor indre Tilværelse, brød den frem. Hun kunde høre det; thi hendes Øre var bedre end hendes Sang, og saa fik hun pludselig »sit Ansigt«, brød af og var senere ikke at formaae til at synge, skjøndt hun øvede sig hemmelig.

Paa saadan Maade gik Tiden med smaa Glæder, med Mismod og Forknythed. Otto følte temmelig godt sin Stilling, men havde den Evne at kunne ligesom afskjære Forbindelsen mellem denne Følelse og den øvrige Bevidsthed. Han levede videre; men Livet trak sig tilbage i ham, og det blev ham en Gaade, hvorledes han nogensinde skulde komme til at føre en kraftig og skøn Tilværelse. Mdm. Bille saae ham med Fornøielse lidt efter lidt blive »en Smule stækket«. Hun var forvisset om, at siden det Hele nu var kommet »i Trit«, vilde det nok være uforgængeligt. Thi de fleste Mennesker ere jo saaledes indrettede, at naar de have begyndt at grave efter Lykkens Skat, men begynde at tvivle om, at den er der, blive de alligevel ved med Gravningen for Folks Skyld.

Under en af disse Sløvheds- eller Muthedsperioder kom Paulines Onkel, Bageren fra Middelfart, til Byen, og ved at see ham mindedes Otto en af sine Illusioner, en af de Forestillinger om et lykkeligt, ja af Poesi beskinnet Familieliv, som havde været medvirkende til Forlovelsen, og smilede bittert over sin Barnagtighed. Saadan kunde jeg dog gjerne have tænkt mig en Bager fra Middelfart! sagde han til sig selv, og saa kom Noget over ham, som Familien, hvis den havde haft Hang til Mystik og kjendt Navnet, vilde have kaldt en Dæmon. I et uimodstaaeligt Anfald af Selvironi, i et Udbrud af den sunde, livsfriske Natur, der var kjed af at tage Verden sentimentalt, betragtede han Bageren som Illusion og sin tidligere Illusion som den rette Bager.

Bare det maa vare ved! sagde Mdm. Bille, da hun saae ham saa munter og saa hjertelig berede sig til at gaae ud med dem.

Det er sgu en rigtig Studentmagersvend! sagde Bager Bille og slog ham paa Skulderen.

Ja, men hvilken Studentmagersvend har ogsaa en Onkel som jeg? Sommetider hører man om Onkler, der komme fra Indien som Nabober; men naar jeg engang med Pauline reiser over til Fyen og Jylland, saa slaar vor Onkel en Bro over Beltet, en Bro, der er saa luftig hvælvet som Regnbuen, og belægger den med Klæde, der er saa flint og blødt farvet som de smaa Skyer ved Solopgang. Og Hindsgavls Træer rykker han op med Rode og planter dem paa Broen til en skyggefuld Allee - hvert andet Træ skal være en sølvhvid Bøg med saphirgrønne Grene, hvert andet en Guldranke, for jeg elsker Guldranken det Navn holder jeg mere af end »Guldregn«

Nei, hør nu, veed De hvad, sagde Bager Bille og kløede sig bag Øret, der har man nok fortalt Dem feil. Jeg kan, Gud skee Lov, 421 svare hver Mand Sit, og lidt kan der jo blive tilovers kanskee; men saadan rig er jeg dog ikke, nei, mæn er jeg ei, det var ikke saa vel!

Ved dette Stød indtog Illusion og Bager hver sin rette Plads, og Otto sank pludselig tilbage i Taushed. Hvad kunde det hjælpe? Det var dog Folk ligesom af en anden Menneskerace; han var inderlig bedrøvet, følte sig idee- og gudsførladt, og i denne Forladthed gik Tanken uvilkaarlig tilbage til Hjemmet som for at finde Trøst og Hvile der, og saa mødte han sin Moders Ansigt, og han fornåm ved Intuition hendes Kritik af den nye, fornemme Familie. Fra Moderen gik Tanken hastig til andre Skikkelser, til lyse, magisk skjønnne Øieblikke, til Forhaabninger og Ønsker, der nu laae for ham som i en forgaet Sagnverden. Og medens Brystet var ved at sprænges af disse Følelser, gik han mekanisk og rolig med. De kom forbi en lav Stue-Boutik, hvori hang noget Værk og Toug; gjennem den aabentstaaende Dør saae man en Mand ifærd med Haandarbeide, hjulpen af en lille ti, elleve Aars Pige. Hun syntes at gjøre en Feil, og i det forbittrede Lune, som Fattigdom og Sorg saa ofte medfører, slog han hende haardt med et tyndt Toug over Armen. Hun skreg ikke og græd ikke; men det trak hende i Ansigtet af Smerte, og det har noget uendelig Sørgeligt ved sig at see et Barn beherske Udtrykket af Lidelse, fordi det af Erfaring veed, at man dog ikke har Medlidenhed. Det traf sig saa, at Otto opfangede hendes Blik, og det greb ham med sær Magt, som om det var hans egen Barndom, der stod hist personliggjort, forladt og mishandlet af Fremmede. Han gik ind og spurgte Manden, hvorfor han slog dette Barn, og da han efter en kort Ordvexling erfarede, at den lille Pige udenfor Skoletiden var paa Arbeide her, tog han hende ved Haanden for at bringe hende til hendes Hjem. Først da Manden ikke længer var under Trykket af den Uvillie, der havde lyst fra Ottos Ansigt, blev han vred og sendte sin Vrede efter dem.

Billes kunde ikke sige Noget imod selve Handlingen; men man følte under eller igjennem den noget Fjendtligt og var krænkert, og især Mdrn. Bille gav senere, da hun erfarede, at Otto vedblev at tage sig af den lille Birgitte, Tegn paa en besynderlig, ulogisk Skinsyge. »De vare ikke gode nok til ham«, og hun søgte at tvinge ham til, at de skulde blive gode nok. Det var en vanskelig Opgave, der kun 422 frembragte et

temmelig bestemt Krigsforhold. Otto tog imod det som en Forøgelse af Trældommen og dog - saa dobbelt kan man være - som en begyndende Befrielse. Mellem ham og Pauline blev oftere end før hentydet paa den forsvundne, af ham selv forjagede Tid, da de mødtes i Hemmelighed, havde saa megen dyb, uforstyrret Glæde.

Under en saadan Samtale svarede hun engang: Naar jeg blot har Dig, saa er det Andet mig det Samme.

Ja, sagde han, det mener jeg ogsaa - og en Tvetydighed blev uafgjort imellem dem.

Der er saa megen Inconsequens i denne Slags Forhold. Pieteten, som ligger til Grund, eller som man anerkjender burde ligge, gjør sig hvert Øieblik gjældende; en lille Straale af Velvillie samler igjen Delene, der syntes nærved at adsplittes, og dog samles de ikke til noget Centrum, hvor der er blivende Sted.

Han kom derop en Eftermiddag og fandt Ingen i Dagligstuen; Mdm. Bille var ude i Kjøkkenet, hvor der blev vasket, hun stod ved Skorstenen og stødte med en Sløv i en stor Kjedel, hvorunder blussede en stærk Lueild.

Paa hans Spørgsmaal om Pauline svarede hun: Hun kommer vel hjem inden Aften.

Ja, jeg vilde blot sige, at jeg har lovet mig ud iaften; farvel!

Hør, veed De hvad, min gode Krøyer - udbrød hun pludselig med hævet Stemme, idet hun aftog og igjen ombandt sit store hvide Forklæde - jeg vil sige Dem det: Pauline er stridig. De skulde itide vænne hende af dermed! Hun holder nok af Dem - det veed Gud, hun gjør! - og De kan vikle hende om en Finger, naar De blot vil. Hendes Fader kjender De jo nok, han siger Ingenting! Men tro De mig, vil De have en god Kone, skal De passe paa itide! Nu sagde jeg dog til hende, at hun kunde gaae de Ærinder en anden Dag; men saa satte hun sit Ansigt op og gik uden at mæle et Ord. Det burde De ikke taale ja, ja, det er nu ikke med det alene! Tro De mig, Krøyer, er en Datter ikke lydig mod sin Moder, saa bliver hun det heller ikke mod sin Mand! Strix, ja vist er jeg strix! Nei, var jeg bare noget mere strix! Men lige meget hjælper det! Men siden De er en lærd ung Herre, saa forehold De hende 423 nu, at hun skal lyde sin Moder, for jeg er jo dog hendes Moder, hvad Griller hun saa har i Hovedet!

Otto bedømte denne Tale meget rigtig: Mdm. Bille var bleven stærkt uenig med sin Datter og vilde nu have Enighed med ham. Han følte sig kun lidet kaldet til denne Slags Opdragelse, til at lære Pauline Kjærlighed og Agtelse for Mdm. Bille, og han syntes at see Schiøtts Ansigt smilende over den bedstefaderlige Rolle, der blev ham tildeelt. Men han, der som Barn havde levet i et saa kjærligt Familieliv, kunde ikke unddrage sig Virkningen af, at Mdm. Bille henvendte sig til ham med denne Tillidsfuldhed, og da Pauline lidt efter kom og Mdm. Bille lod dem blive ene i Skumringen i Dagligstuen, gav han sig til at holde en blid Foraningstale for hende. Hun hørte paa ham i Taushed, og han blev ved at tale og gjentage sig selv for at faae Svar, indtil hun med et næsten umærkeligt Smil tog ham om Halsen og hviskede: Tag Bladet bort og kys mig!

Han blev som beruset ved disse Ord. Hun havde aldrig kysset ham saaledes, han havde aldrig følt hendes Skikkelse, de ungdomsyppige Former saaledes i sine Arme - og Alt dette var hans! Det slog pludselig op som med glødende Lue i hans Sind: det var hans! Det hviskede om ham, omgav ham som med duftende Toner:

Kom ned til vor Vigne,
Hvor Rankerne groe -

Mdm. Bille aabnede Døren paa Klem og sagde med fortrædelig Stemme: Naa, jeg troede, De havde saa travlt iaften!

Ja, det er sandt, jeg maa gaae, sagde Otto.

Skal Du ud, min Ven? spurgte hun med den klangløse, Intet forraadende Stemme, der svarede til »hendes Ansigt«, og hvis Hemmelighed han i dette Øieblik instinctmæssig begreb.

Ja, jeg har lovet at komme til Mendozas - vilde Du hellere have, at jeg blev?

Du maa jo gaae og her kan jo ikke være morsomt for Dig iaften, alene med Moder og mig.

Hvor skulde jeg hellere være end hos Dig, med Dig

Hun svarede ikke, men det syntes ham, at han skilte sig fra Himlens Salighed, idet han forlod hende. 424 Da han gik forbi Mdm. Bille, hørte han hende mumle Noget, hvoraf Slutningen var: rigtigt Mæhæ af et Mandfolk.

Det varede en Stund, inden Otto paa sin Vandring huskede, hvad han havde lovet hende, og forstod

Betydningen af Ordene. Aa! sagde han og afviste hendes Krav som en ubeleilig Creditor.

Syvende Capitel

Mendozas var det eneste Familiebekjendtskab, Otto havde foruden Billes, og han kom der jevnlig. Men han var altid lige fremmed imellem dem, fordi han aldrig kunde finde noget Tilknytningspunkt, aldrig Noget at tale om med Iver og Varme, og fordi han altid frygtede for at saare ved at overtræde et eller andet ham ubekjendt Bud, som han agtede for de fredelige Menneskers Skyld uden at kjende det. Den eneste Fortrolighed, der blev vakt, var en enkelt Gang, naar han havde opsnappet et hebraisk Ord og forsøgte at udtale det; da lo Damerne, men medens han saae, at det morede, frygtede han dog, at Latteren kunde blive et høfligt Skjul for en saaret Følelse, og han holdt Maade for ikke at misbruge den gjæstfrie Overbærenhed.

Det er et godt Barn, sagde de om ham, og Alfons kom engang til at gjentage det i Schiøtts Paahør. Schiøtt var altid misfornøiet, naar en Anden stod i Yndest, endog om han selv ikke ønskede at blive foretrukken, og længe efter undlod han sjelden, naar Talen var om Menneskekundskab, at anføre Jomfruerne Mendoza.

Lidt efter lidt var det blevet en »sat Ret«, at Otto kom hver Fredag Aften; han havde med stille Fornøjelse fundet, at han kunde være dem nyttig denne Aften. Naar Sabbathen indtræder, tør den fromme Jøde intet Arbeide udføre, ei heller røre ved Ild eller Lys, men maa lade alt Sligt forrette ved Andre; men den meget Fromme troer sig derhos ikke engang berettiget til, udtrykkelig at anmode det christne Tjenestetyende om at gjøre, hvad der er ham selv forbudt. Dette medførte endeel Uleilighed i Mendozas Huus. Thi naar den Gamle en Vinteraften følte, at det blev koldt i Stuen, eller naar Lampen brændte for høit eller skjar ham i Øinene, turde han Intet 425 sige; men han vedblev med de udtryksfulde Øine at see saalænge, indtil Vedkommende forstod ham. Dog ogsaa dette gjorde han med Ængstelighed; thi skjøndt Blikket ikke bevislig var en Opfordring, erkjendte han dog, at det nærmede sig stærkt dertil. Otto opfangede engang et saadant uroligt Blik og skruede Lampen ned uden at gjøre sig videre Tanker derved; men af den Erkjendtlighed, man viste, indsaae han, at han havde ydet en særlig Tjenestebeviisning, hvis Betydning han snart kom efter, og gjorde sig nu nyttig, saa tidt det behøvedes. Men derved traadte ogsaa det Fremmede, som laa imellem dem og ham, endnu bestemtere frem; de tilhørte to forskjellige Verdener, selv midt i deres Stue, ved deres Bord, var han udenfor deres Familieliv.

Alfons's Søster Isabella kom til Bedstefaderen for at tilbringe nogen Tid i Kjøbenhavn. Hendes Hudfarve var ikke længer saa brun, men havde den eiendommelige skønne Bleghed, som man seer paa ældre, italienske Madonnabilleder, og hendes mørke og kulsorte Haar gave dette fine, blege, regelmæssige Ansigt en særegen Ynde. Naar man saae hende, skulde man troet, at hun var meget livlig og munter; men den rolige, ensformige Tvang i et jødisk Huus, lagttagelsen af Ceremonierne, den strenge Afsluttethed havde bevirket en Selvbeherskelse og Tilbageholdenhed, som var over hendes Alder. Hun var venlig og forekommende mod Otto, men altid i samme Tone; som de mødtes første Gang, gjensaaes de alle senere Gange. Og for Ottos Vedkommende, da stod hun som Alfons's Søster og Jødepige udenfor alle Forestillinger, hvormed han ellers betragtede Kvinder. Maaskee vilde hans Tanker have forandret sig noget, hvis han havde overværet en Scene, som fandt Sted en Fredag Aften, da en af Tanterne talte om Otto og hans forventede Komme og spøgende kaldte ham deres Schabbesgoi. Saaledes kaldes det Tyende, der gjør Tjeneste om Sabbathen. Skjøndt det var Spøg, fik Isabella Taarer i Øinene og vedblev at trænge paa Tanten, indtil hun havde taget Ordet tilbage og indrømmet, »at det var en Skam«.

Medens Otto læste, forelskede sig og færdedes i Uro, studerede Alfons med uforstyrret Sind sin Kunst og vakte lidt efter lidt Opmærksomhed som et usædvanligt Talent. Han havde det Held at blive afholdt af Alle formedelst hans aabne, blide Væsen. Hvad der bidrog ikke lidet til at bane Veien for ham, var, at han hilste smukt. I 426

en saadan By som Kjøbenhavn har virkelig Evnen til at hilse en stor social Betydning; thi baade Bourgeois og Embedsstand lever af gjensidige smaa Agtelsestegn, hæves ved smaa Opmærksomheder, krænkes ved smaa Uagtsomheder. Der behøves under saadanne Omstændigheder ikke Meget i Kjøbenhavn, for at et dygtigt og høfligt Menneske skal blive søgt og draget frem af formaaende Folk. Der er - eller der var maaskee i høiere Grad for endeel Aar siden, da Politiken endnu ikke havde bragt sin Gjæring og sine Partilidenskaber ind i en Mængde Forhold - i adskillige formuende Familier en virkelig Kjærlighed og Agtelse for Alt, hvad der hævede sig frem i Poesi og Kunst, der var en i ædel Forstand æsthetisk Gjæstfrihed. Et rigt, kunstforstandigt, borgerligt Huus indbød paa en venlig Maade Mendoza, en adelig Dame, hvem han der blev forestillet, drog ham strax til sig, talte med Iver om ham i Selskaber og i sit store gjæstfrie Huus. Han kom i disse Huse paa samme Maade, som Otto kom i hans Hjem, uden at attraae Noget, og han blev end ikke

saaret ved, at unge Damer betragtede ham paa en særegen Maade, næsten som en abstract Tilværelse, som et Talent eller en Begavelse i smuk Form, men uden at have Opmærksomhed for denne Forms mandlige Kjøen. Saa ganske abstract kunde unge Piger jo rigtignok ikke tage en Sag, hvis de tænkte derover; men de tænkte ikke, og den fremherskende uvilkaarlige Følelse overfor Mendoza var Sikkerhed og Ro. Saaledes var han en Formiddag i hiint adelige Huus ene med Døttrene og et Par Veninder. Musik og Sang veg snart for Samtale mellem de unge Piger. Alfons hørte til, men var uvidende om Meget, som stod i Forbindelse med noget Tidligere; han nød, selv taus, den glade Samtale og de livlige Miner som Musik og greb først en bestemt Tanke, da den yngste Comtesse, idet hendes usædvanlig smukke Kniplings-Lommetørklæde tilfældigviis blev bragt ind i Samtalen, sagde: Det vilde maaskee ved Ægteskab med en Borgerlig falde tungest, at man skulde lade Kronen gaae ud af sit Tøi. - Otto vilde disse Ord have irriteret; men Alfons saae med hjerteligt Velbehag paa den smukke, aristokratiske Pige, tænkte sig med stille Skjønhedsnydelse hendes hele idealere, finere Tilværelse; han var aldeles ikke tilstede med sin Personlighed eller med Fordringer paa dennes Vegne, men betragtede og nød saa uinteresseret, som man kan nyde Duften af en Blomst. 427 I et rigt borgerligt Huus lagde han meget godt Mærke til de unge Piger, til deres Pynt, deres Adspredthed ved nogle Leiligheder, deres ivrige, snart dulgte, snart uforbeholdne Interesse for Personer og Begivenheder, deres smaa Krigspuds, Anlæg til Intriguer, der næppe bleve Andet end afrevne Traade, kort til den hele forfinede Verdslighed, der forekom ham som Illustration til en af de bedre franske Romaner. Han saae paa det med Nysgjerrighed, med Fornøielse over det bevægelige Spil, og bekymrede sig ikke om, hvem mulig de udsendte Pile traf, hvilke mandlige Existenser der forstyrredes eller - bragte Forstyrrelse. For ham opløste Alt sig i Harmoni, i livlige, lette Melodier, som han kunde have nedskrevet og overladt en Dandsecomponist.

Men denne milde, uskyldige Tilværelse skaffede ham som sagt Venner og god Omtale, og endelig fik han en Opfordring til en Aften at spille ved Hoffet i en Concert.

Denne Aften tilbragte Otto hos hans Familie. Den første Stolthed og Henrykkelse over den overordenlige Ære havde tabt sig og givet Plads for Ængstelighed. Den gamle Mendoza var imod Hverdagsaftens Sædvane inde hos Familien; han sov eller lod som han sov, vaagnede, reiste sig op i Sophaen, var gnaven og lagde sig ned igjen. Hverken Tanterne eller Søsteren havde Forestilling om, hvordan det egentlig saae ud i hine Omgivelser, som Alfons nu var kaldet til, og følte en kvælende Angst for, hvordan det vilde gaae. Den yngste Tante var jevnlig nærvædet at faae ondt og drak meget Vand. De Andre forsøgte at sye eller strikke, gjorde engang imellem usammenhængende Spørgsmaal og hørte ikke paa Svaret.

Han skulde assistere i en Sextet af Beethoven og i en af sine egne Compositioner for Piano, Fløite, Violin og Violoncel.

Schiøtt havde været tilstede ved en af Prøverne og pludselig afbrudt Spillet med det Udraab: Men det er jo mig, stop Tyven! Vent et Øieblik! Jo, Høistærede, troer De ikke, jeg kjender mig selv? Disse Kvæk af Fløiten, der lyde ind ligesom nedenfra, dem er jeg Forfatter til, det er en af mine »følesløse« Bemærkninger. Hvor Pokker har De kunnet gribe det - for det er godt gjort! Og hvor det kommer igjen i Fugaen, hvor disse kvækkende, gjækkende Lyd titte ind i Middelharmonierne, medens Violinen i stille drømmende Begeistring bærer Hovedtonen og Krøyer og de Andre følge paa 428 Pianoet! De har villet hævne Dem, ligesom Michel Angelo, der satte Cardinalen som Djævel ind i sin Dommedag! Tilstaa, De vilde hævne Dem!

Det er ikke Hævn, svarede Mendoza; men jeg tilstaaer, at en Scene eller en Samtale har foresvævet mig, eller jeg har komponeret denne Sats, medens man talte.

Det kunde ingen Anden end en Jøde gjøre, for det er ikke blot genialt, men snildt. Men det er en mageløs uskyldig, elskværdig, godmodig Snedighed! Det lærer mig en ny Slags Reflexion, som jeg ikke havde Anelse om. Og hvad Musiken angaaer, saa siger jeg nu, at De er Kunstner; saadan en Melodi og Harmoni kommer ikke fra en Klodrian. See Dem selv i Speilet, saa seer De Ægget til en stor Mand. - For Pokkerjeg kunde dog ogsaa vidst, at et Menneske ikke er saa smukt, uden at det betyder Noget, tilføiede Schiøtt i en mere dæmpet Tone, og idet han satte Hatten paa og nærmede sig Døren, sagde han: Spil den Sats igjen, idet jeg gaaer.

Otto fortalte dem denne Historie, og Damerne bleve ganske styrkede og tillidsfulde derved, uagtet de ikke kunde lide Schiøtt og aldrig havde budt ham ind, naar han kom og spurgte om Mendoza. - Han seer saa underlig paa En, sagde den yngste Tante; jeg troer altid, at jeg har faaet noget Sort paa Næsen ude i Kjøkkenet, og at han gjør Nar deraf; men naar jeg saa gaaer hen for Speilet, er der intet Andet end mit eget Ansigt.

Synes De ogsaa, at Alfons er smuk? spurgte den ældste Tante.

Ja, meget smuk, svarede Otto.

Samtalen vilde ikke gaae livlig; Enhver var for beskæftiget, for langt fraværende med sine Tanker, og medens Strikkepinde og Synaal gik, skred Arbeidet ikke frem under de bævende Hænder.

Endelig troede man at høre Alfons komme op ad Trapperne; de vovede næppe at røre sig for at lytte; men i det Øieblik han traadte ind, sprang de tre Tanter op med Udraabet: Hvordan gik det Dig? Isabella ilede til og omfavnede sin Broder med Taarer, næsten som om han vendte tilbage fra en farefuld Reise. Hvordan gik det Dig, Alfons, min kjære Alfons? spurgte hun.

Slip ham, lad ham komme tilorde, bød Bedstefaderen.

Det gik godt, svarede Alfons med stille Tilfredshed, med en Tone, der overbeviste Søster og Tanter. 429 Gud skee Lov! sagde de og gjorde Plads for ham.

Det gik godt! sagde Bedstefaderen vredt - thi han var spændt og vilde ikke ligefrem tilstaae det -; det gik godt! Hvad gaaer ikke godt? Naar man selv er tilfreds, er Alting godt, for En selv!

Nei, Bedstefader, Kongen sagde det selv.

Kongen! raabte Søsteren og Tanterne; har Kongen talt til Dig, Alfons?

Der Meilech? sagde Bedstefaderen og tog uvilkaarlig til sin Fløils Kalot. Was hat der Meilech gesagt?

Den ældste Datter berørte Bedstefaderens Arm og blinkede for at gjøre ham opmærksom paa den Fremmede.

Nu, sagde Bedstefaderen høit, naar Kongen har talt til mit Barnebarn, tør Hr. Studenten gjerne høre, at hans gamle Bedstefader er en Jøde. Veed De det ikke nok alligevel? vedblev han, idet han venlig rakte Haanden ud imod Otto.

Otto nærmede sig rørt og gav den gamle Mendoza Haanden.

Den Gamle sagde stolt: I vor Slægt er spanske Dons, Mendozaerne have gaaet med klirrende Sporer over andalusiske Kongers Gulv, og vi ere af Juda Stamme. - Men som om Alt, hvad der var imellem hiin Tid og det nærværende Øieblik, hastig drog forbi hans Erindring, tilføjede han i en ganske anden Tone: Hvad sagde Kongen?

Kongen spurgte, hvad jeg hed, og hvor gammel jeg var, og hvorlænge jeg havde studeret Musik, og hvem der havde været min Lærer?

Og hvad svarede Du, Alfons? raabte den ældste Tante.

Hvad skulde jeg svare Andet end Sandheden, Tante? spurgte Alfons.

Naa, og saa?

Saa sagde Kongen, at jeg havde Talent, og at jeg skulde reise, og jeg skulde søge om Stipendium.

Gud, saa faae vi travlt med at gjøre hans Tøi færdigt! raabte Tanten, og saa meget dvælede hendes Tanker ved Kongens Villie og Efterkommelsen deraf, at hun ikke tænkte paa Afskeden og Skilsmissen. Ei heller de Andre tænkte derpaa, kun Isabella forstod af sine egne Følelser, hvorfor Alfons var kommen saa stille hjem med sin Lykke. 430 Dronningen talte ogsaa til mig, vedblev Alfons.

Dronningen! Hvad sagde hun? Hvordan saae hun ud? Er hun smuk næved?

Du, Nar, sagde den Gamle oprømt til sin Datter, en Dronning er altid smuk.

Ja, hun er virkelig smuk; og det er en velsignet venlig Dame.

Hvad sagde hun da? Blev Du slet ikke bange? Kunde Du svare hende? Hvad sagde hun?

Hun sagde, at at jeg havde et smukt et meget smukt Talent.

Et meget smukt Talent! Alfons! Og vi har gaaet saadan og hørt paa Dig hver eneste Dag! O, Alfons! raabte den ældste Tante og faldt ham grædende om Halsen.

Og saa sagde hun, at hun haabede, det vilde gaae mig vel, og at jeg altid vilde tænke paa, hvor al sand Begeistring kommer fra.

Nu, fra hvem Anden end fra Herren, Adaunoi, vor Gud! raabte den Gamle.

Om Alfons' Mund kom et uvilkaarligt, svagt Smil, som om han vidste, at det ikke aldeles nøiagtig var Ordenes Mening.

Og hvad svarede Du, Alfons?

Jeg svarede, at det gjorde mig lykkelig at have vundet Hendes Majestæts naadige Bifald, og jeg vilde stræbe at være den værdig.

Nei, hvor godt, hvor net han svarede! Hvem skulde troe det? Hvor kunde Du have Tankerne samlede til at tale saadan?

Jeg veed ikke. I et saadant Øieblik ere alle Ens Kræfter spændte, troer jeg; der er noget Hedt i Sindet, man er stemt en Tone høiere end sædvanlig, og der er dog en vidunderlig Harmoni i En.

Men kom nu og sid ned og fortæl os videre. Hvad skete saa?

Saa blev der budt Thee og Smørrebrød og Kager.

Almindelig Thee? Saadan som vi drikke? Og bød man ogsaa Dig? Har Du spist og drukket hos Kongen og Dronningen?

Ja, jeg har.

En stor Ære, sagde den Gamle, og selv han glemte at tænke paa, om Spisen havde været ganske reen efter den jødiske Lov. Men han afbrød sin Sønnesøn med det Spørgsmaal: Sagde Du nu ogsaa Velsignelsen, da Kongen havde talt til Dig?

Hvilken Velsignelse, Bedstefa'er? 431 Dumrian! raabte den Gamle fornøiet, Ingenting forstaaer han sig paa. - Han fremsagde den Formular, som det er paalagt Jøden at udtale, naar han seer en Konge, endog en hedensk: En Tak til Gud for, at hans Øine have skuet noget Majestætisk.

Næste Gang jeg træffer en Konge, skal jeg huske det! sagde Alfons.

Og nu gik det videre med Spørgsmaal om de Tilstedeværende, om Værelsernes Udseende, om Etiketten, Damernes Dragt, de Spillende o. s. v., og Bedstefaderen blandede heri det Spørgsmaal, hvor stort Stipendiet vel vilde blive.

Otto sagde: Det bliver vist 600 Rbd. aarlig i to Aar.

To Aar! Skal han være borte fra os i to Aar?

Og nu begyndte først Sørgmodigheden, og med vaade Øine greb Fruentimmerne atter deres Arbeide og ønskede næsten, at det ikke var gaaet godt.

Men den Gamle vilde ikke tilstede Sørgmodighed at dvæle i Huset paa denne Glædesaften og bragte igjen Talen paa Kongen. Uden at dadle directe fremførte Otto en stor Digtors Ord om, at Kongen skal tage vare paa Staten og med stort Overblik sørge for alle dens aandige og materielle Fornødenheder, men overlade Kunstliebhaberier til rige Private. Han sagde det med stor Forsigtighed for ikke at synes uvenlig mod Den, der havde viist Huset Gunst. Den Gamle svarede ikke directe, men syntes kun at forfølge sine egne Tanker, idet han talte om det store Kunstværk, som Gud havde budt Kong Salomon at bygge paa Moria Bjerg. Og hvem var Kong Salomons største Bygmester? spurgte han muntert; ja, det veed Hr. Studenten maaskee ikke, og knap min egen Sønnesøn.

Nei, men hvem var det, Bedstefader? sagde Alfons.

Det var Schamir; men hvem var Schamir?

Man vogtede sig vel for at svare, og den Gamle vedblev: Paa Skabelsens sjette Dag, da Tusmørket alt var ved at falde paa og den første Sabbath skulde begynde, skabte Gud ti mærkelige og vældige Væsener, blandt hvilke var Ormen Schamir. Den var saa lille som et Bygkorn, men den kunde gjennebore et Granitbjerg. Og da det var paalagt Salomon at bygge Templet uden at berøre Stenene med Jern, skaffede han sig med stor Kløgt og efter mange Farer Schamir fra Aanden Asmodai, der opbevarede den.

432

Alfons sagde: Det var dog mærkelig nok, at Gud i sidste Øieblik, og efter at Alt var skabt, vilde skabe Noget, som havde mere Magt end det Øvrige!

Du Nar, svarede Bedstefaderen, gjør Gud det ikke altid? Var det ikke i Skumringstid, at Moses blev født? Bliver ikke altid det Store til i Skumring, naar Alt synes udtømt?

Hvor er Schamir da nu bleven af? blev der spurgt.

Da det andet Tempel blev brændt af Romeren Titus, forsvandt Schamir fra Jorden.

Otto var greben, især af de sidste Ord: Hele Tilværelsen havde følt Smerte ved Templets Fald, Jorden havde i Vaande givet slip paa en af sine mærkelige skabte Ting, og endnu bævede en Eftervee gennem Taler og Tilhørere.

For at hjælpe til at bryde Tausheden sagde han: Saa er der dog Dæmoner, store, overnaturlige Væsener!

Den Gamle vaagnede af sine Tanker ved Lyden fra den Fremmede, hvem han havde glemt, og fandt sig et Øieblik selv fremmed; thi Tankerne havde hvilet i det store bibelske Hjem. Han søgte med en næsten barnlig Forlegenhed, der rørte Otto, at gjøre ham forstaaeligt, at man ikke troede paa disse Ting, uagtet man omtalte dem som virkelige.

Ja, det forstaaer jeg godt, sagde Otto, alle Mennesker kalde det Poesi og beundre det.

Den Gamle svarede med Stolthed: Vi have i Sandhed meget Beundringsværdigt i vore Bøger ... Naa, kan De sige mig: Hvad hed Adams første Kone? De forstaaer mig? Det er saadan, som man fortæller det; det er ikke Religion, men der er en Betydning derunder.

Adams første Kone? Var det ikke Eva? Var Adam to Gange gift?

Den Gamles Øine bleve smaa af Fornøielse, og han sagde: Adams første Kone hed Lilis. Gud skabte hende af Jord ligesom Adam; men hun vilde ikke være ham underordnet. Til sidst forførte hun to Engle og fralokkede dem det hemmelige Ord, der fører bort fra Jorden og aabner Himlen, og saa fløj hun afsted. To stærke Engle bleve sendte efter hende, men kunde ikke faae Magt over hende uden paa det Vilkaar, at hun skulde have Lov til, hvis hun kunde, at skade Menneskenes Børn, Drengene til den ottende, Pigerne til 433 den tyvende Dag, og derfor søger man endnu at beskytte dem ved Hjælp af hellige Ord. Men (saaledes sluttede den Gamle) man behøver ikke at tro derpaa, skjøndt Mange gjøre det; det fortælles blot, fordi det betyder noget Skjult.

Hvad betyder det da, Bedstefa'er?

Mange Ting. F. Ex. man seer deraf, hvorfor Eva blev skabt af Adams Ribbeen; thi naar der er altfor meget Jordisk i en Kvinde, saa kan hverken Ægtefælle eller Engle magte hende.

Otto var opfyldt af Forbauselse og Ærefrygt for denne særegne Dannelselse og Poesi.

Hvor den Fremmede seer! sagde den Gamle dæmpet til sin ældste Datter.

Han hører gjerne Bedstefader fortælle.

Naa, jeg vil fortælle ham Mere. Hvorledes gik det til, vedblev han høiere, at Kong Salomon lærte at beherske Asmodai og tage Schamir? Hvor havde baade han og Bileam lært deres Kabbala og Tryllekunster? - Af Schamsadai, den Engel, der blev lænket til de mørke Bjerge formedelst sin Synd. Thi engang sad Gud Herren i Himlen og talte med Englene om Menneskenes Synder, og da sagde Englen Schamsadai, at naar han kom ned til Jorden, skulde han opføre sig ganske anderledes fromt. Da sagde Gud: Lad os see! og sendte ham ned. Han mødte en ung Pige ved Navn Istehar, og hun var smuk. Han fristede hende, og endelig sagde hun, at hun vilde tilhøre ham, hvis han vilde sige hende det hemmelige Ord, der fører ind i Himlen. Og da han havde forraadt det, udtalte hun det høit og steg til Himlen, og Gud tillod, at hun blev sat som syvende Stjerne i Stjernebilledet Kimah - hvad er det, I kalde Kimah?

Det er Pleiaderne, svarede Alfons.

Naa, sagde den Gamle til sin ældste Datter og kneb hende i Kinden, Istehar er det Samme, som Du hedder: Esther. See Du ogsaa til at komme i Kimah, hvis en Engel vil forelske sig i Dig.

Det bliver nok ikke denne Gang, Bedstefader, svarede hun.

Det troer jeg selv, sagde han. Men lad os nu faae lidt Musik, lad os høre »det meget smukke Talent«, vedblev han med hiin Ironi, der forgjæves søger at skjule Kjærligheden og Stoltheden.

Hvad skal jeg spille?

O, Alfons, udbrød Otto, spil en spansk Sang! Kan Du huske den 434 spanske Sang? Det er saa mange Aar siden - kan du huske som Barn, da vi havde Børnebal, at Du og Din Søster sang saadan en deilig Sang? O, spil den, slaa den blot an!

I samme Øieblik havde Alfons alt begyndt Mirjams Sang. Og ved de første Tacter kunde det skjønnes, at den var Slægtens religiøse Slagsang; thi som en Menighed hørte de andægtig og begyndte derpaa at synge

med, først dæmpet, saa høiere; den Gamle skjød Kalotten paaskraa, lukkede Øinene og istemmede engang imellem med sin dybe Bas. Ved gamle Sange bryder Fortiden frem i Hjertet som de gamle Freskomalerier i Kirkerne, der ere overkalkede, men vise sig igjen. Deres Tanker gik til det aldrig sete, men i Traditionen saa vidunderlig levende skønne Spanien og til Havbredden, hvor Mirjam kom i Spidsen for Israels hvidklædte Jomfruer og hilste Hæren med Jehovas Lov. De samme Toner bare atter hans Tanker til hans Hjem, til Tiden og Stedet, hvor han hørte dem første Gang, til det deilige Barn, han dengang havde holdt ved Haanden, og underlig blandedes heri den magiske Sommeraften ved Skuespillerindens Side og Seiladsen paa Søen. Idet han ved Tonernes Tryllemagt gjensaae det Forsvundne, fyldtes Hjertet med hans Barndoms Kjærlighed, og Seirshymnen, der lød omkring ham, tog al Forkrænkelighed og Smerte bort. Det blev ham givet, et Øieblik at føle den almægtige Kjærlighed, hvortil hans Sjæl var skabt, den sværmeriske Hensmelten og Opgaaen i et andet Væsen, den fuldstændige Hengivelse til en Personlighed, der syntes at bære alle skønne Tings Fane og vinke til Udødelighed. Og pludselig, da Sangen standsede, mindedes han - Pauline.

Da vidste han i sin Samvittighed, at han ikke elskede hende af ganske Hjerter og Sjæl. Hun og Hendes stode afsides fra det milde, blaa, stjerneklare Lys, der syntes at omgive hans Bevidsthed, og han havde en besynderlig stolt Fornemmelse, som om noget Ubekjendt og Mægtigt, noget Daimonisk, der vilde ham vel, havde draget Tæppet tilside for Tilværelsens Indre. Men i næste Nu mindedes han Skumringen, Tonen, hvori Pauline havde sagt: »Tag Bladet bort og kys mig!« hans Læber fornam det vidunderlige, bløde, varme Tryk, og da blev det blaa Lys overstrømmet, bortskyllet af et dunkelt, rødt, glødende. Og i Førstningen var der nogen sjælelig 435 Smerte derved; men strax efter syntes ham, at alle Stjerner gjerne maatte slukkes, hvis de stode ham i Veien. Hvad der fornuftig og betænksomt kunde siges ham, laa i hans egen Bevidsthed, men sammenrullet, uden Luft og Lys. Han standsede engang paa Hjemveien og sagde til sig selv: Ja, Schiøtt sagde engang, at der er Forhold, som ingen Engel og ingen Djævel løser men naar man nu er i dem?

Næste Morgen begav Otto sig til Billes, ligesom villieløs baaren af en løsladt Strøm, medens han gennem Phantasien havde en piinlig Forestilling: han forekom sig deelt i to Væsener, et adeligt og et plebejisk, der gjensidig traadte i hinanden.

Da han kom, blev der sagt, at Pauline var gaaet til sin Fader paa Contoiret og snart vilde være hjemme.

Mdm. Bille puslede i Huset og sagde Intet. I Virkeligheden gik hun og tænkte paa, hvorledes hun saa smaat kunde drille Otto til Gjengjæld for, at han den forrige Aften havde svigtet hende; men for Otto havde hendes Taushed noget Truende og Ironisk: Havde hun ikke mærket Noget? Gjøttede hun ikke hans Tanker? Hun stod under ham, det vidste han; hans Sind bebreidede hende altid, at hun havde skuffet ham, eller at han med hende havde skuffet, bedraget sig selv for Samliv med fortræffelige og elskværdige Mennesker, som han kunde beundre og glædes ved istedenfor at være Gjenstand for uintellectuel Beundring; men han kunde ikke afværge Fornemmelsen af, at hun nu ogsaa stod over ham som Moderen, for hvem hiint Kys og hans Tanker maatte være en Hemmelighed.

Jo længere hun puslede, og jo længere han uden ret at see op modtog Paavirkning fra hende, desto værre blev det. Hun var i Morgendragt, uden Pynt, beredt til Dagens rensende Gjerning: i Natkappe, Trøie og sort Skjørt; Trøien var meget vid, og i enkelte Øieblikke, især naar hun bukkede sig, saae hun ud som pukkelrygget. Men dette Hæslige, der frastødte ham som en Gnom og fremkaldte barokke Phantasier, kunde, hvad Øieblik det skulde være, ydmyge ham ved at kræve hans Tanker til Regnskab! I saadan ynkelig Stilling sad han, den danske Student! Han var nærvædet at faae 436 Feber af Vrede, Angst og Mismod, tilmed ved at huske, hvorledes han fordum engang rev sig løs. Hans Phantasi sprængte bort i Carriere, han selv blev siddende, lænket, lammet.

Mdm. Bille faldt paa, at Gulvet skulde »tørres over med en vaad Klud«, skjøndt eller fordi hun vidste, at et vaadt Gulv var Otto som de fleste Mandfolk imod. Han veg mekanisk ud af Dagligstuen ind i »Salen«; men ogsaa her fulgte Mdm. Bille efter ham uden at vide, at hun dæmonisk forfulgte ham. Han valgte tilsidst en Krog, hvor Gulvet var aldeles reent og hvidt, og sagde i nervøs Irritation til sig selv: Hvis hun vasker her, saa lad det afgjøre det Hele!

Det varede en Stund. Man skulde troet, at Mdm. Bille havde en Anelse om den skjæbnesvangre Gulvklud, hun førte. Tilsidst nærmede hun sig dog Krogen; han trak sig alt længere tilbage; endelig sagde hun: Aa, vær saa god at gaae tilside.

Han svarede: Ja, saa langt tilside, at vi aldrig skulle mødes mere! Farvel Mdm. Bille!

Han er gal, sagde Mdm. Bille og blev staaende med opløftet Gulvklud.

Da han ilede ned af Trapperne, slog Luften ham imøde som Frihedens og Mandighedens Luft, en uhyre Byrde var kastet bort, en voldsom, men dog frisk og velgjørende Fornemmelse gennemstrømmede ham, det jubledede i ham, at han var ung igjen.

I Gadedøren mødte han Pauline, og den første Tanke var at fortælle hende Alt med hensynsløs Ligefermhed: Synet den foregaaende Aften, Slagskyggen, der var kastet over hende. Men han fik ikke Tid til

at overveie, paa hvilken Maade det skulde blive ham muligt at udsige dette; thi da han saae hende ind i Ansigtet, da han mødte det glade, varme Blik, var det ham umuligt at fastholde Synet som en Sandhed - Idealets fjerne blaa Blomst var ikke istand til at holde sig imod den duftende Virkelighed.

Menneskets Sind gaaer hastig. Han lod sig nu nøie med at være ærlig paa den almindelige, factiske Maade: fortalte hende, at den gjensidige Antipathi, der havde hersket mellem hendes Moder og ham, ved en tilsyneladende Ubetydelighed var kommen til Udbrud, at han havde brudt med hende, var gaaet bort med den faste Beslutning aldrig at komme tilbage, at Forlovelsen altsaa var hævet. 437 Hendes Ansigt blev uigjennemtrængeligt, og hun stirrede nogle Øieblikke hen for sig; derpaa aftog hun Ringen og rakte ham den, medens et Par Taarer traadte ud paa Kinderne. Mig har Du Intet imod, jeg har ikke gjort Dig Ondt, vel min Ven? sagde hun.

Skilsmissen fra hende, især paa denne Maade syntes ham saa umulig som at skilles fra sig selv, og det var ham ligesaa umuligt at gjøre et Skridt tilbage. Hvad der midt i Forvirringen stod for ham som noget aldeles Klart og Deiligt, var deres forrige, hemmelige Forhold. Han var beredt til at see hende sjelden, blot han ikke ganske skulde miste dette livsalige Solskin af sin Tilværelse.

Hun svarede: Du kunde jo komme sjeldnere til os.

Det vilde jo kun blive det Gamle! raabte han utaalmodig.

Vær nu blot ikke vred; lad os ikke skilles som Uvenner. Giv mig et Kys til Afsked. Lad mig endnu engang see Dig ind i Øinene. Saa! Kan Du see, Du kan ikke være vred paa mig!

Men, Barn, Du leger jo med os Begge! Verden vil forlange, at vi skulle glemme hinanden eller endog være Fjender - skjøndt, Fjendskab, det er dog umuligt mellem Dig og mig!

Hvor kan jeg være Din Fjende? Jeg, Din Fjende! raabte hun og kastede sig i hans Arme.

Pauline, Du fortumler mig! Hvad skal der blive af os!

Jeg veed det ikke! Hvorfor kan Du ikke være mig bekjendt?

Være Dig bekjendt! Jeg har altsaa staaet og talt til ingen Nytte, Gud veed, hvor lang Tid! Men jeg har nok hørt, at saadan ere Fruentimmerne! Og det har jeg ogsaa altid hørt, at en kraftig, stormodig Beslutning, der imponerer En og binder En for bestandig, kunne de ikke tage

Nu bliver Du igjen utaalmodig

Ja, vel, og bedst maaskee saa! Hvad tænker Du nu paa? Nu stirrer Du igjen!

Vil Du, naar vi nu ere skilte, engang imellem skrive mig til og lade mig vide, hvordan Du har det? Nei, det gaaer heller ikke an!

Det lader virkelig til, Pauline, at Du slet ikke rigtig kan forstaae, at det er Alvor; Du vil først føle det, naar det er for silde.

Kom blot engang om Maaneden herop!

Naar Du ikke et eneste Øieblik kan være alvorlig, saa er det bedst, at jeg byder Dig Farvel. 438 Gjør det Dig da slet ikke ondt? spurgte hun, idet hun holdt hans Haand; sig mig blot det Ene, at det gjør Dig ondt!

Om det gjør mig ondt! Men hvad Glæde troer Du da, at Virkeligheden byder mig fjernt fra Dig? Udenfor denne Synskreds, synes mig, ligger lutter klam, graa Taage med sære Billeder og Skikkelser Men hvad saa? Om det gjør mig ondt, hvad vil Du saa? Tal

dog nu, Pauline! Stir ikke saa gaadefuldt og fristende! Gud give, jeg blot et Øieblik kunde laane Aandebesværgernes Magt for at kalde Dine Ord frem, mane dem op af Din Sjæl! For Din egen Skyld og min Skyld, tal dog endelig nu!

O, hvis jeg var rig!

Han studsede ved dette Udbrud, ved dette Glimt, der lyste saa dybt, og sagde greben af mangfoldige Følelser: Hvis Du var rig, Pauline? Hvorfor rig?

Saa brød man sig ikke om Folk, svarede hun nølende.

Ak, saa brød man sig om andre Folk. Kjørte Du i Kareth, vilde Du bryde Dig om dem, der kjøre i Karether. Er man ikke uafhængig i sig selv, saa finder man Afhængighed, hvor man end kommer hen.

Nei, sagde hun, og det glimtede igjen, hvis man var berømt og stor!

Ja, svarede han, og en Blanding af dyb Sorg og Begeistring gjennemstrømmede ham; thi han huskede en Scene, hvor under ganske andre Forhold Lignende havde været paa Bane. Hvis man var det! Men hvo nægter da os To at naae til det Store, blot vi holde sammen? Naae vi dertil gjennem de Forhold, som hidtil have omgivet os? Mig have de næsten kvalt..... Dog, bede og trygle kan jeg ikke i denne Sag, ei heller sige et Ord til Forlokkelse. Skal vi skilles, Pauline?

Kom blot herop engang hver Maaned!

Saa, i Guds Navn, farvel, Pauline!

Et Par Dage efter sagde Pauline pludselig: Moder, lad mig nu gaae til Theatret. 439 Til Theatret! raabte Mdm. Bille og fik Lettelse for sin Sorg ved at kunne blive vred. Saa Du har endnu de Griller! Hun tilføiede mange bittre Ord og sluttede endelig i en mildere Tone: Er vi da saa simple Folk, Pauline, at Du skal give Dig til Theatret? Er Din Fader ikke en reputeerlig Mand? Synes Dig ikke, vi har Sorg nok?

Moder dog! Er Fru Heiberg og Mdm. Nielsen og Jomfru Ryge simple Folk?

Ja, bliv Du først en Fru Heiberg eller Jfr. Ryge eller Mdm. Nielsen!

Det kan jeg da ikke blive, før jeg begynder derpaa!

Nei, men Du kan blive mange Ting, naar Du begynder derpaa! Og hvad troer Du, Din Tante vil sige? Hun veed det meget godt, at Du har de Nykker, og hun har sagt, at jeg for Guds Skyld maatte passe paa Dig. Jeg veed, at hun har betænkt Dig i sit Testament; men fik hun det at vide, gjorde hun det om igjen, det kan Du være saa sikker paa, som jeg staaer her!

Er Tante rig?

Rig? Hvad kalder Du rig? - Noget har hun lagt sig til Bedste, saa sparsomt som hun lever, og jeg tænker, Du vil faae to, tretusinde Daler.

Hvad kan det hjælpe?

Hjælpe! Hvad det kan hjælpe! Har man hørt Mage! Ja, veed Du hvad, min Pige, enten det kan hjælpe eller ei, saa vil jeg før spærre Dig inde, hvor der hverken er Luft eller Lys - men hvad er det for en Urimelighed! Jeg vil ikke høre et Ord derom, ikke et Ord! Nu har Du ikke mere ham at trodse mig med! Nu har Du kun mig, nu skal Du lystre! Ja, sæt Du kun Dit Ansigt op! Jeg skal nok magte Dig.

Ottende Capitel

Schiøtt førte et fornøiet Liv. Han havde fundet et Formaal, og skjøndt det var usikkert, om han kunde naae det, bekymrede det ham lidet, fordi selve Midlerne, hvorved det skulde naaes, vare en Nydelse. Han levede et Liv i Virkeligheden, beskæftiget, 440 kjæmpende, i de Kredse og paa den Maade, som de Klampenborgske Begivenheder havde givet ham Smag paa og hemmelig Længsel efter, og han havde ikke tilbudt sig selv, man havde søgt ham. Siden han havde begyndt at skrive i et Oppositionsblad, havde han mistet sit Familielegat; det var et virkeligt Uheld, men ogsaa dette bekymrede ham forholdsmæssig lidet; thi hans Talent blev paaskjønnet og godt honoreret. Om mange vigtige Ting kom man og talte med ham, fordi Partiets Førere gjerne vilde have politiske Spørgsmaal livlig antydede i en Revue, en Feuilleton, en Theaterkritik. Det politisk rigtige Princip var, at om man kunde gjøre selve Luften, som Folket indaandede, oppositionel, saa skulde man. BL A. havde Dalberg været hos ham for at beklage den store Uret, der var overgaaet Hald: Formedelst hans Deelagtighed i Oppositionsartikler havde Cancelliet stillet ham Valget mellem at fratræde Embedet eller skriftlig love at ville afholde sig fra Opposition.

Hvilket skammeligt Tyranni! tilføiede Dalberg, da han fortalte, at Hald havde maattet vælge det Sidste.

Han er Martyr, sagde Schiøtt; det vil da sige: han er min Ven, for en Anden, som ikke var min Ven, kunde passende have nedlagt Embedet; man manuducerer og har en rig Svigerfader.

Dalberg var liberal og langt fra uden Phantasi; men saa langt kunde han ikke naae, at en Embedsmand frivillig skulde nedlægge sit Embede, opgive en Position, en Stilling i Livet, især naar han i sit stille Sind og

overfor sine Venner gjorde Forbehold for Friheden. Desuden, tilføiede han, giver Svigerfaderen ham Intet, det gaaer slet ikke saadan til i Verden, som det ofte skulde synes.

Ja, ja, han og jeg ere Begge Martyrer, sagde Schiøtt og skrev, som Dalberg havde ønsket. Men i det Hib, han gav Regeringen, var der, kun mærkeligt for de Indviiede, et ironisk Sidehug til Hald, som gjorde en mærkværdig Virkning; thi man følte nu Schiøtts Farlighed og Betydningen af hans Assistance.

Schiøtt mærkede det selv og tog modigere end før fat paa Livet, brød sig end ikke om at gjøre Gjæld, hvad han før saa omhyggelig havde undgaaet. Han møblerede sin Bopæl, men ikke paa en heldig Maade; hans Smag var nu engang overveiende negativ og kritisk. Men Indvielsesdagen blev feiret med et stort Tendensgilde. Han havde indbudt sex af sine Bekjendte og ligesaa mange Damer, de 441 allervakkreste af den Categori, som indfinder sig til et Ungkarlegilde. Selve Gildet vilde Schiøtt have betragtet som det indledende Skridt til en højere Dannelsesanstalt, idet man af det forhaandenværende danske Stof skulde forsøge at danne den Slags frie, elskværdige Damer, der findes omtalte i Balzacs Romaner som boende i Egnen af *Rue neuve Bréda*. Deres Nærværelse skulde formilde Sæderne; selv skulde de paavirkes af den videnskabelige Aand, og med nogen Ironi - tilføiede Schiøtt - kunne vi da betragte os selv som Periklesses og Damerne som Aspasier. Lad os gjøre os berømte, og Efterverdenen vil pynte os op til Virkelig-Periklesses.

- Hvad søger De, gode Krøyer? En ny Cigar? Aa, Helzen, send Kassen ned.

Nei Tak, De veed jo, jeg maa gaae tidlig.

Ja vist, det bliver der ikke Noget af! Det sætter vi en Bom for! sagde Schiøtt, og i et Anfald af Lystighed lukkede han Døren ilaas og tog Nøglen af.

Helzen saae det mismodige Udtryk, der et Øieblik kom paa Ottos Ansigt, og morede sig drillende derover.

Seer Du ikke, svarede Otto, at Schiøtt vil gjøre et Kunststykke, der er ham værdigt? At være gjæstfri og lade Gjæsten have sin Frihed er en simpel Ting; men at gjøre sig Gjæstfrihedens Pligt besværlig og desuagtet efterkomme den med Lethed, er kun givet store Aander.

Denne næsten sokratiske Ironi frapperede Schiøtt, hvor bacchisk-lystig hans Stemning end var. Han udbrød: Ei, hvor han er voxet! Men idet vi theoretisk tage Hatten af for Plato, lukke vi i Praxis Døren for Hr. Krøyer. De er vor Fange, Hr. Krøyer! Og Nøglen til Fængslet overgive vi Deres skjønne Naboerske.

Det er just ikke galant, sagde Otto; snarere burde Damen betragtes som Fange.

Ja, saa snakke de Ræve for de Gjæs, svarede Schiøtt. Pas De blot paa ham!

En Stund efter, midt under den almindelige, lattermilde Samtale, reiste Otto sig, aabnede Døren og forlod med en smilende Hilsen Selskabet.

Saa lod De Dem dog besnakke af ham! blev der raabt.

Schiøtt fortalte Fablen om Ræven, der fik Ravnen til at slippe 442 Osten, og fra alle Sider drillede man den utroe Fangevogterske, indtil hun halv vred, halv skamfuld kastede et sammenrullet Papir paa Bordet og raabte: Jeg lod mig slet ikke narre, det gav han mig!

To Tidalersedler! blev der raabt.

Med Forlov, fik han kun een Nøgle for de to Sedler! spurgte Schiøtt.

Hr. Schiøtt! sagde Fangevogtersken med en vis Værdighed.

Jeg havde givet ham Nøglen alligevel, vedblev hun og fik Taarer i Øinene. Det gjør mig kun ondt, at han ikke troede det. Han sagde saa bønlig: Vil De give mig Nøglen? - at jeg misundte den, han skulde til. Ja, lee De kun! Mig gjør det ondt, at han ikke troede mig. Saa sagde han: Jeg kan ikke bede Dem meget; her er alle de Penge, jeg har hos mig, vil De tage dem for Nøglen? Og saa veed jeg ikke, hvordan det gik, at jeg gjorde det - man er sommetider Caricatur af sig selv man bliver det!

De Fleste studsede ved dette Udbrud, ved dette uventede Tegn paa strandet Lykke og Dannelse. Schiøtt rykkede hen til hende og sagde med dæmpet Stemme: Wenn die Jugend wüßte naar Krøyer vidste, hvad han med tyve Daler har kjøbt sig fra!

Hun tørrede Øinene og sagde: Det har gjort mig saa ondt; han har trykket mig saa dybt ned. Han troede at maatte give saa mange Penge for at blive fri for mig!

Schiøtt opfattede hende fuldkommen rigtig, men hans Stemme var correctere end hans Ord, da han

sagde: Vær nu ikke vred paa ham.

Vred? paa ham? sagde hun, tørrede Øinene og vendte sig til Selskabet.

Hvad skal der saa gjøres med Sedlerne? spurgte en af Damerne.

Jeg vil ikke have dem! raabte Fangevogtersken.

Aa, sagde en Anden, hvorlænge er det, siden Du stod udenfor Holms Vindue og ønskede Dig Kaaben, som hang der?

Det er rigtignok sandt, svarede hun betænksomt og tog langsomt Pengene.

Hvem mon han skulde til? blev der spurgt.

Han er jo forlovet, svarede man.

Nei, sagde Helzen, han er ikke forlovet længer. Sem har plaget mig nok med det ulykkelige Opslag. Først var han angst for, at 443 Krøyer skulde sørge sig ihjel, og sagde det nok til hende, da han engang mødte hende, og saa blev han Forligsmægler og Brevdrager. Endnu idag var han hos mig og plagede mig. Han sagde - og Helzen efterlignede med Held Sems Stemme og Gebærder -: Jeg kan, sandt for Herren, ikke forstaae, hvad der er i Veien. Jeg har slidt og slæbt som en Hest og bragt Breve imellem dem og snakket saa godt for dem; jeg troede, det skulde blive godt, det veed Vorherre. Men jeg har nok kun gjort Ondt værre; for nu skriver de ikke engang til hinanden, og jeg tør knap tale om den Ene til den Anden; men jeg har dog faaet Otto Krøyer i godt Humeur igjen, Gud skee Lov!

Schiøtts Blik mødte Fangevogterskens, og det var, som om Glimtet lyste for hele Selskabet og ikke mindst for Helzen, der pludselig begreb, hvad han havde fortalt.

Hvad hedder hun? spurgte en af Damerne.

Helzen var i Begreb med at svare, men et Hm! og Vink fra Schiøtt standsede ham. Man bemærkede det og taug. En uberygtet Piges Navn turde ikke nævnes her - en saadan Ydmygelse bøie Mennesker sig under. Men medens man smilede, havde man Lyst til at hævn sig, og i Mangel af Andet drillede man de Tilstedeværende med Ros over den Fraværende. Man fandt ham saa smuk; man havde ikke bestemte Ord for det poetiske Stoltheds-Skjær, der var over ham; men Tonen, hvori man talte, vidnede om, at man havde følt det. Der faldt Ord, som man i Almindelighed ikke vil sige i et Menneskes Paahør af Frygt for at gjøre det stolt. Ofte fordærver man virkelig Mennesker med Ros; men der ere ogsaa Gemytter, hvem den ved retfærdig Lovtale forhøiede Selvfølelse vilde afholde fra Feil - thi vi begaae ogsaa Feil af en Slags Resignation, skjøndt vi ikke ville vide det.

Hvad Otto med Bevidsthed fornam, var en trodsig, glad Stolthed over sit nye Forhold til Pauline, over Elskovens Lykke. Han levede mere og tænkte mindre, og selv om han havde tænkt, vilde han ikke have kunnet erindre og forstaae den Kamp og Splid, der for kort Tid siden havde været i hans Indre, ei heller begrebet, hvilket Formaal, hvilken Hensigt han havde havt ved at gjøre sig saa mange Skrupler.

Saa megen Magt har Handlingen! Mennesket staaer udenfor eller over Theorierne, men gaaer op i Handlingen. Der er i den 444 Handling, man trods Sjælens inderste, bedste Viden hengiver sig til, ligesom en Taage, der stiger En over Hovedet, omhyller Blikket, gennem utallige fine Porer trænger ind i Bevidstheden og tilslører den. Da erindrer man maaskee tidligere Idealer som en udenad lært Ting, men ikke med Hjertet, ikke paa kraftig og skabende Maade.

Men der er ogsaa i den menneskelige Lidenskab, i dens Sødhed og vidunderlige Ruus, en overordenlig Kraft, en Glemselens Magt og en Mindelse om den Verden og de Idealer, hvor den hører hjemme; Otto mindedes med Taknemlighed de græske Guder, de, der vogtede paa Skjønhed i Nydelsen som Menneskets høieste Lov. Han var tilbøielig til at erkjende dem for sine Herrer, takke dem, fordi de havde gjort ham fri, og især synge Lovsange til Aphrodite og hendes gyldenvingede Søn Eros.

Ja, det var, som om han pludselig var gaaet over fra en umaadelig Trældom, en barnagtig Indskrænkethed, til Frihed, Erkjendelse, Mandighed. Undertiden maatte han ogsaa smile af sær, snild Fornøielse over det Besynderlige, at han dog halvt om halvt altid havde villet det Nuværende, og at det var kommet, som om hans Ønsker uden hans Hjælp havde været virksomme.

Han morede sig over Schiller, der havde været sentimental og klaget over, at Guderne vare forsvundne, at Tiden var forbi

»Da man Deine Tempel noch bekränzte,
Venus Amathusia.«

Guderne vare tilstede for Enhver, der forstod at see med de rette Øine og havde Mod til at offere. De havde vidst det om ham, og de havde skjænket ham Pauline!

Han var atter og atter stolt af hende, af hendes smukke, friske Skikkelse, af hendes Øine, hvis kjærlighedsfulde Udtryk bestandig vakte en ny Forundring over, at han havde erhvervet og eiede dette! Men især var han stolt af hendes Aands Frihed, af dens Styrke overfor alle Fordomme og al Spidsborgerlighed - thi han troede, at det var en bevidst Frihed, der efter nogen Nølen og Vaklen var virksom hos hende ligesom hos Agnes, Statsministerens Datter, eller som hos Heloïse, der sagde, at hun hellere vilde være Abeilards Concubine end Jordens Keiserinde. 445 Han forekom sig som en ung Ægtemand, men ulige lykkeligere end denne; thi ham overgives Bruden ufri, han har »kjøbt hende for et Ægteskab«, han veed kun lidet af, hvad den kjæmpende, frie og tilsidst besejrede Kvindelighed er. Det var Hengivelsen, Erobringen, en menneskelig Sjæls Selvovergivelse til ham, der bestandig forekom ham saa vidunderlig! Det var, at han var bleven Eier af Nogen! Og hele denne forunderlige Lykke var Noget, som Tilværelsen skyldte ham, han havde kun taget sin Ret!

Hvor maatte han i Grunden trække paa Smilebaandet ad de Andre, der altid *talte* om lignende Erobring, og for hvem Saadant var et Ideal, hvormed de kryddrede Virkeligheden, ligesom Irlænderne kryddre deres Kartoffel ved at række den op imod en under Loftet ophængt Sild. I Sammenligning med dem var han som en af Berangers Studenter, et af hine ideale unge Mennesker, der ere bestemte til at bringe Videnskaben ny Livskraft eller straalet i Poesien eller i Spidsen for en Bataillon, en Hær, hævne Waterlooslaget, og som ledsages paa Vei til Udødeligheden af en yndig Lisette, der beskedent forlader dem, idet Berømmelsens Dagslys falder paa dem - - dog, saa langt gik hans Tanker ikke; der er det Lykkelige ved et farverigt Liv, at Horisonten ikke er vid; man hviler i Øieblikket og seer hverken frem eller tilbage.

De vare langt mere for hinanden nu end før, men paa en anden Maade. Det var, som om de ved at afbryde en Bro mellem sig og Menneskene havde opnaaet en større gjensidig Inderlighed; Ordene havde en ganske anden Klang, de optog hinandens Tanker med Hjerte og Sjæl - og trængte vel meer end før til at høre hinanden tale. Men Samtalerne vare umærkelig bleven meget forandrede. Naar noget Idealt blev omtalt, laa det langt mere udenfor Verden, fjernt fra det virkelige Liv, uden bestemt Indflydelse derpaa - som en Stjerne. Og paa Bunden af deslige Samtaler laa ofte noget Vildt.

Skjæbnen eller Guderne, hvem han priste for sin Lykke, gave Held, sendte dem mangfoldige Leiligheder til at være sammen, eller de forstode nu bedre end før at opdage og benytte Leiligheden. Undertiden syntes Gudernes Velvillie næsten haandgribelig. Pauline kunde være borte fra sit Hjem den halve Storebededag, og see! et Par Dage før kom en tidlig Vaar. Om Morgenen var det endnu Regnveir; men da de desuagtet vovede dem ud i lukket Vogn og 446 kom til Skoven, blev det pludselig klart og varmt, og de kunde spadsere gjennem Dyrehaven, kunde see de frembrydende lysegrønne Blade paa Buske og Træer, finde Violer, og Alt dette uden at møde andre levende Væsener end de brune Dyr, der snart stode stille i ringe Afstand og betragtede dem nysgjerrig med de store Øine, snart kaade eller forfærdede som Børn sprang afsted, saa det rullede i Skoven.

Medens de gik igjennem Skoven, fortalte han hende tilfældigviis om det Menneske, der vilde skjære sit Navn i et Træ og kom til at saare Dryaden, saa at der flød Blod. Der behøvedes ikke meget mere for at gjøre Skoven til en fortryllet Lund ogsaa for hende; men hun betragtede den som fortryllet af Væsener, der stode under hans Befaling, hendes Phantasi levede af hans, og hun fulgte ham gjennem Skoven med mere Hengivelse, end om han havde været en Fyrste og viist hende Alt dette som sin jordiske Eiendom.

Og da de senere sad hyggelig sammen ved Maaltidet, medens Solen skinnede og Fuglene pippede, lød pludselig i ringe Afstand Musik af blæsende Instrumenter. Da favnede han hende henrykt og udbrød: Alt hvad der er forkyndt gaaer i Opfyldelse:

»Aber ich, ich hab' erworben
Dich und Alles, Schloss und Leut,
Pauken und Drommeten huld'gen
Meiner jungen Herrlichkeit.«

Ham faldt det ikke ind at spørge, hvorfra Musiken var kommen; men Pauline vilde vide det, og det blev da sagt dem, at der var Stads inde paa et Landsted, som tilhørte Grosserer Sander. Han havde ladet det ombygge, og det blev idag paa den unge Frues, Fru Halds Fødselsdag, indviet; derfor var Musiken kommen ud, og der var stort Selskab. Den snaksomme Værtinde, der syntes godt om de to unge Folk, tilføiede adskillige andre Meddelelser om Familien. Grosserer Sander, sagde hun, havde ellers i mange Aar været en stille og indgetogen Mand; men han var bleven ung og lystig lige fra det, at den unge Frue befandt sig i velsignede Omstændigheder. Saa havde han kjøbt Landsted og bygget, og holdt 447 Equipage og gjorde Selskaber, og det var saa mærkværdigt at see, hvordan han gjorde af Datteren og bar hende paa Hænderne.

Hør nu bare! Nu bliver vist hendes Skaal drukken! Og de skyder med Svingbasser - jeg maa ud og see! raabte Vertinden og foer afsted.

De vare Begge blevne stille og alvorlige, men sagde Intet til hinanden, og Skyggen, der var kastet over deres Glæde, forsvandt snart, da de atter vare i Skoven.

Men der var Noget i dette Sammenstød med Livet og den kraftige, ordnede Virkelighed, som vedblev at yttre sin Indflydelse. Pauline glemte det maaskee hurtigst, fordi hun nu engang med lukkede Øine støttede sig til ham; men for ham var denne Dag den sidste af de faa fuldstændige Glemsels- og Lyksalighedsdage. Fra nu af var der dybt i hans Sind en Uro, en Længsel efter Bedrift, efter Noget, der kunde mætte hans Tanker og Phantasi. For at kunne leve med fuldstændig Lyksalighed paa Jorden, i det virkelige Liv, maatte han kun leve det halvt og halvt digte sig bort fra det ind i Paradiset, ind i Handlinger, han kunde ønske at udføre mod det Onde og Tyranniske i Verden og for sin egen Hæder, og da de tomme Drømme og Indbildninger snart bleve ham en kjedelig Leg, greb han en Tanke, der med pludselig, ny Livskraft sprang frem i hans Sind: han drømte med Formaal, for at frembringe Skjønhed - det kom af sig selv, som en mægtig Trang, beherskende og medbringende en ny, overordenlig Lyksalighed.

Han havde standset ved den gamle Krønike om Harald Godwinson, og dennes Skjæbne undergik under Læsningen lidt Forandring og antog dramatisk Skikkelse. Harald havde i en tidligere Tid været ovre i Normandiet hos Hertug William og i et uforsigtigt Øieblik lovet ham Lehnspiligt, og for at vise Williams Hof og skjønne normanniske Damer sin Tapperhed havde han fulgt Hertugen paa et Tog mod sine egne Stammeslægtinge i Bretagne. Senere, da han hjemme kjæmpede for Kronen, gik han freidig mod Harald Haardraade og besejrede ham; men da William imidlertid var landet og rykkede frem med sine Normanner, paakom der Harald Uro og Hast, han vilde have Ende paa det Hele, leverede Slaget for tidlig og blev dræbt af en bretagnisk Fyrste, der for at hævne sig havde 448 sluttet sig til William. Meget i dette tiltalte Otto med underlig Magt, ham syntes, at han skuede dybt ind i Haralds Sjæl; det gjaldt kun om at blive sig klart bevidst, hvad han skuede. Da Harald drog til Slaget, efterlod han ogsaa en Elskerinde, den skjønne Editha, medens den Hustru, han skulde havt, var i Normannernes Leir. Her var Leilighed til mangfoldige dulgte Tankers Udtalelse og stærke, gribende Scener.

Ved den ivrige, livfulde Beskjæftigelse, hans Aand fik, opfyldt af poetisk Stræben og af Elskoven med dens List, Uro, Henrykkelse, syntes ham Livets Harmoni fuldstændig tilveiebragt. Han selv og hans Forhold til Pauline fik et nyt Udseende; mangehaande Tanker og Betænkeligheder, der vilde indfinde sig, sank tilbage overfor Følelsen af, hvorledes dette Forhold gjød duftende Olie paa Poesiens Lampe, ja den hele Virkelighed, hvori han levede og aandede, syntes ham at være den af Poesiens Genius lyksaliggjorte Jordbund, hvorfra en Blomst skjød op. Da greb Skjønheds- og Poesi-Tilbedelsen ham med Vælde; ham syntes Menneskenes personlige Skjæbne ligegyldig; om de i levende Live tabte og led lidt meer eller mindre, paadrog sig en Smule meer eller mindre Sorg og Skyld, ja, om de gik tilgrunde, ligemeget, naar de blot havde tjent den store Aand, naar de blot havde været gode Redskaber i Skjønhedens Tjeneste, gode Soldater i Frihedens Kamp - eller maaskee rettere: en af Strengene paa den store Æolsharpe, som dirre og give Klang ved Verdensaandens Bevægelse. Medens Hjertet bevarede det uvilkaarlige Haab om personlig Lykke, havde han en poetisk Tro paa disse Anskuelser og udtalte dem til Pauline, især ved en Leilighed, da han viste hende et Kobberstik efter et berømt Maleri: Francesca da Rimini. Hun svæver ved Paolos Side og har slynget den høire Arm om hans Hals, medens hun med uendelig Smerte vender Ansigtet til Virgil og Dante, idet hun siger: *Amor noi condusse ad una morte*. Men selv i Smerten, og medens hun taler til dem, er Tanken om Kjærlighedens Øieblikke synlig nærværende, og om hun kom tilbage til Livet og skulde døe endnu engang for sin Kjærlighed til Paolo, vilde hun dog elske ham.

Otto meente ved Synet af disse deilige Skikkelser, at de havde levet nok, den stærke Medfølelse søgte han at jage bort paa denne Maade; de havde kjendt Livet i dets Potens, vare tidlig gaaede bort, 449 og en Gjenopstandelse var givet dem paa herligste Viis; thi deres Sjæle vare gennem Digteren blevne til vidunderlig Sang og gennem Kunstneren til henrykkende, vemodbringende, opløftende Skikkelser. Og Pauline smilede bifaldende og beundrende.

Maaden, hvorpaa hans Sind var beskjæftiget, og maaskee ogsaa, at han paa en hende selv uforklarlig Maade ofte var halvt vendt fra hende, at han gav saa Meget uden at hengive sig, betvang hende fuldstændig, og hun sagde engang, da i en Samtale hans Ord havde berørt hende stærkt, eller da den sympathetiske Magt, der for hende laa i hans Væsen, maaskee ved et Blik, en Bøining af Stemmen fremtraadte for hende med end større Inderlighed end sædvanlig: Du er en Skov! Jeg kunde forville mig i Dig!

Han blev electrisk berørt af det smukke, storartede og smigrende Billede og svarede: Du er forvildet, Du slipper aldrig ud!

Men som om hun ikke kunde udholde det glade og forbausede Blik, der forskede efter det Væsen, som nys havde talt, slog hendes Tone om, og hun gav sig til at tale om Hillebrandts og den Aften, da de første Gang mødtes der.

Kan Du huske, at hun strax vilde have os til at dandse? Du lagde Din Arm om mig saa blidt og ganske ængstelig; jeg kunde næppe føle den, jeg mærkede godt, at Du holdt af mig

Og jeg husker, Du saae saa alvorlig og stille ud

Ja derfor skal Du heller aldrig troe noget Fruentimmer undtagen mig Og saa lidt efter lidt tog Du mig stærkere, Du tog mig heelt med ... Saadan er Du

Hun bøiede sig imod ham, hendes varme Kind og duftende Haar bevægede sig forbi hans Mund, og i samme Øieblik gav hun sig til at lee og raabte med en underlig klangløs og simpel Stemme: Og kan Du huske Hillebrandt, sikken et Ansigt han satte op!

Medens hun sagde dette, tænkte han paa, om hun ikke i en Bog havde læst hiin forrige smukke Yttring og anvendt den paa ham som laant Gods.

Det piinte ham ogsaa, at hun ikke var istand til at see hans poetiske Stræben fra den rette Side. Hun beundrede fuldstændig, havde ikke Anelse om, at Noget kunde være bedre, og saa tænkte hun strax paa Folk, paa Publikums Bifald, hvad Den og Den vilde sige o. desl. Hans Hjerte bankede ogsaa af Angst og Stolthed ved Tanken 450 om Publikum og Berømmelse, ja han var langt mere ærgjerrig og maaskee i Øieblikke forfængeligere end hun. Men han kunde ikke lide, at hun talte saaledes, og at hun saa ydmyg og uselvstændig beundrede. Han havde et Instinct for, at han kunde tilgive sig selv, om den lavere Natur blandede sig i den høiere; men *hun* skulde repræsentere Idealets Fordringer, og hvad de end Begge tænkte, saa skulde Talen imellem dem føre opad.

Naar Billedstøtter ere under Arbeide, seer man undertiden Halvdelen færdig, medens den anden Halvdeel synes at være voxet ind i Stenen. Saadan var Pauline, og Otto havde ikke Tryllemeislen, der kunde løsne hende fuldstændig.

Han havde i Sommerens Løb gjort en kort Reise til sin Moder. Det Forhold, hvori Nogle vidste eller anede at han stod til Pauline, blev af en Slags Ridderlighed, eller fordi han ikke stod Nogen i Veien, lidet omtalt i Kjøbenhavn; men saa langt borte havde den unge Paulsen troet at kunne bryde Tausheden og være dydig-pikant, og Otto kunde mærke, at man vidste Noget. Men selv vidste han, hvordan Byen var - idetmindste efter Kritiken paa hiint Bal -; han var overbeviist om, at Alle ønskede at gjøre ligesom han og kun ikke havde Mod eller Evne. Mødte han en Hentydning eller Tilbageholdenhed, ansaae han det for Hykleri; men da han engang hilste paa Mdm. Sandberg og hun ikke bød ham indenfor til Marie Elisabeth, lod han ikke Følelsen deraf komme heelt ind til Bevidstheden. Han skyndte sig blot desmere med at komme hjem, til Pauline, til Virkelighedens og Drømmens Liv.

Som en Slags Straf for, at han havde kunnet være borte fra hende, vilde hun gjøre ham lidt skinsyg og talte om unge Mennesker, der nu kom i hendes Hjem. Men Smerten var ham utaaelig, og pludselig tænkte han paa Knud Gjedde og sagde til sig selv, at ogsaa hun, hvis der kom Tid og Afstand imellem dem, vilde trøste sig og glemme ham, og da mødte hun i hans Væsen Noget saa stille koldt og determineert, at hun blev angst for sit eget Forsøg.

Der kom ogsaa andre Ting, hvori hun ikke kunde forstaae ham, navnlig den store Magt, som Aarstidernes Skiften udøvede paa ham, især den stærke Vemod, naar Løvet begyndte at falde, den overordenlige Længsel efter Hyggelighed eller ligesom efter 451 Vinterkvarteer. Og i hvor meget end deres Forhold var blevet ført bort fra en hjemlig Arne - eller maaskee netop derfor - stod især i saadanne Øieblikke en stille Hyggelighed for ham som attraaværdigt Maal. Ligesom Hillebrandt vilde han have to uforenelige Dele; han vilde have den frie Kvinde og den unge, hvidklædte, poetiske Huusmoder.

Engang, en Efteraarsdag, da de kunde tage i Skoven, købte han nogen Thee, der var bleven anpriist som usædvanlig fiin og kostelig, og da de havde opsøgt deres gamle Sted, bad han hende tage Theen og gjøre Honneurs. Men enten af Instinct, af Utilbøielighed til at være Huusmoder uden i et virkeligt Hjem, eller overhovedet af Ulyst til denne Slags Beskjæftigelse, overtog hun ikke Hvervet paa den Maade, som han havde meent, men lod Værtinden tilberede to Kopper Thee, medens hun selv sad ved Vinduet og saae ud i den lille Have.

Nu er der ikke saa muntert ovre hos Grosserer Sanders som forrige Gang, vi var her - kan Du huske? sagde Pauline i en Tone, hvori Ottos fine Øre hørte Glæde over ikke at see Hines Glæde.

Det tog sig ogsaa melancholsk ud derovre; i et eneste Vindue var oplyst, og man saae to ubevægelige Skygger paa Rullegardinerne.

Er de kanskee flyttede ind derovre? spurgte Pauline den indtrædende Værtinde.

Nei; men det er et trist Huus nu.

Saa? hvorfor?

Gud, har De ikke hørt det? Barnet døde, og de har taget dem det saa nær Allesammen, især den gamle

Grosserer. Det er en Ynk at see, som han er faldet af, den fiirskaarne Mand det var!

Værtinden havde Ret, og de to Skygger, man saae paa Gardinet, kom fra ham og Camilla.

Paa denne stille mørke Efteraarsaften var han kommen ud til hende, endnu mere nedtrykt end sædvanlig. Hun saae Kummeren, Fortvivlelsen paa hans Ansigt, hun var angst, beredt paa at spørge, erfare den Sorg, han maaskee dulgte, dele den med ham; men ligesom for at samle Styrke til, hvad der forestod, taug hun i nogen Tid; hendes bævende Sjæl søgte at bede, men fandt ikke Ro og Samling. Han tog en Bog, der laa paa hendes Bord, og gav sig til at blade i 452 den; pludselig kastede han den fra sig som i Forfærdelse eller Fortvivlelse og raabte: Ogsaa der staaer det! Kan Du see! Det forfølger mig overalt!

Hvilket, Fader? For Guds Skyld, hvad er det? raabte hun dødbleg, medens Haarene vare nærvædet at reise sig paa hendes Hoved.

Han var staaet op; hun tog Bogen og saae, at det var Shakespeares »Henrik den Ottende«.

Herregud, Fader, sagde hun og tvang sig til at smile, det er jo Shakespeare!

Ja, svarede han, ogsaa han vidste det! Ogsaa den Mand, Kongen selv, siger, at fordi han havde syndet imod Gud, fik hans Kone ingen Børn. Vorherre forbander Synderen! Vorherre gjør Kvinden gold og ufrugtbar, naar hun er en stor Synders Hustru eller Barn! Hører Du, Barn!

Hun var nærvædet at besvime.

Han sagde mildere, næsten grædende: Min søde Pige, min rare, velsignede, gode Camilla! Det er min Skyld Altsammen; det er min Skyld, at Dit Barn maatte døe! Forband mig ikke, mit Barn! Jeg har fortjent det; men Du maa tilgive mig, Du maa bede for mig, bed til Gud, at den forfærdelige Trykken, som ligger paa min Sjæl, maa gaae bort, ja blot jeg maa sove en eneste Nat og vaagne om Morgenen og være glad, prøve det endnu en eneste Gang, for siden Dit Barn døde, har jeg ikke prøvet det!

Og nu betroede han hende Begivenheden med Kjøbmand Bille i Middelfart, som han havde bragt til at hænge sig.

Og see - vedblev han med halvkvalt Stemme - for nylig, da der var Tale om, at jeg skulde være Borgerrepræsentant, saa vilde Grosserer Hagemann ogsaa være det, formodenlig bare fordi jeg vilde, og saa kom der i en Avis en Hentydning til at

Har det staaet i Aviserne! sagde Camilla næppe hørlig.

Vær ikke bange, Barn, det stod ikke saadan, at Mange kunde forstaae det. Og saa oh, saa maatte jeg jo trække mig tilbage, for ellers var Hagemann gaaet videre, det er jeg vis paa, han skaaner Intet.

Det er ikke for det, vedblev Sander, hans Huus er i forrige Tider blevet rigt ved at indsmugle Kobbermarker, det veed jeg godt, og var jeg bare ung, eller var Det blot ikke skeet! Oh, da han lagde 453 Strikken om sin Hals, hvordan han maa have været tilmode! Hvad han maa have tænkt og sagt om mig! Og hvad han har klaget, da han kom til Gud! Og saa Konen og Børnene, der kom og saae det! Og saa bleve de udjagne af Huset! O, mit Barn, Du maa ikke forskyde mig!

Efter lang Taushed sagde Camilla, der laa paa Knæ foran ham, og hvis hele Sjæl var opfyldt af Bøn uden Ord -:

Men Du tog Dig af Konen og Børnene, ikke sandt Fa'er?

Grosserereren stønnede og svarede: Ja nogle Aar efter da jeg var bleven rig hans to Børn vare komne udenlands, og der vare de døde en lille Broderdatter var sendt tilbage hertil, her boe hendes Forældre, Faderen er Handelsbogholder. Gud veed, jeg har senere mange Gange tilbudt Enken Penge; men hun vil ingen have. Hun har levet i Fattigdom; men det Lidet, hun har erhvervet, det er voxet, for Gud saae medlidende paa hende! Jeg har ladet hende tilbyde Penge; men hun har svaret, at Blodskylden skal ikke afsones, den skal hævnnes paa min Slægt Tænk Dig, engang har hun været inde paa mit Contoir og sagt mig det saa alvorlig og stille og forfærdelig - hu! Nu er det opfyldt! - Forband mig ikke, Camilla! For Gud i Himlens Skyld, sig mig et godt Ord, lad mig høre Din Stemme, den er som en Engels!

Da begyndte hun at tale de mageløse Ord, som kun en Kvinde har, i den vidunderlige Tone, der kommer fra Sjælen, smertefuld, vemodig og dog dulmende som en sagte Musik. Og med en beundringsværdig Fiinhed sagde hun ham Ting, der vare som henaandede for hans Øre, ikke kunde gribes, men efterlode en stille Viden. Hun lod ham paa saadan Maade ane, at hendes var Synden, fordi hun ikke noksom havde elsket Hald.

Men saa svagt Ordet end var, saa greb Faderen Tanken og raabte: Nei, ogsaa deri er jeg Skyld! Thi

havde jeg havt et friere Sind, saa havde jeg ogsaa med min Rigdom ført et lykkeligere Huus, jeg havde passet godt paa, givet Dig godt Selskab, og Du skulde have valgt mellem de Bedste! Troer Du ikke, jeg godt veed, at Milner er en Slubbert? Du veed det maaskee ikke, men jeg har seet det tydelig, og jeg siger Dig det nu. Men kunde jeg jage ham bort? Jeg havde ikke Mod. Nogen skulde dog komme i Huset! O, mit Barn, mit Barn! Gid jeg maatte leve om igjen! 454 Fader og Datter talte endnu længe sammen. Hendes Ord vare som Olie paa Havet, de oprørte Bølger sagtnes, om end den dybe Dønning vedbliver. Endelig reiste han sig for at tage bort; hun bad ham blive hos hende denne Aften, men han var ikke oplagt til at mødes og samtale med Hald, naar han kom hjem; saa vilde hun idetmindste følge ham tilvogns, kastede et Schavl om sig og gik med, trods hans kjærlige Opfordringer til ikke at vove sig ud.

I dette Øieblik vare Otto og Pauline komne til Stedet, og Pauline beundrede den delige Equipage. Otto saae og gjenkjendte den ganske unge Kone, hvis skjønnede Ansigt i dette Øieblik var præget af en dyb Sørgmodighed og af kjærlig Medfølelse; havde hun forrige Gang, da han saae hende i Brudedragt, under Lys og høitideliglykkelige Vilkaar, forekommet ham ikke at høre Jorden til, saa syntes hun derimod nu at staae i nøie Forbindelse med Livets Alvor og Vemod, at være knyttet til Jordens Natur og dens Smerter, men i sin Person at opløfte dem til Poesi. Ja, hun syntes ham at være en af de Kvinder, i hvis Billede Menneskene have skabt Englene; men forøvrigt var han saa langt fra at stille sig i et personligt Forhold til hende, at hun snarere forekom ham at vise sig ligesom i Theatret Drømmesynene: Bag det tynde Tæppe, der skiller denne Verden fra en anden, uopnaelig.

I samme Øieblik, medens de fortsatte Veien, bøiede Pauline sig ind under hans Ansigt, som for at forske efter Grunden til hans Taushed. I hendes Blik og Smil bød hun ham Alt, hvad hun eiede - sin Kjærlighed.

Niende Capitel

Otto overraskede en Dag sig selv i at finde det ubehageligt, da Pauline glad fortalte ham, hvilke Kunstgreb hun havde anvendt for lykkelig at have en heel Eftermiddag til ham. Forgjæves sagde han sig selv, at her var dog netop den listige Eros, han alt i Skolen havde lært at tilbede, og at noget Saadant havde han nylig selv opfordret hende til, været glad og henrykt over - forgjæves! Der var 455 indtraadt en Forandring, Idealet var blevet stærkere end Naturen, den Kjendsgjerning var ikke til at forjage, at Pauline savnede det vigtigste Moment af Skjønheden: at være ophøiet, at kunne være Gjenstand for Beundring.

Alligevel faldt det ham langtfra ind at skilles fra hende, og beskæftiget med sin poetiske Verden lagde han knap Mærke til, at han paa hendes Vegne gik paa Accord: Kunde hun ikke være noget Større for ham, saa kunde hun være noget Ringere.

Men det bevægelige, virkelige Liv, der i glade Øiebliske er saa føieligt, kan paa Tider, da vi meest behøve dets Lydighed, være stridigt lige indtil de mindste Ting. Altsom Glæden over hende aftog, vilde Ord og Samtaler ikke længer komme saa let og fornøielig som tidligere - engang vare de ved Synet af hende komne som Sang i Naturen ved Solopgang. Og idet der saaledes laa Tvang paa Samtalen, kom han ligesom ved en dæmonisk Magt til at bringe Andet paa Bane, end han egenlig vilde. Han forespurgte om hendes Syngeøvelser og talte om hendes gamle Theaterlyst; hun slog det hen med de Ord: Aa, hvor kunde jeg tænke paa at træde op imod Fru Heiberg! - See, der kom det! Det var jo blevet sagt ham: Jo ringere en Kvinde bliver, desto mindre bliver hendes Ideal! - Saa fortalte hun halv spøgende, at »de hjemme« - saaledes betegnede hun nu, de sjeldne Gange det var nødvendigt, sin Moder - vilde have hende til at lære at koge, og stadig skjemtende viste hun ham et Sted i en Bog, han havde laant hende - det var Baggesens Labyrinth - hvor der stod: »En god Huusmoders Rang er uendelig ophøiet over en ypperlig Skuespillerindes; thi det er dog upaatvivlelig mere magtpaaliggende at udføre de fuldkomne Pligter for Alvor end de ufuldkomne for Spøg.«

Han vidste, at der var noget Falsk i disse Ord saavel som i hendes Lystighed. De havde Begge et Øieblik Øinene nedslagne, medens de gjensidig læste eller forskede i hinandens Sind. Han læste Meest: Hendes Fordringer paa ham bestode i deres hele Uendelighed.

Hvis den Evne, vi næsten Alle have, især i Ungdommen, den at kunne støde ubehagelige Tanker ud i et særskilt Rum, i Sjælens Pulterkammer, ikke havde været særlig stærk hos ham, vilde han være bleven angst over den Taskenspillerkunst, som »det virkelige 456 Liv« havde gjort lige for hans Øine. Nu oplevede han det kun halvt eller som noget Uvirkeligt, var med den overveiende Deel af Bevidstheden inde i Poesiens og Drømmenes Verden, der stod for ham i overordenlig Livfuldhed og Tydelighed, beskinnet af en fortryllet, aldrig nedgaaende Sol. Men medens han saaledes syntes at lade staae til, blev der alligevel i hans Indre ført en eiendommelig, ham selv smertefuld Proces: hver Feil, hun begik, var en Anklager, der søgte at forskyde

hende; Vanen, kjærlige Minder og Høimodigheden førte Forsvaret; men paa Dommersædet sad hiin Begavelsens Egoisme, der længes efter det Uendelige, der vakt til Virkeligheden føler sig som en fangen Ørn og siger: Jeg har Ret til at udvikle mig, jeg er skabt til et Formaal, Intet maa staae mig i Veien!

Hvor tidt lagde hun ikke Hovedet til det Bryst, inden i hvilket saadan Proces blev ført, tabt og vunden, uden at hun anede det, fordi han bevarede Blidheden og Opmærksomheden. Hun forsøgte engang i Tanker at tage en af hans Handsker paa; men da den blev hende trang, skyndte hun sig af kvindeligt Instinct at tage den af og lægge den fra sig. Hun tænkte ikke, at han havde bemærket det, endsige med det Samme lagt Mærke til, at hun egenlig ikke havde smaa Fødder, og ført Processen, anstillet Betragtninger over Menneskeslægtes ædle Racer, der alle have smaa Hænder og smaa Fødder.

Men endelig anede hun dog Noget, og da vilde hun mangengang igjen være snild, gjøre ham usikker, lade ham see Muligheden af at tabe hende; men hun havde ikke Mod til at foretage Prøven paa afgjørende Maade, og med tidlig udviklet mandlig Kløgt gjenemskuede han hende, aпарerede hendes Feinter - thi ogsaa han frygtede Afgj øreisen. Endelig tog hun dog Mod til sig og sagde en Aften: Hvad siger Du til det, der er saamæn En, som anholder om min Haand!

Det lidt opskruede Udtryk, som hun i sin Ængstelighed betjente sig af, var ham ubehageligt, og endnu ubehageligere var ham selve Feinten - thi derfor ansaae han det.

Saa? spurgte han, hvem er det, som »anholder om Din Haand«?

Otto, Du elsker mig ikke mere! Vidste jeg det blot bestemt, at jeg er Dig til Besvær, saa vilde jeg strax gaae, og Du skulde aldrig see mig mere, skjøndt Du saa tidt har sagt, at jeg er Din gode Engel, og at jeg vil tage Din Lykke med mig, naar Du mister mig!

Dette Sprog og hendes Taarer vandt al Proces og hidførte en Forsoning, hvorved det syntes dem Begge, at Alverden blev dem endnu mere ligegyldig, forudsat at de blot elskede hinanden.

Men en Dag fik han fra sin Moder Underretning om, at en chicaneus Proces, som Procurator Basse havde faaet istand imod hende, var tabt for Underretten ved en skjødesløs Sagførelse, og blandt andre Ting skulde han nu sørge for, at den blev appelleret. Da han med Iver havde faaet udført Moderens Sager, søgte han i Læsning at blive frie for den bittre Uvillie, som for Øieblikket maatte slaae sig tiltaals, og traf tilfældigviis paa Beskrivelsen af en Reise i den arabiske Ørken, hvor den Reisende ved en Oase havde truffet et Par græske Munke. Da han spurgte dem, hvorledes det gik til, at de kunde reise saa ene, uden Bedækning mellem røverske Stammer, viste den ene Munk ham et Firman, underskrevet af General Bonaparte 1799. Siden den Tid var Generalen bleven Keiser, Keiseren var død paa St. Helena, Dynastier havde vexlet paa Frankrigs Throne; men endnu adlød Araberne med Ærefrygt »Ildsultanens« Befaling, hans Navn paa dette Stykke Papir var endnu Æresvagt i Ørkenen!

Otto bævede af Sindsbevægelse, Taarer kom ham i Øinene, og den mægtige Længsel efter at udrette noget Stort blandt Menneskene vaagnede paany med aandedrætststandsende Magt. Da kom Pauline. I hendes Kjært tegn var der Noget, som ikke hørte hjemme ved den hellige Arne, hvor Moderens Billede sad, trygt og fast trods dets prosaiske Simpelhed, ei heller kunde Tanken om hende være med paa Begeistringens Flugt, ude mellem Hæderens Faner.

Han kaldte sine Tanker tilbage, satte dem i Fængsel og modtog hende med Blidhed. Hun var livligere end sædvanlig, gav sig til at tale om hans Drama, om Rollebesætningen, hvis det blev antaget, og da hun trods Blidheden mærkede, at der var »Noget i Veien«, vilde hun med et Trylleord vække hans Erindring, bøiede sig ind til ham og hviskede: Tag Bladet bort og kys mig! - Han følte kun paa det dybeste den umaadelige Forandring, der var skeet, siden de gik over den hvide Snee, og saa kort Tid der end hengik, inden han beherskede sig selv, havde hun dog mærket det Forfærdelige - en brændende Rødme, der hastig kom og hastig veg for Bleghed, var Beviset paa, at hun i dette Øieblik fuldstændig forstod ham.

Han søgte at kjært tegne hende; det var af Medlidenhed eller Skaansel - den samme Skaansel, man undertiden anvender mod sig selv ved hellere at bære Tandpinen længe end lade Tandene trække ud. Hans Sind forkastede hende; han vidste det nu - men hvad saa?

Mennesket kan saa sørgelig-hurtig lære, ikke at være stolt. Hun kunde ikke opgive ham, men heller ikke finde sig i det Indtrufne. Med stor Selvbeherskelse, med Betvingelse af usigelig Bitterhed, som en mørk Magt i hendes Sind lovede, at han engang skulde betale, førte hun Talen over paa andre Ting og brød pludselig frem med en Gjentagelse af, at Nogen friede til hende.

Han vilde ikke tage det for Alvor; hun vilde bringe ham til at udtale et eller andet Ord, der bandt ham. Det var en Duel, hvori hver værgede for sin Personlighed, en Duel med utallige Feinter, fordi Ingen vovede at sige sin hele Tanke.

Endelig bød hun ham Farvel og gik til Døren; men der vendte hun pludselig om, ilede hen imod ham,

omfavne ham og sagde: Nu kysser en tro Kvinde Dig for sidste Gang i Dit Liv! - Hun gav ham et Kys, der var vaadt af hendes Taarer, og ilede bort. Udenfor ventede hun, at han skulde komme efter hende; han meente, at hun kom nok igjen.

Næste Dag begav Pauline sig til en Syngemester for at komme til Theatret. Vilde hun naae til Berømmelsen for at holde Otto fast, eller hvad søgte hendes urolige Sind?

Syngemesteren lod hende synge for sig og erklærede, at hun tog sig godt ud, en saa kjøn Pige vilde altid behage Publikum. Han var ikke nogen ung Mand, men smuk og anseelig, og det syntes Pauline, at der hos ham var noget Faderlig-Venligt og tillige noget Kraftigt, saa at hun kunde have betroet ham sine Sorger. Men da han engang sang med hende, traadte hans Naturs erotiske Magt tydelig frem i Stemmens Klang, i den Inderlighed og Livfuldhed, hvormed han var Artist. Da skimtede hun nok en Fare, men flygtede ikke for den; hos hende var kommet en altoverveiende trodsig Trang til Liv, Virksomhed, Stræben, Glemsel. Hun traf ogsaa sammen med andre unge Piger, hvis Maade at yttre sig paa var hende 459 en Lettelse. At komme frem, at opnaae Noget, at gjøre Lykke var dem det Høieste; mangt et Middel fik en særegen ubetydelig Plads ved en Skjemt, ved et Smiil.

Hun følte godt Forskjellen mellem dette Liv og Samlivet med Otto. Hos ham havde der altid selv i Glæden og Hengivelsen været noget Alvorligt, noget Strengt; hun mærkede først nu, hvorledes hendes hele aandige Tilværelse havde været anstrengt, og hun vaklede mellem Beundring og Had ved Tanken om, at hun var falden ved Den, der havde viist hende det Høieste.

Hun vilde glemme. Og en Aften, da Syngemesteren havde bestilt hende til et vanskeligt Musikstykke og for ret at oplive Sangen lod Champagnen knalde, lagde han Armen om hendes Liv

Jeg er dog fordømt alligevel, mumlede hun.

Fordømt? sagde han; nei, De er en velsignet Pige!

Et Par Dage efter fik Otto Brev fra Pauline. Det var et forvirret, lidenskabeligt, ja voldsomt Brev. Men to Tanker kunde dog kjendes, den ene: Bebreidelse mod ham tilligemed almindelige Reflexioner over, hvad man forbryder mod en Pige, man fører paa Afvei, idet man udsætter hende for utallige Farer. Den anden var Triumph, Trods eller Trudsel gennem dunkle Hentydninger til en fremtidig Berømmelse. Men mellem Linierne laa Bevidsthed om Skyld, en usalig, forvildet Følelse, Noget, han opfattede uden at ville gjøre sig det klart. Han gjemte Tanken dybt i Sjælens poetiske Rum; ved at optages og gjemmes i hans eget Sind vilde den have saaret og smertet til det Uendelige.

Een Yttring var der i Brevet, som især gjorde ham ondt. Hun skrev: Det, som Du vil, er at finde en Slavinde, der af Tilbedelse hengiver sig uden at forlange det Ringeste; hun maa ikke paalægge Dig noget Baand, man maa ikke falde Dig til Besvær. Hun skal komme, naar Du vinker, og gaae, naar Du blinker; for Du alene har Ret til at blive Noget i Verden

Det var rigtigt og dog forfalsket; det var den simple, prosaiske Oversættelse af Ord, hun selv havde bifaldet, da de stode foran Francesca da Rimini. Saadan gaaer det. Da den »himmelske Musik« 460 ikke længer lød, da Skjæret, Elskovens Begeistring, var borte, bleve Kjærlighedens Ord staaende som Stubbe om Efteraaret, som den stygge Beenrad af noget Skjønt.

Flere Gange fik Otto saadanne voldsomme Breve, som han forgjæves søgte at afværge ved blide Svar.

En Eftermiddag traf han hende og beredte sig nu paa et heftigt Udbrud; men ved Synet af ham var hun betvungen, hun var saa stille, at han kunde have antaget Brevene for falske. Der var i hendes Væsen noget for ham forunderlig Varmt, medens hun dog ikke vilde tage hans Arm, ja end ikke rørte hans fremrakte Haand.

Efter nogle korte Bemærkninger om Brevene, som hun undveg, sagde han: Det er dog godt, jeg træffer Dig! Jeg vilde helst mundtlig bringe Dig Melding: Nu bliver mit Stykke opført om kort Tid.

Idet hun lykønskede ham, mødtes deres Øine. I hendes Hjerter var kommet Misundelse, derpaa en fortærende Smerte over, et Øieblik at misunde *ham*, og ligesaa hastig: Fortvivlelse over, at nu hovmodede han sig, og trodsigt Haab om, at hun skulde snart glimre fra Scenen!

Alle disse Følelser gik i rivende Hast gennem hendes Sind og lagde i hendes Blik et Dyb af Smerte og Bitterhed; det ellers saa blide Øie glimtede vildt som en Fugls. Han kunde have kastet sig ned og bedet hendes Sjæl om Undskyldning - -

Da de skiltes, gik hun determineert til Syngemesteren og forlangte afgjørende Besked: om hun kunde optræde, naar og i hvilken Rolle. Han svarede efter mange Omsvøb, at han vilde hjælpe hende til at faae Ansættelse - som Choristinde.

Deres Kjærlighed havde omtrent fulgt Aarets Gang; den havde havt sin Vaar om Foraaret, sine glødende Dage i Sommeren og var aftaget med den synkende Sol. Og som Høsten med sit Løvfald, sine skuffende Farver, sine urolige Nætter, da det ængstelig skriger i Luften, var deres Forhold nu. Otto havde Feber af Uro, baade for Paulines Skyld, af utydelig Angst, og af Forventning med Hensyn til sit Stykke.

Paa en Spadseregang traf han Schjøtt. Denne hilste ganske som sædvanlig, og paa Ottos Spørgsmaal: Hvad, kommer De herud? - svarede han: Ja, man skal dog ogsaa nyde en smuk Efteraarsdag og 461 tage Afsked med Aaret Apropos, man siger Adskilligt om Dem, o Lykkelige!

Hvem siger?

Folk.

Bekymre Folk sig virkelig om min Ubetydelighed?

Bekymre sig virkelig? Nei, det tør jeg ikke smigre Dem med, at de gjør, ligesaa lidt som de med egenlig Bekymring høre, at Baron Løvenhjem vandt Væddemaalet.

Hvilket Væddemaal var det?

Naa, det er sandt, med Dem maa man jo begynde forfra ligesom Æneas hos Dido! sagde Schjøtt og fortalte en pikant Historie om et Væddemaal mellem Baron Løvenhjem og Lieutenant Holm angaaende Erobringen af en Fæstning en smuk Opvartningspige paa en Restauration.

Det er dog skamløst! raabte Otto.

Hvilket? At der ikke maatte bydes Penge?

Nei, men at vædde om saadant Noget

Ja, det sagde ogsaa Restaurateur Nielsen. Men saa sagde jeg ham, hvad jeg nu har den Ære at gjentage til Dem, at det dog ikke kunde nægtes, at hun ifølge vore Samfundsbegreber var lagt à *qui*. En anden Sag vilde det ogsaa være, hvis hun havde været af net, borgerlig Familie, saa maatte man jo have ægtet hende.

Hvad? Taler De om Ægteskab, Schjøtt?

Nei, i dette Øieblik taler jeg om Forførelse.

Ja, men Ægteskab, det er jo at binde sig for hele Livet! Og naar man nu havde taget fejl, naar man egenlig var ulykkelig?

O, naar man var ulykkelig! Ja, saa vilde jeg tage min Hat af for Vedkommende og sige: Farvel, Egoismen vader nok ud af Ulykken.

Man bør ikke dømme Nogen uhørt, Schjøtt.

Det veed jeg nok; jeg har heller ikke dømt Baron Løvenhjem. Jeg er overhovedet ikke Jurist, men siger som Berangers katholske Landsbypræst:

Baisse moi, Suzon,

*Et ne damnons personne!*⁴⁶² Forresten, vedblev Schjøtt i en anden Tone, kan det jo være godt at huske paa, hvad Goethes Moder skrev: Mein Sohn hat gesagt, was Einem drücke, das muß man verarbeiten, und wenn er ein Leid gehabt hat, da hat er ein Gedicht daraus gemacht.

Otto var trykket ved, at han ikke overfor Schjøtt kunde faae Holdning, at Schjøtt kunde kritisere alle hans Forhold, stille dem i et falsk og dog næsten rigtigt Lys, uden at han kunde komme til at berigtige eller modsige. Men de sidste Ord, om Goethe, gjorde ham godt; han forstod rigtignok endnu ikke, hvorledes man kunde være saa stærk, hvorledes man skulde opnaae, saaledes at beherske og forarbejde al Følelse; men alene at skimte Muligheden var som en frisk Luftning, og istedenfor at svæve i Uvished besluttede han at gaae lige løs paa det Smertelige og om mulig hos Mdm. Hillebrandt faae Efterretninger om Pauline.

Han fandt hende ved Strygebrættet og meget nedslaaet; hun havde ikke Sands for Pauline eller Sligt, men spurgte, om han nylig havde seet hendes Fader, og bad ham bønlig om at gaae derop. Det vil dog glæde den Gamle, sagde hun og gav ham en forvirret Beretning om, hvad der var i Veien i Familien, medens Hillebrandt ikke havde kunnet overvinde sig selv til at hjælpe.

Den Trøst, Ferdinand efter Klampenborg Tourene havde øst for sin ulykkelige Kjærlighed til Emilie, havde lidt efter lidt faaet Magt over ham. Han spillede og drak med hele sin Naturs Ubetænksomhed og var sluttelig

kommen til at gifte sig med en Tjenestepige. Han havde i sin nye Stilling et Øieblik taget sig sammen, stræbt alvorlig for Kone og Barn; men Konens Uorden tilintetgjorde Frugten af alle Bestræbelser. Hun blev syg, laa længe, Ferdinand blev fortvivlet, gav sig igjen til at spille, kom i Aagerkarles Hænder, udstedte endelig falske Vexler; paa samme Tid døde Konen og Barnet. Det var forholdsviis store Summer, han paa denne Maade skyldte forskjellige Folk, ikke at tale om, hvad han skyldte den krænkede Lov, hvis Alt blev opdaget.

Mellem André og hans Kone kom Talen aldrig paa disse Forhold. André lod, som om Sagen ikke vedkom ham, Mdm. André solgte, hvad hun endnu eiede af Kostbarheder for at understøtte Sønnen. Men det forslog kun lidet, den egenlige Ulykke, der tilsidst var skeet, erfarede hun ikke bestemt; men hun levede i uafslædt Angst ⁴⁶³

for en stor Ulykke og frygtede tillige for, at Sagen ikke skulde blive skjult for hendes Mand. André vidste Alt, opbød alle sine pecuniaire Kræfter for at betale, solgte endog, hvad han kunde undvære i sine Værelser, og havde ved Siden af sin Sorg Angst for, at han skulde blive nødt til at tale med sin Kone, træde ud af sin vante, næsten fornemme Overlegenhed og yttre Følelse. Og dog maatte han paa samme Tid afknappe i hendes Ugepenge, og - saaledes kunne Folk skuffe sig selv, naar de ville - han lagde ikke Mærke til, at hun ingen Indsigelser gjorde. Hun havde erfaret, at han betalte nogle af Ferdinands Creditorer; han havde imidlertid opdaget, at hun betalte saa godt hun kunde. Den store Sorg, den knugende Angst for en forladt fattig Alderdom gjorde hans Hjerte ømt imod hans arme Hustru; men han mærkede det ikke selv, han mumlede ved sig selv kun bittre Ord over den Oxekjæft af Søn, der var bleven forkjælet og fordærvet af sin Moder, som nu kunde have det saa godt. Han var dog bange for, at hun skulde erfare Noget om de falske Vexler; hun var bange for, at han skulde opdage nogle af de Creditorer, som kom til hende. Med overordenlig Snildhed skuffede de hinanden, lurede ved Dørene, for at Vedkommende, der var tilsagt, lydløst kunde komme ind, og Glæden over den vellykkede List bragte hver af dem næsten til at glemme, at den lykkelig betalte Creditor tog det sidste af Husets Formue med sig. Jo mere André afknappede i Ugepenge, desto mere sparede han tillige paa andre Maader, vilde ikke gaae ud og spiste altsaa bestandig hjemme. Han pleiede at drikke et Glas Viin til sin Middagsmad, men sagde til sin Kone, at han havde Podagra, og at Doctoren havde forbudt ham Viin. Hun beklagede sig en Dag over, at Pigen havde været uartig og Var løbet sin Vei; men det var den 1ste i Maanedens. Har han virkelig Podagra? tænkte hun. Er Pigen virkelig løbet sin Vei? spurgte han sig selv. Ingen af dem vovede at spørge videre af Frygt for at see den Afgrund, de Begge anede. - Der var en Dag reen hvid Dug paa Bordet, Alt var upaaklageligt; han spiste den første Ret: Mælkebrød, og ventede den næste Ret; men den kom ikke. Han blev utaalmodig, saae hen paa sin Kone: Hun sad og saae paa ham med tunge Taarer i Øinene og med et Udtryk i Blikket, som kun den Hustru kan forestille sig, der ikke har mere Mad i Huset. Da reiste André sig saa heftig som dengang, da der var Plet paa Dugen, men ilede ⁴⁶⁴ hen til sin Kone, omfavnede og kyssede hendes sammenfaldne Læber. Det var meer end tyve Aar, siden Sligt var skeet.

Det var et Øieblik, hvori endelig den naturlige Følelse brød frem, overvældede den formelle Kulde, der var bleven hans anden Natur, kom til Bevidsthed om, hvad det var at være forladt af Alverden, men ikke forladt af Den, som hørte ham til, og hvem han tilhørte. Ferdinand var gaaet en lang Omvei for at »udrette Noget i Verden«.

Seer Du, Bianca, sagde endelig André, jeg er jo i Grunden en ung Mand endnu. Hvor gammel er jeg? Tredsindstyve Aar. Hvad Alder er det? Min Bedstefader blev Halvfems. Det, vi To behøver, faaer vi nok, og lidt til, Mutter! Bedstefader og Bedstemoder blive unge igjen paa deres gamle Dage naa, græd nu ikke, Du lille *folie, ma petite folie, my little folly*,.... kan Du huske, da jeg første Gang kaldte Dig *my little folly*, fordi Du troede jeg gjorde Cour til Polly i Christiansted? Vi har altid været store Børn, vi To!

Veed Du hvad, sagde hun, endnu halv grædende men bliv nu ikke vred veed Du, hvad jeg drømte inat?

Hans utaalmodig-opfarende Sind var ikke dæmpet; han gjorde en Bevægelse som for at staae op, men betvang sig og sagde: Naa, hvad drømte Du da, Du lille Nar?

Jeg drømte, at Eriksen var bleven rig.

Aa, Eriksen!

Ja, jeg drømte det.

Han rig! Hvor skulde det komme fra? Et godt Skind er han, men fattig som en Kirkerotte. Var han rig, betalte ham mig nok den gamle Gjæld.

Jeg drømte det.

Du siger det, saa man kunde blive saa naragtig at troe paa det; men i alt Fald, nu springer jeg ud og henter Penge. Han tilføiede ved sig selv, idet han gik: Hvor skal jeg gaae hen? Ligesaa godt en spildt Vei til Eriksen! Man *hører* dog altid Noget.

Til hans Forundring betalte Eriksen hele Gjælden uden Tøven eller Indvending. Eriksen havde reist omkring og opkjøbt Bankhæftelser.

André »sprang« hjem, og da han og hans Kone efter disse Begivenheder sad ved Kaffen, kom Otto, forberedt paa at finde Sorg, 465 men fandt kun to glade Ansigter med Øinene røde af overstanden Graad.

Medens Mdm. André listede sig bort til Ferdinand, fortalte André med sin franske Naturs Sorgløshed Otto næsten Alt, hvad der var skeet, og i en overordenlig livlig Samtale kom de uforvarende til at berøre de mangfoldigste menneskelige Anliggender. Blandt Andet tilstod André, at der var et Øieblik, da han havde tænkt paa at døe, og tilføiede den Bemærkning, at Nærings Sorg var den eneste Grund, der berettigede Folk til Selvmord, hvorimod Otto holdt paa, at store ideelle Smerter vare den eneste Grund: saa gik man frisk bort, med en mægtig, ubøiet Sjæl, som f. Ex. Cato, ja, meente han, det var i Grunden en Lykke at døe i en saadan sand, ædel Smerte, ikke i Sorg over Ting, der gjøre Sjælen lille og forhindre den fra at svinge sig op til Evighedens Mysterier.

Ja, vist, sagde André med pludselig dyb Alvor som Den, der talte af Erfaring: Er der Noget, som deprimerer og tynger og forhindrer Sjælen fra at »svinge sig op«, saa er det Nærings Sorg. Just for at komme i Jorden *en gentilhomme*, bør man ved saadan Leilighed kort og godt - naa, med Deres Tilladelse, jeg vil tale om andre Ting Hvad man her i Landet er for Oxekjæfter! Det gjør man sig ingen Idee om! Halvhundrede Mennesker som denne *chose*, denne Eriksen blive velhavende, og en halv Snees Mænd blive hovedrige, enorm rige - hvorfor? Man sælger dem for Spotpriis et Papir, der er Guld værdt! Tænk Dem, jeg siger Dem: Man har foræret Bankhæftelser bort, blot for at blive fri for Renten! Jeg siger Dem: Det er en utrolig *bêtise!*

Og André nævnede nogle Mænd, der paa denne Maade samlede uhyre Capitaler.

Men, udbrød Otto forbittret, det er jo værre end *Bêtise*, det er jo en Skjændsel, at hverken Regering eller Bankbestyrelse har sagt Folket et oplysende Ord!

Que voulez vous? Verden vil bedrages - hvordan er det, at *messieurs les étudiants* sige: *Mundus vult....*

Mundus vult decipi, ergo decipiatur.

Ergo decipiatur! raabte André. Lad den blive bedraget Men hvad siger De til det, var det ikke *curiøst*, at min Kone havde drømt det om Eriksen? Een Gang slaaer det til med hendes 466 Drømme! een Gang! men det kom *à propos!* - *j'en conviens!* Veed De hvad, min unge Ven: man skal gifte sig! Man skal Pinedød gifte sig! Vel, man har sine Plager *je ne dis pas non!* Men, naar man har levet tredive, fyrretyve Aar sammen, veed De hvad, min Ven: til Slutning føler man sig dog i Familie!

Samtalen blev afbrudt af Hillebrandt, der hæsblæsende og ellevild kom farende og meldte, at nu havde han fundet et Middel, hvorved Ferdinand kunde komme ud af al Knibe! Han skulde nedsætte sig som Musikhandler, og dermed kunde han forene en net lille Malerihandel; thi han, Hillebrandt, var dog egenlig Maler, og han vilde gaae i Compagni med Ferdinand og vilde selv laane Penge til at indskyde i Handelen, imod at han fik en Slags Overopsyn .

Ved at høre denne Høimodighed tog gamle André en Priis, foldede Hænderne over Maven og dreiede Tommelfingrene om hinanden, medens han taus saa paa Hillebrandt.

Ja, vedblev Hillebrandt, jeg har været hos Ferdinand, jeg fik det at vide for lidt siden, og jeg har sendt ham afsted og naar De nu vil gaae derhen, Bedstefader

Hvilket? spurgte André. Hvad fik min kjære Svigersøn at vide?

Aa, jeg Dumrian ogsaa! Hun er død, Tanten i Middelfart, Pauline Bille arver tre tusinde Daler -

I dette Øieblik huskede Hillebrandt paa, at Otto havde været forlovet med Pauline, og taug pludselig.

Otto tog Afsked og gik.

Det løb rundt for ham. Hvad skulde han gjøre? Han kunde da ikke forraade Noget om Pauline.

Der var noget Stygt, som burde undgaaes, men hvorledes? Var det ikke gunstige Guder, der toge sig af ham for Aandens og hans Fremtids Skyld og med liden Smerte skilte ham ved et saadant Forhold? Det syntes ham ogsaa en besynderlig og næsten morsom Gjengjældelse, at Ferdinand, der havde villet tage Emilie fra ham, nu ogsaa vilde tage Pauline; men med det Morsomme var blandet Noget, han yderst gjerne vilde have saa langt som mulig fjernet fra sin hele Tilværelse. Det malede sig for ham som endeel gamle Mænd, der stode paa en ophøiet Plads og dømte Ferdinand; men deres Øine fulgte med tyngende Magt *ham*, skjøndt han ikke var 467 anklaget. Han mærkede nok, at der var en Slags Orden i Verden, men vidste ikke, om han skulde smile eller blive angst.

Den ene Dag gik efter den anden, fra Pauline hørte han Intet, hans Stykkes Opførelse forestod, og det betog alle hans Tanker, saa at i disse Haabets og Ængstelighedens heftig pulserende Timer Pauline ofte var nærvæd at synes ham en Skygge, en Drøm.

Paulines anden Forlovelse var af praktisk Natur. Bryllupsdagen var strax bleven fastsat, og man gik strax ud og »saa paa Leilighed«, en Boutik med et Par Værelser, der kunde tiltrædes til Flyttedag. Intet forstyrrede Familielykken, og især var Mdm. Bille aldeles henrykt over den nye, vevre Svigersøn, der hundrede Gange om Dagen kaldte hende: Søde Svigermoder! Intet forstyrrede denne Lykke - uden et Indfald, som et Menneske pludselig fik. En af Ottos gode Venner, et af de mange Mennesker, hvis Misundelse eller Had Skjæbnen bruger til Ildtang, tilskrev Ferdinand et Brev, hvori han paa en spottende Maade blev hilst som Otto Krøyers Efterfølger og fik en temmelig rigtig Beretning om Paulines Forhold til Otto.

I den første Ivrighed ilede Ferdinand op til Billes og foreviste Brevet; men da man begyndte at discutere det, var han selv høist tilbøielig til at betvivle det. Menneskene troe gjerne, hvad de gjerne ville troe, og Ferdinand vilde nødig i en dialectisk eller moralsk Conflict med de tre tusinde Daler, Musik- og Malerihandelen. Pauline var Midlet hertil - som hun for Otto havde været Midlet til Poesi og Begeistring.

Alt j evnedes og glattedes. Ferdinand forsikkrede den ivrige Mdm. Bille, at hun ikke behøvede at sige et Ord mere, og jo mere han forsikkrede dette, desto mere ophørte hendes Hjertes Dødsangst, og desto mere veltalende blev hun, saa at, da Pauline kom ind og hørte paa Slutningsreplikkerne med blegt, men ugjennemtrængeligt Ansigt, syntes Familiebaandet stærkere end nogensinde før. Men da reiste sig pludselig den gamle Bille af Stolen, hvor man havde glemt eller overseet ham, og bød Pauline: Tag Din Hat paa og følg med!

Ved dette dæmpede Commando-Ord, hvortil Huset var saa uvant, bævede Pauline og adlød; Mdm. Bille taug, og hendes Ansigt, der havde været purpurrødt, falmede.

Uden at der blev skiftet et Ord mellem Fader og Datter, gik de 468 til Ottos Bopæl. Pauline var flere Gange ved at vakle og blive afmægtig, og Faderen rakte hende ikke en Haand; den stille Mands Villie slæbte hende med.

Otto ventede Sem, der havde sørget for Pladser i en Galleriloge og skulde hente ham. Det bankede, og paa hans lydelige: Kom ind! kom Bille og Pauline.

Kort og tydelig fremsatte Bille Anledningen til Besøget, og sluttede med: Jeg har altid anseet Dem for at være en ung Mand af Ære, og nu spørger jeg Dem, paa Deres Ære: Kan De lade denne Pige ægte en Anden?

Otto var tilmode, som han skulde døe derved, men svarede: Nei.

Bille sagde: Godt, saa veed De, hvad De har at gjøre.

Otto gik hen imod Pauline for at række hende Haanden; men i dette yderste Øieblik, da han selv satte Alt ind, paakom ham en Erindring, og han sagde: Pauline, det er paa Æresord - kan Du?

Hun svarede: Ja.

Men idet hun vilde forsøge at see ham i Øinene, medens hun fremrakte Haanden, blev det hende umuligt.

Han standsede og saa paa hende. Hun følte det, en brændende Rødme steg op i hendes Kinder, paa hendes Øienlaag sad en blytung Vægt, og efter et forfærdelig piinligt Øieblik reiste hun sig og ilede ud af Stuen.

Den gamle Bille saa paa Otto med et Blik, hvori der var et ubeskriveligt Dyb af Kummer og Bebreidelse, og gik uden at sige et Ord.

Da han var borte, kastede Otto sig ydmyget, forfærdet, tænderskjærende paa Gulvet og stønnede: O, Gud, lad mig døe nu!

Jam tempus ultimum est! Hora suprema sonat! Nu er det den høie Tid, den store Time slaaer! sagde den indtrædende Sem. Hvad ligger Du og be'er, Otto? Og saadan heelt plat ned? Nei, nu hjælper det sandfærdig ikke at bede endskjøndt - tilfødte Sem og foldede fromt Hænderne - Ingen kan vide det.

Det er paa høie Tid, vedblev han, Du kan jo bede videre i Theatret. Kom nu, Otto! Ei, skyd Hjertet op i Livet! Kom, lad os i en Fart faae en Flip.

Jeg har reent Linned paa, sagde Otto mekanisk, idet han reiste sig. 469 Ja, Jøsses, hvor Du er kjøn, Otto! Sikken deilig hvid Vest! Linned? Den er Pokker ikke lavet af Linned eller Hørfrø. Nei, saadan en rigtig Jydsk Flip af Rom, Øl og Æg, den er krabat, den tog jeg, da jeg gik op. Og naar Du ikke er for fim, saa veed jeg en

Spækhøker, der kan lave den Kom nu, skynd Dig! Saadan! Det gaaer nok godt.

Og hvor den Lille vil glæde sig, naar hun hører, hvordan det er gaaet! vedblev Sem, idet han rakte Otto Hatten. Eller Du har kanskee sørget for Billet til hende?

Ja, jeg har sørget for Billet, sagde Otto.

Skal vi hente hende? Nei, hun gaaer vel paa egen Haand Du Himmelhund! Byesbarn!

Ja hun gaaer paa egen Haand, mumlede Otto.

Du har nok allerede faaet Flip, naar vi skal see ret til, sagde Sem, greb Otto under Armen og skred afsted med ham.

- Fra Gallerilogen saae Otto ved Sems Side ned paa sit Stykke.

Verden var for ham et uhyre, trøstesløst, med Sorg og Mørke opfyldt Rum, og kun paa et lille Punkt, langt borte, saae han Lys, nogle rødlige Lamper, bagved hvilke stode kjedelige Personer og gjorde sig til Nar, sagde for Penge opdigtede Ord, skjulte, hvad der laa dem selv paa Hjerte, og Mennesker sad rundt omkring, flaeue og falske, skuffede sig selv og søgte at glemme deres Usalighed.

Han hørte sine egne Ord, sit Digt, og væmmedes derved; han kunde ikke forstaae, hvorledes et Menneske kunde gjøre Vers om afdøde Personer, der tilmed slet ikke havde levet paa den Maade Da lød de første Bifaldsklap, og de vare som en electrisk Gnist, eller som Skaberordene, der forvandlede Chaos til en skøn Verden. Ved et Trylleslag var nu Verden bleven lys, den var et uhyre Hæderens Tempel omgivet af straalende Skin og duftende Blomster, og ude, fjernt ude i Rummet var et sort Punkt

Stykket var tilende, nye, forstærkede Bifaldsklap hyldede det, og Otto skyndte sig bort med Sem. Til hans Bevidsthed var kommen en overordenlig stærk Følelse af, at Skjæbnen havde gjort Noget for ham og gjort det ved ham selv. En vældig, lysende, funklende Strøm af Livskraft og Tro paa sin Stjerne, paa at være født til Seir og Lykke, gik igjennem hans Sjæl; i næste Nu trængte den nys oplevede Smerte, ligesom forstærket ved at have hvilet, frem i Sjælen; men 470 i Følgeskab med den kom ogsaa, paa ham selv uforklarlig Maade, en Erindring om det Smil, han undertiden havde seet paa Paulines Mund, om Dunet paa hendes Overlæbe og om de nedslagne Øine - og det var, som om Blodet, der susede for hans Øre, tilhviskede ham: Alle have dette Smil! Paa Alle skjuler Øinenes silkebløde Forhæng den samme Lyst og List - vee den, der troer! Han følte ingen Bitterhed; Verdens Sammenhæng syntes ham snarere at undskyldte Andre imod at love ogsaa ham hans rigelige Deel; han sagde med stille, smilende Trods til sig selv: Og om nu ogsaa hvert Drama koster en Kvinde? Saadan gjorde jo Goethe Og Mdm. Hillebrandt sagde engang, at mange Piger vilde komme til at græde for mig!

Sem kunde ikke holde sin Stolthed tilbage; han sagde høit: Kan Du see, Otto! Kan Du see, det gik, som jeg sagde! Nu maa Du snart skrive et nyt!

Der er Forfatteren! sagde man, stødte til hinanden og saae paa ham. Mændene vendte sig, standsede ham, udsatte ham mod deres Villie for deres Kvinders Beundring.

De vare komne til Trængselen udenfor første Etage, og blandt dem, som havde hørt Sems Ord, var Justitsraad Roed. Han havde nylig mistet en lille Løve fra sin Salon; nu kunde han byde sine Gjæster noget Nyt af Aaret, og han nærmede sig Otto, fornyede med stor Venlighed Bekjendtskabet, spurgte hvor han boede, og yttrede det Haab, at han snart maatte have den Fornøielse o. s. v.

I Forsalen traf Otto sammen med Paulsen, Helzen, Carlsen, Schiøtt og Alfons, og Carlsen fandt, at man i Dagens Anledning maatte have et Sold.

Men det blev ikke et af de tidligere, glade, discuterende Drikkelag. De vare Alle voxede fra den første Ungdom, Egenkjærligheden havde faaet sine Formaal, og ikke mindst var Forandringen hos Otto. Paa Bunden af den æsthetiske, anelsesfulde og trodsige Livslyst, som opfyldte ham, laa en Uro, en smertelig Viden. Hvorledes det end stod til med ham, hvor uklart han end saae, saa var Tilværelsens Tæppe dog blevet slaet mere tilside for ham end for de Andre; men derhos vare i dette Øieblik alle hans Evner potenserede i usædvanlig Grad, det var for ham, som om han følte Gudens Haand berøre hans Hovedhaar, den Guddom, der vilde skjænke ham at 471 leve mere, glædes og lide mere end Andre, bruge ham til særlige Formaal. Dette gav Alt, hvad han sagde, Bestemthed og Dygtighed og tillige en særegen Colorit. Om end Horizonten formedelst hans Ungdom ikke var klar, saa aabnede der sig dog ligesom lange Striber, eller han saae Blink som fra fjerne Fyrtaarn; han havde en bævende, smertelig-stolt Fornemmelse af Poesiens sandheds- og sundhedsbringende Magt navnlig i Forhold til Folket, og han troede, at man med Ærlighed og Begeistring kunde udrette Umaadeligt, ja omskabe hele Tilværelsen. Der var i hans Tillid til Ideen tillige en Selvtillid, der irriterede de Andre, og medens man disputerede i venskabelige Ord, kom alt mere Bitterhed i Tonen. Tilsidst var det, uden at Otto mærkede det, blevet en Tvekamp mellem ham og Schiøtt. Han troede, at Schiøtt

glædedes over hans Held; men Sandheden var, at hvert Ord, han yttrede, krænkede Schiøtt som en Lykkeridders og utaknemlig Discipels Uforsømmethed.

Da faldt den Yttring, at hans Vinger endnu kunde blive stækkede, hvortil Otto svarede, at han ikke frygtede Nogen eller Noget, han var vis paa, at Ingen undtagen han selv kunde gjøre ham Fortræd; han var ikke uskyldig nok til Andet.

Aa, hvad for Noget! Hvordan da? blev der sagt.

Jo, svarede Otto, det er kun saadanne Personligheder som Baldur, der falde uskyldig og ifølge Skjæbnens Raad, og da tjene de ved deres Fald paa hemmelighedsfuld Maade Ideen. Kun de have det Privilegium at bære og sone Andres Skyld. Men jeg, den Dødelige, skal selv spidse Odden paa Mistelteinen, der fælder mig.

De Andre bleve tause; de hørte Poesiens Vingeslag og følte den ærgerlige Misundelse over, at Vingerne ikke vare deres.

Vi udfordres, sagde Schiøtt.

Hvo vil være Hødur? svarede Otto stolt.

Tiende Capitel

Der var stort Bal i et greveligt Huus, og Otto kjørte dertil. Medens Vognen foer gennem de sneedækte Gader, hvor det summende, varme Liv bevægede sig i Lygternes Halvlys, huskede han 472 pludselig paa hiin Aften, da han som i Feber var gaaet gennem disse Gader - nu var den magiske Nøgle funden! Men hvis den pludselig var bleven given ham ihænde dengang, hvilket Vidunder vilde han da have haft at takke for og være stolt af, og hvad vilde han da have undgaaet, spart! Hvorfor giver Skjæbnen En ikke det Attraaede i Begjærets høieste, friskeste Øieblik?

Dog, dersom slige Tanker end vare hos ham, gik de gennem hans Bevidsthed som de lette Taager, der en Sommermorgen give Plads for en usædvanlig skjøn Soldag. Det var Lys og Herlighed, han kjørte til, og det straaede allerede i Afstand ind i hans Bevidsthed; hans Sjæl fornam Livets Idealitet med en saadan Inderlighed og Fylde, beredte sig til fremtidig skjøn, stor Virken med en saadan Energi og Begeistring, at han ikke engang ret begreb det Forbigangne; det syntes ham Noget, der ikke havde hørt ham selv til, noget Tilfældigt, der kunde glemmes og falde af.

Der var ingen Magi og intet Eventyrligt i det Nuværende; men i den naturlige Vending, hans Forhold havde taget, var dog Noget, som han med stille, stolt Glæde kunde ansee for Beviis paa Skjæbnens, de høie, lysende Stjernerne Gunst, et Tegn paa, ikke hvad han havde fortjent - skjøndt hans Aands poetiske Skaberkraft dog væsenlig var den magiske Nøgle - men hvad han ifølge Gudernes Villie skulde blive værdig til.

Det var dog morsomt eller mærkeligt nok, tænkte han, at Justitsraad Roed strax var falden paa at indbyde ham.

Justitsraaden havde i sin Ungdom været fattig, men med særeget Talent for og Længsel efter Elegance, og denne Længsel var bleven Aarsag til, at han havde hævet sin Forlovelse med en fattig Pige for at gifte sig med en rig Pige, der var lidt skjæv. De havde nu en voxen Datter, der ogsaa var lidt skjæv. Skjøndt han levede saa dybt i Følelsen af Velvære, smigret eller behagelig berørt af Verden og følgelig i høieste Grad afhængig af den, omhyggelig og ængstelig for dens svageste Kritik som for det mindste Fnug paa sine sorte Beenklæder, var der dog fra Fattigdommens Tid levnet noget Velvilligt i hans Hjerte. Det Gode maatte kun ikke genere ham og ved Siden af hans forfængelige Smaaplaner med Otto, var det faldet ham ind, at den unge Digter kunde til Gjengæld i hans Huus gjøre nyttige, fordeelagtige Bekjendtskaber. 473 Otto havde ikke Anelse herom; han opfattede Justitsraad Roed som en fuldstændig enthusiastisk, kjærlig Mæcenat eller egenlig som et Menneske, der af Skjæbnen, af Ottos Lykke, havde faaet det Hverv at føre ham til Verdens Herligheds Forgaard - selv skulde han nok paa egen Haand finde videre. Ja, hvor urimeligt det end vilde synes ikke-poetiske Mennesker: det forekom Otto, at han og Justitsraad Roed havde en Hemmelighed sammen derom, og at han slet ikke behøvede at takke Justitsraaden, eftersom denne vilde faae Tak af hans Formynder: Skjæbnen, Lykken.

Justitsraaden havde forestillet Otto for sin Kone og ligeledes for sin Datter. Det var en meget godmodig lille Pige, naar hun ikke blev irriteret, og meget forfængelig; hun gik for ramme Alvor ud paa at faae Otto til at sige hende en Compliment for hendes Skjønhed, og da Otto troede, at det var en Fælde, hvori hun vilde

lokke ham, for at hun kunde see, at han var smagløs, gik han ikke i Fælden. Derimod gik han og ventede paa, at det Egenlige, Rigtige skulde komme, at det Liv, der hørte til den lyse Sal og de elegant klædte Mennesker skulde aabenbare sig - medens Justitsraaden gik og ærgrede sig over, at den nye Gjæst ikke var tilstrækkelig opmærksom, ikke spillede nogen Rolle og ikke engang var en Smule Vindbeutel. Otto havde for meget indre Liv til at bemærke dette eller blot blive utaalmelig. Ved hans Forventninger, ved hans forskjønnende, poetiske Længsel blev Selskabet for ham, som naar Instrumenterne stemmes i Orchestret, utilfredsstillende men dog livsalig vækkende Forbud paa, at Skjønhed og Harmoni var nær.

Endelig havde Justitsraaden med stille, høflig Forbittelse istedenfor at forestille Otto for unge Damer ført ham hen til en gammel Professor og Etatsraad, en Mand, der havde Ord for at være meget lærd, meget sær og ikke sjelden frastødende. Men al Ottos gamle Kjærlighed til Universitetet blussede op, da han blev personlig forestillet for denne Professor, hans Privatpræceptor, og man skulde troet, at den Gamle endnu havde flere Sandser end mangan Yngre, at han kunde mærke Kjærligheden, Ungdommen, Begeistringen. Ja, under det rynkede Ansigt og det halv pedantiske, halv sarkastiske Smil skjultes noget sandt Menneskeligt, og han blev baade glad og forundret over at møde en Friskhed, der havde holdt sig ved Siden af en paafaldende Erfarenhed, et Ungdomssind, der i 474 sit Fædrelands Selskabsliv anede Skjønhedens Realisation, paa Samfundets Tinder formodede det Ædleste, Indehavere af den ophøiede skjønne Bevidsthed, der velgjørende vilde udstrømme paa Enhver, som fik den Lykke at nærme sig.

Han lod endelig Otto mærke, hvor kjært det var ham at gjøre en saadan »yngre Medstuderendes« Bekjendtskab.

De er min Privat-Præceptor, svarede Otto som En, hvis ugjengjældte Kjærlighed endelig opdages.

Er jeg det? - hm! sagde Etatsraaden og anmodede lidt efter Otto om et Visitkort.

Han er morsom, vi lege Komme Fremmede, tænkte Otto, idet han leverede Kortet.

Hvad Otto ikke vidste, var, at den gamle Mand maaskee i sit hele Liv kun havde begaaet een stor Feil, men dobbelt: han havde giftet sig to Gange. Hans Kone var meget yngre end han, og der var imellem dem ikke nogensomhelst fælles Interesse eller Sympathi. Hun var det eneste Væsen, han hadede, og Alt, hvad hun foretog sig, var ham ubehageligt, endog om hun ikke tilsigtede det. Da han saaledes intet godt Hjem havde at byde Otto til, tog han Visitkortet for at skaffe ham Erstatning, og et Par Dage efter fik Otto Indbydelsen til det grevelige Bal.

Han havde stræbt, ikke at komme for tidlig, men var dog blandt de første Gjæster, og det gjorde en behagelig overraskende Virkning paa ham, da Dørene bleve slaaede op og man saae den smukke, tomme, stærkt oplyste Balsal med det hvævede Loft, i hvis Midte Familievaabnet var anbragt i Stuc og syntes at række den mægtige Lysekroner ned til Glæde for Gjæsterne. Kun var det ham paafaldende, at derinde stod næsten militært opmarscheret en halv Snees Cadetter, lig Dandsemaskiner, ventende paa Tegnet til at engagere; de vare tilsagte paa Academiet. Men forresten var Otto saa glad over Lysglandsen, over Rigdommen, Ungdommen, Skjønheden, der i langsom Strøm vældede ind, at han glemte at dømme og bedømme.

Grevinden gjorde denne Aften et Forsøg paa at indføre en smuk 475 udenlandsk Skik, at der nemlig ikke blev dandset uafbrudt, men undertiden sunget eller musiceret. Det tiltalte ikke den yngre Deel af Selskabet og kunde kun gennemføres i Begyndelsen af Aftenen; men hos Otto fremkaldte denne Blanding hele Sjælens poetiske Energi, han befandt sig saa fuldstændig vel og hjemme i denne Herlighed og Skjønhed, at det Altsammen efter faa Minutters Forløb syntes ham gammelt, bekjendt, nyopdaget. Netop i et saadant Øieblik, under en af hine Pauser i Dandsen, medens et romantisk Musiknummer blev spillet, gik en nysankommen ung Dame over Gulvet for at hilse paa Grevinden. Denne unge Dame havde et paafaldende ædelt og tillige smukt Ansigt, og hun *gik* saa smukt. Man saae paa hende, at hun var vant til at bevæge sig med Sikkerhed, Skjønheden var hendes Natur og hendes Vane. Otto strøg sig om Øinene ved dette deilige Syn; ham syntes, at de bløde Toner, som lode i Luften, udgik fra hans Sjæl, at han var Sangeren i Grevens af Montferrats Slot og hun Markgrevens Søster, det Høieste, man ridderlig turde tragte efter - da gled pludselig Paulines Skygge forbi, han havde kaldt hende sin danske Pige, de danske Piger vilde Alle erfare det og kræve Regnskab for hende - - en saadan Fornemmelse varer i Ungdommen og under Musik saare kort, Sjælen bortstøder af al Magt Ydmygelsestanken.

Han fik et af hine underlige, poetiske Indfald, han vilde lade en Dands gaae over og imidlertid see paa de Andres Glæde. Naar han fik sin egen Personlighed ud af Bevægelsen, kunde han nyde den, see det Smukke roligere, blev ikke saa voldsomt reven med. Man dandsede Françaiseerne. Grevinden kom og spurgte Otto, om han ikke dandsede.

Jo, Tak, svarede han, men ikke i dette Øieblik.

Hun meente vel, at det kunde hun omtrent see, og sagde smilende: Hvorledes kan man i Deres lykkelige Alder være Tilskuer ved en saadan Dands?

Jo, Deres Naade, netop! For den er saa deilig at see paa, det er en heel Roman!

En Roman? sagde Grevinden skarpt og fulgte Retningen af Ottos Blik, der nu tilfældigviis standsede ved et enkelt Par. Hun undrede sig over den Lige fremhed, hvormed han omtalte en saadan Ting; men da hun et Øieblik havde seet opmærksomt til og Intet 476 opdaget, sagde hun med et fornemt Smil: Jeg tilstaaer, jeg kan ingen Roman see.

O, jo, Fru Grevinde! see blot nu! Nu gaae de to Linier imod hinanden; hvor de ligne de deiligste Blomsterguirlander! nu brydes Rækken Damen gaaer ud i Verden ud imellem Fremmede der komme de hende imøde artig, listig, med bedaarende Musik men see, nu kommer hun hjem igjen, saa er der Glæde hjemme! see, hvor han tager hende i sin Arm og svinger hende og hvilken Musik, hvor den er glad! hvor man kan længes efter den Glæde nu skal han ud

Grevinden havde hørt paa ham, først forundret, derpaa behagelig tiltalt af hans Skildring og var et Øieblik reven med. Hun sagde endelig, idet hun gik videre: Ja, naar man er saa lykkelig at see saadan, saa er der Roman i Verden!

Men der var tæt ved hende ogsaa Roman paa anden Maade. Ottos Opmærksomhed fæstedes paa en ganske ung, aabenbart nylig confirmeret Piges Bevægelser. Hun sad i en Krog; hendes Ansigt var roligt; men hendes Blik ilede ængstelig-speidende til alle Sider for derpaa at følge en enkelt Retning: Der sad en voxen Cadet og ved Siden af ham en ganske ung Pige, med hvem han talte; men et Sideblik gik hen til hiin første unge Pige, og hans Finger pegede paa den tomme Stol ved Siden af ham. Hun adlød endelig, ganske skjælvende; det saae ud, som om han holdt i en Traad, og da hun var kommen, kastede han et smilende, triumpherende Blik hen til en Kammerat, et ungdommeligt, kjækt, skjelmsk Ansigt, der smilede til, at Don Juan kunde *mener deux intrigues de front*.

Otto saae paa dette med klogt Blik. Han havde ikke tænkt sig fleer end En; men siden det blev praktiseret, syntes det ham yderst tiltalende. Kun fandt han, at det kunde gjøres smukkere og i alt Fald med en ganske anden Alvor og Kraft; thi at lege med Pige børn for at vise andre Mandfolk sin Kunst, kunde ikke godt falde ham ind. Nei, fik han Greb i et Par saadanne Piger, vilde han føre dem hvor var Pauline bleven af? nu, *à la guerre comme à la guerre!*

Hiin Cadet med det kjække, skjelmske Ansigt behagede Otto, og han nærmede sig Stedet, hvor han stod med sin Dame. Her var Alt ganske anderledes, end man skulde troet; det var kun tilsyneladende 477 eller i alt Fald *en gros*, at de Ældre og Fornemme gave Tonen an. En Cadet kom og rapporterede: Kammerjunker N. N. gjør Cour til Frøken N. N. - Han med det kjække Ansigt svarede: Man lade ham selv sørge for hende. - En anden Cadet meldte lidt efter om en Kammerat, at han gjorde Cour til en Dame. - Anføreren svarede: Man vise sig opmærksom.

Nysgjerrig fulgte Otto nu saavidt mulig Ballets Bevægelser og saae, at Dandsen trak sig bort fra Kammerjunkerens Dame; der blev Ebbe om hende; hvorimod Cadetterne lidt efter lidt, paa en meget smuk Maade, uden at vække Opmærksomhed, bragte deres Kammerats Dame »i Velten«; thi som de utrætteligste og bedste Dandsere beherskede de Ballet.

Otto saae paa dette kammeratlige Sammenhold - en af de hemmelige, men en af de stærkeste Fjedre i vort Samfundsværk - og morede sig derover, medens det tillige lod ham personlig uberørt. Thi som dygtig, afsluttet Natur, der ikke tænkte paa at blive Noget uden ved sig selv, vilde han hverken dele med Andre eller være dem forbunden og allermindst have et andet Mandfolk at takke for en Kvinde. Desuden, hvor rask og freidig disse unge Mennesker end forstode at tage fat paa Livet, var der for ham noget Uskjønt i det Forhold, hvori de stillede sig til Vært og Værtinde eller egenlig til Gjæstfriheden. Hvergang han paany saae Grevnen eller Grevinden, foraarsagede de ham Glæde ved deres anselige Skikkelser, ved deres ligefremme og dog fornemme Anstand, ham syntes Huset at have Fordring paa, at hver Gjæst viste sig adelig, og trods sin personlige Sympathi for hiint kjække, unge Menneske tog han Parti imod ham og hans Tilhæng og tegnede sig for en Dands hos »Kammerjunkerens Dame«.

Hvor der er livfuldt og bevægeligt paa et saadant Bal, mellem denne friske, favre Ungdom og mellem dem, der skulde være unge!

See, der dandser et ungt Menneske forbi. Hvor han seer skikkelig ud! Det er han ogsaa. Alt, hvad der paaligger ham, udfører han samvittighedsfuldt, selv hans Dands er præget deraf, Damen faaer i den fasteste Tact de behørige Trin, Vendinger og Svingninger, Alt, hvortil Dandsen i vort Aarhundrede har hævet sig, er ham bekjendt, og hun faaer det, og med Alvor. Han sætter de smaa Balsløifer i sin Kjole, Side om Side, Alle lige nær ved Hjertet, viser dem ikke 478 pralende frem næste Dag, men forstaaer dog med stille, umærkelig Stolthed at lade Venner og Bekjendte erfare, at han inat var paa Bal hos Grevens. Møder han i Livet en Hindring, springer han ikke over, kaster heller ingen Ponton derover, men gaaer om til alle Sider og samler Brokker og bygger en Bro, der er saa solid, at hans Børnebørn kunne benytte den. Der er i hans Væsen Noget saa overeensstemmende med Livets Mekanisme, saa forstandigt, paa Ro og Fred henvendt, at Otto

overrasket spørger sig selv: Man kan altsaa være lykkelig uden at leve? Det er Hr. Bagger, det unge Menneske, der engang indbød Otto til sig paa Fredriksberg. Dengang skjønnede man, at der med Otto ikke lod sig slutte noget nyttebringende Venskab; hans Formløshed, Barnlighed og dulgte Lidenskab hørte slet ikke til denne Families Verden. Og nu skulde den unge Bagger, der havde stræbt og slidt i lang Tid for at faae denne Indbydelse, der var stegen langsomt opad gjennem en Mængde gode Bekjendtskaber, see Otto ved Siden af sig - det var, ligesom en Copist blev Contoirchef samtidig med sin Fuldmægtig!

See, der dandses den unge Grev Løvenhjem. Hvor han dog i Grunden er kjøn, og hvor lidet han ligner sig selv - at sige, saadan som han er ude blandt Mandfolk. Hvilken Sikkerhed i alle Bevægelser, hvor han kan være stok-ærbødig og selvtillidsfuld-elskværdig mod sin Dame - og det er Hende, der gik saa smukt over Gulvet, Hende som Otto ikke havde vovet at berøre. Ja, Løvenhjem blev født til denne Gunst - hvad hjalp nu »Zaubersaiten und Gesang«? Ligger ikke hele Livets Hemmelighed, dets egenlige Lyksalighed i at kunne være som han?

Saadan spurgte Otto. Selskabslivet havde den dobbelte Virkning: at pege mod Idealet og at forstyrre Billedet. Hos ham var Attraa efter at kunne tage det behagelige, leflende Liv ligesom de Andre -og Følelsen af, at det ikke vilde gaee, fordi hans inderste Natur gjorde Modstand; en Fornemmelse af Stolthed, og en urolig, utydelig Bevidsthed om, at en hemmelighedsfuld Magt, en Evne til i disse Kredse at faae Stoltheden sat igjennem fattedes ham; - et pludseligt Minde om, at i Poesien havde han denne Evne indtil det Uendelige - Angst for, at han da ikke skulde due til den virkelige Verden - - Ja, nu var han der, nu saae han Alt det, som Skuespillerinden havde aabnet hans Blik for, og nu var der Noget inde i ham, 479 som gjorde Indsigelse, som ikke vilde tilstede ham at concurrere enten med de Skikkelige eller med Grevebarnet, men satte dem Stævne - hvor?

Noget vakte Opsigt i Salen. Ah, Frøken de Vega! blev der sagt. En Dame, der efterlod en Herre paa Tærskelen, kom ind og blev strax Gjenstand for Cavalierernes Hyldest. Otto kjendte hende. Det var hende, som engang paa Østergade havde sendt ham hiint brændende Blik, og da hun nu igjen gik forbi ham, meget blottet, følte han, at Moliere havde havt Uret ved at lægge Hykleren Tartuffe de Ord i Munden:

*Couvrez ce sein que je ne saurais voir!
Par de pareils objets les âmes sont blessées,
Et cela fait venir de coupables pensées -*

thi Sjælen blev virkelig saaret af det Uskjønne og Ukvindelige i Blottelsen, og naar »strafværdige Tanker« ikke reiste sig, saa var det kun, fordi Hensigten, endog for den blot lidet Erfarne, saa umiskjendelig var at vække slige Tanker og dog kunne nægte det og i Nægtelsen have Medhold af Verden. Og hun blev feiret! Otto saae, at Grevinden kyssede hende paa Panden; men han kunde rigtignok ikke see, hvor varmt eller koldt Kysset var. Ham syntes blot, at Salens Loft blev lavere derved.

Men Alting forandrede sig, da Grevinden for Alvor lagde Mærke til, at han ikke dandsede, og selv forestillede ham for nogle Damer. Blandt disse var den Nysankomne. Hvor ganske anderledes tog hun sig ud, da hun talte til ham med blød, men sikker Stemme, der ved sin Uvidenhed om de blottede Skuldre skjulte dem, da hun under Dandsen virkede paa ham med al den Magt, som en livfuld, behagelysten, smuk, i Ordets egenligste Forstand udspeculeert, af Verden feteret Dame, kan udøve. Og da han senere under Maaltidet sad ved samme lille Bord som hun, da han nød den Gunst at være optagen i den privilegerede Kreds, da hun talte om det nye Stykke og henkastede den Bemærkning, at det behagede hende, og to andre unge Damer sagde det Samme - hvad var da Publikum's meest tordnende Bifald imod disse Blink? I Sandhed, Intet! Selv de farverige Glimt fra Lysekronernes og Lampetternes Krystal, som man 480 kunde see langs ind igjennem Værelserne, syntes paa hemmelighedsfuld Maade at staae i Forbindelse med disse varme, magiskhenrykkende Blik. Otto havde aldrig følt sin egen Personlighed saa meget, ei heller havt saa store Begreber om Samfundets Virkelighed som i dette Øieblik, da Skjønheden syntes ham at være saa livfuld agtpaagivende paa Poesien, gjøre sig saa meget til Opgave at bedømme den med Selvstændighed og lønne den med Smag - og da vedkommende Dame i Virkeligheden ikke tænkte paa Andet end at nyde sin Magt over ham, ombytte det Blik, hun godt huskede engang at have sendt ham, med Paavirkninger, som passede, naar de mødtes paa officiel Grund.

Hun dvælede ikke længe ved litteraire Sager, men bragte Samtalen over i et Element, hvor hun var hjemme, en munter, fiin Persifflage.

Der blev talt om en tilstedeværende Dame, som nylig havde forlovet sig for at drille sin forrige Forlovede.

Otto sagde forundret: Det, synes mig, er et Stik at give ligesom Bidronningen, den dør deraf.

Det er meget godt! meget godt! Bidronning! sagde hun leende og bøiede sig over til en tjenstgjørende Cavalier, ved hvem det hurtigt gik videre.

Synes Dem, at de to Damer er smukke? spurgte hun ham lidt efter, idet hun med Øinene viste ham,

hvem hun meente.

Otto begik en Feighed. Han mærkede instinctmæssig, at hun var fjendtlig sindet mod disse Damer, og sagde: De to Damer, dem sad jeg for nogen Tid siden i Nærheden af i Theatret, og de talte hvert Øieblik under Forestillingen halvhøit, saa jeg ansaae dem for Tjenestepiger.

Det var forresten Sandhed, hvad han sagde; men han stillede Sandheden i uværdig Tjeneste, og i samme Øieblik som Ordene vare ude, som han selv hørte dem, blev han fortrydelig paa sig selv, over sin Mangel paa Personlighed; hun gjentog imidlertid leende hans Ord, med Lommetørklædet halvt for Ansigtet, og han troede deri at see Tegn paa, at hun egenlig undsaae sig paa hans Vegne. Hendes tjenstgjørende Herre spurgte ham i næste Øieblik, hvad han meente om hiin aldrende Dame, der aabenbart fandt Nydelse i den Beundring, man i Afstand ydede hendes forlorne Yndigheder. 481 Dreven af ideel Smerte, paavirket af en uforklarlig Magt, kom Otto til at sige Noget, der laa langt ud over hans Aar; i enkelte Øieblkke foregriber Sjælen sin Udvikling, en af de Tanker, der som smaa Knopper ere i os, kunne pludselig modnes og udfolde sig.

Ja, det er mærkeligt nok, sagde han; men ogsaa hun var dog ung, og hun drømte vist ligesom de Fleste om et skjønt Liv og fornåm dunkelt et Ideal. Og som de Fleste lod hun sig nøie med at drømme, indtil Idealet, trykket af mangfoldige smaa Feilgreb, blev kvalt inde i hende, og nu maa hun nøies med, at det Døde et Øieblik faaer et skuffende Liv, naar hun med sin Person paa skuffende Maade frembringer Beundring. Men det Besynderligste er, at hun selv godt veed det. Naar hun hjemme har aftaget sit falske Væsen, søger hun famlende sit sande; men saasomt hun kommer ud imellem Folk, søger hun en ny Dom for, at det falske er det rigtige.

Disse Ord, der saa poetisk passede paa den aldrende Dame, passede ogsaa paa den unge; hun troede det sigtet paa sig - det faldt hende ikke ind, at et aandfuldt Menneske kunde være saa dumt eller naivt - og medens Otto meente, at han havde reist sig i hendes Øine, og medens han hermed forbandt listig-erobrende Tanker, havde han skaffet sig en uforsonlig Fjende, der nu ingenlunde vilde være paa hans Parti imod de Fjender, hun ved at lade hans Ord gaae videre, havde skaffet ham.

Hun havde lovet ham Borddansen, men befandt sig pludselig ikke ganske vel, saa at hun ikke kunde dandse, og bad ham søge sig en anden Dame. Det vilde han ikke, og da den utrættelige Grevinde kort efter igjen bemærkede, at han ikke dandsede, og erfarede Grunden, sagde hun med næsten moderlig Godhed: Kom nu med mig, saa skal jeg til Tak for den lille Roman, De fortalte mig, gjøre Dem bekjendt med en Dame, som rigtignok ikke dandser; De veed jo nok, at vor kjære Fru Hald har mistet sin Fader for et halvt Aars Tid siden.

Grevinden havde fortalt Camilla den lille Scene, og Camilla ventede nu at træffe en ung Poet med et Anstrøg af Barnlighed. Men i dette Øieblik var han, skjøndt hendes Jevnaldrende, ældre end hun. Som naar et Dampskib har gaaet igjennem et ikke bredt Farvand og der endnu en Stund efter kastes lange, rullende Bølger op imod Kysten, saaledes havde den Uvillie, der var gaaet igjennem hans 482 Sind, efterladt ideal Uro og Smerte, og ved at bemærke denne Ungdom, der var præget af saa megen Tankefylde og Melancholi, huskede hun, at det var ham, der allerede som Barn havde været »altfor forelsket« i Emilie.

Saa saa han hende da for tredie Gang, og denne Gang var enten han naaet over i Drømmenes eller hun over i Virkelighedens Verden; thi hun saa paa ham, hun talte til ham, han fornåm denne Stemme, der var saa sikker paa sig selv og dog saa venlig og hjertelig imod ham. Hvilken forunderlig, velsignet Klang; det syntes ham, at han var det eneste Menneske i Verden, hvis Sjæl tilfælde kunde lytte og anerkjende den hemmelighedsfulde Skjønhed i denne Musik.

Paa en Maade havde han Ret.

Da Hald giftede sig, havde han indrettet sit Hjem med sund, praktisk Sands, uden Pragt, men paa en hyggelig Maade, der svarede til hans Stilling og ikke til Folks Forestillinger om hans Svigerfaders Rigdom. Camilla kom ham beredvillig imøde; hun tog selv Deel i Huusholdningen, og hun følte sig lykkelig ved at byde sin Mands Venner en tarvelig, men altid smagfuld Gjæstfrihed. Hun vidste selv ikke af, hvilken misundelsesværdig Lykke det dengang var at høre til Halds Venner, og i hvilken Grad den lille Kreds af yngre, næsten alle begavede Mænd paaskjønnede hende. Mangen ædel og skjønt Tanke, som dengang gik ud i Folket, var bleven til saa at sige for hendes Skyld, ved hendes Smil, ved den Opmuntring, som hendes stille Bifald gav. Paa dansk Maade, i Stilhed og Sæmpelhed, var hun bleven »hvad Mdm. Roland var for Gironden«, og mærkeligt nok, end ikke Dalberg, der havde talt pathetisk om Mdm. Roland og Kvindens Betydning, lagde ret Mærke til, at han nu havde det Attraaede for sig. Thi deri bestod hendes Kunst eller hendes lykkelige Natur, at Enhver troede at spille Hovedrollen.

Kun hendes egen personlige Lykke holdt ikke Skridt med den, hun skabte for Andre. Hendes Skuffelse med Hensyn til Hald bestod ikke i, at han i Begavelse ikke indtog nogen høi Plads; det havde hun alt tidligere indseet. Men hun havde agtet ham, fordi hun i en for hendes Sjæls Fred farlig Tid havde følt sig ærlig, om

just ikke lidenskabelig elsket af ham, og fordi hun havde fattet den Tro -maaskee især ved at sammenligne ham med Milner - at han var en 483 ædel Character, en kraftig, ophøiet Personlighed. Det er Kvinders Skik, endog de meest Begavedes, at overdrive, hvad de interessere sig for. Som naar Solens Straaler falde paa en fjern Kyst og denne da »toner høit«, saaledes hæver Kvindesjælens Gunst ofte den begunstige Gjenstand, skjøndt den ikke stiger virkelig. Eiheller vilde Camilla kunnet paastaae, at hun var bleven grovt skuffet. Hald havde alle de formodede gode Egenskaber, kun viste det sig, at de hverken gik i Høiden eller i Dybden. Han var velvillig, paalidelig, trofast mod sine Venner, gentil saavel i sin Klædedragt som ved Spillebordet, havde aldrig skyldt en anden Mand Penge, og naar han i saadanne Henseender tilfældigviis kom til at dømme Andre, saa følte man, at det var en Mand med en god Samvittighed og en god Regnskabsbog. Han erindrede ogsaa fra Studietiden adskillige Sætninger hos Klassikerne og kunde anvende dem, saa at han syntes nær beslægtet med det Ophøiede i Verdenstilværelsen. Men i de smaa Samtaler mellem Mand og Kone, hvor det, man virkelig attraaer og er begejstret for, træder frem, om det just ikke udtales i Ord, blev det Camilla tydeligt, at hans Hjerte var tempereert, og især da den lille Strid med Regeringen indtraadte, fik hun Beviis nok for, at det Heltemod at gaae fra Embedet og byde hende at blive en fattig Manufacteurs Hustru var ikke at finde her. Han handlede efter, hvad i hans Kreds blev anset for en dannet Mands Ret og Pligt overfor Omstændighederne. Han var lunken; hun bar Begejstringens Ild. Hun var gift med en skikkelig Mand! Selv om hun havde villet og turdet klage overfor Verden, hvo havde andet end smiilt, hvis hun havde klaget over denne Ulykke - hvo havde kunnet begribe, at hun havde solgt sin Person og var bleven bedragen for Kjøbesummen?

Men der er paa den anden Side i den hele huuslige Syslen, i Mængden af smaa Beskjæftigelser og af Glæder, som man skaffer Andre, i livlig Omgang med en lille Kreds, noget Beroligende og Opmuntrende. Blot at tage det nye Dækketøi frem, eller at klæde sig om til Gjæsternes Ankomst, hvor meget Adspredende og Forfriskende kan ikke ligge deri!

Saa kom den Tid, da hendes Fader følte sig saa lykkelig og skaffede hende og Hald en hidtil ukjendt, rig Tilværelse - og derpaa Sorgens Tid. Efter Grosserer Sanders Død fik Hald strax en meget stor 484 Sum udbetalt, og saasnaart det med Anstand kunde skee, begyndte han at leve paa en stor Fod. Da blev det værre for Camilla; hun havde faaet mere Kummer eller Uro og mindre at sysselsætte sig med paa sund Maade; thi nu var hun stor Dame. Hendes Skjæbne tvang hende til at anstille en særegen Sammenligning. Hun ansaae sin Fader, især som hun til Slutningen havde kjendt ham, for et større, renere, ganske anderledes forsøgt og luttret Gemyt end Hald, endskjøndt hun vidste, at Verden vilde dømme det Modsatte - dog, det var et Dyb, som hun skyede at see ned i. Hun trængte til Noget at udfylde sig med, beskæftige sine Tanker, hige efter, og glemme, hvad der i hendes Sind var hende til Besvær. Da hun levede saa meget mellem politiske Samtaler, vaagnede en Slags Ærgjerrighed hos hende. Det var ikke den Slags Ærgjerrighed, som opstaaer naturlig i en Kvinde, der er født i en høi Stilling og øiner Muligheden af at komme til at herske. Hendes Ærgjerrighed var en borgerlig, men poetisk Sjæls Tørst efter det store og mægtige Liv, efter at bøje sig i Beundring og fryde sig ved Mænds lysende Bedrifter, og al praktisk Ærgjerrighed, store Damers activ politiske Rolle, var og blev kun en mat, prosaisk Oversættelse heraf. Desuden var Hald ikke ærgjerrig; han vilde nok naae høit; men et usædvanligt Spring, et dristigt Greb laa udenfor hans Tanker; at avancere til det øverste Trin paa Embedsstigen og blive Conferensraad, at stige ifølge de anerkjendte, gamle Vedtægter, var den eneste Ærgjerrighed, hvoraf han var opfyldt, medens han hver Dag arbeidede og passede sin Dont. Om ogsaa hun havde været en Lady Macbeth og energisk kastet sig ud i det Onde, kunde hun ikke have faaet ham til at blive en Macbeth. De øvrige Mænd af Partiet, hun kom i Berørelse med, vare i Grunden heller ikke ærgjerrige, idetmindste ikke i stor Stiil. En Theolog kunde drømme om at blive Biskop, en Jurist om at blive Stiftamtmand o. s. v.; men en egenlig ildfuld Energi viste sig ingensteds, Alle vare en jevn borgerlig Blanding af forskjellige personlige Attraaer og virkelig Interesse for det Almindelige, og Ingen troede aldeles fuldstændig og tilforladelig paa, at den store Forandring vilde komme, Ingen satte sin hele Personlighed ind paa dette Terningkast; men Alle indrettede sig hyggelig for Øieblikket. Det piinte hende, endnu bestandig og daglig at høre tale om den samme Forandring, Omstyrning, Indførelse af Nyt og Bedre, medens Ingen foretog sig 485 noget Dristigt, udsatte sig for en alvorlig Fare eller ventede Hjælp af Andet end af udenlandske Forhold, af en gunstig Vind, der skulde komme og blæse det Bestaaende overende. »Naar Ludvig Philip dør«, var det stadige Omkvæd. Hun havde en Huusjomfru, der havde tjent hos hendes Fader og var forlovet; Hald vilde bekoste hendes Bryllup; men det blev flere Gange udsat og dog hyppig omtalt. Naar skal det store Slag da staae? spurgte Dalberg engang, da der var Tale om Jomfruens Fortræffelighed og Troskab. Naar Ludvig Philip dør, svarede Camilla med et Smiil, som Dalberg kun halvt forstod.

Hun læste meget; undertiden syntes det hende rigtignok, at Livet paa denne Maade blev hentørret; men atter syntes det hende igjen, naar hun mødte noget Skjønt, Livsfrisk, Troende, at netop bag denne Verden af Blade laa et tilkommende nyt Liv, et Haab, ligesom i Skoven de grønne Spirer bryde sig Vei gennem forrige Aars Løvfald. Og desuden havde hun en Slags Tilfredsstillelse i Selskabslivet. Vel havde hun snart tabt sine Illusioner; men ofte naar hun steg i Vognen, var det dog endnu for hende, som om hun skulde møde noget Nyt, og i alt Fald kom hun da med frisk Længsel tilbage til sine Bøger. Hald kom i det Hele til at virke saa gavnlig paa hende, som det efter Omstændighederne var muligt. Han kunde ikke ret tale med hende; han anede i hendes Sjæl et Dyb, en Brønd, som det var bedst at faae tilkastet, og undgik derfor alle Samtaler, der kunde føre for dybt. Han vilde glæde sin Kone, adsprede hende, lade hende nyde det virkelige Liv og lidt

efter lidt glemme »visse romantiske Ideer, som alle unge Koner have«. Han talte til hende om Verden, om Selskaber - eller talte slet ikke, førte hende med, lod hende være Gjenstand for Verdens Blik, fik hende behændig gjort til Directrice i et Velgjørenhedsskab, fik ogsaa ledet hendes naturlige Tilbøielighed til at gaae i Kirke; han følte sig saa tryk og stærk ved den Tanke, at Vorherre saaledes blev Opsynsmand over hans Huus.

En utrættelig og paalidelig Medhjælp havde Hald i Milner.

Han var naturligviis vedbleven at høre til deres nærmeste Omgangskreds. Hvorledes kunde der indtræde et Brud med et Menneske, som Begge havde kjendt inden deres Giftermaal, hvem man saae overalt, og som var vel seet overalt? Desuden havde han jo 486 egenlig aldrig erklæret sig med tydelige Ord til Camilla. Der gives Forhold, som man i sin Samvittighed har seet bestemte, næsten haandgribelige, men som mellem Folk af Dannelselse og Anstand kunne svinde ind til næsten Intet, saalænge de ikke have faaet officiel Skikkelse i Ord. Men dette »næsten Intet« er Alt, og Milner vidste, at alt Haab med Hensyn til Camilla var forbi for ham. Kun begreb han stadig ikke hvorfor. Han var overbeviist om, at Camilla maatte have Interesse for en Anden, og Hald var den Sidste, han tænkte paa. Denne Hemmelighed vilde han nok opdage, ikke af Had eller Hevngjerrighed - han var ingen Spanier - men af Nysgjerrighed og for at kunne drille, og hvo veed, hvad den videre kunde bruges til? Men den væsenlige Grund, hvorfor han holdt sig til Halds Huus, bestræbte sig for at være elskværdig, være uundværlig for Hald og taalt af Camilla, var for Folks Skyld. Camilla havde Noget i sit Væsen, der gjorde hende mægtig; hun kunde ikke let ruineres i Verdens Øine; man maatte være hendes Ven. Hald havde det paa Følelsen, at Milner ikke var farlig for hans Huusfred, og overlod ham derfor gjerne en Stilling, hvori han passede saa godt ved sit Kjendskab til Verden og en Mængde praktiske Forhold. Den forstandige og lykkelige Hald havde en Slags Cicisbeo, der med passende Skinsyge vogtede paa Camilla.

Saaledes var altsaa Camillas Skjæbne; men saa stor kan Guds Herlighed være i et Menneske, at selv efter de Tab, hun havde lidt, eller maaskee formedelst Tabet og formedelst Kampene, havde hun trods sin Ungdom en Dames Sikkerhed og dog tillige noget forunderlig Uforsøgt, Jomfrueligt.

Det var dette, som Otto følte med sin Sjæls bedste Instincter, og han blev saa rolig og glad overfor hende, fornam Livet som en Velsignelse.

Hun havde uden at antyde hans Forfatterskab bragt Stykket paa Bane, men tilføiet, at hun kun kjendte det »af Berømmelse«; thi formedelst en Skuespillers Sygdom havde det endnu kun været opført een Gang.

I Anledning af den Lykke, det havde gjort, kom de til at tale om Lykken i Almindelighed, og han sagde med poetisk Frihed, uden Frivolitet, men ogsaa uden Hensyn til Selskabslivets fine Regler: De er vist lykkelig! 487 Som de Færreste vilde falde paa at tale saaledes, vilde det ogsaa kun blive de Færreste tilstedet. Her er det Privilegium, som er givet Digterne. Kvinderne see paa den sande Digter som Den, der skal give deres utydelige Idealer Skikkelse; de antage ogsaa, at det Skjønne og Stærke strømmer fra noget usædvanlig Godt, eller, hvis de ere mere forvirret romantiske, antage de en dæmonisk-pikant Modsætning. I alt Fald er der sympathetisk Interesse, ofte endog en Tillid næsten som til Lægen - der ogsaa tidt maa forstaae indirecte Tale.

Camilla smilede bekræftende og sagde: Hvad kalder De Lykke?

O, Lykke synes mig at være at føle alle Sjælens Evner anstrængte, at have fjendtlige Elementer for sig som levende Væsener og holde dem Stangen, betvinge dem.

Den Lykke vilde være mig for anstrængende, svarede hun smilende.

Det var heller ikke, hvad jeg egenlig vilde sige og desuden er der vel Forskjel imellem den mandlige og den kvindelige Lykke. Igjennem Husets Værelser gaae mangfoldige Strengte, og hvert Øieblik blive de forstemte; men naar hun træder ind, blive de strax stemte og give en sagte, deilig Klang.

Hun sagde: Det er en smuk Tanke, men af den Slags, som er farlig for Virkeligheden.

Hjulpen af hendes Stemme overvandt han Fristelsen til at sige en triviel Compliment og anførte istedet derfor som Beviis for Rigtigheden: Victoria Colonna, der havde udbredt en saadan velgjørende og begeistrende Fred om sig. Det var dog hendes mærkværdige Venskab, sagde Otto, der fremkaldte Michel Angelos Genialitet; hvis hendes Smil ikke havde skinnet paa ham, var han sandsynligviis kun bleven en ganske jevn Billedhugger. Og selv var hun dog ikke lykkelig i almindelig Forstand; thi Pescara, hendes Mand, var Carl d. 5tes nøgterne Hærfører og uden Sympathi for Alt, hvad hun havde kjært.

Uden at forandre en Mine, kun lidt mere muntert end før, sagde Camilla: Historien gjør ham vist Uret; thi hvorledes var han bleven General uden af Begeistring ligesom Michel Angelo?

En Dame kom til og forandrede Samtalen. I samme Øieblik, næppe ti Minutter efter at have forladt sin Dame upasselig, saae 488 Otto hende dandse med den unge Løvenhjelms. Han var for glad og sund til at

kunne ansee det for en Fornærmelse, uagtet det var saa fuldstændig udenfor Reglerne. Han var snarere tilbøielig til med Lune at lade det gjælde som en Slags Compliment: at med ham, hvis Force var Hovedet, behøvede hun ikke at tage det saa nøie med Benene.

Han lagde ret Mærke til hende og blev greben af den Magt, som udgik fra hende. Hun var fornem og havde i sit hele Væsen noget Overlegent blandet med Frivolt. Intet i Verden syntes at være Alvor, naar man betragtede hende; det kunde ikke staae sig imod hendes Smil. Noget Ubeskriveligt i hendes Blik gav Nøglen til andre Kvinders Svaghed, saa at man fik den Tro, at der mellem alle Kvinder ikke var anden Forskjel end Gradsforskjellen. Ogsaa Camilla syntes ham at stige ned fra den ideale Høide; han lagde nu for første Gang Mærke til hendes Figur. Saa kom han forbi hende, hørte igjen hendes Stemme, og saa blev hun igjen forherliget, hævet over Forkrænkelighed hvilken mageløs Herlighed her dog var! hvor det var Umagen værdt at tilhøre Selskabet med Liv og Sjæl! Een Ting var fremfor Alt nødvendig dertil: vorde berømt, berømt og atter berømt. Det jubledede i ham omkaps med Musiken og Dandsens Hvirvel:

Til Seir og Lykke blev Volmer født,
Det staaer i Stjernerne skrevet!

Ellevte Capitel

Stykket blev opført anden Gang, og fra det Standpunkt, hvortil det nye Liv, Synet af Camilla og Samtalen med hende havde hævet ham, saae Otto tankefuld, ivrig, selvkritiserende ned paa det Arbeide, han nylig havde anseet for et Mesterværk. Det gjorde ham ondt, at det var færdigt; det syntes ham saa snevert i Forhold til den nye, store Verdensfornemmelse, der var i hans Sind, og han frygtede, at det aldeles maatte falde igjennem for hende. Han 489 begreb ikke Publikum, der undertiden yttrede sit Bifald med Noget, som ikke kunde taale den æsthetiske Maalestok, han selv anlagde.

Han tog feil, naar han troede, at Camilla kunde see Stykket fra samme Standpunkt som han og ikke vilde beundre det Skjønne, der virkelig var; men han anede tillige kun svagt en anden Slags Kritik, der opstod hos hende. Medens Stykkets kvindelige Characterer i sin Tid havde været Gjenstand for Beundring ja maaskee Ærefrygt af stakkels Pauline, vare de i Camillas Øine ikke gode nok. Hun hørte ikke til de Fruentimmer, der betragte det som en Slags Skilt for deres egen og hele Kjønnets Fortræffelighed, naar der i et æsthetisk Værk fremføres herlig voxne Møer og Koner, sammensatte af conventionel Dydighed, Maanskin og Forglemmigeier, eller føle sig personlig sigtede, naar svagere Kvinder præsenteres. Men fordi hun aldrig var bleven personlig dragen ned fra den gode Atmosphære, aldrig havde »dukket ned« i den slette, havde hun bevaret Reenhedens Instinct, og fordi hun tillige havde Aand og Interesse, følte hun, at et begavet Menneske havde taget Skade paa sin Tro, og hun hidførte det - ikke ganske med Urette - til den Omstændighed, at Emilie tidlig havde svigtet ham. Sandheden var dog noget Mere: Værket var fremgaaet af den moralske og aandige Atmosphære, hvori han havde levet, af den Virkning, som var gjort paa hans Sjæl. Det Ideal af kvindelig Herlighed, som hans Indre havde baaret paa, var ikke forsvundet, men havde svunget sig udenfor, »fjernt som en Stjerne« og virkede ikke skabende. Hans Handling havde »faaet Deel i ham«, gennemtrængt hans Phantasi, snoet sig om hans Tanker. Der var Liv og Ild; men naar hans Heltinder ikke strengt og spansk klædte sig i taageagtig Dyd, kunde man med nogen fiin Sands godt mærke, at de ikke vilde være uvillige til et Stævnemøde med en chevaleresk ung Herre. Det er nu engang Sagen: man kan synge lyrisk om en Kvinde i skuffende, længselsfulde, maaskee smertefulde Toner; men man skaber ikke bedre Kvinde end den, man bærer i sit Hjerte.

Kammerherre Hjelmkrone og hans Frue aflagde en af de næstfølgende Formiddage Visit hos Halds, hvor bl. A. ogsaa Milner var tilstede. Man talte naturligviis om det nye Stykke, og Camilla kom halvt mod sin Villie til at yttre, at det saae ud, som om Digteren ikke havde gjort en heldig Erfaring. Maaskee sagde hun det for at 490 blive gjendrevet; men i al dens Simpelhed var denne Yttring for dyb og usædvanlig, Kammerherrindens Replik gled henover den, medens Milner optog og glemte den for ved Leilighed at anvende den paa egen Regning.

Det er morsomt nok, sagde Hald, nu husker jeg det! Han betroede mig engang, at han gik og bar paa et Drama, men han troede dengang ikke, at det vilde due. Nu har han dog havt Lykken med sig.

Men saa kjender Du ham jo! sagde Camilla. Saa kan Du jo engang indbyde ham.

Ja, det kan jeg gjerne, svarede Hald, skjøndt, nu er der vel stærk Rift om ham.

Den Dumrian! tænkte Milner. Naar man taler om ham til Damer, saa forudsætte, at der er Rift om ham!

Milner havde med sit gode Instinct følt, at Camilla paa en eller anden Maade havde Interesse for Krøyer, og besluttede at blive en Hindring.

Var Du ikke med dengang? spurgte han Hald.

Dengang? Aa, naa Jo, det var jeg rigtignok, svarede Hald i en godmodig Tone, som om han vilde antyde, at det jo kunde være glemt.

Hvilken Gang? Tør man faae at vide, hvad det var? spurgte en af Damerne.

Milner antydede forblømt, at der havde været en Scene, en Strid med den unge Baron i Anledning af en Dame, og Ordet »Dame« udtalte han paa beundringsværdig Maade, uden Hensyn til, at Damen selv var tilstede.

Jeg har engang seet ham paa Landet; det er et ret vakkert Menneske, sagde Kammerherrinden. I at tale paa »en Maade« var hun langt Milners Mester. Hun forstod at faae Opmærksomheden ledet fra eller til en Gjenstand, netop hvorhen hun vilde have den, men næsten umærkelig som ved vekslede Sollys.

Saa var det maaskee ogsaa der, at han vilde ride en Mand over

Jeg veed virkelig ikke; han havde den Godhed at ride til Byen for at vise mig en Tjeneste, det er Alt, hvad jeg veed. Maaskee kom der ham en Mand i Veien - for han red virkelig meget hastig. 491 Saa har Deres Naade maaskee ikke hørt de sidste Begivenheder i hans Liv

Jo, det er vel Dramaets Opførelse, sagde Camilla Indbyder Du ham til næste Onsdag, Hald?

Det var aldeles tydeligt, at begge Damer toge sig af Otto; men Milner besluttede, at de desuagtet ikke skulde »faae deres Krig frem«.

Efter sin Sædvane havde Milner Lykken med sig og traf Otto ved Formiddagskaffen og Cigaren hos en Conditør. Han gik strax hen til ham, sagde ham mange Complimenter og tilføjede endelig, at han var glad over at kunne give ham et Beviis paa sit gamle Venskab, han havde skaffet ham en Indbydelse til Halds for næste Onsdag.

Otto var kun lidet glad ved denne Protection og takkede med kold Høflighed.

Det kneb rigtignok lidt, tilføjede Milner.

Saa? sagde Otto og løftede Hovedet.

Ja, Fruen gjorde nogle Indvendinger De veed jo nok, der gaaer altid lidt Sladder, især om berømte Folk.

Otto taug.

Milner vidste godt, at den Taushed var møisommelig tiltvungen, og den generede ham: Otto skulde have spurgte for at fremkalde mere Svar. Men enten Otto vilde eller ei, skulde han have Resten, og Milner vedblev: Det var naturligviis intet Ærekrænkende, Gud bevare's! Hun sagde blot, at man kunde mærke, De ikke havde været i godt Selskab naturligviis, jeg overbeviste hende strax om Feiltagelsen.

Otto kjæmpede for at skjule for Milner det dødelige Stik, han havde modtaget; men Milner havde allerede seet det og beundrede sin egen Diplomatiik og Menneskekundskab - skjøndt, Dybden af den tilføjede Smerte kunde han ikke maale. Otto havde med pludselig Ydmyghed anerkjendt, at der var noget Sandt deri; men kunde hans Sjæl ikke endnu løfte sig høit? Havde han ikke staaet værdig overfor hende? Havde han ikke netop i hendes Selskab fornummet den Verden, hvor hans rette Hjem var? Eller var det under Samtalen med ham, at hun havde gjort denne Opdagelse? Ja, han havde maaskee ikke Øvelse i at tale til en saadan Dame. Eller 492 havde Nogen allerede sagt hende? Men lige meget, det var for haardt, for blodig uretfærdigt!

Tankerne gaae saa hurtig; efter en kort Pause havde Otto faaet Magt til at svare - efter hans egen Mening aldeles koldt -: Det træffer sig ret uheldig, jeg er allerede engageret for næste Onsdag.

Milner og han kom et Øieblik til at see hinanden i Øinene, og han fik pludselig den bestemte Følelse af, at han stod overfor en Fjende, og han tilføjede: Jeg vil være Dem meget forbunden, Hr. Fuldmægtig Milner, om De fremtidig vil lade være at tage mig i Forsvar.

Milner havde naaet sit Maal og svarede høflig undvigende: Som De ønsker det.

Samtalen var bleven ført dæmpet, og da Milner var gaaet hen til et andet Bord, vilde Otto ikke forraade

nogen usædvanlig Sindsbevægelse, men tog et Blad og gav sig Udseende af at læse deri, skjøndt det bævede i hans Haand og Bogstaverne svømmede for hans Øine. Men pludselig opfangede baade Øiet og Bevidstheden hans Stykkes Navn, og med hurtig vakt Opmærksomhed læste han nu en Kritik, en stor kritisk Oversigt over den sidste Tids litteraire Nyheder.

Hans Arbeides Mangler vare udhævede med stor Klarhed, strengt, men retfærdig. Det Uretfærdige laa i, at den samme Skarpsindighed ikke var opbudt for at udhæve de gode Sider, og i en uventet Sammenstilling. En Digter, om hvem man vidste, at han befandt sig i særdeles smaa Kaar og tillige var hengiven til Drik, havde ikke kunnet faae et Stykke opført, men udgivet det i Trykken. Kritiken dvælede ved »det uudviklede Genies smertefulde Kamp«, ved det vemodige Indtryk, som en saadan Stræben maatte gjøre, med den Agtelse, man skyldte et slikt, af Folkets inderste Kjerne opstaaet, sandt, men ulykkeligt, tragisk Talent, fremfor et, der begunstigedes af Lykken, af Salonerne, af Modestemningen.

Otto havde hørt Noget om, at Schjøtt og Helzen havde gjort en slags Valfart til hiint Talents Kvistkammer, og var alt Menneskekjender nok til at indsee, at dette Angreb var farligt: det gav Anledning til, med tilsyneladende stor og høimodig Upartiskhed at drage den borgerlige Medfølelse ind i Striden paa en for ham ugunstig 493 Maade. Men han sagde stolt til sig selv: Lad os gaae hen og seire i Virkeligheden, medens de angribe theoretisk. Han mumlede trodsig:

Til Seir og Lykke blev Volmer født!

Men der var Noget i Ottos Skjæbne, som bidrog til at gjøre Angrebet praktisk. Naar under saadanne Forhold en Forfatters Navn er blevet bekjendt, maa han have et Parti og ingen energiske Uvenner; thi i Publikum er der et modtageligt Stof. Ved Siden af dem, der ville nyde upartisk, der see op til Poesien og dømme velvillig og umiddelbart, er der Andre, som møde med Uvillie imod Værket, f. Ex. fordi Digteren er Student fra samme Aar som de, uden at de endnu have faaet et Drama opført; derhos er der det »slimede Kryb«, som Schjøtt forhen havde skildret saa nøiagtig o. s. v. Men da har man Venner; de forstaae at fare om som Dæmpere, som Slukkere. Som naar der er Slettebrand og man seer Nogle flittig ifærd med at kvæle Ilden, Andre tænde en modsat Ild for at tage Luften fra hiin forrige, saadan færdes de gode Venner. De ere ikke Idealister, der skarpsindig og dog varmtfølede forske efter, om Værket er stort, en Berigelse for Folket, men gemytlig Realister, der af Iver for Digteren finde Værket »saa godt, som med Billighed kan forlanges«, og spørge Enhver, om det ikke er sandt. Otto havde ikke et Øieblik i Selskabslivet tænkt paa at kjøbe sig Venner og Fordeel paa sin Persons Bekostning, gjøre sig ubetydelig og behagelig - tvertimod! At gjøre sig Umage for at være personlig elskværdig og derved vinde Venner baade for sig selv og Ideen, ansaae han for en personlig Feighed og desuden for en Slags Fornærmelse mod Folk: som om de ikke for Ideens Skyld vilde elske dens Tjener! Han anede ikke, at de Fleste betragte baade Poesien og Poeten som Middel til et behageligt Liv. - Og ude, omkring ham, færdedes nu den unge Løvenhjelms, som ikke havde betalt Fornærmelsen, og som, efter at have læst Kritiken, for sig og Venner leiede en Galleriloge. Andensteds færdedes Bagger, som ikke sagde et ondt Ord, endnu mindre tillod sig en Handling, men bragte Kritiken under Omtale i Selskaber og Familier, citerede den i Klubben og paa Contoirtet. 494 Det viste sig snart i Theatret, at der var fremkaldt en Stemning. Den var ligesom følelig i Atmosfæren; Luften var opfyldt af hiin Forventningens, Spændingens Electricitet, som meddeler sig fra Massen til den Enkelte og fattes af ham gennem Sandser, som kun et Theaterpublikum besidder. Flere Gange blev Bifaldet tilretteviist af Hyssen, en velorganiseret Hyssen, der ligesom kun gjorde Indsigelse mod en altfor stor, partisk Velvillie og forlangte Ro til at nyde og dømme. Endelig, ved Stykkets Slutning kom det til Kamp mellem de to Partier. Den Forfatter lever ikke, som, hvor idealt han end kan bedømme sit Værk, ikke ved en saadan Leilighed vil finde Forsvarernes Iver for kjølig. Han vil ønske at have tusinde Hænder til at forstærke Bifaldets Larm, han vil ønske sig alle Fugles flagrende Hast til at være overalt og passe paa at gribe hiin susende Lyd; den kommer fra flere Sider han vil være tilmode som paa et Skib, hvor der springer en ny Læk, medens man standser den forrige. Han tvivler om, at det er Forsvarernes Alvor - hvorfor standse de pludselig? Klappe de maaskee egenlig kun for at udfordre til Hyssen? Jo, der ere de dog igjen! Ah, de have kun hvilet og samlet Kræfter! Lyden ruller som en Seirstorden, som Havets stærke Bølger mod en Klippekystr, den stiger, den naaer heelt op til Galleriet, og Hysset drukner! Kvinderne have reist sig i Logerne, halv ængstelige, halv kampbegjærlige see de ud, ned i Tumlen, de deilige Blink hilse en Seirherre - - hvilken ny, forfærdelig, skjærende, haanende Lyd kommer pludselig! En Svøbe, der er saa fiin, at den naaer Sjælen! En Lyd, der saarer og sønderriver! Hvem er det, der piber? Hvilken dødelig Fjende kan udsende en saadan Smerte? Hvor er det? Det er der inde nei, det er hist oppe! Hvilken djævelsk Jubel der er i den Lyd! og hvor Folk dog see fornøiede ud, medens de bekjæmpe den! Hvor er det dem muligt? De skulde storme op og kaste ham eller dem paa Hovedet ud af Logen! Sønderslide dem! Hvorlænge skal det da vare? Vil man aldrig høre op? Uden Resultat som et Arbeide i Helvede og en Lidelse som i Helvede! ... O, afskyede Frelserlyd! Lægemiddel, der er ligesaa bedsk som Sygdommen! Tæppet gaer op, og vibrerende Slag byde Klapper og Piber at tie! I Statens Navn forkynder Gongon'en - ikke, at Digteren har seiret, men som Lægen i 495 Inquisitionens Fængsler, at Piinslerne ikke tør udstrækkes længer - o Menneskelighed!

Stykket var langfra tilintetgjort ved denne Kamp, og kyndige Folks Mening var, at det efter nogen Modstand vilde hævde sin Plads paa Repertoirtet. Men saaledes saa Otto ikke Sagen. Han saa slet Intet. Hans Sjæl var bleven ramt som af utallige fine Stik og Slag og havde Saarfeber. I flere Timer vedblev

Fornemmelsen af, at han var ude i Kampen, det summede og kimedede for hans Øre, det faldt som med glødende Økseslag paa hans Hoved, det omgav ham tirrende, haanende, skoggerleende med glødende Rappierer. Han opdyngede Krudttønder i Theatret og sprængte det i Luften med det hele Publikum; men oppe i Luften foer det Sønderrevne sammen igjen og hvislede ned over ham som funklende Dæmoner.

Saadan hengik den halve Nat, og henad Morgenstunden kom med Trætheden en Slags kold Ro. Han skrev til Theaterdirectionen og tog sit Stykke tilbage, og saa syntes han sig selv lettet og helbredt.

Dog »ingen Mand i uheldige Kaar nyder fuldstændig Sundhed«, og over Otto kom den Tanke, nu at kaste sig selv bort, at hævne sig paa Verden ved at gaae tilgrunde. Men der var noget i denne Tanke, som lignede den, hvormed han i sin Faders Bryghuus havde afskudt Pistolen paa sig selv: lige forbi Hovedet. I samme Øieblik var der paa Bunden af hans Sjæl en noksaa glødende Længsel efter at hævne sig paa Verden ved at blive til Noget, ved at naae den Herlighed, hvoraf Fru Hald maaskee kun var en Prøve, ved at realisere det hele uendelige Haab, som for Øieblikket kun krøb sammen, fordi det var blevet ublidt berørt. Ja, det krøb sammen, hans hele Sjæl krympede ind under Erindringer; han huskede med mærkværdig Tydelighed hver lille Feil, Svaghed eller Fadaise, han forhen havde begaaet, om det saa var, at han som Barn havde med Humlestang ageret Ridder. Hvor han havde været svag, hvor det laa i ham, og hvor man ogsaa havde misbrugt det, som Hun paa Ballet - thi nu gjennemskuede han hende; hendes hele Adfærd havde staaet udenfor hans Bevidstheds lukkede Døre, nu bleve de aabnede. Hvor hun havde været snild, og hvor lidet det dog var værdt at kjæmpe imod hende med lige Vaaben. Nei, erobre Verden i det Store ved at holde 496 sig borte fra den, fra alt det svage, elegante, leflende, falske Liv! Opgive det, lukke alle Dørene, der vare blevne aabnede for ham, lukke sig selv sammen i kraftig Trods, engang med Tiden skaffe sig en ny Selskabskreds istedenfor den forrige, ligesom man skifter Klæder. Fremfor Alt - sagde han, idet han reiste sig og aftørrede sin vaade Pande - skal Pøblen ikke see, hvordan et Menneskes Lidelse seer ud. Naar de høre, at et Menneske er kommet i Kast med Ulykken, at han er bleven Krigsfange, saa strømme de til med begjærlignysgjerrige Øine, som naar Fangerne i Rom maatte kjæmpe med de vilde Dyr eller indbyrdes som Gladiatorer. Og da vee den, som synes at give efter for Smerten! Da bøie de Tommelfingeren til Tegn paa, at han skal have Dødsstødet.

.... Der er noget Ubarmhjertigt ved dem Allesammen - formodenlig ved mig med. Men da Fader stod i Døren og saae paa mig, da gjorde jeg uden at vide det Bekjendtskab med min sande Slægt. Denne mageløse, vemodige Mildhed, hvormed han opoffrede sig og slæbte sig ene til Vognen, for at end ikke een Skoletime skulde tages fra min Fremtids Lykke, den hører ogsaa til min Natur, ja, det vil sige, den er i mig som en Brønd uden Spand og Vinde, og hvoraf der aldrig bliver øst. Men jeg fornemmer dog altid Muligheden af at kunne elske upartisk, elske som de Bortdragende, de Døende. Men de Andre! Hun har formodenlig følt en grum Vellyst ved at see mig gaae under i dette Hav af Fjendtlighed, det var jo pikant, hun kjendte mig personlig!

.... Velan! Det er endda godt, at jeg i Forveien fik skrevet til Hald og afslaaet hans Indbydelse. *Tabula rasa!* Vi stryge Fortiden ud! Fremtidig kun hele Venner og hele Fjender, snarest mulig af med de halve Venskaber og ikke mindst Schiøtts!

Da han havde taget denne Beslutning, lagde han sig rolig til at sove, ligesom paa Jordens yderste Rand, med Ryggen til Uendeligheden.

Under den store litteraire Tournering havde Schiøtt ikke Tid til at skjænke dem, der faldt for hans Haand, stort Meer end »et Blik og en Grav«. Men med Hensyn til Otto følte han dog, saavidt det i Hast kunde skee, nogen Misfornøielse. Det Daarlige i hans Natur, 497 som den nye Virksomhed havde kaldt tillive, var for Ottos Vedkommende blevet rigelig mættet. Det var den sugende, smertefulde Uvillie, som En, hvis Udvikling for dette Liv er standset, uvilkaarlig kan komme til at fornemme overfor den, hvis Tilværelse udfolder sig, hvis Lykke stiger og kan stige høit. I denne Henseende var Schiøtt endog for Øieblikket bleven mere beroliget, end han ønskede; han var en af de Faa, hvem Otto virkelig kunde have ærgret ved at gaae tilgrunde.

Han havde ventet at see Otto modfalden, bleg, sentimental, og blev derfor lidt overrasket, da de mødtes og han i hans Væsen saae en stille Trods, ja da Otto endog hilste ham med umiskjendelig Ironi.

De seer saa lunefuld ud, sagde Schiøtt, De er nok i godt Humeur.

Hvorfor skulde jeg ikke være det ved Synet af Dem? Jeg tænkte paa den honnette Mand, som De engang skildrede, han, som har Mod til at tale skjønt og opbyggelig om Retfærdighed, Sandhed o. s. v, indtil I see rigtig stivt og fornøiet paa ham

.... Saa indrømmer han, at han taler bedre, end han handler, ligesom Præsten. Ja, den Erfaring vil De ofte gjøre i Verden, og jeg har udtrykkelig gjort Dem opmærksom paa Forskjellen mellem Ideal og Natur.

Er det da en Fuldkommenhed, er det Noget at prale med, at Ens Natur begaaer Frafald fra Idealet?

Aa, nei; men ved Regnskabsopgjørelse vil det findes, at man med Idealet har virket paa Andre, ført dem

....

Ja, ført dem, Gud veed hvorhen!

Hvad for Noget? De vil dog ikke paastaae, at jeg har ført Dem paa Afveie? Vil De maaskee løbe hjem til Deres Moder og klynke og sige: Hr. Schiøtt forførte mig, Moer!

Nei, De har nok belyst Veien for mig, men ikke anderledes end som Lygterne paa Karethen. Jeg skal altid erkjende, at jeg selv kjører Vognen, og at min Skjæbnes Heste trække mig.

Vel, og en af Deres Skjæbnes Heste havde forleden Aften en Pibe i R-pen.

Ja, svarede Otto leende, og De soufflerede, De blæste i Piben.

Meget godt; tildeels gjorde jeg det, jeg nægter det naturligviis 498 ikke. Men jeg har fra Deres Side forgjæves ventet paa Tak for den Compliment, jeg gjorde Dem, ved at anlægge Idealets Maalestok og tage haardt fat, som man gjør paa dem, der er Krummer i.

Jeg har den Ære at takke; jeg haaber, De undskylder den Prosit, som kom seen....

Jeg be'er, gjør ingen Omstændigheder. Og læg forresten Mærke til, at her i Kjøbenhavn er en lille Ydmygelse ofte en Vinding; De faaer maaskee netop derved Venner. Her er det overhovedet ikke Skik at vise sin Rigdom formeget og udfordre med den; vore største Capitalister føre et borgerligt Huus, de bygge ikke Huse, hvor »Marmorbilder stehen und sehen Dich an«, og ogsaa i Selskabslivet kan De see noget Lignende; man holder sig lidt fra Damerne, siger dem ikke for mange smukke, vellydende Complimenter, for saa gjorde man strax »Cour«. Nei, Faermin, jevnt og forsigtig, saa kommer man vidt, og bedre er det at falde nede end høit oppe paa Linien.

Ja, Tak, det er meget godt, Schiøtt, og i alt Fald, nu, da jeg taler med Dem, bærer jeg ikke Nag. Men jeg anseer det for min Pligt at sige Dem, at De fremtidig bør vogte Dem for mig. Der er noget Særeeget ved min Skjæbne, de engang udsendte Ønsker gaae paa egen Haand, og med eller imod min Villie maa jeg komme til at gjøre Dem Fortræd.

Maa jeg saa blot bede om, at det bliver *med* Deres ærede Villie! sagde Schiøtt irriteret.

De skiltes.

Det havde ramt Ottos Bevidsthed, at Schiøtt hos ham forudsatte en magtesløs Villie, og han, som netop behøvede Energi til den store Forladtheds Kamp imod Verden! Han kom atter tilbage til Opgjøreisen af dette Regnskab. Han begyndte at anklage Digtekunsten: den udmarver, den overfører i Phantasien, hvad der burde tilhøre Virkeligheden. Det manglede blot! At ogsaa Andre skulde kalde ham svag og characterløs, at han skulde hjemfalde til virkelig Ydmygelse! Han vendte sig fra alle ydre Anliggender til denne indre; den første Tanke var at foreslaae Schiøtt en voldsom Handling; men overfor Schiøtt kunde man paa saadan Maade let blive latterlig. Man hærder blødt Jern til Staal ved Hjælp af Ild og Kul, men hvor ere i en stille Tid slige Midler til at staalhærde Villien? 499 Han mødte Lieutenant Holm med en anden ung Mand. Hvor disse Mennesker dog førte en ganske anderledes kraftig Tilværelse end han, syntes ham. Hvor de holdt sig livlige, i Øvelse, beredte til at tage Lykken djærvt om Livet! De slog dem unægtelig lidt løs; men hvilke djærve Ord lader ikke Goethe Hercules sige overfor den forfinede Dannelse: Bei meines Vaters ewigem Bart o. s. v.

Han hilste imødekommende paa Lieutenant Holm som en Mand, der havde Nøglen til Livets Sundhed, og Lieutenanten havde Interesse for Otto som et ungt Menneske, der skrev Dramaer, forførte Piger og red stridige Folk over. De fornyede hurtig Bekjendtskabet og fulgtes ad til en Conditor, hvor de bl. A. traf den unge Baron Løvenhjelm. Lieutenanten præsenterede; Begge lod, som om de mødtes første Gang.

Otto blev hurtig optaget som Medlem af denne aabne Forening, og der opstod, hvad man kalder Venskab, mellem ham, Lieutenant Holm og Baron Løvenhjelm. Der var Noget ved Baronen og Officieren, som imponerede ham, og det var den uforstyrrelige Tro paa dem selv, den Selvtillid eller Arrogance, der ikke udtalte sig i Systemer eller Theorier, men laa i deres Personlighed, i deres Tone, Holdning og Ansigtstræk. Hvad der forbittrede adskillige Andre, nemlig den Mine, de havde, som om hele Verden hørte dem til, optog han med sit poetiske Gemyt som Udtrykket af en skjult, ufattelig, men virkelig Berettigelse. Bestemtste syntes dog Venskabet mellem ham og Baronen. Løvenhjelm var hverken et ædelt eller uædelt Menneske, men en »skikkelig Fyr«. Han havde hævnnet sig og meente nu, at det kunde være nok, skjøndt han ydermere sagde, at han vilde drikke Otto fordærvet; men det var kun Plagiat efter en Officier, der paa saadan Maade sagdes at have dræbt sin Kones Elsker. - Otto havde faaet at vide, at Løvenhjelm havde pebet, og fandt det efter Omstændighederne i sin Orden; han gik udenfor sig selv og maalte med en Alen, der var gjældende i Verden. Han havde nu engang Interesse for Løvenhjelm's Væsen, studerede det; der var i alt Fald intet Plebejisk deri, ingen Misundelse, og i Almindelighed var der dog hos ham en vis fri Udsigt over Verden, Frugten af en adelig Opdragelse. Men hiin Kjendsgjerning forhindrede ogsaa enhver sand Venskabsfølelse fra

Ottos Side; han betragtede sine nye Venner som Midler eller Redskaber, Skjæbnen i rette Øieblik 500 havde ladet ham finde. Den Forudsætning, hvori de modtog ham, bidrog til at præge Forholdet; han gik ind paa, at han skulde være kold, hensynsløs, determineert. Dette udviklede sig til en næsten frygtelig Øvelse især mellem ham og den unge Baron. Naarsomhelst der var noget Voveligt eller Farligt, satte Otto Begges Liv ind for at føre det igennem. Det var en evindelig Duel, hvis Hovedformaal for Otto var at hæerde sin Villie, den af Verden udfordrede og af Schjøtt haanede Villie. Han fortalte Løvenhjelm om hiin romerske Hærfører, der for at seire lod Legionens Ørn kaste ind mellem Fjenderne; saaledes, sagde Otto, kaster jeg mit Æresord ind og henter det hvergang tilbage. Løvenhjelm blev reven med og fandt, at det var en ganske morsom Leg, enten det nu var tilvogns, tilhest eller tilsøes, at de vildeste og voveligste Ting bleve foreslaaede, men kunde sjeldnere føre det igennem; han havde ikke Ottos Overmaal af Kraft og poetiske Energi, hans Phantasi saae ikke Ørnen blive kastet ind imellem Fjenderne.

Baade han og de Andre misforstode Ottos Udtryk og den Sindstilstand, hvortil de hørte. De troede, at han ved »Fjenderne« forstod Samfundet og Publikum, at han nærede Nag, og at hans hele Adfærd var en Slags fortvivlet Trods. Havde han givet ringeste Tegn paa Følsomhed, vilde de have viist ham en virkelig Medlidenhed og tillige en kunstig, krænkende, vilde have taget Magten over ham. Nu ansaae de ham for ulykkelig, men for en »Pokkers haard Hund«. Men Sandheden var, at han selv aldeles ikke følte Ulykken, saasnart han blot kom til at søge efter Lykken. Der var i hans Sind en besynderlig klar Følelse af, at Hadet var en Gift, der skadede ham selv meest. Dette kom vel af Skjønhedssandsen: Det Skjønne, han havde seet, stod ham høiere end han selv, om det end stillede sig fjendtligt til ham; det kunde ikke falde ham ind at ville drage den Verden, hvortil Camilla og Grevens hørte, ned. Men han havde paa en eller anden, ham selv uklar Maade baaret sig feil ad; den sædvanlige Vei var nu bleven ham spærret; men ved hver voldsom Ting, han paalagde sig, ved hvert Forsøg paa med sin hele Personlighed at spille Plat eller Krone om Lykken, syntes det hans uendelige Ungdomshaab, at han nærmede sig til »det store Øieblik«, til en umaadelig Skjæbne, og paa sær Maade bestyrkede han sig heri ved ivrigt Studium af store Mænds Historie, af Maaden, hvorpaa de vare blevne 501 store; det gav Anledning til uendelig Glæde, stor Angst og ny Stræben efter at holde sig beredt.

Fordi under Alt dette hans virkelige barnlige Væsen dog stadig var virksomt, fordi der paa Bunden af hans Sjæl var Poesi, Skjønhedssands og Livsfriskhed, faldt ikke Andet ham ind, end at Alfons og Sem maatte kunne mærke det, medens i Virkeligheden hans Adfærd ogsaa overfor dem var afsluttet, kold og ubøielig. De bleve frastødte og søgte ham sjeldnere. Den Eneste, der trolig holdt ved ham, medens hun viste ham samme Kulde som han hende, var den lille Birgitte. Han havde nu engang sagt, at hun skulde komme og læse med ham hver Søndag Eftermiddag, og saa lod han hende aldrig gaae forgjæves. Naar hun havde læst med ham, havde hun Lov til at blive en Times Tid og gjøre Opvartning, hente Maskinen og skjænke paa Theepotten til ham, og om saa »de Andre« gik til Fredriksberg eller Assistenskirkegaard, kunde det ikke falde hende ind at opgive den Lyksalighed. Han vilde ikke tilstaaet sig selv, at hun for ham repræsenterede en lille, afsluttet Verden, at hun knyttede ham til hans Barndom: han havde jo engang, da han ret var sorgfuld, seet sin Barndom i hendes Øine. Ei heller kunde han bekvemme sig til at tale kjærlig til hende, det vilde jo let have seet ud, som om han trængte til kjærligt Svar. Saadan sad han taus, medens hun sad i Krogen og hendes Øine som en trofast Hunds vogtede paa ham. En Søndag Eftermiddag var Sem kommen. Otto fortalte ham om et stort »Sold«, og Sem, hvis Tænder løb i Vand, talte advarende om Drukkenskab, hvorpaa Otto meente, at man aldrig kunde forfalde til et saa foragteligt Svineri, - Da reiste Birgitte sig i sin Krog og sagde: Det maa De ikke sige, Hr. Krøyer, for min Moder drikker.

Saa Du er næsviis, sagde Otto og kastede hende ud.

Men han tilbragte otte Dage i stor Vaande og Angst for, at hun ikke skulde komme igjen, og da hun saa kom næste Søndag, antog han vel øieblikkelig den kolde Holdning; men hun havde alt seet ham ind i Øinene.

Man kan i Almindelighed ikke benytte et Middel uden ogsaa at blive benyttet af det, eiheller forsøger man at betvinge sin virkelige Natur, uden at den ad Omveie tager Magten. Hvad der bidrog betydelig til at drage Otto ud i Kammeratlivet, var det poetiske Haab 502 om at gjøre Erfaring og at møde Guden. At Træets Sjæl er en Dryade, som under overordenlige Omstændigheder kan vise sig, og at Havets Sjæl er en Havfru, som ligeledes Nogle have seet, er en Tro, man just ikke bærer paa i det daglige Liv, men som intet poetisk Gemyt ganske kan løsrive sig fra. Otto søgte ude blandt sine nye Venner Lunets, Uafhængighedens, Frihedens Aand eller Genius. Ofte var den ham nær, men netop paa en saadan Maade, at den aldrig kunde gribes. Ved Hazardspillet følte han den; naar han tabte, syntes det ham, at deilige, lyse Kvindeskikkelser stode velvillige og hjælpende bag de Vindende, og derfor hedder jo ogsaa det bedste Tærningekast *jactus Veneris*, det af Venus beskyttede; men naar han vandt, var det dog kun noget mat Sølv eller halvsnavsede Sedler, han strøg til sig, og de deilige Genier fulgte ikke med. - Det var ogsaa hans Fornøielse ved Drik, at saa kom de ganske nær. Under Lystigheden blev der fortalt saa mange Historier om Soldets Helte, som nu vare bortgangne, om bedre Tider og særegen Lykke, som Heltene havde havt - thi ogsaa i denne Verden gaaer Sagn om et tabt Paradiis. Og naar Otto da om Natten gik hjem, syntes det ham i de tause Gader med største Bestemthed, at der blandt Husenes Klokkestrænge var en eller anden, som førte ind til Lykken, og Hun vilde komme og lukke op, hvis man trak - blot man vidste, hvilken af dem det var. Engang vilde han virkelig trække i en, som med sit Messinggreb tindrede saa mærkværdig i Maanskinnet; men saa sagde

Løvenhjem, at det var schofelt, det var kun fulde Skrædersvende, der saadan ringede Folk op.

Videre end til denne Grad af tilsløret Bevidsthed kunde Løvenhjem ikke bringe Otto, skjøndt han selv ofte overskred den. Otto var saaledes organiseret, at paa et vist Punkt tabte han Sands og Smag for Nydelsen; hans Natur var uden Hjælp af hans Villie Raaheden fjendsk. Men Tilfældet vilde, at Løvenhjem opdagede en særegen Punsch, som han og Otto pludselig bleve lige forelskede i. Man lagde et stort Stykke Sukker paa en Rist over en Kasserolle, gjød lidt Arrak derpaa og antændte den og lod nu under fortsat langsom Paagyldelse Sukkeret brænde, indtil det smeltet var faldet ned i Kasserollen; deri gjød man da hed Rhinskviin og Champagne. 503 Løvenhjem sagde: Formodenlig af Brændingen har denne Drik en deliciøs, tør Eftersmag, der bestandig fordrer meer Drik.

For endelig at faae Otto drukket under Bordet gjorde han engang et sandt Mesterstykke med Tillavningen, og Selskabet sad om den store, hede Bowle.

Ja, er den ikke extra idag? spurgte Baronen og udbragte en Skaal.

Da Ottos Glas var fyldt paany, holdt han det imod Lyset, kvægede sine Øine og sagde endelig til Baronen:

See, Ægypterne troede paa Sjælevandringen, og der er vist ogsaa Noget i det. Har De aldrig mærket, at en Hund eller Kat pludselig og uden Grund viste Dem en underlig Kjærlighed? Det var maaskee en af Deres Forfædre, som i ustandsmæssig Skikkelse vilde meddele Dem en Hemmelighed, f. Ex. om en nedgravet Skat

Jo, Død og Pine, sagde Løvenhjem, saadan en Hund har jeg kjendt! Bare man dog kunde lære Hundesproget og faae Pengene!

Ja, der seer De, vedblev Otto; men det var forresten ikke det, jeg vilde sige. Nei, seer De, ligesom nu nogle Sjæle gaae ind i Dyr, saadan gaae naturligviis andre Sjæle ind i Planter. Det oversaae Ægypterne ganske og Pythagoræerne ikke mindre, da de for ikke at æde Sjæle besluttede at leve blot af Planter. Men de uskyldige Barnesjæle gaae i Lilier, Jomfruerne, der døde tidlig, gaae i de hvide Roser, de deilige Hustruer blive røde Roser

Guds Død! sagde Baronen, saadan en rigtig Provencerose! Det falder mig ind: jeg har kun een stor Synd paa min Samvittighed. Det var saadan en nydelig lille Kone med store, mørke Øine, og jeg gjorde ikke Cour jeg kunde saa godt lide hende. Men nu gaaer hendes Mand og praler af, at jeg har villet forføre hans Kone - hun har pralet til ham! Uf, jeg er et slet Menneske!

Vel; de aandfulde Sjæle, see, de gaae i Viinstokken og Sukkerrøret, de vandre over til Vestindien, og saa komme de frem i Rommen. En eller anden kjærlig Sjæl ønsker at bevise mig noget Godt og titter til mig udaf Perlerne paa denne liflige Punsch - derfor føler jeg denne uimodstaaelige Wahlverwandschaft, derfor higer denne Drik efter mine Læber og gjør saadan en mærkværdig behagelig Virkning, bæver i alle mine Nerver, lokker mig endog om Middagen, naar det er schofelt at drikke Punsch. Den gode Sjæl 504 veed, at jeg har faa levende spirituelle Venner hvem kan det egenlig være? Sjæl, hvo er Du? Geist, Esprit, værdige Slægting, hvor have vi seet hinanden før? Hvi elsker Du mig?

Pludselig blev Otto bleg og taug. Han kjendte ingen andre Døde end sin Fader, og i dette Øieblik saae han Faderens blege Ansigt, som det havde viist sig for ham sidste Gang i Skolen. Han satte Glasset fra sig.

Hvad er det? sagde Baronen; De faaer dog ikke allerede ondt? Drik! Skaal! Damernes Skaal!

Jeg drikker ikke mere Punsch, sagde Otto; er der Nogen, som rider med ud til Bellevue?

I det Mørke! i det Veir! Drik nu, Krøyer!

Dersom De endnu engang opfordrer mig til at drikke, sætter jeg Dem Punschebollen over Hovedet.

Gjør De?

Otto standsede foran ham og sagde: Ja, paa Ære!

Veljeg....

Nei, sagde Lieutenant Holm og trak Baronen tilside, vil Du have Hat paa, saa vælg hellere en Blyhat Kom, skal vi spille Tærninger paa Bellevue? Eller skal vi have en Bank? Velan, *allons, messieurs, courage, courage!*

Otto sang:

»Wohlauf, Kammeraden, aufs Pferd, aufs Pferd!« o. s. v.

Han følte godt, at denne Maade at leve paa førte ham en ganske anden Vei, end han vilde. De smaa Formaal med stor Betydning forsvandt, og af uvilkaarlig Trang omdigtede han Livet. Han havde læst om hiint engelske Officersregiment, som dannede sig af landflygtige Adelsmænd, da Jacob den 2den var forjaget, og som for deres Konges Skyld og til Tak for den Gjæstfrihed, Ludvig d. 14de viste ham, udgjød deres Blod paa alle franske Valpladse og taalte den bittreste Tilslidesættelse og de haardeste Savn uden at knye. Til Modeller for de Helte, han skildrede, havde han brugt Løvenhjem og Lieutenant Holm. Af en Sabels krigerske Klirren, et flygtigt smukt Udtryk i Løvenhjems Ansigt eller en af de smaa forvovne Bedrifter havde han frembragt staalhaard Klang, stridbare 505 Cavalierskikkelser og vilde Krigsscener, og var en Stund tilfreds dermed, troede, at det skulde sende Samfundet det rette Bud fra ham. Men en Dag, da Alfons var hos ham og paa hans Anmodning spillede hiin krigersk-religiøse Sang, følte Otto aldeles tydelig, at den Loyalitetens, Ridderlighedens og Opoffrelsens Aand, den vemodig skjønne Sjæl og Duft, der havde aandet ham imøde af Fortællingen, og som han netop havde villet gribe og personliggjøre, ikke var tilstede, men flagrede udenfor ham, og dette udenfor Flagrende syntes ham hans eget virkelige Væsen, der havde mistet sit Hjem.

Ved at see den dybe Sørgmodighed, som maledede sig paa Ottos Ansigt, tog Alfons Mod til, ad en Omvei at forebringe en Advarsel og begyndte at tale om Schiøtt, om den Kritik, han havde skrevet, og om det Lykkelige, hvis Otto aldrig havde kjendt ham.

Nei, sagde Otto, det kan jeg ikke indrømme, for jeg holder af ham. Jeg holder saa meget af ham, at jeg kan tilgive ham, at han altid har været min Overmand! Overfor ham har jeg aldrig været rigtig fri

Ja, Du er tidt bleven tyranniseret af ham, skjøndt Du er meget bedre end han.

Nej jeg er ikke! Og i alt Fald, naar jeg har seet hans Ansigt, har det altid gjort noget af den livsalige Virkning, det havde paa mig første Gang kan Du huske første Gang, vi saae Schiøtt? vi to Børn! Naa, det hjælper jo ikke at tænke tilbage

Ja, allerede dengang opstillede han falske Theorier!

Nei, Du gjør ham Uret. Schiøtt er oprindelig af god Slægt og født med Anskuelse af Skjønheden. Han har paa underlig Maade savnet Evne til at troe paa de æsthetiske Idealer, han opstillede; men han har vakt dem hos mig og bragt mig til at troe paa dem, fordi vi ere i Slægt.

Men, i Guds Navn, hvad vil det sige: i Slægt? Du er jo ikke i Familie med Schiøtt!

Otto svarede lidenskabelig: Jo! Jeg er aldeles vis paa, at den indiske Verdensanskuelse er den rette! De have jo staaet ved Tilværelsens Kilder, hvorfor skulde de da ikke vide bedst Besked om vor Naturs Mysterier? Jeg er overbeviist om, at der er og bliver fire Kaster, og at Forskjellen aldrig udryddes. Der er først Menneskene med adelig Sjæl og adelig Skjæbne, gennemtrængte af Skjønhed, 506 udstraalende den, beherskende Alle med magisk Magt. De ere naturligviis faa; Naturen er ikke ødsel med det Bedste. Hvis Dit Folk var frit og havde en stor Skjæbne, vilde Du høre til dem, Alfons; paa Dig kunde hjælpes blot ved at vi erobrede Jerusalem og gav Jer den tilbage. Den anden Kaste ere de, der have en adelig Sjæl, men Skjæbne af lavere Art. En Moder seer vidunderlig dybt, eller hun taler prophetisk om sit Barns Skjæbne uden at vide det. Hun sagde saa tidt om mig: Gid han var et Grevebarn! Med min Skjæbne ligner jeg det Menneske, som paastod, at hans Pande ikke var høi nok for hans Tanker; de vare i Fængsel; saasart de reiste sig i deres Mægtighed, fik han en forsmædelig Hovedpine. Schiøtt har det paa en anden Maade, hos ham, troer jeg, er Skjønhedstanken distrahit. Den næste Klasse ere de, som udføre endog det Gode paa uskjøn Maade - f. Ex. de, der gjøre Vel imod En, fordi de hade en Anden -eller de, som udføre det Slette, men paa særegen, smuk, elskværdig Maade, der vidner om, at deres Sjæle ere Bastardsjæle. Endelig den sidste Klasse udgjøre Plebejerne, der hverken udvendig eller indvendig have Skjønhed. Jeg har seet Folk med et saadant Udtryk af Misundelse, Uforskammethed, Begjærlighed, dyrisk Vellyst, ja med noget saa Dyrisk, at jeg paa det Bestemtteste protesterer imod at være i Familie med dem, at nedstamme fra samme Menneskepar som de. Rødt Skæg eller flade Næser, Svineøine, tykke Pander eller desl. - Alt er Mærke paa, at deres Slægt nylig er avanceret fra Dyreriget ind i Menneskeriget, de staae paa Rangforordningens sidste Trin, og gjennem Slægterne, troer jeg, kan det stadig af den Opmærksomme skjønnes, om Nogen, endog en Smuk, har Blod i sig af den Race, hvis Natur er det Schofle og Sandselige, og imellem Folk af forskjellig Race indtræde da de værste Mesalliancer - for vi Andre kunne ogsaa synke ned, men have ikke hjemme der.

Men, sagde Alfons, naar de lære Noget, gaaer det over.

Ikke altid, Naturen er for stærk. Nu skal jeg fortælle Dig et Exempel. Blandt dem, jeg skal sammen med iaften, er en af vore unge Digtere. Han skriver alle mulige Slags, leverer Noget i enhver Genre, der er paa Moden. Han er stærk bygget, har svære Hænder og Fødder og store Ører. Han skjuler sin Sjæls Lurvethed og Plebejisme under et paataget, djærvt Væsen; han forstaaer at smigre, idet han tilsyneladende skjælder Dig ud. Han kom til mig, da han havde hørt, at jeg havde været paa et stort greveligt Bal; saa skulde vi være Venner. Han ansaae mig for En, der forstod at svinge mig op ved Brugen af de meest gudsforgaaende

Midler, og for at smigre mig sagde han engang: De er maaskee en af disse Blegnæser, der »troe«; men der er, Gud straffe mig, ingen Gud!

Hvad sagde Du saa?

Jeg sagde: Jeg kommer ikke mere hos Grevens.

Efter en Pause sagde Alfons: Ja, men Du kan troe, at et Menneske kan blive ligesom forgiftet, naar han er sulten og ikke har at spise.

Tanken om Nødvendighedens Magt over en Menneskesjæl var nærved at bringe Taarer i Øinene paa Otto; men han betvang sig ligesaa hastig og sagde: Jeg vilde nødig gjøre ham Uret! Men det er ikke saa! For Brødets Skyld bliver intet Menneske Hund, naar der ikke er en hundsk Natur i ham. Nei, Du kan troe, denne Forskjel er given skjæbnesvangert. Ingen Sjæl svinger sig op over det Punkt, som er den bestemt ved Fødselen. Maaskee efter titusinde Aars Forløb griber den et Glimt af Gudernes Tog. Men her paa Jorden er ingen Fremgang og Udvikling, og det er i Grunden latterligt at kjæmpe - ja, man kjæmper jo stadig, af naturlig Drift, og for ikke at falde ned i tredie Klasse Det er en Fortvivelse, der grændser til Vanvid at skulle troe, at man ikke hører til 1ste Klasse - at skulle troe Keiser Napoleon af en anden Race, ikke være beslægtet med ham eller Perikles eller Sophokles! Det var dog den skrækkeligste Ulykke! Jeg vil heller ikke troe det! Men der er kommet noget Ondt over mig, og lad det nu dynges sig op i større og større Mængde, tilsidst sprænger jeg det - og jo større Massen var, desto høiere bliver det slynget op.

Ja, men hvad troer Du, Folk sige, naar Du saaledes lader det »dynges op«?

Folk! sagde Otto henkastende og med et tvungent Smil.

Ja, Din gamle Rector f. Ex. talte igaar om Dig.

Naa, hvad sagde han?

Ja, han sagde, at Du havde opgivet Timerne og nok slog Dig løs.

Saa? Ikke videre?

Jo. Han sagde Noget, som jeg formodenlig skulde sige Dig.

Naa, hvad er det da? Er det ondt, saa lad mig faae det hurtigt!

Han sagde: Der gaaer nu igjen en Menneskesjæl ad Helvede til. 508 Efter en Pause sagde Otto tankefuld: Ja, der kan man see; han troer, at jeg ligger i Vandet; men han tager ikke engang en Baadshage for at fiske mig op.

Ved det Gilde, som holdtes om Aftenen, var Samtalen lidt efter lidt bleven overveiende literair. En af de unge Forfattere sagde: Det gaaer med de klassiske, »skjønne og gode« Værker som med Beethovens Musik; Alle beundre, men Ingen forstaaer den, og naar Dandsemusiken kommer, smile alle Ansigter, man føler sig befriet fra den grandiose, værdige, skjønne, store Kjedsomhed; men man siger naturligviis, at det er kun Dandsemusik. Hvad Menneskene søge og have ubetinget Ret til at finde i Literaturen, er Adspredelse, Morskab, Glemsel; Literaturen skal være pikant; den skal være omtrent som en livlig Conversation, hvori en fiin Equivoque ikke skader. Saadan vil man have det, forsaavidt man ikke hykler og er affecteert. Man gjør nok officielt, koldt, beundrende Knix for de Store, der tale om det Høie og det Dybe; det hører nu engang til i et Samfund, som holder Præster; men man elsker os Andre, der ikke ville uleilige eller ydmyge Folk med at hæve dem op imod Naturens Orden, ikke anstrenge dem med Ideal og Æsthetik og saadan *humbug*.

Han med de store Ører var af samme Mening og tilføjede kun, at Literaturen mindre burde være pikant end djærv. Det er ganske vist, sagde han, at al den Snak om fremmede Klassikere har fordærvet og udhulet os.

Samtalen gik videre, og i Anledning af et Beriderselskab, som da gav Forestillinger, blev opstillet den Paastand, at Beriderne egenlig ere det sande chevalereske Element i Tiden.

Ja, sagde Otto, og Beriderskerne repræsentere altsaa Tidens sande Kvindelighed!

I den Disput, som nu paafulgte, kom Otto trods sin Høflighed til at vise en Hovmod, imod hvilken den Adelsstolthed, som Løvenhjem undertiden forraadte, faldt aldeles igjennem; thi Adelsmanden Løvenhjem anerkjendte dog Borgerfolk for virkelige Væsener og vilde, hvis han havde tænkt derover, ikke have nægtet dem 509 Himlens Salighed, hvorimod det fremgik af Ottos Ord, skjøndt han ikke udtalte det directe, at han nægtede dem Udødeligheden, at med Undtagelse af saadanne Folk som Napoleon, Goethe, Thorvaldsen, Øhenschläger var alt det Øvrige ikke Andet end Affald, bestemt til at gjøde Jorden omkring Blomsterne.

Der blev fra den anden Side antydet, at de Folk, hvis Stykker bleve udpebne, da heller ikke vare Andet end Gjødning.

Maaskee, svarede Otto; men det Tilfældige er ikke det Afgjørende. Forskjellen imellem os er, at jeg vilde være glad, om hver af Eder var en Øehlenschlager, medens I vilde være glade, om jeg ikke blev til Andet end Gjødning.

Herpaa blev ikke svaret; men der var en treven, irriteret Stemning, da man gik sammen ned ad Gaden.

Ottos Sind blev tungere og tungere; det var som et Skib, der er næved at synke, og fra alle Sider strømmede sørgmodige, længselsfulde, lidenskabelige Tanker ind, medens han gik taus og med bøiet Hoved. Han kunde igjen ikke rigtig forstaae, at det virkelig var ham, som gik her, at han, hvis Sjæl anede og længtes efter saa megen Skjønhed og Storhed, i Virkeligheden ikke saa Andet end disse trevne Skikkelser og de halvmørke Gader. Saa syntes ham dog, at der i det Liv, han havde opgivet, var en ganske anden Mulighed til Lykke. Den havde han forsømt, Blodet steg ham til Hovedet ved Tanken derom. Han sagde: Det kan ikke nytte at bede til Gud, det har jeg prøvet! Hvis han end er til, er han kun Aanden i Verdensloven og kan Intet give. Men I Muser og Gratier, som selv have levet blandt Menneskene og kjende det varme, bankende Liv, til Eder vender jeg mig bedende! I vide, at jeg aldrig har krænkert Skjønheden og Sandheden! I vide, at jeg elsker Eder, at hvorsomhelst Noget, som er Eder værdigt, fremstaaer, der hylder jeg det med Glæde. I kjære Gudinder, hører min Bøn, og jeg skal til Gjengjæld dyrke Eder trofast alle mit Livs Dage: Frelser mig af dette Helvede! Giver mig, I Gudinder, hvad jeg er værdig til: igjen at opnaae aandfuld Samtale som med Schjøtt, og at en skøn Kvinde elsker mig, om end kun een Dag; lader mig derhos være med i en virkelig stor Handling og hævde en stolt, kraftig Personlighed, og lader mig da, som min gamle Rector sagde, og om saa skal være, gaae ad Helvede til, især hvis det er sandt, at I nu opholde Eder dernede! 510 Man hørte Sang fjernere i Gaden og mange tunge Trin som af en stor Trup.

Det er Haandværkssvende, sagde En, lad os bøie om til Lille Kongensgade.

Min Vei fører ligefrem, jeg gaaer ikke tilside for Nogen, sagde Otto.

Uden at anvende mange Ord, som man dog vidste vare frugtesløse, skiltes man fra ham og lod ham gaae ene.

Det er de Bedrifter, man faaer Lov at udføre, sagde Otto til sig selv; det er Livet! - Og saa veed man ikke engang, hvilken Ulykke der kan skee, for slaaer En mig, maa han jo slaae mig ihjel, ellers drikker jeg hans Blod. - Men naar jeg saa er kommen forbi dem, hvad saa? Saa er der slet ingen Ting!

Truppen, der kom Arm i Arm og spærrede hele Gadens Brede, var allerede næved at støde paa Otto - da pludselig En rev sig løs og med Udraabet: Til Høire og Venstre bryd af, gjør Plads! kastede sine Kammerater tilside og aabnede en bred Vei for Otto.

Peter Krøll! raabte Otto ved Lyden af Stemmen. Er det Dig, Peter Krøll? Kommer Du hjemmefra?

Kjender De mig igjen? sagde Peter.

I et Nu aftalte de at sees, Peter fik Ottos Adresse, og hver gik sin Vei.

Hjemmefra!

Der hjemme, paa den Plet, hvor Vuggen stod, svæve endnu usynlige, uendelig smaa Genier omkring. Maaskee bliver deres Flugt med Aarene alt langsommere, maaskee forlader hver Fødselsdag en af dem Kredsen, stigende op til Udspringet, saa at i vor sidste Stund Bevægelsen ogsaa ganske ophører hist og den sidste Genius følger vor Sjæl, hvor langt den end var kommen fra Hjemmet.

Eller maaskee ere de paa deres Maade dødelige, og af hver Synd, vi begaae, dræbes een.

Der hjemme, i den Have, hvor Legen gik, der svæve luftige Smaavæsener af en lettere Art. De tumle dem endnu i den Luftstrøm, hvor Barneglæden foer afsted; om Sommeren, i Solskin, 511 mylre de i Luften, leende - var man der nu, kunde man høre dem! Om Vinteren boe de luunt under den hvide Snee og aande Liv i Vintergjækken, svinge sig op over de første Foraarsblomster. Hvo som kommer derhjemmefra, har maaskee gaaet igjennem Sværmen, og nogle af dem have hængt sig fast i hans Haar og Skjæg eller Klæder - derfor bringer Den, der kommer hjemmefra, saa deilig Duft med sig.

Men naar man taler til *dem* og *han* svarer, eller man ikke har Mod at spørge dem, saa de kunne tale! Da gjør man kun igjen den gamle Erfaring, Hjertet, der aabnede sig for at modtage Vidunderet, som det tørstede efter, lukker sig igjen sammen om sit Haab.

Peter var tilbageholden og bange for at være for simpel til Otto, hvorimod Otto efter at have trængt Erindringer og Følsomhed tilbage fik en ny Beskjæftigelse. Han saa paa sin Barndomsvens Høvl, Saug, Øxe,

med en Kjærlighed eller Beundring, som denne ikke forstod. For Peter vare de uden reflecteert eller sygelig Misfornøielse Tegn paa Nødvendighed og Trældom; for Otto vare de Symboler paa Haandværkslivets Frihed og robuste Livspoesi. Og Peter oplevede jo netop Noget. Allerede hans simple Fortælling om den Aften, da de havde truffet sammen, vidnede derom. Han havde været med at holde Afskedsgilde for to Bortreisende. Den Ene var en Skrædersvend paa nogle og tredivede Aar, der havde en Kjæreste ude i et Landsogn og havde begivet sig derud for at arbeide; det turde han ikke uden Bevilling, og han havde ansøgt om en saadan; men i den nærliggende Kjøbstad havde man virket derimod, og pludselig var han bleven requireret og transporteret til sit Forsørgelsessted, Kjøbenhavn. Paa Veien havde en Herredsfogeds Hund bidt ham i Benet; men han maatte marschere videre alligevel, og da han kom til Kjøbenhavn, erklærede Politiet strax, at han kunde gaae, hvorhen han vilde, kun ikke i den Retning, han var kommen fra, altsaa ikke ud til Kjæresten og hente sit Tøi eller til Herredsfogden og faae Erstatning for Hundebidet. - Den Anden var et mekanisk Geni, der ikke havde lært nogen Profession paa Lauget, men i Alt, hvad han tog sig for, leverede det Fortræffeligste. Men han kunde ikke faae Arbeide i Værkstederne, eftersom han ikke var Laugssvend, og han turde ikke arbeide for egen Regning. Saa »sagde man«, at han havde for en anden Mand forarbeidet en Plade til 512 at trykke Rigsdalersedler med, og han havde været under Tiltale, men var bleven frifunden.

Peter fortalte dette som noget Hverdagsligt og Naturligt, uden Bitterhed og uden Tanke om, at det kunde forhindres; Folket syntes ham født til Sligt ligesom til Udskrivning; men man kunde trække sig fri. Otto fik heller ikke Følelsen af Bitterhed, men dvælede ved de to Menneskers Udsigter: Ude i Verden kunde de føre et frit og lykkeligt Liv, de havde lært Noget, som gjaldt overalt, og for dem og deres Lige syntes Verden kun en Anstalt, hvori det Skabte saa godt som mulig nød sin Tilværelse, blomstrede, visnede og sank hen. Nu kunde han ikke længer eftertrage Sligt, som da han havde gravet i Haven med sin Broder; nu følte han saa tydelig den evige Aands Ørnevinger saagodtsom dens smertebringende Klo. Men -det svimlede et Øieblik for ham - hvor var Formaålet? Hvor skulde han og hans Lige finde Lykken?

Men han udtalte sig ikke mere paa barnlig Viis, saadan som han følte. Han sagde til Peter: Det synes jeg forresten godt om, at I Svende saadan tager Jer af dem, der lide under Laugsvæsenet.

Men denne Tanke var Peter næsten uforstaaelig; thi selv var han stolt af at være Laugssvend. Nei, sagde han, Han, Skræderen, var nede fra vor Egn, og den Anden var fra Taasinge; derfor var nogle Taasinge Skibstømmermænd med ved at hjælpe dem afsted, og da vi saa havde fulgt dem bort, saa drak vi sammen.

Otto mærkede den særegne Aristokratisme og taug.

Peter vedblev lidt efter: Det er ellers Synd for ham Rigsdaler-Fabrikanten

Men Du sagde jo, at han var bleven frifunden, hvorfor giver Du ham saa det Navn?

Ja, det er sandt nok, svarede Peter; men Folk siger det nu engang, og saa er det jo ligesaa godt, som han havde gjort det. - Det var Synd, han skulde i den Forlegenhed, for han var rigtignok flink! Han vilde finde Cirkulens Quadratur.

Hvad er det, Peter? raabte Otto forbauset, hvordan kjender Du det Ord? Har Du lært Mathematik?

Lidt, svarede Peter med uforandret Tone og uden at see op fra Træet, han borede i. Han lærte mig lidt.
513

Ja, men Cirkulens Quadratur kan ikke findes! Du maa da ikke troe derpaa!

Nei, men hvorfor har de saa udsat en Præmie for den, som finder det ud?

Hvem er det, som har udsat Præmien?

Ja, jeg kjender naturligviis ikke de lærde og fornemme Herrer; men der skal være sat en styrtende høi Priis ud, og ogsaa for et Perpetuum mobile.

Det tænkte I da ikke paa at gjøre!

Jo, sagde Peter og blev ganske rød.

Naar?

Sidste Vinter boede han jo hjemme hos os, og saa arbeidede vi derpaa, og saa blev vi begge To saa fattige. Jeg fik nu Arbeide her i Byen; men han kom i Fidtefadet, stakkels Fyr. - Her kan De see, tilføiede Peter og nedtog fra en Hylde nogle smaa Maskiner udførte i Træ og Jern.

Sig nu ikke De, Peter!

Her kan Du see, rettede Peter og forklarede Otto Mechanismen, hvori der kun manglede en

Ubetydelighed, saa gik den og kunde aldrig standse.

Troer Du nu virkelig, at den Umulighed kan gøres? spurgte Otto, hvis Forstand og Phantasi kjæmpede med hinanden.

Nei, det er jo rimeligt nok, at den ikke kan; men det var dog saa fiffigt, om man kunde det! Men her skal Du see, den har jeg selv fundet paa.

Det var en Maskine, hvorved der kunde spares en betydelig Arbeidskraft, og Peter viste, hvor godt og bestemt den udførte sin Forretning. Otto sagde: Blot jeg kunde Mechanik! Jeg vil studere det! For naar man troer derpaa, saa henvender man sig til hele Verden

Ja, hvad kan det hjælpe her hjemme! sagde Peter. Nei, jeg har hørt, at der er et Sted i Udlandet, hvor de strax, naar man kommer med saadan en Opfindelse, siger: Her er Penge! Lad os see, hvad den duer til! Jeg vil tage den med udenlands.

Naar vil Du da reise, Peter?

Ja, nu skal jeg først iovermorgen ud paa Landet og arbeide for 514 min Mester en fjorten Dages Tid, og saa gaaer vel Sommeren her hjemme..... Bare man havde lært Noget!

Naar Du kommer tilbage, vil jeg gjerne lære Dig, hvad jeg kan Men iovermorgen er det jo Søndag, saa skal Du da ikke arbeide?

Nei; men jeg havde tænkt at være med, for der skal nok være Folkefest dernede.

Skal der være Folkefest? Ja, saa tager jeg med, saa følges vi ad!

Tolvte Capitel

Der var altsaa Forsamling eller Folkefest. Paa en aaben Plads i Skoven var en simpel Steen Talertribunen; men de lysegrønne Bøge dannede en mægtig, hvælvet Baldachin, og man havde Udsigt over det blaa Sund til Nabolandet. Nedenfor Talerne, der afløste hinanden paa den store Steen, stod Folket i tæt Masse, søndagsklædt, andægtigt, troende, jublende - livligt og frisk som Solskinnet og det grønne Løv.

Otto stod fortabt i Beskuelsen og lyttede forbauset, henrykt. Han kjendte det jo godt; han havde jo selv været med at disputere derom i Foreningen og forudanende skue det; men saa stærkt var Tiden voxet, til saadant Liv og Virkelighed var Det blevet bragt, som han dog egenlig havde seet paa som i Drømme eller betragtet som en Virkelighed omtrent lig den forsvundne, lig Athens og Spartas Frihedstid. Fra den spæde og utydelige Spire, der havde staaet inde i Kakkellovnsvarmen, var den voxet op til en Lund, der optog Folket og bredte sine grønne Grene over det - en hellig Lund, hvor Offertjenesten var Forherligelse af Frihed, Sandhed og Retfærdighed, hvor hver Mand som indfandt sig, fornam Velsignelsen af at tilhøre det Større, Almindelige. Ja, Folket var sluppet ud fra de halvdunkle Kroge, hvor tunge Lidenskaber udvikle sig, til Lys og Friskhed, til hæderlige Tankers Kildevæld. - Og medens hans Sind med fornyet Glæde vendte tilbage til det skjønne, store Skue, medens han fornam sit Fædreland, følte, at det var i Bevægelse, havde 515 Hast og ikke vilde vente paa ham, hvis han blev tilbage, fortrød det ham, blev han greben af dyb Utaalmodighed over, at han havde udført saa mange smaa Bedrifter uden Formaal, at han havde kastet sit Æresord ind blandt kjød- og blodløse Fjender - her var Bedrifter at udføre, her var Noget at stille sig i Spidsen for og føre til Seir og Hæder! Fremtiden, det næste Øieblik, stod for ham som en forunderlig lysende Herlighed, hvori man kastede sig ind og fik en ny Skjæbne som Fuglen Phønix, fik sit indre, sande, skjønne Væsen bragt til Virkelighed.

Ham var det i denne Stemning undertiden uforklarligt, hvorledes det gik til, at Talerne vedbleve at tale og Folket at raabe, uden at der skete Noget. Det syntes ham, at Talerne, der hilstes af Folkets Jubel, maatte blive en Slags Halvguder, der paatog sig overordenlige Gjerninger, istedenfor at de stege ned og forsvandt. Nei, Ideen skulde vide, med hvilken umaadelig Besluttetheds-Evne, med hvilken Kraft til at slynge sin Personlighed ind for en Sag et Menneske stod her! Saa vilde den komme og hente ham, om den end efter Gudinden Athenes gamle Skik skulde paatage sig en Mands Lignelse til dette Øiemed. Og Sligt gjør jo netop Gudinden; men hun stiger ud af Menneskets eget Sind.

Han lagde ikke Mærke til, at medens Omgivelserne vare voxede paa deres Maade, var han selv voxet paa sin, at ved Siden af den ubestemte Higen efter Bedrift stod den Viden og Erkjendelse, hvortil han saavel af Schiøtt som af sin hele Skjæbne var bleven vakt, ja i selve Øieblikket var skeet en Væxt, en Udvikling

inden i ham: Hidtil havde han paa poetisk Viis anseet den ideelle Verden som adskilt fra Virkeligheden; der var ingen Hank, hvori Ideerne kunde gribe fat og virke, de maatte i deres egen Verden opbygge, omstyrte og gjenopbygge deres Slotte - nu havde han seet, at der var Forbindelse, nu begyndte han at forstaae Meget af, hvad han vidste, og i hiin ungdommelige Stridslyst blandede sig den mandigere Utaalmodighed efter at anvende sin Viden paa Virkeligheden. Det virkelige Liv, det virkelige Liv! Hvor det igjen stod for ham, i ganske ny, forvandlet Skikkelse!

Imidlertid skiftede Scenen hvert Øieblik, og Indtrykkene, den frembragte, vare saa mangfoldige. 516 Schiøtt stod frem og talte, og Otto lagde ikke saa meget Mærke til hans Ord, som han beundrede, hvilket godt Greb paa Livet Schiøtt havde.

En Taler optraadte og sagde, at han kunde bringe Hilsen fra en anden Egn, og saa fremhævede han, hvad de danske Egne havde fælles: det Smukke, Gode og Udmærkede i Fortid og Nutid, i Naturen og Livet, der forenede Alles Sind, idet Alle saae op dertil, og sidst af Alt nævnte han Guddommen som det, der stod for Alles Blik og forenede alle Mennesker. Jorden blev saa stor ved disse Ord, saa lykkelig! Og dog var der Noget, som fremkaldte Smerte. Otto vidste ikke af, at naar Tanken om det Allerbedste gaaer igjennem os Mennesker, frembringer den ofte en Smerte, hvori hemmelig er skjult Styrke.

Saa fremtraadte Helzen og holdt en stor politisk Tale, egenlig en Gjentagelse af, hvad ofte var blevet drøftet, hvad f. Ex. Dalberg havde udviklet i Cottagen paa Klampenborg. Han opfordrede Folket til at ville; det kunde med Lethed kue Sydslesvigerne og igjen gjøre dem danske; Tydskland behøvede man ikke at frygte, det blev altfor vel vogtet af Metternich og dets andre syv og tredive Herskere, til at det turde røre sig. Han sluttede med en Hentydning til Uffe og med at forlange ni Hurraer for den frie Villie, for Friheden, og man efterkom med tordnende Larm hans Opfordring.

Otto fornåm Uklarheden og Selvmødsigelsen i disse Ord, og ved en Slags Intuition, som kom af selve det skønne, folkelige Skue, han havde været fordybet i, fattede han, at der ikke burde være Modsætning mellem en dansk og en tydsk Frihed. Det syntes ham, at der i alle Folkeslag var noget fælles Lyst og Godt, men mellem dem, over dem, noget fælles Fjendtligt og Mørkt, som de maatte bekjæmpe for at naae Lykken. Idet hans Intelligens lyste af denne Tanke, gik Jublen for det Modsatte som et Hav hen over ham. Han studsede over denne Modstand, over den ideelle Fjendtlighed, der syntes at omgive ham og komme netop fra dem, der Øieblikket i Forveien havde staaet for ham som Slægtninge. Det foraarsagede ham en besynderlig Blanding af Lidelse og trodsig, glad Kamplyst -hiin besynderlige Følelse af Høihed, der ofte gjennemstrømmer begavede Mennesker overfor Massen.

Hvad, er det Dem? Staaer De hernede mellem et dannet 517 Publikum? sagde en bekjendt Stemme. Det var Schiøtt. Hans Ansigt bar endnu Præg af den eiendommelige Sindsbevægelse, hvori især uforsøgte Folk komme ved at tale offentlig; hans Øine vare opsvulmede og rødlig, og han havde en lille rød Plet paa hver Kind. Selv i dette Øieblik eller maaskee netop formedelst Sindsbevægelsen var han altfor meget Æsthetiker, til at ikke det dybe, usædvanlige Udtryk i Ottos Væsen skulde have faaet Magt og bragt ham til, igjen at gjøre Skridt til en Udsoning.

Otto følte, at han ikke havde staaet »nede«, og svarede med stille Ironi over sin Skjæbne: Ja, hvor skulde jeg ellers staae?

Schiøtt gav hurtig den tilsigtede Compliment en anden Vending. Han sagde: Hernede burde kun de staae, som ikke ville gjøre En Fortræd, ellers bliver man blot mere angst for at tale.

Var De angst, Schiøtt? For hvad?

For hvad? Husk dog paa, det var min Jomfrutale, min *maidenspeech*.

Naa, saadan.

Ja, det siger De nu saa ligegyldig; men De maa troe, det er pikant at være angst at have været det. Han fortalte paa en lunefuld Maade, hvordan det var at være angst, og sluttede med: Endnu vil jeg holde tre saadanne Taler

Idag?

Nei, i det Hele. Efter tre, fire Taler er Sindsbevægelsen borte og hele Tingen et Haandværk. Forresten indrømmer jeg, at det

forholder sig ret morsomt med disse politiske Taler: Man seer ud, som om *man* talte til Folket; men det er dog i Grunden Folket, som taler igjennem En til sig selv. Man siger ikke: O, Folk, Du har de og de Lyder, læg dem af; men man siger: O Folk, o Dannerfolk, o Kjærmindefolk, Du har en Mængde Dyder, havde Du bare ingen udydig Regering, saa vilde Du være Dyden selv! Man er et Tryllespeil, hvori Folket speiler sig og seer sig skjønt. Lige for mig

stod en nydelig Bondepige og saae saa andægtig og beundrende op paa mig. Da følte jeg mig greben af Guden og improviserede et Stykke til min Tale. Da var det, jeg talte om Kjærminder og Troskab og Nordens Varme! Jeg tog det fra hende, og hun var nærvæd at folde Hænderne..... Hvor mon hun er at finde; thi - vedblev Schiøtt

med et lunefuldt Blik -

518

»Derfor hver en deilig Pige
Bør skjænke Taleren et Kys«.

Der staaer »Digteren«! De citerer falsk! sagde Otto smilende.

Det har vi forandret, gode Yngling. Talen, den politiske Tale, er vor Tids Poesi. Sophokles, Shakespeare og Goethe have skrevet Digterværker i tilstrækkelig Mængde; der er Forraad for hele Aarhundreder; men Talen, det levende Ord, det fødes i Livet, flyver bort og forgaaer i Livet og maa hver Minut fødes paany i ny Skikkelse. Talen er det Eneste, der adskiller os fra Dyret; saa mangen Fugl synger Poesi; men luur den, om den kan holde en Tale, men det kan jeg!

Halv spøgende og med en Fornøjelse, de ikke ligefrem vilde vedgaae, over at have truffet sammen, talte de videre om denne nye Theori, og da Schiøtt yttrede, at Folketalen ikke var saa ganske let endda, fordi Folket havde en vis Snuhed, det vilde smigres med en vis Fornemhed, det vilde see og dog ikke see, det vilde have det Behageligste, men det skulde see ud som det Retfærdigste - spurgte Otto: Men hvori bestaaer da Folkefriheden? Hvad er da Frihed? - og med en Iver, som om det var hans egen personlige Sag og Sorg, brød han frem med det, han havde tænkt og følt ved Helzens Tale.

Ei, ei! sagde Schiøtt. Men da han i det Samme fik Øie paa Viggo Gram, raabte han: Aa, hør, gode Gram, min Ven med det vældige Hoved, kom hid og defineer denne Yngling, hvad Frihed er.

Jeg vil sige Dem, min gode Schiøtt, sagde Gram, idet han med lange Skridt traadte nærmere, jeg vil sige Dem paa plat Dansk, at jeg ikke kan lide Deres Spørgsmaal. Saadan en Dag som idag skal man lytte til Varslet, som synges af alle smaa Fugle i den danske Lund, og ikke plage sig med vælske Definitioner.

Herregud, sagde Schiøtt, man vilde dog gjerne være enig om Indholdet af de Ord, man bruger.

Jeg vil sige Dem, min gode Schiøtt, sagde Gram og traadte tæt hen under Schiøtt og stirrede ham op i Øinene, jeg vil sige Dem, at jeg holder af den pæredanske Tale uden Hensyn til Indholdet.

Schiøtt, Otto og Gram saae paa hinanden, den Sidste med 519 Forsøg paa at see imponerende ud, Schiøtt lunefuld og Otto forbauset over, hvordan Gram var voxet, og stræbende efter at opdage Mening i hans Ord. Der var kommet en saa bestemt præget Forskjel mellem Otto, som urolig higede efter en alsidig menneskelig, men især mandig og herskende Udvikling, og et Menneske som Gram, der havde en mere kvindelig Sands for Tilværelsens Gemytsside og med en Blanding af Barnlighed og Snuhed erkjendte, at her var han stærk, vovede han sig videre, kunde han gaae tilspilde, vilde Nogen have ham ud derfra, blev han hans Fjende. Saasnart han troede sig i Fare, gjorde han som Pindsvinet, rullede sig sammen og fremstak barokke Udtryk, der efter Omstændighederne kunde skjule en dybere Tanke. Otto mærkede under Samtalen noget Saadant ud af ham; men der var derhos i denne begrænsede Gemytlighed Noget, der løkkede ham som til Vinterkvarter, hvor man lukker Skodderne og lader det syge ude i Verden. Men da Gram sagde, at den sande Nationalitet kun var at finde hos dem, som ikke havde lært Noget, med Undtagelse af nogle Faa - tilføjede han beskedent - som havde lært lidt og dog vare nationale, tabte Otto Taalmodigheden, og deres Sind fore vidt fra hinanden; han fandt i Grams Yttringer noget absolut Fjendsk, selv om de ikke vare meente; thi i saa Tilfælde var Affectationen saa smag- og skjønhedsfjendsk.

Han sagde, da Gram var gaaet: Det er dog en underlig Tone, hvori De tale til hinanden. Kan De huske, da De sagde, at man ikke mellem sine Bekjendte sidder i de bare Skjorteærmer?

Schiøtt svarede godmodig: Det er endelig ogsaa sandt, vi er noget frie Men nu husker jeg det, det var Frihed og Helzen, De talte om! Veed De hvad, sig det til ham selv.

Aa, hvad kan det hjælpe?

Nei, det troer jeg heller ikke. Jeg kan fortælle Dem, at omtrent den samme Tale holdt han idag ved Frokosten i en Gaard nær herved, og da han senere spadserede i Skoven med Familien, brød Datteren af Huset, en smuk, ung Pige, en Egegreen og satte den som Krands paa hans Hoved.

Ja, men! udbrød Otto, naar han bliver saadan hilst og krandsset af en ung Dame, saa maa der være noget Udmærket ved ham, som 520 maaskee vi med vore grovere Organer ikke kunne opdage. Og naar selve Kvinderne vise Interesse for det Almene, saa gjælder det jo kun en Kamp for det Sandeste og Skjønneste!

Schiøtt smilede et Øieblik og udbrød derpaa: Vel, saa see Dig ud, Svend Vonved! Der har vi dem.

Man saae imellem Grupperne Helzen, Dalberg, Milner og flere Andre komme spadserende. Milner havde Dalberg under Armen og talte usædvanlig høit, for at Folk skulde høre, at han var bleven Dus med Dalberg.

Milner var stadig Mellemedet mellem Dalberg og Grev Løvenhjelms. Greven havde kun en kort Tid været Amtmand og var derpaa bleven kaldet til en indflydelsesrig Stilling i Hovedstaden. Han sluttede sig deels til den Bestræbelse hos Regeringen, der gik ud paa at holde Herredømmet fast ved Hjælp af selve Partiernes Kamp, deels benyttede han Bekjendtskabet med Dalberg til at aabne ham Udsigter og selv holde sig Fremtiden aaben, og adskilligt af, hvad der blev sagt paa denne Dags Fest, var Middel til at imponere Greven.

Helzen var lidt forud for de Andre, og Schiøtt indledede paa en halv lunefuld, halv alvorlig Maade Samtalen, idet han deels havde virkelig Interesse, deels ironisk imødesaae et Sammenstød.

Saa Du holder med de Hunde? sagde Helzen til Otto.

Det raae Udtryk imod Fraværende gjorde en saa frastødende Virkning paa Otto, at han svarede: Ja, jeg kunde fristes til det, imod Dig.

Helzen optog dette med Fornøielse; han var glad ved at have Otto til Modstander, hvor han selv var stærk ved de Mange.

Dalberg var kommen til. Saasart der blev Standsning, samlede Folk sig og dannede Kreds, haabende paa, at hvor en af de store Talere var, skulde Aandens Manna falde.

Otto kunde ikke væрге sig mod det Indtryk, Dalberg engang havde gjort paa ham, og det var endda paa denne Dag blevet forøget; han troede, at han var et af disse Mennesker, der ved Folkets Bifald voxede til noget Overordenligt, til mægtig, overskuende Sjælsstorhed, og han antog uvilkaarlig, at Dalberg kunde see ind i ham, vilde mærke beslægtede Anlæg og desaaarsag glemme det lille Sammenstød hos Milner. Derfor hilste han ogsaa Dalberg mindre end med en Stolthed, som netop Troen paa ham fremkaldte. Men Dalberg kunde ikke see Andet end noget Klart og Trodsigt, der vakte en antipathisk Erindring hos ham.

Efter at Helzen havde fortalt ham, hvad der var forefaldet, sagde han til Otto: De har altsaa slet ingen Sands for Nordens Gjenfødelse, for den store nordiske Enhed og Selvstændighed?

Og han benyttede Leiligheden til at yttre sig meget veltalende herom.

Det er dog mageløst! sagde Milner.

Ogsaa Otto var greben; han brød sig ikke om, at Dalberg ved sit Spørgsmaal og især ved Tonen, hvori det blev gjort, stillede ham afsides, udenfor den Verden, hvor han netop ønskede at være hjemme; det blinkede i hans Indre af deilige, mægtige Eventyr, som udfoldede sig, antog Skikkelse og skred over imod Virkeligheden; men han maatte give efter for sin Naturs Trang til Selvstændighed og Klarhed, og da Dalberg havde sluttet og hentydet til en mysteriøs Fremtid, »naar Ludvig Philip dør«, sagde han: Ja, jeg forstaaer det nok! Vi Nordboere skulle reise os til en stor og adelig Tilværelse i Verden! »Føre til Seir Folkenes Sag«! Alt, hvad der staaer os i Veien, skal vige! Vi maae gjøre en Revolution og slutte os til de Tydskere, der ogsaa ville gjøre en Revolution for at faae en Skjæbne, som det er Umagen værdt at leve for!

Nei, aldeles ikke! raabte Dalberg, idet han kastede et Blik om sig; vort Princip er netop det statsmandsmæssige; vi paakalder, hvad vi have Ret til ifølge Tractater, Arveret o. s. v. Og han udviklede nu dette i et livligt Foredrag.

Dalberg havde en Mening, der ikke blot var hans egen, men en Fællesanskuelse, som maatte synes ham at faae Uoovervindeligthed derved, at den blev istemt af saa Mange, af Alle dem, han kunde overskue, og han troede desuden paa den, fordi hans Sind hastede mod et behageligt Maal, fløi over alle Hindringer. Det var en smuk Sandsynlighed, han hengav sig til og drog Andre til, og dersom Nogen vilde vække den Tvivl, som mulig skjultes i hans Hjerte, blev han vred.

Otto oplevede et af de »store Øieblikke«. Hans Sjæl fik den Føde, den var sulten efter, kunde beskjæftige sig med store Anliggender paa livfuld Maade; den udfoldede alle sine Evner, mindedes Alt, 522 var sig selv klar og kunde ikke være samvittighedsfuld nok i at fremhente, hvad han troede sandt. Han saae, at Dalberg paakaldte Midler, der vilde føre til et andet Formaal end det, han opstillede; men hvad der frapperede ham, da dette blev fremhævet, var, at Dalberg søgte at redde Sandsynligheden bl. A. ved at sige: Med Guds Hjælp! Han kom derved til at røre ved noget Dybt, Dunkelt og Sensibelt hos Otto: Enten var der ingen Gud, eller hvis han existerede, var han for god til at bruges paa saadan Maade. Fra dette Øieblik var der en Taage imellem dem, og de toge sig dæmonisk ud for hinanden, som Tilfældet altid er med stærkt bevægede

Personligheder, der blive hinanden uforstaaelige. Otto stod haardnakket Dalberg i Veien ved at fremhæve, hvad der talte imod Sandsynligheden.

Det maa De undskylde, sagde Milner, det maa Hr. Dalberg vide bedre!

Dalberg udbrød irriteret, at det var ikke de døde Bogstaver og enkelte Kundskabsbrokker, det kom an paa, men paa at ville Der var noget Sørgeligt i at træffe et altklugt ungt Menneske, der syntes ret begavet, men tog, Gud veed hvilke Hensyn, ikke havde Tankens og Handlingens Mod og førte det samme Sprog som Folkets og Frihedens Fjender. Ikke at kunne begribe, at det er Handlingen og Opoffrelsen selv, hvorpaa det kommer an, endog den haabløse! Men velan, tilføiede han, om vi ogsaa skulle staae i ringe Antal paa Fremtidens Bresche, saa ville vi blive staaende der, frembydende os selv til Offer, Lidelse og Død, om saa skal være, vi, Fremtidens Martyrer!

Bravo! raabte Milner og Flere istemmede.

Otto var ved disse Ord piint over Evne. Han kunde ikke udholde at være stillet udenfor det Godes, Stærkes, Hæderliges Hjem og blive kaldt feig. Han udbrød: Jeg en Fjende af Friheden! jeg feig! De siger, det kommer an paa at ville og paa at opoffre sig. Velan, De vil omstyrte det Bestaaende; men tør De? Jeg tør vove Livet derpaa! Een Mand staaer i Veien, og hvis hundrede Mand ville følge mig, skal han være vor inden Daggy - eller jeg skal være død - derpaa giver jeg mit Æresord!

Otto var bleven høiere; hans Øine glødede; hans Ansigt var som forvandlet til Marmor. 523 Fordi Collot d'Herbois var bleven udpeben, blev han saa slem under Revolutionen, sagde Dalberg og gik.

Hvad er der paafærde? Hvad siger han? spurgte en liberal Haandværksmester, en høi, svær Mand med bredskygget Hat, der mødte Dalberg.

Han taler om Omstyrning, Opstand.

Det Fæ!

Et Selskab af Damer og Herrer var kommet til og stod i ringe Afstand. Dalberg gik derhen, og man spurgte: Hvad var det? - Blandt Damerne var Camilla.

Der seer man Forskjellen mellem Ideal og Natur, sagde Schjøtt til Otto, da de strax efter vare blevne ene; for lidt siden prædikede De den evige Fred, og nu vilde De i Spidsen for hundrede Mand lig Gideon give En paa Krukken.

Otto saae ud som et Menneske i Feber, bleg, med farveløse Læber og røde, ophedede Øine, men taug, medens de gik langsomt gennem Skoven ad Stranden til.

Endelig sagde han vaandende sig: Saadan kunde kun en plebejisk Aand opfatte mig! Stakkels Danmark, hvis han er en af Dine store Mænd!

Schjøtt, der forskende havde iagttaget ham, udbrød: Naa, saadan! Saa stor forekommer Fornærmelsen Dem, at den maa op i anden Potens og hæves til Statssag! Det har De forresten lært af os, Alles von mir gelernt.... Men det er sandt! nu husker jeg Historien hos Milner! Derfor begyndte De nu at drille ham med Tractater og andre krakilske Opfindelser.

Otto udbrød: Døm mig ikke saadan, Schjøtt! Bliv ikke ogsaa Plebejer! Skal man virkelig være schofel for at blive forstaaet? Har De da slet ikke Sands for, at det, der egenlig var i Veien, var min underlige Kjærlighed til dette Menneske! Jeg har seet paa ham som en Cekrops, der kom til Attika medbringende Guder, Skjønhed og kraftigt Maadehold. Han har trukket mig til sig - da jeg nu modsagde ham, var jeg misfornøiet med mig selv jeg forekom mig selv 524 altklug, uden at det var mig muligt at forandre det. Jeg følte, at ifølge Naturens Orden skulde han have talt saa fornuftig som jeg og jeg saa ufornuftig som han

Nur die Lumpe sind bescheiden, siger den vise Goethe.

Ja, det kan nok være! jeg er heller ingen Lump Jeg følte, at det Menneske ingen Kjærlighed har til Sandheden, naar den ikke tjener ham, at komme til Erkjendelse er ham ikke det Høieste, og min Sjæls Frihed har han ingen Respect for, naar jeg ikke vil være ham underdanig.

Hvad De vilde give til, om De havde ham i Deres Magt!

I dette Øieblik? Ikke det Ringeste! Min Fylgie vil hævne mig.

Nei, hør nu, De betaler dog altfor meget den gamle Gjæld ved at gjøre en ny. Husk paa, Deres ærede Fylgie har endnu ikke straffet mig.

Vent; det kan jo komme endnu.

Vel, jeg venter. Men hvad nu Hr. Dalberg angaaer, saa vil jeg dog sige Dem, at jeg holder meget af ham og har megen Agtelse for ham.

Skal jeg ikke spørge Fogden, om han ikke er af samme Mening?

Hvilken Foged?

Naa, jeg troede, De huskede, at saadan beviser Jeronimus for Montanus, at Jorden er flak.

Saa? Naa! Ja, det passer godt, for De gaaer ogsaa omkring her og gjør Dem til Ridder for Sandheden paa urette Sted. Hvad er Sandhed? Naar veed De aldeles bestemt, at De siger Sandhed? Hvis De optræder med et Princip, der er forskjelligt fra den øvrige Verdens, og fremstiller en Kjendsgjerning aldeles nøiagtig fra Deres Standpunkt, saa vil Verden kalde det Usandhed. Der gives altsaa ingen absolut Sandhed. Sandheden er kun den Fremstilling, som tjener et godt Øiemed

Gud forbarme sig dog, Schiøtt, det er jo den rene Jesuitisme!

Ja, det siger ikke jeg, men Verden Desuden maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at naar Noget skal udrettes i Verden, naar Folket skal bringes til Ivrighed, saa kan man ikke anvende den blotte, simple, farveløse Sandhed. Man skal tiltale deels Interesserne, deels Phantasien, og det maa skee med stærke Farver. De kan være ganske vis paa, at alle Raphaels Værker tilsammen ikke vilde gjøre 525 saa dybt Indtryk paa Mængden som et stort Nürnbergerværk med grausamt Mord- und Todschlag!

Og naar Folket dog skal see Nürnbergerbilleder, Fader, saa kan vi ligesaa godt vise dem frem som Andre.

Citaterne strutte paa Dem ligesom Spækket paa en Dyreryg. Det sidste er forresten noget nærgaaende, maa jeg sige Dem, og det kan kun undskyldes med, at De dog i Grunden er Poet. I Poesien er man beslægtet med Folkets gode Instincter, men i Politiken tillige med de slettere; thi der fremtræder man med sin hele Personlighed, der sidder man ikke ene med Musen, men færdes ude i Livet. Man er næsten ganske ærlig; thi man er et Selskab, den Ene river den Anden med, man bliver varm, hidsig, og man deler Folkets Vildfarelser, idet man vækker og benytter dem.

Men, for Pokker, hvad behøver man at være et Selskab? Kan man ikke tænke og blive varm ene?

Jo; men saa var kanskee hele Behageligheden borte, Høistærede! Og hvad Pokker troer De, man lever for i Verden uden for at have det behageligt, medens man hjælper til at slæbe Tidens Vogn et Stykke enten frem eller tilbage! raabte Schiøtt og gav sig til at holde en Lovtale over det Fortræffelige, Udmærkede og Aandfulde hos Dalberg og hans Venner.

Men Schiøtt var nu engang saadan, at naar han ret undersøgte sin Behagelighed, begyndte han selv at finde Feil ved den, og hans Ord vibrerede mellem Alvor og Ironi, altsom han fortsatte: De fleste af os ere virkelig skikkelige og brave Folk, føre et net Familieliv og stræbe med besindig Ærgjerrighed at udmærke os blandt vore Medborgere. Vi gjøre os ikke til af at være Heroer, Ingen af os er en Conradin eller Manfred eller begjærer at kaldes saa, og Ingen af os nægter, at Brødrene Bandiera vare Brushoveder, eftersom de satte deres Liv i Vove for en Ting, der nok var god og smuk, men endelig ikke behøvede at koste Livet. Heller ikke vil jeg just sige, at vi ere beredte til at opoffre vor Formue, forsaavidt vi have nogen; men Nogle af os tegne os for anstændige Bidrag, Andre af os gjøre os fortjente ved at indsamle dem - kort, vi ere høist agtværdige, i vore Kredse bliver aldrig talt om Andet end gode og smukke Ting, Kunst og Æsthetik, eller Folks Slethed udhævet med sand Indignation og stor Moral. Forresten rose og beundre vi hinanden og 526 danne et Assuranceselskab for borgerlig Lykke og en ganske lille Smule Bagtalelse.

Taler De alvorlig eller ironisk, Schiøtt?

Jeg veed profecto ikke - jo, jeg troer, det er Alvor. Saadan er Verden. Men man maa see den levende for at begribe den og holde af den.

Kan De huske, Schiøtt, i gamle Dage, da De fortalte mig, hvordan Verden *skulde være*, hvordan vi skulde see paa den med livfuldt Blik, holde os frie for det Smaalige og snigende Behagelige, hvordan vi skulde bestræbe os for at være beredte, naar der blæses til Appel og Sokrates oplæser Listen og kalder: at man da ikke skal blive ansat blandt Myrerne.

Aa, jeg har blandt Andet sagt Dem, at Mennesket er et Selskabsdyr! Man kan ikke i Længden udholde at være ene, især naar man bliver over tredive Aar! Om Nerverne ligger et fiint, ætherisk Fluidum; det giver Ungdommens Sind dets Elasticitet og drømmende Begeistring. Naar det begynder at hentørres, forlades man af Phantasierne og behøver virkelig Selskab. Alt i Verden er anlagt paa, at man skal slutte sig til Andre; man skal ikke ville være klogere end alle Andre, men uden meget Vrøvl tage sin Andeel af den almindelige -

Vildfarelse.

Ja, naar man er af tredie Klasse!

Nei, saa fornemme er vi ikke; vi recruterer meest af de sex sidste Rangklasser eller af tiende.

Naa, De mener den kongelige Rangforordning.

Ja, hvilken mener De, med Forlov?

Jeg mener Guds! raabte Otto; jeg mener den Rang, som Menneskene have ifølge Fødslen og Gudernes Villie!

Ei, ei! Og saa vil De kanskee være af første Klasse?

I dette Øieblik mødtes deres Øine, og Schiøtt kunde ikke værges sig mod en Følelse, næsten af Beundring, ved det Udtryk, han mødte.

Otto svarede: Ja, for jeg har i mine Aarer, om mine Nerver, det Fluidum, De omtalte, og skal det hentørres, saa frie og frelse alle gode Guder mig fra at blive tredive Aar!

Siden De lader til at have Overflod, sagde Schiøtt halv spottende, halv alvorlig, saa meddele mig Noget deraf. 527 Hvordan skulde det gaae til?

Lad os høre, Poet, hvordan De forestiller Dem Verden.

Verden! Mig synes, naar der er en Evighed

Lad nu Religionen blive udenfor

Vær De kun roligjeg er ikke sygelig; men Uendeligheden maae vi holde paa, for Digterne anerkjende den. Husker De, Carl Bagger har skrevet om Gjensynet hist med de Store:

»Og dem, jeg elsker, men aldrig saae,
De henfarne Store, som nær Dig staae,
Med dem lad mig boe i Dit høie Huus,
Naar Jorderigsbygningen synker i Gruus.«

Naa, og saa? sagde Schiøtt.

Jeg føler det, jeg veed det, jeg seer ligesom gjennem mig selv, men dog langt udenfor mig selv: Der bevæge sig store, marmorlignende Skikkelser, de naae heelt op imod Himlen - de have en Glorie om Hovedet - der er Bedrifter at stræbe efter - kun i Straalerne, der komme fra dem, er der Salighed, og skjøndt jeg Ubetydelige, Usalige, glider bort fra dem, har jeg dog det uforgængelige Haab, at der skal komme fast Bund under mine Fødder; en Dag skal jeg sige: Paa Ære, jeg vil! og saa skeer det, saa vil en af dem udstrække sin Arm

Og løfte Dem ind i et deiligt Slot med en deilig Prindsesse.

Ja, vel jeg troer endnu, at Prindsessen staaer i Borggaarden, blot jeg kan finde Borgen!

De vare gaaede bort fra Skovranden, ned imod Stranden. Det var blevet Skumring; Bølgerne trillede ind mod Kysten med sagte Slag, Havfruens Dandseskridt; det susede i Skovens unge Løv; fjernt lød Musik; men rundt om dem var Havets og Skovens høitidelige Ensomhed. Medens Otto i de sidste Ord havde udtalt sit stærke Haab, havde han tvivlet. Med overordenlig Smerte erindrede han Helzens Lykke, følte sig udelukket, var kommen for silde, ja, det gjorde ham i dette Øieblik ondt, at han ikke hørte hjemme i den Sandsynligheds og halve Sandheds, men Hyggelighedens, Sammenholdets, Behagelighedens Kreds, som han var kommen til at trodse, og tillige følte han med ny Smerte den Krænkelse, Dalberg havde tilføiet 528 ham. Han var nærved at klage, han kunde have grædt, men betvang sig og gav sig til at synge Haabets Sang, hiin deilige Melodi:

»Hør Ungersvend, sig ikke Nei,
Leg Tavlbord med mig.«
- »Jeg eier ei det røde Guld
At sætte op mod Dig.«

Et Selskab gik inde i Skoven langs Randen, og en ung Dame sang til Svar med en Stemme, der var dæmpet som for ikke at høres, men stærk nok til, skjelmisk og fristende at naae ud til Vandet:

»Sæt Du kun op Din gode Hat,

Og fast om den er graa.
See, jeg min Perle-Snor har sat,
Tag den, kan Du den faae!«

Otto stod bedøvet af Henrykkelse. Schiøtt optog Traaden og sang de to følgende Stropher; men der kom intet Svar. Begge lyttede længe. Maanen stod op over den svenske Kyst og kastede en lang, rødliggylden Lysstriben hen over Sundet.

Det var jo næsten Poesi, sagde Schiøtt med en Stemme, han forgjæves søgte at gjøre ironisk.

Farvel, Schiøtt, sagde Otto.

Nei, jeg gaaer lidt med, svarede Schiøtt. - Og det var første Gang i Deres Bekjendtskabs Tid, at han havde holdt paa Otto.

De gik sammen gennem Skoven til det Sted, hvor Otto skulde træffe Peter Krøll, og Schiøtt var forbauset over den Rigdom af Tanker, Ideer, Billeder, som vældede ud af Otto.

Da de skulde skilles, sagde Schiøtt: Hm, det er mærkeligt nok; naar to Mennesker komme sammen efter nogen Tids Adskillelse, ere de som de to Pulvere, der blandede sammen frembringe Bruspulver.

529

Trettende Capitel

Dagen efter var Schiøtt hos Hald for at modtage nogle Oplysninger til en Oppositionsartikel, som Hald ifølge sit Revers naturligviis ikke selv turde skrive. Medens han gjennem søgte nogle Papirer, blev en Etatsraad, en af hans Chefer, meldt, og for en saa fim lagttager, som Schiøtt var overfor Mandfolk, kunde ingen Nuance af Indtrykket blive skjult. Hald søgte at lade som Ingenting, men glemte, hvad han skulde søge efter; han turde ikke lade Etatsraaden vente i Forværelset, kunde ikke bede Schiøtt liste sig bort, kunde heller ikke gaae ud og underholde Etatsraaden derude, skjøndt han tænkte derpaa og til den Ende kastede et Blik ud over de Papirer, han maatte efterlade paa sit Arbejdsbord. Den hele Kamp varede et Par Secunder, saa havde han fuldstændig fattet sig og førte Schiøtt ind til sin Kone.

Camilla modtog Schiøtt paa en meget elskværdig Maade, med Venlighed, som en Bekjendt, uden at lade Noget minde om Bekjendtskabets Oprindelse. Men han var i dette Øieblik ikke oplagt til at paaskjønne det; opfyldt af Ironi og Bitterhed mod Hald saae han i Alt, hvad der omgav denne Mand, kun Sminke og Fernis.

De kom til at tale om den foregaaende Dags Folkefest, og for at finde Noget, hvorved han indirecte kunde tage Parti mod hendes og Halds Venner, henledede han især Talen paa Sammenstødet mellem Dalberg og Otto og stillede Otto i et saa gunstigt Lys som mulig

Camilla blev i høi Grad overrasket. Efter den Forestilling, hun den foregaaende Dag af Dalbergs korte Meddelelse havde dannet sig, havde Otto formedelst sit Uheld kastet sig ud i Raaheden, havde stillet sig hadefuldt udenfor Samfundet og dets høieste Interesser, og nu hørte hun det aldeles Modsatte. Hvad der især gjorde Indtryk paa hende og overbeviste hende, var Ottos Yttring om Helzen og den unge Pige. Hvorledes kunde et Gemyt, der saadan troede paa Kvinden, der havde saadant Anlæg til sværmerisk Begeistring, være raat? Ganske uvilkaarlig kom Schiøtt til at fuldstændiggjøre Virkningen. Da han fortalte Slutningsreplikkerne, spurgte hun med et Smil, som Schiøtt ansaae for frivolt eller tvivlende: Troer De da 530 virkelig, at han vilde have vovet sit Liv? - Schiøtt svarede med Lyst til at drille hende, med hemmelig Vrede imod hende: Ja, Frue, for han havde givet sit Æresord. - Hvor det kan gjøre Virkning, naar et Menneske, der ikke synes at have Tro paa nogen Ting, troer paa et andet Menneskes Æresord! Og især havde det Magt over Camilla, hun, som med længselsfuld Sjæl havde lyttet til den Kraft, der var ude i Folket, som af en enkelt natlig Lyd havde higende og umættelig søgt Forestilling om Folkets Evne til Bedrift og Opoffrelse, hun, som var saa træt af elegante Folks Bedrifter i Ord, af deres opoffrende Taler i comfortable Værelser. Hun sagde, idet hun vedblev at sysle med sit lille Haandarbejde: Det forekommer mig, at De kalder den unge Herre Krøyer; er han maaskee i Familie med den Digter, som nok engang fik et Stykke opført?

Det er ham selv, Frue.

Saa?

I Løbet af en lille halv Time var foregaaet en stor Forandring med Schiøtt. Han havde fuldstændig glemt det Anfald af ondt Lune, hvormed han var kommen, og det var jo desuden urimeligt at ville drille en saadan Dame, der havde en saa smuk Upartiskhed. Istedetfor at staae kold og fjendtlig overfor hende havde han givet efter for det Behag, hun vakte, for den personlige Elskværdighed, der omgav hendes Væsen. Hvor hun dog havde udviklet sig siden Klampenborg Begivenheden! Hvor en Kvinde kan modnes og dog vedblive at være ung! Hvor havde han dog havt sine Øine! Hvor han dog i Grunden havde Meget at lære endnu! sagde han til sig selv. Den Interesse, hans Fortælling om Folkefestscenen umiskjendelig vakte, tilskrev han sig selv, sin Fremstillingsevne, og derved, at han behagede ved sin Skildring af det Kjække eller troede det, opfangede han fra hende en saadan Tro paa det Ridderlige, en saadan bevinget Stræben opad, at han selv ligesom fik Vinger ved hendes Side. Især blev det et virkelig smukt Øieblik for Begge, skjøndt paa høist forskjellig Maade, da han sluttelig skildrede hende Scenen ved Stranden, Naturskønheden og den ubekjendte Kvindes Sang, Romantiken, der var brudt frem paa en Hverdag.

Efter at have fulgt Etatsraaden tildørs kom Hald, og da han saa Camilla, blev han ganske overrasket ved det Udtryk af Liv og Kraft, som var over hende. Han tænkte: Ja, det er et Pokkers Menneske, 531 og engang imellem, naar her ikke er Andre, vil jeg bringe ham ind til hende.

Da Camilla var ene, vedblev hun at fuldstændiggjøre det Billede, hun havde faaet; af Schiøtts Ord opfangede hun Mere, end han havde fortalt. Med et reent Sind, med dyb Anelse om det Liv, der er det væsenlige, og tillige med Kundskab om Verden, lagde hun Mærke til, at Otto stod ensom og desuagtet bestandig havde Idee eller Ideal for Øie. Blandt Alle, hun kjendte, var der ikke en Eneste, hun tiltroede en saadan Evne. Meer eller mindre lignede de Milner deri, at Folks Dom, Omgangskredsen, Selskabeligheden var en saa paafaldende Deel af deres Samvittighed. De gik i Stime, syntes hende; den Enkelte bliver deri bestemt af det Fælles, bidrager vel selv, men ofte saa lidt, til det store Choc, der driver ham fremad. Om sig selv vidste hun jo ogsaa, hvad det betød at være med i Stimen, ikke kunne komme ud af Strømmen og fare vild. Hvilken Beundring tilkom da ikke den Organisme, der ene, afsluttet, ligesaa trofast som Magnetnaalen viser mod Nord, var vendt imod Idealet! Og saa var han endda ikke ganske ene. Hvis det, Otto kaldte sin Fylgie, havde paataget sig at tale hans Sag, vilde det ikke have valgt heldigere, end Schiøtt gjorde ved at fortælle om Scenen ved Stranden. At det havde sunget til ham fra Skoven, forekom Camilla som et enkelt Tegn paa den Rigdom af Lykke, som var ham nær, og med Kvinderne er det nu engang saa, at, hvor gjerne de end give Almisse, saa bortskjænke de dog ikke gjerne deres Sympathi af Medlidenhed, til den, som trænger.

En Anden, der ikke kjendte ham, havde sendt ham saadan Hilsen og Opmuntring, og hun, hvem han engang havde seet saa mærkværdig tillidsfuldt og troende i Øinene, hun havde forkastet ham. Det nagede hende, ikke egenlig som Uret imod ham, men som Synd mod hende selv, at hun havde været med at lee haanlig over den Fraværende, at hun havde traadt dette Billede i Dyndet. Hun sagde til sig selv, at hvis hun var Mand, vilde det være Feighed, om hun ikke sluttede sig til et saadant Menneske, opmuntrede ham til Kamp for det idealt Menneskelige, hensynsløst bragte Offre for at hjælpe ham. Nu var hun »kun Kvinde«, ei engang hendes Sympathier vare hendes Eiendom, endnu mindre hendes Hjerte, Person, Handling. End ikke det ringeste Tegn paa Deeltagelse turde hun 532 vise undtagen efter sin Mands Opfordring, og det var dog saa besynderligt, at hun ved Emilies Fortælling allerede for lang Tid siden var kommen til at kjende dette Menneske. Han havde stolt afslaaet deres Indbydelse, og det lod jo overhovedet til, at hun aldrig vilde træffe ham igjen. Turde hun da slet Intet gjøre? Ikke engang paa aldeles upersonlig Maade, ganske skjult og til Overflødhed endog skydende et Skyggebillede frem foran sig? Hun mindedes nogle Ord, som Tasso synger om gode Stridsmænds Løn, og tilføiede som meget fri Oversættelse de Ord: Hvo der holder meest af Ideen, faaer undertiden det mindste Stykke af Lykkens Æble.

Angst som ved en Forbrydelse, stolt som ved en Handling, der protesterede mod den feige Taushed og tilfredsstillede en reen Følelse, hastende for ikke at betænke sig, nedskrev hun det og afsendte Brevet.

Det kom til Otto som en lille Lue til et Fad med Viinaand: den tænder, Luen glider frem i Tunger, i Bølger, det Hele er et Flammehav. Og i Ottos Sjæl blev der et Flammehav af Liv og Lykke. Saa fik han altsaa dog Verden, Byen, at see, som den virkelig var! De Marmorpaladser, der stode bag de graa, gule eller rødlige Mure, sendte Hilsen, ei blot i en Slags Havfrusang, men de skrev. Det Brev, som paa den magiske Sommeraften var forjættet, var kommet! Han havde tilfældigviis rørt ved en af Klokkestrengene, der gik ind til Lykken. Og ved den blotte Lyd af Trin, fra dem, der vilde lukke op, blev han saa rig, at han ikke kunde forstaae, at han i nogen Tid ikke havde været det. Men Livsprincipet i denne Sjælerigdom, det, som gjorde Verdens Lys gyldent og fyldte den med dæmpet, frydelig Klang, var den Person eller det Væsen, som havde skrevet Brevet. Hvo var det? At det var en Kvinde, saa, følte han. Man siger, at onde Ting kunne meddeles ved Papiir, og derfor røger man sommetider Breve. Men ganske modsatte, skjønne, liflige Kræfter kunne følge; et overordenlig fiint Stof, svarende til vort Væsen, en Udstrømning af det, kan snige sig med, trænger ind i Porerne, ind i Blodet, naaer hele Systemet. Derfor fornåm han, at Brevet var fra Kvindehaand, og en Anelse om Kjærlighed fulgte med - en Kjærlighed, der var opadstræbende, hemmelighedsfuld og rig som Marmorpaladserne. Han saa store, klare, venlige Øine! Et fornemt, ophøiet og tillige saa mildt og varmt Blik! - Men hvo var det? Noget i 533 Ordene lignede paa saa paafaldende Maade Emilie; men han var overbeviist om, at det ikke kunde være Emilie; maaskee havde han især Overbeviisningen, fordi han ikke

ønskede det, fordi hun stod saa særegen for ham. Al Poesi, der var i hans Sjæl, havde sin første og fornemste Kilde fra hende; men Floden vilde ikke vide af den i Fortidens Dæmring tilhyllede Kilde. Ja, hvis hun endnu var Barn eller næsten Barn, hvis den Skikkelse, der havde siddet i Lysthuset hiin Morgen, havde løsnat sig fra Emilies Navn og Skjæbne og uden at blive ældre svævede som Fee i Luften - den samme Fee, som havde sunget og svaret i Skoven - den samme Fee, der havde staaet ved hans Side i Skuespillerindens Lignelse hiin magiske Sommeraften og atter senere paataget sig Billedet af Camilla Hald i det korte Øieblik, da hun lyste paa ham som det Hellige i Correggios Nat - hiin Fee, alle hans Længsler Gjenstand, Hende selv, Kvinden, Idealet. Hvor var hun? Ja, for ham maaskee ingensteds, men dog overalt, idetmindste forsaavidt, at han ingensteds var sikker paa, at hun ikke var der. Hun kunde see ned paa ham fra hvilket som helst Huus, han gik forbi, hun kunde sidde i en Loge i Theatret, hun kunde kjøre forbi i en hastigrullende Kareth, ja i hans eget Værelse var han ikke sikker paa, at hun ikke hørte og saae ham, at ikke Muren kunde aabne sig og hun stige ud han stirrede paa Muren og sagde: Ja, hun kommer maaskee ikke strax!

Men enten hun kom eller ei, visselig, Opfordringen skulde ikke være spildt paa ham! Han følte sig indviet, som om han havde faaet de tre hellige Slag af Sværdet.

Hvordan skal de To forsones? spurgte Schiøtt, idet han stak Hovedet ind ad Døren.

Hvem? vi To?

Nei, de To, de store Kræfter udi Politica.

I dette Øieblik, da han saae Schiøtts aandfulde, halv spottende, halv venlige Ansigt, huskede Otto ydermere sin Bøn til Muserne og Gratierner. Miraklet var skeet! Om det egentlig var dem, der havde gjort det, vilde han hverken benægte eller indrømme - hans Sjæl kastede et forborgent, taknemligt Sideblik til Noget eller Nogen, der mulig havde den sande Magt, men som han dog ikke var traadt i officielt, blindt Anerkjendelsesforhold til. Henrykkelsen i ham blev mere stille; det syntes ham, at hans Moders 534 hemmelighedsfulde Spaadom var gaaet i Opfyldelse, at han havde lært at bede: han havde jo lært at faae opfyldt.

Det kostede ham Umage at dølge dette umaadelige indre Liv. Schiøtts Spørgsmaal kom som en Afleder, han fik et Stof, der kunde modtage al hans Begeistring, en Plads, hvor hans Kræfter kunde tumle sig og søge et Formaal.

Det var i den livlige Samtale, som nu kom, en forudanende, digtende Omformen af Virkeligheden, som han forsøgte. Ligesom han selv havde istedenfor Hverdagsmurene faaet Marmorpaladser, saaledes vilde han ogsaa, at andre Mennesker skulde opnaae det Bedste og Skjønneste, og saa kom hvert Øieblik Spørgsmaalet om, hvad der menneskelig var det Bedste. Otto tyede til sin Erfaring og dvælede ved den Hjerternes Haardhed, som han kjendte i Samfundslivet, hvordan Menneskene lode hinanden gaae for Lud og koldt Vand, hvordan de nedtraadte eller overlstedede hinanden, saadan som André havde fortalt med Hensyn til Bankactierne, eller hvordan de sank hen, saadan som Peter Krølls Kammerater eller mangen Student, der kom til Universitetet og af Professoren hørte deilige Ord, og lidt efter skred Professoren kold og fornem forbi ham. Man skulde forhindre Menneskene fra at betale Fattigskat og give Almisse og drive anden Afladshandel; man skulde tage Magt over dem, føre dem ud og lade dem med deres Personer staae ved deres Ord; der burde være saadanne Kjærlighedsmaaltider som i gamle Dage. Hvilken Storhed vilde ikke en Stat faae derved, hvilken Evne til Bedrift, og hvilken Friskhed i Poesi og Kunst! - Man burde stifte et hemmeligt Selskab for at gennemføre det, vedblev Otto. Der er dog iblandt os mangfoldige lyse Hoveder og kraftige Sind, som føle det Samme og stønne efter det Samme; men lidt efter lidt betvinges de af Samfundets Dødhedskraft.

Alle store Religionsstiftere, svarede Schiøtt, have gjort saa; den berømte Muhamed indrullerede i sit hemmelige Selskab først sine Nærmeste. Til hans Slave Said kan hos Dem Hr. Sem eller Hr. Krøll svare, og til at repræsentere hans Kone Kadischa har De jo den lille er det ikke Birgitte, hun hedder? Jeg vil være Deres Svigersøn Ali, naar De engang faaer en kjøn Datter og jeg bliver en ærbar Frier.

Kan De huske, sagde Otto smilende, at jeg engang ganske 535 fortvivlet spurgte Dem, hvorfor man læser? Troer De nu ikke, at man læser og lever for en Idee, hver har sin Idee, sin Fane eller det er i Verden ligesom med Bataillonerne, mange hundrede Mand ere om een Fane - og lad dem Alle falde, blot Fanen er plantet seirrig!

Hvilken er da Deres Fane? Har De maaskee faaet een tilsendt broderet?

Ja, svarede Otto og knugede Billetten i sin Haand, skjøndt De ikke kan see den, holder jeg den i min Haand, og skjøndt den er sammenfoldet, flagrer den dog for mig!

Jeg forstaaer mig ikke paa Gaader og Kjelder-mænd, svarede Schiøtt, men hvad Deres Ideer og det hemmelige Selskab angaaer, saa er i vor Tid Offenligheden det bedste hemmelige Selskab, og jeg tilbyder Dem, at hvis De vil udvikle Deres Ideer i Breve til mig, saa skal jeg efter ringe Evne tjene Dem som Juno Lucina og befordre dem til Pressen.

Det var en Tanke, som foreløbig aldeles tilfredsstillede Otto. Lade Noget trykke! Hvis Hun, den Ubekjendte, var overalt og ingensteds, saa var jo det trykte Ord netop Budet at sende hende! Og arbeide under hendes Øine, behandle saa store Anliggender under Paakaldelse af hende og i hendes Navn, male Billeder, hvorom slyngede sig Arabesker og Hieroglypher, frembydende Mængden af Læsere een Mening, men hende tillige en anden! Hvilken lyksalig Opgave for en Poet at gjøre dette paa skjøn Maade, saa fiint, at ikke engang Schiøtt ret skulde mærke, at Nogen havde tilskrevet ham og fik Svar!

- Da Schiøtt havde faaet det første Brev, benyttede han en Leilighed, som Hald gav ham, til at vise Camilla det, ikke just som Otto Krøyers, men som bestemtere Udvikling af et af de Anliggender, som sidst havde været omtalte. Camilla blev yderst ubehagelig berørt ved denne Fortrolighed og var et Øieblik kun betænkt paa, hvorledes hun fremtidig skulde blive fri for alt Lignende; men hun mærkede snart, at Schiøtt handlede i god Tro, at hun var indhyllet i det fuldstændigste Mørke, medens de To stode for hende i det fuldeste Dagslys. Sjelden vil vel en Kvinde under saadanne Omstændigheder modstaae Fristelsen til at modtage Hylding som en Mands Genius og fornemme Duften af sin Magt, som Guderne fornam Røgelse og Brændoffer. Paa sær Maade vedblev det at have 536 Magt over hende, hvad Schiøtt havde fortalt hende om Otto, at hvadsomhelst han gav sit Æresord paa at udføre, det vilde han forsøge, om end Livet stod paa Spil. At faae dette Æresord, at blive saadan tjent, adlydt som den »Gamle paa Bjerget«! Hun havde intet Hverv at give! hun vilde ikke have noget personligt Forhold! hun vendte Tanken bort.... som fra et Vandfald, der fængsler Blikket og Tanken.

Saa kunde hun smile med femtenaarigt Skjelmeri ved Tanken om, hvorledes Schiøtt holdt Lyset, og hvilket Held Digteren uden at vide det havde med at faae sine Breve besørgede, og naar hun saa igjen bebreidede sig det, naar hun saae sig i Speilet og mødte Damen, svarede hun, at dette dog var den eneste Glæde, hun, den Lykkelige, Misundte, havde, det Eneste, som bragte Electricitet i Luften, og som, medens det havde en fuld, livlig Virkelighed, tillige i hvilket Øieblik hun vilde, kunde forsvinde som Noget, der aldrig havde været.

Saaledes var Samvirken og Samliv bragt tilveie mellem tre Mennesker, der aldrig samledes. Jo bestemtere og fuldstændigere Otto gav sig ifærd med sin Opgave, desto større og glædeligere følte han den. I Førstningen havde han overveiende tænkt paa de skjulte Allusioner, der skulde naae til Hende. Men det varede kun kort, inden selve Gjenstanden tog Magt og Maal og Middel smeltede sammen. At komme til Erkjendelse, klart skue ind i store Anliggender, optage Sandheden i sig, frembragte i hans Sjæl en musikalsk Harmoni eller ogsaa kraftig Uro, og saa Haabet, Længslen efter at see sig belønnet med et nyt Brev, med en heel Fremtid i saadanne Øieblikke havde hans Tilværelse Fylde, Glæde, Selvfølelse - det forekom ham, at Menneskehedens og hans Fødelands Faner flagrede om ham.

Schiøtt var ogsaa optaget og mættet af sin Virksomhed, men paa en anden Maade. Han nød sit Parties, sine Venners Anerkjendelse, og var Gjenstand for mangfoldige Menneskers Smiger og Hylding. Han beherskede et stort Blads Kritik over Literatur og Kunst, og hvad vil det ikke sige! Naar et Menneske kan bringe en trykt Linie hjem, kan fremstille sig laurbærkrandsen for den unge Pige, han elsker, eller for den Moder, der har sparet fra sin egen Mund for hans Skyld, eller for den Mæcen, der mulig har Magt over 537 Reisesstipendiet, Nøglen til Reiselivets Eventyr og Lyksalighed! Tænk, hvad de ofte ville gjøre for at opnaae dette eller for at undgaae det nedtrykkende, forkastende Ord, der fremkalder Tvivl i Elskerindens Øie, Graad i Moderens og en utrolig bitter Fornemmelse - o, en Følelse, der ligner den traadte Orms - i Vedkommendes eget Hjerte.

Haab og Frygt - hvo der har Magt herover, hersker, og mindst kunne disse Kræfter undværes i Partitjeneste. Schiøtt gjorde uden ringeste Anstrengelse Erfaringen om, hvordan man med allerstørste Ærlighed anvender dem. Ved at leve sammen med dem, han nu hørte til, ved at være Gjenstand for Behagelighed og Opmærksomhed, kom der Velvillie og Gemytlighed i Sindet, og hvordan kunde det saa gaae an at saare og fortørne Vedkommende? Og det er utroligt, hvordan Aandens Evner skjærpes ved slige Følelser eller deres Modsætning, saasnart man har ophørt at faae dem skjærpede blot af Sandheds- og Skjønhedsbegeistring. Hvor en Vens Feil bliver lille og tilgivelig eller endog elskværdig! Hvor en fjendtlig Persons hele Maade at være paa er uskjøn, forkastelig, selv det Gode og Skjønne, der kommer fra ham, er præget af noget vist Forkasteligt. Alt dette kommer af sig selv, saasnart man i den mylrende, »gemytlige« Omgangskreds har mistet den høie Sandheds Fyrtaarn af Sigte og Hjertet ikke har Kraft til i ædel Vrede at søge fri Luft og Ensomhed.

Saadan gik det til, at Schiøtt blev en stor Kritiker, yndet af Venner, frygtet af Fjender. Men saadan gik det ogsaa til, at Schiøtt ganske umærkelig blev Tjener for dem, der syntes at tjene ham, at han aldrig tilfulde kjendte sin Mening om et Værk, før han kjendte Forfatteren, men at han da med stor Dygtighed og Aandfuldhed kunde udhæve enten de gode eller de slette Egenskaber og bibringe Publikum sin Mening, der ligesom hans tidligere »Foredrag« altid havde et yderst skuffende Skin af Sandhed. Og ligesom dengang troede han i Grunden i hvert Øieblik det, han sagde, og kneb det engang imellem, saa slog han Bro over Spaltningerne med Ironi og gik rask over. Den Lykke har man nu engang ude i Bevægelsen; der plager man sig ikke med Selvkritik, men handler i Kraft det det, der er i En, føres af Tidens Luft og Veir.

Ved Samtale med to saadanne Mennesker som Camilla og Otto, der ikke begreb, at man i hans Stilling kunde have anden Angst end 538 at forfeile Sandhed og Skjønhed, kom Schiøtt snart til forynget Fornemmelse af det mandig Retfærdige, men trøstede sig stadig med, at der var to Idealer, et, som gjaldt i Theorien, et andet, som var anerkjendt i Praxis, som de fortræffeligste Mænd af Partiet ikke unddroge deres Agtelse. Men med ironisk Fornøielse imødesaae han dog den Tid, da de Breve, som Otto, hans Discipel, havde skrevet, kunde udkomme og pirre visse Folk med det allerbedste Ideal. Vilde han selv aabent paatage sig slig Uleilighed for Ideens eller Idealets Skyld, saa - det sagde han næsten skjemtende til sig selv - vilde han blive skilt fra Personliggjørelsen deraf, Fru Hald - thi det var hun blevet for ham; han, som havde sagt, at Kvinden behøver at see Ideen indklædt i en Personlighed, behøvede det netop selv, og var nu kommen i den særegne Stilling, at han maatte opgive den ene for den anden, hvis han ret vilde klare sig Stillingen. Men det raske, bevægede Liv friede ham fra slig »slappende Alsidighed«; Livets Virksomhed og Fornøielse bankede i ham, og ikke mindst lod han med Glæde staae til, netop siden det blev et af hans Formaal at holde sig i Nærheden af Camilla, at paavirkes af hendes Elskelighed. For at hun ikke skulde mærke Noget, stræbte han desto ivrigere at underholde hende literairt, og havde han ikke Breve fra Otto at forevise hende, saa nedskrev han selv smaa Afhandlinger over Kunst, Poesi, Videnskab, smaa Mesterværker i Henseende til Omhu, Klarhed og Lune, eller han benyttede paa andre Tider Ottos Breve til Omskrivning og Fuldstændiggjørelse.

Camilla kunde godt lide ham. Men for hende var det i ethvert Tilfælde en ganske anden Ting at staae i romantisk, aandeagtigt Forhold til en Digter, der aldrig kunde falde paa at nærme sig, end at blive Gjenstand for en Kjærlighed, som hendes Mand engang imellem lukkede ind til hende, og som hun lidt efter lidt blev opmærksom paa. I stedet for Samtalerne i Enrum sørgede hun for, at Schiøtt blev modtagen som en anden Gjæst, og viste ham da en personlig Agtelse og Høflighed, der ganske skjulte for ham, at Døren var lukket.

Forholdet mellem Schiøtt og Otto var uregelmæssigt. Otto kunde ikke saadan som før føle sig underordnet og tillidsfuld, og dog udøvede Schiøtt stadig en sympathetisk Magt over ham, og han 539 ligeledes over Schiøtt. Et eget Sving blev givet alle deres Samtaler ved den ene Ting, Camillas Brev. Otto vilde gjerne slaae paa, hvad der opfyldte hans Tanke, vilde frembringe Klang fra den mysteriøse Verden, han var kommen i Forbindelse med, men vilde ikke forraade det Lidet, han vidste, eller udsætte det for Skjemt. Paa den anden Side var Schiøtt saa forskende skarpsindig og saa lunefuld opmærksom, at Otto ofte midt i sin dunkle Tale maatte søge at bringe ham paa Vildspor, og saaledes faldt Schiøtt paa, at der var en bekjendt Familie, i hvis Datter Otto var hemmelig forelsket, at det var hende, der tilfældigviis havde sunget de faa Stropher ved Stranden, og at Otto havde opdaget det. Og aldeles sikkert turde Otto jo ikke engang nægte det for sig selv; det gik ham med Kvinderne som med Husene; ogsaa hver deilig ung Pige eller Kone kunde bag det ligegyldige, hverdagslige Ydre skjule Feetilværelsen, Marmorpaladset.

Schiøtt gav sig engang til at tale om Familien og hentydede til, at det kunde være vanskeligt at faae fast Fod der; han talte om det virkelige Huus. Otto fandt aldeles ikke Sagen vanskelig; han tænkte paa Marmorpaladset. Men endelig gik han ind paa Schiøtts Ideegang og sagde: Aa, troer De ikke, at jeg nogenlunde veed, hvordan det gaaer til? Hvorfor skulde det være vanskeligt at komme godt ud af det med dem, ja endogsaa beherske dem? See et Menneske som Milner!

Ja, De skulde ikke saadan kaste med Hovedet, naar De taler om »et Menneske som Milner«. For en opmærksom lagttager er Milner en stor Mand, en meget stor Mand paa sin Tallerken. Han er correct.

Correct? Hvad er det?

Kjære Sjæl, det er det, som Du slet ikke er. Correct, det er kort sagt at være som Milner. Man fødes dertil ligesom til at være Geni. Man maa ogsaa have en Position, være materielt nødvendig for en Samfundskreds. Jeg har gjort Bekjendtskab med en Mand, der har to Husholdninger ude i Byen foruden sin rigtige, og som forleden i et Selskab erklærede, at han altid tager Billet til Pricernes D ands, »fordi de føre saadant et net Familieliv«. Alle fandt, at han havde et godt Hjerte. Han havde en Position.

Otto sagde smilende: »Der hører Lykke til Livet«, som De pleier at sige. 540 Ja, enten har man ved Formue- eller Familieforhold hjemme derinde, eller

Eller?

Eller man tjener sig op, avancerer. Saa vil det hjælpe betydelig, om man paatager sig at være Asyllærer og ved passende Anledning skriver et lille religiøst Digt, f. Ex..... vent lidt *anch io sono pittore* f. Ex.:

O, Gud, hvor er Din Verden smuk!
Med barnligt Sind jeg seer derpaa!
Og havde jeg ei gjort en Buk
Saa vilde jeg nu være ovenpaa!

Otto lo. Men ved disse Ord havde Schiøtt, om end ikke tilintetgjort hans Drømme og Forhaabninger, saa dog blottet det uhyre Svælg, der var mellem Haabet og Opfyldelsen. Han saa et Øieblik sin Stilling ganske

nøgternt, han erkjendte, at hans Fødsel, Fortid, Historie ikke svarede til de deilige Fremtids-Forestillinger. Og dog kunde han ikke anerkjende en absolut Umulighed, en virkelig Kasteforskjel mellem sig og Haabets Skikkelser. Da fik pludselig Hun, den Ubekjendte, en ny Betydning. Ved hendes Gunst skulde en særegen Forsoning komme. Hvad der var uheldigt og ugunstigt i Fortiden, skulde vorde forvandlet; hun vilde igjen lade høre fra sig, hun vilde træde frem, og paa samme Tid vilde Noget skee i Verden, hvorved man imod at indsætte Alt kunde vinde Alt.

Han er maaskee allerede forlovet med hende, tænkte Schiøtt, da han saae Luen i Ottos Blik.

Til andre Tider kunde derimod Talen falde saaledes, at der hos dem kom en stærk Fornemmelse af at være »samme Aands Børn«, skjøndt deres Sinds Dyb var forskjelligt, og naar Otto da brød frem med det, der stræbte og kjæmpede i ham, kunde Schiøtt blive heelt imponeret.

En smuk Vinterdag havde Otto løbet paa Skøiter, og Schiøtt, der tilfældigviis passerede Broen, havde seet ham og var kommen ned til ham. De fulgtes ad derfra, og lidt efter lidt kom Ting paa Bane, som tilsyneladende laae langt borte fra deres personlige Forhold og Skjæbne. De talte om hiin norske Skiløber, der førte de Svenske i 541 Afgrunden, om Cimbrernes Nedgliden over Alperne, om Historien og de upaalidelige og uretfærdige Domme, der ikke sjelden gaae i Arv igjennem den, og Schiøtt udhævede, hvorledes dette stod i Forbindelse med en menneskelig Svaghed, som endog de Stærke ofte led under, hvorledes man navnlig havde Vanskelighed ved at frigjøre sig fra en Floskel, der engang gjennem det levende eller det trykte Ord havde listet sig paa En.

Ja, sagde Otto; men værst af Alt maa det dog være, naar Ens egne Ord blive til Floskel for En, naar man bilder sig selv og Andre ind, at man er en Pokkers Karl, fordi man kan tale med en Slags Begeistring om et Formaal, hvortil man ikke tør anvende de rette Midler, og som man maatte tie om, saasnart man skulde tale klart!

Men, vedblev han, det er ogsaa saa forfærdelig vanskeligt, ude i den nuværende Virkelighed at finde en Sag, man med selvstændig, klar Erkjendelse og af ganske Hjerter kunde hengive sig til. Og det er dog Hovedtingen. Ingen Mand er bleven stor og berømt, uden fordi hans Sjæl fandt Hvile i en Sag, troede paa den, vovede Livet paa den. Hvor dog Fredrik d. 3die var lykkelig! Man har gjort Væsen af, at han vilde »døe i sin Rede« - som om det var et Offer! Da han sagde det, nød han jo Jordens høieste Lykke, at have en klar Sag at sætte Livet paa! Eller Vilhelm af Oranien, hvilken mageløs stor Skjæbne! At føre de frivillige, protestantiske Hollændere mod Philip d. 2den og Alba! Var det ikke Umagen værdt at betale den Skjæbne med Balthasar Gerards Kugle! Man kommer aldrig ud over det Middelmaadige, ja Ynkkelige paa anden Maade, det var sikkert i dyb, stønnende Anskuen heraf, at Schiller sang:

Und setzet Ihr nicht das Leben ein,
Nie wird Euch das Leben gewonnen sein!

Ja, sagde Schiøtt, det er idetmindste interessant at tænke saadan; gjør det til Gjenstand for et af Brevene til mig.

Det kan jeg vel, svarede Otto, for det var netop det, der dunkelt foresvævede mig, da jeg stredes med Dalberg. Men, vedblev han, har De lagt Mærke til det Betydningsfulde og høist Mærkværdige ved Gustav Adolph? Han havde dog tydelig den Plan at grunde en protestantisk Politik, en skandinavisk-nordtydsk Alliance, og ved 542 Siden af ham synes vor Christian den 4de dog heelt spidsborgerlig og smaalig. Og det var Noget at optage nu! Man skulde have en stor, omfattende Begeistring, som betvang de smaa Mennesker og udjevnedes de store Fordomme!

Aa, ja! Men hvad er Protestantisme? Hvem troer De, bryder sig i vor Tid om Protestantismen?

Ja, hvad er Protestantisme? gjentog Otto, pludselig tankefuld og usikker. Sagen havde staaet for ham i ubestemte Træk, men skøn og stor, og ved det bestemte Spørgsmaal blev den hyllet i Taage. Troer De ikke, vedblev han lidt efter, at den er det Samme som Erkjendelse og Skjønhed? Troer De ikke, at Menneskeslægten stadig gaaer fremad, at det skal lykkes den at finde alle Gaaders Løsning, og pludselig kommer det store Øieblik, de have fundet Ordet, der fører hele Jorden ind i Himlen, og saa gaae vi uden at døe over i Udødeligheden? Kan De huske en Aften, da vi vare i Selskab hos Milner, da blev Dommedag omtalt. Jeg var dengang saa ung, og jeg troede, at det Hele vilde være en Naturrevolution; Dalberg vilde have den opfattet som Symbol paa politiske Revolutioner; men Sandheden er dog vistnok, at naar Menneskene have naaet det høieste Punkt af Erkjendelse og Skjønhed, saa er Maalet naaet

Ja, idetmindste som Phantasi kan det være kjønt nok. Tracteer det i Breve, det hører til de Spørgsmaal, som interessere Mange. De husker jo nok: Die Menschen scherzen und bangen sich an den Lebensrathseln herum; wenige kümmern sich um die auflösenden Worte.

Ja, ja, men det er netop Opløsningen, jeg gjerne vilde have fat i, for jeg veed, at der underneden pusler en Aand

Ja vist pusler det! Bah!

Sig ikke Bah! Jeg kan lade Dem vide, at De selv engang eller flere Gange ikke har været Andet end Brevdrager for den.

Jeg Brevdrager? Hvad mener De? udbrød Schjøtt, idet han blev ganske rød.

Da De første Gang, efter at vi havde truffet hinanden i Skoven, kom op til mig, da troede De, at De kom frivillig; men bag Dem stod Noget, De ikke saae, og det gaaer maaskee bag Dem endnu.

Det er endda godt, at det er lyst, for ellers fik De mig endnu til at troe, at der dandser Mandslinger omkring mig. - Lad os hellere tale 543 om andre Ting, og sig mig: Kjender De Noget til staaer De i nogen Forbindelse med Assessor Halds Familie?

Nei, svarede Otto kort.

Schiøtt var beroliget og gav sig til at tale om, hvorledes Brevene nu skulde udgives. Han havde ved sit Forhold til Camilla, ved Maaden, hvorpaa han havde meddeelt hende Brevene, samt føiet til og taget fra, saadan viklet sig ind i dem, at han ikke kunde lade dem heelt gjælde for Ottos, og dog vare de ikke hans, og navnlig havde han ingen Andeel i den ledende Tanke. Otto fandt sig gjerne i, at de udkom anonymt - *Hun* kunde jo ikke tage fejl - og for Anonymitetens Skyld vilde Schjøtt ydermere lade Sem afskrive det Hele og besørge det til Trykkeriet.

Fjortende Capitel

Brevene vare udkomne, og Otto lyttede og ventede med sin hele Sjæl. I den nye Skikkelse toge hans Tanker sig overraskende godt ud for ham selv; de vare den mandige og klare Deel af hans Væsen; han følte, at der havde været et stort Opsving i ham, at han havde levet dybt sammen med Sandheden og Folket, været ærlig angst og ærlig begejstret, og han kunde ikke troe Andet, end at der maatte komme et sympathetisk Tilbageslag. Og hvadsomhelst der skulde skee, vilde blive meldt ham af Hende, staae i Forbindelse med Hende. Han beregnede Dagene og Timerne, det kunde vare, inden hun fik Bogen, kunde faae den læst, betænke sig paa Svar og skrive. Hvergang han nærmede sig sit Hjem, bankede Hjertet af Forventning, Haab og Frygt: om Brevet mulig skulde ligge der, og hvergang han var skuffet, gjorde han ny Beregning og tilstod ny Udsættelse. Han havde i sin Sjæls Dyb den urokkeligste Vished om, at han skulde faae Bud og komme til at see hende. Det forekom ham som en barbarisk Uretfærdighed, han aldeles ikke kunde tiltroe det i Verden Styrende, hvis der skulde være sendt ham Hilsen og vakt saa uendeligt Haab hos ham, blot for at han skulde blive skuffet.

Men mange andre Tanker og Stemninger stege samtidig op i 544 ham: Stoltheden over at imponere Schjøtt med sine Tankers Magt, den berusende Forventning om at gjøre en lignende Virkning paa Verden. Istedendfor den stille, ydmyge Alvor, hvormed han havde forsket, kom pludselig Fornemmelsen af at være »Herre i Aandens Rige«. Han forstod ikke længer, at han ganske nylig havde skuuet ud imod noget Fjernt, der efter stor Anstrængelse skulde naaes og skjænke Lyksalighed; det syntes ham at maatte bringes af den nærmeste Fremtid, Øieblikket var alt varmt af dets Nærmelse.

Det Spørgsmaal, der var blevet opstillet: Hvad Protestantismen egenlig var? syntes ham at burde løses, siden det engang var gjort, og da han havde en dyb Mistro til Præsterne, var han nysgjerrig efter at see selve det religiøse Folk i Virksomhed, mulig vilde der vise sig geniale Glimt. Han havde let ved at faae sit Ønske opfyldt, eftersom Sem var bleven »hellig« og deeltog i nogle halvskjulte, ugenlige Sammenkomster. Da Otto var tilstede, prædikede en lille bleg Væver i et meget dunkelt, men, som det syntes, meget tiltalende Sprog. De Fleste, som vare tilstede, havde Noget i deres Physiognomi, der antydede, at de ad en Bagtrappe vilde naae til Saligheden, fordi de ikke havde Mod til at vise sig paa den rigtige Vei. Siden fulgte Otto og Sem Taleren hjem, og da de kom i Husets Gang, blev han anfaldet af en Nabokone, der beskyldte ham for adskillige smaa Bedragerier og skarpt udhævede dem ved Siden af hans Hellighed. Hun spurgte flere Gange, hvordan han kunde forene de to Ting med hinanden, og endelig udbrød Væveren utaalmodig: Stille, Kvinde, hvad har Religionen med Professionen at gjøre?

Det var netop samme Sætning, som Otto engang havde hørt i Foreningen: at Christendommen ikke havde Noget med Politiken at gjøre. Hans Sjæl havde anet en sand Enhed, men var nu for let og for lykkelig til at ville med Magt udfinde den. I det deilige Veir og i den umaadelige Følelse af Ungdomsliv, skjult Kjærlighed og Lyksalighed, betragtede han alle Menneskenes Urimeligheder som enkelte Stemmer i Verdens

hemmelighedsfulde Harmoni. Det var et Øieblik under Mødet faldet ham ind, at her kunde han selv forsøge at faae et »Kjærlighedsmaaltid« foranstaltet, han skulde hengive sin Person til sine Tankers og Ords Fuldbyrkelse; men Menneskene vare ham ubehagelige at see til, det blev ham en frastødende, hans Sjæl fremmed Opgave. Han syntes sig selv for god til saa Lidt. Alt 545 det Smukke og Udmærkede, som han ad Tankens Vei dvælede ved og forstod, forekom ham at være indvendig i ham, Deel af hans Væsen, og det syntes ham, at Menneskene ikke kunde naae høiere end til denne overordenlige Følelse af Fornemhed, Lyksaligheds-Anelse og Begjær.

- Camilla vilde gjerne have skrevet paany; men hun turde ikke. Under Læsningen havde det ofte forekommet hende, som om hans Øine saae paa hende. Hendes kvindelige Instinct vidste, at det næste Skridt enten maatte føre til et personligt, intimt Forhold eller til en uværdig Leg. Hun meente, at et personligt Forhold, hjerteligt Venskab og Beundring, godt kunde bestaae; men hun havde ikke Mod til at vedstaae denne Mening med Handling og fandt sig saa i at betragte det Forbigangne som noget Smukt, der maatte glemmes, som en Hemmelighed, hvis Fare var forbi, og naar hun taug om sin personlige Medviden, ansaae hun det derimod for en Pligt, ærlig og høit at yttre sin Sympathi for denne Bog.

Et forskjelligt, men dog betydeligt Indtryk havde den gjort paa Grev Løvenhjelm og den Kreds, han tilhørte. Man var forbauset over den Friskhed og Energi, som gik derigjennem, følte sig et Øieblik nervøst oplivet derved og smilede forresten ad den mulige Fare, fordi man erkjendte, at den ledende Aand slet ikke havde hjemme i et Samfund med Begjær efter Embeder, Ordener, Titler o. desl. Man sporede ingen Concurrence, men mærkede kløgtig, at her var Noget, som kunde bruges mod Concurrenter. I en Samtale med Dalberg udhævede Grev Løvenhjelm med stor Ros et af Brevene; det var netop det, hvori der med Hentydning til Dalberg var paaviist Mangel paa Klarhed og det personlige Opoffrelsens Mod.

Det Allerførste, Helzen ved at erfare Noget herom tog sig for, var at søge efter Forfatteren. Det blev ham vanskeligt, fordi ved Løvenhjelm's Ord Mistanken var ledet paa Vildspor. Ved at lade efterforske i Trykkeriet fik man Spor paa Sem; men Sem gik Ærinder for saa Mange, der vare eller havde været Studenter, og man vidste, at han var altfor ærlig til at forraade Noget, især hvis man opsøgte ham og frittede. I Virkeligheden var Sem ogsaa paa sin Post. Schiøtt havde mærket, at et Uveir trak op, og da ingen udjevrende Forklaring var mulig, havde han paany indskjærpet Sem Taushed, idet han sagde 546 ham, at det gjaldt store Ting. Da havde Sem lovet sig selv, at før skulde Politiet pine ham, som de piinte den maccabæiske Kvinde eller Stephanus, end han skulde forraade Noget.

Helzen og Milner mødte ham en Dag paa Gaden.

Naa, hvordan gaaer det, berømte Mand, store Ubekjendte? sagde Helzen.

Sem var saa smigret ved endog blot i Spøg at kaldes udmærket, at han tog Complimenten som halv Alvor og med en kunstlet Beskedenhed, der lignede en virkelig berømt Mands Affectation, spurgte: Hvori er jeg berømt?

Aa, De skal ikke lade saa uskyldig! De er jo Forfatteren af den politiske Piece, og der kommer snart en kongelig Lakai hjem til Noæh Ark og tilsiger Dem til Taffel.

Nei, veed De hvad, Helzen, det er i Sandhed for meget sagt! Saa Meget har vi ikke fortjent!

Dette »vi« faldt i god Jord, og Helzen vedblev: Ja, ja; men De kan spørge Hr. Fuldmægtigen her, som dog er ansat i Collegiet, om det ikke er sandt, at Kongen har forlangt at kjende Forfatteren, han skal have Kaldet i Gladsaxe.

Ja, men Gladsaxe Sognekald er jo ikke ledigt! raabte Sem.

Uden at lade sig forstyrre, svarede Helzen: Naa, ja, saa er det et andet stort Kald i Nærheden af Kjøbenhavn. Et Kald paa 4000 Daler.

Aa, tal nu alvorlig, lille Helzen. Troer De virkelig, at Kongen er saa fornøiet med den Piæs? Kunde jeg virkelig faae et kjønt lille Kald, om jeg ogsaa ikke var Forfatteren?

Nei, er De gal, Sem, naar De ikke var det, fik De intet Kald; men just fordi De er det, faaer De et.

Ja, men den rigtige Forfatter og den anden Forfatter kunde deles om Noget

Nei, Sem, nu er De høimodig, nu vil De have en af Deres Venner befordret og laane ham lidt af Deres Lys, ligerviis som Solen laaner Maanen

Er det virkelig sandt, Hr. Fuldmægtig? spurgte Sem i stor Vaande.

Ja, tilforladelig! Forfatteren kan være vis paa noget Stort, svarede Milner og tog Sems Arm.

Sem blev ganske fortunlet ved denne Ære og glemte en Stund 547 baade Bog og Kald ved Synet af det blaa Ærme og den paillegule Handske, der fortrolig laa i hans Arm.

Naa, Hr. Pastor, sagde Helzen, skal vi saa melde Dem i Forgemakket?

Ja, men, udbrød Sem, jeg kan jo dog ikke stige op paa Prædikestolen ligerviis som en Tyv! Saadan gaaer det ikke an! Nei, sandelig! Ingen skal undertrykke eller forfordele sin Broder i nogen Handel; thi Herren er en Hævner over alt Saadant. (1. Thess. 4. 6). Jeg kan ikke tage imod Lønner, for den tilkommer Hr. Schjøtt. Ære den, Ære bør! Vil Hr. Fuldmægtigen have den Artighed at sige i Collegiet, at det kan blive forebragt Majestæten, at jeg ydmygelig jeg vilde gjerne have et lille Kald, om saa blot et Degnekald og kunde det falde af, efterdi jeg har bragt det til Trykkeriet, saa siger jeg Tak for mig; men det er ikke mit alligevel - *tenax propositi vir* Aa, det var dog en stor Fristelse! sagde Sem ganske mat, lod Milners Arm falde, aftog sin Hat og tørrede Sveden af Panden.

Det skal vi nok sørge for, sagde Helzen. Men i det Blik, han og Milner vexlede, var der en saa særegen Triumph, at Sem begyndte at begribe, at han atter var narret. Desuagtet var han ikke klog nok til at bedømme dem anderledes end efter sig selv og tog sin Tilflugt til Bønner: Aa, hør nu, lille Helzen, det kan jo gjerne være, at jeg har sagt noget Galt, men gør mig nu ikke ulykkelig og lad det blive imellem os.

Ja, ganske vist, svarede Helzen.

Forlad Dem paa vor Discretion, sagde Milner med en Ironi, som han selv fandt, klædte ham godt.

Herre Jøsses, sagde Sem til sig selv, idet han gik fra dem, blot der nu ikke skeer en Ulykke!

Naar et Menneske falder ned i en Stime Makreler, er han ikke synderlig værre faren, end Schjøtt var, efter at man havde faaet »moralisk Beviis« for hans Forfatterskab. Helzen hadede og misundte ham formedelst den Dygtighed, hvormed han strax havde taget første Plads og stillet ham i Skygge; Milner saae Leiligheden aabnet til at hævne sig for utallige Stiklerier og smaa Ydmygelser; Hald havde ikke glemt det første Sidehug og havde at hævne sig for, at han saa længe havde maattet holde gode Miner, ja modtage Schjøtt i sit Huus og, som han nu sagde til sig selv, lade sin Kone vise ham 548 Interesse. Dog vilde naturligviis Ingen tage Hævn for sin egen Skyld, men paa Ideens Vegne, for den krænkede offentlige Moral, for en Forbrydelse mod Nationen o. s. v.

Ligesom Indianerne, naar de have fanget en Fjende og bundet ham til Pælen, ikke kunne finde Marter nok, saaledes var man i Uvished om, hvorledes man skulde anvende de forenede Kræfter til det dobbelte Formaal: at forhindre de skadelige Meninger fra at blive udbredte og vinde Tillid samt straffe Schjøtt paa exemplarisk Maade - indtil et Forslag af Helzen forenede alle Stemmer.

- Der blev opført en Comedie.

Otto var gaaet derhen med Forventning om den sædvanlige Nydelse: en scenisk Handling, der syntes at drive Spot med de egenlige Kunstfordringer og dog paa mange Maader tilfredsstillede dem, en Blanding af Digt og Virkelighed, af saftige og fine Vittigheder, af godmodigt Lune og kaade eller satiriske Udfald til alle Sider. Han lagde en Stund ikke Mærke til, at det dennegang var anderledes, at næsten Alt med Bitterhed og Had var vendt mod en enkelt Person; men pludselig gik det op for ham, han saae, at det var Schjøtt, der løb Spidsrod *in effigie*. Schjøtt var fremstillet som et Menneske, der begik alt muligt Lavt og Slet, men tillige holdt de kjønneste Foredrag over det Honnette og Dydige. Nogle af hans tidligere Foredrag i Foreningen vare mærkværdig godt huskede, og under Forudsætning af, at man tog Parti imod ham, gjorde det en yderst comisk og kildrende Virkning, hvergang hans egen Yttring blev brugt som Omkvæd: »Lad derfor Svøben blive svungen mellem de Unge for god Tugts Skyld« - eller naar han, der »ikke kunde aabne Munden uden at sige en Heltegjerning«, maatte »stige ned i sin Tilværelses Kjelder og med bævende Haand holde Lyset og see, at der var tomt og mørkt dernede.« Adskillige Gange maatte Otto lee over det Træffende ved Siden af den umaadelige Overdrivelse, over dette Falske, der med Lune skaffede sig Udseende af Rigtighed, hvad Schjøtt saa ofte havde gjort selv; men da det blev ved, da Hensigten umiskjendelig traadte frem, syntes det ham med stigende Forbittrelse, at man havde lokket et Menneske i et Baghold og med uhyre Overmagt langsomt myrdede ham. Vilde da Ingen protestere mod denne feige Maade at dræbe et Menneske paa? Var der blandt de Tilstedeværende ikke en eneste Mand af 1ste Klasse, der kunde 549 tage Magten, saadan som Goethe engang havde gjort, da han tæmmede et heelt Publikum? Otto saae sig et Øieblik stolt omkring, som for tilfulde at nyde Bevidstheden om at være den Eneste, der her turde tjene Ideen og sætte Livet ind mod den hele Mængde - - pludselig var han selv kommen paa Scenen og fremstillet som En, der forforte en Pige og overlod hende til Schjøtt. Hvis Otto havde kunnet reflectere over sig selv og Verden i det Øieblik, da han modtog dette Stød, vilde han have opdaget, hvorfor saa Mange »stænge deres Dør, naar Sandheden anfaldes udenfor«; Noget i deres Tilværelse holder dem inde. Hvor fordreiet det end var, var der dog i det Fremstillede en fiin Traad til det Rigtige, og i samme Øieblik forsvandt ogsaa hos Otto al Tanke om, som Mand af 1ste Klasse at beherske det Hele - han tog en af de Beslutninger, som i 2den og 3die Klasse kaldes store.

Efter Stykkets Slutning opsogte han den unge Løvenhjem. Baronnen havde et Spilleselskab hos sig, og man var netop ved Bordet, i den lystigste Stemning. Der blev hurtig gjort Plads og lagt Couvert for den uventede, saa længe ikke sete Gæst, og Otto satte en Ære i, ikke at forraade nogen Sindsbevægelse, men deeltage i Maaltidet. Da man tændte Cigarerne og igjen vilde sætte sig til Spillebordene, vilde han gaae; men Løvenhjem vilde paa ingen Maade lade ham slippe og ingen Opsættelse taale, hvis der var Noget, han havde at tale med ham om.

Er De kommen i Forlegenhed? Behøver De Mynt? Jeg har lige faaet, sagde Løvenhjem, da de vare ene i hans Soveværelse.

Otto forklarede ham, at han havde et ganske andet Ærinde: han vilde udfordre Helzen og bede ham, Løvenhjem, være sin Secundant.

Det var interessant at see den Virkning, det gjorde paa Løvenhjem. Ved en ringe Bevægelse, ved at trække op i Halsbindet, stryge sig over Panden og ordne sit Haar, var det, som om han forjog alle Viindunster og paa passende Maade gjorde Honneurs for en Tanke, der hørte hans Race til. Og i samme Øieblik havde hans Bevægelse den Virkning, at Otto tilfulde gjorde sig klart, at han vilde dræbe et Menneske eller selv lade Livet; han maatte betale sin Tribut til sin poetiske og reflecterende Naturs Særegenhed: Nerverne bævede overfor den tænkte Ulykke og Fare. Men i næste 550 Øieblik hørte han den øvede, energiske Villies Løn, Nerverne lystrede, hans Tanke dvælede ikke ved, hvad der kunde skee, men ved Grunden til, at det maatte skee.

- Næste Dag kom Løvenhjem og gav en kort Besked. Helzen havde viist ham Døren, idet han erklærede, at han kun sloges med Aandens Vaaben. Hans Fætter, Greven, var strax bleven underrettet om det Passerede, og man havde grebet Leiligheden til at paaskynde, at han skulde fra Kjøbenhavn og enten blive Landmand eller gaae som Officier i østerrigsk Tjeneste. - Og saa har jeg naturligviis valgt det sidste, sagde Løvenhjem.

Dersom jeg var et Grevebarn! sagde Otto stønnende, da han var bleven alene. For de Mennesker aabner Lykken og Livet altid en Udvei!

Hans Sjæl kjæmpede mellem den voldsomme Følelse af at være indelukket, indesluttet, ikke at kunne hjælpe sig paa kraftig Maade, Væmmelse over de smaalige Sind og Tvivl om, at det Oplevede var virkeligt. Efterhaanden forlod al sjælelig Virksomhed den virkelige Verden og kastede sig over Phantasier, han levede i Forestillinger om en ny Verden, der vilde opstaae, naar Hun skrev - men han troede ikke meer, at hun vilde skrive.

Den næste Aften var Comedien bleven opført paany og for Damer. Camilla havde erfaret lidt om Indholdet og vilde ikke gerne derhen; men Hald forlangte det med Tilføielse af det klassiske Citat: Cæsars Hustru maa ikke engang være mistænkt - nemlig for Sympathi med den Skyldige.

Da hun kom hjem, var hun syg. Hun følte, at hun paa en eller anden Maade havde haft Deel heri, og at der i hendes Adfærd var noget Urigtigt eller noget Modløst, og med hemmelig Angst og Gru sagde hun til sig selv, at det var hendes Slægts Skjæbne, der virkede: hvo der forlod sig paa den, vilde blive forraadt.

551

Femtende Capitel

Den kongelige Hentydning til Alfons om Reisestipendium var blevet et bestemt Tilsagn; men Opfyldelsen havde ladet vente længe paa sig, og ei heller var Summen bleven saa stor, som man havde antaget, saa at Alfons for at kunne gjøre Reisen paa tilfredsstillende Maade og navnlig kunne studere den gamle Musik i Italien, havde maattet anstrenge sig meget med Underviisning. Endelig var Alt i Orden, han havde sin lille Reiscapital beredt, og nogle af hans Venner og blandt dem især Vilhelm Berg, for hvem han havde sat nogle Digte i Musik, besluttede at give ham en lille Afskedsfest. Foraaret var nylig kommet, Skoven stod i sit fineste Grønne, og man kom overeens om, at Festen skulde holdes i Ermelundshuset. Derfra udsender Danmark sine vordende store Mænd paa Reiser, sagde Vilhelm Berg med Hentydning til den bekjendte Scene i Øehlenschlägers Levnet.

Sem kom til Otto og sagde, at Alfons ikke gerne vilde have et saadant Gilde, medmindre han var med, og Otto var strax villig paa den Betingelse, at Schjøtt var med. Ja, det tænker jeg da nok, sagde Sem og

meddeelte tillige, at de fleste af Deeltagerne vilde være tilhøst.

- Tilhøst, i Foraarsluft, mellem muntre Mennesker, saa kan man hverken forstaae sin egen eller Andres Sorg.

Man mødtes ved Fortunen. Nogle af Selskabet stod allerede udenfor, paa den af Naturen dannede, mægtige Terrasse, hvorfra man seer ud over Bernstorff Slot til Kjøbenhavns Kirketaarne, til Trekrøner og det vidtstrakte Øresund. Havet var saa mørkeblaat, og de foraarsfriske Skovgrupper stode saa deilig dertil; den ligeopadstigende blaalige Røg fra mellemliggende Bygninger blandede Fornemmelsen af menneskelig Hyggelighed ind i Duften af den frie Naturverden.

Man besluttede at gaae til Ermelundshuset ad en Omvei ind igennem den ubanede Skov tilhøire. I denne Skov komme Folk sjelden, og den har Noget ved sig, som om den følte sig mere ugeneert end dens Colleger nær den alfare Vei, voxede mere uforstyrret, lod sine Grene hænge friere og Krattet udvikle sig med mere 552 Naturlighed. Selskabet gik taust; Veien, man tog, tillod ikke at gaae samlet, man hensank i sig selv og opfattede med uvilkaarlig Sands de skjøne Partier. Eftermiddagssolens Straaler spillede gyldent mellem Bøgekronerne og dannede undertiden lange Lysstriber paa den grønne Jord, mellem de ranke hvide Stammer, hvis maleriskuordnede Søilerækker bleve afbrudte af aabne Steder med Krat og Buskads, og over alle lavere Grupper laa en blød, rødlig Tone, et henrivende mildt Farveskjær fra den skraanende Sol. Hist og her rislede smaa Væld, og utallige Fuglestemmer kviddrede, fløitede og pippede, Gjøgen lod langt borte i Mellemrum sine Kuk lyde, og undertiden standsede man lyttende, man troede at høre en Nattergal.

De kom endelig halv trætte og i en stille, men dog kraftig Sindsstemning til Ermelundshuset, hvor Bordet var dækket med Retter, som Mendoza nogenlunde turde spise.

Digteren sagde til Mendoza: De har Held; at faae saadan en deilig Foraarsdag med som sidste Erindring! Danmark tager en smuk Afsked med Dem Forresten vil De nok faae Leilighed til at træffe elskværdige Landsmænd og Landsmandinder underveis; jeg har blandt Andre hørt, at Halds reise sydpaa iaar.

Mendoza svarede ganske vemodig: Jeg kan ikke forstaae, hvorfor Folk ville reise bort, naar de ikke have det nødig. Her er dog saa deiligt. Naar man hører Foraarskildevældene risle, synes mig de minde om Middelalderens Musik. De nyere Musikere maae føle en ond Samvittighed, naar de i en saadan Natur komme til at tænke paa deres Værker og paa det Bifald, de vinde. Man burde have Stipendium til at blive hjemme

Og tage i Skoven, afbrød Schjøtt ham. Jeg stemmer ogsaa derfor. Det var forresten en ganske rigtig Tanke, hvad Musiken angaaer. Men saa var det ikke nok med Kildevæld, man skulde kunne boe i en Hytte ved Kilden, og naar man havde fældet en Hjort, stege den i Jorden mellem hede Stene og saftige Urter, og saa ingen Thee og Kaffe drikke. Nei, Trællene skulde gaae om som hos Konning Hrolf:

»Øl og Mjød de bar

I Horn og skaarne Bægre, den Drik var sød og klar.«

553

Mendoza havde kun halvt hørt efter og sagde hen for sig: Ja, jeg elsker Middelalderen.

Saa? Gjør De det? Det er smukt af Dem, svarede Schjøtt. Var det nu Middelalder, saa var dette Selskab formodenlig Klerke eller Kanniker, der droge ud paa en Valfart til Sanct Ermelund eller til Skovbroder Fortunus, og De mødte dem i Kaftan og med langt Skjæg og gik ærbødig bukkende forbi, medens man spyttede ad Dem, istedenfor at man nu gjør Stads for Dem.

Ja, men saa troede vi gjensidig paa Noget, hver paa Sit.

Schjøtt blev overrasket eller gjorde sig Umage for at see saadan ud, idet han udbød: See, der har vi igjen en Reflexion! En christelig Musiker som Dem vilde jeg uden Videre give Plads i Categorién lyrisk, umiddelbar, og være sikker paa, at han ligerviis som en god Skildvagt aldrig fjernede sig et Skridt fra sin Post. Men det Folk springer ud af alle Categoriér - og duer heller ikke til Skildvagter.

Hr. Schjøtt er endnu vittig, blev der sagt længere nede ved Bordet.

Schjøtt lod, som han ikke hørte det, og sagde: Naa, Mendoza, jeg vil prise Middelalderen og gjøre Dem god igjen Det er en fortræffelig Viin, og mens jeg kiger gennem Glasset, seer jeg Skoven derude tindre i røde Luer! jeg vil drikke et Glas af dette Drueblod langsomt og med Glæde paa Middelalderens Velgaaende

Der havde et Øieblik været noget Forceret i Schjøtts Munterhed; men det lod til, at en stærk Livsglæde slog op i ham, idet han vedblev: Stille, Begeistringen kommer, og jeg vil tale, mulig bliver det endog et Melodrama. Altsaa jeg siger: Leve Middelalderen! Da var der Liv i Verden, Ridderen traadte i Dandsen med

Guldsporer, Jomfruen rødmede saa tugtig derved; Væbneren stod udenfor med hans Sværd og Skjold og skottede ind, og Tærnen smilede saa listelig dertil. Da var der Engle i Himlen og en utallig Mængde blaaøiede Engle paa Jorden, og der var Spøgelser, Nisser, Underjordiske og Skovtrolde. Ved Solnedgang mylrede det frem, eia, hvor sælsom en Dands! Men paa Sletten stander Klostret med den høie, hvide Muur, faldera de røddeste Roser! Og Rødviiin er der i Klosters Kjelder! Faldera de røddeste Roser! Da gik Munken i Enge den lange Sommerdag. Og Munken bad Nonnen give sig et Kys - nei, 554 Fa'er, det er forbudt! - Aa, Snak, sikken en Sludder! Her har jeg fundet en herlig Plads! - Da sad Kjøbmændene ikke som nu bag en Pult eller nøiedes med at see deres Skibe gaae ud af Bommen, men droge, lig Østerlænderne endnu, i Karavaner, og Borgherrerne lurede paa dem for at plyndre dem med vaiende Fjerbuske. Den Vægter raaber høit, naar Toget kommer: Nu faae vi Vinterpels og Vams til Sommer! - Og da var der Elverpiger, der lurede paa Vandreren - thi vogt Dig, o Mendoza, for Elverpigen seer Dig!

»Jeg lagde mit Hoved til Elverhøi,
Mine Øine de finge en Dvale!«

Naa, mine Herrer, vil De ikke synge med!

Det lod man sig ikke sige to Gange, men sang med Glæde Omkvædet af den deilige Sang.

Nei, raabte Otto, det bør dog ikke være Elverpiger, som lokke Mendoza! De er hule bagtil som Deigtrug - er det Noget for En, der selv er saa lidt huul som Mendoza? Jeg foreslaaer, at de etsteds i Udlandet komme og drage ham til sig, som Hylas, der blev bortført af Nympherne. Jeg har seet en Tegning af Gibsons Gruppe. De ere komne bagefter Hylas, da han gaaer bort fra Kilden; den Ene har lagt Armen om hans Liv og drager ham tilbage; men den Anden, hun, som meest har forelsket sig i ham, og hvem han rimeligviis skal tilhøre i de krystalklare Grotter, berører ham kun svagt, sin Kind har hun blidt lagt op til hans Haar, og idet Hylas bøier Hovedet tilbage for at see, hvor den Følelse kommer fra, som gjennemrisler ham, møder han hendes Blik - og dette Blik bortfører ham fra de levende til de udødelige Gudinder!

Mendoza saae halv undselig, halv fornøiet over til Otto; men Otto havde over Hylas og Billedet alt glemt Den, han sammenlignede med Hylas. Fra det Øieblik, da Schjøtt havde sunget »Munken gaaer i Engex«, vare Minder om Barndommen, de stærke Længsler efter Lykke vaagnede hos ham; men formedelst den Skjæbne, der var kommen over ham, flagrede de som Fugle over et Hav, øinede ikke noget Punkt i Hjemmet, hvor de trygt kunde tage Plads.

Samtalen blev lidt efter lidt ført mere afbrudt og hørøstet 555 mellem Enkelte. Schjøtt sad imellem Otto og Kjøbmanden og lod sig af denne give en Fremstilling af, hvorledes han havde ordnet Mendozas Pengeanliggender og Reiseroute. Saa kom de til at tale om Kjøbmanden selv, om hans Skjæbne, siden de sidst havde været samlede, og han fortalte, at han længe havde været i England for at grunde et Filialhuus. Det var interessant at lægge Mærke til, hvorledes han var voxet, hvorledes han havde faaet en stor Udsigt over Verdensbegivenhederne, forsaavidt som de stode i Forbindelse med Handelen, og hvilken stille Selvtillid der var i ham, støttet paa store Midler og Kjendskab til deres Brug.

Pludselig bemærkede Otto, at Schjøtt var heelt borte, han stirrede frem for sig, medens et besynderligt, smertefuldt Smil var om hans Mund. Men i næste Øieblik havde Schjøtt følt, at man bemærkede ham, tog sig sammen og spurgte livlig om de engelske Damer. Saa geraadede Kjøbmanden i Ekstase; han kunde ikke finde Ord nok til at prise dem, baade de blonde og de mørke, de vare saa smukke og saa kraftige og saa venlige, naar man først var bleven forestillet dem. Saa dan at faae en Hilsen paa Gaden, hvor det er deiligt! raabte han. Det er heelt Solskin, man uforvarende faaer over sig for De veed jo, at i England hilse Damerne først, det er ikke som her, at enhver Griis har Lov til at hilse en Dame Ja, De skulde see kom engang over til os, Hr. Schjøtt.

Ja, svarede Schjøtt, og Otto saae igjen et Øieblik det smertelige Smil bæve om hans Mund, men strax blive afløst af Skjæmt.

Vilhelm Berg havde skjænket flittig i Mendozas Glas og faaet ham meget snaksom. Han talte om mange Ting, men kom igjen tilbage til, hvor tungt det var at reise bort, og hvor meget han holdt af hver Plet her hjemme.

Berg rykkede nærmere til ham og sagde: Det interesserer mig, for jeg troede dog virkelig, at De ikke betragtede Landet her som Deres rette Fædreland.

Mendoza studsede, men svarede strax efter med et fiint Smil: Betragter De det som Deres *rette* Fædreland?

Det er endelig ogsaa sandt man skulde jo ikke.

Efterhaanden var kommen en urofuld Stemning i Selskabet; Enhver følte den og gjorde sig Umage for at betvinge den, men bidrog paa sin Maade til at nære den; Vinen slukkede den ikke. Den 556 kom af Tanker om

Afsked og Reise, af Foraarsaftenen, hvis Farver udenfor døde hen, medens Vinden bevægede Træernes Grene, men vel især fra Tilstedeværendes Sind og Skjæbne.

Vilhelm Berg havde vendt sig til Otto, og deres Samtale dvælede et Øieblik ved deres første Møde og Planen til Dommedagsværket. Derved blev Berg mindet om den Lykke og Storhed, han engang havde haabet paa som Digter, medens han i Virkeligheden var naaet til en behagelig Samfundsstilling. Digtersindet hævede sig, slog med Vingerne og stræbte at afryste Virkeligheden som noget Fjendsk, medens Digterens Person elskede den.

Han talte om Selskabslivet og den Magt, det faaer over En. Det synes at ville give En Alt uden at forlange Noget, sagde han, og i Virkeligheden tager det Alt uden at give Noget. Det tager Ens Freidighed. Det er afhængigt af Noget udenfor, stoler ikke paa sig selv og lader dog saa. Det skal hver Dag erobres udenfra, og Seirherren, der drager ind og griber efter Elverpigen, faaer som oftest fat i - Taage.

Ja, sagde Schjøtt, det er den Hemmelighed, som altid gaaer igjen. Friherrinde v. Stein sværmede for Goethe; men han maatte gifte sig med sin Husholderske. Meer end een dygtig Kvinde æsthetiserer med Geniet og kysser sin - Mand.

Man lo over Slutningsordet, der for Nogles Phantasi kom uventet.

Otto sagde: Blandt Søfarende gaaer det Sagn, at naar man kommer gjennem Nordpolisen, træffer man under selve Polen aabent Vand og en sommerlig Ø med Frugter og Blomster

Naa, og De mener?

Jeg mener, at vi Alle ere ude paa den Expedition og nære os af Haab om Noget, som maaskee ikke er.

Ja, svarede Digteren, idetmindste maae vi bilde os det ind.

Endskjøndt, vedblev Otto uden at agte paa Bergs Ord, hvad er, og hvad er ikke? Der er Indbildninger, man har, og som ere tusinde Gange mere værd end al saakaldt Sandhed. Jeg troer, at faa Ting have gjort et dybere Indtryk paa mig end Ordene i Voluspa, at efter Ragnarokr kommer en fornyet Jord, og da finder man i Græsset de Guldbrikker, hvormed Aserne i Tidens Morgen have leget. Jeg har i 557 Tidens Morgen havt en Græsplet, hvor vi legede med Guldbrikkerne omkring et Æbletræ, og jeg troer, de skulle gjenfindes, ja naar den synkende Foraarssol skinner paa Grønsværet, troer jeg, det er en Forjættelse endskjøndt det er saa forbandet urimeligt, veed jeg nok.

En raabte: Guldbrikkernes Skaal! Kjærlighedens Guldbrikker! Blot man vidste, hvor de var!

Jeg veed, hvor de er, sagde Kjøbmanden.

Hvor da?

Aa, der er sgu mange inde i Kjøbenhavn!

Aa! Nei, saa veed jeg det dog bedre, udbrød Vilhelm Berg. De ere ude i den store, skønne Verden! De ere i Syden, i Bjergdalene, under Viinløvet, ved Carnevalsfesterne, paa Vendome, »hvor Støtten kneiser«, ved Arno og ved Donau. Der ere de! Der, hvor man er Fremmed, hvor man har Vandrerens lette Sind, hvor man om Aftenen, naar Lygterne tændes, kommer til en By og en guldløkket Mø seer ud af Vinduet og man siger med Heines Ord: Ich gehe morgen fort, komme nie wieder! De ere imellem Capitoliiums Søiler og Vaticanets Antiker, under de gothiske Kirkers Hvælvinger, paa Basilikaernes Fliser, naar der ringes til Ave Maria Hvergang en Postvogn kjører ud af Kjøbenhavns Port og Postillonen blæser i sit Horn, klinger det af Guldbrikkerne, uden at han veed deraf; nei, han veed ikke, hvad han blæser, stakkels Karl, klædt i Amors røde Liberi. Han kalder os til at blive Mennesker, komme ud og suge Lykke og Skjønhed i os og komme hjem idetmindste med Erfaring om dem, med Brænde til Ovnen for hele den følgende Vinternat - men naar han blæser og kalder, maa jeg op paa Contoirtet Men De skal bort, lykkelige Mendoza! Lykkelige, reis lykkelig!

Man raabte Hurra og lykkelig Reise for Alfons.

Medens Berg talte, havde Otto igjen hos Schjøtt bemærket det stirrende Blik og det sære, overordenlig smertelige Smil, og det traf sig, at da Schjøtt hastig og pludselig kom til sig selv og for at deeltage i Skaalen rakte sig over efter Viin, kom han i en saadan Stilling, at Otto saae ned paa ham og opdagede, at han ingen Skjorte havde paa. 558 Schjøtt følte Ottos Blik, og deres Øine mødtes stirrende. Det varede kun et Secund, saa slog Otto Hænderne for Ansigtet, reiste sig, men sank strax med en Stønnen eller et Skrig ned paa sin Plads. Schjøtt bøiede sig ned over ham og hviskede: Betænk, hvor De er; lad Pøblen Intet mærke.

Man saae paa Schjøtts Ansigt, at Noget maatte være foregaaet mellem de To, men begreb ikke hvad eller hvorledes. Man raabte mellem hinanden for at erfare, hvad der var i Veien.

Otto reiste sig, gik hen til Mendoza og tog ham om Hovedet. Du er det eneste Menneske her, sagde han sagte; bliv ikke vred, at jeg tager bort.

Men hvad er det da, kjære Otto?

En Ulykke. Bliv siddende.

Som om de havde gjort Aftale, fulgtes han og Schiøtt.

De gjorde Uret, sagde Schiøtt, De hilste ikke Selskabet til Afsked. Men denne Stoicisme var kunstlet hos Schiøtt; hans Læber bævede, og han kunde ikke see Tøilerne, som Staldkarlen rakte ham.

De red længe uden at tale.

Endelig brød Otto overtvers og sagde: Hvorfor har De ikke ladet mig vide, at jeg kunde være Dem til Nytte?

Hvorfor kom De ikke af Dem selv?

Jeg var engang hos Dem; men De var flyttet. Jeg troede ikke, at der var noget Alvorligt i Veien - eller jeg veed ikke, hvordan det er kommet imellem os, men vi have jo været saa bange for at være sentimentale.

Hm, ja.

De maa have lidt meget, Schiøtt.

Aa, ja, som man ta'er det. Men først vil jeg dog berolige Deres Hjerte med Hensyn til det Synlige: Der skete først imorges Execution hos mig.

Execution?!

Ja, det er en lang Historie, men egenlig interessant; saasart den er overstaaet, vil mit Menageri være blevet betydelig forøget. Seer De, da Katastrophen skete og jeg var afsat fra alle mine Embeder og Værdigheder, tænkte jeg, det var bedst at blive Overlærer eller foreløbig Adjunct. Saa gik jeg op til Grev Løvenhjelms; han sagde mig 559 Complimenter for Deres Breve og skattede mit Talent overmaade høit; men han havde ikke Mod til at skaffe mig Ansættelse. Man er utrolig feig - dog, afbrød Schiøtt sig selv og vaandede sig eller skar Tænder, det har jeg jo vidst i Forveien! Jeg, som selv holdt Foredrag derover! - Foredrag! Naa, vedblev han tvingende sig selv, det begyndte da at knibe lidt for mig. Jeg skulde reise Penge deels for at leve, deels fordi en temmelig stor Vexel, jeg havde udstedt til min Ven Hr. Samuel, var forfalden. Jeg henvendte mig ja, det er nu ligegyldigt det var ogsaa frugtesløst - nok er det, Tiden forløb, og Hr. Samuel kom imorges.

Naa?

Ja, De kjender nok saa meget til Deres Jus, at De veed, hvor død man er, naar Gribbene komme med en protesteret Vexel. Han lod skrive Alt, hvad jeg eiede, og da der manglede tyve Daler i Gjældens hele Beløb, vilde han lade mig føre i Slutteriet derfor; men pludselig fik han den diabolisk-ironiske Idee at ville tage min sidste Skjorte for 20 Daler. Min Karl var ude paa Gangen med mit Tøi og holdt sig snildelig derude, og saa tænkte jeg: Lad gaae! Alt er tabt undtagen Overtøiet, og det er dog det vigtigste. I Frakke og Beenklæder kan jeg endnu oprette mine Sager, men ingenlunde i bar Skjorte.

Hvor De dog forholdsviis er lykkelig, at De har saa let Humeur! Jeg troer ikke, at jeg kunde have taget det saadan især i det første Øieblik.

Ja, det kunde jeg kanskee heller ikke; men siden vi dog iaften ere sentimentale, vil jeg betroe Dem det; der var en nydelig Pige, som den samme Aften havde lovet mig det første Stævnemøde, og med hende, der var saa uvidende om Stormen, glemte jeg den.

O, ja, det er begribeligt, sagde Otto. Kvinderne blive altid længst troe. Det var ogsaa en Kvinde, som holdt ud hos Alkibiades, da Barbarerne vilde indebrænde ham, og hun salvede hans døde Hoved. Gud velsigne hende for det!

Ja, sagde Schiøtt - og den henkastende Tone, hvori han en Stund havde stræbt at tale, gav pludselig Plads for en Bitterhed, som Otto aldrig havde hørt Mage til. - Ja, det har De Ret i. Og bed saa Deres Gud fordømme det Fruentimmer, jeg tænker paa!

Hvad har hun da gjort? 560 Hun er den Eneste, der temmelig nøiagtig kjender det hele Forhold; men hun er selv gaaet med og har overværet Klapjagten!

Hvem er det da? Kan De ikke nævne hende? Thi man skylder da kun at være discret med den Gunst, man nyder.

Det er Fru Hald.

Hun! udbrød Otto og huskede paa, hvor deilig hun havde staaet for ham, hvor ophøiet hun efter Milners Beretning havde kritiseret ham, og hvor ydmyg han havde bøiet sig derfor. Han blev væmmelig ved Alt, hvad han paa saadan Maade havde hædret og tilbedet; han skammede sig over sin følsomme Tilbedelse af den Ubekjendte, som rimeligviis ikke var en Smule bedre eller trofastere end de andre Damer vilde han da aldrig begynde at troe paa sin Erfaring, men altid paany troe paa noget Godt, der ikke var? Intet i Verden syntes ham at være sandt og alvorligt uden den Fattigdom, den bittre Lidelse og Forladthed, som han havde haandgribelig for sig, og som gjorde ham svimmel af Forbittrelse. Han sagde: Jeg vil gjøre Dem et Forslag, Schiøtt, og jeg giver Dem mit Æresord paa, at det er Alvor, saa stoler De vel paa mig?

Ja.

Vel; lad os ride ind til Byen og endnu i denne Morgenstund skyde Helzen og Milner og hvem vi ellers i vor Samvittighed ansee for vore Fjender, og saa falde kjæmpende!

Schiøtt svarede: Det er en daarlig betænkt Hævn; *le jeu ne vaut pas la chandelle*. Man maa ganske anderledes betale Samfundet med dets egen Mynt. Man maa see at blive kold. Vær en for alle Gange sikker paa, at der ikke er et eneste Menneske, som for Ideens Skyld gjør det Allerringeste for en Anden, opgiver Noget af sit Velvære. De have fundet paa Religionen for at gjøre sig tilgode med kjønne Stemninger og kjønne Phraser. I Virkeligheden ligner den Laws Mississipi-Bank; naar de skulle betale, give de Anviisning paa Jorderne og Strækningerne hiinsides, men skulle de have Betaling, saa forlange de Valuta.

Jeg kan ikke holde det ud! raabte Otto; kan jeg ikke vælge Døden, saa vælger jeg Livet! Saa vil jeg ud at blive Menneske, ud i den vide Verden ja, ud at blive til noget Dygtigt og Kraftigt, faae Gavn af den Sjæl, man bærer i sig søge og finde Guldbrikkerne reis med, Schiøtt! - Jeg har endnu en lille Fædreearv. 561 Hm, svarede Schiøtt, det er næppe behageligt at færdes To paa een Hest eller paa een Reisepenning jeg eier ikke engang saa Meget, at jeg kan betale Leien for den Hest jeg nu rider paa

Og da han havde sagt det, da han hørte sine egne Ord, da først forstod han sin fuldstændige Elendighed, sin haabløse, tilintetgjorte Tilværelse, og idet han uvilkaarlig standsede Hesten og vendte sig ud mod Søen, hvor nedenfor den stjerneklare Himmel sorte Skyer stode i uformelige Skikkelser, udbrød han stønnende i en forfærdelig Forbandelse over Alt, som nu hvilede eller om Dagen havde Glæde; han forbandede Skyerne, fordi ogsaa de vare bedragerske, fordi de skuffede med Udseende af onde Aander, som ikke vare til, som ikke vilde tage imod et Menneskes Sjæl for en Haandfuld Penge og en Haandfuld Hævn.

Han havde kastet Tøilerne, og Hesten strakte Hovedet langt frem og udstødte en huul, sukkende Lyd.

Stille, Schiøtt! sagde Otto; man bliver tagen paa Ordet. Husk, her i denne Egn sagde De engang til mig:

Luften hører det og disse Bjerge,
Og gennem dem de føres til min Herre!

Aa, dengang legede man med Livet, nu er det Alvor! Jeg er kjed af al Verdens Citater og Poesi! Rid De; De har Hjem at søge til, jeg skal ingensteds hen.

Rid idetmindste tilside, der kommer en Vogn meget hastig! Kom, skynd Dem!

Schiøtt greb uvilkaarlig efter Tøilerne, men samlede dem galt, og idet han trak til og gav Hesten Sporen, begyndte den at gaae rundt. Den kom i Veien for det hastig farende Kjøretøi, Vognstangen stødte paa dens Bagdeel, den gjorde et vældigt Spring, saa Sadelgjorden brast, og Schiøtt blev kastet paa Hovedet ned i Grøften.

Kudsken vilde kjøre videre; men Otto red til, greb en af Tøilerne og truede med at ride Vognen i Grøften, hvis man ikke standsede.

Hvad er der paafærde? spurgte en kvindelig Stemme fra Kaleschen.

De har maaskee dræbt et Menneske, svarede Otto; skynd Dem og hjælp. 562 Ih, Gud bevare os! raabte Damen, aabnede selv Slaget og steg ud.

Hun var omtrent tredive Aar, hendes Ansigt var rundt, Munden stor og fyldig, Haaret rigt; hun var endnu kjøn, men saae især bestemt ud.

De fandt Schiøtt; han laa besvimet; fra et Hul i Hovedet randt Blodet ned over ham.

Otto hentede Vand i sin Hat, Damen badede Schiøtt med sit Lommetørklæde, bøiede sig over ham og tog hans Hoved i sin Arm.

Efter en Stund aabnede Schiøtt Øinene, stirrede paa hende og sagde: Otilie!

Han lukkede dem igjen, og hun sagde: Han phantaserer.

Men han saae strax efter op paany, stirrede og sagde: Otilie Angelika, er Du kommen hjem igjen?

Han kan ikke blive liggende her! raabte hun; jeg vil tage ham ind i Kaleschen, jeg boer tæt herved Mit Navn er Fru Vandamme

Van Damm? sagde Schiøtt.

Vil De hente en Læge? vedblev hun til Otto.

Og mit Tøi, sagde Schiøtt og sank paany hen i en dyb Besvimelse.

Otto havde forstaaet ham. Han hjalp dem med at faae Schiøtt op i Vognen, anbefalede Kudsken hans Hest og red bort.

Schiøtt havde aldrig talt til Otto om sin første Kjærlighed, og Otto havde heller ikke af Andre hørt noget Bestemt derom. Ei heller forespurgte han sig videre om Fru Vandamme, medens Schiøtt laa heftig syg derude; kun hørte han engang en Bemærkning om, at hun nylig var kommen hjem fra Udlandet, og en dunkel Hentydning til, at hun havde særegne store Forbindelser.

Det var alt ud paa Sommeren; Schiøtt var Reconvalescent og spadserede i Skyggen udenfor den Pavillon eller Havestue, der i Hast var bleven indrettet til ham. Otto var kommen for at tage Afsked; men de talte ikke synderlig sammen. I Schiøtts Ansigt var kommet en Forandring - næsten syntes det Otto, at han som hiin 563 Mand i Eventyret havde faaet andre Øine. Før havde de været livlig blaae, nu vare de matte med et grønligt Skjær, enten det saa kom af Sygdommen eller ei. Ogsaa Schiøtts Holdning var forandret; der var noget Tørt, men Sikkert som hos en Mand, der har kastet overflødige Tanker overbord.

Skriv engang imellem, sagde han, idet han rakte Otto sin Haand, der var bleven spinkel og meget hvid og saae fornem ud.

Otto var med al sin Tanke og Villie bøiet sammen over Reisen; med en Slags Andagt forberedte han sig paa sin Pilgrimsgang til Lykken. Han sagde til Afsked: Endnu engang, Schiøtt, vil De reise med, eller skal vi mødes, skal jeg vente paa Dem nogensteds?

Nei, ellers Tak, svarede Schiøtt med et tørt Smil. Men jeg vil, til Gjengjæld for Deres Tilbud og for andet Godt, paa nordisk Viis give Dem Heldraad.

Og det er? sagde Otto.

Det er, vedblev Schiøtt, og Noget af hans forrige Væsen spillede i hans Øine, det er, at den ene Side af Deres Ansigt er et Barns, den anden en erfaren Mands; pas nu altid at vende den rigtige Side ud.

Ja, men hvilken er hvilken? spurgte Otto leende.

Det veed jeg ikke, svarede Schiøtt; Nordens Heldraad ere altid dunkle. Lad det være et godt Tegn, at vi skilles leende - kom leende hjem!

Før Otto reiste udenlands, vilde han tage Afsked med sin Moder, og hun havde sat ham Stævne i hans Fødeby, hvor han skulde være hende behjælpelig med at søge Oplysninger under den store, lange Proces, og hvor hun desuden havde Ærinde, da Agent Theilmann ganske nylig var død.

Da han saae hende sysle med disse kjedelige Papirer og saa alvorlig og ivrig fordybet, med Brillerne klemte paa Næsen, undersøge hver lille Enkelthed, sagde han vemodig til sig selv, at hun jo ikke gjorde det for sin egen Skyld, men var som en Høne, der værgede for sine Kyllinger. Og han vilde ud i den store, rige, glade Verden - han fik Hjemvee, som om han alt var ude - men hvad saa? spurgte han sig selv. Han ordnede det lempelig saadan med hende, at der af 564 hans Arv blev saa meget hos hende, at hvis Processen tabtes, hun dog intet Tab led, og da han havde gjort dette, syntes ham, han havde kjøbt sin Sjæl fri, nu havde han Lov til at gjøre med den, hvad han vilde, sætte den ind for at vinde eller tabe Alt.

Og saa tager Du dig jo af den lille Birgitte, sagde han, og skaffer hende en god Tjeneste ikke langt fra Dig? Hun vil være Dig trofast.

Otto, udbrød hun pludselig med Taarer i Øinene, jeg troer dog, Du har et godt Hjerte.

Hvordan falder Du nu paa det, Moder?

Jeg har altid troet, vedblev hun, at Du ikke havde Noget tilovers jeg troede - nu maa Du ikke blive vred, min kjære Dreng - at Du ikke kunde holde af Nogen uden uden i Lidenskab.

Men, Moder, sagde han ganske forvirret, naar jeg vilde gifte mig, saa maatte jeg jo dog holde af min Kone med Lidenskab.

Hun følte, at de ikke forstode hinanden, og efter nogle indre frugtesløse Forsøg paa at klare sine Tanker for at gjøre ham dem ret anskuelige, sagde hun: Det Bedste er, at hvad der saa skeer, det gjør Vorherre, og hvorsomhelst Du gaaer hen, er det ham, der fører Dig.

Han var altfor alvorlig og kraftig stemt til at afvise disse Ord; men atter vakte de en dyb, hemmelig Vrede hos ham som Forsøg paa, nemt at slippe fra det Uforklarlige i Verden.

Hun tilføiede: Jeg vilde saa nødig have, at Du skulde reise saa langt bort; men før Du blev født, har jeg drømt det.

Tak, Moder, det var Heldraad for Reisen! udbrod han og tog det som det Uforklarliges nye Varsel om, at det vilde skjænktes ham at leve, lide og glædes meer end Andre.

Lad det være saa, jeg under Dig det, Otto, sagde hun uden at vide, paa hvilke Tanker hun svarede.

Lidt efter gik han ned ad Gaden for at hilse paa sit Fødested og tage Afsked, og atter traf han Dr. Siemsen ifærd med at gjøre Ronden til sine Patienter.

Ih, god Dag, Krøyer, Otto Krøyer! nei vil man see! raabte Doctoren. Hvor dog Tiden løber! Det er, ligesom det var igaar! Ja, jeg bli'er nu i Grunden gammel, saadant et gammelt Kræ skulde egenlig skydes. Men hvordan har De det? Naar var Ankomsten? Nei, det er dog, ligesom det var igaar! Kan De huske, da vi gik bag om Haverne? Ja, nu er *det* vel glemt og dødt og begravet

565

Ja, sagde Otto smilende.

Saadan gaaer det altid. Tro De en gammel Practicus Hun var ellers her endnu iforgaars, der kunde De have seet hende det var Skade, De ikke kom til Begravelsen - skjøndt, den var sgu ikke videre fornøielig.

Ja, naar er en Begravelse vel det?

Meget sandt, Hr. Kjøbenhavner! Det var nu ikke saadan meent. Nei, seer De, man var snaus stemt -ja, De har vel hørt det Hele?

Og da Otto svarede Nei, tog Doctoren ham under Armen, førte ham op bag Haverne og lod sine Patienter ligge.

Da Agent Theilmann havde ombygget sin Gaard og holdt Emilies Bryllup og ved den Leilighed, især ved sin geistlige Svigersøns Mellekomst, var bleven gode Venner med den nye Byfoged, kom hans Sind tilbage i den forrige Ligevægt; han fik ydermere en ny Theilmanns-Gang officielt anerkjendt, saa at han hjertelig udsonede sig med Caroline Amalies Gang og hele Kongehuset. Men imidlertid havde en ny Magt begyndt at udbrede sig: De andre Kjøbmænd gik frem med Tiden ogsaa i politisk Henseende og vare blevne liberale. Det stod dem maaskee i nogle Maader temmelig uklart; fleer end een, der omtalte vore egne Bønder høist despecteerlig, fik ved det blotte Ord om en norsk Odelsbonde et straalende Ansigt, som om han pludselig lugtede til en deilig duftende Blomst. Men dersom man end undertiden kunde blive bragt i Tvivl og Ængstelighed med Hensyn til de reent politiske Spørgsmaal, saa forjog man alt Sligt derved, at man tillige eller hovedsagelig var national. Hvor dette Ord virkede! Hvor de paa næsten vidunderlig Maade kom til at betyde Noget for sig selv og Andre! De vare nationale! De havde aldrig forhen lagt Mærke dertil, ligesom Molieres *gentilhomme bourgeois* aldrig havde vidst, at han talte Prosa; men de glædedes nu dobbelt og fik en hidtil ukjendt Selvtillid ved at fornemme, at de havde denne Evne, dette Talent, som man ovre i Kjøbenhavn satte saa stor Priis paa. De kunde blot ikke ret føle denne Evne, medmindre de fik Nogen for sig, som de ansaae for Fjender. Men saa skjøn er den sande Nationalitet, den sande Begeistring for Folkets Ære, det sande Mod til at hævde den - at den ligner hiin philosophiske Steen: blot ved at eie det Sandskorn, der havde siddet paa den, blev Jochum hævet betydelig op. 566 Det var nu engang saa og maatte være saa, at Agent Theilmann kom til at staae imod det, de Andre, de Yngre broutede med, og hos dem var kun altfor megen Lyst til at faae ham som Modstander paa et Gebeet, hvor noget Ubekjendt, Noget i selve Luften, stred for dem. Agenten var ikke uden Snuhed; han betvang dem i Assembleerne med Kongens Skaal; den maatte de drikke, endog med ni Hurraer, og saa behøvede han ikke at sige et Ord mere den Aften. Men Hovedmanden for Oppositionen udbragte engang Danmarks Skaal med ni Hurraer, og derved kunde nu Agenten gjøre, hvad han vilde, det var en fjendtlig Toast, og han, som ikke elskede noget andet Land end

Danmark og ikke kunde andet Sprog end Dansk, følte sig i sit stille Sind fristet til at ønske Danmark, idetmindste Oppositionens Danmark, Pokker i Vold. Det havde man et saare skarpt instinctmæssigt Blik for og indsaae godt den Fordeel, som lod sig drage deraf; man kaldte sig selv »national« i Modsætning til Agenten og hans »Parti«. Og Agenten lod sig saa meget paavirke deraf, modtog saa uvilkaarlig den Stilling, man anviste ham, at han efter adskillige frugtesløse Forsøg paa at faae Orden i sine Følelser og ret klare, hvad der var i Veien, endog betragtede »Danmark deiligst Vang og Vænge« som en fjendtlig Sang. Modpartiet vandt alt meer og mere Terrain. Læste man om en ufolkelig eller unational Beslutning, Foranstaltning eller Gjerning af Regeringen, saa henvendte man sig til ham og spurgte, hvordan han da vilde forsvare *det*, og i sit Sinds Bitterhed gjorde han virkelig Forsøg paa at forsvare Noget, han hverken havde Forstand paa eller Sympathi for.

En Ting af praktisk Betydning kom for og beskjæftigede alle de kjæpende Kræfter. Byens Havn blev alt mere opfyldt, og under Forhandlingerne om en Muddermaskine kom det paa Bane, at der med stort Held og ringe Bekostning lod sig foretage en betydelig Forandring, ja, man kunde faae en ny og langt bedre Havn, naar man inddigede et Stykke Land og byggede en Bro; man fik da et dybt Bassin med et temmelig bredt, fortræffeligt Indløb, hvis Retning svarede til de herskende Vinde. Agenten antog sig med Iver denne Reformplan, deels vistnok af Hensyn til det Almindelige, deels ogsaa fordi det Land, der skulde inddiges, stødte op til hans Vænge, saa at hans Skibe kunde lade og losse saa at sige paa hans egen Grund, istedenfor, at han nu maatte føre Alt en stor Omvei til 567 og fra Skibene. Men netop af denne Grund var Oppositionen imod Forandringen og vilde beholde den gamle Havn. Der opstod en haardnakket Strid. Byfogden holdt sig neutral; en ung Toldassistent var ivrig paa Agentens Parti og skrev anonyme Artikler i en Provindsavis. Modpartiet indsendte en Fremstilling af Sagen til den kjøbenhavnske Oppositionspresse, og en Morgen bragte Posten et Blad, hvori der var talt om den personlige Egoisme, der vilde lede Byen ind i hazarderede Foretagender og formodenlig haabede ved Hjælp af en hyklersk Servilisme at naae sit Maal hos vedkommende Autoriteter. Agent Theilmann var nævnt, han stod i Bladet! Dette skaffede Modpartiet en fuldstændig Seir; Communalbestyrelsens Indstilling gik ud paa at faae den gamle Havn opmudret, og den blev approberet af Cancelliet.

Fra den Tid, Agenten havde staaet i Bladet, var han knækket; han gik sjelden eller aldrig ud, var sky for ethvert fremmed Ansigt, ja blev sløv i sin Handel, saa at Alting snart gik, »som det kunde bedst.« Da han selv begyndte at mærke det, lod han sin ældste Svigersøn flytte fra en Naboby og gaae i Compagni med sig; men han - sagde Dr. Siemsen - han var ham for klog, for da Agenten nu døde, saa var der ikke Andet tilbage end Sølvtoiet og Møblerne. Stakkels Agent! vedblev Doctoren, han led meget til Slutningen. Sidste Gang, jeg saae til ham, tænkte jeg: Han har dog domineret denne By i mange Aar. Men hvad er vi Mennesker? Man siger et lille Pu, som om man vilde puste et Lys ud, og saa er man selv slukt.

De vare komne til Stenten, hvorover man fra Gangen bag Haverne steg ud til Byens Gade. En Equipage kom kjørende; deri sad en Dame med tre nydelige Børn, alle rigt og smagfuldt klædte; en Jæger med Sølvgehæng stod bagpaa.

De har været til Besøg hos Byfogdens, sagde Dr. Siemsen og hilste ærbødig.

Hvem er det? spurgte Otto.

Naa, jeg tænkte det nok, der kommer han selv tilhest De kjender ham da? Det er Knud Gjedde.

Rytteren var en statelig ung Mand, sund og fornøiet at see til, brunet af Solen; han red en Hest af ædel Race; den havde ikke nødig at blive ført af Tøilerne, men syntes at gaae selvbevidst og stolt af sig og sin Herre. Alle Folk hilste og saae op med en beundrende 568 Tilfredsstillelse. Equipagen, Moderen med Børnene, Rytteren med hans Hest, Alt vakte en Forestilling, som om man her fik Prøve af Jordens rette Mennesker, de øvrige vare en ringere Slags Skabninger. Man saae intet Spor af, at hiin Mand var »bleven bleg i Paris«, at han havde leget bl. A. med Emilie og grebet saa dybt ind i Ottos Skjæbne.

Otto betvang sit Hjertes Slag og skyndte sig ned til sit Fødested, gik gennem Porten og Baggaarden ind i Haven. Det lille Æbletræ var der ikke, og Græsplainen var tagen til Kjøkkenhave.

Ja, sagde Otto, vi have jo ikke Stamgods, min Have er fremmed Eiendom, jeg har ikke engang Ret til at staae her. - Er det da sandt, er jeg en Plebejer? Hører jeg til dem, som intet Krav have paa at faae deres Følelser, Længsler, Haab til Virkelighed? Er mit og mine Liges Liv enten af lavere Art eller blot Phantasi? Venter ved mit tredivte Aar Smaaligheden, Misundelsen, Hadet paa mig for at modtage mig som i mit rette Hjem, i mit Stamhuus? - O, hvis man som han havde Magt over Menneskene ved sin blotte Fødsel, hvor man saa kunde have anvendt den, hvor man kunde gjort en saadan By stærk, dristig og høimodig istedenfor smaalig! Moder talte om Lidenskab, Kjærlighed; men det, som jeg begjærer, er jo netop et kraftigt og kjærligt Samliv med Mennesker, der ville noget Stort, hos hvem man føler den menneskelige Herlighed; jeg byder gjerne mit Liv derfor Har jeg virkelig ingen Ret dertil? Hvorfor føler jeg da denne Uro, denne Begyndelse til umaadelig Jubel og umaadelig Smerte? Mig synes altid, for at det skal blive til noget Vældigt, behøver jeg kun Skjæbnens Imødekommen, et fast Punkt udenfor mig selv! - det er derude! det er derude!

det skal være der!